

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HESIODI ASCRAEI

QUÆ EXSTANT

EX RECENSIONE

JOANNIS GEORGII GRÆVII

Cum ejusdem Animadversionibus & Notis auctioribus.

Accedit Commentarius nunc primum editus

JOANNIS CLERICI,

Et Notæ variorum, scilicet

JOSEPHI SCALIGERI, DANIELIS HEINSII;
FRANCISCI GUIETI, & STEPHANI CLERICI,

A C

DANIELIS HEINSII

Introductio in Doctrinam

OPERUM ET DIERUM,

Nec non Index

GEORGII PASORIS.

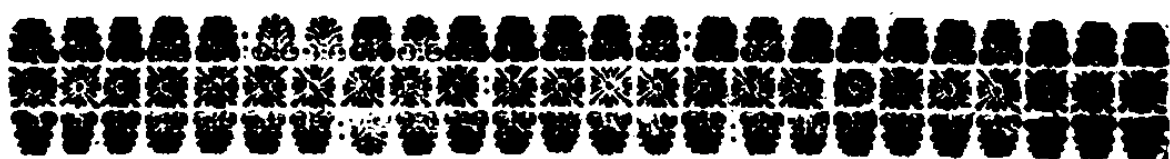

AMSTELODAMI,

Apud G. GALLEY, Præfectum Typographiæ
HUGUETANORUM.

M. DCCI.

NOBILI ATQUE ILLUSTR
V I R O
CHRISTOPHORO
CODRINGTONO
INSULIS,
QUÆ LEWARDICÆ DICUNTUR,
in Americano Oceano,
P R Æ F E C T O.
S. P. D.
JOANNES CLERICUS.

CUM munificentia Tuâ, VIR ILLU-
STRIS, nuper aucta esset exigua mea su-
pellex libraria; cœpi dispicere ac reputare
mecum, quam tandem ratione, gratum erga Te
animum testatum facere possem. Haud ita mul-
tò post Hesiodum, curis meis nonnihil illustra-
tum, typis describendum dedi; nec putavi me
commodiorem occasionem nancisci posse, quâ Tibi
* 2 gratias

DEDICATIO.

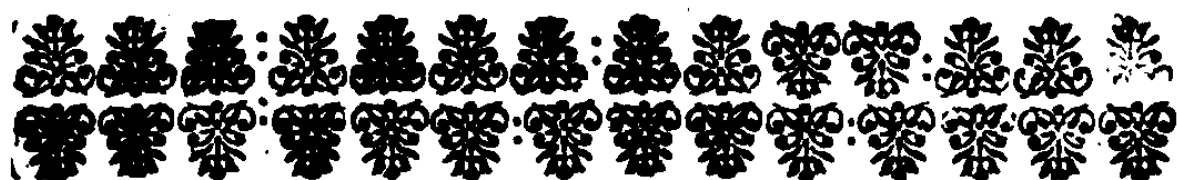
gratias agerem. Eum ergo nunc editum ad Te mitto, in Lerwardicis insulis agentem; ut id tempus, quo ab gravissimis administrationis Tuæ curis conquiescis, si Tibi videatur, aliqua ex parte jucundius Tibi faciat; dum Te hujus sæculi oblitum ad antiquissimas Græciæ origines transfert, & lenissimæ poëseos suavitate demulcet. Nisi scirem Te multò facilius laude digna facere, quàm laudes licet meritas audire; extollerem hic cùm ceteras eximias animi Tui dotes, tum etiam amorem, quo & Libros & Librorum amantes prosequeris, & quem pulcherrimè, at contra plerorumque morem, cum rei militaris peritia conjuxisti. Paucissimi sanè eorum, qui militarem gloriam sequuntur, ullo in loco aut Litteras aut Litteratos habent, quasi barbariem vitæ eorum instituti comitem esse oporteret. Quibus si objiciamus laudatissimos illos duces Græcos & Romanos, qui non minùs exculsi Litteris, quàm bellicarum rerum periti fuerunt, exempla, quasi vetustate temporis morumque mutatione evanida & obsœleta, repudiant. At quid dicent, cùm Te, Tuique similes; qui sæculum nostrum exornatis, opponemus eorum stolidæ ignorantie, quâ propemodum gloriantur? Nimirum, necesse erit homines tacere: quemadmodum & me nunc oportet silentio quæ dicenda haberem premere, ne modestiæ Tuæ gravis sim. Itaque desinam voto, quo Te, VIR NOBILIS, Insulas Anglicanas, quibus præes, saluum atque incolumem feliciter tueri; dein, exacto administrationis tempore, integrâ valetudine

DEDICATIO.

*ne in Europam ac patriam redire optabo; Deum-
que, quæ pretiosissima mortalibus largitur, ea ut in
Te copiosissime omnia effundat orabo. Vale.*

Dabam Amstelodami, Calendis Januariis, quibus
decimum octavum à Christo Nato Sæculum
inchoatur.

LECTORI

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

PAUCIS dicam, LECTOR, quid in hac *Hesiodi* editione præstare conatus sim, ne te gravioribus fortè occupatum negotiis diutiùs æquo distineam, néve ipse tempus in aliis collocandum frustra teram. Cùm ante aliquot annos *Hesiodi Theogoniam*, in gratiam studiosorum adolescentium, interpretatus essem, ut Græcæ Mythologiæ mysteria iis panderem, & notulas in chartam meas conjecissem; fuerunt qui eas edi potius oportere, quàm manu descriptas volitare existimarent. Quibus non gravatim adlensi, cùm præsertim haberem prælectiones Patris mei *Stephani Clerici*, in *Operum & Dierum* aliquam partem; quibus additis, fermè totus Poëta Ascræus illustrari poterat. Itaque excerpfi, ex paternis schedis, quæ excerpenda visa sunt; alia enim multa habebat in usum tironum, quæ necesse non erat in publicam lucem protrahi, cùm præsertim alii pleraque jam præcepissent. Cùm verò integrum Poëma Pater meus non illustrasset, reliqua addidi, ut & pauca quædam in *Clypeum Hercu-*

AD LECTOREM.

Herculis, aut ex meis scriniis petita, aut quæ à viris doctis observata memineram. Fragmenta etiam Latinè verti & tumultuariis notulis illustravi auctiora, in hac editione, curâ doctissimi viri *Joan. Georgii Grævii*. *Hesiodum* ipsum ex ejus editione desumsi, emendatâque multis in locis versione Latinâ, notas *Jos. Scaligeri*, *Dan. Heinsii* & *Francisci Guïeti*, unâ cum nostris, in ima pagina subjeci.

Alterum volumen totum alienum est, quippe quod constat *Lectionibus Hesiodeis* vtri eruditissimi, auctioribus & emendatioribus; *Dan. Heinsii Introductione in doctrinam Operum & Dierum*; & *Indice Georgii Pasoris* huic editioni aptato, & obiter multis in locis emendato. Is Index erit Eruditis non inutilis, ad quærenda *Hesiodi* loca; Indoctis verò utilissimus ad intelligenda Poëtæ verba, quamvis varia à doctioribus in eo meritò carpi possint. Hæc omnia si jungantur, non erit cur aliæ editiones *Hesiodi*, ab iis qui cupient Poëtam intelligere, requirantur. *Heinsii* quidem labores magni non facio, quem passim aberrasse puto, & inanes argutias captasse; sed propter viri famam, non fuerunt omittendi, & sunt in iis nonnulla quæ legisse non poenitebit.

Erunt fortè qui cupiant me rationem reddere instituti mei, in explicanda Mythologia ex Lingua Phoenicia, antiquissimisque Græciæ historiis; omissis omnibus allegoriis, nisi si quæ fortè manifestissimæ sunt. Verùm singulari opusculo res indigeret, si foret copiosius exponenda, quod om-

AD LECTOREM.

nino fieri deberet, si omnis dubitatio animis esset
evellenda; at hoc nunc quidem aggredi non va-
cat. Serias occupationes & graviora studia ejus-
modi amcenitatibus interdum, si Deus vitam & va-
lerudinem concesserit, interpungemus; eò liben-
tius quòd, ut insignis Criticus egregiè dixit, *re-
gnant alibi familia & vocabula factionum, opi-
niones pro sacramento sunt, & fateri posse in melius
profici nefas habetur*; hic verò sibi indulgere, dis-
sentire ab aliis & errare etiam semper licuit &, ni-
si fallor, posthac etiam licebit. Vale.

*Dabam Amstelodami, ineunte Saculo à Christo
Nato decimo octavo.*

VIRO

V I R O C L A R I S S I M O
B O N A V E N T U R Æ V U L C A N I O ,

Græcarum Litterarum Professori & Interpreti

S. D.

D A N I E L H E I N S I U S .

Non ignoras , *Vir Clarissime* , *Hesiodum* majori olim forma editum à nobis fuisse : in qua veteres Poëtæ illius Interpretes conjunxeramus . Qua in re præclaram à te nobis operam navatam memini . *Joannis enim Tzetæ* , Grammatici non planè contemnendi , glossas aliquanto auctiores , singulari quadam humanitate nobis suppeditaveras . Dederamus autem operam tum temporis , ut suavissimos & auro contra non caros , Operum & Dierum libellos illustravemus : quod in iis vestigia veteris illius sanctissimæ Philosophiæ primi observasse nobis videremur , quam *Pythagoras* & *Plato* postea excoluerunt . Quæ res ita grata , ut pote in adolescente , viris maximis tum fuit , ut quam ex scribendi genere extemporaneo , neque elaborato , ne speravimus quidem , eam nobis ita cumulatè laudem tribuerent , ut admittere eam vel putiditas vel mera esset inverecundia : quòd putarent nova esse omnia , sed quæ antiquissimo scriptori lucis haud parum adferrent . Cùm autem idem minore hac facie , sine veterum interpretatione , *Hesiodum* sub prælum revocarent operæ , feci quod petebant . Versionem aliorum correxi : quadam etiam in meis emendavi . In quibus non sine admiratione quadam repperi ,
quæ

D E D I C A T I O.

qua per festinationem operarum tum commissa, necessario erant emendanda: cum nec Græca essent, nec Latina. Ut anachronismum omittam, qui in Prolegomenis quæ hîc non comparent, mutatione numerorum, quod non raro accidit typographis, in ætate Tzetze, erat commissus. Ceterum in reliquis, quæ tum rudi, ut est vñtus verbum, Minervâ conceperam, nihil admodum mutandum putavi: ne eam, quæ præcipuè tum placuit, simplicitatem incrustarem. Libuit autem hic te affari, cui & tum partem aliquam illius operis inscripsi, & nunc quantum debeam, non pudet profiteri. Quis autem excellentem tuam hujus linguæ peritiâ ignorat, nisi qui est prorsus τὸ βεβήλων? Agathiam & Callimachum qui legunt, Romanum in altero historicum, in altero habent Poëtam: ita tamen ut in neutro desiderent Interpretem. Ne de aliis hic dicam. Mihi autem maxima voluptas fuit, cum purissimum scriptorem, & qui optima virtutis continet præcepta, de novo essem editurus; statim in ipso limine pietatem erga præptorem profiteri. Ut & hoc quoque inter reliqua Hesiodi præcepta discat juvenus. Vale, Vir Clarissime, & me ama.

HESIO-

H E S I O D I V I T A.

*Ex Lili Gyraldi, de Poëtarum
Historia, Dialogo II.*

DE Homero jam satis. A quo non longè abfuit senex, rusticanâ agrestique facie. Jamdudum, inquit Piso, Hesiodum nobis affers. Ipsum, inquam, profectò Hesiodum, quem & aliquo tempore cum Homero floruisse accurati quidam prodidere scriptores, alicubi licet Cicero noster Homerum longe faciat antiquiorum. Vetus certe disceptatio inter Grammaticos, Gellio & Seneca & Pausania testibus, uter ætate præcesserit: qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides scripsit, & Cyrillus libro primo contra Julianum Cæsarem, centesimo, inquit, l. x. & quinto anno post captam Trojam, Homerum & Hesiodum fuisse dicunt, & reliqua. Tum paullò post subdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quòd Homerus non fuit coætaneus Hesiodi, sed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebræos Azaria & Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autem Proca Sylvio, ante scilicet constitutionem Olympiadum. Quæ cum dixissem, nos, inquit Piso, summo pere avemus de te audire, quæ tu assiduâ lectione super hac re annotaveris. Quibus ego, libenter sic agam, inquam, remque ideò altius aliquantò repetam. Porphyrius enim & plerique alii, Hesiodum Homero juniorem annis centum faciunt, atque ante primam Olympiadem. Quam opinionem sequi videtur Solinus, qui ita scribit: Inter Homerum & Hesiodum Poëtam, qui in auspiciis Olympiadis primæ obiit, centum xxx. anni interfuerunt.

Akī

H E S I O D I

Alii eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere. quam opinionem & Philostratus habuisse videtur. Et Vellejus non damnandus historicus, (tametsi quidam infulsè nullum fuisse Vellejum suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus: idque ex epigrammate comprobatur, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter Græca epigrammata, tale est:

*Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cum cantu vicit divinum in Chalcide Homerum.*

Græcum verò si mavultis, hoc est:

Ἡσίοδ' ὃ Μῆσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκε.

Ὑμνῶ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον.

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, utcumque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacōn attigit, tum in eo, quod Septem Sapientum convivium inscribitur, copiosè explicavit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exsequiis & Amphidamantis Chalcidenfis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps judicium fuit sententia: Conversi, inquit, sunt ad hujusmodi interrogationes, & proposuerunt inanes, ut aiunt, quasdam nugas. (si modò rectè interpretamur, ὡς φασὶ Λέχας, non ὡς φησὶ Λέχης, ut passim legitur: non tamen decerno, conscius & Lesches nomen esse proprium Poëtæ Lesbii) Homerus quidem sic:

*Musa mihi referas, quæ non umquam ante fuere,
Neve futura retro.*

Tum verò ex tempore respondit Hesiodus:

*Verum cornipedes quando Jovis ante sepulcrum
Festinantes propter palmam plaustra terebant!*

Ob hoc ferunt Hesiodum maximæ omnibus fuisse admirationi, atque tripodis præmium adsecutum. Sed Græca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio: durè enim admodum

V I T A.

dum & inconditè ea vertisse videris. Audite ergo ea Græcè, inquam, non enim eo inficias quòd ais. Homerus quidem ita :

Μῆσά μοι ἔννεπ' ἐκείνα τὰ μήτ' ἐλθόντο πάροιθεν,
Μήτ' ἔσαι μετόπιθεν.

Sic verò Hesiodus :

Ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
Ἄρματα συντρέψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porro ne & hoc vos lateat, judicem inter Homerum & Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res usque in proverbium deducta ostendit, Πανίδας ψῆφος, Panidæ suffragium: quod in eos ferri solet, qui ineruditè minúsque sapienter judicant. Pulcrè, inquit Piso, & sanè simul monstrasti, eadem Homerum & Hesiodum ætate fuisse: sed nihil vetat quominus eadem diligentia reliquam ejus Poëtæ vitam, ab Atticis usque litteris (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc à nostris hætenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, à castè & pudicè loquendo deductum videtur, παρθὸν ἦσιν ἄδω. Patria vero illi Cuma: quæ urbs inter Æolicas numeratur, ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascræum fuisse negas? eo enim nomine à Græcis & Latinis vocatur. Rectè tu quidem, inquam; sed si me vos audire volueritis, qua id ratione factum intelligetis. Hesiodi quidem patri Cuma fuit Æolica, ut ab Herodoto, Strabone & Srephano traditum est. Valerius quoque Probus, non alium, quàm Hesiodum, intelligere Virgilium autumat, illo carmine :

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

Quòd, scilicet Hesiodus, Cumæus primus ætates ex metallis commentus est; ut liquidò videtur in eo, quod Ἐργα inscribitur, poemate. Natus ergo Hesiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagænæo Critonis filio natus erat, matre verò Pycimede: qui utique parentes ære alieno oppressi, cum undè dissolverent nomina non haberent, in Ascræam Bœotiæ vicinam demigrarunt, ubi est
fuer

H E S I O D I

puer Hesiodus educatus, atque inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attellen, Mæona, & Dion, Cumæos, fratres fuisse, quorum Dius, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam, in Ascram migravit; ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum: quidum paterna armenta puer custodiret, à Musis amatus fuisse perhibetur: quæ illi gustandam laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipsius Poëtæ Interpres Proclus, & Isaacius Tzerzes, ut qui eam mandunt, vates fiant: unde & Lycophron Poëta eâ causâ *δαφνηφόρον* vatem nominat. Idem & in Cassandra Sophocles. Et noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, sic usque sacras innoxia laurus

Vestiar, & æternum sit mihi virginitas,

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinii symbolum esse prodidit: quare & laurum ipsam veteres *μαντιχὸν φυτόν* appellavere, hoc est, vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

—— *Venturi præscia laurus.*

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinii Deus à gentibus est creditus. Quin & hujus arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc nostro tempore!) prædicebant: quod & Philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, unde & tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia, si noctu pulvino subjecta fuerint, somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen, prodit Eustathius, à *δα* particula intensiva, & *φανεῖα* verbo: quod *voco* & *cano* significat, quòd laurus in igne posita crepet & sonet: unde fortasse & ipsi nos Latini laurum deduximus, à *λα*, ut *δα*, particula intensiva, & *uro*, ut si non voce, at significatu conveniat. Si plura verò de

V I T A

de lauro discere cupitis, præter ea quæ à nostris traduntur, legite Parthenii librum Εἰρηναῖον, & Constantini librum xi. de re rustica, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed jam a lauro ad Hesiodum revertar, qui lauro gustatâ, haustâque Hippocrenes undâ, repente Poëta prodiit. Id cum alii, tum ipse de se in Theogonia cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius interpretatur, ut Hesiodum putet voluisse, quæ sui ingenii & artis esset fœtura, in Deas referre, ut se Musis gratum testaretur: ut si quis ærariam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legitis. Delectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum: quam rem tamen in somnium quidam retulere. Alii, quod qui peregre proficiscuntur, facilius prudentiam ceterâsque virtutes comparare existimantur, quod mores scilicet hominum multorum videant. Uxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen Physigei filiam, & ex ea Stefichorum Poëtam natum. Alii non uxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum occisum. Nam cum de se scitatum oraculum Delphos ivisset, eique responsum foret, ut Nemeæ Jovis templum vitaret, quod ibi esset vitæ finem habiturus, cumque eâ causâ Nemeam Peloponnesi fugeret, forte in Oeneonem Locridis pervenit, ubi Nemeæ Jovis templum fuerat, ut scribit Thucydides; quo in loco incautus ab Amphiphane, & Ganetore Physigei liberis interemptus est, quod ab eo vitiatam sororem Ctemenen crederent. Cadaver ab iis in pelagum projectum est: id quod cum occultè fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum, ut scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Physigei filii, sed Ganyctoris Nauclei dicti sunt, ut in illo est, cui titulus, Quænam animalia prudentiora, terrestriane, an aquatilia. Pausanias quoque, in Boeoticis, Hesiodi interitum ita recitat: Filii, inquit, Ganyctoris, Ctimenus & Antiphus, in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob Hesiodi necem, ubi in Neptunum impii existimati sunt, de illisque est facta quæstio.

H E S I O D I

& cetera quæ ille prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis convivio explicat. Cum Milesio, inquit, comite & Troilo puero Hesiodus apud quemdam hospitatus est, noctu Milesius hospitis filiam vitavit: rei conscium Hesiodum rati puellæ fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, & cadaver in mare projecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt, à quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate à delphinis cadaver ad littus delatum, ubi tum fortè Neptunalia celebrabantur. Id scelus ubi incolæ intellexerunt, interfectorum domos diruerunt; vivos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alii post diem tertium à delphine in littus cadaver devectum tradunt. Re cognitâ, occisores navigatione sibi consulere volentes, vi coortæ tempestatis ad unum omnes deprehenfi, naufragio periisse dicuntur. Post hæc Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcæi Poëtæ carmen. Dein vero oraculo monente, ejus ossa exportata ab Orchomeniis, & in medio foro, hoc addito elogio, tumultata:

Ἀσπρη μὲν πατρὶς πολυλήϊα, αἰκὰ δὲ γανόνι

Ὅσ' αὖτε πηξίπων γῆ Μινυῶν κατέχῃ

Ἡσιόδῳ, ὃ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέῃ ἐστίν

Ἀνδρῶν κενομήνων ἐν βασιλῆϊ σφίσι.

Tum Picus puer: Cur non & hos Latine, ut alios versus, nobis exprimis? Ut, inquam, noster Piso hos ipse convertat, & ego interea ad memoriam cetera revocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, utcumque potero: & non diu cunctatus, sic cœpit:

Fertilis Aspera quidem patria est: verum morientis

Pugnaces Minyæ condita membra tenent.

Hesiodi, cujus supra omnes plurima laus est,

Spektatosque viros iudicio sophiæ.

Quos cum Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animadvertens ego, causamque intelligens, statim subdidi. Legimus & Græcum alterum Pindari, quod ita noster Cælius Latine vertit:

Salve

V I T A.

*Salve cui pubes, tumultisque bis obigit unus;
Tu sapis Hesiode, quantum homini sapere est.*

Sed & Aldus ita prius:

*Hesiode ante alios sophiâ præstantior omnes,
Salve, bis quondam qui puer atque senex.*

Græcum Pindari, si vultis, sic habet:

*Χαῖρε δὲς ἡγήσας, καὶ δὲς τάφῳ ἀντιβολήσας
Ἡσίод', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.*

Verùm jam tempus est, inquam, ut quæ ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Græcis commentariis reperi, attulero super ea in Ἔργοις verba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus verò Stefichorum dixit ex Climene: ego tamen legendum puto, Ctemene, ut jam ostendi. Alii tamen ex Archiepe: quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesiodum præter Stefichorum & filiam habuisse Mnaseam nomine, quam Archiepen vocant alii. Porro sexdecim Hesiodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia, à Philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde Ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, Opera & Dies. In quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum Poëtam aliqui scribunt. Sunt & qui putent, Ἡοίως μεγάλας, sic vocata carmina, Hesiodi esse, ut Eunapius Græcus historicus, & in Bœoticis Pausanias: quo loco & alia Hesiodi opera commemorat, de quibus jam antè planè meminimus. Posthæc Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fabius Quintilianus, ex Aristophanis Grammatici sententia, Hesiodi esse negavit. At verò Aristoteles & Grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus, in medium afferunt. Scripsit item Heroïum & Heroïdum Genealogias: ad hæc & de mulieribus: quo in opere Heroïdas multas induxit virorum fortium nuptias, ut ait Servius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroïbus antè scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesiodum mulie-

H E S I O D I

tum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum ῥαψωδῆσαι, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At verò Hesiodus ipse, secum Homero in Delo in Apollinem hujusmodi versus primum concinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

*In Delo tum primum ego Maonidesque Poëta
Lusimus, inque novis carmen cantavimus hymnis,
Auricomum Phæbum, quem Latona edidit alma.*

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suaviusque suâ linguâ:

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον, ἐγὼ καὶ Ὅμηρος, αἰοῖδοι
Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδῶν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε Λητώ.

Scripsit item Hesiodus Pelei & Theridis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poemata inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cujuspiam alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, & Apollonius Rhodius, Stesichorusque, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit idem de Medicina. qua de re Plutarchus in Symposio Dioclis. Hesiodus, inquit, in Medicina plurimum valuit. quod manifestè apparet, cum de victus ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de foeminis, de temporum connexionem, deque infantium statu differit. Et hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt & qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant. quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant auctorem eorum apologorum, qui Æsopi dicuntur. Quæ ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quam paucis carminibus M. Manilius in secundo Astronomicâ ista fere omnia Hesiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subjunxit:

Sed

— Sed proximus illi

*Hesiodus memorat divos, divumque parentes;
 Et chaos enixum terras, orbemque sub illo
 Infantem, & primum titubantia sidera corpus,
 Titanas juxvisse senis cunabula magni,
 Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
 Atque iterum patris nascentem corpore Bacchum,
 Omniaque immenso volitantia corpora mundo.
 Quin etiam ruris leges cultusque rogavit,
 Militiamque soli, quod colles Bacchus amaret,
 Quod fecunda Ceres campos, quod Pallas utrumque,
 Atque arbuscula vagis essent quod adultera pomis,
 Sylvarumque Deos sacrataque numina nymphas,
 Pacis opus, magnos naturæ condit in usus.*

Cum recitasset hos versus Piso. Si velim, inquam ego, quæcumque omnia de Hesiodo legi, vobis in præsentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quædam tamen haud indigna relatu nequaquam præteribo: Scribit inprimis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur, in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, ut solet, irridet. Sunt & inter Græca epigrammata in Hesiodum multa. Exstat & apud Græcos proverbium, de iis qui supersenescunt, Hesiodia senectus: de quo & Pindari distichon legitur, quod ante ab Aldo & Cælio nostro interpretatum attulimus. Pythagoram scribit Philosophus Hieronymus, cum ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam æream suspensam adstrictamque adeo, ut stridere videretur, & cum ea Homeri quoque animam serpentibus undique incinctam; eam videlicet solummodo causâ, quod de Diis falsa suis carminibus confinxissent. Quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriæ in iis quæ de Diis ab Homero dicuntur, & responsiones in ejus calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmonæus, vel Tantalus, immodera-

H E S I O D I V I T A.

tam atque intemperatam linguam habens, si quæ de Diis cecinit, sub alia significatione, non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod & de aliis Poëtis bonis, ut hesternâ die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac prope divini ingenii fuerit Hesiodus, non tamen ideò obrectatoribus illum caruisse accepimus, siquidem iniquas adversum eum controversias exercuisse Cercopem legimus, in tantum excellentissimus quisque aliquo detractore est vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, à Siagro Poëta laceffitus, Pindarus ab Amphimane Coö, Simonides à Timocreonte. Nec Virgilio Horatioque nostris, defuere Parones, Mævii, Bavii atque Suffeni, aliique, de quibus in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromastigon genus nostro hoc tempore non minùs, quàm pridem, viget. Plures quidem nunc Critici & Zoili, quam versificatores & Poëtæ. At de Hesiodo jam satis.

H E S I O D I V I T A

E Fluvii Ursinii Elogiis descripta.

Hesiodum Dio patre, & Pycimede matre natum Olympiade prima, LX. ante Romam conditam annis floruisse, ex scriptoribus cum Græcis, tum Latinis, colligimus. Patria illi Cuma, Æolicarum urbium una, ut Herodotus & Strabo annotarunt. Inde autem ære alieno oppressum patrem Dium migrasse ferunt, Ascræque Bœotiæ vicum petisse; à quo Ascræum deinde Hesiodum dictum. Ejus mortem, cum senex admodum esset, recitat Plutarchus in Dioclis convivio. Proverbium inde factum, Hesiodeâ senectus. Hesiodo statuam in publico Constantinopolino gymnasio, quod Zeuxippi dicebatur, ex ære positam fuisse, intelligimus ex his Christodori versibus in lib. 5. Epigrammatum Græcorum,

Ἡσίόδῳ δ' Ἀσκραῖ ὀρεινάσιν εἶδετο μέσας
Φθελόμην, χαλκὸν δ' ἐβιάζετο θυάδι λύσῃ
Ἐνθεὸν ἱμείρων ἀνάγειν μέλῳ.

Quos Laurentius Gambarà Brixianus ita in Latinum transtulit:

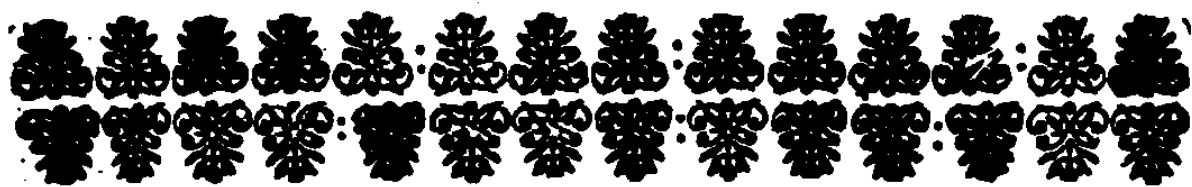
*Hesiodusque choros Ascræus stabat agrestes
Inter, Hamadryadum media sublimis in aula:
Ærea & effigies fundebat ad æthera carmen.*

Pausanias quoque in Bœoticis Hesiodo statuam æream à Thespiensibus in urbis foro positam fuisse scribit. qui & aliam Hesiodo statuam in templo Jovis Olympici collocatam narrat in rerum Eliacarum libro 1. De Hesiodo Velleius lib. 1. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit circa centum viginti annos distinctus

HESODI VITA.

ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mol-
lissimâ dulcedine carminum memorabilis: otii quie-
tisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita ope-
ris auctoritate proximus, qui vitavit ne in id, quod
Homerus, incideret; patriamque & parentes testa-
tus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, con-
tumeliosissimè.

D E

HESIODI ÆTATE.

*Ex Johannis Gerhardi Vossii libro de
Poëtis Græcis cap. II.*

Sic statuimus nihil nunc antiquius habere Græcos
poëmatis Homeri & Hesiodi, sed quando hi vixerint,
Veteres ipsi certant incerti. Hesiodum multo juniorem
Homero (*quem vixisse Olympiadum initio, vel paullò post,
Romuli nempe temporibus, paucis ante ostenderat*) Cicero
putavit. Uti & Porphyrius ac Solinus, quorum ille an-
nis c, hic cxxx post Homerum vixisse existimat. Alii
eo quod simplicior sit antiquiorem fuisse coniectant.
Plurimum verò opinio est fuisse æqualem. Ut Varro in
primo de Imaginibus, teste Agellio, Plutarchus V. Sym-
posiæon & VII. Sapientum convivio, item Philostratus.
In eo dissensu ob plurimum consensum, & quæ de
certamine Homeri ac Hesiodi prodita sunt, maluimus
nos aggregare iis, qui aliquo tempore simul vixisse exis-
timant. Non multum abit quod apud Cyrillum legas flo-
ruisse Hesiodum paullò ante primam Olympiadem, re-
gnante in Latio Proca Sylvio, vel quod alii floruisse di-
cunt Olymp. IV, ut est apud Eusebium in Chronicis.
Apud quem etiam legas ad præcedentem Olympiadem
floruisse tum Eumelum Poëtam, qui Bugoniam & Euro-
pam scripsit. Fuerint igitur & Hesiodus & Eumelus
æquales. Nec multum abit Ttetzes, qui Hesiodum re-
fert ad Olymp. XI. Operæ verò est attendere ad id,
quod

DE HESIODI ÆTATE.

quod Hesiodus ipse scribat , suâ ætate Arcturum ἀκρό-
 νυχον in Bœotia exortum fuisse VIII. die Martii. unde
 Poëtæ hujus ætas in tantum saltem possit colligi , ut
 error si quis sit saltem intra 70. annos sit constitutus,
 sicuti observat -Jof. Scaliger in Eusebianis animadversio-
 nibus, num. M C C L V.

Εκ τῶν Σειδά.

Ex Suida.

ΗΉσιος Κυμαῖος, νέος
 ὃς κομιοῖτο ὑπὸ τοῦ πα-
 τρός Δίος, καὶ μητρός Πυ-
 κιμήδης, ἐν Ἀσκρα τῆς
 Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται ὅτι εἶ-
 ναι τοῦ Δίος τοῦ Ἀμπελίδου τοῦ
 Μελανώπιδος. ὃν φασὶ πινεσθῆναι
 Ὀμήρου πατέρα εἶναι πάπ-
 πον, ὡς ἀνεψιάδην εἶναι
 Ἡσιόδου τὸ Ὀμηρον. ἐκάπερον
 ὃς ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντοῦ κατὰ-
 γασθῆναι ποιήματα ὅτι αὐτῶ ταῦ-
 τα, Θεογονία, Ἔργα καὶ
 Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναι-
 κῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις
 ἐπὶ πικρήδου εἰς Βάτραι-
 χον πνα ἐρώμενον αὐτῶ. Πε-
 ς τὸ Ἰδαίων Δακτύλων. καὶ
 ὅλα πολλά. Ἐτελεύτησε ὃς
 ἐπιξενωθείς παρ' Ἀντίφω καὶ
 Κριμύω· οἱ νύκτωρ δόξαντες
 ἀναιρεῖν Φθόρεα ἀδελφῆς ἐ-
 σωτῶν, ἀνείλον τὸν Ἡσιόδον
 ἀφόνους. ὡς ὃς καὶ Ὀμήρου
 κατὰ πινος πρεσβύτερος. καὶ
 Homero, ut quibuldam videtur, antiquior. Alii eadem

Hesiodus Cumæus. Ce-
 terum à patre Dio &
 Pycimede ejus matre, in
 Askra, translatus eò, vixit.
 Genus ac familiam illius ab
 Ampelide Dio, Melanopí
 filio deducunt. Quem non-
 nulli Homeri abavum fuisse
 volunt. Ut Hesiodi conso-
 brini filius fuerit Homerus.
 Utrumque autem ab Atlan-
 te volunt oriundum esse.
 Ejus autem hæc sunt poë-
 mata: Opera & Dies, Scu-
 tum, Mulierum Catalogus,
 libris quinque. Epicedium
 Batrachi, quem in deliciis
 habuit. De Dactylis Idæis.
 Alia item multa. Obiit au-
 tem, cum ad Antiphum &
 Crimenum hospes divertis-
 set. Qui cum noctu sororis
 suæ stupratorem tollere se
 existimarent, Hesiodum
 ignari sustulere. Fuit autem
 tempe-

DE HESIODI ÆTATE

tempestate vixisse autumant. Porphyrius, & alii, centum omnino post annis floruisse tradunt.

ἢ ἄλλως, σύγχρονον. Πορφυρίου καὶ ἄλλοι πλεῖστοι νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ὀρίζονται.

*Ex Halicarnassensi
Dionysio.*

Ἐκ τῶν Διονυσίων τῆς
Ἀλικαρνασσεως.

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum æquabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

HἩσίοδος μὲν γὰρ ἐφρόνισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συγθέσεως ἑμμελῆς.

Velleius Paterculus Hist. lib. i.

HUjus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa cxx. annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissimâ dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus. ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret: patriamque & parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissimè.

Fabius lib. x.

RArò assurgit Hesiodus, magnæque pars ejus in nominibus est occupata. tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & expositionis probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

DE HESIODI ÆTATE.

Ἀλκαίῃ εἰς τὸ αὐτὸν.

ΛΟΚΕΪΔΕ ἐν νέμει σκιερῷ νέκυι Ἡσιόδοιο
 Νύμφαι κρηνιάδων λῶσκον δ' ὅτ' σφετέρων,
 καὶ τάφον ὑψώσαντο. γάλακτι δὲ ποιμένες αἰγῶν
 ἔρραναν, ξανθῷ μιξάμενοι μέλιτι.
 τοίῳ δ' ἢ γῆρι ἀπέπνεεν, ἐνέα Μυσῶν
 ὃ πρέσβυς καθαρῶν γασάμενδε λιβαίων.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ

HESIODI

A S C R Æ I

THEOGONIA.

2

2

2

20

20

20

20

20

20

20

20

20

20

20

20

20

20

20

20

THEOGONIAM

H E S I O D I .

Θεογονία] Sic inscribitur descriptio generationis Deorum; nimirum, γυνητῶν, nam erant alii ἀγῆνητοι, ut docet *Hesiodus*, ab initio Poëmatis. Dicitur *Abaris* Hyperboreus vates, scripsisse Θεογονίαν καταλογάδῳ, pro-sâ oratione Generationem Deorum; quod fortè additur, discriminis causâ, ne Hesiodea intelligeretur. Vide *Suidam*, in *Abaris*. Si *Herodoto* credimus, *Homerus* & *Hesiodus* inventores fuere Theogoniæ, antea Græcis ignotæ. Sic enim loquitur Lib. II. c. 53. Ὅθεν δὲ ἐγάρτετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε αἰεὶ ἦσαν πάντες, ὁμοῖοί τε πινὲς τὰ εἶδεα, σὺν ἡπίστεατο μέλει & πρώτῳ τε καὶ χθές, ὥς εἰπὲν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ ὃν Ὀμηρον ἡλικίῳ πατρὸς κισίῳσι ἔπει δοκέω μεῦ πρεσβυτέρους γνέσθαι, καὶ ἔπλεον. Οὗτοι δὲ εἰσι αἱ ποιήσαντες ΘΕΟΓΟΝΙΗΝ ἔπησι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ πρῶς τε καὶ τεχνὰς διελόντες; καὶ εἶδεα αὐτῶν σημῆναντες: Unde autem singuli Deorum exstiterint, cūque cuncti semper fuissent, aut quâ specie, hæctenus ignoratum fuerat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam *Hesiodus* atque *Homerus* (quos quadringentis non amplius annis ante me opinor fuisse) finxerunt Græcis Theogoniam, Diis cognominibus datis, divisisque honoribus & artibus inter illos, & descriptis illorum formis. At ubique *Homerus* & *Hesiodus* quasi jam nota illa describunt, nec videntur ornasse, nisi circumstantiis nonnullis. Sanè numquam homines aliter de Diis sentientes eos tulissent talia de iis blaterantes, qualia habent. Vide ad γ. 211. Interim liquet ex hisce verbis Theogoniam verè esse Hesiodi, quamvis nonnulli dubitarint, ut docet *Pausanias* in *Bœoticis*, sive Lib. IX. p. 581. *Clericus*.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Μουσίων Ἑλικωνιάδων δ' ὄρχώμεθ' αἰεῖδεν,
 Αἰθ' Ἑλικῶν ὄρχουσι μέγα τε ζάθεόν τε,
 Καί πε πρὸ κρήνῃ ἰοειδέα πῶς ἀπαλοῖσιν
 ὄρχονται, ἢ βωμὸν ἐραθενέου Κρονίωνου,
 Καί πε λοεσσάμεναι τέρενα χροῖα Περμησσοῖο,
 ἢ Ἰπώκερλῶς, ἢ Ὀλμειῶς ζαθέοιο,
 Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὰς ἐνεποιήσαντο,
 Καλὰς, ἱμερόεντας· ἐπερρώσαντο ἢ πρὸς ἴν.
 Ἐνθεν ἀπορρύνεσθαι, κακαλυμμένην ἢ ἐρὶ ποταμῷ,

NOTÆ IN HESIODUM.

Vers. 1. *Μουσίων Ἑλικωνιάδων δ' ὄρχώμεθ' αἰεῖδεν*] Priores centum quindecim versus sunt suppositi. Theogonia incipit versu 116. *ἢ τῇ μὲν πρώτῃ χροῖα χροῖα &c. Gualterus.*

1. *Ἑλικωνιάδων*] Rectè vetus Scholiastes patrias Musas à Bœoto vate invocari observat. *Helicon* mons fuit Bœotiz, ita dictus à Phœnicio *bhalik* ῥιλην aut ῥηλην *bhalikon*, quæ vox *montem altum* sonat. Vide *Sam. Bochartum* Lib. 1. Chanaanis, Cap. xvi. ubi ostendit plenam fuisse Bœotiam & colonis & nominibus Phœnicis. *Clericus.*

2. *Ζαθέον τε*] *Divinissimum* montem vocat, propter numerum Deorum, qui in eo versabantur; quales Musæ, Oreades, Dryades, Naiades &c. Infra γ. 129. vocat

ἄρτα μακρὰ διὸν χαρίεσσιν ἐοικυῖα
 Νυμφῶν.

Longos montes Deorum grata habitacula Nympharum. *Clericus.*

3. *Ἰοειδέα*] Malim *μελαίνουδρον* interpretari, ἀπὸ τῆς ῥίζης *ferrugine*, quia eo epitheto significatur copia aquæ; quæ non est *ιοειδής*, nisi sit profunda, ac proinde copiosa, & perennis, quæ laus est fontis. Ideò *Homerus*, & post eum *Hesiodus* vocant *ιοειδέα πόντι*, id est, profundum. Ideò Poëtæ Latini *caruleos* fontes vocant, ut *carula* *Liniope* dicitur *Ovidio* *Metam.* III. Confirmatur hæc interpretatio, ipsâ significatione propriâ vocis, quæ significat quod habet *εἶδος*, seu *speciem*.

HESIODI ASCRÆI DEORUM GENERATIO.

A Musis Heliconi adibus incipiamus canere,
Quæ Heliconis habitant montem, magnūque divinūque:
Et circa fontem cæruleum pedibus teneris
Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
Atque abluta tenero corpore aquâ Permessi,
Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri,
Summo in Helicone choreas ducere solent,
Pulchras, amabiles, vehementerque tripudiare pedibus:
Inde concitata, velata aëre multo,

15. Non potest autem dici fons speciem habere floris, licet sit floribus cinctus; sed rectè dicitur habere speciem ferruginosam, ad colorem quod attinet. Clericus.

4. Καὶ βαμὸν ἱερῶν Κρηίων. Non modò in altaribus sacra faciebant, in honorem Deorum, sed & circa illa choreas agitabant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. Clericus.

5. Ἀπὸ ἀνδρῶν τῶν Περμεσσοίων] Ἐλέει τὸ ἱεὺς ἢ δῶν. Guetus.

5. Περμεσσοίων] Intellige ὕδωρ, aqua, quod in versione exprimendum fuit. Permessus est Phœniciè פֶּרְמֶסֶס pheer-metso, hoc est, purus aut fons purus, nam Radix פֶּרְמֶס hanc significationem obtinet, apud Arabas. Commodior hæc vis derivatio, quàm Bocharti פֶּרְמֶסֶס ber-metso, fons processus, nempe, aquarum. Fons est, aut fluvius ex Helicone profluens, & qui cum Olmio confluit in Copaidem lacum. Vide Strabonem Lib. IX. Clericus.

6. Ἰπποκρήνης] Phœniciè dixeris, ut rectè Bochartus, eodem loco, הַפְּחִיגְרָן haphhigran, quod fontem erumpentem sonat, & corruptum in Hippocrenen, ortum fecit fabulæ, quasi esset κλέων ἵππου fons equi, seu ab equo excitatus. Clericus.

Οὐλοῦ] Phœniciâ voce, הוֹל מַיִם hhol-majo, dulcis aquis, eodem conector. Divinus dicitur, propter memoratam rationem, cum de Helicone sermo esset, ad γ. 2. Clericus.

8. Ἐπὶ ἡρώτων δὲ πρῶτον] hoc est, ἀρχήν. inceserunt, processerunt & similiter. Guetus.

Ἐννύχια σῆχον, περικαλλέα ὄσαν ἰῆσαι,
 Τμινθεῖσαι Δία τ' αἰγίοχον, ἢ πότνιαν Ἡῤῥην]
 Ἀργεῖν, χρυσεόισι πεδίλοις ἐμβεβαῖαν,
 Κέρην τ' Αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
 Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, ἢ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἡδὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον, ἐννοσίγαιον,
 Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἐλικθλέφαρόν τ' Ἀφροδίτην,
 Ἡῤῥην τε χρυσοσέφανον, καλλιὴν τε Διώνην,
 Ἡώ τ', Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὴν τε Σελήνην,
 Λήτω τ', Γάπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον αἰκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ωκεανόν τε μέγαν, ἢ Νύκτα μέλαιναν·
 Ἄλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἑόντων.
 Αἴνυ ποθ' Ἡσίοδον καλλιὴν ἰδίδαξαν αἰοιδῶν,
 Ἄρνας ποιμαίνονθ' Ἐλικῶν ὑπὸ ζαθέοιο.
 Τόνδε δὲ με πρόπαι θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρυι Διὸς Αἰγίοχοιο.

Ποιμένες ἄρχαυλοι, κακ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
 Ἰδμεν ψάδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
 Ἰδμεν δὲ ὅτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.

Ὡς ἔφασαν κῆρυι μεγάλα Διὸς ὀφειέπειαι.
 Καὶ μοι σκηπτερόν ἑδον, δάφνης ἐρμηλέος ὄζον,

10. Ἐννύχια] Ne videantur à mortalibus, vel potius ne patefceret mendacium Poëtæ, cui objici poterat numquam conspectas. Eadem de causa, collocat eas in summo Helicone, ubi nemo pernoctabat. Clericus.

11. Δία τ' Αἰγίοχον] Suo loco dicemus quare ita vocetur Jupiter, ut & quæ de Musis, aliisque Numinibus dicenda videbuntur, ubi loquetur Poëta de eorum natalibus. Clericus.

16. Ἐλικθλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] Arcuatis superciliis. Guictus.

16. Ἐλικθλέφαρον] Volubilibus palpebris, id est, patam, ut Venerem vocabant Latini. Lascivix est indicium niſtare frequenter, & signum amantium. Clericus.

23. Καλλιὴν ἰδίδαξαν αἰοιδῶν] Vide versum 660. ἱερῶν. Guictus.

26. Κακ' ἐλέγχεα] Gratulatur sibi Poëta, quòd, cùm Musæ ipsum primùm alloquerentur, conviciis usq; sint, quod est primænxæ simplicitatis. Clericus.

27. Ἰδμεν ψάδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα] Deabus mendacia tribuere est etiam antiquissimi ævi, quo Deos vix meliores hominibus fingebant; quia omnes Dii, qui maximè colebantur, fuerant homines, ut postea videbimus. Clericus.

Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
 Celebrantes Iovémque agida tenentem, & venerandam Iunonem
 Argivam, aureis calceamentis incedentem:
 Filiámque Ægióchi Iovis, caruleos oculos habentem Minervam:
 Phœbiumque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem,
 Et Themis venerandam, & blandis oculis Venerem,
 Hebénque aureá coroná decoram, formosámque Dionen,
 Aurorámque, Solémque magnum, splendidámque Lunam,
 Latonámque, Iapetumque, ac Saturnum versipellem,
 Terrámque, Oceanúmque vastum, & Noctem atram:
 Aliorúmque immortalium sacrum genus semper exsistentium.
 Quæ olim Hesiódum pulchrum docuerunt carmen,
 Agnos pascentem Helicone sub divino.
 Hoc autem me primùm Deæ sermone compellarunt,
 Musæ Olympiades, filia Iovis Ægióchi:
 Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solùm,
 Scimus mendacia multa dicere veris similia:
 Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.
 Sic dixerunt filia Iovis magni veridicæ,
 Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,

29. Ἀγρίππαι] Diserta. Guietus.

30. Καί μοι σκῆπτρον ἰδὼν δάφνης ἱερῆς ὄζον] E'δ' pro ἰδ' ου.
 Rhapsodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dia-
 logo cum Hesiodo p. 659. Guietus.

30. Καί μοι σκῆπτρον ἰδὼν δάφνης ἱερῆς ὄζον] Scholiastes post-
 quam dixit *Heliconem* παλὸν δάφνην esse, & laurum æquè potuisse esse
 donum Apollinis, ac Musarum, quæ ad rem non multum faciunt,
 veram ejus rationem reddit hisce verbis: πηγὴν ἢ δάφνην κορυμνὴν πρὸς
 τὴν ἐὼς τὴν σκῆπτρον. Σοφοκλῆς ἐν Κασσάνδρᾳ· δάφνην φαζὼν ὀδόντι πρὸς τὸ
 πρᾶν. καὶ Λυκόφρων· δάφνην φαζὼν φοῖβος ἐν αὐλαίᾳ ὄζον. καὶ τὴν πρὸς τὴν
 δὲ καὶ θεῶν ἐμπρόσθεν ὄζον: quia laurus efficax est ad afflatus crean-
 dos. Sophocles in *Cassandra*: Cum comedisset laurum, dentes instar
 ferræ in ore concutiebant. Et *Lycophron*: cum laurum comedisset, va-
 ticipinabatur emittens vocem è gutture. Certe Poëmata Dei afflatu sunt
 effusa. Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cum ergo
 Laurum sibi traditam dicit *Hesiodus* à Musis seque ab iis afflatum, perin-
 de est ac si facultatem poëticam sibi ab illis concessam diceret. Quam
 in rem, paucula ex *Claud. Salmasio* hic apponemus. Sic ille in *Solinæ*

Δρέψαδ' ἤθητόν. ἐνέπνυθον δέ μοι αὐδῶ
θεῖω, ὥστε κλύοιμι τὰ τ' ἐσόμενα, περὶ τ' ἰόντα.
Καί με κέλωνθ' ὑμεῖν μακάρων γῆϋ' αἰὲν ἰόντων,
Σφῶς δὲ αὐτὰς περὶ τὸν πε καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεΐδεν.
Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρυὶ ἢ περὶ πέτρῳ;

Polyhistora p. 609. ubi postquam multis ostendit ῥαψῶδες dictos fuisse
ἀπὸ τ' ῥάπιν πῆς ῥάπης, quod veluti consueverunt varias partes Poëtarum,
quas canebant, non ἀπὸ τ' ῥάπης, addit: „Antequam mos ille τ' ῥα-
ψῶδων aliena carmina natus ac notus esset, auctores ipsi ac Poëtae
„hymnos & alia carmina in honorem Deorum à se composita sic pro-
„nunciare consueverant, cum virga è lauru in manibus. Diceban-
„tur ἐπὶ ῥάπῳ ἄδον. Pausanias pag. 586. Lib. IX. seu Boeoticis de He-
„siodo, qui cum eithara pictus erat: εἰδὲν τοι Ἡσίοδω εἰκῆτον φόρημα.
„δῆλα γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τ' ἐπῶν ἐπὶ ῥάπῳ δάφνης ἦδ' ἔστι: nequaquam
fuit proprium Hesiodo gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis ejus
versibus, eum ad lauri ramum cecimisse. „Intelligit hos versus ex
„Theogonia, Καί μοι σκῆπτρον &c. Traditum sibi à Musis ex lauri
„ramo baculum dicit. Tamquam vati futurorum præscio, non tam-
„quam Poëtae, datum possumus interpretari, propter illa, ὥστε κλύοι-
„μι τὰ τ' ἐσόμενα περὶ τ' ἰόντα. Sed Poëtica erat conjuncta cum affla-
tu, non minus ac vaticinandi facultas; imò non erat sine vaticina-
tione, cum non possent scire Poëtae gesta apud Deos, aut clam apud
homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potius fingere
se ea scire, nisi simul afflatum simularent. Pergit Salmasius: „Lau-
„rum gestabant & admordebant, qui vaticinandi scientiâ callere vo-
„lebant, unde δαφνηφόροι vates. Asclepiades, in statuam Homeri:

„Καί σσι κρηπίτηλον ἱρυστάμην περὶ πῦσαν
„Ὀρίζαν δάφνης ἱερὴν ἀκρίμην.

Fallitur, ut sæpè Critici, qui non significant unde depromserint quæ
dicunt. Epigramma est in statuam Hesiodi, quod legitur Lib. IV. An-
thologiæ, p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αὐταὶ ποιμαίνοντι μισσημβριὰ μῆλα σε Μῦσαι

Ἐδραχνὴν ἐν κρηναῖς ὕρισιν, Ἡσίοδ'.

Καί σσι κρηπίτηλον ἱρυστάμην περὶ πῦσαν

Ὀρίζαν δάφνης ἱερὴν ἀκρίμην.

Δῶκαν δὲ κρήνης Ἑλικωνίδ' ἵνθιον ὕδωρ,

Τὸ πῶν πῶν περὶ τὸν ἵνθιον ὕδωρ.

Ὅδ' οὐ κρηναῖον μακάρων γῆϋ', ἔργα τι μελπομένη

Καὶ γῆϋ' ἀρχαίων ἔργων ἡδίων.

Ipsa pascentem meridiæ oves Musa viderunt te in asperis montibus, He-
siodè; & tibi pulchra folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri
sacrum ramum. Dederunt verò fontis Heliconis divinam aquam, quam
volucris equi prius erupit ungula. Quà tu satiatu beatorum genus, &
res gestas cantibus, & genus priscorum descripsisti juvenum, Sed audia-

*Decerpere mirandum. inspirarunt autem mihi vocem
Divinam, ita ut scirem tam futura quam præterita.
Et me juebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
Se verò primò & postremò semper decantare.
Sed quò mihi hæc circa quercum, aut circa petram?*

mus *Salmasium*: „ *Pausanias* de vi ga laurea accepit, cum qua Ve-
nteres Poëtæ carmina sua recitabant. Quem morem etiam postea
„ *ῥαψῳδοὶ* imitati sunt, qui aliena pronunciarunt. Nam & hi virgæ e-
„ lauro tenebant, cum carmina recitarent ex aliquo Poëta. Cetera apud
ipsum legentur. *Clericus*.

32. Θείῳ, ὡς τι κλύομαι τὰ τ' ἰσθόμην, ὡς τ' ἰόντα] *Nothum*.
Guietus.

32. Τὰ τ' ἰσθόμην ὡς τ' ἰόντα] Poëtice, nempe, est *μαντείας*
genus, unde Poëtæ Latinis *Vates*. Utinam exstaret integer Liber VII.
Strabonis! Aliquid hac de re haberemus, in descriptione Pieriæ, cum
legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ὅτι τὴν παλαιάν,
οἱ μάντιες καὶ μουσικὴν ἐκτελέζοντο: olim vates exercuisse & musicam. *Cle-*
ricus.

34. Σφᾶς δ' αὖτις πρῶτον δὲ καὶ ὑπερὶ αὐτῶν αἰεῖδω] *Imitatus Horatius*
Lib. I. Ep. I.

*Primâ dicte mihi, summâ dicende Camœnâ,
Macenas &c. Clericus*.

35. Ἀλλὰ τί μοι πῦναι ᾗδ' ὄρνυ' ἢ ᾗδ' πίττω] Hoc est, ᾗδ' πὶ δ' ὀρνυ'
ᾗδ' πῦναι, subintellige λέγεται. *Guietus*.

35. Ἀλλὰ τί μοι πῦναι ᾗδ' ὄρνυ' ἢ ᾗδ' πίττω;] Hoc est, quid hæc
ad rem, quam aggressus sum? ut rectè Scholiastes. *Homerus* paullò
aliter hanc *Parœmiā* profert *Iliad.* X. γ. 126. ubi *Hæctor* de inani-
bus sermonibus, quos *Achillem* laturum non fuisse, si ad eum adif-
set, suspicatur:

Οὐ μὲρ τις καὶ ἐπὶ δ' ὄρνυ' ἢ ᾗδ' πίττης,
Τῷ ὁπερὶ μῦθῳ, ὅτι περὶ τῷ ἠϊθιῶς τι,
Περὶ τῷ ἠϊθιῶς τι ὁπερὶ μῦθῳ ἀλλήλοισιν.

Non quidem ullo modo nunc licet, à quercu, neque à petrâ cum hoc confa-
bulari, ut virgo & adulescens, virgo, inquam, & adulescens, confabu-
latur. Volunt Scholiastæ ortam loquutionem ex veteri fabula, quâ
homines ex lapidibus aut quercubus nati ferebantur, & quæ pueris
sermones præbebat, adeoque inanes sermones signari. At non video
quâ loci *Hesiodi* hinc possit explicari, cujus sensus est is quem dixi-
mus. Crediderim potius petitum adagionem ex iis, qui aggressi mon-
tem, aut sylvam describere, ad alia divagarentur, quæ à scopo aber-
rarent. Est tamen alius locus *Homeri*, ex quo sententiæ suæ confir-
mationem petere posse primo intuitu videntur. *Odyssæ* γ. γ. 163
cùm rogasset *Penelope* *Ulyssē*, quem non agnoscebat, unde esset,
addit:

Τῶν, Μουσίων δρχώμεθα, ταί Διτ παῖες
 Τμνῶσαι τέρπασσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Εἰρῶσαι, τὰ τ' ἐόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸτ' ἰόντα,
 Φωνῇ ὁμνῶσαι· τ' δ' ἀκάμαίῳ ῥέει αὐδῇ
 Ἐκ σμαμάτων ἡδεῖα. γελᾷ δέ τε δώματα παῖρος, 40
 Ζηνὸς ἐργαστοιο, θεῶν ὅπ' λειροέσση
 Σκιδναρμύη. ἡχεῖ δ' κάρη νιφόμενῳ Ὀλύμπου,
 Δώματα ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὄσαν ἰεῖσαι,
 Θεῶν γυῖο αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν αἰοιδῇ
 Ἐξ δρχῆς, ἔς Γαῖαν καὶ Οὐρανὸς ὄρους ἔκκτον, 45
 Οἷτ' ἐκ τ' ἐλθοντο θεοί, δωτῆρες ἐσών.

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἴσσι παλαιφάτης, ἢ ἀπὸ πέτρης.

Non es enim à vetere quercu, aut à petra. Quibus in verbis, Homerus alludit ad memoriam fabulam; sed is sensus neque alteri loco Homeri, neque versui Hesiodi aptari potest. Clericus.

36. Τῶν Μουσίων δρχώμεθα] Τὸ τῶν hic age, agendum significare videtur. Sed hic omnino. scribendum videtur, τῶν Μουσίων δρχώμεθα. hoc est, ἀπὸ τῶν Μουσίων δρχώμεθα. Hesych. τῶν ἀπὸ τῶν. Hunc locum respexisse videtur. Guizotus.

39. Ὀμνῶσαι] Συμφωνῶσαι. ex ὁμῶς & ἄρω ὁμῆρης compositum videtur. Unde ὁμνῶ; hoc est, concordo, συμφωνῶ. Hesych. ὁμνῶς, ὁμῶς, συμφωνῶς. Sed τὸ ὁμνῶς simplex videtur. Ab ὁμῶς, ὁμῆρη, ὁμνῶς. quare & τὸ ὁμνῶς unde ὁμνῶς συμφωνῶ simplex fuerit fortè. Hesych. ὁμνῶσαι, ὁμνῶσαι, ὁμῶς λέγουσαι. &c. Guizotus.

39. Ὀμνῶσαι] Hesychius: ὁμνῶσαι, συμφωνῶσαι. Ὀμνῶσαι, τὸ συμβολῆσαι ὁμνῶσαι, ὁμῶς λέγουσαι. Ὀμνῶσαι, ὁμῶς εἰρμόζω (l. εἰρμόζω) συμφωνῶσαι, hoc est, concinere, ex ὁμῶς *simul* & εἰρῶ, dico. Hinc credibile est nomen factum Ὀμῆρη, qui postquam carminibus suis innotuisset, non amplius Melesigenes, sed concentor, quasi Musarum, dictus est. Nomen ei inditum fuerat Melesigeni, à fluvio Meles, qui non procul à Cumis Æolicis fluit, & ad quem eum mater Critheis pepererat, ut docet Herodotus, in ejus vita, Cap. III. Idem oculorum usum amisisse eum narrat, Cap. VII. & propterea Linguâ Cumæâ Cap. XIII. ὁμνῶν dictum, id est, cecum. At vehementer suspicor opinionem de cæcitate Homeri fictam à Cumæis, quod nomen ejus perperam ex Lingua sua interpretarentur; solent enim Græci, ex nominibus perperam intellectis, historiolas fingere, ut vel ex nomine Hippocrenes, de quo diximus, colligere est. Profectò multò verisimilius est, tantum Poëtam cognomen ex arte adeptum esse, quàm ex infortunio. Clericus.

40. Γελᾷ δέ τε δώματα παῖρος] Hoc est, summâ voluptate afficitur cœli regia. Poëtæ passim & dolorem, & gaudium tribuunt rebus

O tu, à Musis ordiamur, quæ Iovi patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
Memorantes, & præsentia, & futura, & præterita,
Voce concinentes. illarum verò indefessa fuit vox
Ab ore suavis. ridet autem domus patris
Iovis valde tonantis, Dearum voce suavi
Dispersâ. resonat verò vertex nivosi Olympi,
Domus immortalium. hæc verò immortalem vocem emittentes,
Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilenâ
Ab exordio, quos Tellus & Cælum latum genuerunt,
Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.

bus inanimis, ut significant maximam esse rationem dolendi, aut lætandi, & quæ vel ipsa inanima, ut solet dici, movere possit. Theognis initio, cum alia de Apollinis natalibus dixisset, hæc habet:

ἐγλάσσει δὲ γαῖα πιδάσσει.

Γῆγενεν δὲ βαδὺς πάντες αἶλός παλιν.

Risit magna terra. Lucretius ad Venerem Lib. I. v. 8.

— tibi suaves decala tellus

Submittit flores, tibi RIDENT aquora ponti.

Ad quem versum, vide quæ collegit Dion. Lambinus. Clericus.

44. Θεῶν γένος, καὶ τῆ ἐξῆς] Probè animadvertendum hic signari tria genera rerum, I. Terram & Cælum, quæ ante omnes Deos, qui Hesiodi ævo maximi habebantur, fuerant: II. Deos ex hisce genitos, αἱ τ' ἐκ τ' ἐξῆς Θεοὶ δωτῆρες εἰδών, qui Dii ex hisce geniti sunt datores bonorum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab Hesiodo Dii, quòd nomen denegatur Cælo & Terræ, sùntque veluti prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quos significat hoc versu Hesiodus: Διότρεγ' αὐτὶ Ζῆνα, Θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν, hoc est, secundo loco Jovem, qui est Rex Deorum, qui nunc potissimum coluntur, & hominum. Qui vivebant Hesiodi ævo, & superioribus aliquot ætatibus, duplicem hunc dumtaxat ordinem Deorum norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem rektorum; si altiùs originem eorum repeterent, nihil antiquius reperiebant, quàm Cælum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ultra progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque adeò obscurata erat, ut de eo prorsus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vulgò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia, in sequentibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob oculos ponentur. Clericus.

46. Οἱ ἐκ τ' ἐξῆς] Hoc est, ἐκ τῶν. hoc est, αἱ τ' γῆς καὶ τ' ἐξῆς ἐκ τῶν ἐκ τῶν ἀνθρώπων. Guetus.

47. Διό-

Δούπερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν;
 Ἀρχόμεναι δ' ὕμνοισι θεαί, λήγασσι τ' αἰοιδῆς,
 Ὅσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κρείττεί τε μέγιστος.
 Αὐθις δὲ ἀνθρώπων τε γῆρας, κρείττων τε γαλήνων
 Ὑμνεῖσαι, τέρπασσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρυγι Διὸς αἰγιόχοιο.
 Ταῖς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε παλαιὰ μιν γείσσει
 Μνημοσύνη. γαυνοῖσιν Ἐλδῆϊός τε μεδέεσσαι,

50

47. Δούπερον αὖτε Ζῆνα] Subintellige κλείεσσι *Gnietus*.

48. Ἀρχόμεναι δ' ὕμνοισι θεαί, λήγασσι τ' αἰοιδῆς] Νόον. scribend. λήγασσι τ' αἰοιδῆς. dicentes, subintellige quàm sit præstantissimus &c. *Gnietus*.

52. Μῦσαι] Primùm videndum quæ sint *Musæ*, dein à quibus progenitæ. Ex descriptionibus cùm omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est Musas invenisse Eloquentiam ac Musicam, artesque quæ elegantiores habentur. Ut solius *Hesiodi* testimoniis utamur, eæ argumentum non verum modò, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur §. 27. hujus Poëmatis.

Ἰδὺν ψεύδῃα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα,

Ἰδὺν δὲ εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι

Scimus multa falsa veris similia, scimus & quando volumus vera dicere. Ait §. 60. fuisse novem puellas:

ἧσιν αἰοιδῆ

Μέμβονται, ἐν γήλοισιν ἀκηδία θυμὸν ἔχουσας,

quibus cantio cordi est & quæ habent animum sine curis. §. 65.

ἔρατλῷ δὲ διδῶν τόμος ὅσας ἐῖσαι

Μέλπονται πάντων τι νόμους ἢ ἤθεα κεδνὰ

Ἀθηνάων κλείουσιν,

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniùmque leges, & mores venerandos Immortalium celebrant. Plura non exscribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Græciæ colonis phœnicissantibus, dictas esse *Musas* ab inventione; nam, Phœniciâ Linguâ, *ἔστι μοῖσα* est inventrix. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Bœotiam, Thessaliâque ac vicinas Græciæ oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro ætatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*; quem instituit Jupiter, ut postea videbimus, Thessaliæ rex. Deinde posteritas, quæ omnia adauxit, & præsertim Poëtæ finxerunt eas inventrices Poëticæ Deas esse; quo honore etiam mactati sunt inventores aliarum artium. *Pater Musarum* dicitur Jupiter, quòd primus puellarum concentum instituerit; quæ loquutio etiam Phœnicia est, nam

Secundò rursum Jovem, Deorum patrem atque hominum,
Incipientesque canunt Dea, & finientes carmen,
Quàm sit præstantissimus Deorum, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Jovis mentem in Olympo,
Musæ Olympiades, filia Jovis agida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemosyne, collibus Eleutheris imperans,

nam Gen. IV. 20. 21. Jabal dicitur pater Scenitarum & Nomadum. Jubal verò cytharâ & organo canentium; hoc est, eorum vivendi generum, earumque artium institutores. Μνημοσύνη verò seu Memoria, κατὰ ἑτυμολογίαν, dicitur earum mater, quòd memoria suppeditet materiam poëmatum & orationum. Hoc satis ostendit Jovem non habitum esse patrem propriè dictum Musarum, cùm Memoria sit dumtaxat persona poëtica, quæ numquam in rerum natura fuisse credita est. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut postea videbimus, sita est in Prosopopœis. Clericus.

Ibidem. Οὐλυμπιάδης] Ita dictæ Musæ, quòd circa montem Olympum diu versatæ essent, in Jovis regia, ut ipse Poëta testatur qui aliquoties hoc repetit, ut v. 68.

Αἱ τὸτ' ἴσαν πρὸς Οὐλύμπου, αἰχμαλώτους ὀπί κελῆς.

Quæ iuverunt tunc ad Olympum superbientes vocæ pulcræ, Clericus.

53. Ταῖς ἐν Πιερίῃ] Hæc est patria puellarum, quas Poëtæ immortalitati consecravere. Pieria nomen est montis & regionis ei subiectæ, atque ad Thermanicum usque finem porrectæ; quâ Thessalia ad septemtriones clauditur, Macedonia ad austrum. In ea etiam Pimplæus mons Musis sacer. Hinc dictæ Musæ Pierides, potiori jure quàm Heliconiades, Olympiades &c. unde enim potius cognomen duxissent, quàm à patria, ex qua profectæ, cantibus, finitimarum orarum incolas in admirationem sui rapuerunt? Illinc eas ad se evocat Hesiodus, initio Operum & Dierum:

Μῦσιν Πιερίῃθι ἀοιδῆσι κλείεσσαι,

Διὸς, καὶ τὰ ἐξῆς.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in descriptione Macedonia: hic Musarum PARENS DOMUSQUE Pieria. Si Phoeniciis litteris hanc vocem scribamus, מִיָּנָה, invenietur in ea significatio puteorum (nam מ & נ miscentur passim apud Orientales) vel fertilitatis; quam non respuit regionis situs, aliquot fluviis rigatæ. Vide Tabulas Ptolemæi, & Livium Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. Clericus.

54. Γυνῆτιν Ἐλᾶδῃς μολύβου] Γυνὸς interpretatur Scholiastes γυναικίνας τόπους fertilissima loca. Malim βουνὸς interpretari, seu colles, pro quibus Æoles dixerunt γυνὸς, ut urbs Argos illis erat ἄργος. Ita vocem interpretatus est Laur. Valla, apud Herodotum Lib. IV. Cap.

Λησμοσύνην τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηρέων.

55

Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητίετα Ζῷς,

Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσυναβαίνων.

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔλῃ, πᾶσι δὲ ἔτρεπον ὤρεσι,

Μηνῶν Φθινόων, πᾶσι δὲ ἤματ' ἀπὸν ἐπαλέσθη,

Ἡ δὲ ἔτεκ' ἐννέω κέρας ὁμόφρονος, ἥσιν αἰοιδῇ

60

Μέμβλεται, ἐν σήθεσιν αἰκηδέα θυμὸν ἐχέουσι,

Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόεντι Ὀλύμπῳ,

Ἐνθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματα καλά.

Πὰρ δὲ αὐτῆς Χάρατες, καὶ ἱμερῶ οἰκὴ ἔχουσιν,

Ἐν θαλίῃς ἐρετλὴν ἧ δαΐ σῶμα ὄσαν ἰεῖσαι,

65

XCIX. ubi τὸ γένος τὸ Σουνιακόν, vertit jugum Suniacum, ex re ipsa, nam fuit illic collis, cui erat impositum templum Minervæ. Pausanias in Atticis, initio: Ναὸς Ἀθηνῶς Σουνιάδῳ ἐπὶ κορυφῇ τῆς ἀκροῆς: Templum Minervæ Suniadis est in vertice promuntorii. Nam Eleuther mons est, ita vocatus, ut aiunt, ab Eleuthere Apollinis filio; unde & dictæ Eleuthera, urbs ad eum montem sita. Phœnicis litteris scribas 𐤀𐤋𐤕𐤕𐤓𐤕𐤓 haletir, quæ vox altam speculam sonat, à 𐤏𐤕𐤕𐤓 halah ascendit & 𐤕𐤏𐤕𐤓 thour speculatus est; quod optimè in montem quadrat, in quo speculatores solebant collocari, qui de adventu hostium monerent.

Scholiasies hic habet: ὁ δὲ Ἐλευθερῶν ὄρεος πόλεως ἐστὶ τῆς Βασιτίας, ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῆς τῆς πόλεως ἔτις ἀποκαταστάσκει· ἢ Ἀπόλλωνος καὶ Αἰθύρας τῆς Ποσειδῶνος: Eleuther est nomen urbis Boætiæ, à quodam Rege ejus urbis sic dicto, filio Apollinis & Æthusa filia Neptuni. Ἐλευθερῶν, alii vocant urbem, quæ fuit ambigui juris, inter Atticos & Boeotios. Vide Stephanum Byzantium, in hac voce, & quæ ad eum Luc. Holstenius & Abr. Berkehus. Pergit Scholiasies: ἔστι δὲ καὶ ὄρεος, ὡς φασί, ἀπὸ ὀρέου τῆς Ἡρώος: est etiam mons, ut dicunt, cognominis Heroi. Fortè ita dicta, ob causam allatam, pars aliqua Cithæronis montis, ad cujus radices sitæ erant Eleutheræ. Pausanias in Atticis p. 72. Ἐλευθερῶν δὲ λόγῳ μὲν ἐπὶ τῆς τεύχεος. λόγῳ δὲ καὶ οἰκίῳν ἐρείπια· ἀλλὰ δὲ τέτοις ἐπὶ πόλιν ἐλίσσοντο τῶν περὶ τὴν Κιθαίρων οἰκιστῶν: Eleutherarum enim muri, cum ædium erant vestigia, (cum loca visceram) quæ manifesta ostendunt urbem conditam fuisse paulò supra planitiem ad Cithæronem. Vide not. ad v. 3. 9.

Quod ab Heroë nomen ejus deducit Scholiasies, post alios, id non majoris esse ponderis debet, quàm quod addit: ἔτι δὲ λέγεται ὅτι ἐκεῖ ὁ Διόνυσος τῆς μανίας ἐπαύσατο καὶ Ἐλευθερώθη: sic etiam dicitur, quod illic Bacchus desit furere & morbo liberatus est. Fingebant Græci Heroas & fabulas, ut ex sua Lingua originem nominum deducerent.

Multò verisimiliora sunt, quæ sequuntur de ratione, ob quam He-

siodius

Oblivionemque malorum, & solatium curarum.

Novem enim ei noctes mistus est prudens Iupiter,

Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.

Sed cum jam annus exactus, circumvolutæ verò essent tempestates,

Mensibus exactis, diēsque multi transacti essent,

Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen

Curæ est, in pectoribus securum animum habentibus,

Paululum à sommo vertice nivosi Olympi,

Ubi ipsis splendidique chori, & aedes pulchræ.

Iuxta vero eas Gratia & Cupido domos habitant,

In conviviiis: amabilem autem per os vocem emittentes,

Probus matrem Musarum Eleutherarum reginam fuisse dixit. Καὶ τὸν δὲ δόξαν ἀποδείκναι τῇ ἰαυτῇ πατρὶδι, λέγει ὅτι ἐξῆνυσθαι εἰς αὐτὴν τῇ Πιερίας, ἢ δὲ μῆτις αὐτῶν αἰ Βοιωτίας ἢ: Idque gloriam adiens patria sua, dicit genitas quidem esse Musas in Pieria, matrem verò illarum è Boœtia fuisse. Clericus.

55. Ἀρπυμῶς τι μεμνημένος] Μεμνήσθαι, μεμνημένος. Guetius.

58. Περὶ δὲ ἔργων ἄρα] Hoc est, ἀεὶ ἔργων ἰαυτῇ, hoc est, ἀεὶ ἐργάζεσθαι. Guetius.

59. Ἀλλ' ὅτι δὲ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔλω] Hoc est, fermè annus, decimomense Lunari exacto. Clericus.

Ibidem. Περὶ δὲ ἔργων ἄρα] Hoc est, circumacta sunt tempestates, nam hoc proprie significat ἄρα, nec nisi serò duodecimam partem diei significavit. Vide Jos. Scaligerum de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & Ger. Joan. Vossium in Etymol. ad vocem Hora. Adde & hoc exemplum ex Horatii Lib. I. Od. 12. ubi sic describitur Jupiter:

— qui res hominum ac Deorum,

Qui mare & terras, variisque mundum Temperat HORIS;

Hoc est, ut habet Vetus Scholiastes: anni partibus, vere, æstate, autumno, hyeme. Crediderim ἄρα primùm dictum de diurno tempore, quod unà cum nocturno est temporis spatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque translatus ad quodvis tempus; omnino enim ἄρα videtur λέγειν τὸν οὐρανόν, lucere, dictum. Clericus.

59. Περὶ δὲ ἡμετέρας πάλιν ἐπιδείκναι.] Phœnices etiam dies vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV. 3. ubi multi Intt. dies multos annum esse putant, & ad Gen. XL. 4. Clericus.

60. Κάρα δὲ μέφρονος] Τὸ α hic secundum Doricam dialectum corripitur, ut supra μετ' ἡσπέρης Ἡελίοιο. Guetius.

62. Τυρῶν] Huc refer τὸ ἢ δὲ ἔπικ' ἐνία &c. Guetius.

64. Πλὴν δὲ αὐτῆς χάριτος καὶ ἡμῶν] Τὸ π hic desit. Guetius.

69. Ἀρ-

Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἤθεα κεδναὶ
 Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὄσαν ἰῆσαι.
 Αἱ τὸτ' ἴσαν πρὸς Ὀλύμπου ἀγαυόμηναι ὀπίκαλῃ,
 Ἀμβροσίῃ μολπῇ. πρὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 Ὑμνοῦσας· ἐρατὸς ἦ ποδῶν ὑπὸ δ᾽ ἔπ' ὀρώρει,
 Νιασομένηων πατέρ' εἰς ὄν, ὃ δ' ἐρατῷ ἐμβασιλεύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροντῇ ἢ δ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κάρτει νικήσας πατέρ' αὖ Κρόνον. αἶ ἦ ἕκαστα
 Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε πρῶτος.
 Ταῦτ' ἄρα Μῆσαι αἶδον, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι,
 Ἐννέα θυγατέρες μεγάλας Διὸς ἐκγεγαῖαι,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάλασσά τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη θ'. ἢ ἦ προφερεσάτη ἐστὶν αἰπασίων.
 Ἡ μὲν γὰρ βασιλεύσιν αἶμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
 Ὅντινα πρήσσει Διὸς κῆρυι μέγαλοιο,
 Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν δ' ὅπ' ἰγλῶσσι γλυκερῷ χεῖσιν ἱέρειον,
 Τῷ δ' ἐπὶ ἐκ σώματ' ῥεῖ μέλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
 Πᾶντες ἐς αὐτὸν ὀρώσι, Δρακύνοντα θέμισας.

69. Ἀμβροσίῃ μολπῇ· πρὶ δ' ἴαχε] Scribendum videtur: πρὶ δ' ἰσφίας ἴαχε γαῖα μέλαινα ὑμνοῦσας. Griesius.

71. Ὁ δ' ἐρατῷ ἐμβασιλεύει.] Hic est absurda mixtura, ut diximus, veteris doctrinae de Deo; Deum enim in caelo singulari ratione habitare credebant prisca mortales, nec sine causa. Itaque cum Graeci Jovem Deorum summum esse crederent, eum collocabant subinde in caelo. Quia verò Jupiter habitabat in Olympo Thessaliae monte, veluti prioris opinionis obliti non minùs frequenter domum Jovis in Olympo nunc posunt, ut ex 62. versu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miscent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum caelo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quasi de homine, nunc quasi de Deo loquantur; deque ejus sede nunc quasi de monte Thessaliae, nunc quasi de caelo. Nisi haec teneamus, necesse est ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quae in Poëtis occurrunt. Clericus.

74. Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε πρῶτος.] Scrib. ἀθανάτοισι διέταξε νόμοις, καὶ ἐπέφραδε πρῶτος. ἐπέφραδε, hoc est, ἐπινοήσας, commentus est, invenit. Hesych. ἐπιφροσινᾶς, ὑπονοήσας ἢ ἐπινοήσας. Griesius.

82. Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι] Quia quae nobis cordi sunt ea saepe respicimus, ideo adspicere aliquem perinde est ac illi favere. Sic loquebantur

*Canunt omniumque leges, & mores venerandos
 Immortalium celebrant, amabilem autem per os vocem emittentes.
 Illa tum ibant ad Olympum exsultantes voce pulchrâ,
 Immortali cantilenâ: undique verò resonabat terra atra
 Canentibus hymnos: jucundus verò à pedibus strepitus excitabatur,
 Euntium ad patrem suum. ille autem in cœlo regnat,
 Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
 Vi superato patre Saturno. bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, & ordinavit honores.
 Hac sanè Musæ caneant, cœlestes domos incolentes:
 Novem filia magno è Jove prognata:
 Clíoque, Euterpeque, Thalióque, Melpomenéque,
 Terpsichoréque, Eratóque, Polymniáque, Uraniáque,
 Calliopéque: hac autem præstantissima est omnium.
 Hac enim & reges venerandos comitatur.
 Quemcumque honoratura sunt Jovis filia magni,
 In lucem editumque adspexerint à Jove nutritorum regum,
 Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,
 Hujus verò verba ex ore fluunt suavia: ceterum populi
 Omnes ipsum respiciunt, reddentem jus*

tur etiam Phœnices, sic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 4. & quæ Scholiastes hîc habet. *Clericus.*

84. Γλυκερὺ χεῖνσι ἱερῶ] Hoc est, mel, ut rectè eruditi interpretantur. Symbolum est mellitæ eloquentiæ, unde fictum, ut opinor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os implevisse melle. Vide *Olympiodorum*, initio ejus vitæ. *Clericus.*

85. Διακέρωντι δῖμους] Disceptatorem litium, ea enim de causa primùm Reges electi, ut judices controversiarum essent. Deinde ex judicibus facti sunt Domini. Sic *Dejoces* Medorum regnum invasit, ut narrat *Herodotus* Lib. I. Vide vs. 88, & 89. *Dionysius* Halicarn. Ant. Rom. Lib. V. p. 336. καὶ δὲ ὄντας ἅπασα πόλις ἑλκείας ἐβασίλευτο, πλὴν ἔχοντες καὶ βαρβαροὺς ἔθνη διασκοπῶντας αἰεὶ κατὰ νόμους, καὶ ἰσομετρίαν, καὶ κατὰ τὴν βασιλείαν οὐ δικαιοσύνην, καὶ νομιμότητα, καὶ μηδὲν ἐπιδοκίμων, ὅτι κατὰ τὴν. δηλοῖ δὲ καὶ Ὀμήρου δικαιοσύνης καὶ καλῶν τῶν βασιλέων, καὶ δεισιπύλου. καὶ μέχρι πολλοῦ διέμεναν ἐπὶ ῥητοῖς ποῖν αἱ βασιλῆαι δικαιοσύνην κατὰ τὴν Ἀκαδημαίων. ὁρῶμεν δὲ πῶς ἐπὶ τῇ ἐκείνης πολιτείας, καὶ νόμοις καὶ ὁλίγα ἡγεμόνων, καὶ οὐκ ἐπὶ τῶν νόμων καὶ πολλὰ δικαιοσύνην, διακέρωντες ὅλοι τοὶ πᾶσι οἱ πολλοὶ κατέλυσαν τὴν

Ἰθείησι δίκησιν· ὁ δὲ ἀσφαλές ἀγορεύων,
 Αἰψά τε καὶ μέγα νῆκ' ὅππασα μὲν κατέπαυσε.
 Τένεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοῖς
 Βλαπτομένοισι ἀγορήφι μετὰ τροπαῖα ἔργα τελευτοῖσι
 Ῥηϊδίως, μαλακῶσι παρσιφάμενοι ἐπέεσσιν.
 Ἐρχόμενον δὲ ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὥς, ἰλάσκοντι
 Αἰδοῖ μιλυχίη· μὲν γὰρ πρὸ ἀγορῆμοισιν.
 Οἷα τοι Μυσίων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ γὰρ Μυσίων καὶ ἐκηβόλα Ἀπόλλωνος
 Ἄνδρες αἰοῖδοι ἔασιν ὅππ' ἡ χθόνα καὶ κισσεύσιν.
 Ἐκ γὰρ Διὸς βασιλῆες. ὁ δὲ ὄλβιος ὄνῃνα Μῆσαι
 Φιλοῦνται· γλυκερὴ οἱ δὲ σῶμαί· ῥέει αὐδή.
 Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων νεοκηδέϊ θυμῷ
 Ἀζηται καρδίῃ ἀκαχήμενον, αὐτὰρ αἰοῖδός
 Μυσίων θέρσιν κλέια προτέρων ἀνθρώπων
 Ὑμνήσῃ, μάκαρες τε θεοὶ οἱ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν,
 Αἰψ' ὅγε δυσφρονέων ὀπιλήθεται, εἰδὲ πικρῶν
 Μέννηται· ταχέως γὰρ παρέτρεπε δῶρα θεῶν.
 Χαίρετε τέκνα Διὸς, δότε δὲ ἱμερόεσσαν αἰοιδῶ.
 Κλείετε δὲ ἀθανάτων ἱερὸν γῆρας αἰὲν ἐόντων,

90

95

100

105

βασιλείαι καὶ τὸ πολίτευμα : Initio urbes omnes Gracæ Regibus parebant, nisi quod illi non barbaricâ licentiâ dominabantur, sed secundum leges & mores patrios, regnum exercebant; optimusque Rex habebatur, qui esset justissimus & legum servantissimus, nusquam discedens ab institutis patriis; id quod ex Homero etiam liquet, dum Reges vocat juris tractatores. Diu regnatum est; certis conditionibus, sicut apud Lacedamonios, sed postquam aliquot eorum coeperunt abuti potestate & in rebus administrandis variis leges, quam suam libidinem sequi, plerique Graci rei tedio affecti regiam Reip. formam aboleverunt. Clericus.

88. Ἐχέφρονες] Subintellige εἰσὶ. Guicetus.

89. Μαλακῶσι παρσιφάμενοι ἐπέεσσιν] Nempe, eos qui alienum invaserant, quos auctoritate suâ & persuasione, potius quam poenis, ad id restituendum adducebant. Populi consentientis erat poenas infligere, non Regum. Clericus.

93. Οἷα τοι Μυσίων] Scribe, Τοῖα Μυσίων. vel τοῖη Μυσίων. Etiam μυσίων legendum videtur. Sic ratio versus postulat. inf. θυμῶν αἰνέουσιν. Guicetus.

95. Ἐπὶ χθόνα καὶ κισσεύσιν] Malim, χθονί. Guicetus.

97. Γλυκε-

Rectis judiciis. hic autem securè in concione verba faciens,
 Statim etiam magnam contentionem scitè dirimere solet.
 Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
 Damno affectis in foro res iterum integras restituant
 Facile, mollibus alloquentes verbis.
 Incedentem verò per urbem, tamquam Deum, venerantur.
 Reverentiâ blandâ: eminet verò inter ipsos congregatos.
 Tale Musarum ingens munus hominibus.
 A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
 Viri cantores super terram & citharædi:
 Ex Jove verò reges. Ille verò beatus, quemcūque Musa
 Amant: suavis ei ab ore fluit vox.
 Quòd si enim quis luctum habens recenti dolore saucio animo
 Tristetur, animo dolens, Poëta verò
 Musarum famulus res claras priscorum hominum
 Laudibus celebraverit, beatosque Deos qui Olympum incolunt;
 Statim hic sollicitudinum obliviscitur, nec quicquam dolorum
 Meminit: citò enim deduxerunt eum aliò dona Dearum.
 Salvete natæ Jovis, date verò amabilem cantilenam. (tium,
 Celebrate quoque immortalium divinum genus, semper existen-

97. Γλυκερὴ οἱ δ' ἀπὸ γάλατος ῥέει αὐδὴ] Hæc imitatio est Homeri, qui de Nestore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus est, Iliad. A. γ. 249.

Τῇ καὶ δ' ἀπὸ γλαύσσης μέλιτι γλυκύν, ῥέει αὐδὴ.

E cujus lingua melle dulcior fluebat sermo. Clericus.

99. Ἀΐζηται κραδίῳ ἀκαχίδρι] Hoc est, ξεγυῖνται. Guilielmus.

99. ——— αὐτίκα αἰδοῖς,

Μουσίων διεγείπων κλέα αἰθέριον αἰθρώπων

Υμνήσῃ, καὶ τὰ ἔξῃς.] Hæc quoque imitatus ex Homero Hesiodus. Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem missos oppressisse eum cytharâ canentem, Il. I. γ. 189.

Τῇ ὅτε θυμὸν ἱπρεπν, αἰδοῖ δ' ἄρα κλέα αἰθρῶν,
 quâ animum delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa sunt, quæ ostendunt Hesiodum recentiorem Homero fuisse, ut plerorumque fert sententia. Multis hac de re egit Claud. Salmasius, in Exercitationibus Plinianis p. 607. & seqq. Ed. Ultrajeſtinæ. Clericus.

103. Παρίστανι δὴναι διαίαν] Sub. αὐτὸν. Guilielmus.

105. Κλείειν ἀθροάτων] Hoc est, per me. δ' ἱμῶ. Poëtæ omnes invocant Musas, orântque ut canant quod ipsi postea dicunt, quòd

Οἱ Γῆς ἐξεγόντο καὶ Οὐρανὸς ἀπρόενι^Θ,
 Νυκτὸς καὶ ὀνοφερῆς, ἔς δ' αἰμυρὸς ἔτρεφε Πόνι^Θ.
 Εἶπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γόνοντο,
 Καὶ ποταμοί, καὶ Πόντος ἀπείρετ^Θ οἶδμα π^Θ γυν,
 Ἄστρα τε λαμπεύοντα, καὶ ἔρανος δῖρος ὑπερβεν,
 Οἳ τ' ἐκ τ' ἐγγόνοντο θεοὶ, ἀωτῆρες εἰάων.
 Ὡς τ' ἄφεν^Θ δάσαντο, καὶ ὡς τιμὰς δέλοντο,
 Ἡ δὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπυχον ἔχον Ὀλύμπου.
 Ταῦτά μοι ἔαπετε Μῦσαι, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, τι πρῶτον γνέτ' αὐτῶν.
 Ἡ τοι μὲν πρῶτα Χά^Θ γνέτ', αὐτὰρ ἔπειτα
 Γαῖ' ὠρύσερ^Θ, πάντων ἔδ^Θ ἀσφαλὲς αἰεὶ
 Λιβανόων, οἳ ἔχουσι κάρη γιφόνετ^Θ Ὀλύμπου,
 Τάρταρ^Θ τ' ἠερόεντα μυχῶ χθονὸς ὠρυοδείης.

se habeant quasi τῶν^Θ Μουσῶν, Musarum, hoc est, vates qui canant dicta-
 ta à Musis, non à se inventa. Theocritus vocat Poëtas Μουσίων ἱερὸς
 τῶν^Θ Μουσῶν, Musarum sacros vates. Idyll. XVI, 28. Clericus.

Ib. αὐτὸν ἰόντων] Hoc est, semper futurorum, non æternorum, sive
 initio & fine carentium, nam postea liquebit Diis Græcorum omni-
 bus initium fuisse. Vel sequentes duo versiculi hoc ostendunt. Cle-
 ricus.

106. Οἱ γῆς ἐξεγόντο καὶ τῆς ἐξ^Θ] Hic tres ordines Deorum memo-
 rantur: 1. Qui ex cœlo & terra nati, hoc est, cœlestes & terrestres
 Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc est, inferni Dii, seu Erebi,
 Pluto, Proserpina, Styx, Furix, &c. 3. Quos aluit Pontus, seu
 mare, hoc est, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias classes re-
 feruntur, prout variè spectantur. Clericus.

115. Ἐξ ἀρχῆς.] Hoc est, ab initio mundi. Vide not. ad Ge-
 nes. I, 1. Clericus.

116. Ἡ τοι μὲν πρῶτα] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora
 supposita & addititia videntur. Sic Ἔργα incipiunt à v. 10. σὺν ἄρ^Θ μῦ-
 σον ἴλω ἰεῖδων γῆ^Θ. Guetius.

116. Χά^Θ γνέτ'] Hoc est, cœlum, aër, aëris vastitas, immen-
 sitas quaquaversum, spatium universum. Guetius.

116. Πρῶτα Χά^Θ γνέτ'] Phœniciâ, seu Hebraicâ Linguâ dixe-
 ris: בְּרֵשִׁית יְהִי תְהוֹמוֹ הָאֵר breschith jehi thohou vabohou, nam Χά^Θ
 est thohou vabohou, hoc est, immensum inane; καὶ τὸ χᾶεν, hiare:
 quia vasa vacua hiare dicuntur. Perinde ergo est, ac si Hesiodus di-
 ceret fuisse tempus quo nihil erat eorum quæ videmus, quod cum
 Mosæica

Qui Tellure prognati sunt, & Caelo stellato,
 Noctēque caliginosa, quōsque falsus nutrit Pontus.
 Dicite insuper, ut primum Dii & terra fuerint,
 Et flumina, & Pontus immensus, aestu furens,
 Astrāque fulgentia & coelum latum supernè:
 Ex quī ex his nati sunt Dii, datōres bonorum.
 Utque opes dividerint, & quomodo honores distinxerint;
 Atque quomodo primum multa iuga habentem tenuerint Olympum.
 Hac mihi dicite Musæ, cœlestes domos inhabitantes,
 Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.
 Primò omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
 Tellus lata, omnium sedes tuta semper
 Immortalium, qui tenent iuga nivosi Olympi,
 Tartarāque tenebricosa in recessu terræ spaciōsa:

Mosāica rerum genesi consentit. Clementinarum Homiliarum Scri-
 ptor interpretatur quidem ἰχθυόη, quasi dixisset Hesiodus ἰχθυόη, ge-
 nitum est Chaos, sed est inanis argutia. Allato hoc Hesiodi loco, ita
 loquitur Homil. VI. §. 3. τὸ δὲ ἰχθυόη δῆλον ὅτι μελλόντων αἰσχυρὰν ση-
 παίει, & τὸ αἰεὶ εἶναι αἰσχυρὰ: factum fuit clarum est significare ele-
 menta, ut genita, ortum habuisse, non semper fuisse ut ingenita. Sed si
 hoc cogitasset Poëta, causam aliquam commentus esset, à qua geni-
 tum Chaos dixisset. Dicenti enim factum est, illico obijcitur, à quo?
 Nihil enim fit, sine factore. Clericus.

117. Γαῖ' εὐρύστη] Γαῖα. *Quietus.*

117. Γαῖ' εὐρύστη] Terra etiam prima fuit, secundum Mosē.
 Clericus.

16. Πάντων ἰδὲ ἀσφαλὲς αἰεὶ Ἀθανάτων, καὶ τὰ ἰχθυ] Nempe, Dii
 quos memorat primum fuere in terra, deinde benevolentia ac fama
 hominum in coelum sublati. Clericus.

118. Ἀθανάτων, ὃ ἰχθυ καὶ] Hic versus est supposititiū. *Qui-*
etus.

118. ὃ ἰχθυ καὶ ὑψίστος Ὀλύμπυ] Ita dictus is mons, ut Phœ-
 nicie loquitur, כִּי בְּיָמָיו כִּי quia in illo sunt æterni, olamim-bo, unde
 factum כִּי בְּיָמָיו Ὀλύμπυ, sive Ὀλύμπυ. Passim in eo describit Hesio-
 dus αἰὲς ἰόντας, sive αἰανίτας θανάτους. Clericus.

119. Τάρταρος τ' ἠερίων] Τὸ ὑπὸ τῇ γῆ μέρει] *Quietus.*

119. Τάρταρος τ' ἠερίων] Una cum Terra fuit Tartarus, quia fin-
 gitur esse

μυχὰ χλοὴς ἐρπυλίου.

Ἡδ' Ἐρ^ο, ὃς καί τις ἐν αἰθανάποισι θεοῖσι.

120

Λυσιμελής, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων

Δάμναται ἐν σήθεασι νόον ἢ ᾗφιφρονα βεβλή.

Ἐκ Χάε^ο δ' Ἐρεβός τε, μέλαινα τε Νύξ ἐγγύοντο.

Νυκτὸς δ' αὐτ' Αἰθήρ τε ἢ Ἡμέρη ἐξεγγρόντο.

Οὓς τέκε κυσαμένη, Ἐρεβ^ο φιλότῃ μιγείσασα.

125

Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἴσον ἑαυτῇ

Οὐρανὸν ἀστερόενδ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι,

Ὅφρ' εἴη μακάρεσσιν θεοῖς ἑδ^ο ἀσφαλὲς αἰεὶ.

in intimo recessu lata terra. Vide & infra γ. 717. & seqq. Si Phoeniciis litteris scribas ταραχταραχ, derivabitur ea vox à radice Hebraica & Arabica ταραχ, quæ significat molestiam creavit, & longè amovit; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraica Lingua, est superlativi loco; quæ optimè conveniunt Tartaro, qui simul molestissimus locus & à cœlo remotissimus fingitur; in quem propterea Jupiter Titanas conjecit. Ideò ipse Hesiodus γ. 841. πέρτερος γαίης habet ad significandum remotissimum terra locum, ad quem sonitus tonitruum pervenit. Clericus.

120. Ἡδ' Ἐρ^ο] Hoc est, rerum concordia, ἢ τῷ αἰσθητῷ αἰσθητῷ, generationis causa. τὸ πῦρ interpretantur. Griesius.

120. Ἡδ' Ἐρ^ο] Hac voce Amor signatur, qualem in animalibus, procreationis causâ, cernere est. Is Amor ἀφροσύνη, describit vim omnium genitricem, cui Hesiodus tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue est & pænè evanidum vestigium natura melioris, hoc est, Dei, qui omnia creavit. Hanc eandem nomine Veneris describit Lucretius Lib. I.

Qua mare navigerum, qua terras fragiferantes

Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantum

Concipitur, visitque exortum lumina solis.

Hunc Hesiodi locum imitatus est Aristophanes, in Avibus, p. 573. ed. Genev. in fol. ubi licet absurdè aves loquentes inducat, attamen antiquissimæ famæ, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χά^ο μὲν ἢ Νύξ, Ἐρεβός τε μέλαινα πάντων, ἢ Τάρταρος εὐρύς.

Γῆ δ' ἢ αἴρ, ἢ οὐρανὸς μὲν. Ἐρεβός δ' ἐν ἀπείροσι κόλποις

Τίττε^ρ πρώτῃσι ὑπὸ λυγρῇ Νύξ ἢ μελανέπιδος ὄν,

Ἐξ ἢ περικλυταῖς ὄρεσι βλάσται Ἐρως ὁ ποσειδῶν, ἢ πῖ ἐξ.

Chaos erat & Nox, Erebusque niger primum & Tartarus latus. Terram verò neque aër, neque cœlum erat. Erebi verò in infinito sinu parit primò Nox, nigris alis pradita, ventosum ovum; ex quo, circumactis tempestatibus, pullulavit Amor desiderabilis &c. Sed quemadmodum absurdè Hesiodus δημιουργικῶ δυνάμει posteriorem Chao facit: non meliùs Aristophanes fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur.

Æternam

Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao verò Erebusque, nigráque Nox editi sunt.
Ex nocte porro Æthérque & Dies prognati sunt:
Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
Tellus verò primum quidem genuit æqualem sibi
Cælum stellis ornatum, ut ipsam totam obtegit,
Utque esset beatis Diis sedes tuta semper.

Æternam esse oportuit eam vim, aut numquam neque ipsa, neque quidquam aliud fuisset, nam è nihilo nihil. Clericus.

121. Λοσιμελής] Hoc est, τὰ μελήματα λύνων, τὰς φροντίδας. ἀ μέλω, μελή cura, ut ἀ βέλω βελή, βόλω βολή, τάλω τολή &c. ἀ μελή λοσιμελής. *Guietus.*

123. Εἰς χάρις δ' Ἐρεβός τι μέλαινα τι Νύξ ἐξήλθοιτο] Εἰς tenebræ. Nox præcessit diem. *Guietus.*

123. Εἰς χάρις δ' Ἐρεβός τι μέλαινα τι Νύξ ἐξήλθοιτο] Antequàm quidquam esset, erat כְּעָרָב hereb, aut כְּעָרָב erbo, hoc est, tenebra, sive nox, quod docet etiam Moses. Ac sanè nox est tantùm absentia lucis, lucéque nondum conditá, tenebras esse oportuit. Hæ personæ masculini & fœminini sexûs finguntur, pro genere vocum Græcarum, quibus vocabantur; plurésque sunt aut pauciores, pro earum vocum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de conubiis, & consanguinitate Personarum harumce poëticarum, sed hic est in memoriam revocandum. *Clericus.*

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἴθρῃ] Lux & dies successerunt Nocti. εὖ γὰρ τῇ νυκτὶ ὁρῶμεθα τὴν αἴθρα. *Guietus.*

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἴθρῃ τι καὶ Ἡμίρῃ ἐξεξήλθοιτο.] Voce Αἴθρῃ crediderim hic non summam partem aëris, sed αἰθρίαν intelligi, hoc est, serenitatem; quæ unà cum Die ex tenebris nata dicitur, quòd fuerit post tenebras. Aptius jungitur serenitas cum Die, quàm ather, qui nocte obscuratur; éstque æquè cum ea conjunctus, ac cum die. *Clericus.*

126. Γαῖα δ' οἷ τι πᾶσι μὲν ἐγένετο ἴσιν ἑαυτῇ Οὐρανὸν ἀστρόντι ἵνα μὴ πᾶσι καλύπτοι] Sic & Moses post Terram Cælum formatum docet. *Clericus.*

127. Ἰνα μὴ πᾶσι καλύπτοι] Hoc est, circa omnia, circa omnes partes suas. *Guietus.*

128. Ὅφρ' εἴη μετὰ τῇσι θεοῖς ἔδος] Subintellige ὁ ἕρως. *Guietus.*

128. Ὅφρ' εἴη μετὰ τῇσι θεοῖς ἔδος ἀσφαλὲς αἰὲν] Postquàm, nimirum, terram per vitam inhabitassent, in æthereas sedes, post mortem demum, transferendi erant. *Clericus.*

Γένετο δ' ἔρεα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλας
 Νυμφέων, αἱ ναίεσιν ἀν' ἔρεα βηοσθέντα.

130

Ἡ δὲ καὶ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἶδμα πρῶτον,
 Πόντον, ἅπερ φιλότιτος ἐφιμέρε· αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῷ δὴνθηῖσα, τέκε' Ὀκεανὸν βαθυδίνῳ,
 Κοῖόν τε, Κρεῖον θ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
 Θείαν τε, Γαίαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
 Φοῖβον τε χρυσοσέφκον, Τηθύω τ' ἐρατεινῷ.
 Τὸς δ' μεθ' ὁπλότατος γένετο Κρόνος αἰκυλομήτης,

135

129. Θεῶν χαρίεντας ἐναύλας] Hoc est, ἐνδιαστήματα. Hesych. ἀγ-
 τρεῖς, οἰκτῆρας, ἐνδιαστήματα, ἐναυλισθήματα. Guilemus.

130. Νυμφέων] Τῶν Ὀρειάδων λεγόμενον Guilemus.

131. Ἀτρύγετον πέλαγος] Hoc est, πλὴν θαλάσσης. mare notum sci-
 licet, hoc est, mare mediterraneum, parvum &c. maria præter Occa-
 num. Guilemus.

129. Γένετο δ' ἔρεα μακρὰ

131. Ἡ δὲ καὶ ἀτρύγετον πέλαγος.] Terra primum erat æqua-
 bili superficie, & aqua, quæ levior est, undique tecta; ut ergo ter-
 ra existeret nonnullis in locis, hinc à Deo excavatæ valles, illic sub-
 vecti montes, & circumpositum solum firmatum. Docet hoc Mo-
 ses, nec contradicit Hesiodus; nam tum demum fuit mare à terra
 discretum, cum loca profundiora fuerunt, in quæ aqua deflueret,
 cumque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere possumus
 qui

— * ipse tener mundi concreverit orbis.

Tum durare solum & discludere Nereæ ponto

Cœperit, & rerum paulatim sumere formas.

Græci & rem & nomina ὄριον καὶ πηλάγος, à Phœnicibus acceperant;
 quibus ὄριον, aut ὄρος, est mons, πηλεὶς verò αὐχένος in quem
 aqua derivatur. Ἀτρύγετον, quod additur, malim interpretari ex fi-
 guratione radicis τρυγίω, quæ apud Hesychium occurrit, & signifi-
 care dicitur ξηραίνω exsiccō, quàm sterilem. Aptius certè epitheton
 est maris, Τρυγίω autem videtur esse propriè ξηραίνω πρὸς πλὴν τρύγος
 siccare ad faciem usque, unde postea quidvis exhaurire significavit. Ea-
 dem de causa, crediderim Homerum vocasse αἰθίον ἀτρύγετον Iliad. O.
 425. quia nunquam pluvias demittere prorsus desinit. Atamen
 † Eustathius ignem etiam ἀτρύγετον dictum contendit, quod vix pu-
 to, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè dicetur mare ἀτρύ-
 γετον, hoc est, cujus τρύγος seu inextinguam aquam nemo vidit, nemo
 videbit, sive inexhaustum, Clericus.

132. Πη-

† Virgil. Eclog. VI. 34. † Il. O. p. 1003. Ed. Rom.

Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.

Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
Pontum, absque amore suavi. ceterum deinde

Cælo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
Cæumque, Creumque, Hyperionemque, Japetumque,
Theamque, Rheamque, Themimque, Mnemosynenque,
Phæbenque aurea corona insignem, Tethymque amabilem.
Hos verò post natu minimus natus est Saturnus vaser,

132. Πόντον] Hoc est, βασιλῆα ἔσται, βασιλῆα ἔσται, τὸ βασιλῆα, appo-
sitive. *Guicetus.*

132. Πόντον ἀπὲρ φίλωντος] Intelligit mare internum, cujus no-
men Phœnicio more scribere possis פִּהֶנִּי־פֶּוֹ pho-nitha, quod solen-
ni mutatione פֶּ in פִּ, est in eo terminatus, nempe, amplissimus
Asiæ tractus, præsertim minoris, quæ ad occasum Hellesponto, ad
septem triones Ponto Euxino finitur. *Clericus.*

133. Ὠκεανὸν βαθυδίνην] Oceanum, h. e. mare ignotum. *Guic-
etus.*

133. Οὐρανὸν ὑπερβείον τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην] Non repetemus Ter-
ram & Cælum quasi personas à Poëta induci, figurâ consuetâ omni-
bus Linguis; at notandum Terram propiorem Cælo factam peperis-
se Oceanum, quando ex terris sublati defluxere aquæ in profundis-
simas valles quas nunc tegunt. De Oceano multis egit *Sam. Bochartus*
in suo Chanaane Lib. I. c. 36. ostenditque olim vulgò notum Oceano
terras ambiri, & conjicit dictum fuisse à Phœnicibus חֶבֶל *hhog*, hoc
est, *circulum*, quia instar circuli terram cingit. Malim dictum
אֶגָּנוֹ *ogano*, quod & *circulum* sonat apud Chaldaeos, ut liquet ex
Paraphrasi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*,
quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquissimis Græcis dice-
batur etiam Ὠλὺς, quod similis Hebraico אֶגָּן *aggan*, aut Chaldaico
אֶגָּן *ogan*, quæ *craterem* & *lacum* sonant. Vide laudatum *Bochar-*
tum. *Clericus.*

134. Κοῖον πὺ καὶ τὴν ἰξίαν] Hæc partim sunt nomina virorum & mu-
lierum, partim personarum poeticarum, quales sunt Θέμις & Μνή-
μοσυνη, *Justitia*, & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ cæli & terra
liberos, quos antiquissimos omnium esse putabant; ob tenuem memo-
riam antiquissimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleste Numen
ex terra primos homines formasse. *Clericus.*

137. Κόρυς ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen. חֶבֶל Phœnicibus
dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit filio Cæli; nec malè *radius*,
ex Phœnicæ Linguae Analogia, dixeris *filium cæli.* *Clericus.*

Δεινότατ' αὖ παίδων· θαλερόν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
 Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας,
 Βρόντιον τε, Σπερέπιον τε, καὶ Ἀργεῖον ὀβριμόθυμον. 140
 Οἳ Ζηνὶ βρόντιόν τ' ἔδσαν, τόξ' αὖν τε κεραυνόν.
 Οἳ δὲ τοὶ τὰ μὴ ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
 Μῆν' αὖ δ' ὀφθαλμὸς μέσσω ἐπέκειτο μετώπῳ.
 Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμον, ἔνεκ' ἄρα σφέων 145
 Κυκλοτερὲς ὀφθαλμὸς εἰς ἐνέκειτο μετώπῳ·
 Ἰγὺς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργοις.
 Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγρόντο,
 Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὀβριμοί, σὺν ὀνομασσί,
 Κοτῆός τε, Βελάρεός τε, Γύγης δ', ὑπερέφανα τέκνα.
 Τῶν ἑκατὸν μὴ χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴτασοντο. 150
 Ἀΰλασι· κεφαλὰν δ' ἐκάστω πεντήκοντα

139. Γείνατο] H' γῆ scilicet ἐξ ὑρανοῦ. *Gnietus.*

139. Κύκλωπας] Hoc est, ut egregiè *Sam. Bochartus* in *Chan. Lib. I. c. 30.* צִלְ-רִיָּה וְצִלְ-רִיָּה viros *Chek-loub*, viros finis *Lilybætan*, qui fuere antiquissimi *Siciliæ* coloni, de quibus multis vir summus, quem adito. *Clericus.*

141. Οἳ Ζηνὶ βρόντιόν τ' ἔδσαν.] De hac re postea. *Clericus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμοι] Hoc est, κατὰ τὸ ὄνομα ἐπώνυμοι, hoc est, è re datum. an ἐπώνυμοι? id est, è re nomen habentes. *Gnietus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν] Ineptè ex Græca Lingua nomen illud vetustius deduxerunt Poëtæ, ut solent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui *oculum unum rotundum* in media fronte gerebant. Ceterum hi dicuntur θεοῖς ἐναλίγκιοι, Diis similes, hoc est, σεβασμίσις ἀνδράσι οἱ σεῶντι τὴν Ἑλλάδα ἐκτίσαντο, venerandis viris, qui primi Græciam colonis instruxerunt; Θεὸς enim, apud antiquissimos Græcos, significabat propriè non naturam æternam, sed eximiam ac venerandam, ut *Ὀψίων ἐλὸβιμ*, apud Hebræos; & hominibus supra vulgus erectis tribuebatur. Multis hoc ostendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus significationis primigeniæ vestigia remansere semper in Lingua Græca, ut demonstravimus. Sed tamen frequentius postea significavit naturas humanas præstantiores, adeoque immortales. Ex hoc usu vocis Θεός, *Hesiodum* perperam interpretatus, *Crates* emendari volebat Poëtam, & versui

Οἳ δὲ τοὶ τὰ μὴ ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν

hunc

Sæcissimus inter liberos: floridum autem odio prosequeretur paren-
 Porro genuit & Cyclopes superbum cor habentes, (tem.
 Broménque, Steropénque, & Argen forti animo præditum:
 Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
 Qui sanè per alia Diis similes erant,
 Unus verò oculus media positus erat fronte.
 Cyclopes verò illis nomen è re erat, eò quòd ipsorum
 Rotundus oculus. unicus inerat fronti:
 Roburque & vires, & doli erant in operibus.
 Alii rursus è Tellure & Cælo prognati sunt,
 Tres filii magni, & prævalidi, non nominandi,
 Cottúsque, Briareúsque, Gygésque, superba proles.
 Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpebant
 Indomitæ: capita verò unicuique quinquaginta

hunc substituebat:

Οἱ δὲ ἐκ ἀθανάτων θνητοὶ γέγονεν ἀδμήτας.

Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline interemti dicerentur. At Θείος, antiquissimis temporibus, immortalē naturam non significabat, sed eximiam in suo genere, quo factum ut omnia eximia dicerentur divina. Fortè Θεός propriè admirabilem significavit, unde θαυμάζω admiror, θαυμάσιος admirabilis. Apud Chaldaeos, תְּבַחִי tbebah sonat admirari. Clericus

146. Ἰχθὺς τ' ἠδὲ βῆν] Hinc desumptum est τὸ κρότος καὶ βῆν Aeschylī, seu potius ex inferioribus: καὶ κρότος ἠδὲ βῆν. Ibid. ἐκ' ἰχθύος subintellige ἀνθρώπων. Guicetus.

146. Μαχαναί] Hoc est, machinationes, quales multæ in fabrorum officinis. Significat Hesiodus Cyclopas non modò viribus, sed & arte pollentes fuisse. Clericus.

149. Κρότος καὶ βῆν καὶ ἰχθὺς] Videntur fuisse tres latrones antiquissimi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus imperabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia singulis tributa sint. Terribilia sunt horum nomina, si Phœniciis litteris scribantur. קֹרֹס Kōt, & additâ terminatione Græcâ Κρότος, fastidiosum & rixatorum sonat. בְּרִיאַח-יִרְאָה briaḥ jiri est creatura timēto. גֹּג gog denique significat ducem improborum, si interpretemur ex Arabica radice גָּג agag. Ideò ab Hesiodo dicuntur οὐκ ἐνομαστοί, hoc est, ἀνομαστοί, male ominati nominis. Clericus.

151. Ἀπᾶσι] Malim interpretari ad quos impunè accedere non liceret, quàm magnos; ita ut vox deducatur ex ἀ privativo & πλάζω adpropinquare. Clericus.

Ἐξ ὧν ἰπέφυκον ὅππῃ σβαροῖσι μέλεισιν.
 Ἰγὺς δ' ἀπλάϊθ', κρατερή, μεγάλην ὅππῃ εἶδ'·
 Ὅσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸν ἐξεγόντο,
 Δεινότατοι παίδων, σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῇ·
 Ἐξ ἀρχῆς, καὶ τ' μὴ ὅπως τις πρῶτα γήοιο,
 Πάντας δ' ἀποκρύπτασκε, καὶ ἐς φάθ' οὐκ ἀνίεσκε,
 Γαίης ἐν κόλποισιν· κακῶ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
 Οὐρανός, ἡ δ' ἐντὸς συνάχίζεται Γαῖα πελώρη,
 Στεινομήνῃ· δολίλῃ γ' κακῶν ἐπεφρόσασα τέχνῃν.
 Αἶψα γ' ποιήσασα γῆν' ὅπως ἀδάμαντιθ',
 Τόξῃ μεγάλῃ δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παῖσι φίλοισιν.
 Εἶπε γ' Ἰαφρύνεσσι, φίλον πεπεμήνῃ ἦτορ·

155

160

152. Ἐξ ὧν] Hic versus supposititiuus videtur. *Gruetius.*

155. Σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῇ] δ' delendum. *Gruetius.*

155. Σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῇ.] Cum pater horum dicatur Coelum, quod propter vetustatem ignoraretur; loco Coeli, substituendus alius quispiam priscorum mortalium, qui primi ex Asia in Græciam colonias duxere. Nec unum patrem tot liberorum fuisse crediderim, sed plures, qui latent sub uno vocabulo Coeli. Hi homines cum fertilissimas Græciæ oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Idem *Hesiodus* patre inimico usos esse dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γήοιο, Πάντας δ' ἀποκρύπτασκε.] Hoc est, à se amandabat procul à suis sedibus, statim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec semel factum crediderim, sed fortè per aliquot ætates, quæ omnia in unam personam Coeli à Poëtis contracta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus.*

158. Γαίης ἐν κόλποισιν] Procul, in locis abditioribus, confidere jubebant juvenes. Sic infra *Hesiodus* collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, ἐν ἑσπερίῃ καύκασοι γαίῃ, in obscura latibulis terra, s. 334. Posset tamen & de antro intelligi, qui loco carceris fuisset, ut infra s. 483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à posteriori incipiam, ex sequentibus apparet primos Græciæ incolæ in Macedonia & Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cum à Jove victus est, & Jupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certè ex Asia venientes; sive trajecterint Bosporum.

Ex humeris prognata erant super robustos artus.
 Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
 Quotquot enim Tellure & Cælo procreati sunt,
 Potentissimi (sunt) filiorum, à suo verò infestabantur parente
 Ab initio. & horum quidem ut quisque primum nascebatur,
 Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
 Terræ in latebris: malo autem oblectabatur opere
 Cælus. ipsa verò intus ingemiscebat Terra vasta,
 Contristata: dolosam verò malâmque excogitavit artem.
 Statim verò cùm procreasset genus cani ferri,
 Fabricavit magnam falcem, edixit verò caris liberis.
 Dixit autem animum addens, suo mærens corde:

sporum, sive pedestri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem
 paludem progressi sint, deinde ad meridiem iter flexerint; post Thra-
 ciam, quæ asperior est; exceperunt fertilissimi Macedonia & Thes-
 salia tractus. Ad tempus verò quod attinet, hæc aliquot ætatibus,
 post generis humani divisionem, fortè paullo ante Abrahami tempo-
 ra, contigisse videntur. Cùm viveret Moses, dudum cultos fuisse
 hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X. 4. ad quem locum vide à nobis
 notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instru-
 ctos, quia eorum solorum Græciæ tractuum meminit Moses. Clericus.

159. Στοιναχίζετο γαῖα πύλῳ] Hoc est, procul acti juvenes, qui
 hic dicuntur terra, more Phœnicio, ex quo terra pro terræ incolis
 frequentissimè in sacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI, 1.9.
 Clericus.

161. Γένετο πόλις ἀδάμαντος] Hoc est, ὕλη, χεῖμα. ἀδάμαντος
 ferri. Guilielmus.

161. Ποιήσαντα ἑὶ πόλις ἀδάμαντος] Hoc est, hi homines ar-
 ma sibi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna
 olim fuerunt metalla. Αἰδάμαντος enim est ferrum. Sic in scuto Hercu-
 lis γ. 136. — κυνέω ἐν τρικλινίῳ ἔηναι

Δαυδαλὶς ἀδάμαντος.

galeam bene fabricatam & elegantem ex ferro posuit. Ubi vide Scho-
 liasten. Sic & Horatius Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ
 Dignè scripserit?

Hoc est, ferreâ. Sic & intelligendi adamantini clavi Lib. III. Od.
 XXIV. Delirant, qui lapillum pretiosum hic somniant. Clericus.

Παῖδες ἰμοὶ καὶ πατρός ἀτιθάλα, αἱ κ' ἐθέλητε

Πείθεσθ', πατέρῳ γε κακῶν ποκίμεθα λώβῳ

165

Ἦμετέρῃ· πρέπεῳ γ' αἰκία μῆσαιτο ἔργα.

Ὡς φάτο· τὸς δ' ἄρ' αἰεὶ πάντας ἔλεν δέῳ, εἰδὲ πρὸς αὐτῶν

Φθέγγατο. Ἰαροσίους ἢ μέγας Κρόνῳ ἀγκυλομήτης

Ἀψ' αὐτῆς μύθοισι προσνύδα μητέρα κεδνῶ.

Μῆτερ, ἐγὼ κεν τῷτά γ' ὑποχόμην· πλέοιμι

170

Ἔργον· ἐπεὶ πατρός γε δυσανύμῃ σὺν αἰεγίζω

Ἦμετέρῃ· πρέπεῳ γ' αἰκία μῆσαιτο ἔργα.

Ὡς φάτο· γήθησεν ἢ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.

Εἴσε δέ μιν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε ἢ χειρὶ

Ἀρπῶν καρχαρόδοντα· δόλον δ' ὑπεθήκατο πάντα.

175

Ἦλθε ἢ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ ἢ Γαίῃ

Ἰμεύρων Φιλότῃ· ἐπέχετο, καί ῥ' ἐπανύσθη

Πάντῃ· ὃ δ' ἐκ λοχεοῖο παῖς ὠρέξατο χειρὶ

Σκαίῃ, δεξιτερῇ ἢ πελώριον ἔλαβεν ἄρπῳ,

Μακρῶν, καρχαρόδοντα, φίλῃ δ' ὀπὸ μῆδεα πατρός

180

Ἐσσυμῶν ἤμησε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεσθ'

Ἐξοπίσω· τὰ μὲν ἔπ' ἐτώσια ἐκφυγε χειρός·

Ὅσας γ' ῥαθάμιγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,

Πάσας δέξατο Γαῖα· περὶ πλομῶν δ' ἐνιαυτῶν,

Γείνατ' Ἐρίνυς τε Κροτερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας,

185

177. Ἐπέχετο] Applicuit se Terræ uxori. *Guietus*.

178. ὠρέξατο χειρὶ] Subintellige, apprehendit manu sinistrâ genitalia patriæ. Sic habitum mœrentis expressit, qui sinistra manu spicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Guietus*.

179. Δεξιτερῇ δὲ πελώριον] Ἀν τι? *Guietus*.

180. Φίλῃ δ' ὀπὸ μῆδεα] Forſan pro δ' scribendum τ'. *Guietus*.

180. Φίλῃ δ' ὀπὸ μῆδεα πατρός Ἐσσυμῶν ἤμησε.] Hic & passim alibi φίλον dici non *amicum*, sed *suum* simpliciter, rectè observavit *Dan. Heinsius* Cap. V. Lect. in *Theocritum*. Sed quænam sunt hæc μῆδεα, quæ abscidit Saturnus? Omnino existimo *Hesiodum*, & qui eum, hac in re, antecesserant, aut sequuti sunt, luisse in ambiguo. Vox μῆδε· duo significabat, *puḍenda* & *consilium*, cùmque audissent dici Saturnum patri δῶπιμῶν μῆδε, datâ operâ ita rem acceperunt, quasi narraretur ei *puḍenda* rescuisse, ut *περὶ πλομῶν*, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè scirent *consilium*, seu *consiliarios* intelligi, quorum suâſu Theſſaliâ excedere coactus fuerat Saturnus.

*Filii mei & patris nefarii, si volueritis
Parere, patris malam ulciscemur contumeliam
Vestri. prior enim indigna machinatus est opera.*

*Sic dixit: illos verò omnes invasit metus, neque quispiam illorum
Locutus est. confirmato animo tandem magnus Saturnus versutus
Rursus verbis compellavit matrem venerandam:*

*Mater, ego certè hoc in me recipiens peragam
Facinus. patrem enim detestabilem nihil curo
Nostrum. prior enim fœda machinatus est opera.*

*Sic dixit: gavisæ est autem valdè animo Tellus ingens.
Collocavit autem ipsum celans in insidiis: indidit verò manus
Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni.
Venit autem Noctem inducens magnus Cœlus: undique verò Telluri
Flagrans desiderio concubitûs incumbibat, & sanè extensus est
Passim. ex insidiis autem filius petiit manu
Sinistrâ, dextrâ verò immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentem, sui que genitalia patris
Festinanter demessuit, rursumque abjecit ut ferrentur
Ponè. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
Quotquot enim guttæ proruperunt cruentæ,
Omnes suscepit Terra. vertentibus autem annis,
Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes*

nus. Hosce consiliarios fugavit, & navibus in Asiam redire coëgit; ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à v. 181. ad 200. *Mâ-* *lis* autem significare consilia ostendit ipse *Hesiodus*, infra v. 559. Si-
milem verò ludum in ambiguo vocem *μῆλιν* suppeditasse postea pro-
babimus. *Clericus.*

181. Πάλιν δ' ἱππὶψ' ἐφίπτετο Ἐξοπίων] Ut in Asiam redirent, unde
venerant. Πάλιν manifestò ostendit agi de hominibus, qui remissi
sunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. *Clericus.*

183. Ὅσαυτ' ἢ πατρίμορφοι, καὶ τὰ ἰχθύς.] Hoc est, quicumque aufu-
gerunt Saturnum & socios, irati, & suorum cæde cruentati per vi-
cinas oras sparsi sunt, aut in Asiam fugerunt; unde postea Jovi, con-
tra Saturnum, auxilium tulerunt. *Clericus.*

184. Πάντες δὲ κατὰ γαῖαν] Hoc est, omnes, qui fugerunt, in re-
gione quapiam amicè excepti sunt. *Clericus.*

185. Γένετ' Ἐρινύς τε καὶ Πέρις] Furia seu *Erinnyes* significant passim-
ultionem divinam, quæ magnorum scelerum reos persequi putaba-
tur.

Τόχες λαμπρές, δόλιχ' ἔχουα χερσὶν ἔχοντες,
 Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Μῆδεά δ', ὡς τὸ πρῶτον ἀπομήξας αἰδάμαντι,
 Κάββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 ὧς φέρετ' ἀμπέλαγ' περὶ χρόνον· ἀμφὶ δ' ἰδοὺς 190
 Ἀφροῖς ἀπ' ἀθανάτου χροὸς ὤρνυτο· τῷ δ' ἐνὶ κέρῃ
 Ἐθρέφθη πρῶτον ἧ Κυθήροισι θεοῖσιν

tur. Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut passim docent Poëtæ. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem folio deicientis, describitur; & bella postea à filio ei illata narrabuntur, quibus poenas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur genuisse *Erinnyas*, quod postea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjuverint. *Clericus.*

Ibidem. Μεγάλης τι Γίγαντες, πύχες λαμπρές.] Hoc est, post hoc Saturni scelus, aliaque similia ejusdem ætatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines sunt, quo factum ut plures essent militares viri, quàm antea. Γίγας hominem fortem sonat, aut militiæ adfuetum. Radix Arabica *agag*, ut antea diximus, significat *ducem improbitatis esse*, & *impetum facere*, qui significatus optimè huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Intt. solent vocem גיבור *gibbor*, quæ fortem propriè sonat, γίγας vertere. Vide Genes. IV. 6. X. 8, 9. &c. Descriptio ipsa *Hesiodi* τῶν γιγάντων ostendit milites tantum fuisse, cum eos Poëta *armis splendentes*, & *longas hastas manibus tenentes* describat. Posteriores Poëtæ illis postea magnitudinem corporis portentosam tribuerunt, quâ factum ut videretur esse merum poëticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cum tamen originem traheret ex vero, ut ex *Hesiodo* intelligere licuit. *Clericus.*

187. Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.] Planè mihi persuasum est vocem νύμφη, quâ significatur natura quædam intelligens, per terram inconspicua hominibus errabunda, aliud nihil esse, præter Hebraicum נפשה *nephesch*, *anima*. Sic *Porphyrus* credidit *antrum Nympharum* dici sacrum animabus. In *Quæst. Homericis* p. LXIII. Ed. H. Stephani præfixæ Poëtis Græcorum Heroicis: Πηγαὶ δ', inquit, καὶ νάματα οἰκῆα ταῖς ὑδράσι νύμφαις, καὶ ἐν γὰρ μεγάλῳ νύμφαις ταῖς ψυχαῖς, αἷς ἰδίῃς μελίσσαις οἱ παλαιοὶ ἐκάλεον: fontes, & fluentia propria sunt *Nympharum aquaticarum*, vel potius *Animarum* quas propriè veteres *Melissas* vocabant. Multò verius *Melias* dixisset, ut ex hoc *Hesiodi* loco liquet, quamvis non ignorem quæ de *Melissis Nymphis* soleant dici. Sed quænam sunt *Meliæ*? Hebraicè, seu Phœnicicè dicam, נפשה מלוחה *nephesch mluoch*, vel Syriacâ inflexione, נפשה מלוחה *nephesch malejon*, hoc est, *anima plena*, seu quibus expletum

Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:

Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram.

Testiculósque, postquam ut prius (sc. dictum) resecuit ferro

Projecit è continenti undis agitatum in pontum.

Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca verò alba

Spuma ab immortalis corpore oriebatur: in ea puella

Innutrita est: primum verò ad Cythera divina

pletum vitæ tempus, quales vocat Apostolus ad Hebræos Cap. XII. 23. πνεύματι διακρίων επιλειωμένων. Ait ergo Poëta, postquam bella ab ætate Saturni coeperunt, *animos occisorum* hominum proborum per totam terram plurimos errasse. Ceteræ Nymphæ non dicuntur *Melias*, quia credebantur esse tantum Νηψαχ nephaschoth, *animi immortales*, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebræis & Christianis *Angeli* vocantur. *Clericus.*

188. Α'πυτμήζας αιδάμαντι] An? ἀπυτμήσουσ'. *Guietus.*

189. Κάββαλ' ἐπ' ἡπειρῶ πολυκλείσῃ εἰς πόντον] Versus iste interpolatus est propter ἰσθμίων, ut alibi suprâ. Scribe: Κάββαλ' ἀπ' ἡπειρῶ πολυκλείσῃ εἰς πόντον. *Guietus.*

189. Κάββαλ' ἐπ' ἡπειρῶ πολυκλείσῃ ἐνὶ πόντῳ] Rectè conjecit F. *Guietus*, morosus ceteroqui Criticus, legendum ἀπ' ἡπειρῶ, hoc est, *è continenti conjecit in pontum*; neque enim hæc in Epiro gesta sunt, sed in Thessalia. At non est mutandum πολυκλείσῃ ἐνὶ πόντῳ, ut ille volebat, nam non opus est, cum passim εἰς significans motum ad locum, ut loquuntur Grammatici, conjungatur cum Dativo; præterquam quod ultima vocis πολυκλείσῃ sit brevis, quam longam esse necesse est. Obiter observandum ἡπειρῶ dici *continentem* ab Hebræica voce, quæ pulverem sonat, 𐤁𐤏𐤃 baphar, aut Syriacâ inflexione 𐤁𐤏𐤃𐤁 baphro, unde addito Σ, more Græco, ἡπειρῶ. *Clericus.*

190. Ὡς φέρετ' ἀμπίλας πελὺς χερός.] Nonnulli ex consiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti sunt, donec iverint in Cyprum, atque è Cypro in Cythera venerint, ut docent sequentia. *Clericus.*

Ibid. Α'μφὶ δὲ λακός &c.] Hæc sunt περτολογία poetica, ex ambiguitate vocis μῦθος nata. *Clericus.*

191. Τῷ δ' ἐνὶ κέρῳ ἰθὺίφῳ] Consilarii patris Saturni in Cyprum cum pervenissent, illic didicerunt cultum Α'φροδίτης, quem postea, victo Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus.*

192. Ε'πίφῳ] Ε'πίχῳ concrevit. Sic & v. 198. ἡρίφῳ, concrevit, concepta est. κυθήγιοι ad τὸ κότον allusum, sicut & ἐν κόπῳ. *Guietus.*

192. Πρῶτον δὲ Κυθήγειοι ζαίοισι] Homo Græcus popularibus suis hic gratificatur, cum ex insula Cytheris, in Laconico sinu, vult Ve-

Ε' πλετο' ἔνθεν ἔπειτα πείρῳ πιν ἴκετο Κύπρον.

Εκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. ἀμφὶ δ' αὖ πῶν

Ποσὶν ὑπὸ βαδισμοῖσιν αἰέξουσιν πλὴν δὲ Ἀφροδίτης;

195

Ἀφρογυῖάν τε θεῶν, καὶ εὐσέφανον Κυθήρειαν

Κικλήσκει θεοί τε καὶ ἄνδρες, ἕνεκ' ἐν ἀφροῖ

Θρέφει· ἀπὲρ Κυθήρειαν, ὅπ' ἀνέσχυρε Κυθήροις·

Κυπερογένειαν δ', ὅτι γένετο πολυκλῦς ἐνὶ Κύπρῳ,

Ἡ δὲ Φιλομμηδέα, ὅτι μηδέων ἐξεφαάνη.

200

Τῇ δ' Ἐρ[Ⓢ] ὁμάρτησι, καὶ Ἰμερ[Ⓢ] ἔσσωτο καλός, .

Γεινομμένη τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς φύλον ἰσὺς.

Ταύτῳ δ' ἐξ ἀρχῆς πμὶν ἔχθ, ἡδὲ λέλοσχε

neris cultum translatum in Cyprum; cum in Cypro antiquissimus sit ejus cultus. Alii tamen Græci Ποῦτᾶ, qui non profitetur se verum dicere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherensi antiquiorem fuisse fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de templo Veneris Uraniæ (Syris dicebatur בעלת vel מלכת השמים *Domina* vel *regina cæli*, ut ostendit *Joan. Seldenus* de Diis Syris Synt. II. Cap. 2.) quod erat Ascalone in Palæstina, quodque ait fuisse *πανταθεν ἀρχαῖοντα* ἱερὸν ὅσα τῶντις τῶ Θεῷ, antiquissimum templorum omnium quacumque sunt hujus Dea, pergit h s verbis: Καὶ ὅτι τὸ ἐν Κύπρῳ ἱερὸν καθύπευ ἱερῶτον, αἷς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριον καὶ τὸ ἐν Κυθρήσιον Φοινίκης οἰσιν οἱ ἰδρυσάμενοι, ἐκ τῶντις τῶ Συρίας ὄντις: Siquidem templum, quod est in Cypro, hinc ortum duxit, ut ipsi dicunt Cyprii. Templum verò, quod est in Cytheris, condiderunt Phœnices, ex hac eadem Syria. Similia habet *Pausanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata sunt ab *Sam. Bocharto*, in *Chanaane* Lib. I. c. 22. ubi rectè ostendit insulam Cythera dictam ita fuisse à Phœnicia voce קתרים *Ketharim*, petrae, quia illa insula scopulis cincta est. *Clericus.*

193. Εἴπωτο ἰδοὺ ἱερὰ] Scribo ἱερὰ accessit, appulit, τὸ ἱερὰ
mendosum. *Quietus.*

195. Τὴν δὲ Ἀφροδίτην —————

Κικλήσκουσιν θεοί τι καὶ ἄνθρωποι, ὅταν ἐν ἀφροῖ θεέσθω.] Græculi omnia ex Lingua & Gente sua deducunt. Dicta verò est Phœniciè אֶפְרַדַּשָׁא *aphradasha*, hoc est, separata à viro, libidinis causâ. Hoc sensu radix Hebræica פָּרַד *pharad* occurrit Hof. IV, 14. Non opus est ut ostendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; sed diligenter observandum hîc ab *Hesiodo* Venerem statui Jove majorem natu, aut certè ex alio natam circa eadem tempora, cùm alii Poëtæ eam faciant subinde Jovis filiam. *Clericus.*

196. Α' ϕ ρ ρ χ ρ ι α ν π ι δ ι α ν] Scribe: Α' ϕ ρ ρ χ ρ ι α ν π ι δ ι α ν. *Guierius.*

197. K.-

*Vehebatur, inde tum circumfluam pervenit ad Cyprum.
Prodiit verò veneranda formosa Dea: circum verò herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditen autem ipsam,
Spuma progeneratam Deam, & decoram pulchris fertis Cytheream,
Nominant tam Dii quàm homines: eo quòd in spuma
Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
Cyprigenam verò, quòd nata sit undosa in Cypro:
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
Hanc verò Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
Natam primùm, & Deorum ad cœtum euntem.
Hunc verò ab initio honorem habet, atque sortita est*

197. Κικλήσκουσιν θεοὶ καὶ ἄνθρωποι] Ita loquitur Hesiodus, quia Homerus varia nomina profert, quæ similia apud Homines & Deos fuisse negat. Sic Iliad. A. v. 403.

Ὅν Βερέριον καλέουσιν θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ πᾶντες
Αἰζαῖονα.

Quem Dii v. cant Briareum, homines verò omnes Ægeonem. E, v. 291.

Καλκίδα κικλήσκουσιν θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ κύμινον.

Quæ avis est montana, nigra, magnitudine accipitris, & carnivora. I, v. 74. de Phrygiæ fluvio:

Ὅν Ζαῖνον καλέουσιν θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Σαγίμανδροι.

Ad quem locum ita habet Scholiastes: Τῶν δυναμένων τὸ μὲν ἀσχυρίσθαι ἐν ὄνομα εἰς τὰς θεὰς ἀναφέρει ὁ Ποιητής· τὸ δὲ ματαχρύσισθαι εἰς ἀνθρώπους: eorum, quibus duo nomina indita sunt, nomen antiquius ad Deos refert Poëta, recentius verò ad homines. De Venere melius dixisset Hesiodus:

Ἀστάρτην καλέουσιν θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Ἀφροδίτην.

Nam Astarte nomen est Phœnicum, Aphrodite verò Græcorum. Clericus.

200. Φιλομνηστία] Τὸ φιλομνηστὴν placet magis, ob sequentia, ἐν παλαιῇ ἱεροφάνει. Guilielmus.

201. Ἡ δὲ λέλοσχε] Scribo ἡδὲ. Guilielmus.

203. Ταύτην δὲ ἐξ ὀρχῆς πάλω ἔχεν καὶ πρὶν ἐξῆς] Hoc est, antequàm Jupiter regnaret, hoc illi honoris concessum erat, ut rebus venericis præesset; seu, jam Dea habebatur in Asia, & quidem amorum,

————— * priusquàm
Sumeret agrestem, posito diademate, falcem
Saturnus fugiens, tunc cùm virguncula Juno;
Et privatus adhuc Idæis Jupiter antris.

C 2

Non

* Juvenalis Sat. XIII, 38.

Μοῖρα·ν ἐν ἀνθρώποισι καὶ αἰθανάτοισι θεοῖσι,
 Παρθένις τ' ὀάρες, μεῖδήματα τ' ἐξαπάτας τε,
 Τέρψιν τε γλυκερὴν, Φιλότιτά τε, μελιχλίω τε.

205

Τὸς δ' πατὴρ Τιτίῳας Ὀπίκλησιν καλέεσκεν,
 Παῖδας νεκείων μέγας Οὐρανός, ὅς τέκεν αὐτός·
 Φάσκε δ', πλάινοντα ἀπαδαλίη μέγα ῥέξαι
 Ἔρπον, πῶο δ' ἐπειτὰ πῖσιν μετόπισθεν ἔσειδ'·
 Νύξ δ' ἔτεκε συμερόν τε Μόρον, καὶ Κῆρα μέλαιναν,

210

Non semel iæ δρχῆς sumitur eo sensu, in hoc Poëmate. Postea verò Jupiter Diis novos honores tribuit, aut veteres confirmavit, ut non semel docet *Hesiodus*. Clericus.

207. Τὸς δ' πατὴρ Τιτίῳας Ὀπίκλησιν καλέεσκεν — Φάσκε δ' πλάινοντας ἀπαδαλίη μέγα ῥέξαι Ἔρπον] Poëta voluit à Cælo Titanas dictos esse τῶν δ' πλάινειν, *plectere*. At vocati sunt à voce Phœnicia πῖς sit, id est, lutum, unde passim dicuntur γηγενεῖς, *terrâ geniti*, & πηλόγονοι, *è luto nati*; quæ vox contumeliosa est, quia hominem ad originem suam è vili luto amandat. Vide *Callimachum* Hym. in Jovem ψ. 3. ejusque Interpretes. Hinc Cælus dicitur ab *Hesiodo* eâ voce usus παῖδας νεκείων, *objurgans filios*. Clericus.

209. Τιταίνοντας] Porrigentes, hoc est, πῶν χεῖρα ὀρίζοντας. suprὰ ὀρίζετο χεὶρ αἰαῖη. *Gruetus*.

210. Τῖσιν μετόπισθεν ἔσειδ'] Ὑπὸ τῷ Διὶ, scilicet. *Gruetus*.

211. Νύξ δ' ἔτεκε συμερόν τε Μόρον καὶ Κῆρα μέλαιναν καὶ πὲρ ἐξῆς] Hæc & quæ sequuntur, de malis sub Saturni regno ortis, non sunt aurei sæculi descriptio, sed infelicissimæ ætatis. Attamen idem *Hesiodus*, in alio opere, beatissimos homines, sub Saturno finxit. In *Operibus & Diebus*, à γ. 90. ad 125. multis ætatem auream describit, eodem temporis tractu, quo tot mala exorta hîc dicit. Inter alia, habet de regno Saturni, γ. 111.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν ὅτ' ἔσαν ἰμβασίλδου,

ὧς τε θεοὶ ζωιοκον, ἀκῆδαι θυμὸν ἔχοντες.

Νόσφιν, ἅπτε πὶ πόναν, καὶ οἰζύν.

Hi quidem sub Saturno erant, cùm in cælo regnaret, & ut Dii vivebant, securum animum habentes, seorsim, absque doloribus & ærumna. Similia alij, post *Hesiodum*, Poëtæ cecinerunt, quorum testimonia congerere nihil attinet. Utrum autem credemus ex antiquiore fama ad *Hesiodum* propagatum esse? An quod habet in *Operibus* præferemus narrationi, quam hîc in *Theogonia* legimus; an verò ficta habebimus priora, ut posteriora ex antiquiore historia manasse credamus? Ad me quidem quod attinet, non dubitarim præferre quod canit *Hesiodus*, in *Theogonia*, iis quæ alibi dixit. Cujus sententiæ hæc habeo rationes.

Primum,

*Sortem inter homines & immortales Deos,
Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
Obletationemque suavem, & amorem, blanditiasque.*

*Illos verò pater Titanas cognomento vocabat,
Filiòs objurgans magnus Cœlus, quos genuit ipse.
Distitabat porrò, pœnas sumentes ex protervia magnum patrasse
Facinus, cujus deinceps ultio in posterum futura fit.
Nox præterea peperit odiosum Fatum, & Parcam atram,*

Primum, verisimilius id haberi debet quod sibi per omnia constat, quàm quod secum pugnat. Quod autem narratur de Saturni facinore erga patrem, cujus loco regnavit, id nequaquam contentit cum innocentia aureæ ætatis. Itaque aut negandum à Saturno factum esse quod omnes Poëtæ ei tribuunt, aut abroganda fides iis, quæ de ætate aurea dicuntur, quod multò malim.

Secundò, quod de ætate aurea narratur id nullo veræ Historiæ fundamento nititur; cum constet ex Hebræorum monumentis à Diluvio usque, imò verò ab omnium parente Adamo, scelera, in humani generis historia, utramque paginam fecisse. Si præsertim meminerimus hæc, quæ hic narrantur, non multò ante Abrahami tempora contigisse, ut diximus ad y. 158. facile intelligemus, illo ævo, tantam non fuisse Græciæ colonorum innocentiam.

Tertiò, ignorantia illorum sæculorum, quibus artes, & longus vitæ usus nondum homines expoliverant, non patitur nos magnam virtutem in iis quærere. Falluntur enim omnino quicumque rudem barbariem putant esse virtutis matrem; contrà verò ab elegantioribus artibus nata esse vitia. Fateorequidem, doctioribus sæculis, calidiùs peccatum esse, & peccari, quàm rudiori ætate; verùm eo ævo ferociùs & apertiùs peccabant, cum discrimen virtutis & vitii pænè ignorarent, nec scelera, quæ rara non erant, aut usque adedò invidiosa, tegere dignarentur. Si postea callida nequitia, larvâ virtutis testa, hominibus imposuit; tunc cruda ferocitas, æqui, bonique ignaris, virtutum omnium loco fuit. Neque ex conjectura antiquissimos Græciæ incolas barbariæ ac ferocitatis insimulamus, hos illorum fuisse mores nos docet ipse *Hesiodus*, in hac regnorum Saturni & Jovis historia. Nec eum mentitum hinc manifestò liquet, quòd illarum ætatum homines Dii haberentur, licèt sceleribus inquinati; consecrati, nimirum, ab hominibus virtutis ignaris; quem honorem numquam consequuti essent, si in aliquot sæcula dilata fuisset eorum *ἀσέβεια*. Fortè ficta dixerit quispiam à Poëtis, quæ de vitiis & sceleribus Deorum canunt; at hoc planè falsum esse intelligemus, si reputemus quæ sit Religionis indoles. Non patitur illa facilè res antea inaudita, easque turpes de Numine fingi & vulgò narrari,

Καὶ Θάνατον τέκε δὲ Ὑπνον Ἰπκλεῖ ᾧ Φῦλον Ὀνείρων
 Οὔτινι χρημαθεῖσαι θεὰ τέκε Νύξ ἐρεβεννή.
 Δάπερον αὖ Μῆμον, καὶ Οἶζυν ἀλγυνόεσσαν.

cum antea alia omnia homines de eo sentiunt; nedum ut summo applausu talia, cum primum finguntur, excipiat, & turpissimorum mendaciorum inventores maxima cum admiratione audiat. Quod certè factum esset, si *Hesiodus* & *Homerus* primi finxissent que de Diis narrant. Sed carminibus illi descripserunt à Majoribus accepta; quamquam nolo negare ab iis fortè adaucta novis figmentis fuisse, at consentaneis cum antiquissima fama. Alioqui numquam tanto favore fuissent excepti, si de Diis sanior vulgò obtinuisset sententia, aut melior illorum fama ad posteros pervenisset. Sed cum homines nequam, propter potentiam, quam vivi obtinuerant, ab æqualibus, virtutis omnis ignavis, in Deorum numerum mortui relati fuissent; eam sequenti ætati Religionem, unà cum historia turpissimorum facinorum, quæ admirabantur, transdiderant; unde, veluti per manus, ad *Homerum* & *Hesiodum* tandem pervenit. *Aristoteles* Lib. de Poëtica Cap. XXV. ubi quærit qui excusari possit quod minùs rectè à Poëtis dictum videtur: *ὅτι ὁ πάντῃ λυσιέων εἰδὲ μηδενέως ὅτι ἔτι φα- εῖν, εἶεν τὰ ἀπὲρ Θεῶν*: hac autem ratione solvendum est, sin autem neutro modo, quòd sic aiunt ut quæ de Deis dicuntur.

Verùm, ut ad auream ætatem redeam, non dissimulabo viros doctissimos existimare sub ejus descriptione latere antiquius quiddam & remotius; conditionem, nimirum, humani generis, qualis fuit ante primum lapsum, cum totum in duobus capitibus contineretur; & qualis fuisset multò diuturnior, nisi peccassent. At mihi vix simile vero videtur brevis illius felicitatis primorum parentum, ullam superfuisset, apud Græcos, memoriam. Multò credibilius mihi fit ab *Hesiodo* fictum esse quicquid de hisce ætatibus habet in *Operibus*, eo quòd homines, qui præsentia dumtaxat mala sentiunt, præteritâque oblivioni mandant, & præsertim senes, exacta tempora laudare soleant. Si legamus omnium propemodum sæculorum Scriptores, qui ætatem suam cum præteritis conferunt, comperiemus eos semper superiores ætates, & præsertim antiquiores suæ præferre. Quod si verum esset, primum falsæ essent historiæ, quæ maxima scelera antiquissimorum temporum narrant, non minùs quàm recentiorum; deinde quò tandem nos devenissemus, si mala semper essent aucta, bona verò imminuta? Si quis ab *Hesiodo* quærivisset qualis esset ætas, quâ vivebat, respondisset quæ habet in *Operibus* à v. 172. ad 199. ubi gravissimè queritur de moribus ætatis terreæ. At si à *Juvenale*, qui minimùm mille annis posterior *Hesiodo* fuit, similia sciscitatus esses, beatam fuisse ejus Poëtæ ætatem judicasset, suæ collatam. Sic quod

*Et Mortem: peperit etiam Somnum. peperit verò agmen Somniorum,
Quæ nulli mista Dea peperit Nox obscura.
Rursum postea Momum, & Ærumnam dolore plenam,*

quod in nostra ætate desideramus, in superioribus quærere solemus, quæ nobis minùs noxæ sunt; atque hinc nata est illa fictio quatuor, aut plurium ætatum humani generis in pejora paullatim ruentis; hinc voces illæ suam ætatem non ferentium Poëtarum *:

*Nunc atas agitur, peioraque sacula ferri
Temporibus, quorum sceleri non invenit ipsa
Nomen, & à nullo posuit natura metallo;*

itémque vetera laudantium †:

Improbis illo fuit admirabilis ævo.

Hæc paullò pluribus, quæ antiquissimæ historiæ illustrandæ non inutilia videban ur. *Clericus.*

212. Τέως δ' ὕπνος, ἵπκτι δὲ φύλοι ἐνείπον.] Hinc manifestum quod antea diximus de consanguinitate Deorum Poëticorum; quia enim nocte dormimus & somniamus, idèd Nox dicitur peperisse Somnum & Somnia. & quidem sine opera ullius Dei; quia sola Nox facit ut dormiamus, & somniamus. *Clericus.*

214. Μῶμος] Hoc est. ψόγος. *Guistus.*

214. Δότινος αὖ Μῶμος] Notum est *Momum* dici Numen, quod vitia quæ insunt operibus Deorum & hominum callidissimè animadvertit. Quare autem noctis filius fertur? Quia, nimirum, clam faciliùs aliena mordere, quàm palam. Quare *Momus* vocatur? A Phœnicia voce *ἡδὲ momm*, aut *mom*, quæ vitium sonat; quod ita consentit cum iis, quæ dicuntur *ὡς τὸν θεὸν μωμοποιόντα*, ut Etymologia hæc nostra vix in dubium possit revocari. Ita se ipse describit *Momus*, apud *Lucianum*, in Deorum Conventu T. 2. p. 709. Ed. Amstæiod. Πάντες με ἴσασιν ὡς ἐλευθέρως οἶμι τὴν γλῶτταν, καὶ εἰδὼν αἱ κατασιωπήσονται καὶ ἐκάλως χηνομήδων. διελίσσω γὰρ ἅπαντα καὶ λέγω τὰ δεικνύμενα μοι εἰς τὸ φανερόν, οὔτε δειδώς τις, οὔτε ὑπὸ αἰδέως ἐσιγῶν τὴν γνώμην. ἄσπερ καὶ ἱππάρχης δεικνύει τοῖς πωλοῖς, καὶ συκοφαντῶς τὴν φύσιν, δημοσίως τις κατήγγελλε ὑπὸ αὐτῶν ἐπαινομεζομένη: *Omnes me norunt liberum esse linguam, & nihil reticere eorum, quæ benè non fiunt. Arguo enim omnia, & dico quæ mihi videntur aperte, neque quæquam veritus, neque, præ verecundiâ, meam celans sententiam. Itaque molestus videor plerisque. & naturâ ad calumniandum propensus; publicusque accusator ab iis appello.* *Lucianus* quidem, qui *Momum* in concilio Deorum de se loquentem induxit, eum palam carpentem quæ sibi displicerent describere debuit; sed naturam maledicentiæ ex vero pinxit *Hesiodus*, cum

* *Juvenalis Sat. XIII, 28.* † *Ibid. v. 53.*

è nocte natam cecinit. Vide hac de re elegantissimum libellum *Luciani*. *ὅτι δ' μὴ ῥαδίως πιστῶν διαβολῇ*, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione vocis *μῶμος*, natum est adjectivum *ἀμώμος* quod infra habemus v. 259, ubi forma sine vitio ita dicitur. *Clericus*.

Ibidem. Καὶ Ὅϊζυν ἀλγύνουσιν.] Quia nocte anxietates augentur ; unde *Ovidio* dicitur *curarum maxima nutrix*. *Clericus*.

215. Ἑσπερίδας] Τὰς πρὸς ὄφον, scilicet. *Grietus*.

215. Ἑσπερίδας π] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant ; Occasus autem , ex sententia Veterum , qui rationes morûs Solis, aut potius Terræ, ignorabant , magnam cum Nocte affinitatem habebat. Locus in quo *Hesperides* esse credebantur non unus fuit , attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib. V. Hist. Nat. c. 5. de *Berenice* *Cyrenæicæ* urbe : *Berenice in Syrtis extimo cornu est , quondam vocata Hesperidum supradictarum , vagantibus Græcia fabulis*. Idem de *Lixæ* urbe *Mauritanæ Tingitanæ*, ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur , Lib. ejusdem Cap. I. *Ibi regia Antæi , certamenque cum Hercule & Hesperidum horti*. Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert *Hesperidum* Genealogiam *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum, nec recentiore quemquam alium moramur , præ *Hesiodo* ; Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis , quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus*.

Ibidem. Αἷς μῆλα — χρύσα καλὰ μέλιτι.] Duplici ratione hæc μῆλα à Veteribus explicantur. Alii existimant fuisse mala , vel poma quæ *citrea* vocamus , & ob colorem *aurea* dicta sunt ; vel etiam *aurantia* , quæ amara sunt aut dulcia , cùm *citrea* sint acida. Certè *citrea* & *aurantia* & *Ἑσπερίδες* & *Ἑσπερίδες* μῆλα dicta sunt , & primum ex regionibus *Atlanti* monti subiectis in *Europam* allata sunt, *Athenæus* Lib. III. p. 82. *Ἑσπερίδων δὲ μῆλων ὕψος καλεῖσθαι πινά φησι Τιμαχίδης , ἐν τῷ περὶ τῆς εἰρήνης καὶ ἐν Λακεδαιμονίᾳ περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φησι Πάμφιλος ταῦτα . εὐσχεύειν τὴν εἶναι καὶ ἀδύνατον , καλεῖσθαι δὲ Ἑσπερίδων μῆλα . Ἀριστοφάνης γὰρ ἐν τῷ περὶ τῆς Λακεδαιμονίας , ἐπὶ δὲ καὶ μῆλα καὶ τὰς λεγόμενας Ἑσπερίδας : quædam mala dici Hesperidum , ait Timachidas in quarto, testatus etiam Lacedæmone apponi Diis. Hac habet & Pamphilus , ac præterea grati esse odoris , sed non comedi , vocarique Hesperidum mala. Aristocrates Libro quarto *Laconicorum* : insuper mala & quas Hesperidas vocant. Idem *Athenæus*, paginâ sequente : Αἰμιλιανὸς δὲ ἐλέγχετο ἰδεῖν τὴν Μαυρικίαν βασιλίαν , ἀνδρᾶ πρηνεσθῆναι , ἐν τῇ πρὸς Λιβύης συρρέοντασι μαυρικύοντι δὲ κίτῳ , καλεῖσθαι φάσκει αὐτὸν περὶ τῆς Ἀβύσσου μῆλον Ἑσπερίον , ἀφ' οὗ καὶ Ἑσπερία καλεῖται εἰς τὴν Ἑλλάδα , τὰ χρύσα δὲ τὴν ἰδίαν λεγόμενα μῆλα : *Æmilianus* vero dixit *Jubam* *Maυρικίαν**

Titania Regem, virum doctissimum in commentariis de Libya meminisse citri, & dicere vocari à Libybus malum Hespericum: à quibus etiam Hercule tulisse in Graciam mala, quæ ob colorem dicuntur aurea. In hæc verba amplissimam enarrationem habet Claud. Salmasius in Solinum p. 670. & seqq. Ed. Ultraject. Addimus nos, si Juba Libycum ipsum nomen protulit, cum dixit ἑσπερίην vocari malum hoc, apud Libyas, videri dictum ἑσπερίην aschphiri, aut espiri, à pulcritudine, nam Hebræis ἑσπερίη pulcher fuit. Fortè &, ut hoc obiter dicam, ἑσπερίη, seu vesperugo indidem nomen traxit,

* Ἑσπερίη δὲ καλεῖται τὸ ὑπὸ τῷ ἑσπερίῳ ἵσταται ἀστὴρ.

Vesperugo, quæ pulcherrima est in cælo stella. Galli vocant vulgò la belle étoile. Deinde quia illa stellâ ad occasum, paullò postquàm sol occidit, apparet, occidentales oræ dictæ sunt à Græcis hesperia, ut Italia, Hispania, & occidui Africæ tractus. Macrobius Saturn. Lib. I. c. 3. Græci ἑσπερίην à stella hespero dicunt, unde & Hesperia Italia, quòd occasui subiecta sit, nominatur.

Verùm, ut redeamus ad mala Hesperidum, alii crediderunt fuisse oves. Diodorus Siculus Lib. IV. p. 233. Κατὰ τὴν ἑσπερίην ὀνομαζομένην χώραν φασὶν ἀδελφὺς δύο θνῆσας δι᾽ ἐξ ἀνομομασθῆναι, Ἑσπερίην καὶ Ἀτλαντίην, τῶν δὲ κατὰ τὴν ἑσπερίαν τῶν μὴ καλεῖται παρὰ τοὺς ἄλλους, τῇ δὲ χροῇ χρυσοῦς, καὶ χρυσοῦς αἶψα τὴν ποιητῶν τὴν ἑσπερίαν μῆλα καλεῖται ὀνομαζομένη χρυσοῦς μῆλα: in regione, quæ vocatur Hesperitis, aiunt fratres duos fuisse, inclyti gloriâ nominis, Hesperum & Atlantem; hos verò habuisse oves incredibilis pulcritudinis, colore rutilo & ad aureum accedente; quæ de causâ, Poetas, cum oves μῆλα vocarent, appellassent eas χρυσοῦς μῆλα. Nimirum, Græci, ut & Latini, aurea vocant quæcumque pulcritudine in suo genere excellunt.

Sed multò verisimilior est prior sententia quæ aurea mala, citrea, vel aurantia interpretatur, præsertim cum omnes memorent hortos Hesperidum, nemo pascua; in quibus versantur oves, non in hortis. Samuel quidem Bochartus in Chanaanis Lib. I. c. 24. vult aurea mala quæ draco observabat, fuisse opes, vel ab eodem, vel ab alio congestas. Tum subijcit: huc facit quòd ἑσπερίον malon, vel melon, Arabicè opes sonat, ut Græcè μῆλον vel μῆλον malum. Sed quod ostendimus de origine citreorum vel aurantiorum malorum, ex Hesperide terra, conjecturam illam evertunt.

Eodem pertinet quod de Hippomene narrant Poëtæ. Salmasius vetus hoc Epigramma, eam in rem, profert:

*Septa micant spinis felicitis munera mali,
Quæ tulit ut Circi aureus ora tumor.*

Hippo-

* *Iliad. X. 318.*

Hippomenes vicit tali certamina malo,

Talia poma nemo protulit Hesperidum.

Aut in hisce nihil video,

*Aut * hac Massyli poma draconis erant.*

De dracne custode alibi agemus. *Clericus.*

Ibidem. Πέγν κλυτὸν Ὀκεανὸς] No im vertere *trans Oceanum*, nam *trans Oceanum* nihil norant antiquiores Græci, sed *ad Oceanum*. Ac sanè vidimus non *trans Oceanum*, sed *ad Oceanum* collocari Hesperidum hortos. De hac significatione voculæ πέγν, vide Intt. ad Matt. IV, 15. Si tamen hæc scripta fuissent postquam Pœni Atlantici Oceani meridianos tractus navigare cœperunt, possent intelligi iniulæ in illo Oceano, quæ dicerentur πέγν Ὀκεανῷ, quod sint *trans freum Oceani*. Pomponius Mela Lib. III. C. 10. cùm descripsisset *ἰσθμὸν αἰέας*, quod *viride promuntorium* nunc vocamus: *inde*, inquit, *incipit frons illa, qua in occidentem vergens mari Atlantico alluitur. Prima ejus Æthiopes tenent, media nulli. Nam aut exusta sunt, aut arenis obducta, aut infesta serpentibus. Exustis insula apposita sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. Fortè hoc fictum ex hoc Hesiodi loco, perperam intellecto; ceteri enim Scriptores hortos Hesperidum in continente Africa, esse dixerunt.*

Cùm antea statuerimus Nymphas esse *animas*. Πηψος *nephaschoth*, quæverit fortè quispiam qua de causâ dixerint Poëtæ, & vulgò crediderint Ethnici eas versari in nemoribus & viretis? Nimirum, antiquissimis temporibus videntur Græci credidisse animos fato functorum libenter versatos esse circa loca, quæ vivi coluerant. Itaque vetustissimorum Hesperiorum animi credebantur, corpore soluti, errare in Mauritaniz viretis, malis citreis & aurantiis confitis; amœnia profecto sedibus, pro eorum captu qui supra hæc terrena non sapiebant. Illo ævo,

———— + *nondum aliquis scrtitus triste profundi
Imperium, aut Sicula torvus cum conjuge Pluton.
Nec rota, nec furia, nec saxum, aut vulturis atri
Pæna, sed inferiis hilares sine regibus umbra.*

Seu, ut clariùs loquar, nondum Poëtæ finxerant quæ de Inferis postea dicta sunt. Clarum ejus opinionis vestigium habemus in *Operibus* γ. 122. ubi de prima, seu antiquissima hominum (qui in Græcia, nimirum, vixerant) ætate, ita loquitur Hesiodus:

Τοὶ μὲν Δαίμονες εἰσι, Διὸς μεγάλης διὰ βυλαῖς,
Ἑὸλοι, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
Οἳ μὲ φυλάσσουσὶ πειδικας καὶ χέτλια ἔργα,
Ἦσαν ἱεράρχηαι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Hi

* *Martial.* Lib. XIII. Ep. 37. ubi *Massyli* habet, pro *Massasyli*, quod nomen populi Mauris vicini.

† *Juvenalis Sat.* XIII, 49.

Hi quidem Dæmones facti sunt, magni Jovis consilio, boni, versantes in terra, custodes mortalium hominum, caliginoso aëre induti passim errantes per terram. Eodem pertinet quod postea dicit de Heroibus Thebanorum & Troïcorum temporum γ. 167.

Τοῖς δὲ διχ' ἀνθρώπων, βίωτον καὶ ἥδ' ὀπίσσω
Ζεὺς Κροῖδης κατέκασσε πατρὸς εἰς πέρας τε γαίης,
Τηλεὶς ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κροῖδ' ἐμβασίλῃσιν.
Καὶ τοὶ μὲν γαίῃσιν ἀκήδαι θυμὸν ἔχοντες
Εἰς μακάρεσσιν ἴσασιν, παρ' Ὀκεανὸν βαθυθύλῳ,
Ὅλβιοι ἥρωες τοῖσιν μελιδίαι καρποὶ
Τρεῖς ἔπ' ἡμέλῃσιν φέρον Ζεῖδωρ' ἄρουρα.

His autem seorsim ab hominibus vitā & sede tributā, Jupiter pater, Saturni filius, habitare eos jussit ad fines terra, procul ab immortalibus; eorum autem Saturnus Rex est; & illi quidem habitant, securum animum habentes, in beatorum insulis, intra Oceanum profundum, felices Heroes. Iis dulcem fructum ter quotannis florentem fert fecunda tellus. Sed & aliis in locis eos qui ad Trojam perierunt collocarunt alii Poëtæ, & quidem supra terram. Dionysius in Periegesi γ. 141.

Εἴ τι δὲ τις καὶ σκαῖον ὑπὲρ πάρος Εὐξείνῳ,
Ἀῖντα Βερυθένης, πολυώνυμ' εἰν αἰλὶ ἦσ' ἔστι
Ἡρώων· Ἀδελφὸν μιν ἐπανυμῶν καλίσσιν.
Οὐνεκά οἱ τὰ πάρος κινάπεται λυκαὶ τέτυκται.
Καί τις δ' Ἀχιλλῆος τε καὶ Ἡρώων φάτις ἄλλων
Ψυχὰς εἰλίσσιν, ἐρημαίας ἀνὰ βίους,
Τὺτο δ' ἀερίσιν Διὸς πάρος δῶρον ὀπηδεῖ
Ἀῖτ' ἀρετῆς.

Est verò quadam, sinistrum super meatum Euxini, ex adverso Berystenis celebris in mari insula Heroum. Albam eam cognomine vocant, quia qua ei insunt animalia alba sunt. Illic item Achilles & aliorum fama est Heroum animas errare desertas per valles. Quod aliorum multorum testimoniis illustrari posset, si de Achillea Insula ageremus. Verum hoc unum ex superioribus verbis Hesiodi & Dionysii, quibus multi alii concinunt Poëtæ, colligimus, antiquissimis temporibus Græcos credidisse vitā functorum animos non infra terram detrusos, sed hic illic in locis amoenis volitasse; unde nata est opinio de Nymphis, per totam terram vagantibus; cujus originem Poëtæ aliud agentes obscurè nobis indicarunt. Possemus Philosophos paria sentientes illis succenturiare, sed quia hi conjecturis potius suis, quàm olim receptis opinionibus gaudent, ab eo labore supersedebimus. Neque enim hic quaerimus quid, ex Philosophorum sententia, verum fuerit; sed quid antiquissimi Græciæ incolæ crediderint, qualecumque esset. Criticos hic agimus, non Philosophos. Choricus.

Χρύσα παλὰ μέλυσσι, Φέροντά τε δένδρεα καρπὸν·
 Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἰγείνατο νηλεοπίνυς,
 Κλωθὴν τε, Λαχεσίην τε, καὶ Ἀΐτροπιν, αἵ τε βροτοῖσι
 Γονομήλοισι διδῶσιν ἔχειν ἀγαθὸν τε, κακὸν τε,
 Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπυσαι,
 Οὐδέποτε λήγεις θεὰ φαινοῖο χόλοιο,
 Πρὶν γ' ἄπὸ τῷ δώωσι κακίῳ ὅπιν ὅστις ἀμάρτη.
 Τίτλε δ' καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,

216. Φέρουσι καὶ δένδρεα καρπὸν] Arborea fructiferæ. καρπὸς καὶ ἰζο-
 χλὸς ὁ αἶψος. Hesych. Guierus.

217. Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας] Hoc est, Parcas, quæ duplici illo no-
 mine vocari solent. Sed Hesiodus, Poeticâ licentiâ ludens, totidem
 facit Deos, aut Semideos, variis rebus præfectos, quod sunt illarum
 nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt
 sequentia, & præsertim quidem versus 228.

Υσμίνης τε Φόνος τε, Μάχης τ' Ἀνδροβασίας τε.

Nam *Pugna*, *Cades*, *Pralia* & *Strages virorum* sunt unius ejusdem-
 que rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingen-
 darum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum,
 de qua multis diximus in *Critica* P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de
 quibus hîc Hesiodus, redeam, fatales Deæ dictæ sunt *μοῖραι fata*, *for-
 tes*, *παρὰ τὸ μοιρεῖοις ἐκείων*, quia unicuique *divisa sunt*. Sed vox
 Κῆρ omnino facta est à Phœnicia voce *קר* Kor, *frigus*; nec frequen-
 tius additur ullum epitheton *morti*, quàm *frigida*, eo quòd mortuo-
 rum illico frigescant membra. Quin & *Horatius* Sat. Lib. II. Sat. I.
 v. 62. *frigus* ponit pro morte:

————— ὁ πuer, ut sis
Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat.

Vetus Scholiastes: *Morte te afficiat, quæ frigida est, ut Virgilius*: fri-
 gida mors. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, di-
 cam unde mihi videantur *Parca* dictæ Latinis; nimirum, à voce ejus-
 dem Linguae *קר* *rupit, fregit*, unde dicta *קרקר* *parka* Dea quæ ab-
 rumpit filum; quod *Atropos* potissimum facere dicitur, sed non dis-
 sentientibus sororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas
 licet quæras apud G. Joan. Vossium in Etymologico. Clericus.

220. Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπυσαι] Hoc est, quæ &
 hujus ætatis homines morte plectunt, & olim de antiquissimis Græ-
 ciæ

*Aurea pulchra curæ sunt, frugiferaque arbores,
 Et fatales Deas, & Parcas genuit immites,
 Clothoëque, Lachesisque, & Atropon: quæ mortalibus
 Nascentibus dant habendum bonumque malumque,
 Quæque hominumque Deorumque delicta persequentes,
 Numquam deponunt Deæ vehementem iram,
 Priusquam ab illo sumserint gravem poenam, quisquis peccarit.
 Peperit præterea & Nemefin, cladem mortalibus hominibus,*

ciz incolis in Deorum numerum relatis, quosque adeò nunc Deos dicimus, easdem poenas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet. *Hesiodi* ætate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quæ præesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habita fuissent. *Clericus.*

223. Τίτι δὲ καὶ Νέμεσις.] Hæc vox idem significat ac Μῆτις, est enim à νῆμιω, quod idem ac νέμω, id est, *divido*. Numen est, quod superbis distribuere credebatur poenas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit *Rob. Constantinus* in Lexico, nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum, quod ille observare omisit, hoc Numen cum alio ejusdem nominis, quod præest pudori, quo delicta vetantur. Est, nimirum, ejus munus in eo situm ut excitetur in hominum animis timor ἀγλαίας μίμνης, *justa vituperationis*, ut loquitur *Eustathius*. Hæc Nemesis antevertit peccata; illa commissa plectit. Nemesis benignioris meminit ipse *Hesiodus*, in Operibus, v. 200. ubi descripto sæculo ferreo. ita loquitur:

Καὶ τίτι δὲ πρὸς ὀλυμπον δῶν χθονὸς ἐρνομένης,
 Ἀδελφεῖσι φάριον καὶ λυψαμῶν χροῖα καλὸν,
 Ἀθανάτων μὲν φύλ' ἵπλω, αἰολιπὼν ἀνθρώπους,
 Αἰδώς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad cælum à terra spatiosa candidis vestibulis recta corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor & NEMESIS. Interpretatur *Proclus* δικῆς ἄγγελον, *justitia Angelum*; sed tantum abest, ut is ad Deos sæculo ferreo ivisse dici possit, ut contrà numquam magis versatus fuerit inter homines, quàm ea ætate, quâ maxima scelera admitti censentur. Verùm de hac dicemus & ad Opera *Hesiodi*. *Clericus.*

Ibid. Πῶμα θνητοῖσι βροτοῖσι.] Contrà altera Nemesis juvat, ut dicebamus. *Clericus.*

Νύξ ὅλοή. μὲ πλώδ' Ἀπίτῳ τέκε καὶ Φιλότῃ,
 Γῆρας τ' ἐλόμβον, καὶ Ἐριν τέκε καρτερόθυμον.
 225
 Αὐτὰρ Ἐρις συγερὴ τέκε μὲ Πόνον ἀλγυόεντα,
 Δήθῳ τε, Λιμόν τε, καὶ Ἄλγῃ δακρυόεντα,
 Ἵσμινά τε, Φόνος τε, Μάχας τ', Ἀνδροκτασίας τε,
 Νείκεά τε, ψυδάδας τε Λόγους, Ἀμφιλογίας τε,
 230
 Δυσνομίῳ, Ἄτῳ τε, συνήθεας ἀπῆλοισιν.
 Ὄρεον θ', ὃς δὴ πλείεσσιν ὀπιχθονίους ἀνθρώπους
 Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἐκὼν ὀπιόρεον ὁμόσῃ.
 Νηρέας τ' ἀψυδάδας καὶ ἀληθείας γείνατο Πόνιόν τε,
 Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέεσσι γέροντα,
 Οὔνεκα νημερτής τε καὶ ἥπιος· ἐδὲ θεμισίων
 235
 Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἥπια δήνεα οἶδεν.

224. Ἀπίτῳ τέκε καὶ φιλότῃ] *Δολότητι* scribendum videtur. pro *Δολότητι*. τὸ φιλότῃ hic locum non habet. *Guizotus*.

224. Καὶ Φιλότῃ] Non est vertendum *Amicitiam*, ut vulgò solent, sed *Concupitum*; intelligendúsque meretricius, qui meritò inter maxima mala recensetur, & Noctis est infauusta soboles: Non raro φιλότῃ, apud *Hesiodum*, & *Homertum*, eo sensu occurrit, ut Lexica docebant. Vide §. 177. Nec potuit soror ei convenientior dari quàm Ἀπίτῃ, hoc est, *frans*, *simulatio*, *captio*, *fallax suadela*, quibus meretrices alliciunt adolescentes. Res est nimis nota, & plenae sunt exemplis Comœdix. Igitur necessaria non est violenta emendatio *Fr. Guizoti*, qui volebat legi *Δολότητι* pro *Δολότητι*. *Clericus*.

229. Ἀμφιλογίας τε] *Ἀν. ἀμφιλογίας τε*. *Guizotus*.

230. Δυσνομίῳ] *Ἡ δδνομία τῇ εὐνομίᾳ* opposita. *Guizotus*.

231. Ὄρεον] Hanc *ὀπιχθονίαν* imitantur Platonici, ut liquet ex *Comment. Hieroclis* ad 2. vers. *Pythagora*. *Clericus*.

233. Νηρέας τ' ἀψυδάδας] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui sciet Phoeniciâ Linguâ, *נַהַר* *naharo* esse fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cum ex eo oriantur, quod non fuit ignotum *Hesiodo*, ut apparet ex §. 336. & seqq. Crediderim Phœnices dixisse mare esse *patrem fluviorum* *נַהַר* *ab* *nahare*, quod pater *Nerei* malè versum est. Eodem errore, judicarunt *Nerea* esse numen maris, cum fluviorum potiùs Deus haberi deberet. Unde verò factum sit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Hesiodus*, quærent Interpretes. Ridiculus hic est *Joannes Diaconus*, ut solet, qui hanc ejus rei rationem reddit: *παρόσι εἰώθιστο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐὼ θαλάσῃ διάγουσι καὶ ναυπλόμοι ἄνθρωποι ἀληθεῖς τι ἐὼ ἀψυδάδῃς εἶναι. καὶ ἄλγῃ τῷ τε καὶ ἥπιον καὶ νημερτί. ὁ γὰρ κριτικὸς αὐτοῖς ἐπιζέμεται*.
 τ

Nox perniciosa: post hanc Fraudem enixa est, & Amicitiam,
Sentiumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
Ceterum Contentio odiosa peperit quidem Laborem molestum,
Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,
Pugnaeque, Cadēsque, Præliaque, Stragesque virorum,
Furgiaque, mendacēsque Sermones, Disceptionesque,
Legum contemptum, Noxamque, familiares inter sese:
Iurjurandum quod plurimum terrestres homines
Ledit, quando quispiam volens pejeraverit:
Nereumque alienum à mendacio, & veracem genuit Pontus,
Maximum natu filiorum: sed vocant senem,
Eo quod verus atque placidus: nec juris & æqui
Obliviscitur, sed iusta & moderata iudicia novit.

αἰναιὶ δὲ νηυσὶ πῶς καὶ πρὸς αἶναι. καὶ μὴ θυμὸν ἐπὶ λαοῖσι καὶ μὴ
δικαιοσύνης, μὴ δὲ ἰσότητος: quia solent, ut plurimum, homines qui in
mari vitam agunt & navigant veraces esse & mendacii immunes, pro-
pterea quæ honore & veneratione digni. Mari enim, quam quotidie ex-
spectant, persuadet ut sint veraces & iusti; nec licet illis oblivisci aut
justitiam, aut equitatem. Certè hac ratione in officio contineri de-
berent nautæ, sed quis nescit contraria omnia esse vera? Hic noster
Joannes vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis phi-
losofabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in somnis qui-
dem vidimus. Confugiendum hinc nobis iterum ad Linguam ejus
Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eâ
autem Linguâ radices נָהָר nahar, נֹהַר nour, & נָאָר naar sonant splen-
dere, lucere; quod à luce corporea translatus ad animum significat
scire, intelligere, sapere. Itaque laudes, quibus hic Nerea ornat
Poëta, videntur natæ ex altera significatione ejus nominis. Fortè
propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos esse crediderunt Vetères.
Clericus.

235. ————— ὅτι θυμὸν

Δύοται αἰνὰ δῆμι καὶ ἥτις δύω αἶδν.]

Quæritur quid propriè significet vox δύω, quæ & apud Homerum
aliquoties occurrit. Iliad. Δ, 361. Agamemnon de Ulyssæ: ἥτις δῆ-
μι αἶδν. Interpretantur vulgò βουλευματα consilia, dictaque ea vult
Eustathius, ad locum allatum Homeri, πρὸς τὸ δῶ, ὃ σημαίνει τὸ ἐπὶ
παλὸν. αἶψ' ἢ καὶ δύναιος ὁ πολυχρόνιος. χρόνος δὲ χρόνιος τῶν ἐξ ἐνὶ βελό-
ρῳις: à δῶ, id est, diu, unde & δύναιος longævus. Tempore enim
opus est iis, qui recta consulant. Similia Etymologici Magni auctor,
& alia non meliora habet. Quoniam verò hic mentio fit justitiæ,
omnino

Αὐτὸς δὲ αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ αὐγυῖορα Φόρκυν,
 Γαίῃ μισγόμενον, καὶ Κητῶ καλλιπάρηον,
 Εὐρυβίην τ' αἰδάμαντα ἐνὶ Φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν.
 Νηρηΐδ' δὲ ἐγγύοντα μεγέθεα τέκνα θεάων
 Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρίδ' ἠὲ ἠϊόμοιο,
 Κέρης Ωκεανοῖο πελήεντα ποταμοῖο,
 Πρωτῶ τ', Εὐκράτη πε, Σαώ τ', Ἀμφιτείτη πε,
 Εὐδώρη πε, Θέπς πε, Γαλιώη πε, Γλαύκη πε,
 Κυμοθῆη, Σπειώ πε, Θοῇ, Θαλίῃ τ' ἐρόεσσα,
 Καὶ Μελίτη χαρίεσσα, καὶ Εὐλιμήνη, καὶ Ἀγανῇ,
 Πασιθή τ', Ἐσχατῶ πε, καὶ Εὐνείκῃ ῥοδόπηχυν,
 Δωτῶ πε, Πρωτῶ πε, Φέρυσσά πε, Διωαμήνη πε,
 Νησαίῃ πε, καὶ Ἀκταίῃ, καὶ Πρωτομέδεια,
 Δωρεῖς, καὶ Πανόπη, καὶ Δειδῆς Γαλαΐταια,
 Ἰπποθῆη τ' ἐρόεσσα, καὶ Ἰππονόῃ ῥοδόπηχυν,
 Κυμοδόκη θ', ἣ κύματ' ἐν ἡεροειδέϊ πόντῳ,
 Πνοιάς πε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυμαίντῃ,
 Ρῆα πρηγύνῃ, καὶ εὐσφύρῳ Ἀμφιτείτῃ
 Κυμῶ τ', Ἡϊόνη πε, εὐσέφανός θ' Ἀλιμήδη,

240

245

250

255

omnino crediderim δῆλον esse propriè *judicium*, à radice Phœnicia
 𐤃𐤏𐤍𐤍, *judicare*, unde 𐤃𐤏𐤍 *din*, aut 𐤃𐤏𐤍𐤏 *dino*, *judicium*, quod à
 voce δῆλον, si pronunties H ut I, solâ terminatione in Σ differt.
 Clericus.

237. Θαύμαντα] Iridis patrem. *Guistus*.

237. Θαύμαντα μέγαν] Cùm Thaumās quidem dicatur filius Ne-
 rei & pater Iridis, oportet eâ voce intelligi quidpiam, cujus natura
 sit affinis mari & Iridi. Cùm verò sit ille filius Terræ, necesse
 etiam est quod vocatur Thaumās posse dici è terrâ oriri. Vix ergo
 aliud esse potest, quàm nescio quod Numen, quod sit vaporum &
 nubium præses; nam hæc nascuntur ex mari & terra, & pariunt Iri-
 dem. Ita dictum fuerit, quod meteora hominibus sint *admirationi*,
 aut à verbo Græco θαυμάζω, aut à Phœnicia voce 𐤏𐤏𐤍 *thamāh*,
 quæ idem sonat, & à quâ Græcum verbum deductum est. Homi-
 nes, ut verbis *Lucretii* utar, è Lib. VI.

mirantur quâ ratione

Quæque geri possint, præsertim rebus in illis,

Quæ supra caput ætheris cernuntur in oris. Clericus.

Ἀγυῖορα Φόρκυν] Hic videtur homo fuisse, qui navigationis pe-
 ritus fuerit, & remotissimas oras navibus adierit. Nam cùm res ipsa
 hoc

Deinde rursum Thaumantem magnum & fortem Phorcyn,
 Terra commistus, & Ceto formosam,
 Eurybiámque, ferreum in pectore animum habentem.
 Ex Nereo porro prognatae sunt perquam amabiles filiae Dearum
 Ponto in inexhausto, & ex Doride pulcra,
 Filia Oceani ultimi fluvii,
 Protóque, Eucratéque, Saòque, Amphitritéque,
 Eudoráque, Thetísque, Galenéque, Glaucéque,
 Cymothoë, Spiòque, Thoë, Thaliáque jucunda,
 Et Melita gratiofa, & Eulimene & Agave,
 Pasitheáque, Eratóque, & Eunice roseis lacertis prædita,
 Dotóque, Protóque, Pherusáque, Dynamenéque,
 Nesæáque, & Aëtæa, & Protomedia,
 Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
 Hippothoëque lepida, & Hipponoë roseis lacertis prædita,
 Cymodocéque, quæ fluctus in obscuro ponto,
 Et flatus vehementium ventorum, unà cum Cymatolege,
 Facile mitigat, & cum pulcros talos habente Amphitrite:
 Cymóque, Eionéque, pulchréque coronata Halimede,

hoc ostendat, ut postea videbimus, Radix פֶּרַק phrak apud Syros est
 discessit, amovit se &c. Clericus.

238. Κατὰ καλλιπύργου] An κατὰ ἀ κατὰ? placet. Guetus.

238. Κατὰ καλλιπύργου] Nescio quare Hesiodus Cetonem pulcram
 vocet. Si enim pulcra fuit, habuit dissimillimas sibi filias, ut po-
 stea videbimus. Ex filiabus si conjiciamus de matris nomine, judi-
 cabimus dictam à radice περ κατ, fastidire, litigare. Soror ejus no-
 men Græcum habet, sed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus
 sororis, cùm dicatur

Εὐρυβία ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσα.

Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. Νυμφὲς δ' ἐξ ἑσπέρου] Subintell. ἐκ. μεγέθει, hoc est, μεγά-
 λαις ἐπὶ μεγέθει. Etym. Guetus.

240. Μεγέθει πάντα θείων, πάντα δὲ ἀνθρώπων] Hæ sunt nymphae
 marinæ, hoc est, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam
 eorum qui insulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græ-
 ca, pro arbitrio, imposuerunt Poætæ. Clericus.

241. Τελύοντες ποταμούς] Hoc est, μεγάλοι. Guetus.

242. Τελύοντες ποταμούς] Hoc est, extremi, ἀ τέλος, finis. Cle-
 ricus.

Γλαυκονόμη τε Φιλομμειδής, ἢ Ποντοπόρεια,
 Λαιαγόρη τε, ἢ Εὐαγόρη, ἢ Λαιομέδεια·
 Πηλυπόμη τε, ἢ Αὐτοπόη, ἢ Λυσιάνασσα,
 Εὐάργη τε Φυλὼ τ' ἔρατῇ, ἢ εἶδ' αἰμωμῶ·
 Καὶ Ψαμάθῃ χαρίεσσα δέμας, δῖη τε Μενίππῃ·
 Νησώ τ', Εὐπόμπῃ τε, Θεμισώ τε Προνόῃ τε·
 Νημερτὴς δ' ἢ πατρὸς ἔχ' νόον αἰθανάτοιο·
 Αὐταὶ μὲν Νηρῆ' αἰμύμον' ἐξεγρόντο
 Κῆρυι πεντήκοντα, αἰμύμονα ἔργ' εἰδῆαι.
 Θάυμας δὲ Ὠκεανοῖο βαθυρρέϊταο θυγαῖρα
 Ἠγάχετ' Ἠλέκτεριν. ἢ δὲ ὠκεΐαν τέκεν Ἴριν,
 Ἠϋκόμης δ' Ἀρπύας, Ἀετὼ τ', Ὠκυπέτιν τε,
 Αἶρ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἴωνοις αἰμ' ἔπονται,
 Ὠκείης περύγεσσι μετὰ χροῖαι γ' ἰαλόν.
 Φόρκυϊ δὲ αὖ Κητῶ Γραίας τέκε καλλιπάρῃ·
 Ἐκ γῆρετῆς πολιᾶς, τὰς δὲ Γραίας καλέεσσι
 Ἀθάνατοί τε θεοί, χαμαὶ ἐρχόμενοι τ' ἀνθρώποι·
 Πεφρηδῶ τ' εὐπέπλῳ, Ἐνυώ τε κροκόπεπλῳ,

260

265

270

262. Αὐταὶ μὲν Νηρῆ' αἰμύμον' ἐξεγρόντο

Κῆρυι πεντήκοντα, αἰμύμονα ἔργ' εἰδῆαι]

Hos duos versus attuli, propter vocem αἰμύμων. Propriè quidem significat quod reprehendi nequit, quod nullum sit in eo vitium. Venit enim ex eadem Radice ac Μῶμος, de quo antea ad γ. 214. Auctor Etymologici: παρὰ τὸ μῶμος. γένεται αἰμώμος, αἰμύμων, ἢ προτῇ δ' Ω in Υ αἰμύμων, αἰς χαλὰν καὶ χαλῶν. ὁ αἰμώμων καὶ αἰψος. Attamen hoc in loco & multis aliis malim, neglectâ Etymologîâ, vertere egrogius, eximius; nimirum, in suo genere. Passim apud Homerum, Achilles dicitur αἰμώμων, in quo certè plurima fuere, quæ meritò poterant reprehendi, *superbia*, *ferocitas*, *crudelitas* &c. Sed ita vocatur, quia erat egrogius miles. *Clericus*.

266. Ὠκεΐαν τέκετ' Ἴριν.] Cum Veteres animadverterent arcum coelestem cerni cum plueret, facile intellexerunt ortum eum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicant Poëtæ. Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut se credere finxerunt scalam esse è cœlo demissam, per quam nuntii à Diis ad homines descenderent. Illi autem spiritus, quos nos Græcâ voce appellamus *Angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque *חַרְיִם* *hirim*, vel *irim*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntiarum Deorum, quæ propterea dicitur *celer*, quòd Deorum nuntii celerrimi esse existimarentur. *Clericus*.

267. Ἀε-

*Glauconoméque hilaris, & Pontoporia,
Liagoréque, & Euagore, & Laomedia:
Polynoméque, & Autonoe, & Lysianassa,
Euarnéque tam indolis grata, quàm inculcata formæ.
Et Psamathe decora corpore, divinâque Menippe:
Nesôque, Eupompéque, Themistôque, Pronoëque,
Nemertésque, quæ patris habet animum immortalis.
Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatae sunt
Filiae quinquaginta, inculpata opera callentes.
Thaumas verò Oceani profundiflui filiam
Duxit Electram. hac autem celerem peperit Irim,
Pulchricomâsque Harpyias, Aëllôque, Ocypeténque,
Quæ ventorum flamina, & aves adsequuntur
Pernicibus alis. sublimes enim volitant.
Phorco post hac Ceto Graas peperit formosa,
A partu canas, quas ob id Græas vocant
Immortalésque Dii, humique incedentes homines.
Peplebredôque pulchro peplo, Enyôque croceo peplo,*

267. Ἀετῆρας] Ultima correpta. Dorismus. ut suprà λέγεται, τῶν αἰετῶν.
Gruetus.

267. Ἡ ὄρεσις δ' Ἀετῆρας καὶ τὰ ἔκτα] Ostendimus multis, in Dissert. de Statua Salina, Harpyias esse locustas, quas hic facit Hesiodus Thaumantis Meteororum Præfidis filias, quia ex nubibus sæpè ferri videntur; παντοχρόνως δ' ἰάνται, sublimes enim volant. Vide quæ illic diximus. Clericus.

270. Γραῖας τῆς καλῆς ἀνδραγαθίας] Vox γραῖας idem sonat Græcè, ac Γραῖος annus. Inde finxerunt Poëtæ Graas fuisse canas, cùm nascerentur. At si scribamus γαῖα graab, vel γαῖα griab, vox deduci poterit à Radice, quæ apud Arabas & Chaldæos significat, audax, animosus fuit, irritavit; quæ significatio non malè quadrat in Phorcynis filias. Quod addit Hesiodus à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γραῖας, perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide not. ad γ. 195. Clericus.

272. Χαμπαὶ ἐχέμενοι ἀνθρώποι] Haud paullò elegantius legas ἐχέμενοι repentēs, cùm ἐχέμενοι rarius significet incedere. Clericus.

273. Περφενδὴ π' Ἐνυὸ π'] Nomina hæc Græca sunt convenientia cum nomine Phœnicio; nam Περφενδὴ vel, ut scribunt alii, Περφενδὴ, est à περφεύειν inhorruisse, fremuisse. Ἐνυὸ verò nomen est Belonæ, παρὰ τὸ ἵνα, κόβα, ὃ ἐν Φοινίκη, occido, ut conjicit Eustathius. Clericus.

Γοργῆς θ' αἱ ναῖσαι πέριω κλυτῷ Ὠκεανοῖο,
 Ἐχάλῃ πρὸς νυκτός· ἣν Ἐσπερίδες λιγύφωνοι
 Σθεινῶ τε, Εὐρυάλη τε, Μέδυσά τε λυγρὰ παθῶσι.
 Ἡ μὲν ἔλιν θνητὴ, αἱ δὲ αἰθάνατοι καὶ ἄγνηται
 Αἱ δύο· τῇ δ' μιῇ παρελέξατο Κυανοχαίτης,
 Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρηνοῖσι.
 Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσέως κεφαλῇ ἀπεδειροτόμησεν,
 Ἐξέθρε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
 Τῷ μὲν ἐπάνυμον βῦν, ὅτ' ἄρ' Ὠκεανὸς περὶ πηγὰς
 Γένεθ', ὃδ' ἄορ' χρύσειον ἔχεν μὲν χερσὶ Φίλησι.

275

280

274. Γοργῆς θ' αἱ ναῖσαι πέριω κλυτῷ Ὠκεανοῖο

Ἐχάλῃ πρὸς νυκτός· ἣν Ἐσπερίδες λιγύφωνοι.]

Phœnices, qui ab antiquissimis temporibus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cum narrarent quæ in illis locis vidissent, à Græcis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hannonis Periplo*, in quo similia narrantur iis quæ antiquiores *Hannone* Pœni, aut Phœnices, dixerant. Qua de re vide quæ diximus in *Dissert. de Statua Salina*, ne ea hic repetere cogamur. Πέριω Ὠκεανοῖο, est hic aut ad *Oceanum*, aut in insula Oceani, ut jam diximus ad γ. 215. *Contra eosdem* (Catonlepas) sunt insula *Gorgades*, domus, ut aiunt, aliquando *Gorgonum*. Verba sunt *Pomp. Mela* Lib. III. c. 11. qui subjicit: *ipse terra promuntorio, cui ἰαυέρη κέρας nomen est, finiuntur*, unde colligere licet intelligi insulas, quæ dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quæ retulit *Hanno* de insula in qua mulieres inveniebantur, ex quibus nata *Gorgonum* fabula, melius quadrant in insulam Gambiam, inter duo ostia *Nigri fluvii*, è regione *Gorgadum*, sitam. Idem *Mela*, memoratis *Africæ* incolis ignis usus ignaris: *Super eos*, inquit, *grandis lit-toris flexus grandem insulam includit; in qua tantum FOEMINAS esse narrant, toto corpore hirsutas, & sine coitu marium suâ sponte fecundæ; adeò asperis efferisq; moribus, ut quadam contineri, ne reluctentur, vix vinculis possint*. Hoc *Hanno* retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habita est. Hæc autem loca dicuntur esse ad extremam noctem, quod Veteres crederent in ultimo occasu æternam esse noctem, quasi illic Sol exstingueretur. *Clericus*.

276. Σθεινῶ π &c.] *Gorgones* hæc sunt, quæ *Hesperides* etiam generis nomine vocabantur; *Hesperides* enim erant omnes illæ occidentales *Nymphæ*. *Clericus*.

280. Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσέως κεφαλῇ ἀπεδειροτόμησεν.

Ἐξέθρε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.]

Unde singulæ circumstantiæ hujus fabulæ nitæ sint nemo dixerit. Sed summa-

Gorgonésque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
In extrema parte ad noctem: ubi Hesperides arguta,
Sthenoque, Euryaléque, Medusáque, gravia perpeffa.
Ipsa erat mortalis, ast alia immortales, & senio non obnoxia
Dux: cum una concubuit cærulea casarie Neptunus
In molli prato & floribus vernis.
Ejus autem Persens caput cum amputasset,
Exfiliit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
Huic quidem cognomen erat, quòd Oceani apud fontes
Natus esset; ille verò ensẽ aureum tenebat manibus suis:

summatim conjicere est latere hîc aliquid veri, de equis ex ultima Africa in Asiam avectis. Ejus rei hæc clara sunt vestigia. Primò *Persens* commodè deducitur à voce Phœnicia פֶּרְשֵׁן *pharseho*, hoc est, eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cum Pegaso veheretur, equo alato. Secundò, si scribas vocem Πήγασος Phœniciè, hoc modo, * פֶּגַס פֶּגַסִּים *pagfous*, vocem habebis compositam ex פֶּגַ *pag*, hoc est, *lupatum*, & סוּס *sous*, hoc est, equus. Tertiò, notissimum est Mauros & Numidas extremæ Africæ incolas semper equis abundasse, atque ex iis pugnasse. Nihil frequentius in Romana Historia occurrit. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium *Persarum* vocabulo dicta, eadem de causa, non quòd ex Perside venissent. Sallustius in Bello Jugurthino, ejus rei meminit, quasi ex Punicis libris, qui Hiempsalis regis dicebantur; sed eos ex reliquiis exercitûs Herculis fuisse vult. Postquam in Hispania Hercules, sicut Afri putant, interiit; exercitus ejus compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim multis sibi cuique imperium petentibus, brevi dilabatur. Ex eo numero Medii, PERSÆ, & Armenii, navibus in Africam transvecti, proximos nostro mari locos occupavere. Sed PERSÆ intra oceanum magis, bique alveos navium inversos pro tuguriis habuere. Græci postea Argivo suo *Perseo* tribuerunt, quæ de gente cognomine à Phœnicibus audiverant, omniâque mendaciis novis incrustarunt. Credibile est, occisis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam. Clericus.

281. Εἰς Ἰσθμὸν χερσονήσας] Scribe: ἰσθμὸν χερσονήσας. Guetius.

282. Ωκεανὸς αἰεὶ πηγὰς.] Absurda derivatio, cum fluviorum propriè fontes dicantur non maris. Sed *Hesiodus* non semel vocat Oceanum πηγήν, *fluvium*. Clericus.

283. Γένος, ἐστὶ ἀγρ.] Scribe: γένος ἐστὶ ἀγρ. Guetius.

283. Οὗ δὲ ἀγρὸς χερσονήσας ἔχον] Hinc dictus, si Græcis credimus, *Chrysaor*, quem vellem ab *Hesiodo* descriptum. Certè munus quod

Χ' ὡ μὴ δ' ἀπὸ πλάμῃ, περὶ λιπὼν χθόνα μητέρα μῆλων,
 Γκετ' ἐς ἀθανάτας· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει, 285
 Βροντῶν τε στροπῶν τε φέρον Διὶ μνηστήεντι.
 Χρυσαῖος δ' ἔπεκε τετρακέρων Γηρυονῆα,
 Μιχθεὶς Καλλιρόῃ κέρη κλυτὰ Ὠκεανοῖο.
 Τὸν μὴ ἄρ' ἐξενάειξε βίη Ἡρακλεΐη,
 Βασὶ παρ' εἰλιπόδεσσι, φέρρ' ὅτ' εἴν Εὐθείη. 290

illi tribuit ferendi fulminis & fulguris, vel eorum custodis, colligere est ex ejus nomine Phœniciis litteris scripto, nam *חמ-דירא* *hharis-ar*, vel *chrisaar*, significat *custodem ignis*; cū *דירא* *custodem*, apud Arabas, & apud Hebræos, aliōsque Orientales populos, *חמ or* non modò *lucem*, sed & *ignem* sonet. Hæc ostendunt Phœniciam esse fabulam, etiam si omnibus ejus ambagibus expedire nos non posse videmur, sine filo quopiam Ariadnes. *Clericus.*

284. Χ' ὡ μὴ δ' ἀπὸ πλάμῃ] Erat igitur alatus, non secūs ac Pegasus. *Ala* autem celeritatem significant. *Clericus.*

Ibidem. Χθόνα μητέρα μῆλων] Hoc est, *terram matrem malorum citraorum*, non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Hesperidum hortis. *Clericus.*

287. Τετρακέρων Γηρυονῆα] Quare ex Chrysaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres historias nimium corrumpentes. Hoc unum dici potest, patriam Chrysaoris fuisse continentem Africam, sedes verò Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniæ, de qua insula postea dicemus. Quæsiwerunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit *N. Loydus* in Lexico Historico-Poëtico, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phœnicia rem deducendam putamus, cū Tyrīi insulam illam habuerint, ab Hercule Tyrīo occupatam. Cū ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrīus, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cum Phœnicibus suis, vicit. Res autem ita Phœniciā Linguā exprimitur: *חכח של ראשי גריחם* *icchah schelosch rasche gerehem*, aut more Syriaco *גריחון* *grehoun*, hoc est ad verbum, *percussit tria capita grehoun*, quæ ultima vox si pro nomine proprio viri sumatur, statuetur fuisse vir quidam triceps nomine Geryon. Sed est appellativa, significatque *illorum incolarum*; & sensus loquutionis Phœnicæ hic est: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phœniciè *רשכים* *roschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus.*

289. Βίη Ἡρακλεΐη] Hoc est, Hercules, de quo dicemus ad *Scutum*. *Clericus.*

Et ille quidem cum avoisset, relicta terra matre pecorum,
 Pervenit ad immortales: Jovis verò in domo habitat,
 Tonitruque & fulgur ferens Jovi prudenti.
 Chrysaor porro genuit ericipitem Geryonem,
 Mijtus Calliroæ filia nobilis Oceani.
 Illum quidem armis exuit Hercules,
 Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:

290. Βασί πρὸς εἰλωμένον ἀφ' ἑρπύρεος ἐν Εὐρυθίᾳ.] Quæ de hac insula collegit Sam. Bochartus Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyris conditam. Veterum consensu, ostendit. Sed ex *Hecateo* negat Herculem Argivum umquam in hæc loca navigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boves, quòd gramen esset illic ficius quàm ut bubus saginandis par esset; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oves, non boves, saginatae dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argivum Herculem non omnia fecisse quæ ei tribuuntur, ut ostendemus in *Scutum*. Sed verba *Strabonis* nequaquam ostendunt saginari non potuisse boves in Erythia insula, cum idem gramen; quo usque adeò distendebantur oves, ut nisi trigesimo die mitteretur iis sanguis, suffocarentur; idem, inquam, gramen posset boves saginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevensis Casaubonianæ: Εὐρυθίαν τὴν Γάδιον ἵσκει λίαν ὁ Φερικύδης, ἐν ᾗ τὰ αἶμα τῆς Γερύωνος μολύνουσι. Ἄλλοι δὲ τὴν περιελαμμένην ταύτην τῇ πόλει ἦσαν, ποσειδάωνος παλαιὰν διερχομένην τὸ εὐρεῖον ὄρεον, ὅτι τὸ νεμερμένον αὐτῇ διὰ ποσειδάωνος τὸ γαῖον ὁρῶν ἔπειτα τὸν ποσειδῶνα δὲ πολλὰ ὕδατα μίξασθαι διὰ τὴν πόλιν· ἐν τριάντῃσι τὴν ἡμέραν πίναται τὸ ζῶον, οἱ μὲν πρὸς ἀποχάσει πρὸς αἵματι. Ἐπεὶ δὲ ἐστὶν ἐν νεμερμένῳ βοτάνῳ, ἀλλὰ πικρὸν σφόδρα. περὶ τριάντῃσι δὲ ἐν τριάντῃσι τὸ μῦθον τὸ αἶμα τὸ βοτάνῳ τῆς Γερύωνος. Erythraeam Gadira videtur vocare Pherecydes, in qua quæ de Geryone dicuntur fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam objectam huic urbi, & freto unius stadii distantiam; videntes bonitatem pascuorum, quoniam ovium illic pascentium lac-serum non faciat. Caseum verò faciunt miscenda multa aqua, propter pinguedinem; & triginta diebus suffocatur pecus, nisi quis ei aliquantum sanguinis mittat. Herba quæ pascentis sicca est, sed valdè saginat. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armis Geryonis. Integra verba adscripsimus, ut appareat nullius pondus esse rationem viri summi; herba enim, quæ usque adeò saginat oves, non semper sicca erat, & poterat etiam sicca saginare boves, cum non minùs pascantur foeno, quàm viridi gramine. Idem dum Etymologiâ vult dictam insulam Erythiam, à voce Phœnicia חֶשְׁתְּרוֹת *hastharoth*, hoc est, greges ovium, quam verterint Græci Ἐρυθρία, urbs Erythra. Nos multò commodiùs derivamus à voce חֶשְׁתְּרוֹת *haroth*, quæ gramina, aut herbas virides sonat, Esai. XIX, 7.

Ἡμᾶν τῷ, ὅτε περ βῆς ἤλασιν Ἰερυμετώπης
 Τίρῳθ' εἰς ἱερῶν, Διὰ βῆς πόνον Ὠκεανοῖο,
 Ὄρθον πε κτείνας, καὶ βυκόλον Εὐρυτίωνα;
 Σταθμῷ ἐν ἡερόεντι, πέρι κλυτὰ Ὠκεανοῖο.
 Ἡ' δ' ἐπεὶ ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, εἰδέν ἐοικὸς
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, εἰδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Σπῆϊ ἐν γλαφυρῷ, θείῳ κρατερόφρον' Ἐχιδνᾶν.
 Ἡμῖσι μὲν νύμφῳ ἐλικώπιδα, καλλιπάρηον,
 Ἡμῖσι δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινὸν τε μέγαν τε,
 Ποικίλον, ὠμῆσιν, ζαθέης ὑπὸ κλέθεσι γαίης.

291

300

Postea dicta est *Aphrodisias*, & *insula Junonis*, à templis Deæ Tyrio-
rum Astartes, quam Græci & *Venerem* & *Junonem* interpretabantur.
 Ad *Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmasium* in *Solinum*, p. 201.
 Ed. Ultraject. Clericus.

293. Ὄρθον πε κτείνας] Ὄρθρον. Orthrum. *Quietus*.

293. Ὄρθον πε κτείνας καὶ βυκόλον Εὐρυτίωνα.] *Orthum* canem fuisse
Geryonis docet *Hesiodus* t. 309. eumque *Echidnæ* & *Typhonis* foe-
 tum facit; sine dubio quia fingebatur δικέφαλος, ut docet *Apollodo-
 rus* Bibl. Lib. II. C. IV. §. 10. à quo etiam vocatur Ὄρθρον. Diceba-
 tur à Phœnicibus *𐤕𐤓𐤕𐤓𐤕* *othrerosch*, hoc est, *biceps*, à *𐤕𐤓* *thre*,
 duo, & *𐤕𐤓𐤕* *r:sch*, caput, & præfixo *𐤕*, quod in nominibus fre-
 quens est. Ex *Othreros* factum *Orthros* & *Orthos*, corruptione facili.
 Malim tamen apud *Hesiodum* scribi Ὄρθρον, quia minùs abit ab ori-
 gine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè est à Phœ-
 nicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum sufficere vix vi-
 debatur. *Εὐρυτίων* est *𐤕𐤓𐤕𐤓𐤕𐤕* *harobe-tson*, pastor ovium, qui si-
 mul bubulcus esse potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infre-
 quens, cùm similis soni esset, mutatum est. *Clericus*.

294. Σταθμῷ ἐν ἡερόεντι] Caliginosum stabulum dicitur, quia era
 in spelunca, quemadmodum *Polyphemi* apud *Homerum*, & *Caci* apud
Virgilium. *Clericus*.

297. Κρατερόφρον' Ἐχιδνᾶν.] *Hesiodus*, nullâ habitâ ratione tem-
 porum & locorum, *Medusæ*, quia monstrum erat, progeniem fui-
 se narrat monstra omnia, quæ priscis fabulis erant inclyta; pro m-
 re, quem non semel observavimus, & quo naturâ affinia matrim-
 niis & consanguinitatibus conjungit. *Medusa*, ut vidimus, est
Nympha Hesperis, hoc est, extremæ *Africæ*, ad occasum. Hic
 iò filiam ejus *Echidnam* collocat ἐν Ἀείμοις, hoc est, in una ex
 gionibus, quæ à Syris dicebatur *𐤔𐤓𐤕* *aram*; quæ oræ omnes erant
 ad orientem Maris Interni, circa *Euphratem*, ut ostendit multis
Joan. Seldenus in *Proleg. Operis de Diis Syris*, & *Sam. Bochartus*,
 in *Phalego*, & quis non? Res enim est lippis & tonsoribus nota.

At

Die illo cum boves egit latas frontes habentes
Tirynthum in sacram, emensus iter Oceani,
Orthoque interfecto, & bubulco Eurytione,
Stabulo in obscuro, trans inclytum Oceanum.

Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile
Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
Specu in concavo, divinam animo infracto Echidnam:
Dimidiam nympham, nigris oculis, pulcram,
Dimidiam item ingentem serpentem, horrendumque & magnum,
Varium, crudivorum, divina sub cavernis terra.

At non ita vulgò notum, quare *Εχιδνα* in Syria esse dicatur, & cum Typhone connubio juncta, & sub terra, in profundissimis cavernis. Latet hinc verissima historia, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Græci Interpretes non adsequuti sunt, propter ambiguitatem vocum. *Αεμμο* dicitur tractus Palæstinæ, in quo erant *Sodoma*, *Gommora*, *Adma*, & *Tsebohim*, quarum incolæ voce *טיפח* *tifho* signabantur, quia submersi erant in lacu Asphaltite, nam ea vox *submersum* sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in Dissert. de *Sodoma subversione*, §. VII. Vox verò *Εχιδνα* est interpretatio vocis *צבוע* *tseboab*, unde factum nomen urbis *Tsebohim*; nam *צבוע* serpentis genus est, ut ostendit *Sam. Bochartus* in *Hierozoico* Part. 2. Lib. III. c. 7. Narrabant ergo Phœnices, *עם טיפח ירד במערות ארץ בארם* *di tsebohi him tifho jarad bimharoth erets baaram*, hoc est, *Tsebohim cum submerso descendisse in terra cavernas, in Aramaea*. Verterunt Græci, *vipera cum Typhone descendit* &c. *Εχιδνα* *εὐὸ Τυφῶνι* *εχιδνα εὐὸ τυφῶνι γῆς, εὐὸ Αεμμο*. Nomen incolarum urbis *Tsebohim* crediderunt esse nomen serpentis *צבוע*, & nomen appellativum *טיפח*, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cujus monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus*.

198. *Ἡμῖν μὲν Νύμφη*] Hoc dicebatur quia de *Tsebohitis*, quasi de hominibus, loquebantur Phœnices. *Clericus*.

199. *Ἡμῖν δ' αὖτε πύλωρον ἔφιν*] Propter alteram significationem vocis *צבוע*. *Clericus*.

300. *Πακίλον*] Hoc ad amussim quadrat in serpentem, qui *πακίλον* dicitur; quæ vox propriè *tinctum*, vel *pietum* sonat; quia Serpens ille mirâ varietate colorum insignis est, ut multis ostendit *Bochartus*. *Clericus*.

Ibidem. *Ζαθὴς ὑπὸ καύσει γαίης, καὶ τὰ ἐξῆς*] Hæc æquè convenient Serpenti, & *Tsebohitis*, quos terra deglutiit. *Clericus*.

Ἔνθα δ' οἱ σπείθ' ἐπὶ κάτω, κείλη ὑπὸ πέτρῃ,
 Τηλὲς ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
 Ἔνθ' ἄρα οἱ δαίσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίων.
 Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴν Ἐχιδνα,
 Ἀθάνατ' ὠκύμην' ἢ ἀγέρετ', ἤματα πάντα.
 Τῇ δ' Ἰνφάονά φασι μνησέμεν ἐν Φιλότῃπ,
 Δεινὸν δ' ὕδρϊσι τ' ἄνεμον, ἐλικώπιδι κέρη.
 Ἡ δ' ὑποκυοσαμένη, τέκετο κρατερόφρονα τέκνα.
 Ὀρθον μὲν πρῶτον κυῖα γείνατο Γηρυονῆι.
 Δόπερον αὖτις ἐπικτεν ἀμήχανον, ἔπι φατειὸν,
 Κέρβερον ὠμησιλῶ, Ἀΐδεω κυῖα χαλκεόφρονον,
 Πεντηκοντακάρηνον, ἀναιδέα τε κρατερὸν τε.
 Τὸ τρίτον, Ἰδρῖον αὖτις ἐγείνατο λύγρ' οἰδῦαν
 Λερναίην, ἧν θρέψε θεὰ Λοκάλεν' Ἡρη.
 Ἀπλητον κατέσσα βίη Ἡρακλεΐῃ.
 Καὶ πῶν μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλεῖ χαλκῷ
 Ἀμφιτετυωνιάδης, σὺν ἀρηϊφίλῳ Ἰολαίῳ,
 Ἡρακλῆος, βαλῆσιν Ἀθλωαίης Ἀγελείης.
 Ἡ δ' Ἰχίμαιον ἐπικτε, πνέεσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,

305

310

315

301. Ἔνθα δ' οἱ σπείθ'] Scribe ἔνθα δ' οἱ σπείθ'. *Guietus.*

303. Ἔνθ' ἄρα οἱ δαίσαντο] Ἀ δαίω, δαῖσα, αἶσα, ut à δαίμων αἶμων. *Guietus.*

307. Δεινὸν δ' ὕδρϊσι] Qui legerit Genes. C. XIX. non dubitabit quia Tsebohi & δυνοὶ & ὕδρϊσι essent. Sed hic subjicitur vox ἀνέμος ventus, quā homines in ventum mutantur; eo quod esset Τυφονικὸς ἀνέμος, dictus forrè à Phœnicibus ριψω τουρηον, à radice ριψω τουρη, inundare, submergere, quod submergeret naves. Sic ob nomen simile, res diversissimæ mixtæ sunt. *Clericus.*

309. Ὀρθον] Vide ad γ. 293. *Clericus.*

310. Κέρβερον] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & invadendis aliis feris, dictum fuisse קרב רשע Kerbrofch, quæ vox composita est ex קרב Krab, prælium, & רשע rofch, caput, vel dux, quod dux prælii haberetur ejusmodi canis. Verùm Interpretes Græci intellexerunt dictum קרב רשע chrbrofch, hoc est, quasi multorum capitum; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. *Hesiodus* verò πεντηκοντακάρηνον, quinquaginta capitum facit, quo *Pindarus* minimè contentus ἐκατοντακέφαλον centum capitum dixit. *Clericus.*

313. Ἰδρῖον] Incolæ paludis Lernææ significantur, aut serpentes quibus

*Illic verò ei specus est in imo, cava sub petra,
 Procul ab immortalibusque Diis mortalibusque hominibus:
 Ibi sanè ei destinarunt Dii inchoatas domos incolere.
 Atque coërebat apud Syros sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nympha & senii expers, diebus omnibus.
 Huic Typhaonem aiunt mistum esse concubitu,
 Vebementem & violentum ventum, nigris oculis decoræ puella.
 Illa verò gravida facta peperit fortes filios.
 Orthum quidem primò canem peperit Geryoni.
 Iterum secundò edidit partu immensum, dirum,
 Cerberum crudivorum, Phutonis canem magnâ voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertio, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lernaam, quàm enutrivit Dea albis ulnis Juno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Jovis filius occidit sævo ferro
 Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,
 Hercules, ex consiliis Minervæ Ageleæ.
 Tum ipsa Chimæram peperit, spirantem terribilem ignem,*

quibus scatebat. Dicemus in Dissert. de Hercule, hac de re, aliisque ad Herculem spectantibus. Clericus.

319. Η δὲ Χίμαιρα ἱππὶ] Chimæra etiam meminit Homerus Iliados Z. eamque hisce verbis describit, γ. 180.

ἡδ' αἶψ' αἴω δέϊον γένος ἔσθ' αἰθερώπων,
 Πρὸς δὲ λέων, ὅπθιν δὲ δράκον, μέγιστη δὲ χίμαιρα
 Δεινὸν ἀπαιτεῖσθαι πρὸς μῦθον αἰδομένη.

Hac certè erat divinum genus, non hominum; antè leo, post draco, media capra, terribilèmq; exhalans vim ignis ardentis. Hesiodus posteriores etiam duos versus aut ab Homero mutuos sumit, aut fortè, cum vulgò ore hominum ferrentur, Poëmati suo inseruit. Sed præterea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. Homerus docet id monstrum fuisse in Lycia, ubi à Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum Hesiodus. Ex hac descriptione colligere licet, quid nomine Chimæra intellexerint. Si Phœniciis litteris scribamus כמירא *chamirah*, comperiemus eâ voce *adustam* significari, quod nomen optimè convenit ei quam fingunt ignem spirasse. At qui potuit fingi animal, quod ignem spiraret? Reverà non fuit animal, sed mons *Chimæra*, qui eo nomine propterea appellabatur, quòd flammæ cruciaretur.

Δενίω πε, μεγάλην πε, ποδάμειά τε, κρατερύω τε.
 Τῆς δ' ἑὸς τρεῖς κεφαλαί, μία μὲν, χαροπὸν λέοντα,
 Ἡ δ' ἑὸς χιμαίρης· ἡ δ' ὄφι' κρατεροῖο δρεκνεντα.
 Πρόσθε λέων, ὅππῃ δ' δρεκνεντα, μέσθῃ δ' χιμαίρῃ,
 Δενὸν ἀποπνέεισσι πυρὸς μὲν αἰθομένησιν.
 Τὴν μὲν Πήγασον εἶλε, καὶ ἰσχυρὸν Βελλεροφόντης.
 Ἡ δ' ἄρα Φῶκ' ὀλοὴν τέκε, Καδμείῳσιν ὄλεθρον,

320

325

Claret. Memoriae prodiderat * Ctesias Cnidius, ὅτι πῦρ ἐπὶ ἰσχυρὸς Φα-
 σελίδος ἐν Λυκίᾳ ἀθάνατον, καὶ ὅτι αἰεὶ καίεται ἐπὶ πέτρᾳ, καὶ νύκτι καὶ ἡμέ-
 ρᾳ. Quae verba vertit Plinius Hist. Nat. Lib. II. c. 106. *Flagras in
 Phaselide mons Chimara, & quidem immortalis diebus ac noctibus flam-
 ma.* Phaselis autem fuit pars Lyciae. De hisce montibus ita Strabo
 Lib. XIV. p. 458. *Περὶ πάντων μνηστέον τὰ ὄρη τὰ αὐτὰ καὶ Χιμαίρας :* His
 montibus fabula Chimara affingitur. Ceterum ab Hesiodo Chimara fin-
 gitur habuisse tria capita, leonis, caprae & serpentis, forte propter tria
 iuga, quae judicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum
 animalium. Anterior jugum simile censebatur capiti leonis, post-
 eum serpentis, medium caprae; unde nota est altera fabulae circum-
 stantia.

Hæc sunt, nisi fallor, multò similia vero, quàm quæ conjecit
 Bochartus, Chanaan. Lib. I. c. 6. signari tribus Chimæræ capitibus tres
 duces Solymorum Pisidiæ populorum, quorum nomina significasse
 tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta sunt, ut
 nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet,
 in omnibus nominibus omnia inveniemus. Miror viro acutissimo ni-
 hil suboluisse de nomine Chimæræ; ex quo ænigmatis hujusce my-
 thici solutio pendet. Clericus.

321. Τῆς δ' ἑὸς τρεῖς κεφαλαί] Pro ἑὸς, ut suprâ ἑὸς pro ἑὸς.
 Gaietius.

325. Τὴν μὲν Πήγασον εἶλε καὶ ἰσχυρὸν Βελλεροφόντης] Intelligendi sunt
 incolæ trium memoratorum jugorum, quos Bellerophon non solus,
 sed cum exercitu illinc dejecerit. Pegasus illi equum dat Poëta,
 quia propter altitudinem illorum jugorum, pænè opus erat alis, ut
 ita loquar, ut invitis incolis eò adscenderet. Hinc † Arimazes, qui,
 Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occuparat, petenti-
 bus Macedonibus ut eam dederet, quærebat an Alexander volare pos-
 set? Cujus Petrae cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato,
 qui missus erat ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, ju-
 venes in cacumine ostendit, ejusque superbiæ haud immeritò illudens
 petras ait milites habere Alexandri. Simile quid de Bellerophonte di-
 ctum, quo factum est ut Poëtæ Pegasus ei tribuerint. Clericus.

326. Ἡ δ'

* Apud Photium Cod. LXXII. † Curtii Lib. VII. c. 11.

Trucémque, magnámque, pernicémque, validámque.
 Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
 Alterum capella, tertium verò serpentis robusti draconis.
 Antè leo, ponè verò draco, in medio autem capra,
 Horrendè efflans ignis vim ardentis.
 Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes,
 Illa sanè Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,

326. Η' δ' ἄρα Σφίγ' ὁλοῦ τέκε] Sic describitur Sphinx ab Apollodoro Biblioth. Lib. III. c. v. §. 8. Εἶχε ὄψωνος μὲν γυναικὸς, τῆς δ' καὶ βάσι καὶ ἔχει λείοντος, καὶ πτερύγας ὀφιδὸς: Habebat faciem quidem mulieris, pedes verò, pedes & caudam leonis, ac pennas avis. Subjicit: μεθυσθαι δὲ αἰνιγμάτων παρὰ Μουσῶν, ἐπὶ τῷ Φίκετον ὄρεϊ ἐναλίεζεν, καὶ τῷτο πρότερον Θηβαίοις: cum accepisset anigmata à Musis, montem Phicem insedit, atque hoc proponebat Thebanis. Tum addit occisos eos qui non poterant id solvere; & ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt jam dudum Veteres, sub hac fabula, Historici quidpiam latere. Scholiastes: ἡ δὲ Σφίγξ πραγματικῶς μὲν γυνὴ ὡς ληστὴς, καὶ εἶχε παλαιὰς συνὸς αὐτῇ τὴν σιναρπάζουσαν: Sphinx reverà fuit mulier latrocinii dedita, & habuit multos secum, qui unà rapiebant. Pausanias in Bœoticis p. 580. describens agrum Thebanum, mentione injectâ Templi Herculis Hippodoti: Προελθόντων δὲ τὸ ὄρεϊ ἔστι ὅθεν τὴν Σφίγξιν λέγουσιν ἐρμῶος, ἐπ' ὁλίγηρ' ἢ ἀρπαζομένην αἰνιγμα ἀδύκον. Οἱ δὲ ληστὴν συνὸς διωκόμεναι ναυτικῇ πλοοσφύλλῳ φασὶν αὐτὴν, ἐς τὴν ὥς Ἀθηναίῃς χεῖρ δαίσατο· κατελαβῆσαν δὲ τὸ ὄρεϊ τῷτο ἀρπαζαῖς χεῖρ, περὶ ἐξήλκεν Οἰδίπους αὐτὴν, ὑπερβαλόμενος παλὴν σφαπῆς καὶ ἀφίκετο ἔχον ἐν Κορίνθῳ: Progredientibus occurrit mons, unde aiunt erupisse Sphingem, in perniciem eorum qui rapiebantur, anigma cantantem. Alii verò latrocinii deditam & cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuisse mare, usque ad Anthedonem; deinde hoc monte occupato, latrocinia exercuisse, antequam Oedipus eam interfecisset, superatam multitudine copiarum, quibus instructus Corinthus venerat. Sed paullò distinctiùs circumstantiæ tabulæ sunt explicandæ. I. Dicebatur Sphinx, à voce Phœnicia שפן, quæ si confundatur cum שפן, prout solent ש & כ misceri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. perplexus, implexus fuit, quales sunt spinæ inter se implicitæ; 2. effudit sanguinem, homicidium commisit. Itaque שפן שפן sphicha erit perplexa, & homicida; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de ænigmatibus perplexis Sphingis, posteriori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quòd inter latrones qui montem illum insederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem & latrocinia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes ferebatur, & quærentes fugiebat. III. Anigmata proferre dicebatur ob

Ὄρθῃ ἐπιδμηθεῖσαι. Νεμειῶν π λείοντα,
 Τόν ῥ' Ἡρη θρέψασα, Διὸς κυδρὴ παρθένη τις,
 Γενοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
 Ἐνθ' αἶρ' ὄγ' οἰκείων, ἐλεφαίρετο Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Κοιρανέαν τρηπτοῖο Νεμείης, ἡδ' Ἀπέωντος.
 Ἀλλὰ εἰς ἰθάμασσε βίης Ἡρακλεΐης.
 Κητῶ δ' ὀπλότατον, Φόρκυι Φιλότηι μιγεῖσαι,
 Γαίνατο, δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κδίθεται γαίης

ob malè intellectum nomen Ἡΐον quod αἰνισματώδης versum est, cum debuisset verti βατώδης, quod nomen fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui ænigma solvere non poterant, quia errantes in dumis Phiceii montis, & eos quærentes, subitò erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eò faciliùs cum perplexitate ænigmatum mista est; quòd apud Phœnices, quos Boeotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus ænigmatibus veluti ludere, proposità mulctà in eos qui ea solvere non possent, & lucro promisso soluturis. Nota est Historia Samsonis, quæ exstat Jud. XIV. *Dias*, ut docet Josephus contra Apionem Lib. I. p. 1042. in Phœnicia historia fimi-
 λῆ quid de Salomone & Hieromo Tyrionum Rege scripserat: Τὸν τρυφούντα ἱεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι φασὶ πρὸς τὸν Εἰρώμον αἰνίσματα, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξίαν. τὸ δὲ μὴ διωκέντι διακρίναι τῷ λύσαντι χρεῖματα δέδωκεν. ἐμολογήσαντε δὲ τὸν Εἰρώμον καὶ μὴ διωκέντι λύσαι τὰ αἰνίσματα πολλά τὸ χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι. εἴτε δὲ Ἀΐδμωνά τινα Τόλειον ἄνδρα τὰ προκείμενα λύσαι καὶ αὐτὸν ἀλλὰ προβαλεῖν, ὃ μὴ λύσαντι τὸν Σολομῶνα πολλά τὰ Εἰρώμον προσαποτίσσει χρεῖματα: Regem Hierosolymorum Salomonem, misisse aiunt ad Hieromum quadam ænigmata, & proposuisse ab eo; adjecto ut qui non posset solvere pecuniam solvendi penderet. Hieromum verò conditione acceptà, cum non potuisset solvere ænigmata, multis pecuniis mulctatum. Deinde Abdemonem quemdam, Tyrium hominem, proposita solvisse, & ipsum alia proposuisse; quæ cum non solvisset Salomo, multas eum pecunias Hieromo rependisse. V. Ab Oedipo dicitur solutum ænigma, quòd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine Sphingis dictam eam à Boeotiis Φίγῃ non Σφίγῃ & Φίγιον ὄρεα non Σφίγιον. Prius habet Scholiastes, posterius Pausanias. Verùm ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Boeotio, quâ perperam detrahebatur Σ ante Φ; quod verisimilius eò videtur, quòd Sphingem dicant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Boeotorum consuetudine, Hesiodum emendare. Clericus.

329. Γενοῖσι κατένασσε Νεμείης] Ostendimus γυνὴς idem esse ac βα-
 νῆς,

*Ab Ortho subacta: Nemeaumque leonem,
Quem Juno cum enutrivisset, Jovis veneranda uxor,
In collibus collocavit Nemea, cladem hominibus.
Ibi sanè hic commorans, damno afficiebat homines,
Dominans cavernosæ Nemea, atque Apejanti.
Sed ipsum robustus domuit Hercules.
Ceto verò minimum natu, cum Phorcynæ concubitu mista,
Peperit sævum serpentem, qui obscuræ in latibulis terræ*

νῆς, cujus rei novum hic habemus argumentum. Sic enim hic tractus describitur à Pausania, in Corinthiacis, p. 111. cujus locum integrum afferam quia eo illustratur etiam γ. 331. Εἰς Κλεονίαν δὲ εἰσὶν εἰς Ἀργὸν ὁδὸι δύο· ἡ μὲν ἀνδράσιν ἀζάνει, καὶ ἐστὶν ἐπιτομή· ἡ δὲ τῷ κυλαρῆϊ Τρετῷ περὶ καὶ αὐτῇ ἀφαιχόνται ὄφιν, ὁχύμασι δὲ ἐστὶν ὅπως ἐπιτομωτέρως. Εἰς τούτοις τοῖς ΟΡΕΣΙ τοῖς περὶ αὐτῶν ἐν δίκῳ τῷ τῷ λέοντι, καὶ ἡ Νεμῆα τοῦ κυλῆϊ ἀπὸ τοῦ τοῦ περὶ καὶ λέοντος: A Cleonis Argos sunt dua via; altera quidem est viris expeditis & brevior: altera verò dicti Treti, angusta & ipsa, cum undique montibus concludatur, sed aptior vehiculis. In hisce MONTIBUS, spelunca etiam ostenditur leonis; à quo Nemea vicus circiter quindecim stadiis abest. Sanè observant Grammatici, β Atticè verti in γ, ut βλήχων, γλήχων, pulgionis, βλίφαρ, γλίφαρ, palpebra; & Boeoticè γυναῖκας dictas esse βαῖκας. Clericus.

Ibidem. Ηδ' Ἀπίωντος.] Pausanias paullò pòst: Καὶ ταύτῃ καὶ ὄφιν Ἀπίωνος ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ Νεμῆαι: in hoc etiam tractu est mons Apejas, supra Nemeam. Clericus.

330. Εἰσφάρετο] Εἰσφάρετο. Guilielmus.

333. Οὐλοῦνται] Hoplotatum. κύριον. interpretes, minimum natu. Φόρυνι συνίξουσιν. Guilielmus.

334. Γοῖνται δὲ οἱ ὄφιν καὶ τὰ ἱεῖα] Non semel, in fabulari historia, serpentes custodes constituuntur rerum diligentissimè servandarum. Sic Delphis τὸ μαντεῖον ἐφύρει Πύθων ὄφιν, oraculum servabat Python serpens. Apollodorus Lib. I. Cap. IV. §. 1. Martium fontem Thebis vicinum servabat serpens. Idem Lib. III. C. IV. §. 1. Custodiebat etiam draco vellus aureum. Idem Lib. I. C. IX. §. 23. Unde verò hoc factum? Nimirum, vigilem oportet esse & oculatum quicumque custodit rem pretiosiore. Hoc autem significatur vocibus ὄφιν & δράκων, nam Radices, ex quibus hæ voces deductæ sunt, ὀφθαλμὸς & δράκων significant videre. Similiter Phœnicia vox נחש nahasch, quæ serpentem sonat, est à radice, quæ speculari significat. Igitur credibile est, in prisca Phœnicum Lingua, eam vocem custodem & serpentem significasse, ex qua ambiguitate natæ sunt fabulæ. Clericus.

Πείρασιν ἐν μεγάλοις παλχεύσεα μῆλα φυλάσσει. 335

Τὰ πρὸ μὲν ἐν Κητῆς καὶ Φόρκυνθ' ἧνθ' ἐστὶ.

Τηρὸς δὲ Ὀκεανῷ ποταμὸς τέκε δινήεντας,

Νεῖλον τ', Ἀλφειὸν τε, καὶ Ἡελδανὸν βαθυδίνην,

Στυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἰῆρον καλλιρέεθρον,

Φαεινὸν τε, Ρῆσον τ', Ἀχελώϊον δρυμοδίνην, 340

Νέσπον τε, Ρόδιόν θ', Ἀλιάκμονά θ', Ἐπιάπορόν τε,

Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσηπον, Θείον τε Σιμῶντα,

Πλωμιόν τε, καὶ Ἐρμον, εὐρρείπην τε Κάϊνον,

Σαλγάρειόν τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθενιόν τε,

Εὐλωόν τε, καὶ Ἀρδησικόν, Θείον τε Σκάμανδρον. 345

Τίανθ' ἢ θυγατέρων ἱερὸν ἧνθ', αἱ δὲ γαῖαν

337. Ποταμὸς τέκε δινήεντας] Facile est intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cum non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascentur pluviae, unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νεῖλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Ἐκ τούτου φαίνεται Ἡσίοδῳ Ὁμήρου νεώτερον, καὶ ὅτι Ὁμήρῳ Αἴγυπτον καλεῖ τὸν Νεῖλον: Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorem esse, nam Homerus Nilum Ægyptum vocat. Existimabat, scilicet, fluvii quo Ægyptus irrigatur nomen tempore Homeri nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab Hesiodo prolatum esse. Ego verò vix crediderim Ægyptum notiorē fuisse Hesiodo Bœotio, qui fortasse numquam peregrinatus fuerat, quàm Homero, qui permultas oras lustraverat, nec Geographiæ imperitus erat, ut passim ostendit Strabo. Certè Νεῖλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Ægypto vocabatur unicus ille fluvius, quo fecundatur, κατ' ἐξοχὴν. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum idem ac Nilus esse crederetur. Pomponius Mela Lib. III. C. 9. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquā credibile est. Nubhil ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus. נַחַל nubhil & נַחֵל nabil, unde Νεῖλος, sunt nomina appellativa quæ fluvium quemlibet significant, ut Hebraicè נַחַל nabhal. Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, & sic fiebat in Ægypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putarunt, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχελώϊον δρυμοδίνην] Scribendum videtur ἀχελών τ' δρυμοδίνην. *Grietus.*

Finibus in amplis, aurea mala custodit.

Hæc quidem Cetûs & Phorcynis soboles est.

*Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa, (bentem,
Nikimque, Alpheumque, & Eridanum profundos vortices ha-
Strymonem, Meandrumque, & Istrum pulcrissimum,
Phasinque, Rhesumque, Acheloum limpidum,
Nesumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporiumque,
Granicumque, & Æsopum, divinumque Simoënta,
Peneumque, & Hermum, amœnèque fluentem Caicum,
Sangariumque magnum, Ladonemque, Partbeniumque,
Euenumque, & Ardescum, divinumque Scamandrum.
Peperit quoque filias sacras, quæ per terram*

345. Ἀῖδησαν] Ab αἶδω, ἀρδία, ἀρδήσι, ἀρδήσιω, Ἀῖδησθαι.
Guierus.

346. Αἱ κατὰ γαῖαν, Ἀνδρᾶς κερίζουσιν Ἀπόλλωνι ζωὴν ἄνακτι, καὶ ποταμοῖς] Scholiastes duplicem interpretationem horum verborum affert. Nam prius κερίζουσιν interpretatur τέφουσιν, quia Sol & aqua dulcis efficiunt ut ex terra emittantur fructus, quibus alimur. Deinde ad sequentia verba addit: Καὶ ὅτι Ἀπόλλωνι καὶ Ποταμοῖς οἱ ἴσθι ἀπὸ τῶν τῶν κόμας, ἀπὸ τῆς αὐξήσεως καὶ ἀναστροφῆς αἰπῆς εἶναι: Etenim Apollini & fluviis juvenes tondabant comas, quod sint augmenti & nutritionis causa. Nimirum, comas primum detonsas Apollini aut Fluviis appendebant. Confirmat hoc loco Homeri ex Iliad. ♀, γ. 144. & seq. Sed affert tantum versum unum, cum tres essent proferendi, aut potius sex, quos subjiciemus. Describit Homerus funus Patrocli, in cuius cadaver Myrmidones detonsos crines jaciebant, & de ipso Achille, Myrmidonum duce, ita loquitur, γ. 141.

Στῆς ἀπὸνδθε πυρῆς ζωὴν ἀπὸνδθε γαῖῃ,
Τὴν ὅρα Σπέρχειω ποταμῷ τέφει τηλὶθώσων·
Ὅχθιστος δὲ ἄρ' εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ εἴσπρα πάντων,
Σπέρχει', ἄλλως σὺ γὰρ πατὴρ ἡρώσωντο Πηλεῖς,
Κεῖσ' μὲν νοστήσονται φίλῳ ἐς πατρίδα γαῖαν
Σὺ δὲ πὶ κόμῳ κατέειπ' ῥέζων θ' ἰελεὶ ἐκατέρωθεν.

Stans seorsim à rogo flavam totondit casariam, quam Sperchio fluvio alebat florescentem. Indignabundus autem dixit, inspiciens nigrum Pontum: Sperchi, frustra tibi pater vocit Peleus, illuc me reversum caram in patriam terram, tibi casariam tonsurum, maciaturumque sacram hecatomben. Si posteriorem hanc interpretationem sequamur, tum verò vertendum erit κερίζουσιν, non alunt, sed tondent; ac sanè hoc interdum significat, servatâ significatione radicis κείρω, tondeo. Itaque Apollo, fluviiorumque & fontium Numina tondere dicuntur viros, quod

Ἄνδρες κείρεσιν, Ἀπόλλωνι ξιὼ ἄνακτι,
 Καὶ ποταμοῖς· ταύτῃ δ' Διὸς πάρος μοῖραν ἔχουσι.
 Πειθώ τ', Ἀδμήτη τε, Ἰάνῃ τ', Ἡλέκτρῃ τε,
 Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίῃ Θεοιδῆς, 350
 Ἰπώ τε, Κλυμένη τε, Ρόδία τε, Καλλιρόῃ τε,
 Ζόξω τε, Κλυτίῃ τε, Ἰδυά τε, Πωσιθῇ τε,
 Πληξαύρῃ τε, Γαλαξαύρῃ τε, ἑρατῇ τε Διώνῃ,
 Μηλόβοός τε, Θόῃ τε, καὶ Διιδῆς Πολυδάχῃ,
 Κερκῆϊς τε Φυλῷ ἑρατῇ, Πλατῷ τε Βοώπιδι, 355
 Περσηΐσ τ', Ἰάνκειρά τε, Ἀκάσῃ τε, Ξάνῃ τε,
 Πετραιῇ τ' ἐρόεσσα, Μενεοῶ τ', Εὐρώπῃ τε,
 Μῆτις τ', Εὐρυνόμῃ τε, Τελεοῶ τε κροκόπεπλῳ·
 Κελσίῃ τ', Ἀσίῃ τε, καὶ ἱμεροέσσα Καλυψῷ·
 Εὐδώρῃ τε, Τύχῃ τε καὶ Ἀμφιτρῷ, Ὀκυρόῃ τε· 360
 Καὶ Στύξ, ἣ δὴ σφέων πρῶφ' ἐρεσάτη ἐστὶν αἰπασίων.
 Αὗται δ' Ὀκεανῷ καὶ Τηθύῳ ἐξεγλύοντο
 Πρεσβύταται κῆραι. πολλαὶ γὰρ μέν εἰσι καὶ ἄλλαι.
 Τεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι σάνισφυροι Ὀκεανίαι,
 Αἳ ῥα πολυπτερές γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης 365
 Πάντῃ ἐμῶς ἐφέπασσι, θεῶν ἀγλαὰ τέκνα.
 Τόσσοι δ' αὖθ' ἔτεροι ποταμοὶ καναχῆδ' ῥέοντες,
 Τίεες Ὀκεανῷ, τὲς γαῖαν πότνια Τηθύς·
 Τῶν ὄνομ' ὄρκαλέον πάντων βροτῶν ἄνδρες ἐνίσταν·
 Οἱ δ' ἕκαστοι ἴσασι οἳ αὖν πειναιεταῖοι. 370

quod viri in eorum honorem tonderent caesariem. Nonnulla habet hanc in rem *Cassiodorus* ad Cap. XXI. Charact. *Theophrasti*. αὖτε μικροφιλομύας. *Clericus*.

347. Ἄνδρες κείρεσιν] Hoc est, κείρουσιν. *Hesych.* κείρεον, ἀπικέρον. Ἰφίβοι capillum tondentes Apollini & fluviis dedicare solebant. Vide *Martialis* epigramma de Encolpi capillo. *Guicetus*.

353. Γαλαξαύρῃ τε] Ἀν' ἀγαλαξαύρῃ? placet. *Guicetus*.

359. Κελσίῃ] Fortè à κελς, κρητς, κρήνῳ, κρήνῳ, κρησίῃ, ut ἀσίῃ. *Guicetus*.

360. Ἀμφιτρῷ, Ὀκυρόῃ τε] Ἀν' Ἀμφιτρῷ ἀκουσῇ τε? Ἀμφιτρῷ pro Ἀμφιτροῖα. Sic ἔρως. Ἀκουρῇ, καὶ κελῶ δέρι δόξα λέγει ἄλλαν ἰσχυρή. Ἀν' ab Ἀμφιτροῖα Ἀμφιτροῖα; *Hesych.* Ἀμφιτροῖα, ἀμφοτέρω. ἀν' ἀμφοτέρω τῷ

*Viros à teneris educant, una cum Apolline rege,
Et fluminibus: hanc verò à Jove sortem habent,
Pithòque, Admetèque, Ianthèque, Electrèque,
Dorìsque, Prymnòque, & Urania forma Deam referens,
Hippòque, Clymenèque, Rhodiàque, Calliroèque,
Zeuxòque, Clytièque, Idyiàque, Pasithoèque,
Plexaurèque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
Melobosìsque, Thoèque, & venusta Polydora.
Cerceìsque indole amabilis, Phuiòque magnis oculis,
Perseìsque, Ianiràque, Acastèque, Xanthèque,
Petræàque lepida, Menesthòque, Europàque,
Metìsque, Eurynomèque, Telesthòque croceo peplo:
Crisièque, Asiàque & amabilis Calypso:
Eudorèque, Tychèque, & Amphiro, Ocyroèque:
Et Stryx, quæ ipsarum excellentissima est omnium.
Atque hæc Oceano & Tethye progeneratae sunt,
Grandiores natu filia. multa quidem sunt & alia.
Ter mille enim sunt celeres filia Oceani,
Quæ sanè dispersæ terram, & profunditates lacuum
Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.
Tot rursus alii fluvii cum strepitu fluentes,
Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui.
Sed singulatim noverunt, quicumque circum habitant.*

τὴ ἀμφιρῶντις cognatum? Hesych. Ἀμφιρῶντις, ἀμφιρῶντις, κεφαλῶν ἔχου
ἐκπαραθεν. Gurius.

361. Καὶ Στῆξ] De hac postea dicemus ad t. 775. & seqq. Clericus.

364. Τεὶς γὰρ χλυσίς εἰς] De Nymphis vide dicta ad t. 187.
Clericus.

365. Βίνθια λίμνης] Hoc est, θαλάσσης, αἰετωνῶν. Homer. Ἡ' ἐλὶ
θ' αἰετῶντι λιπὴν ἀεικροτάτα λίμνην. Gurius.

365. ——— γαῖαν καὶ βίνθια λίμνης
Πάντῃ ἱμαῶς ἐφίπυσσι] Videtur βίνθια λίμνης dici καὶ ὑπερβα-
λῶν, pro λίμνης βαθύας stagna profunda, vel lacus profundos; nam hæc
Oceani filia non mare, sed lacus incolabant. De marinis egit Hesio-
dus t. 240. & seqq. Certum est alioqui λίμνην ab Homero dici mare,
ad quem vide Eustathium p. 919. Ed. Rom. Clericus.

Θεία δ' Ἡέλιόν τε μέγαν, λαμπερὴν τε Σελήνῃ,
 Ἡ' ὦθ', ἥ πάντεσσιν ὀπιχθονίοισι φαείνῃ,
 Ἀθανάτοισ τε θεοῖς τοι ἔργονδ' ὄρω' ἔχουσι,
 Γείναθ', ὑπερβλήθῃς' ἵπερίονθ' ἐν Φιλότῃπ.
 Κεῖω δ' Εὐρυβίῃ τίκτεν, Φιλότῃπ μιγῆσαι,
 Ἀστειῶν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
 Πέρσιω θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνησιν.
 Ἀστραίω δ' Ἡὼς ἀνέμους τέκε καρτεροθύμους,
 Ἀργείω Ζέφυρον, Βορέαν τ' αἰφηρεοκέλευθον,
 Καὶ Νότον, ἐν Φιλότῃπ θεῶ θεὰ δυνήθῃσα.
 Τὴς ᾗ μετ' αἰθέρα τίκτεν Ἔωσφόρον ἡραχύνεια,
 Ἀστρα τε λαμπετέρων τὰ τ' ἔργονδ' ἐσεφάνωται.
 Στυξ ᾗ τέκ' Ὠκεανὸς θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγῆσαι,
 Ζῆλον ἢ Νίκην καλλίσφυρον ἐκ μεγάροισι,

375

380

371. Θεία δ' Ἡέλιόν τε μέγαν, λαμπερὴν τε Σελήνῃ, ἢ τὰ ἐξῆς] In voce Θεία videtur latere Phœnicium *thohou*, quod *inanitatem* significat & nomen est *Ἰχάας*. Cum ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno Numine, scirentque eum produsse *thohou*, & *thohou*; mutatâ hac voce in *thēia*, è Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel à limine salutarunt. Nihil vetat nos hic paucis indicare originem nominum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol *ἥλιος* dictus à Phœnicio *helojo*, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur Hyperione patre natus. Nimirum, ἐν ὑπερταίῳ μέρῃ *Ἰχάας* ἐκλήθη ὁ *ἥλιος*. Luna verò dicitur *σελήνη*, vel Doricè *σελάνα* à Phœnicio *schelannah*, hoc est, *qua pernoctat*, ex *schē* quæ & *lanah* pernoctavit.

Observandum autem hic est distingui Solem & Lunam, ab Apolline & Diana liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quod mortuorum animi ad illa astra, ut iis infiderent, migrasse existimarentur, qua de re postea ad γ. 918. agemus. *Clericus*.

375. Κεῖω δ' Εὐρυβίῃ καὶ τὰ ἐξῆς] Crius & Eurybie, eorumque filii Astræus, Pallas & Perses, neque ex rerum natura, neque ex prisca Historia malè intellecta nati videntur, sed ex cerebro Poëtarum, datâ operâ mentientium; ex quo nata & pleraque nomina Nympharum, quæ ab Hesiodo recensita sunt. Matrimoniorum causâ, videntur partim hæc ficta, ne Deabus notissimis deessent mariti; nam tres Deas tribus Crii filiis postea collocat noster Poëta. *Clericus*.

376. Κεῖω δ' Εὐρυβίῃ τίκτεν] Scribo *κεῖω*. suprà *κεῖον* π. *κεῖον* π. &c. à *κεῖω*

*Thia præterea Solémque magnam, lucentémque Lunam,
Aurorámque, quæ omnibus terrestribus lumen præbet,
Immortalibúsq; Diis qui cælum latum tenent,
Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.
Crio autem Eurybia peperit, concubitu mista,
Astræumque magnam, Pallantémque, præstantissima Dearum,
Persénque, qui etiam omnes præcellebat peritiâ.
Astræo verò Aurora ventos peperit violentos,
Argesten Zephyrum, Boreámque rapidum,
Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.
Post hos verò Aurora stellam peperit Luciferum mane genita,
Astráque fulgentia quibus cælum cinctum est.
Stryx verò peperit Oceani filia, Pallanti mista,
Zelum & Nicen formosam, in adibus,*

ἡ κρείων regno κρείων; κρείων. *Guietus.*

377. Ὅς κ' πῶσι μετέπειπεν] Scribe ὅς πάσι μετέπειπεν. *Guietus.*

378. Ἀστραὶ δ' Ἡὸς αἶμας τρέψουσιν] Quia venti ex alto flant, & quia astra alta sunt, videntur Astræi filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, qui: terram verrunt & perfiant. *Clericus.*

379. Ζέφυρον, Βορέην τε καὶ Νότον] Mirum est cur *Hesiodus* Orientalem ventum omiserit, cum nihil sit inferior reliquis ventis, & aptius dici possit Aurorâ natus, quàm ceteri. Certum est enim in amplissimis maribus, surgente Aurorâ, vehementiorem subsolanum sentiri. Sed *Physicus* non erat *Hesiodus*, neque in suis figmentis accuratus, certatimve legum observans. Vide ad y. 870. *Clericus.*

381. Τὰς δὲ μετ' αἵμας τρέψουσιν Ἑωσφόρον] Mirum est Auroram matrem dici Luciferi & stellarum, cum, Aurorâ apparente, obscurerentur, & paullo post oculos fugiant. Si accuratus esset *Hesiodus*, suspicaretur Ἡὸς dici non matutinum sed vespertinum crepusculum, quod & Luciferum & cetera astra cœlo inducere videtur. *Clericus.*

383. Σπὺξ] Ἀσύνω, σπύνω, σπύξ, σπύξ. Odium. *Guietus.*

383. Σπὺξ] Intelligendi sunt accolæ hujus fontis, qui fuit in Arcadia. Hi auxilium Jovi tulerunt, & contra patrem bellaturo ex Arcadia primi adfuerunt. De fonte ipso agemus ad y. 775. ubi pluribus describitur. *Clericus.*

384. Ζῆλον καὶ Νίκην καὶ Πάριον] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio Stygis liberis imposita; sed ex quibus colligere liceat fortissimos viros ex Arcadia ad Jovem venisse, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde satellites Jovis fuerint. *Clericus.*

Καὶ Κρόνῳ, ἡδὲ Βίῳ, ἀειδαίνετο γαίνατο τέκνα,
 Τῶν οὐκ ἐπ' ἀπένδρθε Διὸς δόμῳ, ἔδ' ἐπε ἰδρῇ,
 Οὐδ' ὁδὸς, ὅππῃ μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονδ' ἔ-
 Α'π' αἰεὶ παρ' Ἰνὶ βαρυκτύπῳ ἐδολόαντα
 Ὡς γὰρ ἐβέβλυνε Στυγὲς ἄφθιτῳ, Ὀκεανίνῃ,
 Ἡματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπῳ ἀεζοπιτῆς.
 Α'θανάτης ἐκάλεισε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλύμπῳ.
 Εἶπε δ', ὅς ἂν μὲν εἶο θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
 Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γέρας, πρὶν ἢ ἕκαστον
 Εἰξέμεν ἡνὶ τοπέρῳ γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Τὸν δ' ἔφασθ' ὅσις ἀπμῳ ὑπὸ Κρόνῳ ἡδ' ἀγέρας,
 Τιμῆς ἢ γέρας ὀπιθεσέμεν ἢ θέμις ἐστὶ.
 Ἡλθε δ' ἄρα πρώτη Στυγὲς ἄφθιτῳ Οὐλυμπῶν δα
 Σὺν σφοῖσι παίδεσσι, φίλῳ δ' ἡ μήδεα πατρός.
 Τῷ δ' Ζεὺς τίμησε, πείλοσά ἢ δῶρα ἔδωκεν.
 Αὐτῷ μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὄρκον,
 Παῖδας δ' ἡμαρᾷ πάντας ἐς μετ' ἀναιέτας εἰκαί.
 Ὅς δ' αὐτὸς πάντεσσι δαίμονες, ὡς περ ὑπέρῃ,
 Εἰξετέλεσθ' αὐτὸς ἢ μέγα πρᾶτ' ἢ ἡδὲ ἀνάσσει.
 Φοίβῃ δ' αὖ Κοῖα πολυήρατον ἦλθεν ἐς Δινύ.
 Κυσαμένη δ' ἤπειτα θεὰ θεῶν ἐν φιλότῃ,

385

390

395

400

405

387. *Ἡγεμονίῃ*] *An ἡγεμονίῃ?* hoc est, via quā non illi Jovem sequantur. comitentur. *Guisius.*

391. *Α'θανάτης ἐκάλεισε θεὸς*] Deos hic à Titanibus distinguit *Hesiodus*, quamvis Dii à Titanibus nati fiant; quòd Jupiter victor pluris factus sit, unā cum suis, quā Saturnus & qui ei favobant; qua de causa nomen *Deorum* retulerunt, veluti *πρὶν ἔξοχῶν*. De eorum pugna postea dicemus. *Clericus.*

393. *Μὴ πν' ἀπορραΐσειν*] Scribo *ἀπορρήσειν*, pro *ἀπορήσειν*, metri causa. *Guisius.*

393. *Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γέρας*] *Iis qui honores obtinuerant, apud Coelum aut Saturnum, finitios promittit Jupiter, si in partes suas transirent, & novis præmiis se affecturum eos, quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multis in partes suas pertraxit. Hæc omnia clarè ostendunt homines fuisse, qui hominibus bellum inferrent, & sollicitarent adversariorum auxilia ad defectionem, spe præmiorum.* *Clericus.*

398. *Σὺν σφοῖσι παίδεσσι*] *Σφοῖται. πατρός*] *Ὀκεανῷ* (scilicet. *Guisius.*

401. *Με-*

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim à Jove domus, nec ulla sedes,
 Neque via, quæ non illis Deus præit:
 Sed semper apud Jovem graviter tonantem sedem habent.
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocavit Deos ad latum Olympum. (pugnet,
 Dixit autem, quod quisquis unà secum Deorum contra Titanes
 Nulli se adempturum præmia, sed honorem quemque
 Habiturum, quem antea inter immortales Deos. (munis,
 Illam etiam dixit, qui honoris expers fuerit sub Saturno & im-
 Ad honores ac præmia provecturum, ut æquum est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum.
 Cum suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam verò Jupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit iusjurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem præpotens est, atque regem agit.
 Phæbe porro Cæi perjucundum venit ad torum.
 Gravida verò facta deinde Dea Dei in concubitu,

401. Μεμνημένης εἶναι] Διευκρύνει, ut προπῆς, κέρως, μεμνημένης, ut μέμνηται. Griesius.

404. Φοῖβη δ' αὖ Κοῖς πολυήροτον ἦλθεν ἐς Αἴνλον] Cum inter posteros hujus Phœbes fuerint Numina fatidica, & quæ vaticiniis præesse credebantur; existimarim, Phœnicis litteris, scribi posse nomen ejus hoc modo Π-Π phœ-bah, os in illa, nimirum, os fatidicum; nam Phœniciâ Linguâ os Dei est oraculum, & consulere os Dei, est consulere oraculum. Æschylus in Eumenidibus, postquam dixit primū Terram, deinde Themis Oraculo Delphico præfuisse, sic pergit:

ὣν δὲ τῆς γῆς
 Ἀρχὴ θελήσας, εἰδὶ πρὸς βίαν πῶς,
 Τίτανις ἄλλα, παῖς χθονὸς, καθεζομένη
 Φοῖβη δίδωσι δ' ἢ ἡλύθλιον δόσιν
 Φοῖβη, τὸ Φοῖβης δ' ὄνομα ἔχει παράνομον:

Τοῦτο γὰρ verò sortitione, volente eâ, nec vi ullius allatâ, Titanis alia, filia Telluris, consedit Phæbe; donavit verò hac natali munere Phœbum, qui nomen habet ad Phæbes nomen accedens. Clericus.

Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
 Ἡ' πον' ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Μείλιχον ἐξ ὄρχης, ἀθανάτων ἐντὸς Ο'λύμπῳ.
 Γείνατο δ' Ἀστέρῳ δῖον υἱον, ὃν ποτε Πέρσης
 Ἡγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλῳ κεκληῖσθαι ἀκούειν.
 Ἡ' δ' ὑποκυσαμένη Ἐκάτῳ τέκε, τὴν πᾶσι πάντων

410

406. Λητὼ κυανόπεπλον] Nomen fortè habuit à *λητὼ lout*, hoc est, magicis carminibus uti, καὶ *λητὼ lito*, vel *leto*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur, easque docuisse alios. Circe, filia Solis, seu Apollinis, nobilissima etiam fuit *venefica*. *Clericus*.

408. Μείλιχον ἐξ ὄρχης ἀθανάτων ἐντὸς Ο'λύμπῳ] Hic versus spurius est, & delendus. *Guicetus*.

408. Μείλιχον ἐξ ὄρχης] Jam ante Jovem. *Clericus*.

409. Γείνατο Ἀστέρῳ] Phœniciè *ἡρῆθη* *haffethirah* latentem significat, quod nomen non malè conveniat filiae *veneficæ*; quæ mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulæ Deli, dum latuit, unde colligere licet veram esse allatam Etymologiam. *Callimachus*, in Hymno εἰς Δῆλον, ita insulam compellat, v. 37.

Ἐστῆς δ' ἡ σὺ
 Ἀστέρῳ τοπαλαῖον, ἐπὶ βαθὺν ἥλαο πέφρον
 Οὐρανόθεν φεύγουσα Διὸς γάμον, ἀστὲρ ἴση.

Nomen autem erat tibi *Asterie olim*, quoniam profundam insilueras fossam, coelitus fugiens Jovis concubitum astro similis. Videtur voluisse *Callimachus* Deam *Asteriam* in insulam fuisse mutatam, primum quidem sub aqua latentem, deinde δῆλον conspicuam factam. *Clericus*.

Ibidem. Ἡ' ποτε Πέρσης Ἡγάγετ' ἐς μέγα δῶμα.]; Suspicor *Persem* vocari virum hujusce *veneficæ*, quod inaudivisset jam *Hesiodus* *Perfas* esse *veneficiis* ac magicis artibus summopere deditos, qua de re vide Lib. II. *Th. Stanleji Philosophia Orientalis*. *Clericus*.

411. Ἐκάτῳ τέκε] Dicta est à Phœnicibus hæc Dea *ἡρῆθη* aut *ἡρῆθη echatha*, hoc est, unica, qua de causa ab *Hesiodo* v. 426. dicitur *μυνοχθὴς unigenita*. Hæc Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod insideret Lunæ, miscebaturque cum Diana, & præesse magicis artibus putabatur. Videntur Phœnices ita eam vocasse, quia Luna sola existimabatur esse in cœlo sui generis; cum maximus, post Solem, Planetarum esse censeretur, quod maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris præesse, quia noctu fiunt, inspectante veluti Lunâ. Solebant Græci, unoquoque mense, cum Luna esset nova, in compitis, cœnam apponere, quæ vocabatur *cæna Hecata*, & à pauperibus auferebatur. *Aristophanes in Pluto*, p. 63. Ed. Majoris Genevensis, de *Hecate*:

φῆσι

*Latonam ceruleo peplo peperit blandam semper,
Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
Peperit insuper Asteriam claram, quam olim Perses
Duxit in amplam domum, sua ut sit uxor.
Illa autem gravida facta Hecaten peperit, quam super omnes*

φησὶ δὲ αὐτὴ

Τὴς μὲν ἱκανοὺς καὶ πλεῖστους δῖπνοι κατὰ μῆνα προσάγουσιν.

Τὴς δὲ πίνοντας τὴν ἀνθρώπων ἀρχαίαν πρὶν καταθεῖναι.

Ait enim ipsa, qui habent, & divites sunt, eos cœnam unoquoque mense offerre, pauperes verò homines rapere, ferè antequàm sit appositæ. Ubi ita habet Scholiastes: Τὸ ἐν ταῖς τριώδαις ἐτίμων τοιπαλαίων, ἀλλὰ τὸ πρὸ αὐτῶν σελῶν, καὶ Ἀρτέμιδος καὶ Ἐκίτην καλεῖσθαι. Κατὰ δὲ νεώτερον οἱ πλεῖστοι δῖπνοι ἰστέρας, ὡς θυρία, τῇ Ἐκίτῃ προσάγουσιν ἐπὶ ταῖς τριώδαις ἐτίμων· οἱ δὲ πίνοντες ἤρχοντο πινόντες, καὶ ἰδίον αὐτῇ, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἐκίτη ἴφαρον αὐτῇ: quam in trivis olim colebant, quia eandem vocabant Lunam, Dianam & Hecaten. Novâ Lunâ, divites vesperi cœnam, quasi sacrificium Hecata, offerentes, in compitis ponebant. Pauperes verò veniebant esurientes, & eam comedebant, dicebantque Hecaten comedisse. Quæ hunc in locum transtulimus, duabus de causis; primùm ut constet hinc studiosissimè cultam hanc fuisse Deam, ex consilio Hesiodi; deinde ut intelligatur locus Esaiæ Prophetæ, de hoc Numine; ex quo loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, 11. Vos qui deseritis Jehovam, obliti montis sanctitatis mee, instruentes לבב laggad mensam & implentes יבב lamni libamen. Ex quopiam idiomate Orientalium Dialectorum, videtur pro ב esse ג, adeò ut ג fit idem ac גח aut גחגח vel גחגח echatha, nam hæc omnia unam significant, nisi fortè sit legendum גחגח labhad. Certè Numen quoddam, apud eundem Prophetam, vocatur in Cap. sequente גחגח ebhath. Sic loquitur 1. 17. Qui purificant se in hortis post גחגח ebhath; sic enim Massorethæ legunt. Sequens vox יבב mni planè eadem est, ac vox Græca μῆν mensis, unde dicta μῆν Luna. Respicit Propheta ad cœnas illas, unoquoque mense Hecatæ oblatas, quasi Numini Mensium præfidi; notum enim est, apud Orientales, menses fuisse Lunares. Huc respexisse videtur vetus Scriptor libri supposititii, qui dicebatur κήρυγμα Πέτρος, prædicatio Petri; ubi insimulabantur Judæi, quasi λατρεύοντες ἀγγέλους, καὶ μολών, καὶ σελῶν, colentes Angelos, mensem, & Lunam. Locus exstat, apud Origenem Tom. XIV. in Joannem.

Præter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse intelligimus, est & alia ratio; quòd, nimirum, sol diceretur apud eosdem populos גחגח labhad, hoc est, unus, quo credibilius fit Lunam גחגח ebhatha dictam fuisse, hoc est, unam. Macrobius Saturnalium

Ζῶς Κρονίδης τίμησε. πῶρον δὲ αἱ ἀγλαὰ δῶρε,
 Μοῖρην ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτιο θαλάσσης.
 Ἡ δὲ καὶ ἀστερόεντος ὤρου ἔμμορε πμῆς,
 Ἀθανάτοισ τε Θεοῖσι τε πμῆν ἐσὶ μάλισσά.
 Καὶ γὰρ νῦν ὅτε παρὲς ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
 ἔρδων ἱερὰ καλὰ καὶ νόμον ἰλάσσηται,
 Κυκλήσκει ἑκάτῳ· πᾶσι δὲ οἱ ἔσπετο πμῆ.
 Ρῆα μάλ', ὣς πρὸ φρον γὰρ θεὰ ὑπεδέξεται δίχαις.
 Καὶ οἱ ὄλβον ὀπάζουσι· ἐπεὶ δυνάμεις γὰρ πάρεσιν.
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸν ἐξερχόντο,
 Καὶ πμῶν ἔλαχον, τέττων ἔχοντες αἴσαν ἀπάντων.
 Οὐδὲ π μιν Κρονίδης ἐβίησάπο, ἔδδ' ἑ τ' ἀπύρθε.
 Ὅσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μὲν πρῶτοι Θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχε ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔσπετο δασμός.
 Οὐδ' ὅτι μνηστῆρας, ἥσαν θεὰ ἔμμορε πμῆς,
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ἔρηνω, ἥδ' ἐ θαλάσῃ.
 Ἀλλ' ἐπὶ καὶ πολὺ μάλλον, ἐπεὶ Ζῶς τίεται αὐτῶν.
 Ὡς δὲ ἐθέλει μεγάλας παραγίνεται, ἥδ' ὀνίνησιν,
 Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὃν καὶ ἐθέλησιν.
 Ἡ δὲ ὅπου ἐς πόλεμον Φθισιῶσθε θωρήσσονται
 Ἀνέρες, ἐνθα θεὰ παραγίνεται οἷς καὶ ἐθέλησι,
 Νίκην προφρονέας ὀπρῶσαι, καὶ κῦδ' ὀρέξαι.
 Ἐν τὴ δίκη βασιλεύουσι παρ' αἰδαίοισι καθίζουσι.

415

420

425

430

naliū. Lib. I. c. 23. Affixi Deo, quem summum, maximūque ve-
 nerantur, ADAD nomen dederunt. Ejus nominis interpretatio signifi-
 cat UNUS. Nihil esse corruptum puto, in loco Macrobi, neque
 audivisse eum Adad pro Achad; nihil enim vetat, quin Dialecto qua-
 riam Orientis γηη dixerint, quod Chaldaei solent γηηhad. Sed ad He-
 bræum redeundum est. Clericus.

413. Μοῖρην ἔχειν γαίης τε] Hoc est, sortem. Maris & terræ po-
 tentem Lunam esse intuit. Guiccius.

417. Καὶ γὰρ νῦν ἰλάσσηται] Placat, subintellige divos. Guic-
 cius.

417. ἔρδων ἱερὰ καλὰ] Hoc est καλῶν, sive litans, seu victimas
 macians facta portendentes, & rectā dispositione viscerum Deam
 placatam ostendentes. Res est notissima. Itaque malè vertunt sacra
 καλὰ. Clericus.

422. Αἴσαν

*Jupiter Saturnius honoravit: dedit verò ei splendida dona,
Potestatem ut habeat terræque & inexhausti maris,
Imò etiam stelligero à Cælo sortita est honorem,
Immortalibusque Diis honorata est maxime.
Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum
Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,
Invocat Hecaten: ingens verò eum sequitur honor
Facillimè, cujus benevola Dea suscipit preces:
Et illi divitias largitur; nam facultas ei adest,
Quotquot enim Terra Cæloque procreati sunt,
Et honorem sorte acceperunt, illorum habet sortem omnium.
Neque quidquam ei Saturnius per vim ademittit, neque abstulit
Eorum, quacumque sortita est Titanas inter priores Deos.
Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
Nec quia unigenita, minorem Dea sortita est honorem,
Et potestatem tam in terra ac cælo, quam in mari:
Sed insuper multò magis, quoniam Jupiter honorat illam.
Cui verò vult, magnificè præsto est, atque jurat.
Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
Atque quando ad bellum perdens viros armantur
Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
Victoriam promptè ut præbeat, & laudem porrigat.
Inque judicio reges apud venerandes sedet.*

422. Ἀλλὰ δὲ πῶς] Hoc est, sortem, potestatem, μῆγε, ut sup. Gnietus.

422. Καὶ πολὺ ἴαχον] Honor hic est præmium à Jove, post victoriam, iis qui eum adjuverant datum; aut honor qui antea ab iis obtinebatur, & à Jove confirmatus est. Cum ergo hoc Numen ante Jovem coleretur, fingaturque ab Hesiodo favisse Jovi contra Saturnum; honor, quem antea obtinebat apud homines, illi relictus est. Sequenti bus hoc aperit docet Hesiodus. Clericus.

Ibidem. Τῶν τε καὶ ἄλλων ἀπῳρτων] Aliorum Deorum alii cœlestes, alii terrestres, alii marinierant; aut partim dumtaxat cœli, terræ, aut maris præerant. Sed Hecate omnibus illis universi partibus æquè præfecta erat. Vide γ. 413. & 427. Clericus.

426. Ὥρα δὲ ἵππερ πῶς] Minus honoris sortita est. & vers. sequ. καὶ γὰρ subintellige ἥσαν. Gnietus.

426. Μυροῖον] Vide dicta ad γ. 411. Clericus.

Ἐσθλή δ' αὖθ' ὁπότε ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύουσιν.

435

Ἐνθα θεὰ καὶ τοῖς παραινέται, ἡδ' ὀνίνησι.

Νικήσας γ' βίη καὶ κάρτει, καλὸν ἄεθλον

ῥεῖα φέρει, χαίρων τε τοκοῦσιν κῦδ' ὁπάξει.

Ἐσθλή δ' ἐκπύεσσι παρησαμένῳ οἷς κ' ἐθέλησι,

440

καὶ τοῖς οἱ γλαυκῶν δυσπρόμοτον ἐργάζονται,

εὐχονται δ' ἑκάτῃ, καὶ ἐκπύπῳ ἔννοσιγαίῳ.

Ῥηϊδίως δ' ἄρξιν κυδρὴ θεὸς ὤπασε πολλῶν,

ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένη, ἐθέλυσά γε θυμῷ.

Ἐσθλή δ' ἐν σαθροῖσι σιῶν Ἑρμῇ ληϊδ' αἴξεν,

445

Βυκθλίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλους πλεῖτε αἰγῶν,

Ποίμνας τ' εἰροπύκων γ' ὄτων, θυμῷ γε θέλυσσά,

Ἐξ ὀλίγων βελάει, καὶ πολλῶν μείονα θῆκεν.

Οὕτω τοι καὶ μνηστῆρ' ἐκ μητρὸς ἔσσε,

Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι πέτιμνται χερσέεσσιν.

450

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτρόφον, οἱ μετ' ἐκείνῳ

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδόντο φάει πολυδερκέει Ἥρῃ.

Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κροτοτρόφῳ αἰδέεσθαι τε πρῆμα.

Ῥεῖη δ' αὖθ' ὁμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε Φαίδιμα τέκνα,

Ἐσίῳ, Δήμητρα, καὶ Ἡρῇ χρυσοπέδιλον,

440. Δυσπρόμοτον] Id est, δυσαῖ, δύσπρῳον] *Gruetius.*

Ibid. Ἐργάζονται] *Proprie colunt.* Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphora. *Clericus.*

441. Ἐθέλυσά γε θυμῷ] Ἀθέλυστα scribo. ἀθέλω, ἀθελέω, ut ἀπείρω. ἀθυμείω, & similia. Nota vocem Græciæ redditam. *Gruetius.*

447. Βελάει] Ὀφθαλμὸς augeat. *Gruetius.*

450. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτρόφον] Alios etiam Deos κροτοτρόφους constituerat Jupiter, ut liquet ex v. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem lunas, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Jove, cetera omnia obtinebat μὲν οὖν τῶν προτέρων θεῶν, cum prioribus Diis, hoc est, sub Cælo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus.*

454. Ἐσίῳ] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digamma *Æolico* V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt ἀπὸ τῆς ἑστῆς ignis, aut, Syriacâ inflectione, ἑστῆς *eschtha*. Notissimum est hanc Deam creditam præesse igni, & foco. Eruditum de ea Syntagma scripsit *Juss. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus.*

Δήμητρα

*Bona insuper quando viri in certamine colluctantur;
Ibi Dea & illis præsto est, atque juvat.*

*Qui verò vicerit virtute & robore, pulcrum præmium
Facile fert, lætisque parentibus gloriam dat.*

*Bona item equitibus adesse, quibus voluerit:
Et his qui cæruleum (mare) trajectu difficile exercent,
Votæque faciunt Hecata, & valdè sonanti Neptuno.*

*Facile etiam prædam inclita Dea dedit copiosam,
Facile verò abstulit apparentem, volens saltem animo.*

*Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
Armentæque boum, gregesque, & greges magnos caprarum,
Gregesque lanigerarum ovium, animo certè volens,
Ex paucis copiosa, & ex multis pauciora reddit.*

*Adeo sanè etiam unigenita ex matre cum sit,
Omnibus inter Deos honorata est muneribus.*

*Fecit autem jam Saturnius alumnam juvenum, qui post jam
Oculis adspexerunt lumen multa contuentis Auroræ.*

Sic ab initio nutriens filios: atque hi sunt honores.

*Rhea autem compressa à Saturno, peperit illustres liberos,
Vestam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem,*

Δήμητρος] Δημῳτις dicitur per contractionem, plenius verò Δῆμοτις. Si scribamus Phœniciè 𐤍𐤕, derivanda vox erit à radice 𐤍𐤕 dai, quæ significat *sufficientiam*, *copiam*; nomen convenientissimum huic Dæ, quæ inventrix erat & præses frugum, imò verò omnium fructuum; quorum proventum augere, aut minuire credebatur, prout propitia erat, aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum, in honorem hujus Dæ:

Φέρει δ' ἀγρόδι νόσσην πάντα,
Φέρει βόας, Φέρει μῆλα, Φέρει στάχυν, οἷον διεχομένη.
Φέρει καὶ εἰργάναν, ἣν δὲ ἄρσας, καὶ ἄμεινον.
Ἰλαδί μοι τέλεισι, μίχα κρείισσι Θεάων.

Refer ex agris matura omnia, pasce boves, pasce oves, fer spicam, fer messem. Fove pacem, ut qui aravit ille & metat. Propitia mihi sis, zer optata, magna regina Dearum. Historiam hujus Dæ multis prosequuti sumus Gallico sermone, Biblioth. Universalis T. VI. Clericus.

Ἡρώ] Phœniciè 𐤍𐤕𐤁𐤀 *hira*, aut 𐤍𐤕𐤁𐤀 *harah*, inter alia significata, *emulam*, seu *zelotypam* sonat; quâ nominis significatione, nulla aptius quadrare potest in Junonem, quæ perpetuâ zelotypiâ erga virum laborans describitur. *Jupiter* eam disertè vocat *Ζηλῳμῳν*, *zelotypam*.

Ἰφθιμόν τ' Αἰδῶν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναΐδ,
 Νηλεὺς ἦτορ ἔχων· καὶ ἐρείπυτον Εἰνοσίγαιον,
 Ζηῶά τε μητιόεντα, θεῶν πατέρες ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,

tyram, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam 9. 30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud *Lucianum* T. I. ubi de natalibus Bacchi. *Clericus*.

455. Ἰφθιμόν τ' Αἰδῶν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναΐδ] In explicatione historica Fabulae Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus Αἰδῶν, aut αἴδης deducendum ex voce Phoenicia ʾad, aut ʾajid, quā significatur mors, aut exitium; nec opus est monere quā aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare cōdebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, Νηλεὺς ἦτορ ἔχων, *cor immisericors habens*, quia mors nemini pareit. Voce autem illā signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex α privativo & αἶδω video deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione αἴδης Αἰδῶν, in qua subintelligitur οἶκος, in *Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cujus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus*, in vita Thesei, descensum hujus Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Aidonem* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censerī ac Pluto, de quo nunc sermo est, cum Pluto aliquot sæculis ante Theseum vixerit. Verūm hinc liquet, ex antiqua fama, vulgò persuasum fuisse Aidem in Epiro regnasse; quā vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cūm Epirum dicimus, non intelligimus dumtaxat regnum illud exiguum, cujus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cūm regnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla exercuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particularim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionum descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut Aides putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde Πλούτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, eum non mirum est divitis præesse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quā mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinæ; unde fit ut non rarò in Veterum scriptis inter se hæc conferrantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plautum*, in Captivis Act. V. S. 4. sic loquitur adolescens è lapacidinis rediens:

*Vidi ego multa sapè picta qua Acherunti fierent,
 Cruciamenta, verūm enim verò nulla ad aquē est Acheruns,*

Atque

Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit,
Immitte cor habens, & valdè sonantem Neptunum,
Jovemque sapientem, Deorum patrem atque hominum,

Atque ubi ego fui, in lapicidinis.

Pofidonius apud Strabonem Lib. III. p. 101. de Turditaniz fodinis: παρ' ἐκείνοις αἰς ἀλυσὶς τῶν ἀποχθονίων τόπων. οὗτος ὁ Ἄδης, ὡς αὖτ' ὁ Πλούτων ἡγεμὼν: certè, apud eos, subterranea loca, non Hades, seu Pluton, habitant. Similiter quando cogitabant Poëtæ de regno mortuorum, vocabant Jovis & Neptuni fratrem Aïdem, aut Hadem; quando de divitiis, Plutonem. Plinius Lib. XXXIII. c. 1. Imus in viscera terra, & in sede Manium opes quarimus. Paul' pòst de metallis: illa nos premunt, illa nos ad inferos agunt. 5. Potuit etiam Aïdes rex mortuorum haberi, quod permulti eorum, quos in fodinas demittebat, illic interirent; potuit credi pœnas de miseris mortalibus exigere, quales describuntur in inferis, propter miserrimam hominum ad metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet Diodorus Siculus, de fodinis Egyptiorum Lib. III. p. 159. & Lib. V. p. 313. Posteriora tantum, brevitatis causâ, proferam: οἱ κατὰ γῆν, inquit, ἐν τοῖς ὀρύγμασι, καὶ κατ' ἡμέραν καὶ νύκτι κατεχθονίδμοι τὰ σώματα. πολλὰ δὲ ῥῆν' ἀποθνήσκουσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακοπραΐας (αἰετὶς γὰρ ἡ κατὰ τὸ ἔργον οὐκ ἐστὶν αὐτοῖς. ἀλλὰ ταῖς τῶν ἐπισκεπτῶν πλῆγαις, ἀναστρεφόμενοι ὑπομένουσι τὴν θανάτῳ τῶν κακῶν, ἀτυχῶς ἐκείνων τὸ ζῆν.) πῶς δὲ ταῖς δουλείαις τῶν σωμάτων καὶ ταῖς τῶν ψυχῶν κακοπραΐαις ὑπομένοντες, πολλὴν χρόνον ἔχουσι τὴν πελαγοπρίαν. αἰετὶς γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατος ἐστὶν ὁ ζῆν, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι τὴν πελαγοπρίαν: αὐτὸν sub terra, in fodinis, horum corpora atteruntur, multi intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim remissio, aut quies operum illis est, sed præfectorum verberibus gravitatem malorum ferre coguntur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Nonnulli qui robore corporum, animorumque patientiâ, laborem sustinere possunt, longum in tempus arumnas illas habent. Optabilior enim illis mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem. Qui imperant ejusmodi hominibus usque aded miseris, & solis lucem nunquam videntibus, illi meritò dici queant, non vivos, sed

νεκρῶσι κατεχθονίοισιν ἀνάσσειν,
regnare in mortuos, qui sunt sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἐλάττωποι Εὐνοσιγαῖον] Hoc est, Ποσειδῶνα, qui mari præesse creditus est, quod classibus vivus id obtinuerit, atque insulas occupavit. Dictus est ΠΩ-ΤΩΝ posidon, ejus ætatis linguâ, hoc est, frater navium. Εὐνοσιγαῖος est epitheton quo designatur Neptunus, seu maris Deus, quia mare procellâ concussum videtur etiam ipsam terram concutere. Clericus.

457. Ζῆν ἄπ'] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non Ζεύς, eique apprimè convenit, cum P'hoeniciâ Linguâ ʾʾl zanni significet
scorta-

Τῷ κ' ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται δ' ῥῆα χθών.
 Καὶ τὸς μὴ κατέπινε Κρόν' ὄσας ἐκαστὸν
 Νηδύ' ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γένεσ' ἵκοιτο
 Τὰ Φρονέων, ἵνα μὴ πρὸς ἀγαθῶν ἔρασι νείων
 Ἀλλ' ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληίδα πρῶτον.
 Πάρετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἀπερόεντ',
 Οὐνεκά οἱ πέπρωτο ἔφ' ὑπὸ παιδὶ δαμνῶναι,

scortatorem; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. *Clericus.*

Id. Θεῶν πατὴρ ἰδὲ καὶ ἀνδρῶν] Hic πατὴρ nomen est dignitatis, non naturæ, significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* passim vocatur, & promiscuè usurpantur Ζεὺς πατὴρ & Ζεὺς βασιλεὺς, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox πατὴρ regem significasse, quod patres essent veluti reges familiæ suæ; cum homines nondum in societates majores coïvisissent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque Pater vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, *Iliad.* II. γ. 250. ubi postquam Achilles duo à Jove petiisset, quorum alterum dumtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τῷ δ' ἔπειθ' ῥῆ' ἰδὼκε πατὴρ, ἔπειθ' δ' ἀνίδουσι.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuisit. Similiter *Virgilius Georg.* Lib. I. γ. 121.

Pater ipse colendi

Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: Ἀπολύτως πατὴρ ἐν τέλει λέγεται ὡς ἀρχέτυπον. τὸς γὰρ ἐν ἀνθρώποις πατέρες ἀφιδρύματα ἔστιν οἱ πατέρες Διὸς φασιν οἱ παλαιοί: absolutè Patrem ut archetypum in hisce dicit. Veteres enim dicunt patres inter homines esse exempla hujusmodi patris Jovis. Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Cælus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines prius fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat pater esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adr. Turnebum*, in *Adversariis* Lib. XIII. c. 8. Si prima origo vocis quærat, derivandam crediderim à prisca radice 𐤒𐤕𐤕 batar, quæ apud Arabas, & Æthiopas, significat condidit, creavit, unde 𐤒𐤕𐤕 patir est creator, *Clericus.*

458. Τῷ κ' ὑπὸ βροντῆς καὶ πρὸς ἑξῆς] Postquam Jovem miscuerant cum summo Numine, ei fulmina tribuerunt; quæ cum & è nubibus mittantur, & à causa ignota oriantur, Numinis manu mitti credebantur. Antiquiori ævo, non dubitabant

Cujus & à tronitru concutitur lata terra.

*Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
Ex utero sacro matris ad genua venerat:*

Hæc agitans, ne ullus clarorum filiorum Cœli

Alius inter Immortales haberet regium decus.

Audierat enim ex Terra, & Cœlo stellis micante,

Quòd sibi fatale esset suo à filio domari,

* *Juppiter, an venti discussâ nube tonarent,*
sed horrendum illum fragorem Deo ipsi acceptum ferebant. *Clericus.*

459. Καὶ τὰς μὲν κατέπιεν Κρόνος μίγας] Scimus quibus allegoriis Græculi hoc Saturni factum interpretari & ad commodum sensum redigere conati sint; sed omnia sunt somnia, antiquitatis, rationisque suffragiis destituta. Si rem ipsam expendamus, veteremque Saturni ætatis Linguam consulamus, faciliè intelligemus Saturnum, ne à liberis suis folio dejectetur, ex quo ipse patrem deturbaverat, eos in carcerem conjecisse; unde postea egressi quod timuerat perfecterunt, ut in sequentibus docet *Hesiodus*. Ex ventre nihil egreditur præter excrementa; à morte nihil prorsus redit. Itaque quoniam *deglutiti* illi liberi Saturni redierunt, eos neque verè *deglutitos*, neque occisos oportet fuisse. Error Poëtarum natus est ex voce ambigua, quæ & *deglutire* & *abscondere* significat. Ea est radix בלח *balah*, quæ utrumque significatum obtinet; & quam cum hic κρύπτειν vertere debuissent Græci, transtulerunt κατέπιεν. Quod autem dicimus *Saturnum* abdidiſſe liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui legerint simile quid à Cœlo factum esse; qua de re, vide dicta ad γβ. 156 & 158. *Clericus.*

464. Οὐκ ἔστι οἱ περὶ τὸν Τύχην ignorabant, nov-
rant περὶ τὸν Δῆμον, seu μίγαν, hoc est, fatum; sed nec immutabile putabant, nec Deos, quasi immutabile credidissent, se se gerentes inducebant, ut liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Vide & *Aul. Gellium* Noct. Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis temporibus notum fuisse, esse nescio quam Naturam superiorem ipsis Diis, qui colebantur, ex cujus inmutabili voluntate pendebant; quia, nimirum, Dii illi mortales fuerant, divinæ Providentiæ subiecti, quemadmodum ceteri homines. Postea hæc Stoici mirum in modum incrustarunt, disputationibus suis de Fato. Grammatici interpretantur περὶ τὸν Δῆμον, quasi περὶ τὸν Δῆμον, hoc est, *perasitiam*, nam περὶ τὸν est *finis*, δὲ τὸν Δῆμον *finis*. Subintelligitur βεβλή, quemadmodum post *fatum* subintelligendum *consilium*. *Clericus.*

F

465. Διὸς

• Quærentem hoc inducit Pythagoram *Ovidius* *Metam.* XV.

Καὶ κρατερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλῃ διὰ βυλάς.
 Τῷ ὅγε σὺν ἀλαστοκοπιῇ ἔχεν, αἰὲν ἀδοκίμων
 Παῖδας ἐς κατέπινε· ῥέειν δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
 Τέξεσθαι, τότε ἔπειτα φίλῃσι λιτάνειε τεκῆας
 Τὰς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,
 Μῆτιν συμφροσάσθαι ὅπως λελαίθοιτο τεκῆσθαι
 Παῖδα φίλον, πῶσαιτο δ' ἐρινυὺς πατρὸς ἐοῖο
 Παίδων, ὅς κατέπινε μέγας Κρόνον αἰκυλομήτης.
 Οἱ ᾗ θυγατρὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ὀπίθοντο,
 Καὶ οἱ πεφροδέτην ὅσα περ πέπρωτο γυνεὺς
 Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῇ καὶ ὑεὶ κρατεροθύμῳ.
 Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πῖονα δῆμον,
 Ὅππότε ἄρ' ὀπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
 Ζηῶα μέγαν· τὸ μὲν οἱ εἰδέξατο Γαῖα πελοῖρη
 Κρήτη [ἐν] ἄρειν τρεφόμεν ἀπὸ πατέρων τε.
 Ἐνθα μὲν ἔκτο φέρουσα θοῶν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 Πρώτῃ ἐς Λύκτον, κρύψεν δὲ ἐν χερσὶ λαβῆσα
 Ἀντρω ἐν ἡλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,

465

470

475

480

465. Διὸς μεγάλῃ διὰ βυλάς] Additio inutilis, nam hoc ipsum dictum est superiori versu. Verum antiquissimi Poetae non auferant voces. Vide versum sequentem, quem confer cum 459. *Clericus*.

466. Καὶ κρατερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλῃ διὰ βυλάς.] Hic versus notus videtur. *Guiccius*.

471. Μῆτιν συμφροσάσθαι] Consilium ut conferrent. *Guiccius*.

472. Πατρὸς ἐοῖο] An ἀνδρὸς ἐοῖο? hoc est, viri sui, Saturni furentis. placet. versu sequ. παίδων subintellige ἐνθα. *Guiccius*.

475. Καὶ οἱ πεφροδέτην] Et ei declararunt. *Guiccius*.

477. Λύκτον] *Homerus* Λύττον vocavit, ut docet *Strabo* Lib. X. quamvis Codices nostri habeant Λύκτον, non aliter ac apud *Hesiodum*. Vide *Is. Casaubonum* ad *Strabonem*, qui tamen *Casaubonus* perperam abit à *Strabone*. Λύττον vera est lectio, ut ex hac historia colligere licet. *Rhea* enim latibulum quærebat, hoc est Phoeniciè *lyttou*, aut *lyttou*, à radice *lytt* quæ significat occultavit, ut & *lytt* apud *Hebræos*. Huc accedunt nummi antiqui *Lyttonum*, in quibus hoc oppidum dicitur *AYTTION*. Vide illustrem ac eruditum vi-

rum

Quamvis robusto, Jovis magni per consilia.

Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed insidias struens

Filios suos devorabat: Rheum autem tenebat luctus gravis,

Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum

Paritura, jam tum caris supplicabat parentibus.

Suis, Terraque, & Caelo stellato,

Consilium ut conferrent, quo pacto occideret pariens

Filium carum, possétque ulcisci furias patris sui

Contra filios, quos devorabat ingens Saturnus versutus.

Illi verò filia dilecta auscultarunt & morem gesserunt,

Et ei commemorarunt, quacumque fatis constitutum esset fieri

Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.

Miserunt autem in Lyctum, Cretæ in pinguem tractum,

Cùm minimum natus filiorum esset paritura,

Jovem magnum. hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta

In Creta lata educandum & enutriendum ab infantia.

Tum quidem pervenit ferens celerem per noctem nigram,

Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum manibus pre-

Antro in excelso, divinæ sub latebris terra, (bensum

rum Ezech. Spanhemium in Hymnum Callimachi in Apollinem v. 33. Strabo docet Gortynam centum Stadiis à Lytto abesse. Lyttum verò à mari Libyco octoginta. pag. 328. Ed Genev. Is. Casauboni. Clericus.

Ibidem: Ἀῖμας] Tractum vertimus non populum, propter adjunctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quàm populo. Ἀῖμας tractus dictus est ab Ἀδάμ adamo, terra; deinde tractus incolæ eâ voce significati. Clericus.

477. Πέρψας δ' ἐς Λύκτον] Scilicet αὐτὸν. Guistus.

481. Εἴθ' οὖν εἰς Ἰντρο] Hic cum duobus sequentibus sunt nothi. Guistus.

482. Περύτλις ἐς Λύκτον] Cùm Rhæa Lyttum, mediterraneam urbem, itura, appulisset in Cretam, peperit antequàm eò perveniret; atque ex eo loco delatus primùm infans est Lyttum à Cretensibus: (nam terra sunt incola terra) deinde translatus in montem Ægzum, procul situm à Lytto. Hoc indicat vox περύτλις, quæ ridiculè abundaret nisi δέκτος, secundum, aliò translatus fuisset Jupiter. Hoc observamus, quia non est à viro doctissimo animadversum. Clericus.

Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.

Τῷ δὲ σπαρτανίσασα μέγαν λίθον ἐγυάλιξεν

485

Οὐρανίδη μέγ' ἀνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῇ.

Τὸν πόθ' ἐλὼν χεῖρεσιν ἐλὼ ἐγκατέθετο νηδῳ,

Σχέτλιθ' ἔδ' ἐνόησε μὲν φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω

Ἀντὶ λίθου εὖς ὑὸς ἀνίκητος καὶ ἀκηδής

Λείπεθ', ὃ μιν τάχ' ἔμελλε βίη ἢ χερσὶ δαμάσας

490

Τιμῆς ἐξελάαν, ὃ δὲ ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξιν.

Καρπαλίμως δὲ ἄρ' ἔπειτα μὲν καὶ Φαίδιμα γῆα

Ἡΰξετο ποῖο ἀνακτος ὀπιπλομήης δὲ ἐνιαυτῷ,

Γαίης ἐννεσίῃσι πολυφρεσδέεσσιν δολωθεῖς,

Ὅν γόνον ἅψ' ἀνέηκε μέγας Κρόντος ἀγκυλομήτης

495

Νικηθεὶς τέχνησι βίηφί τε παιδὸς ἐοῖο.

Πρῶτον δὲ ἐξήμησε λίθον, πύματον κατὰ πίνων.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει.] Rectè idem vir eruditissimus ita legendum esse animadvertit, ex Scholiaste, & collem Idaei montis intelligendum. Jupiter aut ab hoc monte, aut à clypeo caprae pelle tecto, dictus est αἰγίοχος, hoc est, aut habitans Ægeum montem, aut habens Ægidem, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phœnicia *יְהוָה* *isebaoth*, quæ & exercitus, & capreae significat, & conjungi solet ab Hebræis cum nomine Δεῦ, qui dicitur *יְהוָה* *יהי* *jahvoh* *isebaoth*; quæ possunt verti *jahvoh* *caprearum*, aut *jahvoh* *exercituum*. An perperam verterunt Græci loquutionem Phœniciam, ut de summo suo numine dicerent quod à Phœnicibus de Deo vero dici audiverant? Clericus.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει.] Αἰγαίῳ ἐν ὄρει. Ægeo in monte. Guierus.

485. Τῷ δὲ σπαρτανίσασα μέγαν λίθον ἐγυάλιξεν Οὐρανίδη.] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis *יְהוָה* *eben* quæ in Lingua Phœnicia, quemadmodum in Arabica, *lapidem*, æquè ac *filium* significabat; aut si mavis *יְהוָה* *habben* sumserunt pro *יְהוָה*, *eben*, *filium* pro lapide. Cùm Saturnus liberos suos in carcerem conjiceret, dedit ei Rhea *filium*, non suum, sed alienum pro suo. Colligere hoc est ex alia hujus fabulae circumstantia. Lapis ille vocabatur *Abaddir*, quod videtur esse idem ac *יְהוָה* *eben* *dir*, quorum prius *filium*, posterius *alienum* significat, solemni mutatione י & ד, nam ד *zar* alienum sonat. Priscianus Lib. V. fol. 21. averso, ed. Ascensianæ: *Abadir* Deus est. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devorasse, pro Jove; quem Græci βασιτύλον vocant. De Batulis vide Sam. Bachartum Chan. Lib. II. c. 2. quamquam ab illo dissentimus de origine vocis *Abadir*, quam putat significare *lapidem rotundum*

Ægæo in monte denso sylvoſo.

*Huic autem faſciis involutum magnum lapidem in manus dedit
Cœli filio, præpotenti Deorum priori regi.*

Quem tum arreptum manibus, ſuam condidit in alvum

Miſer; nec cogitavit animo quòd ſibi in poſterum

Pro lapide ſuus filius inviſtus & ſecurus

Supereſſet, qui ipſum mox eſſet vi & manibus domitum

Ex honore expulſurus, ipſeque immortalibus eſſet imperaturus.

Celeriter autem deinde robur & fortia membra

Creſcebant illius regis: revolutò dein anno,

Terræ confilio aſtuto circumventus,

Suam ſobolem iterum emiſit magnus Saturnus verſutus,

Viſtus artibus ac vi filii ſui.

Primum verò evomuit lapidem, ultimò devoratum.

*dum; quaſi verò Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ,
aut, ut nos, in carcerem conjecerit! Clericus.*

486. Εὐὲ ἐγκύττειτο τοῦτον] Cùm vetuſtiſſimi Græci verbum, quòd
deglutire & occultare ſonat, priori ſenſu cepiſſent; conſequens erat,
ut dicerent *Abaddirem* in ventrem Saturni deſcendiſſe. *Clericus.*

486. Μίγ' ἀνὰ κτ] Hoc eſt, *μεγάλα ἀνὰ κτ.* *Guietus.*

487. Εὐὲ ἐγκύττειτο τοῦτον] Scribendum videtur *ἐν καὶ ττ.* an divi-
ſim ſcribendum? *ἐὺ εἰς κττ.* *Guietus.*

490. Οἷ μιν πέχ' ἔμειλε] Hoc eſt, *ὅς μιν.* *Guietus.*

491. Οἷ δ' ἐν ἀθανάτοις ἀνάξει] Nota phraſin. ſcribi poterat,
ἐν ἀθ. ἀνάξ. an ſcribendum? *ἢ δ' ἀθανάτοις ἀνάξει.* placet. *Guietus.*

492. Καρπαλίμως δ' αἶψ' ἔπειτα] Hic cum ſequentibus novem ver-
ſibus ſunt ſubdititii. *Guietus.*

493. Εἰπωλομόν δ' ἐν αὐτῷ] Niſi ſit hīc immanis *περιτολογία*
Poëtica, legendum *ἐπιπολομόν ἐν αὐτῶν*, *revolutis annis*, nam Jupi-
ter non eſt tantus factus, vertente anno, ut Patri inſidiari poſſet. *Cleric.*

493. Εἰπωλομόν δ' ἐν αὐτῷ] Alii *ἐπιπολομόν ἐν αὐτῶν.* *Guietus.*

494. Γαίης ἐνείσις] *ἴω, ἴμαι, σιῶνις, σιῶνις, εἴω, ἔνις, ἐν-
σίη, & geminato ἐνείσις.* Sic ab *ἴω, ἴος, ἴότης, ἴότης* idem. *Guietus.*

495. Οἷ γόνι ἀψ' ἀνέκει] Poſtea eſt *ἐξήμεσε, evomit.* Hoc eſt,
carcere emittit. Quemadmodum verbum quòd ſignificat *deglutire*, &
quòd antea diximus perperam intellectum, ſonat etiam *abdere*: ita
verbum *ἐν Κο*, quòd eſt *vomere*, tralatitio ſignificatu eſt *ejicere*,
emittere. Sic terra Chanaanæa dicitur *evomiſſe*, hoc eſt, *ejeciſſe in-*
colas ſuos, Levitic. XVIII, 28. Similiter Saturnus fertur *evomiſſe*
filios, quos deglutierat; hoc eſt, *emiſſe carcere*, in quem eos
abdiderat. *Clericus.*

Τὸν μὲν Ζεὺς στήριξε καὶ χθονὸς ἄρτυός τ' ἔσται
 Πυθὸς ἐν ἠγαθήῃ, μάλοισι ὑπὸ Παρνηγοῖο,
 Σῆμ' ἔμμεν ἐξοπίσω, θωῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Λῦσε δ' ἡ πατὴρ κασιγνήτας ὀλοῶν Διὸς δεσμῶν
 Οὐρανίδας, ὅς δ' ἔησε πατὴρ αἰσιφροσύνησιν.
 Οἳ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν Διερρεσιάν,
 Δῶκαν δ' ἡ βροντῇ, ἥδ' αἰθαλόεντι κεραυνόν,
 Καὶ στεροπύ· τὸ πρὶν δ' ἡ πελώρη Γαῖα κεκάλυπτο.
 Τοῖς πίσω, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.

500

505

Κέρων δ' Ἰάπετος καλλιόφυρον ὠκεανίνην
 Ἠγάγετο Κλυμένην, καὶ ὁμὸν λείχετο εἰσπνέδαινε.
 Ἡ δὲ οἱ Ἀτλαντὶ κεραυρόφρονα γένετο παῖδα.

498. Τὸν μὲν Ζεὺς στήριξε, καὶ τὴν χθὺν] *Malè intellecto historiarum initio, cetera Poëtæ ei erroris consentanea finxerunt. Clericus.*

501. Πατὴρ κασιγνήτας] *Hoc est, Titanas, à quibus etiam sibi metuebatur Saturnus. Clericus.*

Δῶκαν δ' ἡ βροντῇ καὶ τὴν χθὺν] *Non propriè hoc intelligendum, nam Cyclopes soli crediti sunt fabricare fulmen; sed dicuntur Titanes fulmine Jovem donasse, quod ei regnum detulerint; quod cum postea cum divinitate confusum sit, Deus autem crederetur fulmen mittere, ideo qui Jovem Regem fecerunt, ei fulmen tradidisse hinc dicuntur. Clericus.*

502. Οὐρανίδας] *Τὴν κόκλωνα, ut suprâ. Guierus.*

Ibid. Αἰσιφροσύνησιν] *Ab αἰσ, αἰσμός, αἴτη, αἴω, αἴσις. Hesych. αἴσις, πῶς, βλάστη. idem αἰσιφροσύνησιν, αἰσίοις, αἰσιφρον, hoc est, φρενοβλαστῆς, αἰσός. Guierus.*

505. Τὸ πρὶν δ' ἡ πελώρη] *An scribendum? τὴν πρὶν γὰρ πελώρη. Guierus.*

506. Τοῖς πίσω θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.] *Cum Deus post fata factus crederetur, eadem operâ fulmen tractare existimatus est. Clericus.*

507. Κέρων δ' Ἰάπετος] *Eruditi vulgò volunt hunc fuisse Japhethum Noachi filium, cujus posterì Europam incoluerunt. Quod dubium non esset, si omnes populi Europæi à Japeto originem duxisse dicerentur. Attamen quia vetustissimæ historiæ postea interpolatæ sunt innumeris mendaciis, mirum non est, si farrago verò & falso mixta secum non satis consentiat. Sed & veri fortè vestigium in ea est quòd ab aliis Promethæus, Japeti filius, humani generis conditor fuisse dicitur; quia omnes, aut propemodum omnes Europæi ex Japhetho ejus patre oriundi sunt. Vide Apollodorum Biblioth. Lib. 1. c. VIII. §. 1. & Hygini Fab. CXLII. Clericus.*

509. H'N

*Illum quidem Jupiter firmiter defixit in terram spatiosam
 Pytho in divina, in amfractu Parnassi, (nibus.
 Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus homi-
 Solvit verò patruos noxiis à vinculis
 Cæligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
 Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
 Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
 Quibus confisus, mortalibus atque immortalibus imperat.
 Puellam porro Japetus pulcram Oceanidem
 Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
 Ipsa verò ei Atlantem magnanimum peperit filium:*

509. Η' δὲ οἱ Ἀτλαντὶ κορυφῇ γένετο παῖδα] Hic postea dicitur cælum sustinere, in terræ finibus, è regione Hesperidum. Credibile est hunc conditorem fuisse Atlantiorum populorum, qui ultimam Africam incolebant, circa montem Atlantem. Is mons, propter summam altitudinem, videbatur sustinere cælum, & quia ad ultimum occasum situs credebatur, quæ in parte existimabant cælum terris incumbere. Dictus autem est Ἀτλαντὶ *hastla*, aut simili nomine, à radice *thalah*, hoc est, pendere, quia altissimæ rupes pendere videntur, aut quia *suspensum* sustinere censebatur cælum. Nomen montis inditum videtur primo eorum duci, qui ejus juga, aut valles cultum iverunt. Certè Herodotus scripsit vicinos populos *Atlantas* dictos Lib. IV. c. 184. Ταῖσι, inquit, ἄνθρωποι ἐν Ἀτλαντί, οἱ αἰώνιοι εἰσι πάντες ἀνθρώπων τῇ ἡμεῖς ἰδούμεν: *hisce nomen est Atlantibus, qui sine nomine (nempe, proprio singulorum, ut postea docet) sunt soli hominum quos norimus.* Ideò fortè Atlas in montem mutatus fingitur. Eum ita describit Pomponius Mela Lib. III. c. 10. postquam dixit media Africæ, ad occidentem, exusta esse: *Exustus, inquit, insula opposita sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est Atlas densè consurgens, verum incisus undique rupibus præceps, invius, & quo magis surgit exilior; qui quòd altius quàm conspici potest, usque in nubila erigitur, cælum & sidera non tangere modò vertice, sed sustinere quoque dictus est.* Herodotus hæc de eo monte antea scripserat Lib. IV. c. 184. ἐν σινὶ καὶ κυκλωπεῖς πάντη. ὑψηλὸν δὲ ἔστι δὴ πλείστη ὡς πᾶς κορυφαί αὐτῆς ἔχουσιν εἶναι ἰδίᾳ. ὑδὲ ἔστι ἥ αὐτῆς ἀπὸ λείπῃ τῇ φησὶ ὑπὲρ τῆς, ἔτι χειμῶν. εἴτε ΚΙΟΝΑ ἢ ἕρα καὶ λέγουσιν οἱ ἐπιχώριοι εἶναι: *est arxustus & undique rotundus, & ut fertur adeò excelsus, ut ejus summa juga nequeant cerni; numquam enim iis desunt nubes; neque æstate, neque hyeme.* Hanc COLUMNAM cæli esse dicunt incolæ. Clericus.

Τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενόιπον, ἡδὲ Προμηθέα
 Ποικίλον, αἰολόμηπν' αἰμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθέα,
 Ὅς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γνέτ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι·
 Πρῶτον γάρ ῥα Διὸς πλάσιν ὑπέδεκτο γυναικά
 Παρθένον. ὑβρισίῳ δ' Μενόιπον ὀρύοπα Ζεὺς
 Εἰς ἔρεβον κατέπεμψε, βαλὼν φολόεντι κεραυνῷ,
 Εἵνεκ' αἰταοθαλῆς τε καὶ ἡγορέης ὑπερόπλη.
 Ἄτλας δ' ἔρανον ὄρωι ἔχθ' κρεταρῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πίεθαι ἐν γαίῃς, πρὸ παρ' Ἐσπερίδων λιγυφώνων
 Ἐσθλῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.

510

515

510. Ταπ δ' ὑπερκύδαντα Μενόιπον] Hic Menœtius postea dicitur ὑβριστής, flagitiosus, contumeliosus, quod non abit à significatione radicis מנא menath, quæ, apud Chaldaeos, significat tenuis. Clericus.

Ἡ δὲ Προμηθεύς] Προμηθεύς & Ἐπιμηθεύς nomina Græca sunt, non quæ antiquissimâ Linguâ primorum Græciæ colonorum imposita hisce Titanibus fuerant. Vel, si mavis, cognomina sunt, quæ loco nominum postea fuerunt, cum longa ætas ea oblivione sepeliisset. Προμηθεύς dictus est διὰ τὸ προμνησθάνειν, prædiscere, quod prudentis est; Ἐπιμηθεύς verò διὰ τὸ ἐπιμνησθάνειν in ipsa re discere, quod est improvidi. Si audimus Sam. Bochartum, * nomen verum Promethei fuit Magog, quia 1. ut Japhethi filius Magog: ita Japeti Prometheus: 2. Caucaſo Prometheus affixus fuisse fingitur, quia vel ipse, vel gens Scytharum ab ipso oriunda in Caucaſo fixerat sedes: 3. dicitur ignem è cœlo in terram detulisse, quia metallis, circa Caucaſum montem effossis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut restituit. Liquet hoc ex Prometheo victo Æschyli, ubi sic loquens inducitur:

Χαλκόν, σίδηρον, ἄργυρον, χρυσόν τε
 Φήσιν ἂν πάργιν ἐξελθεῖν ἐμῷ;

Æs, ferrum, argentum, aurumque quis dixerit se ante me invenisse?
 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod à vulturibus erosum contabescit, videtur niti nomine Magog; est enim ab Hebræo מגוג moug, vel מגוג magag, quod est liqueſieri, contabescere. Hæc Bochartus, quæ si vera sunt, fortasse verum nomen Epimethei fuit Gog; filius enim alius Japhethi sic vocabatur, qui Magogi vicinus erat, hoc est, non procul à Caucaſo habitabat; qua de re, vide eundem virum doctissimum, in Phalegi Lib. III. c. 13. Dictus autem fuerit Epimetheus Gog, à radice גג quæ apud Arabas significat arſe, flagrare.

* In Phalegi Lib. I. c. 2.

*Peperit præterea gloriâ præsignem Menœtium, atque Prometheus
Varium, versipellem: stultumque Epimetheum,
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
Primus enim Jovis filiam suscepit mulierem
Virginem. flagitiosum verò Menœtium latè videns Jupiter
In Erebum detruxit, feriens ardenti fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Atlas verò coelum latum sustinet, dura ex necessitate,
Fimibus in terrâ, è regione Hesperidum argutarum
Stans, capiteque & indefessis manibus.*

vit, eò quòd exarserit amore mulierum; quòd significatur Pandoræ fabulâ, ut mox videbimus. At si Prometheus & Epimetheus iidem ac Gog & Magog statuuntur esse & Japhethi filii, quæret quispiam, quid Jovi coevi fuerint quem existimamus non ita multò ante tempora Abrahami Patriarchæ vixisse? Sed longævitas vitæ humanæ, eâ ætate, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex Chronologia Mosâica liquet Noachum multis annis, post natum Abrahamum mortuum fuisse. Clericus.

510. Παιδείαν, αἰολόμασιν] Hæc & quæ postea dicuntur de prudentia & calliditate Promethei, confirmantur iis quæ de illo habet Æschylus, qui in Prometheus vinclo, omnium fermè artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχὺ δὲ μύθῳ, πάντας συνάβδλω μέγας
Πᾶσιν πύχραι βροτῶν ἐν Προμηθεύς.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus à Prometheus profecta sunt. Clericus.

511. Ἀμαρτωλὸν τ' Ἐπιμηθεύς] Imprudentia Epimethei in eo videtur sita fuisse, quòd Pandoram à Diis missam uxorem duxerit, ut sequente versu docet Hesiodus, & pluribus in sequentibus à v. 570. & in Operibus & Diebus, v. 60. & seqq. Videntur autem Pandorâ significari formosæ mulieres, quibus fortè nimium dediti populi, qui erant inter mare Caspium & Pontum Euxinum. Certè etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè Gynæcea Regum Persarum, Turcarum & Indorum sunt referta. Quod oriri videtur ex coelo, quod idem temporibus Jovis fuit, ac nunc est. Clericus.

518. Πύργον ἐν γαίης καὶ πᾶσι ἔχης] Vide not. ad v. 215. Clericus.

518. Προπαρ ἰασιειδῶν] Ex πᾶσι & ἰασιειδῶν compositum, cui πᾶσι & πύργῳ, σύσιχα. Guicetus.

519. Ἐστὼς κισσῶν καὶ ἀνθρωποποιὸν χεῖρας] Hic versus addititius videtur. Guicetus.

- Ταύτῃ γάρ οἱ μοῖρασ' ἐδάσασατο μητιέει Ζεύς. 520
 Δῆσι δ' ἀλυκτεπιδήσι Προμηθεῖα πικυλόβυλον,
 Διερμαῖς δρυαλέοισι μέσον Διὶ κίον' ἐλάσας.
 Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ἄρσι τανύπτερον. αὐτὰρ ὅγ' ἦ παρ
 Ἡΐδιεν ἀθάνατον· τὸ δ' αἰέζετο ἴσον ἀπείκῃ
 Νυκτὸς, ὅσον φερόπην ἡμαρ ἔδοι πανυσίπτερον ὄρνις. 525
 Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλιφύρεα ἄλκιμον υἱὸς
 Ἡρακλῆος ἐκτείνει, κακὴν δ' ἀπὸ νῆσσαν ἀλαλκεν
 Γαυπεπονίδη, καὶ ἐλύσασα δυσφροσυνάων·
 Οὐκ ἀέκητι Ζηνὸς ὀλυμπία ὑψιμέδοντα,
 Οὔρ' Ἡρακλῆϊ Θεβαγέει κλέειν 530
 Πλείον ἔτ' ἢ παύροισιν ἔπ' ἡ χθόνα πικυλόβουραν.
 Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενον πῆμα ἀειδείκετον υἱόν·
 Καὶ περ χυόμενον, παύσῃ χόλος, ὃν πρὶν ἔχεσκεν
 Οὔνεα' ἐρίζετο βυλαῖς ὑπερμυθεῖ Κρονίῳ.

520. Δῆσι δ' ἀλυκτεπιδήσι Προμηθεῖα πικυλόβυλον.] Omnes Poëtae in monte Caucaso factum testantur. Itaque ex quatuor fratribus unus in extremam Africam navibus aufugit ex Imperio Jovis, hoc est, ex Græcia, & præsertim Thessalia; alius verò per Bosporum Thracium & Pontum Euxinum in Colchidem ivit. Credibile est nonnullos, tyrannidem Jovis fugientes, in extremum orbem se se contulisse. Dicitur autem vinxisse Prometheus in Caucaso, eò quòd illuc compulsus, non passus fuerit in Græciam redire, non aliter ac si catenis vinctum illic tenuisset. *Clericus.*

522. Διερμαῖς δρυαλέοισι Διὶ κίον' ἐλάσας.] Hæc pertinent ad descriptionem vinculorum, qua in re ingenio suo Poëta, prout voluerunt, indulserunt. *Clericus.*

522. Διὰ κίον' ἐλάσας.] Τμήσις, διάλασις. *Grietus.*

523. Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ἄρσι τανύπτερον.] Alii vultures dicunt, quia Poëta, in circumstantiis describendis, omnia sibi licere putant. *Clericus.*

Ibidem. — αὐτὰρ ὅγ' ἦ παρ Ἡΐδιεν ἀθάνατον.] Hæc ipsa res est, quæ consideranda est, omiſſis omnibus περιέργεις. Si autem Phœniciâ Linguâ *jecur* dicere velimus, utemur voce ܝܚܕ *chabed*, quæ efferri, iisdem servatis consonantibus, potest *ekabed*; quæ vox non rarò divitiis significat. Itaque similitudine vocum decepti, pro divitiis Promethei, dixerunt ejus *jecur*. Nimirum, cùm Prometheus metalla exerceret circa Caucasum, neque fodinas umquam exhaustire posse videretur; vulgò ferebant quod interdum è fodinis hauriebatur, id

Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Jupiter.

*Ligavit verò firmissimis compedibus Promethea versutum,
Vinculis duris mediam in columnam affigens.*

*Et ei aquilam immisit expansis alis: ceterum hac hepar
Comedebat aeternum: quin ipsum crescebat tantum ubique
Noctu, quantum toto die edisset extentas alas habens avis.*

*Hunc quidem Alcmena formosæ fortis filius
Hercules occidit, malam verò pestem profligavit
Ab Japetionida, & liberavit ab agritudine:
Non invito Jove Olympio in alto imperante,
Quò Herculis Thebis geniti gloria esset
Major etiam quàm antea, super terram multos pascentem.
Ob id itaque veneratus honorabat præclarum filium.*

*Et, licet succensens, remisit iram, quam prius habuerat,
Eò quòd contendisset consilio cum præpotenti Jove.*

noctu iterum crescere. ut significarent exhauriri non magis posse fo-
dinas, quàm si tantumdem metallorum enatum fuisset singulis nocti-
bus, quantum quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quæ ornamen-
tis poëticis adaucta paullatim nimium quantum ab origine recessit.
Clericus.

523. Εἴπ' αἰετὸν ἄρου'] ἰπῶρεσ. *Gnietus.*

524. Τὸ δ' αἰετὸν ἴσσι ἀπῆρται] Ἀντ' ἅσασιν ἀπῆρται, undique. *Gnietus.*

527. Ἡγεκλῆς Ἰκτεται] Non Thebanus, sed alius multò anti-
quior, Tyrius Ἡγεκλῆς *harochel*, hoc est, mercator, qui navibus Col-
chidem petiit & incolas fortè nonnullos illinc in Græciam transtulit.
Plures fuisse Hercules ostendemus, in Diss. de Hercule. Sed
Bæotus vates populari suo tribuit, quæ antiquioris erant. *Cle-
ricus.*

532. Ταῦτ' ἄρα αἰετὸν ἴσσι ἀπῆρται] Est versus supposi-
titius. *Gnietus.*

534. Εἰζέτω βελῆς] Subintellige. κατὰ, certavit, nimirum,
artibus cum Jove; quem etiam fefellit in convivio, ut in se-
quentibus docet *Hesiodus*. Itaque βελῆς sunt hîc τέχναι, ar-
tes, quâ voce non semel in sequentibus utitur Poëta. *Cle-
ricus.*

534. Οὐκ' εἰζέτω βελῆς ὑπερβόρῃ Κεγρίαν] Hic quoque est sup-
posititius. *Gnietus.*

Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοὶ τ' ἄνθρωποι
 Μηκῶνῃ, τότε ἔπειτα μέγαν βῆν πρὸ φρονι θυμῷ
 Δαυσάμην περὶ ἔθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
 Τῷ μὲν γὰρ σῆρκας τε καὶ ἔσκατ' ἀπὸ νι δημῷ
 Ἐρὶν κατέθηκε, καλύψας γαστρί βοεῖη·
 Τῷ δὲ αὖτ' ὅσ' αὖ λῶκα βόος δολίῃ ὅππ' ἐπὶ τέχνῃ
 Εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας δ' ὀρέπ' ἀπὸ νι δημῷ.
 Δὲ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 Γαστερονίδη, πάντων ἀεὶ δαίκετ' ἀνάκτων,
 Ωῖ πέπον, ὡς ἐτεροζήλως διεδάσασα μοίρας.

535

540

Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτ' ἀμύδα εἰδώς·
 Τὸν δὲ αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
 Ἢ κ' ὀπμιειδήσας· (δολίης δὲ ὅ' ἀλήθετο τέχνης)
 Ζεὺς κῦδος, μέγας θεῶν αἰετλοτάων,

545

Τῶν δὲ ἔλδ' ὅπως ὅτι σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει·
 Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δὲ ἄφθιτ' ἀμύδα εἰδώς
 Ἰνῶ ῥ' ἔδ' ἡγήνοισε δόλον. κακὰ δὲ ὅσ' αὖτε θυμῷ
 Ὀκνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ ἣ πελέεσθ' ἔμελλεν.
 Σερπὶ δὲ ὅγ' ἀμφοτέρησιν ἀνείλετο λῶκον ὠλεΐφας.

550

535. Ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ, θνητοὶ τ' ἄνθρωποι.] Dii dicuntur hic Saturni liberi, abique eorum socii; homines verò incolæ, ut videtur, Peloponnesi, quos fortè sibi subjicere volebat Jupiter. Hujus contentione nulla, quod equidem sciam, alibi occurrit mentio. Interea hinc quoque apparet Deos & homines ejusdem fuisse generis. Hoc est, mortales, sed nobilitate & opibus antecelluisse Deos. *Clericus.*

535. Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ.] An de sacrificiis fuit illa disceptatio. Vide Scholiast. *Grietus.*

536. Μηκῶνῃ.] Hoc est, Sicyone, vetustissima urbe Peloponnesi; ejus Reges antiquissimi Græciæ habebantur. Certè *Eusebius* Ægiæ Regem, æqualem facit Nino & Abrahamo. Vide initium ejus *Chronicorum Canonum*. *Strabo* autem docet Sicyonem priùs Meconem dictam. Τὴν Σικυῶνα πρὸ ποτὸς Μηκῶνῃν ἐκάλεσαν, Sicyonem priùs vocabant Meconem. Lib. VIII. p. 165. Ed. Genevensis. Hinc emendandus Scholiastes, cujus verba sunt hic corruptissima. Urbs est Achæiæ propriè dictæ, non Argolidis, ut ille perperam habet. *Clericus.*

537. Δαυσάμην περὶ ἔθηκε.] Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita
 ut

Etenim quando disceptabant inter se Dii mortalesque homines
 Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
 Divisum proposuit, Jovis mentem fallens.
 Nam hac quidem parte carnesque & intestina cum pingui adipe
 In pelle deposuit, tegens ventre bubulo:
 In altera rursus ossa alba bovis, dolosa arte,
 Ritè disponens recondidit tegens candida arvinâ.
 Jamque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque:
 Japetionida omnium illustrissime regum,
 O amice, quàm iniquè partitus es portiones!
 Sic dixit latenter eum carpens Jupiter perpetua consilia sciens.
 Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vaser,
 Tacitè arridens: (dolosa autem non immemor erat artis)
 Jupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,
 Harum elige utram tibi in pectoribus animus suadet.
 Dixit sanè dolosa cogitans. Jupiter autem aeterna consilia sciens
 Cognovit certè, nec ignoravit dolum: mala autem concipiebat animo
 Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.
 Manibus verò hic utrisque sustulit album adipem.

ut altera pars Diis cederet, altera hominibus. Quod factum videtur
 diremto certamine, cùm victor esset Jupiter. Clericus.

537. Διὸς τότ' ἐκπαράφρασαν] Scribendum videtur ἐκπαράφρασαν. Guicciardus.

538. Τὰ μὲν γὰρ σάπρους] Scribendum videtur τῇ μὲν γὰρ σάπρους, ut
 & versu 540. pro τὰ δ' αὖτ' ἐστὶν, τῇ δ' αὖτ' ἐστὶν. in quo & pro ἐστὶν
 πύρην, an? τὴν πύρην. ut & v. 555. Guicciardus.

543. Πάντων δῶιδέινετ' αἰνάντων] Reges hic sunt Dii, ut alibi sæpè.
 Prometheus hic dicitur inter omnes Deos conspicuus, nimirum, ar-
 tium variarum peritiâ. Clericus.

551. Γινώσκει γὰρ ἀνθρώπους] Scivit, neque ignoravit. Hoc est, planè
 sciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scripto-
 res. Vide quæ notavimus ad Gen. XI, 30. Ceterum Hesiodus au-
 sus non est dicere Jovem deceptum fuisse, ne Deo illudere videretur;
 attamen sequentia deceptum ostendunt. Nam nisi deceptus fuisset,
 nulla ratio erat, cur usque adeò indignaretur Prometheus, & quidem
 tum demum cùm ossa vidit esse sub adipe. Vide Lucianum in Pro-
 metheo, five Caucaaso. Clericus.

Ibidem. Κατὰ δ' ἑσπερο γυνῶν ὅντιναις ἀνθρώποις.] Quia, nimirum,
 hominibus apponebatur altera pars bovis. Clericus.

Χάσασθαι ἢ φρίνας· ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμὸν,
ὧς ἴδεν ὅσῃα λάκκα βοῶς, δολίῃ δ' ἔπ' ἐχένη.

555

Ἐκ δ' εἰς ἀθανάτοισιν ἔπ' ἐχένη φῦλ' ἀνθρώπων
καίνο· ὅσῃα λάκκα θυγόντων δ' ἐπ' ἐχένη βοῶν.

Τὸν ἢ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
Γαπεπονίδη, πάντων φεῖ μὴδεα εἰδώς,

ὧς πέπον, σὺκ ἄρα πῶ δολίης ἐπιλήθεο τέχνης.

560

ὧς φάτο χυόμεν' Ζεὺς ἀφ' ἑσθ' μὴδεα εἰδώς·

Ἐκ τῆς δ' ἤπειτα, δόλῳ μεμνημέν' αἰεὶ,

οὐκ ἐδίδου μελέοισι πυρὸς μὲν' ἀκαμάτοιο.

Θνητοῖς ἀνθρώποις, εἰ δ' ἐπ' ἐχένη ναιετάουσιν.

Ἀλλὰ μιν ἐξαπάτησεν εὖς πάϊς Γαπεπτοῖο,

565

κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν

ἐν κοίλῳ νάρθηκι. δάκεν δ' ἄρα ναιόθι θυμὸν

Ζεῦ· ὑψιβραμέτιν, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,

ὧς ἴδεν ἀνθρώποις πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν.

Αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τῷξεν κακὸν ἀνθρώποισι.

570

556. Ἐκ δ' εἰς ἀθανάτοισιν ἐπ' ἐχένη, καὶ πρὸς ἐξῆς] Videtur hoc velle Hesiodus, originem adolendorum ossium inde ortam; quod tamen absurdum est, cum debuerint homines peccati potius abolere memoriam, & cavere ne Diis contumeliosum Promethei factum in animum revocarent. Si dixisset hinc natam consuetudinem offerendorum holocaustorum, quorum omnia comburebantur, nulla esset difficultas, in hac ejus αἰτιολογία. Clericus.

563. Οὐκ ἐδίδου μελέοισι πυρὸς μὲν' ἀκαμάτοιο] Hoc est, ut videtur, Peloponnesiis, aut aliis populis interdixit usu ignis, in officinis in quibus metalla conflagabantur; ne forte in ferrariis officinis tela fierent, aliisque arma, quibus adversus Jovem ipsum uterentur. Nam omni usu ignis neque carere possunt homines, neque arceri. Simile interdictum memorato legere est 1. Sam. Cap. XIII, 19. Clericus.

566. Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν] Hoc est, invito Jove, iterum instituit ejusmodi officinas; cujus rei vestigium cernere licuit, ab antiquissimis temporibus, apud Chalybes; quos primos calluisse artem tractandi ferri testantur Veteres, quo factum ut ab Æschylo dicantur σιδηροτόμοις, in Prometheo viactō, γ. 688. ubi memoratis Scythiis, ita loquitur Prometheus:

Λαῖᾶς δ' ἐχένης οἱ σιδηροτόμοις

Οἰῶσι Χάλυβες.

Ad sinistram autem manum fabri ferrarii sunt Chalybes; nimirum, ad Ponti

*Irascebatur autem mente: ira verò ejus occupabat animum,
Ut vidit ossa alba bovis, dolosa arte.*

*Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
Adolent ossa alba odoratis in aris.*

*Hunc autem valdè indignatus allocutus est nubicogus Jupiter:
Japetionida, super omnes sapiens,
O amice, nondum sanè dolosa oblitus es artis.*

*Sic dixit irā percitus Jupiter aeterna consilia sciens.
Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,
Non dabat miseris ignem insatiabilem
Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.
Sed ipsum decepit egregius filius Japeti,
Furatus indomiti ignis eminùs apparentem splendorem
In concava ferula. momordit verò in animo
Jovem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus est,
Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.
Protinùs autem pro igne struxit malum hominibus.*

Porti Euxini orientalia littora, quæ à sedibus Promethei non fuerunt remota. Tzetzes Chiliad. X. 338.

Χάλυβες ἴθι' ἐξίστα πλεῖν τ' Τραπεζῆντι.

Οὔτοι λήγουσι σιδήρεϊ ἰφιδρηαίῳ πρώτοι.

Καὶ τ' χαλκῷ δὲ χαλκῶν, χαλκῷ π' ἀργυροί μοι.

Οἷα καὶ τῶντι νῦν ἐμμε πλεῖναι τ' χαλκῶν.

Chalybes, gens est proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Æs etiam vocant & Chalybum & æs, quasi hoc quoque sit inven- tum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæ,

At Chalybes nudi ferrum. Clericus.

570. Τὴν δὲ καὶ ἀνδρώπων] Hoc est, formosis meretricibus im- missis, populos ceteroqui fortes emollivit, quâ arte ferocem Lydo- rum indolem domuisse proditur Cyrus, consilio Cræsi. Cùm enim victi sapiùs rebellassent, Cræsus sententiam rogatus de ratione quâ Lydi in officio in posterum contineri possent, inter alia hæc respon- dit: ποίειν αὐτοῖσι καθαρίζον τι καὶ ψάλλον, καὶ καπηλεύον παιδιῶν τοῖς παιδαῖς, καὶ ταχέως σφίσι, ὡ βασιλεῦ, γυναικας ἀντ' ἀνδρῶν ἑψίαν γεγνῆ- τας: * edicito illis ut liberos cytharam pulsare, psallere, & canponari doceant; & brevi eos, ô Rex, videbis mulieres pro viris factos. Hæ at- tes olim ferè perinde habebantur, quasi lenocinium exercere, ideo- que

* Herodotus Lib I. c. 155.

Γαίης ᾗ σύμπλασε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
 Περθένω αἰδοίη ἵκελον, Κρονίδεω δ' αὖ βυλάς.
 Ζῶσε ᾗ καὶ κέρμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ
 Ἀργυφὴ ἐοῦπ' κ' κρήθεν ᾗ καλύπτειν
 Δαυδαλέω χέρεσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθ'.
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνης νεοθηλέῃ ἀνδρῶσι ποίης
 Ἑμερτὲς παρέθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθηνῆ.
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνειω χρυσέω κεφαλῇφιν ἔθηκε,
 Τίω αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
 Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαλεζόμηνῃ Διὶ πατρί.
 Τῇ δ' ἐν δαίδαλας πολλὰ τέλειχατο, θαῦμα ἰδέσθ',
 Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρε πολλὰ τέφρ' ἠδὲ θύλασσαν.
 Τῶν οὖν πόλιν ἐνέθηκε χάρις δ' ἀπελάμπετο πόλιν,
 Θαυμασίη, ζωῶσιν ἐοικῶτα φωνήεσσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τότ' ἔξε καλὸν καιρὸν, ἀντ' ἀγαθοῖο,
 Ἐξάγαγ' ἐνθά περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ' ἄνθρωποι,
 Κόσμῳ ἀγαλλομένην γλαυκῶπιδ' ὀβριμόπατριν.
 Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεὸς θνητὸς τ' ἀνθρώπους,
 ὣς εἶδον δόλον αἰπιῶν, αἰμήχανον ἀνδρώποισιν.
 Ἐκ τ' ᾗ γῆν ἐς γυναικῶν θηλυτέρων.
 Τῆς ᾗ ὀλώϊόν ἐστι γῆν, ἣ Φύλα γυναικῶν
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
 Οὐλομένης πενίης ἔσ' σύμφορος, ἀλλὰ κέραιο.
 ὣς δ' ὅπ' ἐν σμήνεσσι κατηρεφέεσσι μέλισσαι
 Βηφῆνας βόσκουσιν, κακῶν ζωήοντας ἔργων,
 Αἰ μὲν τε πρὸ παν ἡμαρ ἐς ἥλιον κατὰδύντα
 Ἡμάται αὐτόδυστοι, πιδεῖσί τε κηρία λόκα,
 Οἱ δ' ἐντοθε μέλοντες ἐπιρροφίας κ' σίμβλους,

575

580

585

590

595

que Justinus Lib. I. c. 7. ita rem expressit: Interjecto deinde tempore, Lydi rebellavere, occupato in aliis bellis Cyro; quibus iterum victis, arma & equi ademti, jussitque cauponias, & ludicras artes, & lenocinis exercere. Et sic gens industriā quondam potens & manu strenua, effeminata mollitiā, luxuriāque virtutem pristinam perdidit. Ac sanè, ut alibi docet Herodotus, * Ἐ Λυδῶν δῆμος αἱ θυγατέρες ἐπορεύοντο πᾶσαι, συλλάγουσαι σφίσι φερνὰς, Lydorum populi filiae omnes prostabant, sibi dotem colligentes. Conjicimus Epimetheo & popularibus similia contigisse.

ex

* Lib. I. c. 93.

*E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
Virginis pudicæ simulacrum, Saturnii consilio.*

*Cinxit verò & adornavit Dea castis oculis Minerva
Candidâ veste: capiti verò calyptram*

Ingeniosè factam manibus imposuit, mirum visu:

Circum verò eiserta recens florentis è floribus herbæ

Amæna imposuit capiti Pallas Minerva:

Circumque ei coronam auream caput posuit,

Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,

Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.

In hac artificiosa multa celata erant, mira visu,

Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,

Ex illis multas in ea posuit. gratia verò resplendebat magna,

Mirabilis, animantibus enim similes erant vivis.

Ceterum postquàm effecit pulcrum malum, pro bono

Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,

Ornatu gestientem castæ Palladis forti patre prognata.

Admiratio autem cepit immortalésque Deos mortalesque homines,

Ubi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.

Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.

Illius enim perniciosum est genus & sexus mulierum,

Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,

Perniciosa paupertatis non comites, sed luxus.

Ac veluti cùm in alveariis testis apes

Fucos pascunt, malorum participes operum,

Ille quidem per totum diem ad solem occidentem

Diurnæ laborant, & faciunt favos albos,

At illi intus permanentes coopertis in alveariis,

ex v. 590. & sequentibus, ex quibus non difficile est intellectu nomine Pandoræ meretrices describi. Ceteræ circumstantiæ sunt ornamenta Poëtica veteris historiæ. Clericus.

571. Γαίης γ' οὐκ ἀπλάστῃ] h. e. οὐ γαίης. Sic in 17919. Guetus.

595. Πωθήναις ἔργων] Hoc est, κακῶν ἔργων κριταῖς, κατὰ ἔργα κρινοῦνται. Guetus.

596. Αἱ μὲν γὰρ] Scribendum videtur αἱ μὲν γὰρ. Guetus.

597. Κρητὰ λαοῖς] Hoc est, λαμπρὰ πρὸς γλῶσσαν. Hesych. Guetus.

Ἀλλότρισιν καίματον σφετέρῃν ἐς γαστέρ' αἰμῶνται.

Ὡς δὲ αὐτως ἀνδρεῶσι κακὸν θνητοῖσι γυναικας

600

Ζῶς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήοντας ἔργων

Ἀργαλέων. ἕτερον γὰρ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῦ

Ὅς κε γάμον Φόβῳ καὶ μέρμερ' ἔργα γυναικῶν,

Μὴ γῆμαι ἐθέλη, ὅλοον δὲ θῆτι γῆρας ἱκνέται,

Χήτη γρηγόμοιο, ὅδ' ἔβιοτ' ἐπιδάμνη

605

Ζῶς, ἀποφθιμῆς γὰρ καὶ κτῆσιν δαπέονται

Χηρῶσαι. ὣ δὲ αὐτὴ γάμῳ μὴ μοῖρ' ἡγήται,

Κεδνῶ δὲ ἔχεν ἄκθιν, δρᾶν ἔαυτον προπίδεσσι,

Τῷ γὰρ ἀπ' αἰῶν' ἄκακον ἐδάμ' ἀντιφείζῃ

Ἐμμελῶ. ὅς δέ κε τέτμη' ἀπαρτηροῦτο γνέθλης,

610

Ζῶς ἐνὶ στήθεσιν ἔχων ἀλίαςον ἀνίλῳ

Θυμῷ καὶ καρδίῃ, καὶ ἀνήκεστον κακὸν ἐστίν.

Ὡς οὖν ἐστὶ Διὸς κλέψαι νόον ἔδ' ἐπαρελθεῖν,

Οὐδὲ γὰρ Ἰαπετιονίδης ἀκάκητ' Προμηθεὺς

Τοιοῦ γ' ὑπεξήλυξε βαρυὺ χόλον, αἰεὶ ὑπὸ ἀνάγκῃς

615

Καὶ παλῦιδεν ἐόντ' ἀμέγας καὶ δεσμὸς ἐρύκει.

Βελέρεω δὲ ὡς πρῶτα πατὴρ ἀδύσατο θυμῷ,

Κότῳ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε καρτερῷ ἐνὶ δεσμῷ,

Ἦνορέν τε ὑπερώπλον ἀγῶμ' ἠδὲ καὶ εἶδ'.

Καὶ μέγ' ἔσθ'· κατένασσε δὲ ὑπὸ χθονὸς Ὀρεοδείης,

620

Ἐνθ' οἷον ἄλλ' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες.

Εἶατ' ἐπ' ἐχαπῇ, μεγάλης ἐν πείρῃσι Γαίης.

Δητὰ μάλ' ἀχνύμεναι, καρδίῃ μέγα πένθ' ἔχοντες.

Ἀλλὰ σφέας Κρανίδης τε καὶ αἰθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,

Οὓς τέκεν ἡὺνθ' Ῥεῖη Κρόν' ἐν Φιλότῃ,

625

Γαίης φρεσμοσυήσιν ἀνήγαγον ἐς Φάτ' αὐτῆς.

602. Ἐπεὶ δὲ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῦ] Hoc est, pro bono quod ex mulierum carentia sortitus est. subintellige τὴν ὁπότε γάμῳ &c. εἰ qui nuptias &c. ordo: ἔπειτα δὲ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῦ ἔπειτα τὴν ὁπότε γάμῳ εἰς γῆρας ἔλθῃ χήτ' γρηγόμοιο. Guiccius.

605. Οὐ βίωτ' ἐπιδάμνη] Perurit, per penuriam. Guiccius.

607. Μετὰ μοῖρ' ἡγήται | Τμήσιν μετεγλήται, h. e. μετὰ. Guiccius.

609. Κακὸν ἐδάμ' ἀντιφείζῃ] Hoc est, malum pro bono obstat. Guiccius.

610. Ἀπ' αἰ-

*Alienum laborem suum in ventrem metunt:
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
 Jupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. aliud verò præbuit malum pro bono
 Qui nuptiis refugiens, & laboriosa opera mulierum,
 Non uxorem ducere velit, gravem verò attigerit senectam,
 Caret quæ senectutem foveat: si non sine opibus
 Vivat, mortui possessionem inter se dividunt
 Remoti cognati. cui verò nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam verò habuit conjugem, sapientem,
 Huic perpetuò malum cum bono certat.
 Qui verò adeptus fuerit nocentis generis fœminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem
 Animo & corde, & immedicabile malum est.
 Adeò non licet Jovis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
 Illius evitavit gravem iram, sed necessariò,
 Quamvis multiscius sit, magnum vinculum coërcet.
 Briareo verò ubi primum pater iratus est animo,
 Cottoque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
 Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam,
 Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
 Ubi illi dolores habentes sub terra agentes,
 Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terræ,
 Usque valdè mœrentes, corde magnum luctum habentes.
 Sed ipsos Saturnius atque immortales Dii alii
 Quos peperit pulcricoma Rhea Saturni in amore,
 Terræ consiliis reduxerunt in lucem iterum.*

610. Α' παρρηγίο χόρδλης] Subintellige γυναικί. & seq. αλίστην, hoc est, ἀφύκτον, ἀχώριστον. *Guietus.*

617. Πατὴρ ᾠδύσατο θυμῷ] Οὐρανὸς. *Guietus*

617. Πατὴρ ᾠδύσατο θυμῷ] Hoc est, Saturnus, ut sequentia ostendunt. *Clericus.*

620. Ὑπὸ χθονὸς σπρυαδείης] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem subterraneum tingit Poëta. Hinc *Hesiodus* incipit narrare bellum, quod patri intulit Jupiter. *Clericus.*

Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διδυκεύως κατέλεξε,
 Σὺν κείνοις νίκην τε καὶ ἀγλαὸν ὄχλον ἄρ' ἔειπε.
 Διὸν γὰρ μάρναντο, πόνον θυμαλγὴν ἔχοντες,
 Τιτῆνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεγόνοντο,
 Ἀντίον ἀπ' ἀλλήλοισι Διὰ κρατερὰς ὕσμινας.
 Οἱ μὲν αἶψ' ὑψηλῆς Ὀθρύου Τιτῶνες ἀγαυοί,
 Οἱ δ' ἄρ' αἶψ' Οὐλύμπιοι θεοὶ δωτῆρες αἰών,
 Οὓς τέκεν ἡΰμεν' Ῥεῖη Κρόνον ἀνιθεῖσα.
 Οἳ ῥα τότε ἀπ' ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγὴν ἔχοντες,
 Συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτὸς.
 Οὐδέ τις ἴω' ἐλδοῖτο χαλεπῆς λύσης, εἰδὲ πλάττει
 Οὐδετέροις, ἴσων δὲ πέλας τέτατο πολέμοιο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέχεθεν ἄρμυρα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἄμβροσίην τε, τότε περ θεοὶ αὐτοὶ ἔδασιν,

630

635

640

630. Τιτῆνες τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεγόνοντο] Dii quidem prioris ætatis, *Titanes* dicti, quasi *luto geniti*, ut antea diximus; Dii verò posterioris à Saturno orti, simpliciter *Dii*. Clericus.

632. Οἱ μὲν αἶψ' ὑψηλῆς Ὀθρύου Τιτῶνες ἀγαυοί] Saturnus cum suis videtur Othryn montem quasi arcem occupasse, & obsessus fuisse in eo loco; qui fortè duxit hinc nomen, nam *ῥωυ hatar* est *cinxis*. Mons est qui Phthiotidem à meridie claudit. Clericus.

633. Οἱ δ' ἄρ' αἶψ' Οὐλύμπιοι θεοὶ] Olympus est ad septem triopnes ejusdem Thessaliæ tractûs, in quo Jupiter sedes fixit. Antiquus auctor * *Euhemerus*, ut verbis utar *Lactantii* è Lib. I. c. 11. *Inst. Divinarum*, qui fuit ex civitate Messana, res gestas Jovis & ceterorum, qui Dii putabantur, collegerat; historiâque contexuerat ex titulis & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis Templis habebantur, maximèque in fano Jovis Triphylî, ubi auream columnam positam esse ab ipso Jove titulus indicabat. In qua columna, gesta sua perscripserat, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiâ interpretatus erat *Ennius*, & sequutus; cujus hæc sunt verba, prout ea recitat *Lactantius*, loco memorato: *Eâ tempestate, Jupiter in monte Olympo maximam partem vitæ colabat; & eò ad eum in jus veniebant si quæ res in controversia erant. Item, si quis quid novi invenerat, quod ad vitam humanam utile esset, eò veniebat, atque Jovi ostendebat.* Ex eo igitur monte Jupiter, cum suis, egressus, bellum intulit

* Vivebat tempore Cassandri, Antipatri F. Regis Macedonia, ante Chr. Nat. cccx.

*Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
Cum i lis victoriàmque & Splendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes.
Titanèsque Dii, & quotquot è Saturno nati sunt,
Contra sese mutuò per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
Illi verò ab Olympo, Dii datores bonorum,
Quos peperit pulcricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi sanè tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
Continenter pugnabant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Alterutris: æqualiter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectárque ambrosiámque, quibus Dii ipsi vescuntur,*

tulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot millibus
passuum remotis, missilia in se invicem coniecisse. *Clericus.*

635. Οἱ ῥα τίς ἀλλήλοισι μάχην θυμολαγὰ ἔχοντες.] Hinc manifestò
liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuisse antiquissimos incolas Græ-
ciæ. Sacra Historia ita habebat, ut docet *Lactantius* Lib. I. c. 14. *Jo-*
vem adultum, cum audivisset patrem atque matrem (à Titanibus)
custodiis circum septos atque in vincula coniectos, venisse cum magna Cre-
tensium multitudine, Titanúmque ac filius ejus pugnando vicisse; paren-
tes vinculis exemisse, patri regnum reddidisse, atque in Cretam remeasse.
Post hac deinde Saturno datam sortem, ut caveret ne eum filius è regno
expelleret; illum elevanda sortis, atque effugiendi periculi gratiâ, insidia-
tum Jovi, ut eum necaret. Jovem cognitis insidiis, regnum sibi donuò
vindicasse, ac fugasse Saturnum; ex Thessalia, nimirum. Scio Eube-
merum, quasi hominem vanum traduci, sed non est hic locus ejus
defendendi. Interea omnia suadent Thessaliam fuisse sedem belli in-
ter Deos, & præmium victoris. Clericus.

640. Περὶ γὰρ] Subintellige Κρηίδης è superioribus. *Gwie-*
rus.

640. Νίκτης τ' ἀμβροσίω π, πίπτε θοὶ αὐτοὶ ἔδυσαν] Si hic urgere-
mus verbum ἔδυσαν, sequeretur utrumque esse cibum, neutrum potum;
attamen plerique ambrosiam cibum fuisse contendunt, nectar po-
tum. At est locus *Homeri* planè huic contrarius, ex quo colligere
eadem ratione possis utrumque fuisse potum. Exstat *Odyss.* γ, γ. 359.
ubi *Polyphemus* de vino, quod ei bibendum dederat *Ulysses*:

Ἀλλὰ τίδ' ἀμβροσίας κ' νέκταρος ἔην ἀπὸρρώξ.

Verùm hoc ambrosia & nectaris est rivus. Ad quem locum *Eustathius*:

Πάντων ἐν σήθεσιν αἰέξετο θυμὸς ἀγλῶχε.

Ὡς νέκταρ δ' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίῳ ἑρταίνω,

Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Κέκλυτέ μοι, Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἀγλαὰ τέκνα,

Ὅφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

645

Ἦδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι αἰγιόχοισι,

Νίκης καὶ Κράτεος· οὐδ' ἄρα μαρνάμεθ' ἡμᾶτα πάντα,

Τιτῶές τε θεοί, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐκγυρόμεθα.

Ἰμεῖς ὅ γε μέγ' ἄλλω τε βίῳ καὶ χεῖρας ἀάπης

Φαίνετε Τιτῶεσσι ἐναντίοι ἐν δαί λυγρῇ,

650

Μνησάμενοι Φιλότιτος ἐνέεσθαι, ὅσα παθόντες

Ἔς φάσθαι ἀψ' ἀφίκεσθε δυσχερέσθαι ἀπὸ δεσμῶ,

Ἡμετέρας δ' ἄβυσσας, ἀπὸ ζόφου ἡερόεντος.

Ὡς φάτο· τὸ δ' ἐξαῦτις ἀμείβετο Κότιος ἀμύμων

Δαιμόνι, σὺν ἀδ' ἀνέσθαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ

655

Ἰδμεν ὅπ' οὐδ' ἄρ' ἔστιν πρᾶπίδες, οὐδ' ἔστι νόημα,

Ἀλλὰ τὸν δ' ἀθανάτοισιν ὄφρ' ἔσθ' ἡμεῖς κρυεροῖο.

thius: σημειώσω, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπὸρῶξ ἑμφανὲς ὁ ποιητὴς ὡς ἐν ἀπα-
 ῖδον ἐστὶ νοῆσαι καὶ τὴν ἀμβροσίαν ὑγρὴν καὶ ὡσεὶ καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπὸρῶξ
 τοῖς ὑγροῖς προσαρμόζει, δηλοῖ γὰρ ἀπὸρροῖαν. ἔτι γὰρ καὶ ἐποίησάν τις τῶ
 νεωτέρων, τὴν ἀμβροσίαν λαβόντες εἰς ὑγρὴν θείαν τροφήν. ὥς δὲ καὶ συνεκ-
 δοκιχῶς πρὸς μέντοι τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀπὸρῶξ, ὡς χρῆται ἀλλὰ π' ὄνομα ἐπὶ
 τῆς ἀμβροσίας νοεῖν: *observa voce ἀπὸρῶξ ostendere Poëtam non absolum
 esse intelligere ambrosiam quoque esse liquidum quid, quemadmodum ne-
 ctar; nam ἀπὸρῶξ liquidis convenit, significat enim effluviū. Sic ὅ
 fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt ambrosiam quasi liquidum ali-
 mentum Deorum. Fortè etiam synecdochicè ad solum nectar referendum
 ἀπὸρῶξ, ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam refe-
 ratur. Verum multò simplicius dixerimus & Homerum & Hesiodum
 minùs accuratè loquutos, neque ex ἀκυρολογία ullum confectarium
 esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar
 fuisse solidum cibum, ambrosiam verò potum, quod ostendit Eusta-
 thius, in sequentibus verbis, ex Anaxandride, Alcmane & Saphone.
 Sic parum sibi constant Poëtae, in meris figmentis.*

Si originem vocis νέκταρ à Græcis per tamus, respondent * ita dici
 τῶ θεῶν πόμα, οἷον τὸ συνέχει τὰς πίνοντας αὐτὸ ἐν νέότητι, παρὰ τὸ νέον καὶ
 τὸ ἔχει, νεόκταρ, καὶ κατὰ συνηγεῖν νέκταρ. διὸ καὶ Ἡβη αὐτὸ κρινῶ, Ἰλιάδ.

Δ.

* In Etymol. Magno.

*Omniū in pectoribus accendebatur animus generosus.
Ubi verò nect̃ar comederunt & ambrosiam amabilem,
Jam tum ipsos sic affatus est pater hominūque Deorūque:
Audite me, Terræque & Cæli inclyti liberi,
Ut dicam quæ me animus in pectore jubet,
Jam enim admodum diu aduersi nobis mutuò,
Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
Titanēsque Dii, & quotquot è Saturno sati sumus.
Vos verò magnāque vim & manus invictas
Ostendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
Memores amicitia placida, & quæ perpeſsi
Ad lucem redieritis moleſto à vinculo,
Noſtra per conſilia, à caligne obſcura.*

*Sic dixit. illum verò rursū excepit Cottus egregius:
Venerande, non ignota loqueris: sed & nos
Scimus, quod excellas prudentiā & intellectu,
Depulſor immortalibus damni fuiſti horrendi.*

Δ. Alii verò deducunt πικρὸν τὸ ἢ στεννικόν καὶ κτῶ τὸ φονδαῖα. Dicere debuissent πικρῶ, unde κτερίζω. *justa facio & κτερίζω mortui.* Quam Etymologiam, si Græca vox sit, veram esse suadet vox ἀμβροσία, quæ ejusdem est significationis; de qua & hoc observandum, non esse nomen substantivum, sed adjectivum, cum quo subintelligenda vox τροφή, *cibus.* Ἀμβροσίῳ passim, apud Poëtas, *divinum* significat, non secus ac νεκρίῳ. Quod si verum sit, videbitur *Hesiodus* hoc velle Jovem immortalitate donasse socios suos, præbitis nectare & ambrosiā, quibus soli Dii uti credebantur; quo munere accepto, fortius in Titanas pugnarunt. Sed mihi verisimilius videtur πικρὸν nikt̃ar aut nekt̃ar vocem esse Phœniciam, quæ *suffitum* sonat; qui veluti potus Deorum habebatur, ut caro victimarum cibus. Adi *Luciani* librum de Sacrificiis. *Clericus.*

644. Ως νικτ̃αρ δ' ἐπ' ἀνδρῶν καὶ ἀμβροσίῳ ἰερῶν] Hic versus est inscriptus. *Guierus.*

652. Δυσληγέῳ δ' ἀπὸ δεσμῶ] A vinculis molestæ quietis, vel à quiete molesta vinculorum. *Guierus.*

656. Περὶ μὲρ περὶ πίδης] Scribendum videtur: περὶ σοὶ περὶ πίδης, περὶ δ' ἐν νόμῳ. *Guierus.*

657. Ἀρὺς ἥϊο κρυεγῖο] Nota κρυεγῖο pro κρυεῖς positum. *Guierus.*

Σῆς δ' ὑποφραδμοσύνησιν ἀπὸ ζόφου ἠερόεντες
 ἈΨορρόν δ' ἐξαυτὸς ἀμειλίκτων ἀπὸ δεσμῶν
 Ἡλύθαμην, Κρόνους ἢ ἄναξ, ἀνάελπτα περθόντες.
 Τῷ καὶ νῦν ἀπενεῖ τε νόῳ καὶ ὀπίφροσι βυλῇ
 Ρυσόμεθα κρεῖττον ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊοτῇτι,
 Μαρνάμενοι Τιτῇσιν ἀνὰ κροταροῖς ὑσμίνας.

660

Ὡς Φάτ'. ἐπήνησαν ἣ θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
 Μῦθον ἀκέσσαντες· πολέμους δ' ἐλילהέτο θυμὸς
 Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάρσιθε μάχην δ' ἀμέγαρτον ἐγείρεον
 Πᾶντες, θήλειά τε καὶ ἄρσενες, ἡματι κείνῳ,
 Τιτλήεις τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνους ἐξεγλύοντο,
 Οὓς τε Ζεὺς ἐρέβασφιν ὑπὸ χθονὸς ἦκε Φόως δέ,
 Δεινοὶ τε κραπεροὶ τε, βίβω ὑπέροπλον ἔχοντες.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴτασοντο
 Πᾶσιν ὁμῶς· κεφαλὰ ἣ ἐκάστω πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὀπί σιβαροῖσι μέλεσσιν.
 Οἱ τότε Τιτλήεσσι κατέστανεν ἐν δαίτ' ἡγεῖν,
 Πέτραις ἡλιβάτεις σιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Τιτλήεις δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτυῶντο Φάλαγγας
 Προφρονέως, χερῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέροι· δεινὸν ἣ πείραχε πόντῳ ἀπείρων.
 Γῇ ἣ μέγ' ἐσμαρτάμισεν· ἐπέσενε δ' ἔβανος ἄρ' οὐ
 Σειόμενθ', πεδόθεν δ' ἐπινάσσετο μακρὸς Ὀλύμπῳ
 Ρίπῃ ὑπ' αἰθανάτων· ἐνοσις δ' ἵκανε βαρεῖα
 Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν αἰπεῖά τ' ἰωὴ
 Ἀσπέτρε ἰωχμοῖο, βολάων τε κροταροῖων.
 Ὡς ἄρ' ἐπ' ἀπλήλοισι ἴεσαν βέλεα συνόεντα.
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔβανον ἀστερόεντα
 Κεκλομήων· οἱ ἣ ξυύισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
 Οὐδ' ἄρ' ἐπὶ Ζεὺς ἴχεν ἐὸν μῆθον, ἀλλὰ νῦν τῷ γε
 Εἴθαρ μὲν μῆθεσσι πλεῖστον φρένες, ἐκ δέ τε πῶσαν

665

670

675

680

685

658. Σῆς δ' ὑποφραδμοσύνησιν] Scribo ὑποφραδμοσύνησιν. Hesych. ὑποφραδμοσύνησιν. ὑπονοῆσαι, ἢ ἐπινοῆσαι, ὑποφραδμοσύνησιν, σκεψάμεθα. Guicetus.

659. ἈΨορρόν δ' ἐξαυτὸς] τὸ δ' delendum videtur. Guicetus.

666. Ἀμέγαρτον ἐγείρεον] Hoc est, μιγάλλω. Guicetus.

669. Ζεὺς ἐρέβασφιν] Τὸ ἐξ subintelligitur. Guicetus.

678. Δεινὸν δ' ἐπείραχε] Scribendum videtur ὑπερείραχε, supra modum

Tuâ verò prudentiâ ab caligine opaca

Retrò iterum acerbis à vinculis

Venimus, Saturni fili rex, quæ nollemus passi.

Ideoque nunc intento animo, & prudenti consilio,

Vindicabimus vestrum imperium in gravi conflictu,

Pugnantes cum Titanibus per acria prælia.

Sic dixit. collaudarunt verò Dii datores bonorum,

Sermone audito. bellum verò cupiebat animus

Magis etiam quàm antea: pugnam verò arduam ciebant

Omnes, fœminæque & mares, die illo,

Titanésque Dii, & quotquot Saturno prognati sunt,

Quósque Jupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,

Acres robustique, vires immensas habentes.

Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant

Omnibus simul. capita verò unicuique quinquaginta

Ex humeris enata erant in robustis artubus.

Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,

Rupes magnas validis in manibus gestantes.

Titanes verò ab altera parte confirmabant phalanges

Alacriter, manuumque viriumque simul opus ostentabant

Utrique. horrendè verò insonuit pontus immensus.

Terra autem valdè stridebat: ingemiscebat verò latum cælum

Quassatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus

Imperu à Deorum. concussio verò venit gravis

Ad Tartarum tenebricosum, & pedum acris fragor

Immodici tumultûs, iëtuumque fortium.

Ita sanè in sese mutuò jaciebant tela gemebunda.

Vox autem utrorumque pervenit ad cælum stellatum

Adhortantium. at illi congregiebantur magno cum clamore.

Neque sanè ampliùs Jupiter cohibebat suum robur, sed ipsius

Statim robore implebatur animus, & omnem

dum insonabat. *Guietus.*

680. Πᾶσι] *E fundo, hoc est, penitus. Guietus.*

683. Ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ] *Hoc est, diuym. Guietus.*

688. Ἐξ οὗ καὶ τῶν ἄλλων] *Εὐρύς, εὐδίας, εὐρύς, ἰδύς & εὐδύς cognata; quibus adde τὸ εὐρύς. Ib. οὐ δὲ πᾶσι φᾶναι βίβω] Εἰς φᾶναι. Guietus.*

689. Ἀπὸ

Φαῖνε βίβω. ἄμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔραυν' ἢ δ' ἀπ' Ο'λύμπω
 Ἀστράπιδων ἔσειχε στυγχαδόν· οἱ ᾗ κεραυνοὶ
 Ἰκτάρ' ἄμα βροντῇ τε καὶ αἰετοπῇ ποτεόντο
 Χειρὸς ὑπὸ σταρῆς, ἱερὴν φλόγα θ' εἰλυφόωντες
 Ταρφέες. ἀμφὶ ᾗ γαῖα φερέσβιθ' ἐσμαρσάζει
 Καιομένη· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετ' ὕλη.
 Ἔζεε ᾗ χθονὶ πᾶσα, καὶ Ωκεανοῖο ῥέεθρα,
 Πόντ' αἰετύγεται, τὰς δ' ἄμφεσσι θερμὸς αὐτμῇ
 Τιτῆνας χθονίης· φλόξ δ' ἠέρεε διὰν ἱκάνεν
 Ἀσπετ'· ὅσσε δ' ἄμερθε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων
 Αὐγὴ μαρμαίρεισσε κεραυνῶ τε στροπῆς τε.
 Καῦμα ᾗ θεσπέσιον κάπτεχεν χάθ'· εἴσατο δ' ἄντα
 Ο'φθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἢ δ' ἔασιν ὅσσαν ἀκῆσαι,
 Αὐτως ὥς ὅτε γαῖα καὶ ἔραυνὸς δίρυς ὕπερθεν
 Πίλνατο· πῶθ' γάρ κε μέγισθ' ὀρώρει,
 Τῆς μὲν ἐρειπομένης, ᾗ δ' ὑψόθεν ἐξεραπόντ'·
 Τόσθ' ὀρώρει ἐξ ἥτο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων.
 Σὺν δ' ἄνεμοι ἐνοσίη τε κόνιν θ' ἄμα ἐσφαρσάζον,
 Βροντῇ τε, Στροπῇ τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. φέρον δ' ἰαχλὼ τ' ἐνοπλῷ τε

690

695

700

705

689. Ἀμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔραυν', ἢ δ' ἀπ' Ο'λύμπω· *Αστράπιδων ἔσειχε]* Hic verè Hesiodus, quod aiunt, cœlum terræ miscet; primum enim cum accepisset ab antiquissima fama Jovem ex Olympo pugnas-
 se, quemadmodum Sisyphum ex Othry, cœlum credidit perinde esse ac Olympum, quem Poëtarum errorem antea jam notavimus. Dein-
 de cum Jovem hominem Cetensem miscuisset cum summo Numi-
 ne, cujus telum fulmen esse creditur; hic nobis Jovem suum fulmi-
 na, pro telis, mittentem, atque è coelo pugnantem inducit. Ce-
 tera descriptio pugne tota ornamentis Poëticis constat. *Clericus.*

690. Ἔσειχε στυγχαδόν·] Continuatè. à στυγῶ, στυγῶ, στυγχαδόν, στυγχαδόν, & στυγχαδόν. *Guietus.*

691. Ἰκτάρ'] ἰγυρ, de prés. *Guietus.*

694. Μεγάλ' ἄσπετ'·] Μεγάλως. *Guietus.*

696. Θερμὸς αὐτμῇ·] Sic suprâ δῶς κενεργῶ. *Guietus.*

697. Τιτῆνας χθονίης·] Id est, terræ filios. *Guietus.*

700. Χάθ'·] Hoc est, cœlum. vide Scal. in Varr. Ib. εἴσατο δ' ἄντα·] Subintellige πρὸς. *Guietus.*

700. Καῦμα ἄντα κάπτεχεν Χάθ'·] Χάθ'· hic signat sine dubio ingentem
 aëris

*Exseruit vim. simul etiam à cælo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat assidue: fulmina autem
 Celerrimè undè cum tonitru & fulgure volabant
 Manu à robusta, sacram flammam circumvolventia
 Crebra. circum verò terra alma reboabat
 Ardens: crepitabat autem undique igne valdè magna sylvæ.
 Fervebátque terra tota, & Oceani fluentia,
 Pontúsque immensus. circumdedit autem calidus vapor
 Titanes terrestres: flamma verò ad aërem divinum pervenit
 Magna. oculos verò visu privabat quantumvis fortium
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. (tur ac si quis coram
 Incendium autem magnum corripuit Erebum: simileque videba-
 Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cùm olim & terra & cælum latum supernò
 Appropinquabat. talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
 Tantus fragor erat Diis pugna confligentibus. (bana.
 Simul quoque venti motumque pulveremque cum strepitu excita-
 Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,
 Tela Jovis magni. ferebant autem fremitum clamoremque*

aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet; nam Hesiodus describit prælium, quod supra terram, non infra, commissum est. Nec obstat quod antea dixit, *flammam ad aërem pervenisse*, cùm quia sunt hic frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam καύμος θεωρίσιον ingens ardor, aut incendium est effectus flammæ. Sic Κά@ usurpavit Aristophanes in Nubibus, p. 151. Ed. Genevensis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem ostendentem:

Ἄλλο πὶ δὴτ' εἰ νομίζεις εἶναι θεὸν ἡδὲνα, πλὴν ἄπερ ἡμεῖς,

τὸ Κά@ τὰτὶ καὶ ταῖς νεφέλαις καὶ τῷ γλῶττι, τέλει ταυτί.

Aliud quidquam non existimabis Deum esse, præter ea quæ nos existimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi Scholiastes: Κά@ λέγει τὸ αἶμα, παρὰ τὸ καύειν, imò verò παρὰ τὸ χαίνειν, hiare. Vide dicta ad §. 116. Vide etiam Aristophanem p. 164. & alibi.

Clericus.

703. Πίλια@] Ε'πλάζι@. Guictus.

706. Κόνι ισφαράγγει] Hesych. ισφαράγγει ἰδύναι μετ' ὑφέρε, ἐκίειεν. vulgò ἔχει τὸ ἐκίειεν. Ib. Κόνι] Κορίλω. Guictus.

Ἔς μέσση ἀμφοτέρων· ὅποθεν δὲ ἀπλητὸ ὀρώρεθ' 710
 Σμερδαλέης ἐλδὸν· κάρτεν δὲ ἀνεφαίνετο ἔργων.
 Ἐκλίνθη δὲ μάχη. πρὶν δὲ ἀλλήλοισι ἐπέχοντες,
 Ἐμμεύεως ἐμάχοντο Διὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
 Οἳ δὲ αἶψ' ἐνὶ πρῶτοισι μάχῃ δαμνέαν ἔγχεσαν,
 Κότῃ τε, Βελέρεως τε, Γύγης τ' αἶατ' πολέμοιο.
 Οἳ ῥα τεληκυσίας πέτρας σιβαρῶν δ' ὀπὸ χειρῶν 715
 Πέμπην ἐπασυτέρας. καὶ δὲ ἐσπίασαν βελέεσσιν
 Τιτῶν καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης
 Πέμπαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν δ' ἄλγεοισιν ἔδησαν,
 Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερβύμεν περ ἐόντας,
 Τόσον ἐνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρπονός ἐστι δ' ὀπὸ γαίης. 720
 Ἰσον γάρ τ' ὀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
 Ἐνθά γ' οὐκ ἔστιν τε καὶ ἡμάτεα χάλκεα ἄκμων
 Οὐρανόθεν καλῶν, δεκάτη ἐς γαῖαν ἵκητο·
 Ἐνθά δὲ αὖ οὐκ ἔστιν τε καὶ ἡμάτεα χάλκεα ἄκμων 725
 Ἐκ γαίης καλῶν, δεκάτη ἐς Τάρταρον ἵκησι.
 Τὸν περὶ χάλκεον ἔρπον' ἐλήλαται· ἀμφὶ δέ μιν νύξ
 Τελσιχὴ κέχυται περὶ δειρῷ. αὐτὰρ ὑπερθεῖν
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν καὶ ἀτρυγέτιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτῶνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι 730
 Κεκρύφαται, βυλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο,
 Χώρῳ ἐν δ' ὠρένῃ, πελώρης ἔχρατα γαίης.
 Τοῖς αἶψ' ἐξίπν' ἐστὶ πύλας δὲ ἐπέθηκε Ποσειδῶν
 Χαλκείας· τεῖχ' οὐκ ἐλίσσεται δὲ ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγης, Κότῃ τε, καὶ ὁ Βελέρεως μεγάρυμ' 735
 Ναίεσιν, Φύλακες πρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.
 Ἐνθάδε γῆς δνοφερῆς, καὶ Ταρταρὸς ἠερόεντος,
 Πόντε τ' ἀτρυγέτιο, καὶ ἔρπον' αἰερόεντος,

717. Καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης Πέμπαν] Hoc est, in carcere caliginoso, ut sequentia docent, quamvis ὑπερβολῇ nimiam veritatem corrumpat Poëta. Clericus.

727. Τελσιχὴ κέχυται περὶ δειρῷ] An τὸ σῆμα intelligit gulam. ἀ δειρὸν δειροβωεῖν. Guilletus.

728. Αὐτὰρ ὑπερθεῖν Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν] Tartara, nimirum, non intra terram esse putabant, sed inferiora, in tenebrosos spatios, quæ terræ

*In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
 Stupenda pugna: robur autem exserebatur operum.
 Inclinata verò est pugna. prius autem sibi mutuò inminentes,
 Fortiter pugnabant in forti praelio,
 Illi verò inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.
 Hi sanè trecentas petras robustis è manibus
 Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
 Titanas: atque hos quidem sub terram longè patentem
 Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
 Vincentes manibus, superbi licèt essent,
 Tantùm infrà sub terram, quantùm cœlum distat à terra.
 Par enim spatium à terra in Tartarum caliginosum.
 Novem enim noctes ac dies ferrea incus,
 Cœlitus delapsa, decimo die ad terram perveniret:
 Novem rursus noctes & dies ferrea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perveniret.
 Quem circa ferreum septum ductum est. circum verò ipsum nox
 Triplici ordine fusa est circa collum. sed supernè
 Terræ radices sunt & inexhausti maris.
 Illic Dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Jovis nubicogi,
 Loco in squalido, (ubi) vastæ ultima terra.
 His non exitus patet: portas verò imposuit Neptunus
 Ferreas: murus etiam circumdatus utrimque.
 Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Jovis Ægiochi.
 Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari caliginosi,
 Pontique inexhausti, & cœli stelligeri,*

terræ subjecta esse existimabant; cùm nescirent terram esse rotundam, & vicibus soli sua hemisphæria ostendere. Clericus.

731. Χάρῃ ἐν τῷ αἰνῶνι, πλάγῃ ἰχθυὶ χάρις] Hic versus addititius videtur. Gujetus.

733. Τῷ χῶρῳ ἀνέκτιστον δ' ἀμφοτέρωθεν] Malim τῷ χῶρῳ π. ἀνέκτιστον ἀμφοτέρωθεν. Gujetus.

Εξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρεται ἔασιν,
 Ἀργαλέ' ὀρώμεντα, τὰ τε συγέσει θεοὶ περ.
 Χάοςμα μέγ', ἔδ' ἐπε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
 Οὔδας ἴκηιτ', εἰ πρώτα πυλίων ἐντοθε γήροισι.
 Ἀλλὰ κεν ἐνθα καὶ ἐνθα φέροι περὶ θύελλα θύελλα
 Ἀργαλέη· δεινὸν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Τῷτο πέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκίας δεινὰ
 Ἔσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένηα κυανέησι.
 Τῶν περὶ θ' Ἰαπετιῶ παῖς ἔχειτ' ἔργον Ὀρίω
 Ἔσηως, κεφαλῇ τε καὶ ἀπαμάρτησι χέρεσσιν.
 Ἀσμεφείως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρα ἀμφὶς ἴδουσι
 Ἀλλήλας προσέειπον, αἰμειβόμεναι μέγαν ἔδον
 Χάλπεον. ἡ μὲν ἔσω καταβήσεται, ἡ δὲ θύρεζεν
 Ἔρχεται, ἔδ' ἐποτ' ἀμφοτέρως δόμου ἐντὸς ἔεργα.
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρη γε δόμων ἐκποθεν ἔδου,
 Γαῖαν ὀπιστρέφεται· ἡ δὲ αὖ δόμος ἐντὸς ἔδου,
 Μίμν' τ' αὐτῆς ὠρίω ὁδῷ, ἔς' ἂν ἴκηται.
 Εἰ μὲν ὀπιχθονίοισι φάτο· πολυδερκὲς ἔχουσι·
 Ἡ δὲ Ἰπνον μὲν χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
 Νύξ ὅλοη, νεφέλη κεκαλυμμένη ἡεροειδεῖ.
 Ἐνθα δὲ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,

740

745

750

755

738. Πάντων πηγαὶ] Hoc est, ὄρηα. *Guietus.*

738. Πηγαὶ καὶ πείρεται] Videtur addidisse πείρεται, *stnes*, ad explicandam vocem πηγαί, *fontes*, quā initium terræ, maris & cœli significat. Illinc, nimirum, omnia hæc incipere existimabant, qui terram planam & unā hac parte à Sole illustratam censebant. Hiac v. 746. Atlantem, qui in ultimo occidente sedes habebat, ante domum noctis fuisse ait. At in sequentibus, sibi contradicit, ut solet fieri ab iis, qui de re obscura plura dicere volunt, quàm sciunt. *Clericus.*

741. Οὔδας ἴκηιτ', εἰ πρώτα πυλίων ἐντοθε γήροισι] An scribendum? ἔδου ἴκηι εἰ πρώτα πυλίων ἐντοθε γήροισι. Sic in ἑρμῆς, ἐπὶ δὲ οἱς ἀκροῖα λεγὰν scribendum, pro quo vulgò scriptum ἴκηται. *Guietus.*

742. Πρὸ θύελλα θύελλα] Scribo φέροι περὶ θύελλα θύελλα ὀργαλίη. φέροι περὶ pro περὶ φέροι una voce. *Homer. Od. Y. ἵππειά μ' ἀναρπάξασα θύελλα οἴχισθ' ἀεθφίρεσσι.* *Guietus.*

743. Δεινὸν τε καὶ ἀθανάτοισι] Scribo δεινὸν δὲ καὶ αἰθ. *Guietus.*

744. Τῷτο πέρας] Τὸ χάσμα τῷτο. sequentia:

Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi Dii:
 Hiatus ingens. nec verò (quisquam) toto integro anno
 Solum attingeret, ubi primum portas intra venisset,
 Sed sanè huc & illuc ferret impetuosæ procellæ
 Molestæ: horrendumque etiam immortalibus Diis
 Hæc monstrum: & noctis obscuræ domus horrenda.
 Stans, nubibus obtektæ nigris.
 Has ante Japeti filius sustinebat cælum latum,
 Stans, capiteque & indefessis manibus
 Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
 Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen
 Ferreum. hæc quidem intrat, illa verò foras
 Egreditur, neque unquam utraq; domus intus cobibet:
 Sed semper altera saltem extra domum dum est,
 Terram super movetur: altera rursus in domo cùm sit,
 Exspectat sui tempus itineris, donec veniat,
 Hæc quidem terrestribus multa carnens lumen habens,
 Illa verò Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube tektæ atrâ.
 Ibi autem Noctis obscuræ filii domus habent,

ἡ νυκτὶς ἱερῶν οἰκία δεινὰ
 ἔσκει, κεφαλὴν κεκαλυμμένην κυανέῃσι.
 Τῶν περὶ τὸ Ἰαπετῖο πᾶσι ἔχει ἔργον ὡρεῖ
 ἔσκει, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χερσὶν
 ἀσπεράς.

Hæc supposititia sunt. *Guietus.*

750. Ἡ μὲρ ἴστω καὶ δυνάσται] Scribendum videtur καὶ δυνάται.
Guietus.

753. Γαῖαν ἐπιστρέφεται] Si intellexisset *Hesiodus* quod hic habet,
 scivisset terram non minus in opposito hemisphærio à sole illustrari,
 quàm in hoc nostro, adeoque futilia esse quæ dixit de situ Tartari.
 Sed videtur inscius veritatem effudisse, nec satis scivisse quid sibi
 vellet. Huc facit dictum *Socratis* de Poëtis, quod protulimus *Artis*
Critica P. 2. S. 1. c. 15. §. 21. *Clericus.*

754. Μίωμι πλὴν αὐτῆς.] Scribo: πῆς. Ibid. ἴσ' αὖ ἔσκει] Sabin-
 tellige ἢ ὡς, & seq. Ἡ μὲρ ἰαπετῶν] Subintellige ἡμῶν. *Guietus.*

Ὑπνῶ καὶ Θάνατῶ, δεινοὶ θεοί· ἔδ' ἐπὶ αὐτὰς
 Ἡέλιῶ φαέθων ἐπιδέρεται ἀκτίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσπνιὼν, ἔδ' ἔρρνόθεν καταβαίνων.
 Τῶν ἔπερ' ἄλλ' ἢ γλυῦ τε καὶ δόρεα νῶτα θαλάσσης
 Ἡσυχῶ ἀντρέφεται καὶ μέλιχ' ἀνθρώποισι.
 Τῷ δ' οἱ σιδηρὴν μὲν κραδίη, χάλκεον δ' οἱ ἦτορ
 Νηλεὺς ἐν στήθεσιν· ἔχ' ὁ δ' ὅν περ' αὖτε λάβησιν
 Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δ' ἢ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
 Ἐνθα θεῶ χθονὶς πρῶθεν δόμοι ἠχήμεντες
 Ἰφθίμω τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
 Ἑστῶσιν. δεινὸς δ' οἱ κύων περπαροῖτε φυλάσσ'·
 Νηλεὺς· τέχνῳ δ' οἱ κακίῳ ἔχ'· ἐς μὲν ἰόντας
 Σαίν' ὁμῶς ἔρῃ τε καὶ ἔασιν ἀμφοτέροισιν·
 Ἐξελθεῖν δ' οἱ σὺν αὐτῷ ἔα πάλιν, ἀλλὰ δ' οὐκ ὄντων
 Ἐοιδ' ὅν κε λάβησιν πυλέων ἐκποδὲν ἰόντα
 Ἰφθίμω τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
 Ἐνθα δ' εὖ ναιετάει συζυγὴ θεῶς ἀθανάτοισι,
 Δεινὴ Στύξ, θυγάτηρ ἀψορρόου Ὠκεανοῖο

760

765

770

775

759. ————— ἔδ' ἐπὶ αὐτὰς

Ἡέλιῶ φαέθων ἐπιδέρεται ἀκτίνεσσιν

Οὐρανὸν εἰσπνιὼν, ἔδ' ἔρρνόθεν καταβαίνων.]

Videtur esse imitatio Homeri, qui ita de Cimmeriis Odyss. A

————— ἔδ' ἐπὶ αὐτὰς

Ἡέλιῶ φαέθων ἐπιδέρεται ἀκτίνεσσιν

Οἷδ' ὅπ' αὖτ' ἐπὶ γαίαν αἶψ' ἔρρνόθεν ἀστρόντα

Οὐδ' ὅπ' αὖτ' ἐπὶ γαίαν αἶψ' ἔρρνόθεν ἀστρόντα.

Neque unquam eos Sol lucidus adspicit radiis, neque cum it ad caelum stellatum, neque cum iterum ad terram à caelo convertitur. Clericus.

764. Χάλκεον δ' οἱ ἦτορ] Τὸ οἱ hic non placet. quare scribendum videtur χάλκεον δ' ἐπὶ ἦτορ. Guilelmus.

766. Ἐνθα θεῶ χθονὶς πρῶθεν δόμοι] Scribendum videtur θεῶν χθονὶαν. Guilelmus.

770. Τέχνῳ δ' οἱ κακίῳ ἔχ'] Hoc est, morem. Dein ἐς μὲν ἰόντας, τμήσας, ἐσιόντας, εἰσιόντας. Guilelmus.

774. Ἰφθίμω τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης] Ἰφθίμῳ, ubi de Deo sermo est, verti debet ἰχθυῶς potens, non fortis, praesertim cum loquatur Poëta de Plutone. Persephone filia Cereris dicitur alio nomine Pherephatiba; quod si scribamus Phoenicio caractere Περ-φει-θε, pherthe.

Somnus & Mors, graves Dii: neque umquam eos

Sol lucidus intuetur radius,

Cælum scandens, nec cælitus descendens.

Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris

Quietus percurrit & placidus hominibus.

Aterius verò ferreum quidem cor, æreum verò ei pectus

Crudele in præcordiis: tenet autem quem primum arripueris

Hominum: hostis verò etiam immortalibus Diis.

Illic Dei inferi in anteriore parte ades resonantes,

Fortisque Plutonis & terribilis Proserpinæ,

Stant. Horrendus autem canis pro foribus custodit,

Sævus. artem autem malam habet. introeuntibus quidem

Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:

Exire verò non iterum permittit denuò, sed observans

Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem

Fortisque Plutonis & terribilis Proserpinæ.

Ibidem habitat abominanda Dea immortalibus,

Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani,

phethæ, significat fructum copiosum; nomenque hoc terribile habebatur, quia sacrum. Plato in Cratylō, p. 265. eo prolato subjicit: πολλοὶ καὶ τῷ τοῦ φοβήσασθαι τὸ ὄνομα, multi reverentur hoc nomen. Περσέφωνα viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, פרי פסד *peri-saphoun* fructum occultum, quod signat sementem terræ commissam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Utrumque nomen aptissimum est filię Διὸς, hoc est, *Dea copię*. Ceres Regina fuit Siciliæ, cujus filiam rapuit Pluto, aut raptam uxorem duxit; quod in Enarratione * Gallica Mysteriorum Cereris multis ostendimus. *Cleonicus*.

776. Δεινὴ Στύξ θυγάτηρ ἈΨορρῶς Ὠκεανοῦ] Non difficile est intellectu cur Stygem vocet *Hesiodus* filiam Oceani, cum sit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus Oceani, qui in pluvias densantur, oriri fontes. Sed tria sunt hic, non ubique obvia, animadvertenda. Primum est descriptio Stygis, quam prorsus fictam esse nos credere vetat quod habet *Pausanias* in Arcadicis, seu Lib. VIII. p. 483. ubi postquam meminit rudera Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δὲ ἱερειῶν, inquit, ἔ πορρῶ κρημνός ἐστι ὑψάλος ἐχέειν ἐς τοῦτον αἰνήσονται ὕψος αἰδοῦναι. καὶ ὕδωρ κατὰ τὸ κρημνὸν πρὸς τὸ καλῶσαι δὲ Ἐλπίς αὐτὴ ὕδωρ Στύγος. Εἶναι δὲ τὴν Στύγα Ἡσιόδῳ μὴ εἶναι τοῦτο.

H

* Biblioth. Univers. Tom. VI.

Πρεσβυτάτη νόσφιν ἧ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῇσι πέτρῃσι κατηρεφέ· ἀμφὶ δὲ πάντα
 Κίοσιν ἀργυρείοισι πρὸς ἕρπον ἰσήμεται.
 Παῦρα δὲ θαύμαντο θυγάτηρ πόδας ὠκεία Ἴρις
 Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' ὄρεα νῶτα θαλάσσης,
 Ὅσπερ ἕως καὶ νεῖκε δὲ ἀθανάτοισιν ὄρηται.
 Καί ῥ' ὅς τις ψεύδεται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
 Ζῶς δέ τε Ἴρις ἐπέμψε θεῶν μέγαν ὄρκον ἐνείκῃ
 Τηλόθεν ἐν χρυσῇ προχόῳ πολυώνυμον ὕδωρ
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἡλιβάτοιο
 Τ' ψηλῆς· πολλὸν δὲ ὑπὸ χθονὸς ὀρυοδείης
 Ἐξ ἱερῷ ποταμοῖο ῥέει διχρὸν νύκτα μέλαιναν

780

785

νίκα ἰποίησαν· (Ἡσιόδου γὰρ δὴ ἔπη τὴν Θεογονίαν εἰσὶν οἱ νομίζοντες) πεποιημένα
 εἶν ἔστιν ἐνταῦθα Ὡκείαν θυγάτηρ τὴν Στύγα, γυναῖκα δὲ αὐτῇ εἶναι Πάλλαν-
 τος· non procul à ruderibus, est alta montis crepido; non aliam vidi,
 qua in tantam altitudinem attollatur; aqua verò secundum præruptam
 rupem stillat. Vocant Græci hanc aquam Stygis. Esse autem Stygem
 Hesiodus in Theogonia cecinit; (neque enim desunt qui Theogoniam opus
 Hesiodi esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Oc ani filiam, θυγα-
 τρι Πάλλαντος. Hoc fictum quidem est, ut pleraque alia, sed ex ver-
 bis Pausaniæ intelligere licet, quare dicat Hesiodus:

κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῇσι Πέτρῃσι κατηρεφέ, ἀμφὶ δὲ πάντα
 Κίοσιν ἀργυρείοισι πρὸς ἕρπον ἰσήμεται.

*Inclytas ades incolit ingentibus saxis superne tectas, circumquaque ve-
 rò columnis argenteis ad cælum firmata sunt.*

Alterum, quod hic animadvertendum est, ad id pertinet quod Poë-
 tæ aiunt aquam esse inferorum; quod inde ortum, quod aqua illa
 letalis esset, quemadmodum paullo post docet Pausanias: Θάνατον
 δὲ τὸ ὕδωρ φέει τῷ τε καὶ ἀνθρώπῳ καὶ ἄλλῃ ζῳῇ παντί: letalis est hac aqua
 ἑστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ἑστὶ τοῖς ἄλλοις ἀντιπάλαι. Alios etiam habet miros
 effectus aquæ illius omnia perumpentis, præter ungulam equinam;
 sed qui fortè minùs veri sunt. Verùm hinc liquet, cur in inferis
 collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Græciæ colonis
 dicta sit πῖσις ἢ me sthouk, hoc est, aqua silentii, quod ad regna
 silentium eos demitteret. Eodem respicere videtur Hesiodus, in se-
 quentibus, ubi dicit eum qui per Stygem pejeravit κεῖσθαι ἀναυδῶν,
 jacere sine voce.

Tertiò observandum aquam huius fontis fuisse iurijurando conse-
 cratam; quod qui potuerit fieri, si lethifera erat, non immeritò que-
 rant

*Maxima natu. seorsum verò à Diis inclytas ædes incolit
Ingentibus saxis supernè tectas: circum autem quaque
Columnis argenteis ad cælum firmatæ sunt.*

Rarò verò Thaumantis filia pedibus velox Iris.

*Nuncii causâ versatur super lata dorsa maris,
Quando lis & contentio inter Deos exorta fuerit.*

*Et sanè quisquis mentiatur cœlestes domos tenentium, (rat
Jupiter Irim mittere solet Deorum magnum jusjurandum ut fe-
E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam*

Frigidam, quæ è petra destillat alta

Excelsa. multùm verò subtus terram spatiosam

E sacro flumine fluit per noctem nigram,

rant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibisse ἐν χειρὶ ἀσχυρᾷ al-
latam aquam ab Iride. Alioqui necesse non erat eam afferri. Cre-
diderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, cum qui accusa-
batur cujuscpiam sceleris, cujus reus non erat, potuisse sine noxa eam
aquam bibere; addito jurejurando, quo innocentiam suam testatam
faceret; sin minùs, aquam noxiam suam naturam obtinuisse, & ho-
mini mortem, aut gravem morbum creasse. Non unus hic fons ha-
bitus aptus explorandæ veritati jurisjurandi. Vide quæ habet Macro-
bii de fonte Palicorum Saturnal. Lib. V. c. 19. Clericus.

780. Παῦρος δὲ γαῖανος] Hoc est, παυρὸς οὐρανός. à παυ-
ρός παυρῶς, παῦρος, ut à σφοδρὸς σφοδρῶς, σφόνδρος, &c. Guietus.

781. Ἀσφαλὶς πωλεῖται] Scribe ἀσφαλὶς, subintellige τὸ σὺν, hoc
est, σὺν ἀσφαλὶς πωλεῖται. Guietus.

783. Καὶ ῥ' ὅς τις ψεύδεται ὀλύμπια δώματ' ἔχοντι] Hic versus spu-
rius videtur. Guietus.

784. Ζεὺς δὲ π' ἔειπεν ἱπποφύ] Scribo: Ζεὺς δ' ἐπ' ἱπποφύ. ordo: ἱπποφύ
εἰπὼν πολυάντρον ὕδωρ μέγαν ὄρεον. ἀεὶ συγὰς vide Pausaniam in Ar-
cadicis. Guietus.

784. Μέγαν ὄρεον] Hoc est, per quem magnum jusjurandum con-
cipitur. Sic Homerus vocat ὄρκια πιστὰ ἄγνος qui adhibebantur ad so-
lenniùs jurandum. Iliad. Γ. γ. 245. Clericus.

786. Φυγρὸν, δ', τ' ἐκ πίττης] Hic versus & sex sequentes sunt
nothi. Guietus.

786. Ο', τ' ἐκ πίττης καταλείβεται ἡλιβάτοι] Respicit ad id quod
ex Pausania proutimus, qua de causa etiam Homerus * vocat κατε-
βόμβον Στυγὸς ὕδωρ, stillantem aquam Stygis. Ταῦτε μὲν δὲ ἐποίησεν,
inquit Pausanias, ὥς αὖ ἰδὼν ἐς τὸ ὕδωρ τὸ Στυγὸς εἰζόν: hac cecinit,
quod viderit aquam Stygis stillantem. Clericus.

H 2

793. Ος

* Iliad. O. γ. 37. ubi Juno jurat per Stygem.

Ωκεανοῖο κέρως. δεκάτη δ' ἔπ' ἰμοῖρε δέδασαι.
 Ἐννέα μὲν παρὰ γλῶττι καὶ ὀρέα νῶτα θαλάσσης

790

Δίνης δ' ὄρυγής· εἰλιγμύθη εἰς αἶλα πίπῃ.

Ἡ δ' ἴμ' ἐν πέτρῃσιν ὀρεῖσιν, μέγα πῆμα θεοῖσιν.

Ὅσ' ἐν πλὴν ἰπτόρεον ἀπολλείψας ἐπομόσῃ

Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντα Ὀλύμπῳ,

Κεῖται νηῦτ' ἐν τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν.

795

Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσπον

Βρώσει, ἀλλὰ τε κεῖται ἀνάπνους καὶ ἀναυδῶ

Στρωποῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ἔπ' ἰμοῖρε καλύπτει.

Αὐτὰρ ἐπὶ νῆσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτόν,

Ἀλλ' ἔπ' ἰμοῖρε δέχεται χαλεπώτατα ἄθλ'.

800

Ἐννέεσσι δ' ἰμοῖρε ἀπομείρεται αἶν ἐόντων,

Οὐδέ ποτ' εἰς βελλὶν ἰπμιόσεται, ἔπ' ἰμοῖρε δαΐτας,

Ἐννέα πάντ' ἔπει· δεκάτῃ δ' ἰπμιόσεται αὖτις

Εἰρέας Ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπῳ δώματ' ἔχουσι.

Τοῖον ἄρ' ὄρεον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἀφθιπὸν ὕδαρ,

805

Ὠγύγον, τὸ δ' ἴμοι κατασφύλαξ ἀφ' ὧρας.

Ἐνθα δ' ἴμοις δυοφερῆς, καὶ Ταρτάρῳ ἠερόεντα,

Πόντος τ' ἀτρυγέτοιο καὶ Οὐρανὸς αἰερόεντα,

Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,

Ἀργαλέ', ὀρώοντα, τὰ τε συγέχουσι θεοὶ περ.

810

Ἐνθα δὲ μαρμαίρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκεα ἔδους

793. Ὅς ἐν πλὴν ἰπτόρεον ἀπολλείψας] Scribo ἰπτόρεον. πλὴν, hoc est, πᾶν τὸν πλὴν ὄρεον. ἀπολλείψας libans ab ἀπολλέω. Guilielmus.

795. Κεῖται νηῦτ' ἐν τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν] Hæc poeticè ficta & adaucta, sed ex vero natura nimirum, ex noxia Stygiæ aquæ natura. Clericus.

796. Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης] Hic & sequens 797. est spurius. Guilielmus.

798. Ἐπὶ κακῇ καλύπτῃ] Τρωῆσι, ἰπταλὺπτῃ, subintellige αὐτόν. Guilielmus.

804. Εἰρέας Ἀθανάτων] Scribendum videtur εἰρείας. sed hic versus videtur delendus & spurius esse. Guilielmus.

806. Τὸ δ' ἴμοι κατασφύλαξ ἀφ' ὧρας] Scribe, τὸ δῖον, hoc est, ὁ δῖος ἀφ' ὧρας. Thucyd. καὶ ἀφ' ὧρας αὐτῶν δῖον lib. 3. κατασφύλαξ, hoc est, asperum, durum. Guilielmus.

806. Ὠγύγον] Græci antiquam interpretantur, quasi ab Ogyge, anti-

Oceani cornu. decima verò pars attributa est.

Novem quidem circa terramque & lata dorsa maris
Vorticibus argenteis intortum in mare cadit,

Una verò ex petra profluit, magnum damnum Diis.

Quisquis perjurium libans pejeraverit

Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,

Jacet spiritus expers integrum per annum:

Neque ambrosiæ & nectaris fruitur

Cibo, sed jacet non respirans, & mutus,

Stratis in lectis, malus autem veterinus obtegit.

Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,

Alia ex alia excipit molestissima ærumna.

Novennio autem à Diis separatur æternis, (adepulas,

Neque umquam ad consilium ineundum cum iis versatur, neque

Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum

In cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt. (aquam,

Tale itaque jusjurandum constituerunt Dii Stygis perennem

Antiquam illam, quæ tranat valdè asperum locum.

Ibi autem terræ caliginosa, & Tartari obscuri,

Pontique inexhausti, & cœli stellati,

Ex ordine omnium fontes & fines sunt,

Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.

Illic splendidaque portæ, & æreum limen

antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquæ potæ; ex Phœnicia Lingua, in qua *amag* significavit, ut apud Arabas, *amaram* reddidit *aquam*. Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa jurisjurandi & zelotypiæ, quam, apud Hebræos, bibere jubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num. V. Clericus.

807. Εἴθε δὲ γῆς διοφειῖς] Hic & tres sequentes versus è superioribus repetiti sunt, post versum enim 736. collocantur. Sed hinc fortasse tollendi. Guierus.

807. Εἴθε δὲ γῆς διοφειῖς καὶ πᾶς ἐξῆς] Hæ sunt πομπολογίαι poëticae, quæ nihil ex vero ducunt. Clericus.

809. Πάντων πηγαὶ καὶ κείρετ' ἱσσι] Πηγαὶ hîc videtur initium significare, nam solius πᾶν posset dici *fontes*, non terræ, tartari, aut cœli. Clericus.

Ἀΐεμφής, ῥίζησι διλωκέεσσιν ὄρησιν,
 Αὐτοφυής. πρὸθεν ᾗ, θεῶν ἔκποθεν ἀπάντων,
 Τιτλίῳες ναίεσσι, πέριω χάεθ' ἑζαφεροῖο.
 Αὐτὰρ ἐρυσμαράχοιο Διὸς κλειτοὶ ὀπίκεροι
 Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο θεμέθλοισι,
 Κότιθ' τ' ἠδὲ Γύγης. Βελάρεάν γε μὴν ἔνν' ἐόντα,
 Γαμβρόν ἐόν ποίησε βαρύκτυπθ' ἔννοσίγαιθ'.
 Δῶκε ᾗ Κυμοπόλειαν ὀπίην, θυγατέρα ἑνῶ.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτλίῳας ἀπ' ἔρευν' ἐξέλασε Ζεὺς,
 Οὐλότατον τέκε παῖδα Τυφωέα Γαῖα πελώρη,
 Ταρτάρῃ ἐν Φιλότῃ, Διὶ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ.
 Οὗ χεῖρες μὴ ἔασιν ἐπ' ἰχθυὶ ἔργματ' ἔχουσαι,
 Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερῶς θεῶν. ἐν δὲ οἱ ὤμων
 Ἦν ἑκατὸν κεφαλὰς ὄφειθ', δεινοῖο δρῶκοντθ',
 Γλώσσησι θνοφερῇσι λελειχμότες. ἐν δὲ οἱ ὄσων
 Θεσπεσίης κεφαλῇσιν ἑὸν ὄφρυσιν πῦρ αἰμάρυσσε.
 Πασέων δ' ἐν κεφαλῇσιν πῦρ καίετο δερκομήνοιο,
 Φωνὰ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῇσι,
 Παντοίῳ ὅπ' ἰέουσιν ἀθέσφατον. ἄλλοτε μὴ γὰρ
 Φθέγγονθ', ὥς θεοῖσι σιωιέμεν. ἄλλοτε δ' αὖτε
 Ταύρῃ ἐρβρύχεω μὴθ' αἰθέρα ὄσαν ἀγανρῶ.

815

820

825

830

821. Τυφωία] De hoc egimus ad v. 307. Describuntur scelerati homines Jordanis accolæ, quorum historiam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. *Clericus*.

823. Ἐργματ' ἔχουσαι] Scribo θαῦμα ἀκούσαι mirabile auditu. placet. *Güetius*.

823. Οὗ χεῖρες μὴ ἔασιν ἐπ' ἰχθυὶ ἔργματ' ἔχουσαι] Vertunt: *cujus manus quidem sunt ob robur occurrata, aut operibus apta, quasi ἔργμα idem sit hic ac ἔργον*. Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, seu antequàm à Jove vinceretur, seu postquàm in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, *cujus manus propter robur habent opera?* Non potuit hoc ferre *Fr. Güetius*, qui suspicatur legendum θαῦμα ἀκούσαι, *mirabile auditu*. Verùm tanta mutatione opus non est, cùm præsertim non minùs frigidum sit, & minùs Græcum: *cujus manus sunt in rob' re*. Cùm olim sine notis accentuum & spirituum scriberent Græci ΟΥ, æquè facillè potuit efferri & non ac u, *cujus*, quod si feceris sententia egregia erit: *Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant, & pedes for-*
tis

*Immotum, radicibus longis compactum,
 Suâ sponte natum. ante illud verò extra omnes Deos
 Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
 Ceterum valdè tonantis Jovis inclyti auxiliarii
 Domus incolunt in Oceani fundamentis
 Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
 Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliam, ut duceret uxorem, filiam suam.
 Ast ubi Titanes è Cœlo expulit Jupiter,
 Minimum natu peperit filium Typhoëum Terra magna,
 Tartari in concubitu, per auream Venerem.
 Cujus manus quidem sunt ob robur occupatæ,
 Et pedes indefessi robusti Dei: ex humeris verò ei
 Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
 Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
 Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:
 Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis.
 Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem. interdum enim
 Sonabant, ut Diis intelligere liceret: interdum rursus
 Tauri valdè mugientis robore indomiti vocem ferocis:*

tis illius Dei sunt indefessi. Ἐργματα hîc deducimus ab εἴρω, coërceo, prohibeo. Hoc unum in hac nostra interpretatione paullo durius videri queat, quod particula negativa sit paullo remotior à verbo. Sed nec desunt ejus rei exempla, & eam omnino postulare videtur sensus. *Clericus.*

825. Ἡ ἰκνὴν κεφαλῇ] Hoc est, ἦσαν. Dein delenda interpunctio ἰκνὴν δευοῖς δρῶντι. ὅρι δρῶντι, appositio. γ. sequ. λαλῶντι scribingum pro λαλῶντι. *Guietus.*

827. Θεωσιῆς κεφαλῇ] Hoc est, θαυμασίαις. *Guietus.*

827. Πῦρ αἰμάρου] Ignis hîc vocatur oculorum splendor, ut & in sequente versu, nequis putet Poëtam ignem propriè dictum in oculis hujus monstri collocasse. Superant hæc omnem περτολογία. *Clericus.*

830. Αἰσφατον] Mirabilem. *Guietus.*

831. Φθίσθ' ὡς π θιοῖσι σιωίμῃ] Hic versus est subdititius & delendus. *Guietus.*

832. Ὅσων αἰαύρῃ] Scribe ὅσων ἴκνῃ vocem emittebant. *Guietus.*

Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντες ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντες·
 Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν εἰκόντα, θαύματ' αἰεῖσαι·
 Ἄλλοτε δ' αὖ ροίζαρχ', ὑπὸ δ' ἦχεεν ἔρεα μακρὰ. 835
 Καὶ νῦ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμύχανον ἡματι κείνῳ,
 Καὶ κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὅξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ δ' ἡ γαῖα
 Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς δι' οὐρῆς ὑπερθεῖν, 840
 Πάντ' ὅ τ' ὠκεανὸς τε ῥοαὶ καὶ πέρθερα γαίης.
 Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὀλυμπ·
 Ὀρνυμῆοιο ἀνακτ' ἐπεσνάχιζε δ' ἡ γαῖα.
 Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, πυρὸς δ' ἀπὸ τοῖο πελώρου. 845
 Πρησῆρων ἀνέμων τε, κερκυνὸς τε φλεγέθοντ'·
 Ἔζε δ' ἡ χθὼν πᾶσα, καὶ ὄβριμος, ἡ δὲ θάλασσα
 Θῦε δ' ἄρ' ἀμφ' αἰκτὰς, πρὶν τ' ἀμφὶ τε κύματα μακρὰ
 Ρίπῃ ὑπ' ἀθανάτων ἑνοσις δ' ἄσβεστον ὄρωρε.
 Τρέσας Ἀΐδης δ' ἐνέροισι κατὰ φθιμύοισιν ἀνάστων, 850
 Τιτῶές θ' ὑποφρετᾶριοι, Κρόνον ἀμφὶς ἑόντες,
 Ἀσβέσσοι κελάδοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτ'·
 Ζῶς δ' ἐπεὶ οὐκ ἔορθυνεν ἐὼν μύθος, εἴλετο δ' ὅππῃ,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Πλήξεν ἀπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμῳ. ἀμφὶ δ' ἡ πᾶσις 855

833. Ἀναιδέα,] Hoc est. θρησύν. Guicetus.

837. Θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν.] Fortè nata est hæc circumstantia ex narratione Phœnicum, qui dictitabant inferioris Jordanis accolæ bellum Deo & hominibus indixisse, aut utrorumque hostes ac spretores fuisse. Quæ loquutiones perperam intellectæ monstra hæc pepererunt, quasi fuisset terræ filius Draco, qui bellum Jovi intulisset. Certè Lucretius describens Epicuri dogmata de Numine, quod verbo posuit, re sustulit, ita de Epicuro loquitur quasi ei bellum intulisset, Lib. I. initio:

*Quare Religio pedibus subjecta vicissim
Obteritur, nos exæquat victoria cæli.* Clericus.

839. Σκληρὸν ἐβρόντησε.] Non malè hisce verbis describitur subversio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide Diss. nostram

Interdum rursus leonis sævum animum habentis:
 Interdum rursus catulis familia, mira auditu:
 Interdum verò stridebat, resonabantque montes alti.
 Et sanè evenisset res inevitabilis die illo,
 Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
 Nisi statim intellexisset pater hominūque & Deorum.
 Graviter autem intonuit atque fortiter. circum verò terra
 Horrendè edidit fragorem, & cælum latum supernè,
 Pontusque & Oceani fluctus, & remota loca terræ.
 Pedibus verò sub immortalibus magnus contremuit Olympus,
 Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.
 Ardor verò ab utrisque occupabat cœruleum pontum
 Tonitruque, & fulguris igne ab illo immani,
 Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
 Fervebat autem terra omnis, & cælum, atque mare.
 Furebant & circum littora undique fluctus magni,
 Impetu à Deorum: concussioque sedatu difficilis oriebatur.
 Exparvit autem Pluto inferis mortuis imperans,
 Titanēsque sub tartarum detrusi, circa Saturnum
 Ob inexstinguibilem fremitum, & gravem conflictum.
 Jupiter verò postquàm incitavit suum robur, sumsitque arma,
 Tonitruque fulgurque, & coruscans fulmen,
 Percussit ab Olympo infiliens. circum verò omnia

nostram. Clericus.

841. Ταῖς τεσσάραις] Hoc est, remotissimæ partes terræ, quæ est significatio vocis *tartara*. Vide not ad. v. 119. Clericus.

844. Γονιδία πόντου] Hic intelligendum *mare mortuum*, seu lacus Asphaltites. Clericus.

845. Πυρός ὑπὸ τοῦ πλάγος] Scribo & distinguo πυρός τ' ὑπὸ τ. π. Guietus.

847. Ἐξ οὗ δὲ χθὼν πῖσις] Vicina, nempe, infimis partibus Jordanis; qua de re vide memoratam Dissertationem. Clericus.

852. Ἀσβεστὸν καλαῖδιον] Subintellige ὑπὸ. Guietus.

853. Κόρησεν ἐὼς ῥόδον] Hoc est, ἐπέχει auxit. Guietus.

855. Πλῆξεν αἶψ' Οὐλύμπου] An? βῆσεν. ἐπέλαβον. Subintellige τὴν Τυφάνα. Guietus.

856. Ἐστ-

Εὔπρεστε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πληγῇσιν ἱμάσας,
 Ἡῖπε γυναιεὶς, σενάχιζε ἧ γαῖα πελώρη.
 Φλόξ ἧ κεραυνωθέντ' ἀπέστυπο τοῖο ἀνάκτ',
 Οὔρε' ἐν βήσῃσιν αἰδνῆς παιπαλοέσσης
 Πληγῷτ'. πολλὴ ἧ πελώρη καίετο γαῖα
 Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐτίκετο κασιγέρ' ὥς,
 Τέχνη ὑπ' αἰζηῶν ὑπὸ τ' εὐτρήτη χράνοιο
 Θαλφθεῖς, ἢ ἐσίδηρ', ὅπερ κρατερώτατός ἐστιν,
 Οὔρε' ἐν βήσῃσι δαμαζόμεν' πυρὶ κηλέῃ,
 Τήκεται ἐν χθονὶ δῖῃ, ὑπ' Ἡφαίστου παλάμῃσιν.
 Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλα πυρὸς αἰθομένοιο.
 Ρίψε δέ μιν θυμῷ ἀκάχων ἐς Τάρταρον ἄριον.

860

865

Ἐκ ἧ τυφώε' ἐς ἀνέμων μῦ' ὕρον αἰέντων,
 Νόσφι Νότῃ, Βορέῳ τε, καὶ Ἀργέσει Ζεφύροιο.
 Οἳ γε μὴν ἐκ θεοφιν γυνεῇ, θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.
 Αἱ δ' ἄλλαι μαψαῦραι ὀπιπνεῖσι θάλασσαν,

870

856. Εὔπρεστε θεσπεσίας] Α πρῶν. πῦρ πρῶν. πῦρ πρῶν, πρῶν, πρῶν
 &c. φῶν, βράζω, βράζω, βράζω, βράζω, ἀναδραγίτω. *Guietus*.

859. Τοῖο ἀνάκτ'] Ἀνάξ, nimirum, ut jam diximus, vox est
 honorifica quæ Regem quidem sonat ut plurimum; sed eximium etiam
 quidpiam significat, quale erat in suo genere hoc monstrum. *Cle-*
ricus.

860. Παιπαλοέσσης] Hoc est, τροχίαις. alias παιπαλοέσσης pro αἰ-
 παλοέσσης. Hom. ἔση δὲ σκοπιὰν εἰς παιπαλοέσσαν ἀνελθόν, hoc est, αἰ-
 πῶν, ὕψηλῳ. *Guietus*.

860. Οὔρε' ἐν βήσῃσιν] Inter montes Moabitidis & Chananææ
 situs est lacus Asphaltites, in profunda valle. *Clericus*.

863. Εὐτρήτη χράνοιο] Interpres videtur legisse εὐτρήτη, quod ma-
 gis placet. v. sequ. ἔπερ, hoc est, ὅπερ. *Guietus*.

865. Οὔρε' ἐν βήσῃσι] In fabricis ferrariis, quæ in vallibus syl-
 vasis ædificari solent propter lignorum copiam. *Guietus*.

868. Ρίψε] Subintell. ζῆς tum pro ἀκάχων an ἀκαχών scriben-
 dum? *Guietus*.

870. Νόσφι Νότῃ, Βορέῳ τε καὶ Ἀργείῳ Ζεφύροιο] Hic mirum est
 fieri dumtaxat mentionem trium ventorum, omisso Euro, qui ta-
 men μαψαῦραι non potest vocari. Quod cum non concoquerent nonnul-
 li, legerunt καὶ Ἀργεῖον, Ζεφύρον τε, quemadmodum habet in Allegoriis
 Joannes Diaconus; quod etiam respicit alter Scholiastes, qui memora-
 tis quatuor ventis cardinalibus, ut vocantur, subjicit: Ἀργεῖος ὁ Ἀπρ-
 λιώτης,

Combussit ingentia capita sævi portenti.

Ceterum ubi illud vicit ictibus percutiens,

Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.

Flamma verò fulmine ictō profiliebat à rege,

Montis in saltibus opacis asperis

Percusso. multaque ac vasta ardebat terra

Vapore ingenti, & liquecebat stanni instar,.

Quod arte juvenum & in magnum foramen habente catino

Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,

Montis in cavitatibus victum igne urente,

Liquecit in terra divina, sub Vulcani manibus.

Sic sanè liquecebat terra fulgore ignis ardentis.

Abjecit autem illum animo mæstus in Tartarum vastum.

Ex Typhoëo autem est ventorum vis humidè flantium,

Excepto Noto, Boreaque, & Argeste Zephyro.

Qui sanè ex Diis sunt nati, hominibus magna utilitas.

Ast alii sine usu venti inspirant mare,

λίανης, ὃν λέγει ὁ Ὅμηρος Εὐρυν: Subsolanus quem vocat Homerus Eurum. Recta sine dubio esset lectio, si constaret *ὑπὸ γένεω* ulpiam dici Eurum, cum contrà constet esse occidentalem ventum, qui & Corus vocatur. Plinius Lib. II. H. N. c. 47. Sunt bini, in quatuor cœli partibus; ab oriente æquinoctiali Subsolanus, ab oriente brumali Vulturinus; illum Apelliten hunc Eurum Græci appellant. A meridie Auster, & ab occasu brumali Africus; Noton & Lyba nominant. Ab occasu æquinoctiali Favonius, ab occasu solstitiali Corus; Zephyrum & ARGESTEN vocant. Præterea eisdem ventos tres commemorat v. 379. ubi ἀργέτης est etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hîc ex vulgata lectio-
ne. Crediderim hanc omissionem esse negligentiae tribuendam; nam non ignorabat Hesiodus esse Orientalem ventum.

Idem Plinius paullò antea: Veteres quatuor omnino servaverunt, per totidem mundi partes (ideò nec Homerus plures nominat) hebeti ut mox iudicatum est ratione. Vide Homerum Odyss. E. v. 295. Hesiodus autem Homero in ejuscemodi rebus nequaquam inferior erat, ut satis liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum Hesiodi ævo vocem *ὑπὸ γένεω* nondum fuisse nomen venti, qui à Zephyro distingueretur; cum conjungatur ea vox cum Zephyro, quasi epitheton, quo significetur ejus celeritas, aut simile quidpiam. Clericus.

872. Αἱ καὶ μετὰ αὐτοῖς] Μετὰ αὐτοῖς scribo. Hesych. μεταῦτοῖς, ἡχῆσαι προαί. vu γὸ scriptum αἱ μετὰ pro αὐτοῖς. ex αὐτῷ sit μετὰ retrò, in cassam. Sic ex αἰῶνος, μετὰ αἰῶνος, μετὰ μοχ, εὐδὺς. Guetius.

875. Αἱ

Αἰ δὴ τοι πίπτεσαι ἐς ἡεροιδέα πόντον,
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θύξιν αἰέλλῃ·
 Ἄλλοτε δ' ἄλλαι αἴεσι, Δαρσιδναῖσί τε νῆας,
 Ναύτας τε φθείρεσι. κακῶ δ' ἔ γίνεται αἰλή,
 Ἄνδράσιν οἱ κείνοισι σιωπῶσιν κτ' πόντον.

875

Αἰ δ' αὖ καὶ κτ' γαῖαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν
 Ἔργ' ἐρχομένη φθείρεσι χαματηρέων ἀνθρώπων,
 Πιμπλῶσαι κόνιός τε καὶ ἀργαλὲς κολοσυρτῶ.

880

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσαν,
 Τιτλώεσι τ' πριάων κείναντο βίῃφι,
 Δή ῥα τότε ὤτρυνον βασιλδέμεν ἠδὲ ἀνάσσειν,
 Γαίης φρεσμοσιώῃσιν, Ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζεῦ,
 Ἀθανάτων. ὃ τ' τοῖσιν εὖ διεδάσαστο τιμᾶς.
 Ζεὺς τ' θεῶν βασιλδὺς πρῶτῳ ἄλοχον θέτο Μῆπιν,
 Πλεῖστα θεῶν εἰδῶν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.

885

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεῶν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
 Τέξεσθαι, τότε ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
 Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἑλὼ ἐγκάτθετο νηδυῖ
 Γαίης φρεσμοσιώῃσι, καὶ Οὐρανῶ ἀστερόεντι.
 Τῶς γάρ οἱ ἐφρασάτῃω, ἵνα μὴ βασιληίδα πρῶτῳ
 Ἀλλ' ἔχῃ, Διὸς ἀντι, θεῶν αἰετλημετάων.
 Ἐκ γὰρ τ' εἰμαρτο πείθεσθαι τέκνα γυνέσθαι.
 Πρῶτῳ γὰρ κέρῃ γλαυκῶπιδά Τελτογῆριαν,

890

895

875. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι αἴεσι] Ἀλλ' scribendum. *Guietus.*

880. Κολοσυρτῶ] Α πόλῳ verso, πόλις ἢ πόλις, pulvis, πάλῳ, πάλῳ, unde κολοσυρτίς. *Guietus.*

881. Τιμῶν] Subintell, ἔνικα. *Guietus.*

884. Εὐρύοπα Ζεὺς] Ab εὐρύεπης, seu εὐρύοπας, εὐρύοψ. *Guietus.*

885. Εὖ διεδάσαστο] Scribo εὖ. *Guietus.*

885. Διεδάσαστο τιμᾶς] Hoc est, munera illis divisit, sed posteritis eos honores intellexit de iis, quibus singula Numina praeesse postea credita sunt. *Clericus.*

886. Ἀλοχον θέτο Μῆπιν] Clarum est hic allegoricum esse matrimonium, quod Regi conjunctius nihil esse debeat quam prudentia. *Clericus.*

888. Ἀθήνην] Deam disciplinarum & fortitudinis meritò Prudentiae filiam facit Poëta; cum absque hac nulla sit vera fortitudo, nec erudi-

Qui utique incidentes in obscurum pontum,
Clades magna hominibus gravi sæviunt turbine,
Alibi autem alii flant, dissipantque naves,
Nautasque perdunt. mali autem non est remedium
Viris qui illis occurrerint in ponto.

Iidem rursus per terram immensam floribus ornatam
Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
Replentes pulverisque & molesto palearum strepitu.

Sed postquam sanè laborem Dii beati perfecerunt.
Cum Titanibus autem pro honore pugnarunt vi,
Jam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terra consilio, Olympium latè cernentem Jovem
Immortalibus. Hic verò inter illos benè distribuit munia.
Jupiter autem Deorum Rex primam uxorem duxit Metim,
Plurimum ex Diis edoctam, & mortalibus hominibus.
Sed cum jam esset Deam cæcis oculis Minervam
Paritura, tum demum dolis animo decepto
Blandis sermonibus in suam condidit alvum,
Telluris consiliis, & Cæli stellati.
Sic enim consuluerunt, ne regiam honorem
Alius haberet Jovis loco Deorum sempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.
Primam quidem virginem cæcis oculis apud Tritonem genitam,

eruditio. Ceterum Αθήνη est, Phœniciâ linguâ . אֶתְנָה *ethana*, hoc est, fortis, ut ab aliis jam animadversum. *Clericus*.

890. Δόλη φρίνας ἐξωπατήσας] Subintellige τὴ μήτηρ. *Guietus*.

891. Ἐὼς ἰσχυρὸς τοῦ δὲ] An ἰς καὶ τοῦ divisim scribendum? Sic
†. 899. pro ἐγχεῖται τοῦ δὲ scribendum ut hic ἰς καὶ τοῦ, aut ἰς καὶ-
τοῦ. *Guietus*.

895. Τετρυμένη] Sic dicitur Minerva quasi genita à capite Jovis, nam si scribamus Phœniciis litteris אֶתְרִי תִּרְיֹהוּ *ethrisho*, intelligemus deducendam vocem à תִּרְיֹהוּ *reth*, quod, pro mutatione solenni ת & ש, idem esse potuit ac שִׁרְיֹהוּ *resch*, Chaldaicè & Syriacè *caput*. Ejus antiquæ vocis significatio remanserat etiamnum apud Athamanas. *Hesychius*: Τετρυμένη, Νίγηρ τοῦ ὁ Καλοφάνης φησὶ τὴν κεφαλὴν καλεῖται Αθήνας. Apud Cretenses, idem hac voce significatum esse auctor est *Eustathius* in *Iliad.* Α. Ed. Rom. p. 504. Hanc quidem circumstan-
tiam

Ἴσον ἔχουσιν πατρὶ μῆϑ' καὶ ὀπίφρονα βαλλῶ. |
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆας ἢ ἀνδρῶν
 Ἥμελλεν τέξεσθ', ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα.
 Αἴ' ἄρα μιν Ζεὺς πρὸθεν ἐλὼ ἐγκαίθετο νηδύν,
 ὧς δὴ οἱ φερέσαστο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε. 900
 Δό'τερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὠρεάς,
 Εὐνομίην τε, Δίκην τε, ἢ Εἰρήνην τεθαλῆαν.
 Αἴτ' ἔργ' ὠρεάσσι κατὰ θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Μοίρας δ', ἥς πλείω πρὶν πόρε μητιέτω Ζεὺς,
 Κλωθῶ τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀτροπον· αἱ τε διδῶσι 905
 θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε.
 Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμῃ Χάρειας τέκε καλλιπαρήγας,
 Ὠκεανὸς κέρη, πολυήροτον εἶδ' ἔχουσα,
 Ἀγλαΐην ἢ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἐρατεινὴν.
 Τῶν ἢ Σοτὸ βλεφάρων ἔρ' εἶβeto δερκομυῖαν 910
 Λυσιμελῆς· καλὸν γὰρ ὑπὸ ὀφρύσι δερκιδόωνται.
 Αὐτὰρ ὁ Δήμητρ' πολυφόρβης ἐς λέχ' ἦλθεν,
 ἥ τέκε Περσεφόνην λευκώλενον, ὡς Ἀΐδωνός.

tiam Palladis natalium hic non tradit *Hesiodus*, sed summo consensu reliqui omnes Mythologi & Poëtæ habent. Facile est intellectu cur sapientissima Dea & Artium Præfecta è cerebro, vel capite Jovis nata putetur, cum caput existimetur esse sedes animi. Aliæ vocis Etymologiæ non sunt flocci faciendæ, si cum hac conferantur. *Τεττοχόειαν* verterant Romani veteres *Capitam*. *Ovidius* sub finem Lib. III. *Fastorum*:

*Parva licet videas Capita delubra Minerva,
 Qua Dea natali coepit habere suo.*

*Nominis in dubio causa est, capitale vocamus
 Ingenium follers; ingeniosa Dea est.*

*An quia de capitis fertur, sine matre, paterni
 Vertice, cum clypeo profuuisse suo? Clericus.*

896. *Τεττοχόειαν*] Audacem, terribilem. *Gruetus*.

899. *Εἰν ἐγκαίθετο νηδύν*] Hoc est, prudentiam perpetuò sibi adesse consiliariam voluit, nec unquam eam dimisit. *Clericus*.

900. *ὧς δὴ οἱ φερέσαστο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε*] *Bonum & malum* omnia significant, apud *Homerum*, & in Hebraïco etiam sermone. Vide not. ad Genes. III. 5. *Clericus*.

901. *Θέμιν*] Dea hæc est Præses Justitiæ, quæ non minùs ac Prudentia

Par habentem patri robur, & prudens consilium:
 Ceterum deinde sanè filium Deorum regem & virorum
 Erat paritura, magnum animum habentem:
 Sed illam sanè Jupiter antè in suum condidit ventrem;
 Ut, nempe, ei indicaret Dea bonumque malumque.
 Postea duxit splendidam Themis, quæ peperit Horas,
 Eunomiaque, Dicenque, & Irenen florentem:
 Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus:
 Parcasque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
 Clothoque, Lachesinque, & Atropon: quæ dant
 Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
 Tres verò ei Eurynome Gratias peperit pulcras genas habentes,
 Oceani filia, peroptabilem formam habens,
 Aglaïam & Euphrosynen, Thaliâque amabilem:
 Quarum è palpebris amor destillat contuentium
 Solvens membra: jucundum verò sub superciliis adspiciunt.
 Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
 Quæ peperit Proserpinam formosam, quam Pluto

dentia Regibus necessaria est. Si scripseris Phœniciis litteris מח , illico liquebit esse vocem Phœniciam, à מח integer, probus, ita ut nomen Themidis integritatem sonet. Clericus.

Ibid. Ἡ πικρὸν Ὁρας] Hora est ab Hebræica voce ור , or, quæ lucem sonat propriè, & tralatitio significatu cognitionem, quæ in Rege unâ cum integritate conjuncta esse debet. Posset huc fortè trahi conjunctio Urim & Thummim, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas Horarum harumcè cum Dea Justitiæ significatur earum nominibus Εὐνομία , Δίκη & Εἰρήνη , quæ sunt Justitiæ consecraria, & veræ eruditionis comites. Clericus.

903. Αἴτ' ἔργ' ἀργαῖαι] Fortè ἀργαῖαι ab ἀργαίω . Quietus.

904. $\text{Μοῖρας θ' ἥς πατρὶς λόγος πικρὸν πορὶ μητέραι Ζεὺς.}$] Quamvis affinitas sit inter Justitiâ & munus harum Dearum; non est credibile hos versus esse Hesiodi, cùm alios parentes Parcis tribuerit antea v. 215. Homo ineptus, qui supplere conatus est quod non deerat Hesiodo, sed deesse putabat, hos de Parcis versus adfuit, & fortasse plures. Clericus.

909. $\text{Ἀγλαίῳ κ' Εὐφροσύνῳ}$] Scrib. $\text{Ἀγλαίῳ π' κ' Εὐφροσύνῳ.}$ π hic deesse videtur. Quietus.

912. Δήμητρος] De Cerere & Proserpina, egimus antea ad versus 450. & 774. Clericus.

914. Εὐδωκῶ

Ἡρπασεν ἥς παρὰ μητρὸς, ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεὺς.
 Μνημοσύνης δ' ἐξαῦτις ἐράσασατο καλλιθέμοιο,
 Ἐξ ἥς αἱ Μῆσαι χρυσάμπυκες ἐξεγρόντο
 Ἐννέα, τῆσιν ἄδον θαλία, καὶ τέρψας αἰοιδῆς.
 Λητὴ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Γμερόεντα γόνον παρὰ πάντων ἑρμινύων,
 Γεῖναιτ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς φιλότλη μιγῆσαι.
 Λοιδοτάτῳ δ' Ἡρίῳ θαλερὴν ποιήσας ἀγκυλῆν.
 Ἡδ' Ἡβῶν, καὶ Ἀρηά, καὶ Εἰλείθυαν ἔπικτε,

915

920

914. Ἐδωκε δὲ μητίετα Ζεὺς] Concessit ut caperet. *Gnietus.*

915. Μνημοσύνης] Vide not. ad. v. 52. *Clericus.*

918. Λητὴ δ' Ἀπόλλωνα] De nomine Latonæ, egimus ad v. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur Ποῖϐος Ἀπόλλων, nam passim ita appellatur ab Homero, quasi Apollo sit cognomen. Si autem scribas Hebraicè: לִפְתָּח בֶּן-פֶּה *phe-bo hapollon*, Lingua Hebraicæ peritus statim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de Phæbe, ad v. 404.

Ibidem. Καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν] Phœnicio charactere *ἡμνη βαρ-
 θημι*, significat, *mons admiratio mea*, ab *ἡμ* *har*, *mons* & *ἡμνη* *tha-
 mah*, *admiratus est*. Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquissimus hymnus in Dianam, qui Homero tribuitur, sic eam describit:

Ἡ κατ' ὄρη αἰοῖνται, καὶ ἀκρεῖαι ἡνιμοῖσσαι

Ἀρεῇ τερπόμεναι παγχεύσασα τίξασιν.

Quæ per montes umbriferos & promuntoria ventosa, venatione oblectata totum autem arcum tendit. Sic ipsa, apud Callimachum in Hymno, qui ipsi inscriptus est, loquitur, v. 19.

——— ἀταρὶν ἧδ' ὅτ' Ἀρτεμὶς ἄστυ καί τεισιν,
 Οὐρεσσιν οἰκήσω.

Rare Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejusdem Hymni vs. 3 & 18. Apud Lucianum, in Dialogis Deorum, p. 212. T. I. dicitur ὄρηος, *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat se posse vulnerare Dianam *φεύγουσαν αἰεὶ διὰ τῶν ὄρων*, *fugientem semper per montes.* Talia innumera possent proferri.

Observandum hic & alibi clarè distingui Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui v. 371. dicuntur Hyperione & Thæā nati. Attamen constat postea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuisse, Lunam verò ac Dianam alterum; quod ideò factum puto, quia Apollinis quidem animum, post mortem, in Solem ivisse, ut æternæ illi flammæ præesset, dicebant antiquissimi Ποῖτæ; Dianæ verò mentem Lunam insedisse. Genus hoc fuit adulationis, quo ve-

tutissimi

Rapuit sua à matre, dedit autem sapiens Jupiter.

Mnemosynen verò deinceps amavit pulchricomam,

Ex qua Musæ aureis reticulis revinctæ natæ sunt

Novem, quibus placent convivium, & oblectatio cantûs.

Latona autem Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,

Suavissimos liberos præ omnibus cœlicolis,

Peperit sanè, Ægiocho Jovi concu ritu mista.

Postremam verò Junonem floridam duxit uxorem.

Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,

tustissimi Græci prosequuti sunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Isidi adulati erant, cum columnæ, sepulcro Isidis impositæ, cum alia, tum etiam hæc inscripserunt: * Εγώ εἰμι ἡ ἐν τῷ αἶθρῳ τῷ Κυρίῳ ἐπιτέτακται: *Ego sum, qua in Cœlis sidere exorior.* Indidem factum ut stellis omnibus imposuerint nomina illustrium virorum & foeminarum; qua de re agit Hyginus, in Lib. II. Poëtici Astronomici, *de signorum cœlestium Historiis.* Clericus.

919. Γαίναρ' αἶε αἰζόχοιο] Scrib. γαίναρ' ἐν αἰζόχοιο. placet. *Quietus.*

921. Λοιδονέτῳ δὲ Ἡρῶν βαλσπλὴν παύσατ' αἰγιῶν] Attamen hæc sola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud *Lucianum*, Jovis ἡ νόμος γαμήτην legitima conjux, in *Dialogis Deorum* p. 192. Tom. I. & Jovi συμβασιλεύειν, p. 213. *Clericus.*

922. Ἡΐρα] Hæc Dea fuit juventutis præses, quam nomen traxisse liquet ex Hebraïca voce בן *eb*, viror, qui juventutis est Symbolum; quod plantæ tum vigeant maximè, cum maximè virent. Hinc apud Poëtas, passim *viridis juvenus* dicitur, imò & senectus cum contingit eam juventuti esse similem. *Virgilius* *Æneid.* V, 295.

Euryalus formâ insignis VIRIDIQUE juventâ.

Idem Lib. VI, 304. de Charonte:

Jam senior, sed cruda Deo VIRIDISQUE senectus.

Ibidem. Αἴγνος.] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Thessaliæ Regis, aut ex ejus posteris quispiam insedit, unde dictus est ἡρῖ *hari*, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, ἡρῖ est *mons*, *Ægeus*. Cum autem ex bello & latrocinii viveret, creditus est post mortem præfuisse bello, cui tam sæpè vivus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud *Statium* Lib. VII. Thebaïdos, ubi de Mercurio ad illum misso, cuius descriptionis hoc est initium:

Hic sterile delubra notat Mavortia sylvæ,

Horrescitque tuens, ubi mille furoribus illi

Cingitur adverso domus immansueta sub Æmo:

I

qui,

* *Diodor. Siculus Biblioth. Lib. I. p. 24.*

Μιχθεῖς' ἐν φιλότῃ θεῶν βασιλῇ καὶ ἀνδράν.
 Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπδα Τεταγμένα,
 Δεινὴν, ἐχρεῦδοσαν, ἀγέσθον, αἰετῶν τε,
 Πότνια ἢ κέλευδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχα τε.

qui, ut notum, mons est Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impensè cultus. *Herodotus* Lib. V. c. 7. Θιὰς δὲ σέβοντα μέναι τῶνδε, Ἀρεῖ, καὶ Διόνυσον, καὶ Ἀρτέμιον: Deos hos Solos colunt, Martem, Liberum, Dianam. Ac sanè mores eorum cum ejusmodi Religione consentiebant: Idem Scriptor paulò ante de moribus Thracum: ὄργον εἶναι καί τινα, καὶ δὲ ἐργάτῳ ἀπρόσπῳ τὸ ζῆν δὲ πάλαι καὶ λαϊνὸν καί τινα: otiosum esse honestissimum, agricolam verò contemnitissimum. E bello atque rapto vivere pulcerrimum. Clericus.

Ibidem. Εἰλείθυα] Vox ἡελιδία aliunde non potest deduci quàm ab ἡελιδ *heleid*, hoc est, fecit parere; sic enim formari potest *Hisphil* in verbo ἡλ *jalah* peperit, æquè ac in aliis verbis ejusdem formæ. Quàm hoc autem nomen benè conveniat Deæ partui præfidî nemo non videt. Observatu dignum est distingui hoc Numen à Dianâ, cum ab *Hesiodo*, tum à Scriptori antiquissimo Hymni in Apollinem, qui *Homerò* tribui solet, narrat enim primùm *Eileithyiam* nescivisse Latonam parturire, deinde ait advocatam è cœlo fuisse, & partum Latonæ venientem accelerasse. Sic habet v. 97.

Μῆνη δ' ὅτε ἐκίπυστο μορσύνης Εἰλείθυα

Sola nescierat partus laborem levans Eileithyia.

Postea v. 15.

Εὖτ' ἐπὶ Δήλῳ ἴδωται μορσύνῃ Εἰλείθυα

Tunc τόπι δὲ τόκῳ εἶλε μορσύνῃ δὲ πῆλιδαι.

Ubi in Delo incessit partus dolores levans Eileithyia, tunc illam partus cepit, & parata erat parere. Qui ergo factum ut Diana cum hoc Numine misceretur & partibus etiam præficeretur? Qui potuit credi πῶς παῖδας μαρτύνει παρθένῃ σου, ut utar verbis Junonis apud * *Lucianum* & Nimirum, credebant Lunæ Numen præesse partui, quod præsit mensibus, intra quorum certum numerum foetus in lucem eduntur; cumque eo Numine miscbant Dianam, quæ, eo pacto, quamquam virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem comminiscitur *Callimachus*, Hymno in Dianam v. 20. & seqq. ubi sic Dea loquitur:

Πόλιν δ' ἐκπύρομαι ἀνδράν
 Μῆνοι ὅτ' ὀξείασι καὶ αἰσχροῖς γυναικῶν
 Τεισέμεναι καλέεσσι βοηθοῖν ἥσ' ἐμε μορσύνῃ

* Tom. I. p. 213. in Dial. Junonis & Latona.

Mista concubitu Deorum regi & hominum.

*Ipse verò ex capite, caesis oculis præditam Tritogeniam,
Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitus, indomitam,
Venerandam: cui clamorésque placuerunt, belláque pugnaeque.*

Γεννομένη τοι παρ' ἑτοίῃ ἐπικλήσεισιν ἀρήγεται
Ὅτ' ἔμ' καὶ πατρὸς, καὶ σὺν ἡλγῆσι φέρουσιν
Μήτηρ.

Urbibus verò admiscebor hominum, tantùm cum acutis pæiendi doloribus mulieres oppressa vocarent me opitulatriosam; quibus me *Parca*, ut primum nata sum, sortem adsignarunt opem ferendi; quoniam & cùm me pareret, & cùm me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc est *Callimachi*, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Græcorum, qui Diis incommoda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere solent. Philosophi postea, cùm non possent hæc concoquere, ad allegorias conversi sunt; & Poëtis recentioribus corrumpendæ veteris Historiæ, dum *θεογονίαις* volunt loqui, occasionem præbuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Græciæ famam esse credet, quæ humana Diis tribuuntur, quòd ejusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensissent Græci. Imò verò periculosissimum fuisset *θεογονίᾳ* de Deo sentientibus talia obtrudere. Contrà verò & Philosophi & recentiores Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vitia Diis detraherent; nec sine Religionis specie, adprobationeque audientium turpes de Diis historias mutare aggrediebantur, quòd non semel facit in hisce Hymnis *Callimachus*, & præsertim quidem Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum ex Hymno Homérico in Apollinem, in quo contraria affirmantur
v. 91.

Λατὴ δ' ἐνὶ μέρ' τι καὶ ἵντια νύκτις ἀέλητος,
Ὡδίνῳσι πύματον.

Latona novem diebus, & novem noctibus incredibilibus doloribus torquebatur. Dabimus etiam auctorem gravissimæ sententiæ de Luna partuum præfide. Is est *Cicero* de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. *Dianam*, inquit, & *Lunam* eandem esse putant; cùm — *Luna* à *lucendo* nominata sit, eadem est enim *Lucina*. Itaque ut apud Græcos *Dianam* eamque *Luciferam*: sic apud nostros, *Junonem* *Lucinam* in pariendo invocant. — Adhibetur autem ad partus, quòd ii maturescunt pueri septem nominatimque, aut plerumque novem *Luna* cursibus; qui quia mensa spatia consciunt, menses nominantur. *Clericus*.

914. Αὐτὸς δ' οὐκ ἐσφαλῆς] Hoc est, solus. Adoptavit fortè sibi filiam. quam ipse educare atque erudire voluit. *Clericus*.

926. Κέλευθ' τι αἶψ'] Bellici clamores, *Quietus*.

Ἦρῃ δὲ Ἥφαιστον κλυτὸν ἐν Φιλότῃ μιγῆῖσα
 Γείνατο, (καὶ ζαμῆησε, καὶ ἤρυσεν ὡ παρκαίτῃ)
 Ἐκ πάντων τέχνῃσι κεκασμῆμον ἔργωνίωνων.
 Ἐκ δὲ Ἀμφιτέτης καὶ ἐρικτύπῃς Ἐννοσιγαίῃς
 Τρίτων εὐρυβίης ἤνυστο μέγας ὅτε θαλάσσης
 Πυθμὴν ἔχων. παρὰ μητρὶ Φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
 Ναΐφ χρυσέα δῶ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἀρῇ
 Ρῖνοπόρῳ Κυθήρῃσιν φόβον καὶ Δεῖμον ἐπέκταν
 Δεινὸς, οἳ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέεσσι Φάλαγγας
 Ἐν πολέμῳ κρούοντι σὺν Ἀρῇ πτολιπόρθω,
 Ἀρμονίῳ δ' ἢ καὶ Κάδμῳ ὑπέρθυμῳ θέρ' ἀκούειν.
 Ζῆνι δὲ ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίῃ τέκε κύδιμον Ἑρμῖον,
 Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσαναβάσσει.

930

935

927. Ἐν Φιλότῃ μιγῆῖσα] Legendum ἢ Φιλότῃ μιγῆῖσα, nam quem-
 admodum Jupiter solus genuisse dicitur. Minervam: sic & Juno ζα-
 μῆησε καὶ ἤρυσεν ὡ παρκαίτῃ, intendit viros. & contendit cum suo mari-
 to, genuitque Iola & peperit Vulcanum. Sic quoque legit Scholia-
 res, qui habet: ἦτορ τ' Ἥφαιστον ἐν μόνῃς Ἦρῃς εἰσάγει, hic (Hesio-
 dus) ex sola Junone Vulcanum inducit; ὁ δὲ Ομηροῦς ἐκ Διὸς καὶ Ἦρῃς,
 Homerus verò ex Jove & Junone. Ex Hesiodi sententia, adoptavit Ju-
 no celeberrimum fabrum, qui vocabatur Ἥφαιστος, Phœniciis litte-
 ris ΝΗΨΝΕΝ ephescho, hoc est, qui coquit in igne, nimirum, me-
 tallis; nam ηΨΝ est coxit, & ΝΗΨΝ ignis, unde Græcè ἱστία, focus.
 Sic legit hunc locum Hesiodi Lib. Gyrardus, ostenditque olim ita le-
 ctum. Clericus.

928. Καὶ ζαμῆησε] Α ζαμῆης, ζαμῆω, ἐρχίζομαι. Guis-
 tus.

931. Τρίτων εὐρυβίης ἤνυστο μέγας] Nomen τριτων deduxerim à
 τριτ retet, timor, aut à τριτ retat, Chaldaei è tremuit & Arabicè,
 tumultum excitavit, clamorem edidit. Nomen non malè convenit
 Deo cui tribuitur

Buccina, qua, medio concepit ut aëra ponto,
 Littora voce replet sub utroque jacentia Phæbo.

Quæ verba sunt Ovidii, Metam. I. Clericus.

934. Φόβον καὶ Δεῖμον ἐπέκταν] Hæ sunt manifestò poëticae personæ,
 quibus nihil suæst historicum. Sed comites belli sunt Terror & Me-
 tus, sive inferantur aliis, sive iis agitemur. Clericus.

937. Ἀρμονίῳ δ' ἢ καὶ Κάδμῳ ὑπέρθυμῳ θέρ' ἀκούειν.] Ingeniosè Sam.
 Bochartus Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen Κάδμῳ conjicit significare
 ejus

*Juno autem Vulcanum inchoatum, concubitu non mista,
Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum suo marito)
Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.*

*Ex Amphitrite autem & valdè resonante Neptuno
Triton litè potens natus est magnus: qui maris
Fundum tenens apud matrem caram & patrem regem
Incolit aureas ades, magnus Deus. sed Marti
Clypeos dissecanti Venus Terrorem & Metum peperit
Graves, quique virorum densas turbant phalanges
In bello horrido, unâ cum Marte urbes devastante,
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
Jovi verò Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
Præconem Deorum, sacrum lectum conscendens.*

ejus patriam; erat, nimirum, קדמוני Kadmoni, ex iis Cadmonæis de quibus Moses Gen. XV, 19. *Harmoniam* verò dictam ex monte *Hermone*, quæ pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Jordanis. Clericus.

938. Ἀτλαντὶς Μαίᾳ τίκε πύδμυι Ἐρμῆν] Primùm, hîc animadvertendum *Maïam*, quæ fuit una *Pleïadum*, dici filiam Atlantis altissimi montis, qui cœlum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, scilicet, & viciniam. Deinde *Pleïas* hæc dicitur *Maïa*, hoc est, מים sive *aquosa*, nam מים *majim* aquæ dicuntur, à veteri singulari מַי *mai* aqua. *Aquosa* autem nomen optimè convenit nobilissimæ *Pleïadum*, quandoquidem *Pleïades* passim *imbrifera*, *madida* & *aquosa* dicuntur à Poëtis; quòd iis, initio veris, orientibus, pluvium solet esse cœlum. Vide collecta hanc in rem à Nicol. Loydio in Lex. Historico. Filius hujus *Pleïadis* dictus est *Ἐρμῆς*, hoc est, מרמז *hermes*, quod à Radice מרמז, *haram*, caliditate usus fuit. Quo nomine egregiè describitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in *Mercurium*, ex quo pauculos dumtaxat versus, quibus describitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de *Maïa*, v. 13. & seqq.

Καὶ τίτ' ἰγνώατο παῖδ' πολέροισι, ἀπαιλομήτιω,
Ἀρίστῃ, ἰλατῆρος βοῶν. ἠγέτορ' οὐρίαν,
Νυκτὸς ὀπαιπτηῆρος, καὶ τὴν ἑξῆς.

Tunc peperit filium vafrum & blandiloquum, præconem, abactorem hominum, ducem somniorum, noctis spectatorem &c. Hæc epitheta *Mercurii*, historiâ ejus fraudium, quam multis prosequitur, in sequentibus confirmat Poëta. Clericus.

940. Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε Φαίδιμον υἱόν] Quoniam hic est primus, qui ab Heliodo ex Deo & mortali muliere genitus dicitur, inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti sint, quos non differebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus & Hercules Thebani, alique innumeri. Sed antea animadvertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus jam primi Græciæ coloni Diis habebantur, & colebantur, nec tamen planè memoria obsoleverat, quâ & ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis cœlo jam receptis, nati; quorum tamen parentes numquam cum mortalibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent & ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici & credi. Prima est petita ex antiquissimorum Græcorum dialecto, in qua à Diis nati atque educati dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse judicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Jupiter Diis & Regibus, propterea vulgò dici solebant Διογενεῖς & Διοτρεφεῖς, à Jove geniti & educati, ut ex innumeris Homeri locis liquet. Sic loquitur Poëta Iliad. B. v. 196.

Θυμὸς δὲ μέγας ἐπὶ Διοτρεφεῖ βασιλῆϊ.

Τυμὸν δ' ἐν Διὶ ἐπὶ Φιλῆϊ δὲ ἰ μνηστὴρ Ζεὺς.

Ita est magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove est, & illum (Regem) amat consiliarius Jupiter. Ad quem locum, sic habet Eustathius: Εὐφραυνὸς δὲ π. διαχρῶν καὶ διοτρεφεῖς τὰς βασιλεῖς λέγει, ὅτι ἐκ Διὸς τὸ ἄλκιμον ἔλκεται, καὶ ὅτι ἐκ αὐτοῦ αὐτοῖς ἡ τιμή: ostendit cur Reges dicat à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, sed quia ex illo est eis honor. Callimachus Hymno in Jovem v. 76. & seqq.

Λότιον χαλκῆας μὲν ὑδρίων Ἡφαίστιο,
Τόλμητος δ' Ἀργεῖ, ἱπποπότας τε Χιτωνίης
Ἀρτίμιδος, Φοῖβος δὲ Λύρης εὐειδέτης οἴμης.
Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες ἐπεὶ Διὸς υἱὸν ἀνέκταν
Θειόπερον.

Primò quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores verò Chitones Diana, & Phœbi qui lyra probè sciunt modos. At ex Jove sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius est quàm Jupiter.

Quæ verba nos admonent secundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, pater artificum dicitur is qui eorum artificium primus invenit, & magister discipulorum. Vide Genes. IV, 21. ubi pater artificum dicitur

tur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur pater discipulorum suorum, 1. Sam. X. 12. & discipuli ejus filii, 2. Reg. II, 3. IV, 38. Sic Æsculapius & Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quòd ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam Dei filii dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertiò filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, consuleretur. Cùm, nempe, in lucis Diis illis sacris gravidæ factæ essent, aut compressæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statux Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere se ex Diis gravidas esse; rumorémque ejusmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habebatur, præsertim si nati ex furtivo concubitu postea rebus gestis aut inventis famam sibi parerent. Apud Ovidium Metam. III. Juno sub persona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

Optem

Jupiter ut sit, ait: metuo tamen omnia. multi

NOMINE Divorum thalamos iniere pudicos.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non faciliè creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Jovis. Sed est insignis hanc in rem Historia, apud Dionysium Halicarnasseum, summi judicii historicum, Lib. I. Ant. Rom. p. 62. quam integram proferemus. Cùm ergo narrasset artibus Amulii Iliam, vel Rheam, Nuntioris filiam, factam esse Sacerdotem Vestæ: σπάρτην inquit, ὑπὸ τῷ ἱερῷ τῷ Ἰλίαν ἐλθόντων εἰς τὴν αἶσαν Ἀρεῖ. ὕδατος ἀγνὴ καὶ μὴδὲς ἐνταῦθα πρὸς τὰς θυσίας ἔμελλε χρῆσθαι. βιάζεται τις ἐν τῷ πινόντι τῶτον δὲ πινεὶ μὴ δόξαίμεσι τῷ μνησίῳ ἵνα χρῆσθαι τῷ κρέτει, ἐγόντα τῷ παιδοσχεῖ. οἱ δὲ, αὐτὸν τῷ Ἀμυλίων, οὐκ ἐπιθυμίας καὶ ἄλλοι, ὃ ἐπιπαλῆς ἐνταῦθα, φραζάμεναι τε ὅσοις οἱ ἐκπληκτικώταται ἐφύετο ἔμελλεν, καὶ πρὸ τῷ ὀφθαλμοῦ γενόμενος εἰς ἀσπίδας αἰς μέγιστον κέντρον καλίσταται. οἱ δὲ πολλοὶ μυθολογοῦσι τῷ δαίμονι εἶδωλον, οὐ τὸ χωρεῖν ἢ, ποτὶ καὶ αὐτὰ τῷ πινόντι δαίμονα ἔργα. ἢ καὶ πρὸ ἀφανισμοῦ, καὶ ζόφοι ἐν τῷ ἱερῷ κατεχάσονται. ὅψιν δὲ καὶ τὸ εἶδωλον εἶχε. θαυμάσιωτέρον μὲν ἢ καὶ κατὰ μέγιστον καὶ κατὰ ἀνθρώπων. φασὶ πρὸς εἶπεν τῷ κρέτει παρεγέρθη τῷ λυγρῷ τῷ βιασάμενος ἐξ ὧν χρῆσθαι δὴλον ὅτι Θεοῦ μὴδὲν ἀχθῆναι τῷ πατρὶ, καὶ τῷ κρινάμενος τῷ γαμῶν αὐτῇ γενέσθαι πρὸς τῷ ἐμπατιύοντι τῷ χρεῖν δαίμονα. τίς δὲ αὐτῷ ἐν τῷ βιασμένῳ δυο παῖδας, ἀνθρώπων μακρῷ κρετίσκει ἀρετῷ καὶ τῷ πινόντι. ταῦτα δὲ εἰπόντα ἰέμεν περιχαλυφθῆναι καὶ διὰ τῷ κρέτει φέρει δὲ αἰετος αἶω. Quarto post anno Iliam, qua iuverat in lucem Mariis, ut afferret aquam puram, qua in sacris usura erat, aliquis in ludo vi comprimit. Hunc nonnulli dicunt fuisse unum è procis ejus, amore puella captum; alii verò ipsum Amulium, non libidinis magis quàm insidiarum causâ, cinctum armis quibus maximum sui ter-

rorem incussurus erat, & faciem notam quantum poterat, in ignotam mutantem. Plerique verò fabulantur speciem ipsius numinis, cuius is locus erat, & qua cum multa alia divina opera, tum Solis eclipsen, & tenebras in caelo praeuisset. Species verò, qua fuit illi spectro, angustiorum multò magnitudine & pulcritudine, quam homines fuisse. Quin & cum qui liam vi compresserat, aiunt eam esse solatum (unde liquebat Deum esse) & vetuisse ne diceret propter id quod passa erat; communionem enim nuptiarum illi intercessisse cum Genio eum locum insidente. Parituram autem ex violento concubitu duos pueros, hominum longè praestantissimos virtute bellicâ. Qua cum dixisset, nube circumtectum fuisse, & à terra sublatum, superiora versùs auectum fuisse. Satis liquet hæc μυθολογία ficta esse à puella, ejusque consanguineis & amicis, ut honori vitiatæ Vestalis consularent, & poenas, quas commerita erat, vitaret. Vide sequentia, apud Dionysium. Prædictionem verò geminorum filiorum, qui nascituri erant ex illo concubitu, fictam esse à posteris, rem, ut fit, exornantibus in honorem Romuli non difficile est intellectu. Quin & potuerunt credulæ mulieres re verâ falli, ut liquet ex Historia Paulinæ, quæ exstat apud Josephum Ant. Jud. Lib. XVIII. c. 4. Cum Decius Mundus Paulinam Saturnini uxorem nec precibus nec pretio corrumpere potuisset, Ide quadam hominis liberta, aggressa est eam superstitione fallere. Cumque Paulina Isidis cultui summo perè esset dedita, pecuniâ Dæ Sacerdotes corripit; quorum natu maximus Paulinam adiit, impetratòque sine arbitris colloquio, venire se dixit à Anubide, capto mulieris formâ, & jubente ut ad se veniat. Τῇ δὲ, subdit Historicus, εὐκτὸς ὁ λόγος ἦν, καὶ πῶς πὶ φίλαις εὐλαμπέστερον τῇ ἐπὶ τούτοις ἀξιώσει τῆ Ἀνέβιδος, καὶ φερέσει πρὸς τὸν ἄνδρα δῶπόν τι αὐτῇ, καὶ ὑνὸν τῆ Ἀνέβιδος εἰσηγῆσθαι συνεχάρη δὲ καὶ αὐτὴ τὸν σφροδούλῳ τῷ γυναικὸς ἐξηπιστάμεν. χωρεῖ ἔνι εἰς τὸ τέμενόν, καὶ δειπνήσασα, ὡς ὑπὸν χωρεῖ ἦν, κλεισθεῖσάν τ' ἐνὸν ὑπὸ τῆ Γερίαις, ἔνθεν ἐν τῷ νύκτι, καὶ πῶς λυχνὰ ἐκπαδὼν ἦν, καὶ ὁ Μῦθος, ἀποκρύπτει τὸ τῇδε ὅτι ἡμέρταιν ἐμυλίων τ' πρὸς αὐτὴν παυνύχιον πὶ αὐτῇ διηκρήσασατο ὑπελαψῆα Θεὸν εἶναι. καὶ ἀπαλθόντ' αὐτῇ ἢ κήρην ἀρχαῶν τ' ἱερῶν, οἱ τὸν ἐπιβουλὴν ἤδισαν. Παυλίᾳ πρῶτον ὡς τὸν ἄνδρα εἰλῆσθαι, τὸν ἐπιφάνειαν ἐνδιηγίται τῇ Ἀνέβιδος, καὶ πρὸς πῶς φίλαις εὐλαμπέστερον λόγους τοῖς ἐκ' αὐτῆς. οἱ δὲ τὸ μὴ ὑπάρχειν εἰς τὸν φύσιν τῷ πρῶτον ὁρῶντες, τὴν δὲ ἐν θαύματι καθεύδοντες, ὅτι ἔχοντες ὡς ἡμεῖς αὐτῇ κήρην, ὅτι τὸν σφροδούλῳ καὶ τὸ ἀξίωμα ἀπιδίαν αὐτῆς. Oratio verò mulieri placuit, jactabatque se prius amica, ob honorem, quo eam dignabatur Anubis. Marito quoque indicat condicta sibi cœnam, & cubile Anubidis. Concessit verò ille, qui probè norat pudicitiam uxoris. Itaque it mulier in templum, & cum cœnavisset, quo tempore somni hora erat, clausis januis à Sacerdote; intus in Sacrario ablata jam erant lucerna, nec Mundus, nam illic antea abditus fuerat, ab ejus consortio aberravit. Totam ergo noctem illi inservit, Deum esse rata. At illo digresso, priusquam moverentur Sacerdotes, qui insidias nesciebant (in Græcis addenda negatio

Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διώνυσον πολυηθέα,
 Ἀθάνατον θνητῇ· νυῦ δὲ ἀμφοτέροι θεοί εἰσιν.
 Ἀλκμήῃ δὲ ἄρ' ἐπικτε βίῳ Ἡρακλῆϊ,
 Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διὸς νεφεληγερέτο.
 Ἀγλαΐῳ δὲ Ἡφαιστῷ ἀγακλυτὸς ἀμφιγυῖς,
 Οὔλοτάτῳ Χαρίτων, θαλερῶ ποιήσας ἀγκῖν. 945
 Χρυσυκόμης δὲ Διώνυσῷ ξανθῶν Ἀριάδνῳ,
 Κέρῳ Μίνῳ, θαλερῶ ποιήσας ἀγκῖν.
 Τῶν δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγῆρω θῆκε Κρονίων.
 Ἦέῳ δὲ Ἀλκμήῃς κακισφύρξ ἄλκιμῷ υἱός,
 Ἦς Ἡρακλῆῷ, τελέσας σπύοντος ἀέθλης,
 Παῖδα Διὸς μεγάλῳ καὶ Ἡρῆς χρυσοπέδιλος,
 Αἰδοίῳ θέτ' ἀγκῖν ἐν Οὐλύμπῳ νιφένῃ.
 Ὀλβίῳ, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν αἰνύσας,
 Ναΐδ' ἀπήμαντ' καὶ ἀγήροῳ ἡματὶ πάντῃ. 955
 Ἠελίῳ δὲ ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὠκεανίνη
 Περσηὶς Κίρκῳ τε καὶ Αἰήτῳ βασιλῆα.
 Αἰήτης δὲ υἱὸς Φαεισιμερότα Ἠελίοιο,
 Κέρῳ Ὠκεανοῖο πλήεντ' ὅττομοιο
 ἔθηκε θεῶν βελήσιν Ἰδῆαν κακιοπάρονον. 960

26. Hinc nata fabula de Baccho Thebano è femore Jovis nato. Caeteræ circumstantiæ confictæ sunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

941. Διώνυσον πολυηθέα] Bacchum multò antiquiorem fuisse Cadmo, nec alia de causa Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant. multis ostendit *Sam. Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 18. Existimat ille Nimrodum fuisse qui Chaldaicè dicebatur ܠܢܪܕ-ܠܢܪܕ *bar-chousch*, hoc est, *filius Chous*, filii Chanaanis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quæ felix est conjectura; et coacta est, nec ullo modo toleranda ea, quâ vult *Διώνυσος* dictum, ex inscriptione altaris à Mose, quod dictum fuit ܠܢܪܕ ܠܢܪܕ *ni-rod*. Quasi Tyrîi, Ægyptii aut alii populi, ex ejusmodi re nomen fecerint antiquiori multò Mose Numini! Debut vir summus scribere Chaldaicis litteris hoc nomen ܠܢܪܕ ܠܢܪܕ, dein quærere quid *Dionis*, Lingvâ Chaldaicâ, significare queat; & invenisset hanc vocem significare eum qui vi imperat, nam ܠܢܪܕ est qui & ܠܢܪܕ *ones*, vi imperans, ab Radice ܠܢܪܕ *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Græci perperam crediderint

Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
 Immortalem mortalis: nunc verò ambo Dii sunt.
 Alcmenæ verò peperit fortem Herculem,
 Mista in concubitu Jovi nubes cogenti.
 Aglaïam verò Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
 Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
 Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
 Hanc verò ei immortalæ expertemque senii fecit Saturnius.
 Pleken autem Alcmenæ pulcros talos habentis fortis filius
 Hercules, peractis luctuosis certaminibus,
 Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
 Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoso:
 Felix, qui magno facinore, inter Deos, confecto
 Habitat illesus & expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefesso peperit inclita Oceanis
 Perseis Circenque, & Ætætem regem.
 Æetes autem filius lucem hominibus dantis Solis
 Filiam Oceani ultimi fluvii
 Duxit, Deorum ex consiliis, Idyiam pulcris genis præditam.

crediderunt Διόνυσον dictum ex Genitivo Διὸς Jovis, & Νόου urbe
 Arabiæ, in qua fuerit educatus. Clericus.

943. Ἀλκμήνῃ δ' αὖ ἵππε βίῳ Ἡρακλεῖδι] Hoc est, Herculem,
 de quo in singulari Diss. in qua ostendemus Herculem Thebanum,
 nec unum, nec antiquissimum fuisse eorum qui Hercules dicti sunt.
 Clericus.

945. Ἀγλαΐῃ δ' Ἡφαιστῷ &c.] Dignum est notatu Vulcano da-
 ri uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri om-
 nes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. Clericus.

947. Διόνῳ δ' ἑσθλῇ Ἀριάδνῃ] Fortè uxor fuit Bacchi, eo mo-
 do quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cujuspiam Bacchi. Clericus.

950. Ἡΐων δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam
 Herculi, quòd, cum unum hominem fuisse crederent, nec intellige-
 rent quæ vita unius hominis sufficere posset, ad eas res gerendas,
 quas gessit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus
 rei vestigium cernere est in γ. 955. quamvis dicatur de Hercule in
 Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii semper juve-
 nes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. Clericus.

Ἡ δέ οἱ Μήδεαι ἄσφυρον ἐν Φιλότῃ
Γείναθ' ὑποδμηθεῖσα διὰ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ.

Τμεῖς μὲν νῦν χαίρετ', Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Νῆσοί τ', ἡπειροί τε, καὶ ἀλμυρὸς ἑνδοθι πόντος.

Νῦν ὃ θεάων φύλον αἰεῖσατε ἡδυέπειαι
Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγιόχοιο,
Ὅσαι δὴ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἀνηθεῖσαι
Ἀθάναται, γίναντο θεοῖς ὀπείκελα τέκνα.

Δημήτηρ μὲν Πλῆτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,
Γασίῳ ἥρωϊ μιχθεῖσ' ἐρατῇ Φιλότῃ

Νειῷ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
Ἐθλόν' ὃς εἶσ' ὀπὶ γῆν τε καὶ ὕδρα νῶτα θαλάσσης,

Πᾶσαν τῇ ὃ τυχόνῃ, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἵκηται,
Τὸν δ' ἀφνειὸν ἐθηκε, πολὺν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.

Κάδμω δ' Ἀρμανίῃ θυγάτηρ χρυσοῦς Ἀφροδίτης,

Ἰνῷ καὶ Σεμέλλῃ, καὶ Ἀγαυῇ καλλιπάρῃον,
Εὐτονόῳ δ', ἣν γῆμιν Ἀρσαῖθ' βαθυχαίτης.

Γείνατο καὶ Πολύδωρον εὐσεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.

Κῆρη δ' Ὀκεανῷ Χρυσόορι καρπεροθύμῃ

Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ πολυχρυσῇ Ἀφροδίτης,

Καλλιρόῃ τέκε παῖδα βροτῶν κάριζον ἀπάντων,

Γερουνέα, τ' κτεῖνε βίῃ Ἡρακλεΐῃ,

Ἡσῶν ἑνεκ' εἰλιπῶν ἀμφιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ.

961. Ἡ δέ οἱ Μήδεαι] Ἡ δὲ scribe. Guicetus.

962. Διὰ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ] Hoc est, κατὰ per. Guicetus.

967. Ὅσαι δὴ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἀνηθεῖσαι Ἀθάναται γίναντο θεοῖς ὀπείκελα τέκνα] Vidimus quare nonnulli dicti sint Deorum filii, sed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non possunt; attamen Dearum filii potuere dici, qui similes videbantur Deabus. Sic formosi vocati fortè sunt filii Veneris, ut Aeneas, alique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & fortè Deorum Antistitæ, alique quæ clanculum pariebant, liberos suos tribuebant Deabus, quæ præsidebant lucis, in quibus infantes expositi inveniebantur; nec amissi, ut consulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quòd honorificum videbatur concubuisse cum Dea; qua de causa infantes tollebant, quos se ex Deabus suscepisse jactabant. Glicetus.

969. Δημήτηρ μὲν Πλῆτον ἐγείνατο.] Partus hic est metaphoricus, quo

*Hæc autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
Peperit subacta per auream Venerem.*

*Vos quidem nunc valete cœlestes domos tenentes,
Insuleque, & continentes terræ, & salsus intus Pontus.
Nunc autem Dearum genus cantate blandiloquæ
Musæ Olympiades, filia Jovis Ægiocchi,
Quacumque mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima Dearum,
Jasio heroi mista jucundo amore
Novali in ter proscisso, Cretæ in pingui tractu,
Bonum: qui vadit super terram, & lata dorsa maris,
Omnem: cui verò obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,
Illum locupletem fecit, multâque ei præbuit felicitatem.
Cadmo præterea Harmonia, filia aureæ Veneris,
Ino & Semelen, & Agaven pulcras genas habentem,
Autonoënque, quam duxit Aristæus densa cæsarie præditam,
Peperit & Polydorum in mœnia pulcra habentibus Thebis.
Filia verò Oceani Chrysaori magnanimo
Mista in concubitu aurea Veneris
Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
Geryonem, quem interfecit Hercules,
Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.*

quo significatur ex copiosis segetibus nasci divitias. *Plutus* persona est Poëtica, de qua vide *Lucianum* in *Timone*. *Clericus*.

975. Ἀργυρία.] De hac diximus, ad v. 935. Cùm esset formosa & strenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa est. *Clericus*.

976. Σωείλω.] Vide notata ad versum 941. *Clericus*.

979. Ὀκαιοῖο Χρυσαῖος.] Scribe Ὀκαιοῦ. *Guietus*.

979. Κῆρ δ' Ὀκαιοῦ, καὶ πρὸς ἑξῆς.] Hæc omnino addita videntur ab imperita manu, quia res jam dicta est suprà vs. 287. & seqq. hoc verò in loco est planè aliena. Nam hic sermo est de iis quos viri mortales susceperunt ex Deabus, oporteretque Chrysaorem virum mortalem haberi, quod contrarium est iis quæ antea, loco memorato, dixit *Hesiodus*. *Clericus*.

982. Γερωνῆς ἢ κλειῶς.] Γερωνῆς. *Guietus*.

983. Βοῶν καὶ οἰλεπόδων.] Βοῶν. *Guietus*.

Τιθωνῷ δ' Ἡὼς τέκε Μίμνονα χαλκοθρυγί,
 Αἰθιοπῶν βασιλῆα, ἣ Ἡμαθίωνα ἀνακτα.
 Αὐτὰρ τοι Κεφάλῳ Φυτῆσπε Φαίδιμον υἱόν,
 Ἰφθίμῳ Φαέθοντα, θεοῖς ὀπιείκελον ἄνδρα.
 Τόν ῥα νέον, πῆρεν ἄνθ' ἔχοντ' ἐλκυδέ' ἥβης,
 Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμηδῆς Ἀφροδίτη
 ὦρτ' ἀνερειψαμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηαῖς
 Νηοπόλον νύχιον ποιήσπε, δαίμονα δῖον.
 Κέρει δ' Αἰήταο διοτρεφέ' βασιλῆ'
 Αἰσυνίδης, βελήσι θεῶν αἰειχμετάων,
 Ἡγε παρ' Αἰήτα, τελέσας σπένοντας αἰέθλης,
 Τὸς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλῆς ὑπερήνορ,
 Ὑβερσῆς Πελίας, ἣ αἰτῶσθαι, ὄβριμοεργός.
 Τὸς τελέσας ἐς Ἰωλὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογῆσας,
 Ὡκείης δ' ἔπ' νηὸς ἄγων ἐλικώπιδα κέρει,
 Αἰσυνίδης, καί μιν θαλερῶ ποιήσπετ' ἀναίην.
 Καί ῥ' ἦγε δμηθεῖσ' ὥσ' Ἰήσωνι πυρρῇ λαῶν,
 Μήδειον τέκε παῖδα, τ' ἔρρεσιν ἔτρεφε Χείρῳ
 Φιδυρείδης· μεγάλη δ' Διὸς νό' ἐξεπλεῖπε.
 Αὐτὰρ Νηρῆ' κῆραι αἰλίοιο γέροντ',
 Ἡτο μὲν Φῶκεν Ὑαμώθῃ τέκε δῖα θεάων,
 Αἰακῷ ἐν φιλότῃ Διὶ χρυσῷ Ἀφροδίτῃ.
 Πηλεῖ δ' ὀμηθεῖσθε θεὰ Θέτις δ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'
 Γείνατ' Ἀχιλλῆα ῥηξιδόρα, θυμολέοντα.
 Αἰνείαν δ' ἄρ' ἐπικτεν εὐσέφαν' Κυθήρῃ,

985

990

995

1000

1005

984. Τιθωνῷ δ' Ἡὼς τέκε Μίμνονα &c.] Crediderim Memnonem & Hemathionem ab antiquissimis Græcis dictos fuisse, Phœnicismo notato, *Aurora filios*, quod essent *Orientalium* regionum incolæ collati cum Græcis. Certè superior Ægyptus, aut Æthiopia, cujus Rex fuisse dicitur Memnon, collata Græciæ ad orientem solem spectat. *Hemathionis* nomen alludit ad appellationem Syriacam *hbmash*, quomodo vocabatur Syriæ urbs, ad quam pertingebant Septentrionales fines Terræ-Promissæ. *Clericus.*

987. Ἰφθίμῳ Φαέθοντα] Alius fuit Solis & Clymenes filius, cujus fatum descripsit *Virgilius* *Metamorph.* Lib. II. *Clericus.*

989. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puerilia sapientem. Scribendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπαλός, ἀπαλέρων. *Guicetus.*

990. Ἀν-

*Tithono verò Aurora peperit Memnona areâ galeâ instructum,
 Æthiopum regem, & Hemathionem regem.
 Verùm Cephalo peperit inclytum filium,
 Fortem Phaëthontem, Diis similem virum,
 Quem sanè juvenem tenerum florem habentem gloriosa pubertatis,
 Puerum juvenilia sapientem amans genitrix Venus
 Incitavit, abripiens & ipsam in templis
 Ædituum nocturnum fecit, demonem divinum.
 Filiam verò Æëta à Jove nutriti regis
 Æsonides, voluntate Deorum æternorum,
 Abduxit ab Æëta, peractis suspiriosis certaminibus,
 Quæ multa imperabat magnus rex superbus,
 Injurius Pelias, & impius fortium facinorum patrator,
 Quibus peractis, ad Jolcum rediit multa perpeffus,
 Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam
 Æsonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sanè hæc subacta ab Jasone pastore populorum
 Medeam peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
 Phyllyrides: magni verò Jovis voluntas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filia marini senis,
 Phocum quidem Psamathe peperit, præstantissima Deorum,
 Æaci in amore, per auream Venerem.
 A Peleo autem subacta Dea Thetis argenteos pedes habens,
 Peperit Achillem prosternentem viros, leonis animo præditum.
 Æneam porrò peperit pulchrè coronata Cytherea*

990. Ἀντιφάνης] Hesych. ἀντιφάνης, ἀφ' ἑρπαιῶν. Idem ἀντιφάνης, ἀφ' ἑρπαιῶν. *Guicetus.*

991. Νέχτιον] Aliàs νέχτιον. *Guicetus.*

992. Αἰσωνίδης] Jason. Multa possent proferri, ex quibus colligere licet, Argonautas fuisse Mercatores Thessalos, qui in Colchidem navigarunt; sed cùm *Hesiodus* eam historiam non narret, ab ea explicanda, hoc quidem in loco, supersedebimus. *Clericus.*

1004. Φῶγις Ἰασηδὺς τῆς δῖας θεᾶς] Fortè hunc puerum ex se & ignota vulgò matre natum sustulit Æacus, aut è fano Neptuni vel Nereïdum, aut ex ipso littore maris. Idem dixerim de Achille. *Clericus.*

Αἴχισι ἥρωϊ μιγῆσ' ἐρατῇ Φιλότῃπ,
 Ἰδης ἐν κρυφῇσι πολυπλύχῃς ὑλήεσσης.

1010

Κίρκη δ' Ἡελίῃ θυγάτηρ Ἰπεριονίδαρ
 Γείνατ' Ὀδυσσῇ & ταλασίφρον & ἐν Φιλότῃπ
 ἄγχιον, ἡδὲ Λατῖνον αἰμύμονά τε, κρείτερόν τε,
 Οἳ δὴ τοι μάλα τῆλε μυχῶν νησῶν ἱεράων,
 Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἀναοσον.

1015

Ναυσίθοον δ' Ὀδυσσῇ Καλυψώ δῖα θεάων
 Γείνατο, Ναυσινόον τε, μιγῆσ' ἐρατῇ Φιλότῃπ.

Αὐτῇ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν ἀνηθείσῃ
 Ἀθάναται γείναντο θεοῖς Ἐπείκελα τέκνα.
 Νυῶ δ' ἡ γυναικῶν Φῦλον αἰείσατε, ἡδυέπειαι
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγόχοιο.

1020

Τέλ & Ἡσιόδῳ Θεογονίας.

1013. Αἴχσιον ἡδὲ Λατῖον] Latinum Hyginus Fab. cxxvii. Circes & Telemachi filium prodidit. Dionysius verò Halicarnassicus, ex veteri Italorum fama, narrat Lib. I. p. 34. Herculem suscepisse Λατῖον ἐκ πρὸ ὑπερβορίδ & κῆρης, Latinum ex quadam septentrionali puel-
 la, eamque postea nuptum dedisse Fauno Aboriginum Regi, quod factum ut plerique Latinum hujus putarint filium, non Herculis, Hinc Virgilius Lib. VII. Æneid. v. 45.

————— Rex arva Latinus & urbes
 Jam senior longa placidas in pace regebat,
 Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Maricā
 Accipimus. Fauno Picus pater, isque parentem
 Te, Saturne, refert, tu sanguinis ultimus auctor.

Sed veluti sui oblitus Lib. XII. v. 164. Solem avum ejus vocat, quasi fuisset filius Circes solis filiae; ad quem locum ita Servius: Latinus secundum Hesiodum in αἰωνιδποίῃς (imò Θεογονίᾳ) Ulyssis & Circes filius fuit, quam multi Maricam dicunt; secundum quem, nunc dicit, Solis avi specimen, Nam Circe Solis est filia. Sanè sciendum Virgilium in varietate Historia sua dicta variare.

Pro Αἴχσιον libenter legerim Ἀδρίον, propter Adriaticum pelagus. Mos enim est Veterum à priscis heroibus deducere nomina regionum, ut vel ex Latini nomine liquet, à quo volunt dictum Latium.

Certè

*Anchisæ heroi mista jucundo concubitu ,
Ida in verticibus habentis multa juga , sylvoſæ.
Circe verò, Solis filia, filii Hyperionis,
Pepe it Ulyſſis ærumnoſi in amore
Agrum, atque Latinum inculpatumque, fortémque.
Qui ſanè valdè procul in reſſu inſularum ſacrarum
Omnibus Tyrrhenis valdè inclytis imperabant.
Nauſithoum verò Ulyſſi Calypſo excellentiſſima Dearum
Peperit, Nauſivoiúmque, miſta amabili concubitu.
Hæ quidem, mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis pares filios.
Nunc verò ſæminarum genus cantate ſuaviloque
Muſa Olympiades, filia Jovis Ægióchi.*

Finis Theogoniæ Heſiodi.

Certè in MSS. Codd. exiguum eſt diſcrimen inter Γ & Δ, ſi baſis Γ
Δ deleta ſit, aut fugiat oculos. Ceterùm dicit Heſiodus *Agrum &
Latinum* procul à reſſibus ſacrarum Inſularum imperare Tyrrhenis;
quia in continenti imperabant accolis utriuſque Maris, non in Inſu-
la *Æa*, quæ ſedes fuit matris Circes, eíque ſacra. *Clericus.*

1014. Τῆς μυχῶν τοῦ ἡγίου] *Μυχῶν* ſcribendum. In Fragmentis.
Γαλαξῶν εἰς αἶαν ἀπῆναι εἰς ἐχόταν] *Quorum planſtra va-
gai ritè trabunt domos.*

Αἶαν μὲν χρεῖς, κέρει δ' ἀδύκῳ μυχάειν. An? ἀδύκῳ.
Gaius.

1016. *Nauſithou & Nauſivoi* vocat filios Ulyſſis ex Calypſone Nym-
pha, quia Ulyſſes *animum* habebat in *navi celere*, cùm eſſet apud
Calypſonem, hoc eſt, vehementer optabat habere navem quâ redi-
ret. Vide *Odyſſ. B. 7. 219. & ſeqq.* *Clericus.*

F I N I S.

1. The first part of the report is a general
description of the project and its objectives.
2. The second part is a detailed description of
the methodology used in the study.
3. The third part is a description of the results
of the study.
4. The fourth part is a discussion of the results
and their implications.
5. The fifth part is a conclusion and a list of
references.

1. The first part of the report is a general
description of the project and its objectives.
2. The second part is a detailed description of
the methodology used in the study.
3. The third part is a description of the results
of the study.
4. The fourth part is a discussion of the results
and their implications.
5. The fifth part is a conclusion and a list of
references.

1. The first part of the report is a general
description of the project and its objectives.
2. The second part is a detailed description of
the methodology used in the study.
3. The third part is a description of the results
of the study.
4. The fourth part is a discussion of the results
and their implications.
5. The fifth part is a conclusion and a list of
references.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

Τ Ο Υ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Υ

Α Σ Π Ι Σ Η Ρ Α Κ Λ Ε Ο Υ Σ.

H E S I O D I

A S C R Æ I

S C U T U M H E R C U L I S

THE

[illegible]

the 1990s, the number of people in the world who are under 15 years of age is expected to increase from 1.1 billion to 1.5 billion. The number of people aged 65 and over is expected to increase from 200 million to 400 million. The number of people aged 15 and over is expected to increase from 3.5 billion to 4.5 billion. The number of people aged 15 and over is expected to increase from 3.5 billion to 4.5 billion. The number of people aged 15 and over is expected to increase from 3.5 billion to 4.5 billion.

NOTULÆ

IN

SCUTUM HERCULIS.

CONSTAT quidem hoc Poëma esse ἀνέφαλον, quomodo-
documque primam voculam legamus; sed quænam de-
sint, & quàm multa minimè constat. Docet nos *Hesiodus*
ipse, duobus ultimis *Theogonia* versibus, se scripsisse de alte-
ro illo Heroum genere, qui à Dñs ex mulieribus geniti cre-
debantur, ejúsque Operis non rarò meminerunt Veteres, ut
vel ex fragmentis liquet. Horum autem Heroum cùm longè
præstantissimus esset Hercules, non absurdè fortè quis con-
jecerit hoc Poëma, cujus maximâ parte describitur Clypeus
Herculis, esse majoris illius ἀσπασμάτιον; quod tamen frag-
mentum cùm solum superfit, singulari inscriptione orna-
tum, quasi opusculum distinctum ab eo quod dixi, ad nos
pervenit. Certè tria potissima Poëmata *Hesiodi* solent me-
morari, inter quæ Heroogonia recensetur, non Scutum.
Maximus Tyrinus Dissertatione XVI. Ο' Ἡσίωδ' ὁ χωρὶς μὲν
τῆς Ἡρώων ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενον, καταλέγων τὰ γένη, ὅστις ἐξ ἧς
ἔφυν χωρὶς δὲ αὐτῷ πεπιλωται οἱ θεῖοι λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις θεο-
γνίαν χωρὶς δὲ αὐτῷ ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸ βίον, ἔργα τε ἃ δρᾶσέον, καὶ ἡμέ-
ρας ἐν αἷς δρᾶσέον. *Hesiodus seorsim quidem Heroum, à mulieri-*
buss initio factò, recensuit genera, & ex quanam quisque natus
fuerit. Seorsim verò poëmate descripta ab illo est Theologia, una
cum Theogonia. Seorsim denique vitam juvant opera quæ facien-
da, & dies quibus facienda. Nos cùm Theogoniam, & ob argu-
menti præstantiam, & quòd Poëta ipse videatur initio Poë-
matis indicare primum hoc fuisse suum Opus, omnibus præ-
mittendam censuissemus; ei subjecimus fragmentum He-
roogoniæ, propter ultimos Theogoniæ versus, quibus hoc
Opus veluti pollicetur. Ultimum tandem locum Opera &
Dies obtinebunt. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἀπὸς Ἡρακλῆος.

Η Οἷα κεραυτῶα δόρυς ἢ πατρίδα γαῖαν
 Ἡ λυθὸν τε Θήβας, μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρυῶνα
 Ἀλαμῆν, θυγάτηρ λαοσσόν Ἡ λεκτρύωντα.
 Ἡ ῥα γυναῖκα φῶλον ἐκαίνυτο θηλυπρεπῶν
 Εἶδει τε μεγάλῃ τε νόον γε μὴ εἴης τελεῖς
 Τάων αἷθ' ὀνησάι ὀνησῆς τέκον ὀνηθεῖσαι.
 Τῆς καὶ ἄπο κρήθεν, βλεφάρων τ' ἄπο κυανταῶν
 Τοῖον αἶψ', οἷον τε πολυχρῆστ' Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' ἢ καὶ αἷθ' ἑμὸν ἰδὼν πέσκειν ἀνδρίῳ,
 Ὡς ἔπει πῆς ἔπει γυναῖκα θηλυπρεπῶν,
 Ἡ μὲν αἰ πατέρ' ἰδὼν ἀνέκλινεν, ἴφι δαμάσσει,
 Χαυτάρῳ αἶψ' ὀβρι. λιπὼν δ' ἔγε πατρίδα γαῖαν
 Ἐς Θήβας ἰκτάδωσ' φερεσσανίας Καδμείας.
 Ἐνθ' ἔγε δάματ' ἔτασε σὺν αἰδείῃ περσέχῃ,
 Νίσφῃ αἶψ' φιλόπῃτ' ἐφιμέρει. ἔ γάρ οἱ ἦεν
 Περὶ λεχέων ὀπβέλειαι εὐνφύρε Ἡ λεκτρύωνης,

Verf. 1. Ἡ αἷθ'] Scribendum omnino videtur αἷθ'. Matutine
 Alemena. Guissem.

1. Ἡ αἷθ'] Hæc est, ut quidem videtur, ἀνέκλινος comparisonis,
 cujus αἷθ' αἷθ' cum initio Poëmatis, perit. Cum ergo antecessisset
 πῆς μὴ, qualis quidem &c. crediderim sequantur τοῖον, talis &c,
 ut in hoc Homérico versu. Iliad. Z. 146.

Οἷα κεραυτῶα δόρυς ἢ πατρίδα γαῖαν.

Qualis foliorum soboles, talis & hominum. Vide & 9. 9. Fortasse cum
 Dea quapiam conferebatur Alemena, ut apud Homericam Odysf. Z.
 302. Nauficaa, ubi comparatio incipit à vocibus, οἷα μὴ. Quam
 hisce expressit Virgilius, Aeneid. I. 502. & seqq.

QUALIS in Eurota ripis, aut per juga Cynthi
 Exercet Diana choros &c.

HESIODI ASCRAEI SCUTUM HERCULIS.

A Ut qualis, relictâ domo ac patriâ tellure,
Venit Thebas, secuta maritum Amphitryonem
Alcmena, filia bellicosi Electryonis.
Qua mulierum genus superabat mollium
Formâque & proceritate: prudentia usque nulla cum ea certabat
Illarum, quâs mortales mortâlibus peperere concumbentes.
Cujus & à vertice, & à palpebris nigricantibus
Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
Atque hac talis cum esset, sic animo suum colebat conjugem,
Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium,
Quamquam ejus patrem præstantem occidisset, vi domitum,
Irà commotus propter boves. relictâ autem ille patriâ tellure,
Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
Ubi idem habitabat cum veneranda conjugē,
Seorsim absque concubitu desiderabili. Non enim licebat illi
Antè lectum conscendere formosæ Electryonidis,

TALIS erat Dido, talem se lata ferobat

Per medios &c. Gloritus.

3. Αποστόλῃ] Τὰς λαύς παρορμῶντ' ἰς πύλας. Guierus.

7. Βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανέων] Κυανέων ex Eustathio scribendum.
An βλεφάρων ἀ βλεφάρων ἢ τὸ βλεφάρων. Unde Latinum palpebra? βλε-
πίς, βλαπίς, παλπίς palpebra. Celer celeris celebris, funeris fu-
nebris, &c. Guierus.

11. Ἢ μὴν] Hoc est, αἰὲν ὦν, αἰὲν ὄντως. h. ἱπὶ δαμνίστας]
Hoc est, vi, violentè. Guierus.

12. Κατὰ μὲν αὖτ' ἐβούλετο] Ergo volens occidit, contra quam Scho-
liastæ dicunt. Guierus.

14. Παράκλησιν] Παράκλησιν. Guierus.

15. Οὐ γὰρ οἱ ἦν] Per religionem, nempe, jurisjurandi, de qua
vide Apollodorum. Clericus.

Πρὶν γε φόνον τίσκετο κασιγνήτων μεγαθύμων
 Ἡς ἀλόχῃ, μαλερῶ ᾗ κατὰφλέξει πυρὶ κόμας
 Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
 Ὡς γάρ οἱ δέκετο, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν.
 Τῶν δ' ὅπιζεν μίλων, ἐπείγετο δ' ὅττι τέχισσε
 Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὃ οἱ δίοθεν θέμις ἦεν.
 Τῷ δ' αἶμα, ἱεῖμαι πολέμοιό τε φυλόπδός τε,
 Βοιωτοὶ πλήξιπποι, ὑπὲρ σκεύων πνεύοντες,
 Λοκροὶ τ' αἰχέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγαθύμοι,
 Ἔσσοντ'. ἦρχε ᾗ τοῖσιν εὖε παῖς Ἀλκαῖοιο,
 Κυδρόων λαοῖσι. πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἀλλῶ μῆπιν ὕφαινε μὲ φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' αἰλφῆσῃσιν δρῆς ἀλκτῆρες φυτεύσῃ.
 Ὄρετο δ' αἶψ' Οὐλύμπιο δόλον φρεσὶ βυασοδαμδῶν,
 Γμύρων φιλότιτ' εὐζώνοιο γυναικὸς
 Ἐννύχιτ'· τέχαι δ' ἔξε Τυφάονιον, τίθεν αὖθις
 Φίμων ἀκρότατον περσιθήσαστο μητιέζα Ζεὺς.
 Ἐνθά καθεζόμεν'· φρεσὶ μῆδετο θέσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ πανυσφύρεα Ἡλεκτρυάνης
 Εὐνῇ καὶ φιλότῃ μίγῃ, πέλεσεν δ' αἶε ἐέλδαρ.
 Αὐτῇ δ' Ἀμφοτρεύων λαοασότ', αἰγλαὸς ἦρας,
 Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδε δόμονδε.
 Οὐδ' ἔγ' ὅππῃ δμῶας καὶ ποιμνίας ἀγροιαίτας

20

25

30

35

20 Θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν] Musæus, ἐπιμάρτυρες λέγοντες ἐλάττω. An scribitur. u. ; Θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν. κατὰ τὴν αἰσθησιν, προθετοὶ δ' ἐπὶ τῇ μάρτυροι. Si Jo. m. u. D. c. nus legit. p. i. a. e. r. p. o. s. t. r. e. m. u. s. . G. u. i. e. t. u. s.

22 Ὅ οἱ δίοθεν θέμις ἦεν] Subintellige ἐκπλήσσει θέμις ἦεν hoc erat, hoc est, ἀναγκασίον. Sic Horatio nefas est ἀδικεῖν, quicquid corrigere est nefas. G. u. i. e. t. u. s.

24. Ὑπὲρ σκεύων πνεύοντες] Hoc est, sub scutis caput non occultantes, u. repidi, auda. s. G. u. i. e. t. u. s.

26. Παῖς Ἀλκαῖοιο] Ἀμφοτρεύων, scilicet. G. u. i. e. t. u. s.

29. Ἀῖς ἀλκτῆρες] Hoc est, ἀλάστος, mali, damni. G. u. i. e. t. u. s.

31. Ἐξε] Scribe ἔξε. G. u. i. e. t. u. s.

32. Τυφάονιον] Cum Typhaonii montis in Boeotia nequam alibi occurrat mentio, contra verò celebris fuerit Τυφάωνιον ὄρεον, mons Τύρφοσις, sub quo erat fons Τύρφοσις, fortasse pro Τυφάωνιον legen- dum

Quam eadem ultus esset fratrum magnanimatorum
 Suae conjugis, flagrantique combussisset igne vicos
 Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.
 Quorum ille verebatur iram, festinabatque celerrimè
 Exsequi magnum opus, quod sibi divinitus incumbibat.
 Hunc autem undè, cupidi bellique praelique,
 Bæotii equitando insignes, sub clypeis spirantes (sc. robur,)
 Locrique cominùs pugnantes, & Phocenses magnanimi
 Sequebantur. ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
 Glorian populis. At pater hominùmque Deorùmque
 Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter (rare,
 Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsores gene-
 Profectus autem ab Olympo est dolum aliâ mente volvens,
 Desiderans concubitu elegantis mulieris
 Per noctem: celeritèrque venit in Typhaonium, unde rursus
 Ad Phicium summum accessit prudens Jupiter.
 Ubi residens mente versabat divina opera.
 Nam eadem quidem nocte cum pulcra Electryonide
 Lecto & concubitu mistus est, perfecitque desiderium:
 Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,
 Perfecto magno opere, rediit domum suam.
 Neque ille ad famulos & pastores agrestes

dum hic Τυφώνιον. Vide Strabonem Lib. IX, in descriptione Bæo-
 tiz. Phici, in quo fuerat Phix, ut loquebantur Bæotii, seu Sphinx,
 non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. Clericus.

33. Φίλιον ἀντιπύλον] Ἀπὸ τῆς φιλίας, ἢ τῆς ἐφίμης, φίλον seu φί-
 λον. Si mons dictus. Guetus.

35. Ἀντὶ τῆς γαίης] Vide quæ scripsimus de hujusmodi frau-
 dibus, ad Theogoniæ verbum 940. Clericus.

37. Ἀναγέρων] Agitator populi, hoc est, dux populi. Ἀναγέρων
 ut infra ἀναγέρων, ἀ ἀν, agito, quatio, concutio. Guetus.

39. Οὐδ' ὅτ' ἐπὶ δούλῳ] Hoc est, ne villam quidem ingressus est,
 antequàm ad urbem se conferret, quamquam fortè ad viam sita esset
 villa. Alioqui non divertisse ad villam remotiorem, antequàm ad
 uxorem iret, vehementioris amoris specimen haberi non posset.
 Clericus.

41. Ἀντα.

Ὄγτ' ἔϊνα, πρὶν γ' ἔς ἀλόχου δ' ἡβήμεναι Διὸς.
 Τοῦτο γὰρ κραδίῳ πόθος αἶνυτο πιμμένα λαῶν.
 Ὡς δ' ὅτ' αἰνῆς ἀσπασὲν ὑπεκπροφύγη κακότητος
 Νῆος ὡς ἀργαλῆς, ἣ καὶ κρατερῇ ὑπὸ δερμῇ.
 Ὡς ῥα τότε Ἀμφιτρυῶν χαλεπὸν πόνον ἐνταλυνδύσας,
 Ἀσπασίως τε φίλως τε ἐὼν δόμον εἰσὶ φέκανε.
 Πανύχιος δ' ἄρ' ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ παρθένῳ,
 Τετάρτῃ δώροισι πολυχρύσῃ Ἀφροδίτῃ.
 Ἡ δ' ἔθεα διηθείσα, καὶ ἀνέρι πολλὸν ἀείσῃ,
 Ἐξ ὧν ἐν ἐπὶ ἀπύλῳ διδυμάονε γίνατο παῖς,
 Οἷα δ' ὅμα φρονέοντε, (κασσιγνήτω γε μὴ ἦσαν.)
 Τὸν μὲν χειρότερον, τὴν δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα φῶτε,
 Δεινὸν τε κρατερόν τε, βίβω Ἡρακλησίῳ.
 Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσαι κελαϊνεφείῃ Κρονίῳι,
 Αὐτὰρ Ἰφικλῆα γε δορυασσῶ Ἀμφιτρυῶνι.
 Κεκερμένῳ γένει. τὴν μὲν, βροτῶ ἀνδρὶ μεγεῖσαι
 Τὸν δ', Διὶ Κρονίῳι, θεῶν σημαίντορι πάνταν.
 Ὅς καὶ Κύκνον ἐπέφηνεν Ἀρηιάδῃ μεγαθύμῳ.
 Εὖρε γὰρ ἐν περὶ μέγ' ἐκατηβόλῃ Ἀπόλλωνος.
 Αὐτὴν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἄρῳ, ἄγον πολέμοιο,
 Τόλχεσι λαμπρύνει, σέλας ὡς πυρὸς αἰθομένοιο,
 Ἐπὶ δ' ἐν δίφρῳ χθόνα δ' ἐκτυπὼν ὠκίεσ' ἵπποι,
 Νύσαντες χηλῇσι κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήφ,
 Κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἄρμασι ἢ ποσὶν ἵππων.
 Ἄρματόν δ' ἀποίητο ἢ ἀντυγες ἀμφαερίβιζον,

42. Ἀσπασί] Ἀσπασίως, libenter. Guicetus.

42. Ἀσπασί] Hæc vox est etiam, apud Homericum Odyss. E. 9. 398. quem locum imitatur hic Hesiodus. Clericus.

46. Πανύχιος] Est αἰνυτο, nam aliquam noctis partem cum Alcmena contumserat Jupiter. Clericus.

Ἡδίοις. Παρτίδῃ γαίῳ] Mycenæ, quarum Rex fuerat Electryon ejus pater. Vide Apollodorum Lib. II. Cap. 4. quamvis per omnia non consentiat cum Hesiodo. Neque enim in hisce notulis historiam fabularum narrare instituimus. Clericus.

50. Κασσιγνήτω γε μὴ ἦσαν] Hæc est versilis sententia rueris, nam superiora verba rem satis docent. Clericus.

55. Κεκερμένῳ γένει] Hoc est, diversam generationem, appositio.

Est, antequàm suæ conjugis conscendisset lectum.

Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.

*Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum
Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:*

Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,

Magnòque desiderio, libentique animo, domum suam reversus est.

Totàque nocte concubuit cum veneranda uxore,

Obletando se muneribus aurea Veneris.

Illam autem à Deo pariter compressa, & ab homine longè optimo,

Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,

Haud quaquam similes, quamquam fratres essent. (virum,

Alterum siquidem deteriorem, alterum autem longè præstantiorem

Magnum ac validum, Herculem.

Hunc quidem compressa à pluvia auctore Jove,

Iphicleum autem hastarum à concussore Amphitryone,

Diversam sobolem: alterum quidem, cum viro mortali concumbens.

Alterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore om-

Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. (nium:

Invenit enim in luo longè jaculantis Apollinis

Ipsam, & patrem ejus, Martem, bello insatiabilem,

Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,

Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,

Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos dividebatur,

Excitatus compactis sub curribus & pedibus equorum.

Currus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum resonabant,

tio. *Guietus.*

55. *Καταμύλων γένον*] Hoc est, sobolem *διακαταμύλων* distinctam, seu quæ facile secerni poterat. *Clericus.*

57. *Κόκκον*] Heroëm ex muliere à Marte genitum, de qualibus Heroïbus in hoc Poëmate egerat Hesiodus. *Clericus.*

58. *Εἰ παρὰ Ἀργείων*] Quod erat in Pagasæo agro, ad Septentrionem Pelagici finis. Vide γ. 70. *Clericus.*

59. *Αὐτὸν καὶ πατέρα δὲ Ἀπλῶ*] An? *Αὐτὸν καὶ πατέρα δὲ Ἀπλῶ.* *Guietus.*

61. *Κόιν δὲ σφ' ἀφοιδόη*] Hoc est, valdè excitatus erat. ardebat *πυρός.* *Guietus.*

63. *Πλατύνειν ὑπὸ ἄρμασι*] An? *πλεῖν.* placet. *Guietus.*

71. *Δα-*

Γῆπ' ἰεμύων. κεχάρητο ᾧ Κύκν' αἰμύμων,
 Ἐλπίμην Διὸς υἱόν, ὀρέϊον, ἡνίοχόν τε,
 Χαλκῷ δηώσιν, ἣ δ' ὅτ' κλυτὰ τόλ' ἔα δύσιν.
 Ἀλλὰ οἱ ὄχ' αἰεὶ σὺν ἔκλυε Φοῖβ' Ἀπόλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπ' ὤρεσι βίβω Ἡρακλ' ἡείλω.

Πᾶν δ' ἄλσ' ἣ βαμὸς Ἀπόλλωνος Παλασκίης
 Δάμπεν ὑπὸ δεινοῖο θεῦ τόλ' ἔα τε ἣ αὐτὸς
 Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. τίς κεν ἐκείνῳ
 Ἐτλη θνητὸς ἐὼν κατεκ' ἀντίον ὀρμηθῆναι,

Παλὺ Ἡρακλ' ἣ κυδαλίμης Ἰολαίης;
 Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη ἣ χεῖρες ἀπείροι
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυγον ὅτ' ἐς βαροῖσι μέλεισιν.

Ὅς ῥα πῶθ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον

Ἦρως, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν παλὺ φίλτατε πάντων,
 Ἦ' τι μετ' ἀθανάτας μακάρεσσιν, τοὶ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν,
 Ἦ' λίπεν Ἀμφιτῦόν, ὅτ' εὐσέφανον ποτὶ Θήβην
 Ἦλθε, λιπὼν Τίρῳθον εὐκτίμῳ πολίεθρον,

Κτείνης Ἠλεκτῦονα, βοῶν ἕνεκ' ὄρυμετάπων
 Ἰκετο δ' εἰς Κρεῖοντα, ἣ Ἠνίοχῳ τανύπεπλον.

Οἳ ῥά μιν ἡσάαζοντο, ἣ ἀρμυρὰ πάντ' ἀπείριον,
 Ἠὶ δίκη ἔσθ' ἰκέτης, πόν δ' ἄρα κηρόθι μάλλον.

Ζῶε δ' ἀγακτόμην σὺν εὐσφύρῃ Ἠλεκτρευμένη
 Ἠὶ αἰλόχῳ τάχα δ' ἄμμες ὀπιπλομήων ἐνιαυτῶν
 Γεινόμεθ', ἔπε Φυλὸν ἐκαλίγκιοι, ἔπε νόημα,
 Σὸς τε πατὴρ ἣ ἐγώ· ἔμην φρένας ἐξέλετο Ζεὺς.

71. Δεινοῖο θεῦ τόλ' ἔα] Ἀρείας. *Guietus*.

76. Ἐπὶ σβαροῖσι μέλεισιν] *supra robusta membra; pendentes. scilicet. Guietus.*

79. Ἦ' τι μετ' ἀθανάτας] *Certè apud immortales. Guietus.*

80. Ἦ' λίπεν Ἀμφιτῦόν] *Quasi, nempe, irati Dii ei objecerint focerum occidendum; quo facinore admissio, in exilium abire coactus est. Nam Deos putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex γ. 89. Quamobrem eos merito castigavit Plato Lib. II. de Republica. Clericus.*

85. Ἰκέτης] *Vide Æschyli Supplices. Clericus.*

87. Ἀμμες ὀπιπλομήων] *Advolutis annis. An? ἀμμες ὀπιπλομήων placet. πὶ ὀπιπλομήων agnoscit Hesychius. ὀπιπλομήων, περικλυμένων, παρυμένων, ἐπιπλομένων. Guietus.*

Equis festinantibus. gaudebat verò Cygnus egregius,
 Sperans se Jovis filium, strenuum, aurigamque
 Ferro interenturum esse, & inclytis armis exuturum.
 Sed ejus vota non exaudivit Phœbus Apollo.
 Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
 Totus verò lucus & ara Apollinis Pagasæ
 Collucebat præ vehementis Dei armis, & ipso;
 Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
 Sustinisset mortalis obviam ire,
 Præter Herculem & præclarum Iolaum?
 Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
 Ex humeris natæ erant, unâ cum robustis membris.
 Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:
 O heros Iolaë, mortalium longè carissime omnium,
 Utrique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
 Deliquit Amphitryo, quoniam benè munitas ad Thebas
 Abiit, relictâ Tirytho urbe benè conditâ, (frontes:
 Postquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
 Venitque ad Creontem, & Heniochen longis ornatam vestibus.
 Qui eum exceperunt, & necessaria omnia præbuerunt,
 Ut æquam esset supplicibus, coluerintque ex animo magis.
 Urvebat autem exsultabundus cum formosa Electryonide
 Conjuge sua: moxque nos revolutò anno
 Nati sumus, neque staturâ similes corporis, neque ingenio,
 Pater tuus & ego: cujus quidem mentem sustulit Jupiter.

89. Τὸ μὲν φέρειν ἱλάετο Ζεὺς.] Sic & Æschylus, cujus hæc verba habet memoratus Plato.

Θεὸς μὲν αἰτίαν φέρει βροτῶν

Ὅταν κρινοῦν δῶκεν παμπήδην βίην.

Deus causam præbet mortalibus, cum prorsus perdere domum vult.

Incertus alius Tragedus, in Grotianis Excerptis p. 461.

Ὅταν δὲ Δαίμων αἰδέει πρὸς αἰὲν κρινοῖ,

Τὸν οὖν ἱλάσθαι πρῶτον ἢ βελούσσει.

Quoties alicui destinat clades Deus,

Vim ladt illam in mente, quæ deliberat.

Alia multa similia impiè dicta occurrunt apud Poëtas, quorum Dii non multò meliores hominibus. Clericus.

Ὁς περὶ λιπὴν σφέτερόν τι δόμον, σφετέρῃ τι παῖδι,
ᾧ χεῖτε πμήσαν ἀλιτήριον Εὐρυνοῖα,

90

ΣΧΕΤΛΙΘ· ἡ πρὸ παλαιὰ μετεφυσολογία, ὁπίσθαι,

Ἦν ἄπω αἰχέων· ἢ οἵ' εἰ παλαιότεροι ἐσιν.

Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετίλλει· αἴθελ' ἄλκι.

ὁ φίλος, ἀλλὰ σὺ θάλασον ἔχ' ἡνία φεινιπέντε

95

Γ' πῶν ὠκυπόδων· μέγα δ' ἔφρασι θύεσθ' ἄλξαν,

Τῆς ἔχειν θρόνον ἄεσμα, καὶ ἀνυπέρβουλον οὐρανὸν ἵπτανται,

Μηδὲν ὑποδείσας κλύειν Ἄρεος ἀνδροφάνου,

Οὗς νῦν πεκληγὼς περιμένεται ἰερόν ἄλσθ.

Φοίβω Ἀπ' ἁλῶν ὁ ἐκτελέσας αἶσαντο.

1010

Ἡ μὲν καὶ κρατὺς περ ἰὼν ἄσται πόλεμοιο.

Τὸν δὲ αὖτε προσέειπεν ἀμείψμεθα ἴεσθαι

Η'Θεῖ', ἡ μάλα δὴ π. πιστῆς ἀνδρῶν τε θνητῶν τε

Τιμᾶ σὺν κεφαλῇ, ἢ ταύρα Εὐνοσίχνο.

Ὅς θήβης κρήδεμνον ἔχει, ῥύεταί τε πύλαι·

109

Οἷον δὴ καὶ τὸνδε βροτὴν κακώτερόν τε μέγαν τε!

Σαῖς ἐν χεῖρας ἄγουσιν, ἵνα κλέψῃ ἐσθλὸν ἄρσην.

Ἀλλὰ καὶ, δύνατο τὰ ἔχει' ἀφ' ἧτος, ὅφρα πύχιστος

Δίφρεος ἐμπειρολάουπος, ἄρμος δ' ἡμέτερόν περ.

Μαρνάμεθα· ἐπεὶ ὅτι ἀπέβησαν Διὸς υἱόν,

110

Οὐδ' Ἰφιταίδην δευδίζετα· αἰεὶ ἄρ' αἶματι οἶον

Φύξεως δύο παῖδας ἀμύμονος ἁλκείδου.

Οἱ δὲ σφίγγεσθ' εἰσι, λιλαιμένοι πολέμοιο.

91. Α'λιπήμων Εὐρυσθέης] *Abortivum illum Eurystheum.* An scri-
bendum α'λιτήμων? placet. α'λιτήμων, hoc est ἡ διαμαρτυρία τῶν
ἡμετέρων, ἢ τῶν ἡμετέρων τὸ τοκεῦ. eadem ratione ἡλιτήμων dicitur, He-
lych. ἡλιτήμων, πλάσσει, αἰσθάνεται, οὐκ ὡς τὸ δίδωμι μολὼν πηλόν, καὶ δια-
μαρτυροῦται τὸ μολῶν ἐν τῇ κοίτῃ, &c. Γαλιταί.

93. H^o *driv ajeu*] *Noxam suam dolens.* **Quietus.**

94. Εὐροὶ Δαίμων } Hoc est, fortuna, fors, fatum. sequente verō
 fu'x' λίσσ' φοινίγει } ~~Cape habere rasilante.~~ Quictus.

101. Ἀντικαταλέμμεται} Praefans pro futuro, hoc est, περιωθήσεται,
hoc est, vincetur à me. An scribendum? ἢ μὴ καὶ παρθεῖς, ὡς ἀν-
τιπύεται πολέμοιο ἀσπύεται pro ἀάσπεται, ut πύεται pro πίεται, ἀ πί-
εται. (Cassiod.)

103. Η'δὲ ἡ μέλας] A δῖα, θεία, εἴω, εἵματα, ~~πλοῦ~~-est, pleo-
nasma

Qui relictâ domoque suâ, & suis parentibus,
Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,
Infelix. certè multùm ingemiscebat postea,
Culpam suam lugens: sed illa irrevocabilis est.
Mihî verò Deus difficiles imperavit labores.
O amice, sed tu celeriter arripe habenas rutilantes
Equorum alipedum: magnâque mente fiduciam concipiens,
Rectâ dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,
Qui nunc cum clangore circumquâque furit per sacrum nemus
Phœbi Apollinis longè jaculantis Regis.
Enimverò, validius licet sit, tamen exsaturabitur bello.

Hunc contrâ allocutus est egregius Iolaius:
O venerande, quàm multùm verò pater hominum atque Deorum
Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur civitatem:
Quemadmodum & hunc mortalem validùmque magnùmque
Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
Sed age, induere arma Mavortia, ut quàm celerrimè
Currus inter se committentes, Martis & nostrum,
Decertemus. Quoniam neque intrepidum Jovis filium,
Neque Iphiclidem perterrebit: sed ipsum puto
Mox fugiturum duos filios inculpati Alcide,
Qui propè adsunt, cupientes bello

πῆμον ἰδοῖ, σπινός, σπινός, σπινός. Ἡ δὲ, hoc est, σπινός.
Gruetus.

104. Ταύριος Ἐπιστάτης] Vide Joannem Tzetzen ad hunc locum.
Ex hoc Neptuni cognomine dicta Ταύρια, quæ, ut docet Hesychius,
fuit ἰσχυρὴ πρὸς ἀνθρώπους Ποσειδῶν. Clericus.

105. Πόλις πὶ πόλιν] A πόλις, genit. πόλιν, πόλιν, πόλιν,
ut βασιλῆα, βασιλῆα. Gruetus.

112. Ἀλκίδης] Ἀμφιτρυών. Gruetus.

112. Δὲ πᾶσι] Hic πᾶσι pro quolibet è posteris sumitur, nam
Hercules quidem filius erat, Iolaus verò nepos Amphitruonis. Cle-
ricus.

113. Οἱ δὲ εἰς χίδιν ἴσιν] Τὸ εἰς numeri singularis videtur, nisi
forte ad Martem & Cynum referendum. Gruetus.

Φυλόπιδά τήσιν· τά σφιν πολὺ φίλτερά θείης.

Ὡς Φάτω. μαίδησεν ἧ βίῃ Ἡ Ἑσκληεΐη,
Θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρματα εἶπεν.
καὶ μιν ἀμειβόμεν· ἐπεὶ πλερόεντα προσήυδα·

115

Ἡ ῥως ὦ Ἰόλαι, Διοτρεφές, σὸς κέπ' τηλῇ
Τ' σμίνῃ τρηχῆα. σὺ δ' ὡς πάρος ἦσθα δαΐφρων,
Ὡς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαίτην
Πάντῃ ἀναστροφῇ, καὶ δρηγέμεν ὥς κε διώῃαι.

120

Ὡς εἰπὼν, κυνηΐδας ὄρεα χάλκῳ φαεινῷ,
Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, πρὶ κνήμῃσιν ἔθηκε.
Δάπρον αὖ θώρηκα πρὶ στήθεσιν ἔδυσε
Καλὸν, χρύσειον, πλυδαίδαλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδρακε
Παλλὰς Ἀθηναίη κέρη Διὸς, ὅππότε ἔμελλε
Τὸ πρῶτον συνόεντας ἐφορμήσκειν αἰεθλῆς.

125

Θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρήϊα ἀλκτῆρα σίδηρον
Δεινὸς ἀνὴρ· κοίλῳ ἧ πρὶ στήθεσσι φαρέτρῳ
Καββάλετ' ἐξόπιθεν· πολλοὶ δ' ἐντοσθεν οἴσονται
Ῥιγῆλοι, θανάσιον λαθιφθόγῳιο δοτῆρες.

130

Πρόσθεν μὲν θανάτων τ' εἶχον, καὶ δάκρυσι μῦρον·
Μέσσοι ἧ ξέστοι, πειρήκεες· αὐτὰρ ὅππότεν
Μορφονοῖα φλεγύας καλυπτόμενοι πτερυγέσσιν
ἦσαν. ὁ δ' ὄβριμον ἔλχ' ἀκαχιδῆν εἶλετο χαλκῷ
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέῳ εὐτυχῶν ἔθηκε,
Δαιδαλέῳ, ἀδάμαντ', ὅππ' ἐκροτάφοις ἀερεῖαν,

135

128. Ἀρήϊα ἀλκτῆρα σίδηρον] Hoc est, ens cum baltheo. *Gruetius.*

130. Καββάλετ' ἐξόπιθεν] Nota morem pharetram mittendi. lorum seu fasciam ex qua pendeat prius in collum induebatur, & inde pharetra à pectore ad quod posita erat in tergum rejiciebatur. *Gruetius.*

131. Θανάσιον λαθιφθόγῳιο] Hoc est, ἐπιλαθία πεινῶν τ' φθόγῳ. *Gruetius.*

132. Δάκρυσι μῦρον] Sanguineis guttis stillabant adhuc recenti à caede, hoc est, inunctæ erant letali pharmaco, madebant, stillabant. hoc est, occisorum parentes lacrymare faciebant. *Gruetius.*

133. Ἐπὶ] Hoc est, ἀκαχιδῆ θανάτιφθον. *Gruetius.*

134. Μορφονοῖα] Μέλαινα. *Gruetius.*

137. Ἀδάμαντος] Hoc est, ferri durissimi. subintellige τὸ ἔξ ἀδάμαντος.

Prælium conferere: quæ res ipsis multò gravior quàm epulæ.

Sic ait. arrisit autem fortis Hercules,

Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:

Atque eum, respondens, verbis volucris allocutus est:

O heros Iolæ, Jovis alumne, non procul etiam hinc

Pugna aspera. Tu verò quemadmodum antea fuisti bellicosus,

Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus setis obfitum

Quoquoversum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.

Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,

Vulcani inclita dona, tibiis induxit.

Mox & thoracem pectori induit

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat

Pallas Minerva filia Jovis, tunc cum erat

Primum luctuosa aggressurus certamina.

Posuit autem circa humeros malorum depulsorem ferrum

Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram

Rejecit in tergum. in hac multæ erant sagittæ

Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. (cymis madebant:

Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & la-

Mediæ autem politæ erant, longæ: sed à tergo

Nigræ aquilæ contextæ alis

Erant. ille autem validam hastam præfixam ære corripuit:

Capiti verò ingenti galeam fabrefactam imposuit,

Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,

137. Guætus.

137. Αδάμαντος] Non dubito quidem quin lapillorum pretiosissimus αδάμανς sit dictus, quasi αδάμαντος, ob duritiem. Nomen, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. indomita viς Gracæ interpretatione accepit. Sed & metallorum durissimum chalybs, hoc est, ferrum probè purgatum ac temperatum, eadem de causa αδάμανς dictum est, quod ægrè dometur. Ex hoc genere adamantis conflata erat galea Herculis, & reliqua omnia, quæ cum conflare possent ex metallo, adamantina dicuntur. Itaque delirat Diaconus, qui hîc lapillum intelligi somniat. Sed & illi falluntur, qui adamantinum dici putant dumtaxat durum; cum, ubi de lapillo sermo non est, conflata ex ferro, aut quæ certè eo possunt conflare sola dicantur adamantina. Clericus.

Ἦτ' ἄρυστο κάρη Ἡ' ἔφκλῃΘ' ἱείοιο.

ΧΕΡΣΙ' γε μὴ σῆκΘ' εἴλε πρηναιόλον· ἔδ' ἐπε αὐτὸ
Οὔτ' ἔρρηξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθ.

140

Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ πτάνῳ, λάκκῳ τ' ἐλέφαντι,

Ἡ' ἕκτερ' θ' ὑπολαμπές ἐστιν, χρυσῷ τε φασινῷ

λαμπόμῃον· κυάνῃ δ' ἀφ' πλῦχος ἠλήλαντα.

Ἐν μέσῳ δ' ὁρμήνῃΘ' εἴλε φόβῳ, ἔπ' φαίειός.

Ἐμπαλιν ὅσοισιν περὶ λαμπόμῃοισι δεδαρκίς.

145

Τῷ καὶ ὀδόντιον μὲν πλῆτα σῆμα λάκκῳ θρόνῳ,

Δεινῶν, ἀπλήτων. ὅπῃ δ' βλοσυροῖο μετώπῳ

Δεινὴ ἔχει πεπότητο, κορύσσεια κλόνον ἀνδρῶν,

Σχετλίῃ, ἣ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας εἴλετο φωλῶν.

Οἳ πνες ἀνὴδρίῳ πόλεμον Διὸς ἤϊ φέροιεν.

150

Τῶν καὶ ψυχὰ μὲν χθόνα θυμὸς αἰδῇΘ' αἶσω

Αὐτῶν· ὅσῃα δέ σφι πρὸ ῥινοῖο σαπείσης

Σειρὶς ἀζαλέοιο κελαινῇ πύθεται αἶη.

Ἐν δ' ὀρθώξῃς τε παλίσωξῃς τε πέπυκτο.

Ἐν δ' ὁμαδός τε, φόβῳ τ', ἀνδροκτασίῃ τ' ἰδεδή.

155

138. Εἴρυστο κάρη] *Muniebat caput. Guicetus.*

141. Τιτάνῳ] *D'émail blanc. Guicetus.*

142. Ἐρρηξε] *Perrupit, hoc est, perrumpere potuisset. Guicetus.*

143. Διὰ πλῦχος ἠλήλαντο] *Cærulei ductus trajecti erant. Est τμήτης pro δήληλαντο. Guicetus.*

147. Λάκκῳ θρόνῳ] *Αν? ὀδόντιον λαυζαλαίον, ut supra βλεφάρων λαυζαλαίον? ἐπὶ τῷ. τὸ λάκκῳ θρόνῳ ineptum est & corruptum videtur. Αν? λαυζαλαίον, α λαυζαλαίος, λαυζαλαίος, α λαυζα, λήω, λαυζαίω, λαυζαίω λαυζαλός, λαυζαλαίος, & λαυζαλαίον. Guicetus.*

147. Α'πλήτων] *Hoc est, ad quos sine periculo nemo manum admovisset. Quæ est propria significatio vocis ἀπλήτων hoc est, qui tu- τὸ τανγί περὶ. Vide vss. 230. & 268. Clericus.*

148. Κορύσσεια κλόνον ἀνδρῶν] *Extollens, augens, vel agitans, ciens. Guicetus.*

148. Δεινὴ ἔχει πεπότητο] *Non modò intoleranda est licentia Poë- tæ, quòd multò plura poneret in clypeo, quàm poterant contineri; sed quòd eum impleret αὐτομύτης, qualia multa postea occurrent. Scio nonnullos propterea abjudicasse hoc Poëma Hesiodo; sed iidem deleant etiam oportet quod habet Homerus de anciliis aureis Vulcani, suspectamque habeant descriptionem clypei Achillis, quæ est Iliados*

Σ.

Quae muniebat caput Herculis divini.

(quam

AT manibus chypeum accepit valdè varium, quem neque quis-
Perrupisset jaciendo, neque comminuisset, mirum visu.

Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,

Et electro lucidus erat, auroque fulgido

Splendens: caruleæ verò laminae erant ductæ.

In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,

Retrò oculis igne lucentibus tuens.

Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,

Sevis, inaccessis. supra terribilem autem frontem

Seva contentio volitabat, accendens pugnas hominum,

Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris

Quicumque bellum adversus Jovis filium gererent.

Quorum & animæ quidem sub terram eunt ad Orcum intrò

Ipsorum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,

Sole à torrido, in nigra putrescunt terra.

In eo autem & propulsatio & vice versâ persecutio factæ erant.

In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.

Σ. Atqui veteres illi Poëtæ nullam verisimilitudinis rationem habebant, ubi sermo erat de operibus Deorum. Quamobrem non semel Hesiodus monet hæc fuisse κλυτὰ ἔργα περίφρογ' Ἡ'φάισιο, ut fictionum audaciam minuat. Clericus.

150. Διὸς ἡϊ] Ab ὕς, ὕς, ὕς, ὕς, & σωμαρίσθ' ἡϊ, ἡϊ, ἡς, &c. Guicetus.

151. Περὶ ῥινόιο σαρπίσσης] Περὶ σαρπίσσης ῥινόιο. ἢ ῥινός, τ' ῥινῶ. Guicetus.

153. Σηείν] Hoc est, ἡλίς. subintellige ὑπὸ. Sed scribendum videtur Σηείν ὑπὸ ἀζαλίῳ κ. π. αἷν? placet. Suidas: Σηεί, σαρπίς, ὁ ἡλίς, κ' σαρπίς. Suprà σαρπίς ἀστὴρ, hoc est, ὁ ἡλίς. Guicetus.

153. Σηείας] Quamvis Ibycus, si Hesychio credimus, omnia astra σιείας vocaverit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quæ astra cùm omnium, inter errantes, inerrantesque stellas, potissima haberentur, credibile est dicta σιείας quasi principes, nam ὧ schar Phœniciâ Linguâ princeps dicitur. Sol certè dicebatur præesse, vel dominari diei. Vide Gen. I, 16. & quæ ad eum locum notavimus. Clericus.

155. Ἀἰδρωτοσίη τ' ἰδιδή] Ardebat, fervebat. γ. seq. ἐλὸν κῆρ] Κῆρ. Guicetus.

Εὐν δ' ἔλκε, ἐν ᾗ κυδοιμὸς ἐθιῶεν· ἐν δ' ὅλῳ κῆρ,
 Ἄλλον ζῶν ἔχουσα νεύτατον, ἄλλον ἄκτον,
 Ἄλλον πεθνεῖῶτα, καὶ μόθον ἔλκε ποδοῖν.

Εἶμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοίνεον αἵματι φασγάνων,
 Δεινὸν δερκορμήν, καναχῆσί τε βεβρηθῆα.

166

Εὐν δ' ὀφίων κεφαλὰ δεινῶν ἔσαν ἔπ' φασγάνων
 Δώδεκα· ταὶ φοβέεσκον ὑπὶ χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Οἳ πνές ἀντιβίλῳ πόλεμον Διὸς ἤϊ φέροισιν.

Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν, ὅτε μάχοιτο
 Ἀμφιτρυωνιάδης· ταὶ δ' αἰέτο θωύτ' ἔργα.

165

Σπύγματ' αὖ δ' ὥς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δρῆκας
 Κυάνεα καὶ νῶτα, μελάνθησαν δ' ἡνείκα.

Εὐν δ' οὐδ' ἀγέλας χλόνων ἔσαν, ἠδὲ λεόντων
 Εἰς σφῆας δερκορμῶν, κοτεόντων τ' ἱερμῶν τε,

Τῶν καὶ ὀμιληδὸν σίχες ἦϊσαν· εἰ δέ νυ τῶγε
 Οὐδέτεροι τέετ' ἔλκω· φείσονται γὰρ αὐχένας ἀμφώ,

170

Ἡδὲ γὰρ σφιν ἔκετο μέγας λῆξ, ἀμφὶ δ' αἰετοὶ
 Δοιοί, ἀπυρσάμενοι ψυχὰς, καὶ δὲ σφι κελαυνόν
 Αἶμα' ἀπελείβει· ἔραζ'. οἳ δ' αὐχένας ἐξεριπόντες,
 Κεῖατο τεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι.

175

Τοὶ δ' ἐπὶ μάκρον ἐγειρέθην, κοτεόντες μάχεσθαι,
 Ἀμφοτέρω, χλόναι τε σύες, χαροποι τε λέοντες.

Εὐν δ' ἰὼ ὑσμίνῃ Λαπιθαίων αἰχμητῶν,
 Καινέα τ' ἀμφὶ ἀνακτῶ, Δρύαντά τε, Πειρίθοόν τε,
 Ὀπλέα τ', Εἰξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε,
 Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιφρήσιον, ὅζον Ἀρηῶ,

180

160. Καναχῆσί τε βεβρηθῆα] Scribo βεβρηθῆα, strepitu gravis, hoc est, graviter imminens, incumbens. Hesych. βέβρηχεν, ἤχισεν, ἀ βεβήχω, βεβήχω, βέβρηχα, βεβρηχώς, βεβρηχῆα. Guilelmus.

164. Τῶν καὶ ὀδόντων] Τὸ ἐκ hīc supplendum. A quibus sc. serpentibus. Guilelmus.

165. Δαίετο θωύτ' ἔργα] Hesych. δαίετα, καίετα, δε δαϊάμενοι, καϊάμενοι. fugebant. θωύματα ἔργα legit Diaconus. θωύτ' hoc est θωύματα. ἀ θάω, θάω, θάωμα. θάωω Ionicè. θάωμα, θάωτος, θάωτ' ἔργα Ionicè. θωύματα. Si * θωύμαζω pro θωύμαζω. τὸ θωύτ' ἀ θάωω sit oportet, pro quo θάωσω habet Hesych. θάωσιν, βοῶν, μέλπον, κα-
 ρύσων,

In eo contentio quoque, & turba furebant: in eo pernicioſa Parca,
 Virum alium tenens recens vulneratum, alium autem illaſum,
 Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. (rum
 Veſtem autem habebat circum humeros cruentam ſanguine viro-
 ſerum videns, clamoribꝫſque vehementer ſtrepens. (effabilem,
 In eo autem & ſerpentum capita ſævorum erant, haud quaquam
 Duodecim; quæ per terreſ faciebant ſuper terram homines,
 Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.
 Quorum & dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
 Amphitryoniades. Hæc autem diſtincta erant miranda opera.
 Porro veluti puncta quadam apparebant ſævis draconibus,
 Carulea per terga, denigrataque erant illis maxillæ.
 In eo autem & ſuum greges agreſtium erant, atque leonum
 Mutuò ſeſe adſpicientium, traſcentiumque & ruentium,
 Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque verò hi,
 Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla urrorumque.
 Juxta enim eos jacebat magnus leo, circum autem apri
 Duo, ſpoliati vita, deorſumque illis niger
 Cruor deſtillabat in terram. ipſi autem, cervicibus dejectis,
 Jacebant mortui ſub terribilibus leonibus.
 At illi magis etiam excitabantur, incenſi ad pugnandum,
 Utrique, agreſtēſque ſues, truceſque leones.
 In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
 Caneus Rex, Dryāsque, Pirithoūſque,
 Hopleiſque, Exadiūſque, Phalerūſque, Prolochūſque,
 Mopſūſque Ampycides, Titareſius, filius Martis,

εὐσταν, &c. vel ſic ζωόστω, ζωῶτω, ut πλάσσω, πλάσσω. Ζώνται, ζωῶται,
 ζωῶντες pro ζωῶντες. *Guietus.*

166. Ὡς ἐπίφανθ] Nota pleonaſmum ἐπίφανθ ἰδῆν. *Guietus.*

168. χλῆντων] Α χλῆντες, non ἀ χλῆντες Nominativo, τῇ χλῆντων ge-
 nitivus pluralis. *Guietus.*

171. Ἀχλῆνας ἀμφο] Utrorumque. leonum, ſcilicet, & aprorum.
Guietus.

173. Κατὰ δὲ σφί] Τὸ κατὰ hic pro κατὰ, vel κατεπιλείπειτο. com-
 poſitè. *Guietus.*

181. Ὁ ζῶν Ἀρης] Ramum Martis, non nothum. *Guietus.*

Θησέατ' Αἰγείδην, Ὀπίεκελον ἀθανάτοισιν,
 Ἀργύρεοι, χρύσια παρ' ἑστέ τείχε' ἔχοντες.
 Κένταυροι δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἠγέρεθοντο,
 Ἀμφὶ μέγαν Πετραῖον, ἰδ' Ἀσβόλον οἰωνιστὴν,
 Ἄρκτον θ', Οὐρίον τε, μελαίχαιτῳ τε Μίμαντα,
 Καὶ δύο Πόρκείδας, Περιμήδεά τε, Δρύαλόν τε,
 Ἀργύρεοι, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Καὶ τε σωματικῶν, ὥσεί ζωοὶ περ ἴοντες,
 ἔχουσιν ἡδ' ἐλάτης αὐτοχεδὸν ὠμυγῶντο.
 Ἐν δ' Ἀρεῶ βλοσυροῖο ποδώκεος ἔσσαν ἵπποι
 Χρύσειοι· ἐν τῇ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρετο ἄλιος Ἀρης
 Αἰχμὴν ἐν χείρεσσιν ἔχων, πευλέεσσι κελώων,
 Αἵματι φοινικέει, ὥσεί ζωὸς ἐναρίζων,
 Δίφρω ἐμβεβαώς. παρὰ δ' αἰὲς Δαιμόν τε Φόβος τε
 ἔσσαν, ἱεῖς πολεμον κατὰ δούρην ἀνδρῶν.
 Ἐν τῇ Διὸς θυγάτηρ Ἀγλαΐη Τριτογένεια,
 Τῇ ἰκέλη, ὥσεί τε μάχῃ ἐθέλῃσιν κερύσειν,
 ἔχουσα ἔχουσα ἐν χερσὶ, χρυσεῖον τε τρυφάλειαν,
 Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ὅππῃ δ' ὄχετο φύλοπιν αἰνέω.
 Ἐν δ' ἑὸν ἀθανάτων ἱερὸς χορὸς ἐν δ' ἄρα μέσῳ
 Ἰμερσέν κισσάριξεν Λητῆς καὶ Διὸς υἱὸς

185

190

195

200

184. Κένταυροι.] Narrant Poëtz hos fuisse Ixionis filios, ex Nephelē, hoc est ut putant, nube, quam pro Junone amplexus est, & compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centauro-
 rum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractus Thessaliæ Regulus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est εἰς αἶδ' detrusus. Duxerat ille uxorem mulierem Νηληϊάδα *nephilith*, hoc est, stirpe *Nephilaorum*, vel *Nephilim*; quo nomine Phœnices vocabant equites latrocinia exercentes, à verbo *נפחל* *naphal*, irrui. Vide notata à nobis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ ab antiqua, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quantum mutata erat, interpretati sunt *νεφέλην* *nubem*. Ex hoc connubio nati dicuntur *Centauri*, seu *χμητοί* *chmoterim*, hoc est, quasi *observantes*, vel *insidiantes*; qui crediti sunt semihomines & semiequi, propter diuturnam equitationem, quâ circumcursabant vicina omnia, & subitis incursionibus infesta habebant. *Clericus*.

185. Οὐ.

Theseúsque Ægides, similis immortalibus:

Argentei, aurea circum corpus arma habentes.

Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,

Magnus Petraeus, atque Asbolus augur,

Arctúsque, Huriúsque, nigerque pilis Mimas,

Et duo Peucida, Perimedes, Dryalúsque,

Argentei, aureas abietes in manibus habentes.

Atque impetum pariter faciebant, perinde ac si vivi essent,

Lanceísque atque abietibus cominús certabant.

Inter hac autem Martis terribilis alipedes stabant equi

Aurei, & ibidem ipse quoque spoliator perniciosus Mars,

Mucronem in manibus habens, milites exhortans,

Sanguine cruentus, veluti qui vivos spoliaret,

Curruí insístens. juxtà autem Pavórque Metísque

Stabant, gestiéntes bellum subire virorum.

Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,

Ei similis, quasi quæ pugnam vellet incendere,

Hastam habens in manibus, aureámque galeam, (vum.

Ægidémque circum humeros: gradiebatúr autem in prælium sa-

At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio

Dulce quiddam personabat Latona & Jovis filius

185. Οὔρεσσι π] Οὔρεσσι scribendum videtur. ab ὕρεσι, ὕρεσι. γ. seq. πῶκείδης à πύκη, πῶκεος, πῶκείδης. *Guietus.*

189. Σπονδύλιον] Legendum videtur σπονδύλιον. hoc est, σπονδύλιον. *Guietus.*

191. Ἐστειν] Ἰστειν. *Guietus.*

192. Ἐνερφός] Pro ἐνερφός. *Guietus.*

195. Δορυς πύλοσσι π] Aurige Martis, ut docet Hesiodus, hujus Poëmatis γ. 463. *Clericus.*

197. Εἰ δὲ Διὸς] Sub. ἐλκῆ. *Guietus.*

198. Μαίχην ἰδάλου κρύων] Augere, accendere, ciere pugnam. κρύων est agitare, tollere. *Guietus.*

199. Χρυσὴν πύλοσσι π] Scribe χρυσίαν. γ. sequ. ἐπὶ δὲ ἔχ-
ε φύλοσσι] Εἰπὶ δὲ. *Guietus.*

200. Αἰγίδα δὲ ἀμφ' ὤμων] Nondum pugnabat, ac proinde clypeum in tergum rejectum etiamnum habebat. *Clericus.*

Χρυσείῃ φόρμυγι· θεῶν δ' ἔδ' ἄγνυτ' Ὀλύμπῳ.
 Ἐν δ' αἴγρῃ, πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπέειπ' ἐπιφάνη,
 Ἀθανάτων. Ἐν αἴγρῃ θεαὶ δ' ἐξήρχον αἰοιδῆς.

205

Μῆσσι Πιερίδες, λιγὸν μελοποιήσας εἰκῆαι.

Ἐν ᾗ λιμνῷ ὄορμ' αἰμαυμακέντιο θαλάσσης

Κυκλοτερὲς ἐτέπυκτο πανέφθ' καλαϊτέρα,

Κλυζομήνῳ ἵκελ'· πολλοὶ γε μὲν ἀμμέσιν αὐτῇ

Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθιώεον ἰχθυόοντες,

210

Νηχομήδ' ἵκελοι· δοιοὶ δ' ἀναφυσιάωντες.

Ἀργύρεοι δελφῖνες ἐθώϊων ἐλαπας ἰχθῦς.

Τῶν ὑπὸ χάλκειοι τρέον ἰχθῦες· αὐτὰρ ἐπ' ἀππύῃ.

Ἦτο ἀνὴρ αἰεὶ δ' ἐδοκίμη'· εἶχε δ' ἡ χερσὶν

Ἰχθύσιν ἀμφίβλητρον, σκορρίφονα εἰκῆς.

215

Ἐν δ' ἡνὶκῆς Δανάης τέκ' ἱππᾶτα Περσέας,

Οὐτ' ἄρ' Ὀπιδάμων σάκε'· ποσσὶν δ' ἐκὰς αὐτῷ.

Θαῦμα μέγα φρεσὶσσοι· ἐπεὶ ἔδαμῃ ἐσθ' ἐκτε.

Τὼς γάρ μιν παλάμαις τῶν κλυτὰς Ἀμφιγυῆς

Χρύσεον· ἀμφὶ δ' ποσσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα.

220

Ὡμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἐκείτω

203. Ἀγνυτ' Ὀλύμπῳ.] Scribe ἄγνυτ' Ὀλύμπῳ. pandebatur Olympus. ab αἴγῳ, αἴγνυς, αἴγνυμαι, αἴγνυς. Homer. πῦσσι δ' αἴγνυς πυλάει. olim legebatur αἴγνυς purus. Repoluit Heinſius ἄγνυτ', h. e. resonabat, ἡχώ ἀππύῃ. vide Heinſii notas. sed ἄγνυτο hic locum non habet. *Guietus.*

203. Ἀγνυτ' Ὀλύμπῳ.] Hoc est fracto cytharæ sonitu resonabat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodicas. *Clericus.*

204. Ἐν δ' αἴγρῃ] Ibi ὁ cætus. ἐπιφάνη] Circumposita erat. *Guietus.*

204. Πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπέειπ'] Si qui faverent Codices, multò mallet legere ὄλβῳ, hoc sensu: Erat in cœlo cætus, & circumquaque stabat turba immensa Immortalium instar corone; audientium, nempe, certamen musicum Apollinis & Musarum. ὄλβῳ quid sit hoc in loco, & quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certè non intelligo. At in αἴγρῃ vel concione Deorum ὄλβῳ sit necesse est, propter innumerabilem Deorum turbam. *Clericus.*

205. Ἐν αἴγρῃ] In ludis. *Guietus.*

207. Αἰμαυμακέντιο θαλάσσης] Homer. ἰὺν αἰμαυμακέντιο. αἰμαυμακέντιος, μακρὸς, vastus, ingens, immensus. *Guietus.*

210. Ἐκὰς

Aureâ citharâ. Deorum autem sedes frangebatur Olympus. Ibi & cætus, circum autem opulentia infinita erat cinctus, Immortalium. In certamine Dea autem incipiebant cantum Musa Pierides, suave quiddam capentibus similes. In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris, Rotundus factus erat purissimo è stanno, Imundanti similis: multi verò per medium ipsius Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inhiantes, Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes, Argentei delphines, depascebant mutos pisces. Sub his ærei trepidabant pisces, sed in ripis Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus Piscium rete, projecturo similis.

In eo autem & pulchricoma Danaës filius eques Perseus, Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longè separatus Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur. (ab illo: Ita enim illum manibus fecerat inclytus Vulcanus, Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria. Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat

210. Εἰς ὅσον] Hoc est, ὅσον. ἐχθρόντες] Piscantes. Guetius.

211. Ἀναφυσίωσις] Hoc est, respirantes; qua de causa, Delphini ad summam aquam emergunt, caputque è mari proferunt. Plinius Lib. IX. c. 8. Cum fame conciti fugientem in vada ima persequuti piscem diutius spiritum continuere, ut arcu emissi ad respirandum emicant; raptaque præda in aëre vescuntur. Quales duo describuntur hic ab Hesiodo. Clericus.

212. Εἰς ὅσον ἐχθρόν] Hoc est, ὅσον καὶ οἷον ἐχθρόντες. Guetius.

216. Εἰς ὅσον ἐχθρόν] Hoc est, ἐχθρόν. Guetius.

218. Εἰς ὅσον] Τὸ σῆμα scilicet. Guetius.

221. Μελάνδρον ἄορ] Capulo nigro. la garde noire, émaillée de noir. Hesych. μελάνδρον, τὸ μέλανον ἔχον λαβὴν. idem: μελάνδρον, μελάνος ἔχον λαβάν. Guetius.

221. Ἄορ.] Aliàs dicitur ἄρπη ἀδαμαστίη, chalybeus gladius. Quæ vox est à Phœnicia חרבו harbo, aut חרפו bharpho, quæ gladium sonat. Vide hanc fabulam, apud Apollodorum Lib. II. c. 4. Clericus.

222. Ὡς π

Χάλκεον ἐκ πλαμῶν· ὁ δ' ὥς τε νόημ' ἐπταῖπ.
 Πᾶν δ' ἐμετάφρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελάγῃ
 Γοργῶς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θείη, θαῦμα ἰδέσθαι,
 Ἀργυρέην· θύσανοι γ' καταφράσσοντο φανοί·
 Χρύσειοι· δεινὴ γ' οὐκ ἐκροτάφοισιν ἀνακτ'·
 Κεῖτ' Ἀΐδ'· κινέη, νυκτὸς ζῶφον αἶνον ἔχουσα.
 Αὐτὸς γ' ἀπ' ὀδόντ' καὶ ἐρρίγοντ' εἰκοῦς
 Περσεύς· Δαναΐδης ἐπταίνετο· πᾶν γ' ἐμετ' αὐτὸν
 Γοργόνες ἀπληγαί τε καὶ ἐφατὰ ἐρρίσαντο,
 Γέμμαι μαπτέιν· ἔπει γ' ἡλάρ' ἀδάμαντ'·
 Βανυσίαν ἰάχεσσε σάκ'· μεγάλην ὄρουμα γὰρ
 Οὔρεα καὶ λιγέας· ἔπει γ' ζώησι δαμάσσειν
 Δοιοὶ ἀπληγαί τε, ἔπει γ' ἀπληγαί τε κάρηνα.
 Δίχμαζον δ' ἄρα τώ γε· μέν δ' ἐχάρασσον ὀδόντας,
 Ἀγέλα δ' ἐρρίγοντο· ἔπει γ' ἀπληγαί τε κάρηνα.

225

230

235

222. Ὡς π νόημ' ἐπταῖπ] Deos cogitationis celeritatem motu æquare non rarò dicunt Poëtæ, quâ celeritate major nulla esse potest. Hymni in Apollinem γ. 186. ita describitur ejus Numinis ad cœlum iter:

Εἴθεν Διὸς Ὀλύμπου, δὲ χθονὸς, ὥς νόημα,
 Εἴσι Διὸς Ὀλύμπου δόμα.

Hinc ad Olympum, à terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτομάτῃ idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quæ statuas per se mobiles hîc nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poëta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quæ sanè inanis non fuit. Clericus.

223. Εἶχε κάρη] Κάρεσ Apollodorus p. 73. εἶχε occupabat. Guicetus.

224. Κίβισις] Alii κίβισις, in qua Gorgonis caput. Τὸ μὲν referendum ad Perseum, non ad μεταφρενον, nec ad κάρη δεινοῖο πελάγῃ. ἀπὸ τ' κίβισις ἐπὶ μέγα θύσανοι, la frange, la crespino. Guicetus.

224. Κίβισις] Quidquid Græculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia γαρ Κάβισ, quæ colligere, & adstringere significat; quod sit ope sacci, aut mantice, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœniciz fabulæ clara vestigia, quæ hîc occurrunt, rem prope modum mihi persuadent. Clericus.

228. Εἶρριγοντ'· Φοβερῶς. Guicetus.

229. Εἶπ-

*Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum ejus tenebat caput sævi monstri
Gorgonis. ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
Argentea, fimbriaque dependebant lucida
Aurea. sæva autem circum tempora Regis
Posita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.
Ipse autem fugienti & formidanti similis
Persens Danaides currebat. post ipsum verò
Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant.
Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
Euntium resonabat clypeus magno strepitu
Acutum & tinnulum quidpiam. In zonis autem dracones
Duo dependebant, incurvantes capita.
Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
Crudele tuentes. supra sæva autem capita*

229. Ε'πὶ τῷ κλῑπῷ] Il bandoit. *Guietus.*

230. Γόργων] Medusæ sorores. *Guietus.*

230. Γόργων ἀπληγῶν] Hoc est, Stheno & Euryale, sororis mortem ulturæ si licuisset. Ceterum ἀπληγῶν dicuntur, non quasi *magne*, aut *terribiles*, sed quia eas aggredi nemo sine ingenti periculo poterat. Itaque *inaccessas* reposuimus, quòd nulla alia vox commodius Græcæ potestatem exprimere posse videretur. *Clericus.*

231. Γέμειν μαρπίαν] Α μαρπίαν, quod idem est τῷ ἄπῳ, unde ἄπῳ, ἄπλωμα. alii pro μαρπίαν à μάρπτω. unde μαρμαρπῶς γ. 245. quod est ab ἄρπῳ ἄρπάζω. Sic inferius γ. 252. μαρμαρπίαν pro μαρμαρπῶν. *Guietus.*

231. Ε'πὶ δὲ κλῑπῷ ἀδάμαντος βανυσσῶν] Ε'πὶ βανυσσῶν. τρυφῆς. in clypeo adamantino. an κεκρυμμένη. ἀδάμαντος ferro. ut supra: Κεφῇ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέῳ εὐτοκτον ἔθηκε δαυδαλίῳ ἀδάμαντος. *Guietus.*

231. Κλῑπῷ ἀδάμαντος] In pallido chalybe clypei. Quævis materia dura non potest dici *pallida*. *Clericus.*

232. Οἷα καὶ λήϊος] An οἷα κεκλυγῶς? Ibid. ἐπὶ δὲ ζώνῃσι δούρασι. τῷ γόργων δούρασι intellige. *Guietus.*

235. Λίχμαζον δ' ἄρα τῶν] Τῶν an eas? Gorgones scilicet, illas duas Medusæ sorores. τῷ γόργων Atticè, ut τῷ χῆρι. τῷ πυρῇ. *Guietus.*

235. Ἐχαρασσον ὀδόντας] Acuebant dentes. supra: χαρασσομένησι σιδήρεσσι. à χάρω χαρασσω, unde & χάρχαρος reduplicatione, asper, dentibus asperis, ut κρηχαρασθῶς. *Guietus.*

237. Ε'δ.

Γοργείοις ἐδονεῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτῶν
 ἄνδρες ἐμαρναόθην, πολημήϊα τὰ χε' ἔχοντες.
 Τοὶ μὲν δ' οὖν σφετέρῃς πόλιν σφετέρων τε τοκήων
 Λοιγὸν ἀμυύοντες· τοὶ δ' ἐπ' ἐπὶ προθέειν μεμαῶτες. 240
 Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἐπὶ δῆρ' ἔχοντες,
 Μάρνασθ'. αἱ δ' ἡ γυναῖκες εὐδμήτων ἐπὶ πύργων
 Χάλκεον ὄξυ βόων, καὶ δ' ἐδρύοντο παρειάς,
 Ζωῆσιν ἱκελαί, ἔργα κλυτὰ ἠΨαίσοιο.
 Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν, ἡγεῖς τε μέμαρπον, 245
 Ἀθροοὶ ἐκποθεν πυλέων ἔσαν, ἂν δ' ἐπὶ θεοῖσι
 Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, πρὸς σφετέροισι πέκεσσι
 Δειδιότες· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' μετ' αὐτὰς
 Κῆρες κυάνεαι, λευκὰς ἀρεβδύσασθαι ὀδόντας,
 Δεινωτοί, βλοσυροὶ τε, δαφουνοί τ', ἀπλητοὶ τε 250
 Δῆρ' ἔχον πρὸς πάντων. πᾶσαι δ' ἄρ' ἱέντο
 Αἶμα μέλαν πέειν· ὃν δ' ἐπὶ πρῶτον μεμάποιεν
 Κεῖμενον ἢ πίπτοντα νεύτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῶ
 Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας. ψυχὴ δ' αἰδὸς δὲ καλεῖεν
 Τάρταρον εἰς κρυόενθ'. αἱ δ' ἐφρένας ὅτ' ὀρέσμετο 255
 Αἶμα δ' ἀνδρομέκ, τὸ μὲν ῥίπτασκον ὀπίσσω,
 Ἀψ δ' ὁμαδὸν καὶ μᾶλλον ἐθώεον αὐτὶς ἰῶσαι.
 Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέτασαν· ἡ μὲν ὑφῆσων,
 Ἀτροπὸς, ἐπὶ πέλεν μεγάλη θεὸς, ἄλλα καὶ ἔμπης
 Τῶν γε μὲν αἰκλίων προφερέας τ' ἰὼ πρεσβυτάτη τε. 260
 Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἐνὶ φωτὶ μάχην δειμῖαν ἔθεντο.
 Δεινὰ δ' εἰς αἰκλήλας δρέκον ὄμμασι θεμήνασαι,
 Ἐν δ' ὄνυχας χεῖρας τε θροσέας ἰώσαντο.

237. Ἐδονεῖτο μέγας φόβος] *Vagabatur magnus terror.* Guio-
tus.

239. ὑπὸ σφετέρῃς πόλιν] *Tò ὑπὸ hic pro ὑπὲρ, pro. An legen-
dum ἀπὸ? placet. v. sequ. παραδίειν.] Πέρην. Guietus.*

243. Κατὰ δ' ἐδρύοντο παρειάς] *Κατὰδρύοντο. Guietus.*

245. Πρεσβῆες] *Hoc est, πρεσβύται. Guietus.*

246. Ἄν δ' ἐπὶ θεοῖσι χεῖρας ἔχον] *Ἄν, hoc est, αἰετήν. Gue-
tus.*

254. Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας] *Unaquæque scilicet. an βάλλε pro
ἔβαλλον?*

Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.

Hi quidem à sua civitate, suisque parentibus,
Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.

Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnam cientes
Dimicabant. mulieres autem in benè constructis turribus
Vehementer acutè clamabant, lacerabanturque genas,
Vivis similes, opera inclyti Vulcani.

Viri autem qui seniores erant, & ad senectutem pervenerant,
Conferti extra portas ibant, sursumque Diis
Manus tendebant beatis, pro suis liberis

Metuentes. illi verò contrà pugnam conferebant, post ipsos autem
Parca nigræ candidis crepantes dentibus,

Torvæ terribilisque, cruentaque, & inaccessæ

Dimicabant de iis, qui cadebant. omnes enim cupiebant

Cruorem nigrum bibere. & quem primum fortè ceperant

Jacentem vel cadentem recens saucium, ei quidem

Injiciebant ungues magnos. animaque ad Orcum descendebat,

Tartarum in frigidum. illæ autem præcordia postquam exsatiassent

Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant post tergum,

Retro autem in tumultum & stragem festinabant iterum ire.

Clotho & Lachesis iis adstabant, atque paulò minor

Atropos: neque enim erat magna Dea: sed tamen

Aliis quidem præstantiorque erat, & natu maxima.

Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:

Sævòque modo seipsas mutuò adspiciebant, oculis succensentes.

Inter se ungues manisque audaces conferebant.

ἡ Παρκα? singulare pro plurali. *Guietus.*

256. Αἰματὶ ἀνδρομέει] Subintellige αἵματι. *Guietus.*

257. Ἀψὲ δ' ὀρεσίδων] Subintellige ἐς τὸν πόρρον ὀρεσίδων] Ἀΐθρῳ
subintellige. ἵσμεν hominem scilicet. *Guietus.*

258. Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφίσταται] Ταῖς κήρυται, scilicet. hoc
est, aliis Parcis innumeris adstabant Clotho, Lachesis, & Atropos.
An κήρυται illæ differunt à Parcis Clotho, Lachesi & Atropo? An hæ
principes, seu præfides illarum? *Guietus.*

264. Ἀχλὺς

Παῖρ δ' Ἀχλὺς εἰσήκε' Ἐπισμυγρῇ· τε καὶ αἰνῇ,
Χλωρῇ, αὐσαλέῃ, λιμῷ καταπεπληῖα,

265

Γενοπαχῆς. μακροὶ δ' ὄνυχες χεῖρεσσιν ὑπῆσαν.

Τῆς ἐκ μὲν ῥιπῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δ' ἡ παρειῶν
Δῖμ' ἀπελαΐβει' ἔραζε. ἡ δ' ἄπλητον σεσαρήα,

Εἰσήκε' πολλὴ δ' ἡ κόνις κατενέωθεν ὄμους,

Δάκρυσι μυδαλέῃ. ὥστε δ' εὐπυργῶ πόλιν ἀνδρῶν.

270

Χρῦσαι δέ μιν εἶχον ὑπερβυρίοις ἀεραῖαι

Ἐπὶ αὖ πύλαι. τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε

Τέρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ εὐοσώτερες ἐπ' ἀπλῆς

Ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα. πολὺς δ' ὑμῆμαι' ὀρώρει.

Τῆλε δ' ἀπ' αἰθορέμων δαίδων σέλας εἰλύφαζε

275

Χερσὶν ἐνὶ δμῶων. ταὶ δ' ἀγλαΐη τεθαλῆαι

Πρόσθ' ἔκιον. τοῖσιν δ' χοροὶ παίζοντες ἔπεντο.

Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν συρόγων ἴεσαν αὐδῶν

Ἐξ ἀπαλῶν σωμαίων, φεῖ δέ σφισιν ἄγρυπτο ἦχαι.

Αἱ δ' ὑπὸ φορμίσγων ἀναγον χορὸν ἱμερόεντα.

280

Ἔνθεν δ' αὖθ' ἀτέρωθε νέοι κόμαζον ὑπ' αὐλῷ,

Τοίγε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ὠοιδῇ,

Τοίγε μὲν αὖ γελῶντες. ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος

264. Ἀχλὺς εἰσήκε'] Ἡ ἐπὶ θανάτῳ σκότεισι. Ἐπισμυγρῇ.] Ἐπὶ ποταμῷ, ἀνταρῇ, χαλκῇ. *Guietus*.

265. Καταπεπληῖα] *Concidens*. *Hesych.* πεπληῖα, δὲ ἀδένειαν καὶ δαίλιαν πεπληῖα. πτήσῳ, πεπληῖα, πεπληῖα. *Vel à πτήν, pro quo πτόν πεπληῖα, πεπληῖα placet. Guietus.*

268. Ἀπλητον] Ἀπλάτως. *suprà. Guietus.*

268. Ἀπλητὴν σεσαρήα] Hoc est, ita stringens dentes, ut nemo ad eam propius accedere sustineret. Unam eandemque vocem vertere non debuerunt recentiores Interpretes nunc *magnum*, nunc *terribilem*, nunc *torvum*; fictis significationibus, quas neque res, neque origo vocis postulabant; sed eum servare significatum, qui origini vocis consentaneus est, cum ubique rebus ipsis apprimè conveniat. *Clericus.*

269. Πολλὴ δὲ κόνις κατενέωθεν ὄμους] *Scribendum videtur ἐπιπνέουσαν ὄμους τὸ κατεπνέουσαν supposititium est propter ἰσθημῶμεν. Homerus: ψεδὴ δ' ἐπιπνέουσι λάχνη. ἐπιπνέουσι, ἐπιπνέουσι, ἐπὶ πνέουσι. Eustath. Thema est αἰνῶν ab αἰνῶμεν. Guietus.*

273. Εὐοσώτερες] *Al. εὐοσώτερες. Guietus.*

Juxta autem & Tristitia stabat, misera, & gravis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta,
 Crassis gembus: longique ungues à manibus prominebant.
 Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
 Cruor destillabat in terram. hac verò dentes stringens, ita ut accede-
 Stabat, multo pulvere adpersa erat circa humeros, (ne non auderes,
 Lacrymis madens. juxta verò turrata urbs hominum.
 Aurea autem eam tenebant superliminaribus adaptata
 Septem portæ hominesque in voluptatibus & choreis
 Oblectationem capiebant. Alii siquidem benè fabrefacto in curra
 Ducebant viro uxorem, multisque hymenæus excitabatur.
 Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat
 In manibus famulorum. Mulieres verò venustate florentes
 Praebant, quas chori saltantes sequebantur.
 Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum
 Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.
 Illæ verò ad citharam ducebant chorum amabilem.
 Inde rursus ex alia parte juvenes comessabantur ad tibiam:
 Alii quidem ludentes saltatione & cantu,
 Alii verò ridentes. sub tibicine autem singuli

274. Ὑ μῦραι ἰσάρι] An ὕμραι. *Gnietus.*

275. Βελέφαρι] Volvebat, agitabat, versabat τὸ εἶλος ἐν χερσὶ
 δαυόν. *Gnietus.*

276. Χερσὶν ἐν δαυόν] Scribo δαυόν à δαυόν. Ib. πιδυλῶν scilicet
 δαυόν. *Gnietus.*

279. Ἀγνυτὸ ὑγῶ] Resonabat, ut suprâ ἄγνυτ' ἔλυμπ. *Gnietus.*

280. Αἱ δ' ὑπὸ φορμίσαν] Scribendum videtur αἱ δ' ὑπὸ, subin-
 tellige χερσὶ. *Gnietus.*

281. Καμίζον ὑπ' αὐλῶ] Hic καμίζον non significat convivium
 nocturnum celebrare, sed canere & saltare; nam hæ significationes
 sunt vocis primitivæ κῶμ, ut docet *Hesychius*: Κῶμος, αἰσλῆ ἄσματος
 περιεχὸς, συμποσίαι, αἰδαι. Κῶμ αἰδῶ ὀρχήστως ποιῶν πινῶν,
 ἡ μὲν (lege, μίλη) πινῶ. Unde sic verbum ipsum interpretatur:
 Καμίζω, κῶμον αἰδῶ. Καμωδῶ, ὀρχεῖσθαι. Sic apud *Pindarum* Olymp.
 Od XI, 16. συγκωμίζω, significat unâ saltare & canere. Cle-
 rius.

Πρόθ' ἔκλον· πᾶσαν δὲ πόλιν θαλίαί τε χοροί τε
 Ἀγλαΐαι τ' εἶχον. τοὶ δὲ αὖθις παρέροιθε πόλην
 Νῶθ' Ἰππῶν ὀπιθεάντες ἐθώμεν. οἱ δὲ δροτῆρες
 ἤρεικον χθόνα δταν, ὀπιθολάδην δὲ χιτῶνας
 Ἐπίλασ'· αὐτὰρ ἔλω βαθὺ λήϊον· οἷγε μὲν ἡμῶν
 Αἰχμησιόξεισι κερωνιόωντα πέτηλα,
 Βελτόμμεα σαχύων, ὥσπερ Δημήτερος ἀκτῖν.
 Οἱ δὲ αὖθις ἐπεδαναῖσι δέον. ἢ ἐπιπλὸν ἀλωίω·
 Οἱ δὲ ἐτρύγων οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες,
 Οἱ δὲ αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν ὑπὸ τρυγητῆρων
 Λόκους ἢ μέλανας βότρυας, μεγάλων δ' ὄρχων,
 Βελτόμμεων φύλλοισι ἢ ἀργυρέης ἐλίκεασιν.
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν. πῶρ δὲ σφισὶν ὄρχεσθαι
 Χρῦσεσσι, (κλυτὰ ἔργα Πείφρονος Ἡφαίστιο)
 Σειόμμεσσι φάλλοισι ἢ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῶ γε μὲν οὖν παίζοντα ὑπὸ αὐλητῆρι ἕκαστος]
 Βελτόμμεσσι σαφυλῆσι μελάνθησάν γε μὲν αἶδε.
 Οἷγε μὲν ἐτράπεον, τοὶ δ' ἤρουν· οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε ἢ ἐλκηδόν· τοὶ δ' οἰκίποδας λαγός ἤρουν
 Ἄνδρες θηρόταί, ἢ παρχαρόδοντες κυνέων,
 Γέμμοι μαπέειν, οἱ δ' ἰέμμοι ὑπαλύξαι·
 Πᾶρ δ' αὐτοῖς ἱππῆες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' αἰέθλοισι
 Δῆριν ἔχον ἢ μόχθον, εὐπλεκέων δ' ὀπίδ' ἰφρων

285

290

295

300

305

286. Ε'θώμεν] Bacchabantur. Guiletus.

287. Ἠρείκον] Ε'ρείκω. ἐπιθολάδην ἐπίλασ'] Ἀντιστοιχίαι ἡσπ. Guiletus.

289. Κερωνιόωντα πέτηλα] Scribo κερωνιόωντα πέτηλα. à κερωνιάω, κερυνῶ, quod idem est τὴν κερυνῶν, κερυνῶν, κερυνῶν, κερυνῶντα, hoc est, κεφαλῶντα, ῥοπαλοειδῆ. In clavæ modum capitata. κερυνῶν βλαστὶς cacuminum articulatio in germinatione arborum, à clavæ similitudine. Nicander: Δεινὸν βρωμήνους ἀναλδήσασσι κερυνῶν. ubi τὸ οὐ productum vides ut in κερυνῶντα. τὸ κερυνῶντα πέτηλα, παρὰ φρεσὶς ἐστὶ τὸ σαχύων. πέτηλα, hoc est, βλαστήματα, φύλλα, καλάμους. Guiletus.

290. Βελτόμμεα σαχύων] Subintellige ὑπὸ. Guiletus.

Ibid: ὥσπερ Δημήτερος ἀκτῖν] Tamquam revēra essent Cererismunera, metere videbantur. Guiletus.

291. Ἐπιπλὸν ἀλωίω] Ἐπιπλὸν malim, à πῖμπλῶν. unde πῖμπλῶν. Guiletus.

293. Ε'φέ-

Procedebant, totâmq; urbem lætitiæ, choreæque,
 Voluptatèsque tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
 Tergis equorum conscensìs currebant. aratores verò
 Proscindebant terram bonam, ornatèque tunicas
 Succinctas habebant: sed erat magnus ager segetibus confitus: ubi
 Mucronibus acutis incurvos culmos, (alii quidem metebant
 Gravidos spicis, tamquam Cereris donum.
 Alii autem in manipulos ligabant & implebant aream:
 Rursus alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes.
 Alii verò in calathis ferebant à vindemiatoribus acceptos
 Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
 Gravidis foliis, & argenteis capreolâ.
 Alii rursus in calathis portabant, juxtâque illos ordo vitium
 Aureus erat (inclytum opus prudentis Vulcani)
 Agitatus foliis, & argenteis perticis,
 [Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]
 Oneratus uvis, quæ ipsæ nigræ erant. (micabant
 Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant, alii autem di-
 Pugnis, & luctando: alii verò alipedes lepores venabantur
 Viri venatores, & asperis dentibus canes duo ante illos,
 Cupientes adsequi, illi verò cupientes effugere.
 Juxta eos autem & equites habebant laborem, pròque præmiis
 Certamen habebant & pugnam. benè contextis verò in curribus

293. Ε'φ' ὅσον ὑπὸ πρυγνῆσαν] Α'πὸ pro ὑπὸ scribendum videtur. *Gruetius.*

296. Οἱ δ' αὖ τ' &c. & τ. 297. 298, 299, & τ. 300, spurii videntur. τ. 299. Τὰ γὰρ μὲν] Videntur legendum τοῖ γὰρ μὲν. & pro παίζοντι malim παίζουσι. *Gruetius.*

302. Λαγρὸς ἦσαν] Nota Dorismum merum, λαγρὸς pro λαγυς. *Gruetius.*

302. Πύξ τε καὶ ἰλκῆδιν] Qui pugnis certabant non nitebantur adversarium ad se trahere, sed pugnis ita cedere, ut tandem ictibus victus abiret. Qui verò luctabantur conabantur adversarium in solum affligere ac sibi subicere, ut confessionem victoriæ sic ab eo exprimerent. Vide *Lucianum*, in Dialogo de Gymnasiis. *Clericus.*

304. Γίμφοι μὲν οἱ δ' ἰμφοὶ ὑπαλύξαι] Malle: Γίμφοι μὲν πῶς ἰμφοὺς ὑπαλύξαι. *Gruetius.*

305. Ε'χὼ πόνον] Ε'πὶ πόνον, ἡγνίζον. *Gruetius.*

Ἡνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσσι ὠκέας ἵππους,
 ῥυτὰ χαλαίναντες. τὰ δ' ἐπικρατέοντα πέποντα
 ἄρματα κοπήεντ', ἐπὶ δ' ὠδήμηναι μέγ' αὐτέων.
 Οἱ μὲν ἄρ' αἰδῶν ἔχον πόρον· ἔδ' ἐπατέσφι
 Νίκη ἐπιμύσθη, αἰδ' ἀκραιπνὴν ἔχον ἀεθλον.
 Τοῖσι δ' καὶ περὶ κειτο μέγας τρίπ'· ἐντὸς ἀγῶν'·
 Κρύσει', κλυτὰ ἔργα περὶ φρον'· Ἡφαιστῖο.
 Ἀμφὶ δ' ἵτιμι ῥέεν ὠκεανὸς πλῆθ' ἰσχυρῶς.
 Πᾶν δ' συνῆχε σάκ'· πολυδαίδαλλον· οἱ δ' κατ' αὐτὸν
 Κύκνοι ἀερισπότης μεγάλ' ἤπυον· οἳ ῥά γε πολλοὶ
 Νῆχον ἐπ' ἀκρον ὕδαρ. πᾶρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
 Θαῦμα ἰδεῖν ἢ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ἢ Διὶ βυλαῖς
 Ἡφαιστ'· ποίησε σάκ'· μέγα τε σιβαρόν τε,
 Ἀρσάμην· παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἀλκιμ'· ἡ δ' ἴσ'·
 Πάλλεν ἐπικρατέως· ἐπὶ δ' ἵππεύς· ἴσ' ἐφ' ἑκ',
 Εἵκελ' ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
 Κῆφα βιβάς· τῷ δ' ἠνίοχ'· κρατερὸς Ἰόλα'·
 Δίφρα ἐπεμβεβῶς ἰδυέτο καμπύλῳ ἄρμα.
 Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Καὶ σφεας θαρσύνεσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 Χαίρετε Λυγῆ'· γυνεὴ τηλεκλειτοῖο.
 Νῦν δ' ἡ Ζῷς κρείτ' ὅμμι διδοῖ, μακάρεσσιν ἀντάσσει,
 Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν ἢ ὑπὸ κλυτὰ τείχεα δῦσαι.
 Ἄλλο δέ σοι τί ἐπ' ἔρ'· μέγα φέρτε λαῶν.
 Εὖτ' ἂν δ' ἡ Κύκνον γλυκερῆς αἰὼν' αἰμέρῃς,
 Τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτῆς λιπέεν ἢ τείχεα τοῖο·
 Αὐτὸς δ' ἐβροταλαιγὸν Ἀρίω ἐπιόντα δοκῶσις,

310

315

320

325

330

308. ῥυτὰ χαλαίναντες] Hoc est. ῥυτῆρας χαλαίναντες. Pro ἐπικρατέοντα & lege ἐπικρατέοντα, super solo plaudentia. *Guietus.*

311. Ἀκραιπνὴν ἔχον ἀεθλον] In sculptura clypei, scilicet, quæ semper in eodem statu manet. *Guietus.*

312. Ἐντὸς ἀγῶν'·] Intra circum, campum. *Guietus.*

314. Ἀμφὶ δ' ἵτιμι ῥέεν ὠκεανὸς] Hoc est, ἡ ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ ἀπὸ τοῦ ἵτιμι. *Guietus.*

317. Πᾶρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο] Adsiliebant. *Guietus.*

327. Λυγῆ'· γυνεὴ] Vide Tzetzem. *Guietus.*

327. Λυγῆ'· γυνεὴ] Lyngæus pater fuit Abantis, Abas Acrisii, Acrisius

*Aurigæ stantes, immittebant veloces equos,
Habenas laxantes. illi autem subsultantes volabant
Currus compacti, rotarumque modiolî valdè resonabant. (is
Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem, neque enim dum
Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
Illis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
Aureus, inclÿta opera prudentis Vulcani.
Circa extremam verò oram manabat Oceanus, inundanti similis.
Totum autem ampiebat clypeum variegatum. per ipsum verò
Cygni alitrivolantes magnum clangebant, qui illic multi
Natabant in summa aqua; juxta autem pisces lasciviebant,
Mirum visu, etiam Jovi gravitonanti, cujus consiliis
Vulcanus fecit clypeum magnūque & validum,
Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
Factabat facilè: equestrem autem infiliit in currum,
Similis fulguri patris Jovis, ægida tenentis,
Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolæus,
Bigis infistens regebat currum currum.
Propè autem illis advenit Dea castis oculis Minerva,
Atque ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:
Salvete Lyngei progenies longè inclÿti,
Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
Cygnūque interficere, & inclÿta arma ejus despoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multò fortissime hominum,
Postquàm jam Cygnum dulci vita spoliaveris,
Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:
Ipse autem homines perimentem Martem accedentem observans;*

Acrisius Danaës, Danaë mater Persei, Perseus pater Alcæi, Alcæus Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, cujus filius Iolæus. Clericus.

331. Γλαυκῆς αἰών.] Solet alioquin αἰών esse masculini generis. Est, si Græcis credimus, derivandum ab αἰεὶ semper, quia semper id esse dicitur quod est δι' αἰῶνα, per totam vitam. Posset tamen derivari nomen, aut certè adverbium à Phœnicia voce חַיָּה bhajah, vita, nisi Phœnices etiam חַיָּה bhajon dixerint. Clericus.

333. Ἐπὶ τῇ δακτύλῳ.] Ἐπὶ τῇ δακτύλῳ. Guisus.

Εὐθαΐη γυμνωθέντα σάκος ὑπὸ δαιδαλέοιο
 Ὀφθαλμοῖσιν ἴδης, ἐνθ' ἐτάμεν ὀξείῃ χαλκῷ.
 Ἀψ δ' ἀναχάσασθαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσιμόν ἐστι
 οὐθ' ἵππας ἐλέειν, ἔτε κλυτὰ τεύχεα ποῖο.

335

Ως εἰπὼς ἐς δίφρον ἐβήσατο δῖα θεάων,
 Νίκην ἀθανάτης χερσὶν καὶ κῦδ' ἔχουσα
 Ἐσσυμμένης· τότε δὴ ῥα διόγνητο ἰόλατο
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο. τοὶ δ' ὑπ' ὁμοκλήης
 Ρίμφ' ἔφερον θῶν ὄρμα, κονίοντες πεδίοιο.

340

Ἐν γάρ σφιν μῦθ' ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ,
 Αἰγίδ' ἀνασείουσα· πεισονάχιζε ἧ γαῖα.

Τοὶ δ' ἄμυδις περιγύοντ' ἱκελοὶ πυρὶ ἢ θυέλλῃ,
 Κύκν' θ' ἵππόδαμ' ἢ Ἀρης ἀνέροητο αὐτῆς.

345

Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἐπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
 Ὀξεία χρέμισαν, πρὶ δέ σφιν ἄγρυτο ἦχῳ.

Τὸν πρῶτον προσέειπε βίη Ἡρακλεΐη·

Κύκνε πέποι, τί νυ νῶϊν ὀπίσχετον ὠκέας ἵππους.

350

Ἀνδράσιν, οἳ τε πόνυ καὶ οἰζύ' ἴδμεν εἰμὲν;

Ἀλλὰ παρέξ ἔχε δίφρον εὖξοον, ἡδὲ κελύθε

Εἴκε παρέξ ἰέναι. Τρηχίνα δέ τοι παρελαύνω

Ἐς Κήυκα ἀνακτα· ὃ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ

334. Γυμνωθέντα σάκος ὑπὸ δαιδαλέοιο] Scribendum videtur ἀπ. hoc est, ἀπὸ γυμνωθέντος σάκος. *Guietus.*

335. Εὐθαΐη ἐτάμεν] *Ibi. Guietus.*

337. Κλυτὰ τεύχεα ποῖο] *Cycni. Guietus.*

340. Διόγνητος] *Διογηνῆς. Guietus.*

341. Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν] *Malim σμερδαλέον ἵπποισιν. τι enim superfluum hic & ineptum. περιγύοντες. verū. sequi. Κονίοντες πεδίοιο] Subintellige ἀλλ'. *Guietus.**

345. Τοὶ δ' ἄμυδις περιγύοντ'] *Hoc est, περιγύοντο processerunt. Homer. οἳ δὲ πύλα περιγύοντο. *Guietus.**

347. Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἐπειθ'] *Delendum videtur τὸ θ. ἦ] Cycni, Martis, Herculis & Iolai. *Guietus.**

348. Ὀξεία χρέμισαν] *Scribendum videtur: ὀξεία τ' ἐχρέμισαν πρὶς τι σφίσι ἀγρυτο ἦχῳ. placet. ἄγρυτο resonabat; ut supra. *Guietus.**

350. Ἐπύχετον ὠκέας ἵππους] *Ἐπύχατι. dirigitis, adnectitis. *Guietus.**

Ubi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro:

Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est

Neque equos capere, neque incluta arma illius.

Sic locuta, in currum adscendit præstantissima Dearum,

Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens

Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus

Horrendum equos increpuit. illi autem à comminatione

Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.

Nam iis animum addiderat Dea castis oculis Minerva,

Ægide concussâ. ingemiscebat autem circumquaque tellus.

Illi autem pariter procedebant, similes igni, sive procella,

Cygnus equum domitor, & Mars insatiabilis belli.

Horum equi deinde obviam sibi mutuò facti

Acutum hinnivere, circaque eos resonabat echo.

Atque hunc prior alloquebatur Hercules:

Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,

Viris, qui laborem & ærumnam experti sumus?

In diversum age currum benè politum, atque è via

Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo

Ad Ceycem regem. nam ille potentiâ pariter & reverentiâ

353. Εἰς πᾶσι ἱναί] Cede viâ, ut eas extrâ. *Guietus.*

353. Τεχνα] Urbem Thessaliæ non procul à finu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliæ monti subiectis ad Oetam iter habebat. *Clericus.*

354. Δυναμὶς πρὸς αἰδῶ] In prioribus Editionibus sic conversa erant hæc verba: *potestate & majestate.* At *δυναμὶς* potius copias ac opes, virisque significat, quàm *potestatem*; quæ propriè est *ἐξουσία*, seu jus quidpiam faciendi. Deinde *αἰδῶς* est *reverentia* quâ nos quispiam percellit, meritis suis ac virtute, aut quâ eum prosequimur; non *majestas*. Cur ergo à propria significatione vocum, quæ præsentī negotio quàm maximè convenit, abiremus non videbam. Sed & sic in singulis fermè paginis sæpiùs in hoc Poëmatio præsertim peccatum erat, quod passim emendavi; sed monendum ubique non duxi, ne ex hoc mustaceo gloriam quærere mihi viderer. Eadem operâ, minutiora multa in Latinitatem delicta sustuli, quatenus quidem licuit per versionem, in qua Græca totidem verbis Latinis verti solent. *Clericus.*

Τρηχὺν ὦ προβέβηκε, σὺ δὲ ὦ μάλα δαΐδα καὶ αὐτός. 355

Τῷ γὰρ ὁπίεις παῖδα θεμισονόμῳ κυανώπῳ.

ὦ πέπυ, εἰ μὴ γάρ τοι Ἄρης θανάτῳ τελευτῶ

Ἀρκέσθ, εἰ δὴ νῶϊ σιωοισόμεθα πολεμέζον.

Ἦδη μὲν τοῖς φημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι

ἔρχεσθ ἡμετέρῃ, ὅθ' ὑπὲρ Πύλῃ ἡμαθρόεντι 360

Ἀντίῳ ἔση ἐμεῖο, μάχῃς ἁμοτον μῆναιών.

Τεῖς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δαυρὶ τυπεῖς ἠρείσαντο γαίῃ,

Οὐταμὺν σάκεσθ τοῖς ἢ τέτρεσθ, ἤλασθ μηρόν,

Παντὶ μὲν σπείδων, ἀλλὰ ἢ μέγα σάκεσθ ἄρσενά.

Πρηνὴς δὲ ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔρχεσθ ὀρμηῇ. 365

Εὐθα καὶ δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,

Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρθε βροτόεντα.

ὦς ἔφατ'· ἔδ' ἄρ' αὖ Κύνῳ εὐμμελὴς ἐμφοῖνα

Τῷ ὀπιπιθόμενῳ ἐχέμεν ἐρυσέρματος ἵππεσ.

Δὴ τότε αἶψ' ὠπλεκέων ἄφρων θόρον αἰψ' ὀπί γαῖαν 370

Παῖς τε Διδὸς μεγάλῃ, καὶ Ἐνυαλίῳ ἀναπλήσθ.

Ἦνίοχοι δὲ ἐμπλήνῃ ἔλασθ κακίτερχας ἵππεσ·

Τῶν δὲ ὑποσδομῶν καναίχιζε πρὸς ὀρεῖα χθονὸν

ὦς δὲ ὅτ' αἶψ' ὑψηλῇς κορυφῇς ὄρεσθ μεγάλοισι

Πέτραι λυσιφρόσκεισιν, ἐπ' αἰκλήλας ἢ πέσωσι, 375

Πολλὰ καὶ ἢ ὄρεσ ὑψέκομαι, πολλὰ δὲ τε πῶμαι,

Αἰγίροί τε πανύρριζοι ῥήγνυνται ὑπὸ αὐτῶν

Ῥίμφα κυλινδομῶν, εἰς πεδίον δὲ ἀφίκωνται.

ὦς οἱ ἐπ' αἰκλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.

Πᾶσα ἢ Μυρμιδόνων τε πόλις, κλειτή τ' Ἰαωλὸς, 380

356. Τῷ γὰρ ὁπίεις παῖδα] Hoc est, inis filiam. honestum vocabulum. Guierus.

362. ἠρείσαντο γαίῃ] Humi nixus est, humo affixus est. ἔδ' ἐρείσῃ. Homerus. Guierus.

364. Παντὶ μὲν σπείδων, ἀλλὰ δὲ μέγα σάκεσθ ἄρσενά] Est versus suppositivus. Guierus.

367. Λιπὼν ἔναρθε βροτόεντα] Cur igitur v. 336. negatur Herculi fas fuisse arma Martis auferre? Nimirum, fabulæ non magis sibi sæpè constans, quàm somnia. Ὅπρι, ut utar verbis Platonis ex Lib. II. de Republica, καὶ καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα μύθοισι, ἄλλως τε καὶ ἐὰν τις μὴ καλῶς ψεύδεται. Quod oportet ante omnia esse maxime vituperare, cum aliis, tum si quis non rectè mentiatur. Quo in loco, invehitur Philosophus

*Trachinis imperium tenet. Tu verò satis hoc scis etiam ipse:
Ejus enim connubio habes filiam Themistonoën nigros oculos ha-
Oignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium (bentem,
Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.
Jam ipsum quidem aio antè quoque aliquoties periculum fecisse
Hastæ nostræ, quando pro Pylo arenosa
Adversus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
Ter siquidem meâ hastâ percussus sustinuit se terrâ,
Vulnerato clypeo: quartò autem transadegi femur ejus,
Omnibus viribus incumbens, magnâque illius clypeum perforavi.
Pronus autem in pulveribus humi prostratus cecidit hastæ impetu.
Ubi etiam ignominiâ affectus inter immortales fuit,
Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.*

*Sic dixit: at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat,
Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos.
At tunc à benè compuncto curru defilierunt celeriter in terram,
Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
Aurigæ autem propius egerunt pulchricomos equos.
Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata terra.
Ut autem ab alto vertice montis magni
Rupes defiliunt, aliæ super alias cadentes:
Multæque quercus alticomæ, multæ item piceæ,
Populique radices altas habentes franguntur ab illis
Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
Ita & illi in se mutuò ruebant, cum magno clangore.
Tota autem Myrmidonum civitas, celebrisque Ialocus,*

Iosophus in *Homerum* & *Hesiodum*. Clericus.

369. Ἐρυστέρματις ἱππῆς] Nominativus pluralis ἱρυστέρματις. à genit. sing. ἱρυστέρματις, ab ἱρυστέρματι, ἱρυστέρματις, metaplasmo. unde ἱρυστέρματις in accusativo. *Guietus.*

372. Ἡρώχαι δ' ἱππῶν] Ἐρυστέρματις. *Guietus.*

373. Τῶν δ' ὑποδομῶν] Scribo divisim ὑπὸ ὑποδομῶν. *Guietus.*

380. Μυρμιδῶν πύλις] Phthia Achillis, Myrmidonum postea ad Trojam ducis, patria. Aliæ sunt vicinæ urbes. At absurdum est fingere voce duorum virorum tot tractus personuisse. Poëtica hæc sunt περιήματα, quæ non ferimus tantum, sed & miramur, elegantia & εὐρυμῆς versuum veluti fascinati. *Clericus.*

Ἀρνητ', ὅδ' Ἑλίκη, Ἀνθεία τε ποιήεσθαι,
 Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' ἀλαλητῶ
 Θεωρεσίῳ σύνισαν. μέγα δ' ἐκτυπε μητίετα Ζεὺς,
 Καὶ δ' οἱ ἄρ' ἀπ' ἐρεννόθεν ψιῶδες βάλεν αἵματόεσας,
 Σῆμα πθεῖς πολέμοιο ἐὼν μεγαθυροῦντι παιδί. 385
 Οἱ δ' ἐν βήαςθ' ὄρεσ' χαλεπὸς περιδέσθ'·
 Κάπεσ' χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθ'
 Ἀνδράσι θηροῦτης, θήγν' δέ τε λυκὸν ὀδόντα
 Δοχμῶντες, ἀφρὸς δ' οἱ πρὸς σῶμα μασιχόωντι
 Λαίβεται, ὅσπερ δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐκτλήν, 390
 Οἷμα δ' ἐν λοφίῃ φρίσσ' τείχας ἀμφί τε δειρύν.
 Τῷ ἵκελ' Διὸς υἱὸς ἀπ' ἱππείης θόρε δίφρου,
 Ἡμῶν δ' ἡ χλοερῶν κυανόπτερος ἡχέτα τέτιξ'
 Οὐδ' ἐφεζόμενος θέρσ' ἀνθρώποισιν αἰεῖδεν
 Ἀρχεται, ὥς τε πόσις ἢ βρωσίς θῆλυς ἔερση, 395
 Καί τε πανημέριός τε καὶ ἡνῶν χερσὶν αὐδῶ
 Γ' οὐδ' ἐν αἰνοπάτῳ, ὅπότε χροῶ Σείριον ἄστρον.
 Ἡμῶν δ' ἡ κέρχοισι πρὸς γλῶχες τελέθουσι,
 Τὰς τε θέρσ' ἀπείρουσιν, ὅτ' ὀμφακας αἰόλονται,
 Οἷα Διώνυσος δῶκεν ἀνδράσι χάριμα ἢ ἄχθος. 400
 Τὴν ὥρην μάρναντο, πολὺς δ' ὄρυμαγδὸς ὀρώρεθ'.
 Ὡς δ' ἡ λέοντε δύω ἀμφὶ κτῆμίνης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κατέοντε, ὅππῃ σφέας ὀρμήσωσι,
 Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ, ἄραβός θ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων·
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, αἰκυλοχεῖλαι, 405
 Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθην
 Αἰγὸς ὀρεασινόμῃ ἢ ἀγροτέρῃ ἐλάφοιο
 Πίοντα, ὡς τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊον ἀνὴρ

382. Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον] Ordo: ὑπὸ φωνῇ ἀμφοτέρων. *Guietus.*

384. Ψιῶδες βάλεν αἵματόεσας] *Imitatur Homerum*, sed pravè; nam *Homerus* *Iliados* Π, 459. fingit à Jove tales guttas demissas in honorem Sarpedonis filii occisi à Patroclo; hic verò *Hesiodus* easdem ab eodem Jove delapsas, non à Marte Cygni patre, prælagia facit victoriæ Herculis. *Clericus.*

389. Μασιχόωντι] Ἀμασιζῶ, μασιχῶν. *Hesych.* ἰμασίην, μασιχῶν. 290.

Arnæque, & Helice, & Anthea herbosa,
 Voce utriusque valdè resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. valdè autem intonuit prudens Jupiter,
 Et à cælo guttas dimisit sanguinolentas,
 Signum id ponens bello, suo multùm confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis sævus aspectu
 Aper, dentes habens exsertos, fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
 Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Erectis autem in dorso horret setis, circaque collum:
 Talis similis Jovis filius ab equestri defilierat curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo infidens, æstatem hominibus canere
 Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros est,
 Atque per totum diem, & mane sub auroram fundit vocem
 Æstu in gravissimo, quando corpus Sirius exsiccat.
 Quando & milio ariste nascuntur,
 Quod æstate seminant, cum uvæ acerbæ colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in letitiam & laborem;
 Eâ tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur:
 Ut verò leones duo, pro occiso cervo,
 Sibi mutuò irati, in se ipsos impetum faciunt,
 Saviusque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa, magno clangore dimicant;
 Capræ montivagæ gratiâ, aut feræ cervæ
 Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,

395. *Guictus.*

395. Ωἷ π πόσις] Τὸ αἷν pro ᾧ. *Guictus.*

397. Ἰδὲ εἰς αἰνότητι] Ἰδὲ, πλύς. Hesych. an idem cum ἰδὲ
 sudor? placet. *Guictus.*

400. Οἷα Διάνυσθαι] Pro οἷας neutrum pro fœminino. *Guictus.*

401. Τὴν ὄψιν] Κατὰ τὴν ὄψιν. *Guictus.*

407. Αἰγὸς ἐρεσπόμενος] Subintellige ἵνυσσιν, ἀποφί, αἰγῶν. *Guie-*
tus.

409. Αἰ-

Γῶ ἀπαὶ νύρεῃς, αὐτὸς δὲ ἀπαλήσεται ὅλη
 Χάρις ἀιδεῖς ἐὼν· οἱ δὲ ἐτρεφέως ἐνόησαν,
 Ἐσσυμένως δὲ οἱ ἀμφὶ μάχην δαμαῖαν ἔθεντο·
 Ὡς οἱ κεκληγόντες ἐπ' αἰκλήλοισιν ὄρεσσαν.
 Ἐνθ' ἦτοι Κύνηθ' μὲν ὑπερμύθε' Διὸς υἱὸν
 Κτεινέμεναι μερῶσι, σκῆψ' ἐμβαλε χάλκεον ἔγχυθ'·
 Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκόν· ἔρυσθ' ἢ δῶρεθ' Ἰουῖο.
 Ἀμφιτρυωνιάδης ἢ Βίη Ἡρακλεΐη
 Μεσσηγύς κέρυθός τε καὶ ἀσπίδ' ἔλχει μακρῇ
 Αὐχένα γυμνωθέντω θούῳ ὑπένεργε γαῖᾳ
 Ἥλασ' Ὀπίσθε πέσας· ἀπὸ δὲ ἀμφὶ κέρσε τένοντε
 Ἀνδροφόν' μελίη· μέγα γὰρ σθέν' ἐμπέσσε φωτός·
 Ἦραπε δὲ, ὡς ὅτε τις δρυὺς ἤραπεν, ἢ ὅτε πέτρῃ
 Ἡλίβατ', πληγεῖσα Διὸς ψολόεντι κεραιναῖ·
 Ὡς ἔραπ'· ἀμφὶ δὲ οἱ βράχε τούχαι ποικίλῃ χαλκῷ.
 Τὸν μὲν ἔπειτ' εἶασε Διὸς ταλαμαρδιδ' υἱὸς,
 Αὐτὸς ἢ βροτολοιγὸν Ἄρῃω Ὀπίοντ' ἀουδύσας,
 Δεινὸν ὄρων ὅσοισι λέων ὡς σώματι κύρσας,
 Ὅς περ μάλ' ἐνδυκέως ρινὸν προτέροισι ὀνύχεσσι
 Σχίσσας ὅττι πάχιστε μελίφρονά θυρόν ἀπηύρα·
 Ἐμμενέως δὲ ἄρα ἦ γε πελακινὸν πίμπλαται ἦτορ.
 Γλαυκιόων δὲ ὅσοις δεινὸν, πλῆθος τε καὶ ἄμυν
 Οὐρῇ μασιγύων, πρὸς γλάφῃ· ἢ δὲ τις αὐτὸν
 ἔτλη ἐς ὧντα ἰδὼν χεδὸν ἐλθεῖν, εἰδὲ μάχεσθ'·
 Τοῖθ' ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀνέρηθ' αὐτῆς
 Ἀντίθ' ἔση Ἀρηθ'· ἐνὶ φρεσὶ θώρεσθ' αἰέξαν
 Ἐσσυμένως· ὁ δὲ οἱ χεδὸν ἤλυθεν ἀχνύμενος κῆρ.
 Ἀμφοτέροι δὲ ἰάχοντες ἐπ' αἰκλήλοισιν ὄρεσαν.
 Ὡς δὲ ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέτρῃ πρηῶνος ὀρεῖσαι,

410

415

420

425

430

435

409. Ἀπαλήσεται] Aberrabit. Guietus.

411. Οἱ ἀμφὶ μάχην] Ordo ἀμφὶ οἱ, hoc est, περὶ αὐτῆς. Guietus.

416. Βίη Ἡρακλεΐη] Βίη Ἡρακλεῖς legunt interpretes in nominativo, quibus assentior. Guietus.

426. Σώματι κύρσας] Hoc est, ζώῳ. Guietus.

426. Ὡς σώματι κύρσας] Sōma pecudem, hic, & quidem vivam, prae-
ter

Sagittâ⁴ è nervo emissâ: si ille autem aberravit alibi
 Loci ignarus. at illi celeriter animadverterunt,
 Acrîterque pro ea pugnam acrem instituerunt:
 Sic & hi duo cum clamore contra se mutuo irruerunt.
 Ibi sanè Cygnus quidem potentis Jovis filium
 Occidere meditans, clypeo æream hastam adegit,
 Neque tamen perripit æs: defendebant enim dona Dei.
 Contrâ autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam & clypeum, hastâ longâ (in)
 Cervicem nudatum celeriter infra mentum
 Immisit vehementer, ambòsque abscidit nervos in collo
 Homicidâ lanceâ. magnum verò robur concidit viri.
 Cecidit autem veluti cùm quercus aliqua, aut cùm rupes
 Excelsa, iecta Jovis fumanti fulmine:
 Sic cecidit. circum ipsum autem resonabant arma variegata ærâ.
 Atque hunc quidem ibi relinquit Jovis ærurnosus filius.
 Ipse autem occisorem hominum Martem accedentem observans,
 Sævum videns oculis ut leo corpus forte natans,
 Qui admodum accuratè pelle validis unguibus
 Dissectâ, quàm celerrimè dulcem animam abstulit:
 Avidè autem hujus nigrum expletur cor,
 Ac cæsis intuens oculis sævum, costâsque & humeros
 Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quisquam ipsum
 Sustinet ex adverso adspiciens propè ire, neque pugnare.
 Talis igitur & Amphitryoniades insatiabilis bello
 Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem propè venit mæsto corde.
 Utrique autem cum clamore alterum invaserunt.
 Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,

præter morem, significat. Clericus.

431. Πῶς γλαφί] Scalpit terram unguis. Guierus.

437. Πηνῶν & ὀρέσσι] Ὀρέσσι legisse videtur Diaconus. Sic autem
 hi duo versus legendi videntur:

Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ μαζάλης πίττει πηνῶν & ὀρέσσι.

Μακρὸν ἐπιθρῆσκοντα &c. τὸ δ' inititium videtur. τὸ ὀρέσσι nul-
 lius pretii. Guierus.

Μακρὰ δ' ἔπιθρώσκεισα κυλίνδεται, ἥ δέ τε ἥχῃ
 ἔρχεται. ἐμμεμαΐω, πάγος ᾧ οἱ ἀντεβόλησεν
 Ὑψηλός, τῷ δὲ συνενείκεται, ἔνθα μιν ἴαχ'·
 Τόσση ὁ μὲν ἰαχῇ βροσάρμαλ' ἔλι' Ἄρης
 Κεκληγώς ἐπόρυσεν· ὁ δ' ἐμμαπέως ὑπέδεκτο.

440

Αὐτὰρ Ἀθλιωαΐη κέρη Διὸς αἰγιόχοιο
 Ἀντίη ἦλθεν Ἄρη', ἐρεμνίῳ αἰγίδ' ἔχουσα,
 Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδῶσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

445

Ἄρες, ἔπιχε μὲν' κρεττόν ἢ χεῖρας ἀαπίκας.
 Οὐ γάρ τοι θεμὶς ἐστὶν ὅτ' οὐ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι
 Ἡρακλῆα κλείναντα Διὸς θροσκάρδιον υἱόν.

Ἄλλ' ἄγε παῦε μάχης, μηδ' ἀντί' ἴσας ἐμῆο.
 Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἄρειος μεγαλήτορα θυμὸν.

450

Ἄλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ ἔκελα τεύχεα πάλλων,
 Καρπαλίμως ἐπόρυσε βίη Ἡρακληεή,

Κακτάμηναι μεμαώς· ἢ ῥ' ἐμβαλε χάλκεον ἔχ'·
 Σπερχνόν, ἐὺ παιδὸς κατέων πρὶ πεθνεῖωτ'·

Ἐν σάκει μεγάλῳ. ὅτ' οὐ γλαυκῶπις Ἀθλιώη
 ἔσχε' ὀρμὴν ἔτρεπ', ὀρεξαμένη ὅτ' οὐ δίφρου.

455

Δριμὺ δ' Ἄρῳ ἄχ' εἶλεν· ἐρυσάμεν' δ' ἄορ ὄξυ,
 Ἐστυτ' ἐφ' Ἡρακλεῖ κρεττερόφρονι. τ' δ' ἔπιόντα,

Ἀμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκρόρην' αὐτῆς,

Μηρὸν γυμνωθέντα σάκῳς ὑπὸ δαιδαλέοιο,

460

Οὕτως· ἔπικρετέως· Διὰ δ' ἡ μέγα σάκ' ἄραξε,

440. Τῷ δὲ συνενείκεται] Φ' πιν πάγος συνεκτέχεται ἢ πίττει. *Guietus.*

442. Ἐμμεμαΐως] Ἐσπασμένης. *Hesych.* an à μάγω, μάργω, μα-
 πίσι μαπῆς, ἡμμεμαπῆς, ἐμμεμαπίως, raptim, rapidè, cupidè. &c. *Gui-*
etus.

445. Ὑπόδρα ἰδῶσ'] Τὸ ὑπόδρα pro ὑποδραξ̄ ab ὑποδρέκωμαι usur-
 patum videtur. *Guietus.*

453. Κακτάμηναι] Κατακτάμηναι. *Guietus.*

455. Ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις Ἀθλιώη ἔσχε' ὀρμὴν ἔτρεπ'] Pro ἀπίτρεπι.
 τρεπίσι. *Guietus.*

Ibid. Ὀρεξαμένη δὲ δίφρου] Manum porrigens à curru. *Gui-*
etus.

456. Ἐσχε' ὀρμὴν ἔτρεπ'] Si Minerva à corpore Herculis telum
 à Deo missum potuit avertere, quidni etiam Mars telum hominis in
 se

Et in longum delata saltu voluitur, fragorque
 Venit subito ingens, collis autem illi obvius fit
 Altus, ad quem cursu deferitur, ubi illam retinet:
 Tanto ille fremitu currum gravans perniciosus Mars
 Vociferans irruit; ille autem promptè venientem excepit.
 Porro Minerva filia Jovis ægida tenentis
 Obviam venit Marti, tenebrosam habens ægidem,
 Sæva autem torvè intuens, verbis volucris allocuta est:
 Mars, inhihe animos ingentes & manus invictas.
 Neque enim tibi fas est inclitis armis spoliare
 Herculem occisum, Jovis magnanimum filium.
 Sed age, desiste à pugna, neque adversus steteris mihi.
 Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animo:
 Sed magno fremitu flammæ similia arma vibrans,
 Celeriter invasit Herculem,
 Occidere festinans: & conjecit æratam hastam
 Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,
 In clypeum magnum. At procul caesa Minerva
 Hastæ impetum avertit, manu deflectens à curru.
 Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
 Irruit contra Herculem magnanimum. at illum accedentem
 Amphitryoniades, sævi insatiabilis belli,
 Femore nudatum clypeo sub variegato,
 Vulneravit validè: magnamque trajecit clypeum,

se ipsum declinare potuit? Sed & talia non semel finxit Homerus, quæ
 profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantum nequaquam
 vera, sed nequidem ἐπὶ μῦθον ὁμοίαν, veris similia, ut loquitur noster
 Hesiodus. Clericus.

457. Ἐόντ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρηπίδῳ φρου] An ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρηπίδῳ
 φρουα? Sic Diaconus. placet. Guetius.

460. Μηδὲν γυνώσκοντα σάκκος ὑπὸ δαυδαλίῳ] Hic versus additus
 & delendus videtur. pro ὑπὸ leg. ἀπὸ. Guetius.

461. Οὐκ ἔστιν ἐπικρατίας· ἀλλὰ δὲ μίχα σάκκῳ ἀράξιν,
 Δύρακι νωμῆσαι, ἐπὶ δὲ χθονὶ κρόβαλι μίανη]

Hæc: ἀλλὰ δὲ μίχα σάκκῳ ἀράξιν Δύρακι νωμῆσαι ininitia videntur & de-
 lenda, scribendumque:

Οὐκ ἔστιν ἐπικρατίας· ἐπὶ δὲ χθονὶ κρόβαλι μίανη. Guetius.

Δέσσει νωμήους, ὅππῃ ᾗ χθονὶ κάββαλε μέσση.
 Τῷ δ' Φόβῳ καὶ Δαΐμονι εὐτροχὸν ἄρμα καὶ ἵππους
 Ἡλάσκον αἰψ' ἔλγος, καὶ ἀπὸ χθονὸς ἀρυσσάμενος
 Ἔς δ' ἴφρον θῆκαν πολυδαίδαλον αἶψα δ' ἔπειτα
 Ἰππας μασιέτιν, ἵκοντο δ' μακρὸν Ὀλύμπον.
 Τίος δ' Ἀλκμήνης καὶ κυδάμιος Ἰόλαος,
 Κύκνον σκυλάσκοντες ἀπ' ὤμων τόχρα καλά
 Νόσσαντ'· αἶψα δ' ἔπειτα πάλιν Τρηχῶν ἵκοντο
 Ἰπποῖς ὠκυπέδεσιν. αἰτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 Ἐξίκετ' Οὐλύμπῳ δε μέγαν καὶ δώματα πατρός.
 Κύκνον δ' αὖ Κήϋξ θάπτεν, καὶ λαὸς ἀπαίρων,
 Οἳ δ' ἔλγος ναῖον πόλιν κλειτὴ βασιλῆϊ,
 Ἀνθίω, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτὴν τ' Ἰσουλῶν,
 Ἀρνίω τ' ἠδ' Ἐλίκῳ. πολλὸς δ' ὑγείρετο λαός,
 Τιμῶντες Κήϋκα, Φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
 Τῷ δ' τάφον καὶ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἀνακτορ,
 Ὀμβρῷ χειμερῷ πηλὴ θάμνι. τοῖς γάρ μιν Ἀπὸλλων
 Ληϊοῖδης ἤνωξ', ὅππῃ βασιλῆας ἐκατομβάς.
 Ὅσους ἄγοι Πυθοῖδε, βίη σύλασκε δοκίμων.

465

470

475

480

Α' Σ Π Γ Δ Ο Σ Τ Ε Λ Ο Σ.

463. Φόβῳ καὶ Δαΐμονι] Aurigæ Martis, ut vidimus ad γ. 195. Timor & pavor injecti hostibus eos fugant, faciuntque ut Mars, hoc est, victor eos persequatur. Idem timentium sibi à victore accelerant fugam, iisque instar aurigarum sunt, ut hoc in loco. Hinc facile προσωποποιῆαι ratio intelligitur. *Clericus.*

466. Μακρὸν Ὀλύμπον] In magnum Olympum. *Quietus.*

469. Πόλιν Τρηχῶν ἵκοντο] Mirum est qui Hercules, occiso genero, ad socerum ausus sit ire, aut certe ivisse à Poëta fingatur. *Clericus.*

474. Α' -

*Hastâ perrumpens: in terram autem prostravit mediam.
At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
Filius autem Alcmenæ & gloriosus Iolaus,
Cygno despoliato armis ab humeris pulcris detractis,
Revertebantur. moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At cæcis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum autem contrà Ceyx sepelivit, & populus innumerabilis,
Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
Anthen, Myrmidonumque urbem, celebrémque Iaolum,
Arnénque & Helicen. multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius sepulcrum & monumentum obscurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. ita enim eum Apollo
Latonæ filius jussit, propterea quòd (Cygnus) inclytas hecatombas
Quicumque ageret Delphos, eum vi spoliabat insidiatus.*

SCUTI FINIS.

474. Ἀΐθην] Quam Ἀΐθείας antea vocavit Poëta. Itaque malè
nonnullæ editiones habent Ἀΐτῆο. Clericus.

477. Τῷ δὲ τίφῳ] Κόρυς. Guietus.

480. Βέη σύλασσε δοκαύων] Excipiens. Guietus.

480. Ὅτις ἄρτι καὶ τὴν ἰξὺς] Ut initio multa desunt: ita nec finem
Poëmatis hîc fuisse crediderim. Clericus.

FINIS.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Τ
Τ Ο Τ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Τ
Ε Ρ Γ Α Κ Α Ι Η Μ Ε Ρ Α Ι.

H E S I O D I
A S C R Æ I
O P E R A E T D I E S.

N

NOTU.

T O A O E

T A A A A A

I A G E M H I A A T A

I O O A E E

I A G A

A H I O T E A A E

NOTULÆ

IN

OPERA ET DIES.

Εργα καὶ Ἡμέραι] Ad hoc Poëma ex Schedis Patris
 mei *Stephani Clerici*, qui publicè id olim interpretatus
 erat Genevæ, multas depromsi notulas, & sequentem
 ante omnia observationem. Opus hoc esse *ethicum* &
œconomicum vidit *Joan. Fzetzes*, ejus hæc sunt verba,
 in præfatione: ἔγραψε δὲ τὸ παρὸν βιβλίον (ὁ Ἡσίοδος)
 πρὸς Περσὴν τὸν ἀδελφόν, παραίνεσιν ἨΘΙΚΗΝ καὶ Οἰκο-
 ΝΟΜΙΚΗΝ—ἐλέγχον πανταίαν: *Scriptit* (*Hesiodus*)
presentem librum ad Persen fratrem, exhortationem moralem
& œconomicam omnis generis continentem. Vidit hoc etiam
Jul. Cas. Scaliger Poët. Lib. I. c. 2. ubi recenset *Hesio-*
dum inter Poëtas, qui moralem Philosophiæ partem ex-
 coluerunt, eumque œconomicam potissimum tractasse ait.
 Non video ergo cur *Dan. Heinsius* rem, quasi omnibus
 ignoratam, tot verbis tradat, in *Introductione* ad hujus
 operis doctrinam. Ceterum jure ab *Heinsio* reprehensos
 non nego, qui putarunt hoc opus fuisse quidquid de *Re*
Rustica scripserat *Hesiodus*. Clericus.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἔργα καὶ Ἡμέραι.

Μ Οὔσῃ Πιερύηθεν αἰοιδῇσι κλείεσσι.
 Δῶτε δὴ, ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνεύουσιν.
 Οὐν τε Διὶ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε.
 Ρήτοί τ' ἄρρητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἔκκη.
 Ρῆα μὲν γὰρ βεῖαί, ρῆα δὲ βεῖαόν τε χαλέπιδ'
 Ρῆα δὲ αἰεζήλον μινύθη, καὶ ἀδὴλον αἰεξί.
 Ρῆα δὲ τ' ἰδυῖα σκολιόν, καὶ ἀγνώσθαι κάρφιδ'
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης, ὅς ὑπέρβηται δώματα ναίει.
 Κλυθὶ ἰδὼν αἶων πρὸ δίκη δὲ ἰδυῖαι θέμιστας.

1. Decem primos versus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eosque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto. *Jos. Scaliger.*

Ibid. Μῦθος] Vide *Heinsium* ad γ. 11. Quod quidem spectat Eratonis factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi desumere. Quæ pars etiam πρῶτον ἔργον optimè vocari potest, quoniam verè hinc præceptiones suas inchoat *Hesiodus*, post solemnem Jovis & Musarum invocationem. Sed, ut quod res est fatear, me maximè movet *Aristarchi*, *Pausania*, aliorumque auctoritas, facileque adducor, ut credam hoc Proœmium esse alicujus rhapsodî, vetustissimi tamen; nam ex suo exordia & epilogos alienis poematibus adsuere solebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cujus hoc initium.

Ὅτιν' ὦς καὶ Ὀμπερίδαι
 Ραπτῶν ἱπῶν τὴν παλὰν αἰοιδὴν ἀρχοντες
 Διὸς ἐν ποσειδείῳ.

Unde sanè & *Homericæ*, sutilium carminum ut plurimum Poëta, ἀντρίσαντες à Proœmio Jovis. Ubi vide Scholiastem. Ex schedis Patriæ. Clericus.

4. Ρήτοί τ' ἄρρητοί τε] Quamvis emolliatur repetitio, addito pun-
 ctu

HESIODI ASCRAEI OPERA ET DIES.

MUsæ ex Pieria, carminibus gloriam conciliare solitæ,
Adeste quaeso, dicite vestro patri hymnum.
Per quem mortales homines pariter obscurique sunt & clari.
Nobiles ignobilesque Jovis magni voluntate fiunt.
Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit:
Facile præclarum minuit, & obscurum auget:
Facileque corrigit prævium, & superbum attenuat
Jupiter altitonans, qui supremas ædes incolit.
Audi intuens & auscultans, & justè rege judicia

ætō ad finem superioris versiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec facilius opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, & præsertim in Hesiodo. Vide v. 71. Clericus.

5. Πῶς ἂν δὲ βέλῃ] Sic in Oeogr. t. 44. Οὐκ ἔστιν αὐδῶν.
F. Guietus.

Ibid. βέλῃ] βέλῃ in hoc versu primum transitivum, deinde absolutum est. Scaliger.

7. Καὶ ἐφ' ἧς] Arefacit. Guietus.

9. Καὶ ἐφ' ἧς αἶψα πρὸς Διὶ δὲ Ἰουὶ θύμῳ] Duos hosce versus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non est. Et maximus Poëta Odysseæ secundo Jovem cum Themide eodem modo conjungit, tamquam ἐπιστῆναι τῷ Δίῳ.

Ζητὸς ὀλυμπίῳ ἡδὲ Θύμῳ,
Ἢ τ' αἰσθῶν ἀργεῖς ἡμῖν λόγῳ, ἡδὲ καὶ βίῳ.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius Dææ ante inchoationem judiciorum & dimissionem, in Ecclesias ferri solere: quo signo vel judicare incipiebant, vel desinebant. Sed jejunam hanc observationem & ambitiosam existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, πρὸς Διὶ καὶ Θύμῳ τῷ Δίῳ, unā cum Jove, ἐπιστῆναι, & omnem potestatem ἔλκεν καὶ καθεῖσεν τῷ ἀργεῖ, penes illos esse. Ceterum Hesiodus πρὸς τὴν βασιλικὴν, id est, τὴν δι-

Τῶν. ἐγὼ δὲ καὶ Πέρση ἐπήνυμα μυθησάμεν.

10

Οὐκ ἄρα μῦνον ἔλω ἐρέδων γῆν, αἶψ' ἴπ' αἶαν
Εἰσὶ δ' ἄν' τὴν μὲν πεν ἐπακηόσσε νοήσας,

καὶ πάλιν, τὰ δικαστήρια, πῶς δίκας, judicia inspectionemque eorum, hoc libro, non Jovi, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote ἐν τῇ αἰσχύρᾳ ἢ παρορίῳ ἢ Διὶ, ut alibi disputavimus. Quæ omnia cognoscere eum oportet, qui, cum fructu suo & aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Unde infra, postquam eos dixit, φυλάσσειν πῶς δίκας, concludit ἔχον αὐτοὺς εὖτε γῆς βροτολάϊον. Quam postremam vocem non bene videntur percepisse Eusebius & alii. Porro, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι, ἰδὼν αἶψ' ἔτι. Δίκην δ' ἴδων δέμας
Τόν, ἐγὼ δὲ καὶ Πέρση, ἐπήνυμα μυθησάμεν.

Est enim elegantissima quædam operis totius ἀποκρίσις, quæ hic proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum εὐνοίας καὶ συμφωνίας χῆμα quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proximè præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba, Κλῦθι ἰδὼν αἶψ' ἔτι, nihil ampliùs designant, quàm quod infra:

Ὡς Πέρση, σὺ δ' ταῦτα τῷ ἐνικέτῳ θυμῷ.

Sequentia, Δίκην δ' ἴδων δέμας, cur ad Persen referri nequeant non video, cum totum hoc opus eò spectet, ut αἶψ' ἢ διὰ Πέρσην moneat. Qui donis labefactando judices, iniquè cum fratre egerat, &, ut Grammatici loquuntur, δίκας κατέχευε ἢ Ἡσίοδῳ. Huc spectant, cum alia multa, tum integer locus ille à versu illo, Μηδὲ γ' ἔτι καὶ χάρις, ad eum usque, cujus initium est, Πῶδ' ἄν' γὰρ καὶ. Præterea, τὸ ἰδὼν non denotat πῶς aut potestatem in judicando; verùm cum Poëta passim hoc opere πῶς εὐθείας δίκας πῶς σκαλαῖς opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere πλεονάζοντος Grammaticus, qui hoc exordium præfixit, Δίκην ἰδὼν δέμας dixerit, pro δικαστῆρος δίκας: quamvis ἰδὼν plerumque Poëtis sit non aliud quàm πείπειν. Dan. Heinssius.

10 Εἰγὼ δὲ καὶ Πέρση] Est hic occurratior oppositio, inter id quod petit Hesiodus à Jove, & id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: Tu quidem jure dirigito judicia; hoc est, fac ut judices juris rationem habeant in judicando: ego verò Persa vera dixero; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persæ dicere queam, sed non possum facere ut veritatem præferat mendacio, aut justitiam injustitiæ. Nam vox Græca ἐπήνυμα & Latina verus utrumque significant, ut notum est. Clericus.

11. Οὐκ ἄρα μῦνον] Sic incipit Hesiodi liber ἔργων καὶ ἡμερῶν. anteriora

Tu (quidem) : ego verò Persa vera dicere queam.

*Non sanè unum est contentionum genus, sed in terra
Sunt duo : alterum quidem probaverit prudens.*

teriora addititia sunt teste Plutarcho. *Guietus.*

11. Οὐκ ἄρα μὲν ἔλω.] Secuti Plutarchum & Pausaniam seorsim hæc olim edidimus, magnòque charactere diffinximus : quorum alter Sympos. VIII, Probl. 1. Eratonem cum Hesiodi Ἔργων principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter Bæotos proce-
mum ad Musas omisisse, & principium operis τὸ ἐς τὰς ἑλιδας στα-
tuisse. Hujus verba sunt: Βοιωτῶν δὲ οἱ ποῖ τ' Ἐλικῶνα εἰκῆν τις παρε-
λαμβρά δέχῃ λέγουσιν, ὡς ἄλλοι Ἡσίοδῳ ποιήσας εἶδεν ἢ τὰ ἔργα, καὶ τούτων δὲ
τὸ ἐς τὰς Μούσας ἀφαιρῆσαι προσέμων, δόξαν τῆς παλαιότητος εἶναι τὸ ἐς τὰς ἑ-
λιδας λέγουσιν. Illius : διὸ πρῶτον μὲν συνέλαβον ἑσθλὰ τ' Ἐρατοῦσα πρὸς
τὸ λυγρὸν. αἰσῶν δὲ τὰ πρῶτα τ' ἔργων. Οὐκ ἄρα μὲν ἔλω ἑλιδῶν
ῥόθῳ, ἐπὶ ἡγεσὶ πως τὰ χειρὶ περὶ πῶλος ἀρμωσάμενον. Nunc leviter di-
stinximus. *Heinsius.*

12. Νόησις.] *Maschopulus & Tzetzes* hic subintelligendum volunt articulum τῆς, ut series sit: ἐπαινέσιν αὖ τῆς νοήσεως, *vir intelligens lau-
daverit* : Neque enim cujusvis est, sicut rectè *Proclus*, discernere
contentiones, ut intelligat quid commodi vel incommodi afferre
possint. Igitur ὁ νοήσις hic est ὁ νοήσις, *prudens*, quâ notione non
tarò usurpatur verbum νοῖω. Quamobrem nullâ ratione ab *Heinsio*
reprehendendi fuerunt Interpretes, cum præsertim totam suam obser-
vationem *H. Stephani* Thesauro acceptam referre debeat, ubi & *Pho-
tylidis* versus adducitur malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus
verba :

Οὐ χωρὶς μεγάλῃ διδασχῇ ἀδιδασκῶ ἀκούει,
Οὐ γὰρ δὴ νοῖσιν οἱ μηδὲ ποτ' ἰδὲ λαὸν μαθήντες.

*Indoctus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe,
eam doctrinam) qui nunquam bona didicerunt.* Sic, in hoc loco
Hesiodi, νοήσις est *prudens*, seu qui rei naturam intellexerit. *Hes-
ychius* νοῖσι interpretatur αὐτίσσι, & τῶμας αὐτίσσι. Ex *Patris Schedis*.
Clericus.

12. Τὰ μὲν κτλ. ἐπαινέσιν αὖ τῆς νοήσεως] Non perceperunt hoc, ut de-
bebant, Græci interpretes: multò minùs verò qui secuti hos sunt La-
tini. Οἱ νοῖσις sunt οἱ σοφοί, & Poëtis, νοήσις, ὁ νοῖσις. Sic *Phocyli-
des* eadem elegantia : Οὐδὲν γὰρ νοῖσιν οἱ μηδὲ ποτ' ἰδὲ λαὸν μαθήντες. Ubi
ὁ νοῖσις, est ὁ σοφὸς νοῖσις. Mens est. Duo sunt contentionum gene-
ra, quorum alterum laudat sapiens. *Sapiens*, ὁ νοῖσις. Unde νοῖσις
Poëtis toties ὁ σοφὸς. Hinc illud, ὅτι πρὸς συνέλαβαν ἄν νοῖσις.
Fallitur ergo *Proclus*, qui τῆς subintelligi notat. Nihil familiarius
est Poëtis, quàm articulum negligere, in ejusmodi: quod cum insi-
tantur

Ἡ δ' ὀππρωμένη. Δὲ δ' ἀνδρα θυμὸν ἔχουσιν.

Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆλον ὀφέλλει,

Σχετλή· ἔπε πλῆγε φιλεῖ βροτὸς, αἰὲν ὑπὸ ἀνάγκης

15

Ἀθανάτων βελήσιν ἔειν πρῶσι βαρεῖαν.

Τὼ δ' ἐτέρω, περτέρω μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβεννή,

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρα ναίων,

Γαίης ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι, πᾶν ἀμείναι.

Ἡ τε καὶ ἀπαλαμνόν περ ὁμῶς ὅππ' ἔργον ἐγείρει.

20

Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων

Πλῆσιον, ὅς σφ' αὖδ' μὲν δρόμῳ μῦσαι ἡ δὲ φυλάειν,

Οἶκόν τ' ὅθ' ἰδέσθ'· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτον,

Εἰς ἄφρονον σφ' αὖδοντ'· ἀγαθὴ δ' ἔστι ἡδε βροτοῖσι.

Καὶ κερσμενὸς κερσμεῖ κατέει, καὶ τέκτονι τέκτων,

25

Καὶ πλωχὸς πλωχῷ φρονέει, καὶ αἰδοῖ αἰδῶ.

ὦ Πέρση, σὺ γὰρ ταῦτα περ ἐνικαίτθ' ἑο θυμῷ.

tantur Latini, interdum obscuritatem parit. Ita Virgilius:

numero Deus impare gaudet.

Vult enim ὁ θεός· quo designatur ille de quo agit; ὁ ἄλλος, nimirum. Ita hic νόσος, est ὁ σαρξ, sicut in Theogonia νικησος est, ὁ νικητής, dissimulatione eadem. Νικησος δὲ βίη καὶ κέρτι καλὸν αἶσλον ἔστι φέρει. Nihil elegantius. Heinsius.

15. Ἀλλ' ὑπὸ ἀνάγκης] Nempe, furiis à Diis immixtis, aut furiatâ mente acti. Nihil frequentius, apud Homerum & Hesiodum, quàm homines à Diis in scelera impelli. Vide dicta ad Theog. v. 27. & Scut. 80. Clericus.

16. Πεπέρτω μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβεννή] Hoc est, statim post homines natos orta est. ἡ αὐφρόνη παρὰ τὸ αὐφροεῖν, διδασκαλία. Guicciardus.

18. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης] Tres Græci interpretes ne ordinem quidem horum verborum perceperunt, qui illa Γαίης ἐν ῥίζῃσι ad Jovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ ἔρδι constituebant, quam ἀγαθὴν Hesiodus dixit. Hæc contentio à veteribus Philosophis φιλία, appellata fuit: quarum alteram mundo καὶ τῷ παντί, alteram hominibus tribuebant. Altera est quam ἀρμονίαν ὁ πάντες dicebant, quam Hesiodus ἐν γαίῃσι ῥίζῃσι constituit: altera quam Philosophus lib. Eth. VIII. magis necessariam esse ait, quàm est ἡ δικαιοσύνη, Rebus publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ὁμοιότητι πλὴν φιλίαν constare, quosdam τῇ ἔρδι. Locus elegantissimus est, & qui adscribi meretur, ubi de amicitia disputat. Διαμφορεῖται δὲ αὐτῆς ἐν ὀλίγοις αἰσῶν γὰρ ὁμοιότητι πᾶσι πᾶσι αὐτῶν, καὶ τὴν ὁμοιότητα φίλους· ὅταν τ' ὁμοίαν φασιν αἰσῶν ὁμοίαν, καὶ καλοῦσιν ἀπὸ καλοῦ, καὶ ὅτε τοιαῦτα. οἱ δ' ἐξ ἐραστίας, κέρσ-
μοῖς

Alterā vituperanda; diversa autem sentientem animum habent.
Nam hac bellum exitiosum, & discordiam concitat,
Noxia: nullus hanc amat mortalis, sed necessario
Immortalium consiliis litem colunt molestant.

Alteram verò priorem genuit nox obscura,
Posuit verò eam Saturnius sublimis, in æthere habitans,
Terra in radicibus & inter homines, longè meliorem.

Hac quamvis inertem, tamen ad opus excitat.

Aliam enim quispiam intuens opere vacans
Divitem, & ipse festinat arare atque plantare,
Domumque rectè gubernare. emulatur enim vicinum vicinus,
Ad divitias contendentem: bona ergo hac contentio hominibus.
Et figulus figulo succenset, & fabro faber,
Et mendicus mendico invidet, & poëta poëta.

O Persa, tu verò hac tuo repone in animo:

μοῖς πάντες τὰς τιμὰς ἀλλήλοις φασὶν εἶναι καὶ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων
 ἐπιζητεῖν καὶ φυσικῶς, Εὐεπίδης μὲν φασκάν, Ἐρᾶν μὲν ὁμοῦ καὶ
 ἐκαστοῦ, ἱερᾶν δὲ σμῖνόν τινα πλεονέκτητον ὁμοῦ, πιστὴν εἰς καίμην καὶ
 Ἡρόκλειον, τὸ ἀντιπρὸς συμφέρον, καὶ ἐν τῶν διαφερόντων καλλίστην ἀρμο-
 νίαν, καὶ πάντες κατ' ἱερὰ γινώσκουσιν. ἑξ ἐκαστοῦ δὲ τῶν αὐτῶν. ἄλλοι τι καὶ Ἐμπεδο-
 κλῆς, τὸ δὲ ὁμοῦ ὁμοῦ ἰφίμαλ. Interpretibus autem qui verba illa,
 Γαίης ἐν ῥίζῃσιν, ad Jovem referunt, non ad τὴν ἱερὰν, nescio quid
 in mentem venerit. Sed de his ad ipsos. *Heinsius.*

19. Γαίης τ' ἐν ῥίζῃσιν] Alii καίμην ἐν ῥίζῃσι, quod placet. *Guietus.*

Ibid. Καὶ ἀνθρώποι πολλοὶ ἀμείνω] Sic interpretes: & inter homines
 longè meliorem alteram. *Scaliger.*

21. Κατίζων] Cui abs re orium est. *Guietus.*

22. Ἀρμόδια καὶ δὲ φυσικῶς] Ἀρμόδια sunt duo μ, ut producat
 99, nam aliter esset breve propter o; sed si esset ω, non opus esset
 duobus μ. *Scaliger.*

23. Οἷον τ' εὖ θίαλ] Τὸ ζῆλον hic subauditur post τὸ εὖ θίαλ. εἰς δὲ
 πλεονέκτητον πᾶσι πᾶσι καὶ ἰδὼν ζῆλον. ζῆλον δὲ &c. *Guietus.*

24. Εἰς ἄφρονι ἀνιδαν] Ὁ ἄφρονι est commune, sed τὸ ἄφρονι
 est Atticismus. *Scaliger.*

25. Κοτὴ] Hæc prava invidia est, non laudabilis æmulatio. Ita-
 que ad priorem melius referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geome-
 tris, non est exigendus. *Clericus.*

27. Ω' Πέρση, σὺ δὲ] Veteres post vocativum ponebant σὺ δὲ.
Scaliger.

Μηδέ σ' ἔρις κακὸν ἔχει· αἶψ' ἔργα θυρῶν ἐρύκει

Νείκε' ὀπιπύοντ', ἀγορῆς ἐπακτὸν εἶναι.

Ὡς γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεκέων π' ἀγορέων πε, 30

Ὡς πνι μὴ βίῃ ἐνδον ἔπτεται κατὰ κτήν.

Ὡραὶ δ', ἥ γαῖα φέρει, Δημήτερι δ' αἰκλῶ.

Τὴ κεορθεασάμεν νείκεα καὶ δῆρ' ἐν ὀφέλοισι

Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις. σοὶ δ' ὅκ' ἐπ' ἀνέρον ἔσται

Ὡδ' ἔρδειν· αἰὲν αὖθι λαοκρεναίμενος κῆνος 35

Γδείησι δίκαις, αἰτ' ὅκ' Διὸς εἰσιν αἵμαται.

Ἦδη μὲν γὰρ κλῆρον ἐδωκάμεθα· ἀλλὰ τε πολλὰ

Ἀρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας

Δωροφάγας, οἳ τινὲς δὲ δίκῃ ἐθέλῃσι δικάσσει.

29. Νείκε' ὀπιπύοντα] Interpretes non satis expresserunt vim participii ὀπιπύοντα, nam ὀπιπύειν νείκεα non est simpliciter lites spectare, sed curiosè & anxie considerare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, solas lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πύσσας, τί δ' ὀπιπύεις παλίνρον γοφύους; Quid tropidas, quid anxie aciei intervalla circumspicias? Rursus Iliad. Η. Λάβρη ὀπιπύοις, clam attente considerans. Ad quæ verba Eustathius docet ὀπιπύειν esse ἀποπύειν καὶ ἐπιπύειν, introspicere, & observare. Denique Odyss. Τ. ὀπιπύοις γυναιῶνα, interpretatur περιόρως βλέπων, curiosè intueri. Vult autem factum esse ab ὀπτω, ex quo ὀπτέω & per reduplicationem ὀπιπύω, unde παρθενόπτης, curiosus virginum observator. Ex schedis paternis. Clericus.

30. Ὡς γάρ τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Græcorum Interpretum & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim; tamen, si quid mutandum, lubens Aldinam editionem sequerem, quæ ὦς, cum spiritu aspero, habet; quam etiam Heinsius, in minoris formæ editione, unà cum vulgata Latine versione, sequutus est. Sensus esset longè præstantior; nempe, ei cui victus in annum domi non fuerit repositus, breve tempus esse, quod litibus impendat. Sic loquitur Homerus, Odyss. Α. Ὡς μὲν πολλὸν μῦθος, ὦς δ' ἐν ὕπνῳ, tempus quidem est multorum sermonum, tempus verd & somni. Odyss. Ε. Νῦν δ' ὦς δόρπαι, nunc tempus est coenæ. Ex Schedis paternis. Clericus.

32. Δημήτερι δ' αἰκλῶ] Id est, ἀλφειῶν παρὰ τὸ ἄγρον ἤγειν ἀλφειῶν. Grammatici κερπὸν seu δῶρον exponunt. Tzetzes δ' αἰκλῆς male. Guicetus.

34. Σοὶ δ' ὅκ' ἐπ' ἀνέρον δώτερον ἔσται Ὡδ' ἔρδειν] Non benè venustatem hujus formulæ, quæ hic latet, assequuntur magistri. Tres enim Græci

Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducat,
 Lites spectantem, concionum auditorem factum.
 Cura enim parva esse debet litiúmque & fori,
 Cui non est victus domi in annum repositus,
 Æstate collectus, quem terra fert, Cereris munus.
 Quo satius lites ac rixam moveas
 De facultatibus alienis. Tibi verò non amplius licebit
 Sic facere: sed in posterum dirimamus controversiam
 Ræstis judiciis, quæ ex Jove sunt optima.
 Olim quidem hereditatem divisimus: alia autem multa
 Rapiebas, valdè demulcens reges
 Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicasse,

Græci interpretes, illud δύνεον per τὸ πάλιν, vel τὸ ὅτι δότιον ex-
 ponunt, quasi hoc dicat Poëta, Primò hoc fecisti, non facies tecua-
 dò: semel fecisti, non facies iterum. Verùm aliud voluit. De quo
 obiter. Antiqui cum stricte aliquem cogerent, unam conditionem
 proponebant, cui astringebant eum: cum minùs cogerent, sed plus
 permitterent, secundam statuebant, usitata formula, τῷτο δύνεον
 ἔσται: id est, si primum non placet, licebit & secundum. Δύνεον
 ἔσται, nihil aliud est quàm ἔξω, & potentiam denotat, seu licentiam
 potius. Errarunt igitur, primò cum τὸ ἔσται per se, hic, ἀντὶ τῷ ἔξω
 poni existimarunt: secundò τὸ δύνεον, pro πάλιν acceperunt. Mi-
 ra venustate dictum est, οὐκ ἔστιν δύνεον ἔσται ὅτι ἔσται, pro, οὐκ ἔστι
 ἔξω τῷτο ἔσται καὶ πάλιν ποιεῖν τὸ δύνεον. ordinem non denotat, sed li-
 centiam. Heinsius.

35. ὅτι ἔσται] Id est, βίον χρημάτων, parare divitias. Ibidem
 αὐδὲ, id est, πάλιν, rursus. Refertur ad τὸ ἔσται πρὸ τῷ κλέον ἔσται-
 σάμεναι. Guetius.

37. Κλέον ἰδιωσάμεναι] Patrimonium dividere, aliter heriscere.
 vide Festum, & quæ ad illum notavi. Scaliger.

Ibid. Ἀλλὰ τὸ ποιεῖ] Lege: ἀλλὰ τὸ ποιεῖ. Guetius.

39. Δωροφάγος] Quòd, cum, re familiari neglectâ, audicadis ac
 dirimendis litibus operam darent, publicè exigent aliquod donum
 mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Adi quæ
 de Dejoce habet Herodotus Lib. I. Erant autem aliquando uno in
 populo plures hujusmodi Reges, ut liquet ex Homero Odyss. ©. vss.
 40, & 41. ubi plures Phæacum Reges memorantur. Erant, ni-
 mirum, Judices, ac Senatores potius quàm Reges. Vide notata ad
 Theogoniam v. 85. Clavicus.

Νήπιος ἔδ' ἴσκειν ὅσῳ πλείον ἡμῖσι παντὶς,
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνησας.

40. Ὅσῳ πλείον ἡμῖσι παντὶς] *Plato Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magistratibus, ut eos coerceret. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Messeniorum, qui rapacitate se & universam Græciam in exitium præcipites dedecrant: Ἀρ' οὐκ ἀγνοήσωσις ἢ Ἡσίωδον ὀρθότατα λέγοντα, αἷς τὸ ἡμῖσι δὲ παντὶς πολλαίαις ἐπὶ πλείον; ὁπόταν ἢ τὸ μὲν ὅλον λαμβάνοντες ζῆμιονδεις, τὸ δὲ ἡμῖσι μόνον, τότε τὸ μόνον δὲ αἰσέτερον πλείον ἐγρήσαντο, αἰσέτερον δὲ χείρονον: Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Hesiodum rectissime dicere, dimidium toto sapere præstare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum accipere moderatum est. Moderatum verò immodico & immoderato, tamquam potius prætori, antecellit. Ex Schedis paternis. Clericus.*

Ibid. Ὅσῳ πλείον ἡμῖσι παντὶς] Hoc est, nesciunt satius esse iis exiguo lucro, & tenui victu esse contentos, adeoque leviora munera exigere à civibus; quam, dum nimium lucrum concupiscunt, lautiusque æquo vivunt, bonis omnibus spoliare cives; primum quia pauca exigentes, & modestè viventes amorem civium sibi conciliant, cum odio sint secus agentes; deinde quia ex non exhaustis civibus, nimiam & subitam rapacitate, lapsu temporis alia dona accipere possunt, quæ à penitus spoliatis non amplius dantur. Exemplum ejus rei nobis suppeditat Cicero Verrinâ III. c. 50. Ut si quis villicus, inquit, ex suo fundo, qui H. S. dona meritaasset, excisis arboribus ac venditis, demtis regulis, instrumento, pecore abalienato, domino xx millia nummum pro x miserit — primò aemulus, ignarus incommodi sui, gaudeat, villicoque delectetur, quod tanto sibi plus mercedis ex fundo refectum sit; deinde cum audierit eas res, quibus fundi fructus & cultura continetur, amotas & venditas, summo supplicio villicum afficiat, & secum male actum putet: item Populus Romanus, cum audit plaris decumas vendidisse C. Verrem, quam innocentissimum hominem cui ille successit, C. Sacerdotem; putat se bonum in arationibus, fructibusque suis, habuisse custodem ac villicum; cum senserit istum omne instrumentum aratorum, omnia subsidia vectigalium vendidisse, omnem spem posteritatis avaritiâ suâ sustulisse, arationes & agros vectigales vastasse, atque exinanisse — intelligit secum actum esse pessimè, istum autem summo supplicio dignum esse existimabit. Nemo non videt hic locum esse Hesiodi præcepto dimidium plus toto. Clericus.

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ] Duos ritus ζῶντες constituit Homerus: τὰς θύας, καὶ τὰς πύθιας. Cur ἀσφοδέλων λαμβάνει mortuis tribuat, multum olim disputarunt veteres, quamquam frustra. Nam quod apud Eustathium legitur hoc fieri, διὰ τὸ ὅτι τὸ

*Stulti: neque sciunt quantò plus dimidium sit toto,
Neque quàm magnum in malva & asphodelo bonum.*

αὐτὸν ἐμποιόφωρον, & asphodelon, dictam, quasi αὐόδιον, διὰ τὴν ἡμιμίαν νεκρῶν αὐοδῶν, quid est, nisi miserum Grammaticorum παρρησιῶν delirium? Rectè Ἀσφάδιλον λαμβάνει illis tribuit, quòd extra necessitatem vitæ hujus fuit, nec cura rei familiaris illis impendat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μελέχλη ἢ ἀσφάδιλος est, quibus ante τὸ ἐπιθυμητικὸν homines vivebant, & sanctissimi quique Philosophorum postea, qui illam in vivendo ἐπίλειπον, quam poëtæ βίον ῥήϊστον vocant, sequebantur. Quòd Horatius his verbis respexit:

Premant Calenâ falce quibus dedit

Fortuna messem: dives & aureis

Mercator exsiccat culul'is

Vina Syrà reparata merce

Diu carus ipsis: quippe ter & quater

Anno reviens aquor Atlanticum

Impune: mo pascunt olive,

Mo cichorea, levésque malva.

Hinc mortuis hominibus in tumulo malvam, asphodelumque ferebant, ne deesset illis cibus. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam Epigrammate, ubi tumulum his verbis introducit: Νάτω μὲρ μελέχλην τε καὶ ἀσφάδιλον πολύεστον, Κόλαρον δὲ τὸ δῆμον ἔχω, id est: Foris quidem malvam asphodelumque habeo: Intus verò mortuum claudio. Nam non integros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indicat vox δῆμος, qua utimur, ut legum consulti, voce Titii. Hinc Homerus quoties campum eum describit, quem *Asphodelum* vocat, his plerumque verbis uritur: Τῇ αὖτ' ῥήϊστῃ βιωτὴ πάλαι ἀνθρώποισι, id est, Ubi facilissima vivendi ratio est hominibus. Opponunt autem poëtæ τὸ ῥήϊστον ζῆν vitæ regum & injustorum principum plerumque, καὶ τῇ πελοπλοίᾳ ἀδικίᾳ. Nam τὸ ῥήϊστον ζῆν & διάγειν, pro simplicissima voluptate ponunt, quæ ut longissimè ab ἐπιθυμητικῷ sæculo abest: ita maximè ad ἡμεροικίον, & priscam illam vitam accedit. Sic Theocritus de Cyclope suo: Οὕτω γὰρ ραίσις διὰ γ' ὁ Κύνελος ὁ παρ' ἡμεῶν Ὀρχαῖος Πολύφαμος. Hesiodus negat injustos judices illos, quid sit τὸ ῥήϊστον ζῆν scire; & per consequens μελέχλην & ἀσφάδιλον ignorare: ex quo tempore Dii vivendi genus, quod sub ἡμεροικίῳ fuit, sub ἐπιθυμητικῷ abscondere cœperunt. Atque hæc causa est, cur Lucanus vitæ hanc simplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem planè modo cum Hesiodo nostro lib. v.

o vita tuta facultas

Panperis, angustisque Laras, & munera nondum

Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis

Aut

Κρύψαντες ᾧ ἔχασσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ρῆιδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡμῶν ἐργάσαιο,
 Ὡς τέ σέ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ αἰετὸν εἶναι.
 Αἰψά κε πηδάσιον μὲν ὑπὲρ καπνῷ κατωθέης,
 Ἔργα βοῶν δ' ὀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων τελαεργῶν.
 Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρύψε χολώσά μιν φρεσὶν ἦσιν,

*Aus petuit muris, nullo trepidare tumultu
 Casar: a pulsante manu? ———*

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vivendi facultatem vulgò esse negat. i. in Ruffinum:

*Hac mihi paupertas augustior, hac mihi tecta
 Culminibus majora tuis, tibi quærit inanes
 Luxuries nocitura cibus: mihi donat temptæ
 Terra dapes, rapiunt Tyrios tibi vellera succos,
 Et picturata satulantur murice vestes.
 Heic radiant flores, & prati virga voluptas
 Ingenio variata suos fulgentibus illic
 Surgunt strata toris: heic mollis panditur herba,
 Sollicitum curis non abruptura soporem.
 Turba salutantium, latas tibi perstrepat ades:
 Heic avium cantus, labentis murmura ripæ
 Vivitur exigua melius: natura beatis
 Omnibus esse dedit, se quis cognoverit uti.
 Hæc si nota forena, frueremur simplice cultu.
 Classica non fremerant, non stridula fraxinea ires.
 Non venius quateret puppes ———*

Βεβαιὸς vocat, quos Homerus περιεργεῖται, & ῥῆμα ζῆντας, quorum igno-
 tam esse ait vitam, sicut Hesiodus περιεργάσαι τ' βίαν. Quales nec ii
 sunt qui ex judiciis vivunt, nec ii qui ex bello, sed nec ii qui ex na-
 vigatione, id est, Mercatura; quibus omnibus poëtæ opponunt τὰ
 ῥῆμα ζῆν, & τὸ ἀπαιεῖν, quod ex ἀσφodelῶ, & μαλαίχῃ percipitur. Quæ
 vita maximè ad illam, quæ sub ἡγεμονικῷ fuit, accedit. Fuit enim hæc
 opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφωνον ἀγαθόν, πᾶν δὲ τὸ ἐπικτήσιον κακόν
 εἶναι. Heimsius.

41. Εἰς μαλαίχην καὶ ἀσφodelῶν μετ' ὄναιε] Plutarchus in Convi-
 vio septem sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μαλαίχην βρωσίτην, γλυχὴ δὲ ὁ
 ἀσφodelῶς: bona est ad edendum malva & dulcis asphodelicus; hoc est,
 scapus asphodeli. Frugalitatem hoc versu commendari idem Scriptor
 docet; nam postquam egit de Epimenidis, co. victu utentis, dicta,
 Hesiodique versum protulit, subjicit: οἳ δ' ἦ Ἡσίοδος ἐνοήσας π ταῦ-
 τόν, ἐκ τῆς παινέτιος οἷον φειδῆς αἰεὶ, καὶ πρὸς πᾶν λιτότατα ἢ ὅψων αἰς ἡδίστα
 παρεργαλεῖν ἡμῶν; Existimas vorè tale quid Hesiodo in mentem venisse, ac
 non

*Occultarunt enim Dii victum hominibus.
Facile enim alioqui vel uno die tantum acquisivisses,
Ut in annum quoque satis haberes, etiam ociosus.
Statimque clavum quidem in fumo poneras,
Opera verò boum cessarent molerumque laboriosorum.
Sed Jupiter abscondit iratus animo suo,*

non potius eum, ut est assiduus parsimonia landator, ad cibos viliissimos nos, quippe dulcissimi qui sint, voluisse adhortari? Tum verba allata subjicit. Ceterum quæ de Diis, facile viventibus, & defunctis, qui in Elysiis campis malva & asphodelo vesci fraguntur, hoc loco, affert *Heinsius*, sunt *ἀσφodelοειδῆς*; præsertim cum numquam is cibus Deorum fuisse dicatur. Ex *Schedis paternis*. De Asphodelo egerat *Hesiodus* in alio Opere, in quo in *Sylvis* nasci dixerat, ut docet *Plinius* Lib. XXII. c. 22. ubi & *Alimon* malè cum eo confundi ostendit; qua de re vide & *Claud. Salmastrium* Exercit. *Plinian.* Cap. XI. p. 122. Ed. *Ultrajectinz.* *Clericus.*

41. *Ἀσφodelῶν μίχα ὄνειαρ*] Apparet ex hoc veteres ex Asphodelo comedisse. *Scaliger.*

42. *Κρύψαντες γὰρ ἔχουσιν οἱ βίον*] Vitam. id est, vitæ modum. *Grietus.*

42. *Οἱ*] Tribuit hîc *Hesiodus* omnibus Diis, quod sexto abhinc versu soli Jovi acceptum refert; quod non rarò unius factum, ad omnes ejusdem generis, vel ordinis referamus. Ex *paternis schedis.* *Clericus.*

43. *Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡμεῖσι ἐργάζομαι, ὥς τε σὶ καὶ εἰς εἰσωτὸν ἔχουσιν*] Venuitissimo idiomate αἱ εἰς εἰσωτὸν ἔχοντες dicuntur οἱ πλέστοι, quibus opponebantur οἱ εἰς ἡμέραν ἔχοντες. *Herodotus* Clione: Οὐ γάρ ποτε μίχα πλέστοι μᾶλλον ἢ ἐπ' ἡμέραν ἔχοντες ὀλβιωτέροις ἐσσι, εἰ μὴ ἡ τύχη ἐπιταροίτο, πένετο καὶ ἔχοντες τελευτῆσαι τὸ βίον. *Heinsius.*

44. *Πηδαλίον*] Gubernaculum, hoc est, non cures neque navigationem, neque agriculturam. *Scaliger.*

45. *Υπερ κενῶν*] Ne corrumpatur, putrescat. *πηδαλίον* est gubernaculum. *Grietus.*

45. *Πηδαλίον ὥς κεν κενῶν κενεῖσθαι*] Hoc est, uno die piscatus tantam piscium copiam caperes, ut diu quiescere posses, atque interea clavum ad focum suspendere. Vide γ. 629. De hisce in *Theogonia*, γ. 440. *Clericus.*

47. *Ἀλλὰ ζῶς ἔχουσι*] Subintellige βίον ἐ superioribus. *Grietus.*

47. *Ἀλλὰ Ζῶς ἔχουσι*] Ope *Pandoræ*, de qua in *Introductione* nostra. Quemodo à *Fortuna* coeperit *κεκεύφθαι δὲ βίον*, etiam *Philosophi* ostendunt: ut merité *Antoninus*, *Imperator* & *Philosophus*, πῶς τὸ γένος

Ὅτ' ἢ μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς αἰγκυλομήτης.
 Τῶν ἐκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δ' ἢ πῦρ. τὸ μὲν αὖθις εὖς παῖς Γαίης υἱός,
 Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρος μνηστήρ. 50

Ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία περπικέραυτον.
 Τὸν δ' ἢ χολωσάμεν προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς.

Γαίηνονίδη, πάντων πέρι μῆδεα εἰδώς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, ἢ ἐμοῖς φρένας ἠπεροπδύσκς;
 Σοὶ τ' αὐτῷ μέγα πῆμα ἢ ἀνδράσιν ἑστομύμοισι.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν, ὃ κεν ἅπαντες
 Τέρπωνται καὶ θυμὸν, ἰὸν κακὸν αἰμφαραπῶντες. 55

Ὅς ἔφατ'. ἐκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅτ' ἰ τάχιστα
 Γαῖαν ὕδ' Φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπων θέμεν αὐδ' ἰω
 Καὶ θέν, αἰθανάταις δ' ἑαῖς εἰς ἅπα ἔϊσκειν
 Παρθενικῆς καλὸν εἶδ' ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνη,
 Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνειν. 60

τύχῃ in vita humana ἀτίμητον dixerit, rem impervestigabilem quæ veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis induxit: ut impossibile sit hominem ad finem in re Oeconomica & reliquis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, pertingere inoffenso gradu. Τίς, dicunt Platonici, ἔτω πικρὸς καὶ ἀσφαλὴς ὁδὸς πορεύειν, αἰς μὴ ἐστυχεῖν βαδίζειν χαράδρῃ ἀφαντῇ, ἢ χάρακι ἀδήλῳ, ἢ κρημνῷ, ἢ πέτρῃ; τίς δὲ ἔτω κυβερνήτης ἀγαθὸς καὶ εὐσεχής, ὡς ἀπείροισι διελθεῖν αἶνὰ κλύδων καὶ ζάλης, καὶ πειρμάτων ἐμβολῆς, καὶ αἶρ' ἀπειρογυμνῶν; Itaque concludunt: virtutem quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari, causâ scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est enim revera χεῖμα τυφλόν, καὶ ἀσάβμητον, & κλύδων καὶ κρύψις ἢ ἐπείρας, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui minima speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpè, more Græcorum, τρεῖς καὶ πύρρον sufficiunt; præclara contrâ ingenia, & quos nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur, per omnem vitam τῇ βελτίῃ πειρᾷ ἀποφιλῶσιν. *Heinsius.*

48. Ἐξαπάτησε Προμηθεὺς] Vide Theogoniam v. 521. & seqq. & quæ illic notata. *Clericus.*

49. Κήδεα λυγρὰ] Hoc est, φροντίδας curas. *Gaius.*

56. Πῆμα ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν] Multum sæpenumero errarunt viri magni, quod in Græcorum Poëtarum scriptis non distinguerent epitheta

Quia eum decepit Prometheus versutus.

Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.

*Abscondit verò ignem: quem rursus egregius Japeti filius
Surripuit ad hominum usum Jove à consulo*

In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.

Hūncque indignatus affatus est nubes cogens Jupiter:

Japetionide omnium maximè versute,

Gaudes ignem furatus, quòdque animum meum deceperis?

Tam tibi ipsi magnum erit malum, quàm posteris.

Ipsis námque pro igni dabo malum, quo omnes

Oblectent animum, suum malum amplectentes.

Sic ait: risitque pater hominūmq; Deorūmq;.

Vulcanum verò inclytum jussit quàm celerrimè

Terram aquæ miscere, hominīsq; indere vocem;

Et robur, immortalibus verò Deabus facie similem reddere

Virginis pulcram formam peramabilem: at Minervam

Opera docere, ingeniosè telam texere:

theta quæ κατὰ περίληξιν ponuntur, ab iis quæ διόντως, & ex sensu pendent. Nec propterea à summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuérat, quòd Achillem lachrymantem πόδας αἰκνῶν fecit. Est enim illud πλεονάζειν, & quòd Achillem comitatur κατὰ περιλήξιν, non ἐκ διόντῳ. Sic, ne longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παρῆεν dixit ἐκ διόντῳ: in Odyssea Penelopes κατὰ περίληξιν, & ut antiqui loquebantur, κατὰ ἀκυρῶς λέξιν. Eodem modo noster in Clypeo ἀνδρῶς ἀλφειῶς, κατὰ περιλήξιν. Ἄλλω μὴτιν ὄφρα μὲ φρεσὶν, ὄφρα θεοῖσιν Ἀνδράσι τ' ἀφρησὶν δρῶς ἀλκτῆρος φονίῳ. Hoc loco ἐκ διόντῳ. Ita ut ex hac voce magna pars Mythologiae hujus pendeat, quam nos libro singulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessariorum versantur. *Heinsius.*

59. Εἰ δ' ἐγέλασεν] Moschopolus interpretatur de effuso risu; nam irascitur quidem contemptus, sed ridet; si sciat se facile ultionem sumpturum. Τετρες vult esse subridere. Sic sanè Virgilius Mezentium indignantem inducit Æneid. XI. Ad quem subridens, mistâ Mezentius irâ. Utroque modo verbum ἐγέλαεν interpretatur Eustathius apud Homerum, τὸ ἐξ ἐπιπολῆς γέλαεν, ἢ τὸ αἰσχρογέλαεν. Ex schedis pateris. Clericus.

62. Καὶ δύνῃ] Id est, ψυχλῶ. Ibid. ἵσκει μετὰ βαλκῶς. Gaietius.

63. Παρθενικῆς] Leg. Παρθενικῆς. Gaietius.

Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσίῳ Ἀφροδίτῳ,
Καὶ πόθον ὀρθαλέον, ἢ γυμνότης μελεδῶνας.

65

Ἐν τῷ θέρμῳ κυνέον τε νόον ἢ ὀπίκλοπον ἦθ' ὅ
Ἐρμείῳ ἦναι Διόκτορον Ἀργυφόντῳ.

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ὀπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἀνακτὶ.

Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυήης

70

Παρθένω αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδεω Διὶ βυλαί.

Ζῶσε δ' καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτες τε θεαὶ καὶ πάντῃα Παιδά

Ὅρμης χρυσείας ἔθεσαν χρυτὸ ἀμφὶ τῷ πύργῳ

Ὡραὶ καλλίχομοι σέφον ἀνθεσιν εἰαρινοῖσι.

75

Πάντ' ὃ οἱ χρυτὸ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθήνη,

Ἐν δ' ἄρα οἱ σήθεας Διόκτορ' Ἀργυφόντης

Ψάδεά θ' αἰμυλίαι τε λόγους καὶ ὀπίκλοπον ἦθ' ὅ

Τόξζε, Διὸς βυλῇσι βαρυκτύπαι. Ἐν δ' ἄρα φωνίῳ

Θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε δ' αὖτις γυναικὰ

80

Πανδώρῳ. ὅπ' πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες

Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσι δαίφνης ἦσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπιὴν ἀμήχανον ἐξετέλεσεν,

Εἰς Ἐπιμηθεῖα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργυφόντῳ

Δῶρον ἄγοντ' ἑῶν ταχυὴν ἄγγελον. Οὐδ' Ἐπιμηθεὺς

85

Ἐφράσαθ' ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον

Δέξαοθ' παρὲς Ζηνὸς Ὀλυμπίης, ἀλλ' ὀλοπέμπειν

Ἐξοπίσω, μήπῃ π' κακὸν θνητοῖσι γλήτῃαι.

Αὐτὰρ ὁ δεξάμεν' ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Πεῖν μὲν γὰρ ζώεσκον ὅπ' ἔχοντι φῦλ' ἀνθρώπων

90

Νόσφιν ἄτερ κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,

66. Γυμνότης μελεδῶνας] Παρὰ τὸ κέρειν τὴν γῆν. Ἀπ' γυμνότητος
Guiletus.

67. Κυνέον τε νόον] Hoc est, αἰναιδῆ. Homer. κυνὸς ὄμματ' ἔχον,
κυνώπης, &c. Guiletus.

71. Παρθένω αἰδοίῃ ἵκελον] Subintellige πόνημα, πλάσμα. ἵκελόν τι
πλάσμα, ἰνδαλμα, ἰσχυλόν. Idem.

71. Κρονίδεω Διὶ βυλαί] Cum prolatis Jovis mandatis, postea
dixisset Deos πλάσσει Διὶ Κρονίωνι ἀνακτὶ, non opus erat hanc addere.
Nec addita fuissent, uti nec innumera alia quae passim obvia, nisi
commodè

Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,
 Et desiderium vehemens, & ornando corpori deditas curas:
 Indere verò impudentem mentem, & fallaces mores
 Mercurium jussit nuncium Argicidam.
 Sic dixit. illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.
 Moxque ex terra finxit inclytus Vulcanus.
 Virgini verecundæ similem, Jovis consiliis.
 Cinxit verò & ornavit Dea cæcia Minerva.
 Circum etiam Charitèsque Dea, & veneranda Suada,
 Monilia aurea imposuerunt corpori. illam porro
 Hora pulchricoma coronarunt floribus vernis.
 Omnem verò illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
 At in pectore illi nuncius Argicida
 Mendacia blandosque sermones, & dolosos mores
 Condidit, Jovis consilio tonantis. sed nomen illi
 Imposuit Deorum præco. appellavit autem mulierem hancce
 Pandoram: quia omnes cælestium domorum incolæ
 Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
 At postquam dolum perniciosum & inevitabilem absolvit,
 Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam
 Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
 Cogitavit quod illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
 Susciperet à Jove Olympio, sed remitteret
 Retrò, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
 Verum ille recepto eo, cum jam malum haberet, sensit.
 Prius namque in terra vivebant homines
 Sine malis, & sine difficili labore,

commodè versùs mensuram implevissent. Attamen & tertia repeti-
 tio occurrit. v. 79. Confer & v. 72. & 76. Clericus.

82. Ἀλόν αἰπύων] Arduum, difficilem. Guistus.

91. Νόσφι αἴτιε κακῶν] Hæc quidem falsa sunt, sed minimè ἰσχυ-
 ροῦς ὁμῶς, quod tamen à Poëta observatum oportuisset. Nam ne
 dicam fingi non debuisse humanum genus antiquius mulieribus, qui
 homines describi poterant malis carentes, iis temporibus, quibus
 Dii ipsi tot ærumnas perpeffi sunt? Notum est facinus Saturni erga
 Cælum, notum item bellum Jovis cum Saturno, de quibus in Theo-
 gonia. Clericus.

Νέσων τ' ὄρθαλέων, αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδακον.
 Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ κατὰ γαστέρας.
 Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας πίθη μέγα πῶμ' ἀφελῶσα
 Ἐσιέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ. 95
 Μένη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόμοις
 Ἐνδον ἔμιμνε πίθη ὑπὸ χεῖλεσιν, ἔδ' ἐθύραζε
 Ἐξέπλη. πρὸθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
 [Αἰγιόχῃ βαλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.]
 Ἀλλὰ δ' μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται. 100
 Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δ' ἤϊελασσα.
 Νέσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἡδ' ὅππῃ νυκτὶ
 Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσι
 Σιγῇ· ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μηλέεσσι Ζεὺς.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας πίθη μέγα πῶμ' ἀφελῶσα
 Ἐσιέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ] Id est, λύπη.
 πάθη. Ὑπὸ γὰρ ὡς πρὸς. Ordo ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ, ἐσιέδασε δ' ἀφελῶσα μέγα πῶμα πίθη. ἐσιέδασε an exussit? subintellige operculum.
Gruetius.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem suam allegoricam confirmant, τὸ γυνή, συνηπικῶς accipere videntur, & ad universum mulierum genus referunt: cū simpliciter ἀντιμαστικῶς ponatur: nihil enim hic plus est, quàm Πανδώρα in præcedentibus. *Heinsius.*

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Frustrà fuerunt viri docti, qui hujus locutionis rationem alibi quaesiverunt, quàm in Lingua Phœnicia. Hoc voluit *Hesiodus*, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem, sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, remansisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem δόμους, ut Phœnices vocabant בית beth, seu domum, interiora cujusvis vasis, unde בית מביב mibbeth significat intrinsecus. Antiquissimi Græci, & Bæoti præsertim, multa habebant Phœnicis similia, ut passim ad Theogoniam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. *Clericus.*

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Non potuit concoquere Seleucus antiquus magister, qui à Proclo citatur, πῶτον ab Hesiodo δόμον vocari: re-
 scripsit igitur ἐν ἀρρήκτοις πῶτοις. Sed loquendi rationem non intellexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent περι-
 τεύεσθαι, δόμον & οἶκον Hesiodus vocavit, quod & infra ostendimus. *Homerus* μυχὸν δόμου & μυχὸν θαλάμου posuit, pro δόμῳ & θαλάμῳ
 idem

Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.

Statim enim in afflictione mortales consenescent.

Sed mulier manibus, vasis magnum operculum cum dimovisset,

Disperfit, hominibus autem immisit curas graves.

Sola verò illic spes in non fracta pyxide

Intus mansit, dolii sub labris, neque foràs

Evolavit. prius enim injecit operculum dolii,

[Ægiocchi consilio Jovis nubes cogentis.]

Alia verò innumera mala inter homines errant.

Plena enim terra est malis, plenumque mare.

Morbi autem hominibus tam interdiu, quàm noctu,

Utrò oberrant, mala mortalibus ferentes

Tacitè: nam vocem exemit prudens Jupiter.

idem enim illis est δρυς & γάλακτος: quia pars intima erat. Eustathius ad Odysf. Γ. Οἱ αἰθυσαν ὡς ἐν Ἰλιάδι, ἔγω καὶ ὦδε λέγει τὴν ἐξοτή-
την ἐν μεγάρῳ εἶκον, τὴν δὲ γὰρ μὲν τὴν αἰθλίαν ὥστε τὸν ἐνδοτὴν γά-
λακτον, καὶ μὴ πᾶσα δρυς. Hesl. infra: Ἡ πὶ δρυὶν ἐνδοτὴν φίλη πα-
ρὰ μητίεα μίμνη Οὐπὼ ἔργ' εἰδὴ παλινχρῆστα Ἀφροδίτης, de virgine.
Omnes autem virtutes & affectiones τὰς μάλιστα καθαρεύουσαι Poëtae
virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omni-
bus malis ἐν vase volantibus, solam Spem dicat tamquam καθαρεύουσαν.
μίμνει ἐν δρυσι. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod se-
quitur satis confirmatur, εἰδὴ γάρ γε Εἰς τὴν. *Heinsius.*

97. Πίθος ὑπὸ χεῖλεσιν] Πίθος ὑπὸ χεῖλεσιν, & ἔνδον, idem est: nam
ὑποχειλὴς minùs est quàm ἐπιχειλὴς, quod tamen τῷ πτωληρωμένῳ ορ-
ponitur, cùm ad ipsum vas refertur. Et ἐπιχειλὴς mensura quædam
erat non plena: quò allusit Comicus Ἰππ. Οὗς ἐποίησε τὴν πόλιν ἡμῶν
μεσλή, εὐρὰν ἐπιχειλῇ. Hefychius ἐπιχειλὴς, τὸ ἐκπῆς. Sicut autem illa
quæ ἐν γαλάτῳ sunt, longissimè à foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χεῖλεσιν
ἐντὲς, longissimè à vasis orificio. *Heinsius.*

98. Ἐπίμθεα] Πανδώρα scilicet. *Gruetius.*

99. Αἰχρόχεν βελῆσι] Hic versus Heinsio inducendus videtur. vide
ejus notas. *Gruetius.*

99. Αἰχρόχεν βελῆσι] Mirum est quod hic nobis accidit: Liberè καὶ
τὸ Ἀέριον verum hunc inducendum judicaveramus. Hanc sen-
tentiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in
consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum
hunc versum prætermittit, vel ut νοθεύοντα, vel ut ignotum omnino
temporis. *Heinsius.*

Οὕτως ἔπ' πῦρ ἐστὶ Διὸς νόον ἐξαλείαοθ'. 105

Εἰ δ' ἐθέλῃς, ἔπερόν τι ἐγὼ λόγον ἐκκυρφώσω
Εὖ καὶ ὀψιμαμύνας· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,
Χρῦστον μὲν πρῶτα γῆϋ' μερόπων ἀνθρώπων
Ἀθάνατοι πίνουσιν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες. 110

Οἱ μὲν δ' ἔπ' Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἐργαῖα ἐμβασίλῳεν·

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, αἰκηδέα θυμὸν ἔχοντες,

Νόσφιν ἄτερ πόνων καὶ οἰζύϋ'. ἔδ' ἐπὶ δειλὸν

Γῆρας ἐπλήν· αἰεὶ δ' ἡ πῶδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι

Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἐκποθεν ἀπάνταν, 115

Ἀφνειοὶ μύλοισι, φίλοι μακάρεσσιν θεοῖσι.

Θηῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δαδμημύοι· ἐσθλὰ δ' ἡ πάντα

Τοῖσιν ἔλιν· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρ' ἄρρεα

Ἀνταμάτη πολλὸν τε καὶ ἄφθονον. οἱ δ' ἐβελήμοι

Ἦσυχοι ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πελέεσσιν. 120

Αὐταὶ ἐπεὶ κεν τῷτ' ἡϋϋ' καὶ γαῖα κάλυψεν,

Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλα Διφ' βυλάς,

Ἐσθλοὶ, δ' ἡ χθονιοὶ, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἳ ῥα φυλάσσεσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,

105. Διὸς νόον] Id est. βυλῶν. *Guietus*.

106. Ἐκκυρφώσω] Ἐκπιλέσω. ἀπ' οὐρανῶς ἐρῶ, λέξω; *Guietus*.

109. Χρῦστον μὲν] Vide quae de hisce aetatibus diximus ad Theogoniam γ. 211. *Ierimus*.

109. Μερόπων ἀνθρώπων] Mortalium hominum, non diversiloquentium. *Guietus*.

113. Νόσφιν ἄτερ τι πόνων καὶ οἰζύϋ'] In quibusdam Siculi Diodori exemplaribus uno versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ τι πόνων, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνου,

Νύσιν τ' ὄργαλιον, καὶ ἀπήμεναι ἔδ' ἡμέλει

Γῆρας ἐπλήν

Suprà,

Περί μὲν δ' ζώοντες ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,

Νόσφιν, ἄτερ τι πόνων, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνου,

Νύσιν τ' ὄργαλιον. αὐτ' ἀνδράσι γῆρας ἰδύμεναι. *Heinsius*.

114. Αἰεὶ δ' ἡ πῶδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι] Hoc est, semper integris membris, non senescentibus. ἢ πῶδαρχῶντες, ἢ δὲ χειραρχῶντες. *Guietus*.

115. Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι] Graeci saepenumero totam vltimam ἀθανασίαν voce

Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.

Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam

Belle ac scienter: tu verò præcordiis infige tuis.

*Ut simul nati sunt Dii, mortalesque homines,
Aureum primò genus variis linguis loquentium hominum
Dii fecerunt cælestium domorum incolæ.*

Et si quidem sub Saturno erant, cùm in cælo regnaret:

Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,

Planè absque laboribus & ærumna: neque molesta

Senectâ aderat: semper verò pedibus ac manibus sibi similes

Suaviter vivebant in conviviiis extra mala omnia,

Abundantes pomis cari beatis Diis.

Moriebantur autem ceu somno obruti: bona verò omnia

Illis erant: fructum autem ferebat fertile aruum

Sponte suâ multumque & copiosum; ipsique pro lubitu

Quieti res suas curabant cum bonis multis.

Verum postquàm hoc genus terra abscondit,

li quidem demones facti sunt Jovis, magni consilio,

Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

Qui quidem observant & justa & prava opera,

voce *θαλίας* designant, quod Latini *Divum epulas* dicunt. Theocritus, *Εἴθ' ἂν σὺν ἀποισιν θαλίας ἄγ' ἐγενέσθαι*. Quod cùm exprimit Maro, *epulis divum accumbere*, dicit, sicut Theocritus *θαλίας ἄγειν*. *Tu das epulis accumbere Divum*. Hæc causa est, non quam reddunt interpretes. Heinsius.

119. *Ἡΰχαί ἔργα νέμεται*] *Τὴν συνουσίαν τῶν αὐτομέγνων καὶ ἐπῶν*. Ibid. *σὺν ἰδωλοῖσι*, hoc est, *ἀγαθοῖς, κτήμασι*. Gnietus.

121. *Ταῖ μὲν δαίμονες εἰσι*] Vide quæ scripsimus ad Theogoniæ 9. 215. Clericus.

122. *Ταῖ μὲν δαίμονες*] Apud Platonem, omnes hi versus aliter in Cratylo concipiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αἰνῆς ἐπιδὴ τοῦτο γινώσκων κατὰ μῆν' ἐκάλυψεν,

Οἱ μὲν δαίμονες αἰνοὶ ἐπιχθόνιοι καλῆσθαι,

Εὐδαίμους αἰεζέμενοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus. Heinsius.

124. *Σχέτλια ἔργα*] *Ἀδύνα*. Gnietus.

Ἡέρε εἰσαίμενοι, πάντι φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλατοδότη. καὶ τὸτο γέρας βασιλῆιον ἔχον.

125

Δύπερον αὖτε γῆϋ πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
Ἀργύρεον πόησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέῃ ἔτε φυλῇ ἐναλίγκιον, ἔτε νόημα.
Ἀλλ' ἐκατὸν μὲν παῖς ἔτεα πῶρ' ἔμνηται κεδνῇ

130

125. Ἡέρε εἰσαίμενοι] Nescio quid impulerit veteres Grammaticos, cur hunc locum omnes ~~πρὸ~~ Ἡέρεον adducerent, qui ab Hesiodo ~~πρὸ~~ Δαίμονων usurpatur, & tantā quidem confidentiā, ut ex eo etymologum ejus vocis deducant. Interpres Homeri: Ἡέρεαι δὲ φασὶ κληθῆναι, ἀπὸ τ' ὀρεῖης· ἢ ἀπὸ τ' αἰέρε, ὡς φησὶν Ἡσίοδος ἐν τοῖς Ἑρμῶσι καὶ τοῖς Ἡιέραις, Ἡέρε εἰσαίμενοι, πάντι φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν. Eodem modo etymologus. ut E. Itomus, postquam probavit ἀπὸ τ' ὀρεῖης Heroas dici, addit &, ἀπὸ τ' Ἡέρε. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verba ejus sunt, Ἰλιά A. Οἱ δὲ ἀπὸ τ' αἰέρε, ὡς δηλῆται καὶ ἐν πινι τ' περὶ Πορφυρίου ἐπιγραμμάτων (erant autem epigrammata ea, q. a. x. Aristotelis Pappo desumpta, ut ille) ἐν ᾧ κῆται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν πόλει κῆται, πνεῦμα δ' αἶρε ὅδ' ἔχει (Fortasse Σῶμα μὲν ἐν πόλει κῆται τὸδε, πνεῦμα ἔχει αἶρε.) φησὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος, Ἡέρε εἰσαίμενοι, πάντι φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necesse est igitur eisdem esse Heroas & Δαίμονας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui κατὰρως καὶ διαρεμῶνας, ut notant veteres, omnium primus τ' λογικῶν πῶταρ' ἦν ἐξέθηκε, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes faciunt, hac quidem in re malimus: cū alter ex altero falsum adducere, quāquam Hesiodum consulere maluerit Heinſius.

Ibid. ——— πάντι φοιτῶντες ἐπ' αἶαν Πλατοδότη] Postquā Jupiter reliquique Dii desierunt esse εἰάνων δωτῆρες, & πλατοδότη, vicem eorum subierunt οἱ Δαίμονες. Postquā Jupiter in terris τοῖς δίκαις ἐπιστάτην desiit, id munus ad ejus vicarios rediit τοῖς Δαίμονας, qui res forenses inspicere cœperunt, quod βασιλῆιον ab Hesiodo dicitur. Commodè autem duo hæc munera adscribit τοῖς Δαίμονων. Quia circa duo hæc totus ferè operis subiectum vertitur. Ceterūm πλατοδότη dicuntur οἱ τ' γονεῖας ἐπιστάται. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minùs quā in rebus. Est enim propriè πλεῖον ἢ ἐπιφειρία, feminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: Πλεῖον ἢ ἐν τ' ἀνιερμάτων ἐπιφειρία, καὶ ἢ παρὰτρεμία, sicut apud Latinos Opes. Ops enim Terra mater est. Inopes sunt οἱ ἀθῆστοι, & οἱ ἀποργοί. Hinc πλατοδότη dicti sunt Dii, qui τῷ ἐπιφειρίαν promoverent, & quocumque modo terræ præsenserent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Ἀλωαῖοις, ubi ὁ δαδύχον gestans facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΩΝ: id qui audiebant.

*Aëre induti, passim oberrantes per terram,
Opum datores. atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.*

*Secundum inde genus multò deterius postea
Argenteum fecerunt cœlestium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem sedulam*

bant, respondebant ΣΕΜΕΛΗΓ' ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλῆτον enim id dicebant quod in cornu copiarum continebatur: & τὸ κερύσιον, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, εὐπλατον vocabant. Hesych. εὐπλατον κερύσιον, ὃ ἔχει πλῆτον. Ipsa autem hordea, utpote terræ fructum, ita dicebant, Ἀλλὰ τίς, inquit, ἐκ αὐτῶν ἐλάσσει πλῆτον; ὃ ἔστι τὸ ἐκ τῶν ἐν τῷ κερύσιον καὶ τῶν πυρῶν ὡρευσία. Heinsius.

130. Ἀλλὰ ἐκαστὸν μὲν παῖς] Ἀλλὰ eleganter hoc loco pro αἰῶνος ponitur. Interior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, αἰῶνος οἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in superiori deteriora, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, & ut Philosophi verbo utar, qui in Rhetoricis de hac ætate ita loquitur, Ἀθήναις educabantur, apud matres suas. Jam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia à Græcis interpretibus id prætermisum. Sicut puellæ ad nuprias usque, ita filii, ut ab improbitate abstinerent omni, eis τὴν γυναικωνίπιδαν cum matribus suis & sororibus ablegabantur. Quod id diutius fiebat, eò simpliciores magisque malorum ignari, & ævi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui provectiores ætate erant, quoties locus in cœnaculo deesset, pransum cœnatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνίπιδαν ablegat. Πάρεστι, ἔφη, καὶ σὺ, ὦ Μίκρομα, καὶ σινδρίνη μετ' ἡμῶν, ἐν τῇ γυναικωνίπιδαν. ἢ ἦν ὃ ἐξὸν καλεῖται μὲν τῶν μητρῶν ἐπαθήναι, ὡς σὺ καλεῖσαι ἔχεις. Quod igitur diutius ibi versabantur, eò simpliciores erant. Hesiodus, ut ævi illius εὐχέλαιον notet & ἀρχαίαν, centum annos in Gynæceo eos egisse dicit. Ἐν οἴκῳ autem est ἐν τῷ θαλάμῳ. ita enim locum illum vocant Poætæ, qui Homerum sequuntur. Unde Theocritus, virginem innuptam, περιβάνει ἐν θαλάμῳ dicit, quam τῇ νόμφῃ ὀρπονί, ut ad illum notamus. Οἶκον dixit Poëta, ut Vitruvius, cum de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. vi. c. xx. In his locis introitus constituantur œci magni, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones. Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum scelestissimi Eunuchi matronarum œcos invaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Περιβάνει ὑπὸ γυναικῶν καὶ τῶν εὐνύχων παιδωνθέντες αὐτὰ τοὺς οἴκους. Hesiodus: τρέφει παρὰ μητέρας dicit, ut Lucianus μὲν τῶν μητρῶν ἐπαθήναι. Heinsius.

Ἐτρίφετ' αἰτάλων μέγα νήπιον ὃ ἐνὶ οἴκῳ.
 Ἀλλ' ὅταν ἡβήσεις, καὶ ἡβης μέτρον ἴκητο,
 Πανείδιον ζώεσκον ὅππῃ χρόνον, ἀλλὰ ἔχοντες
 Ἀφροδίαις. Ὑβελν γὰρ αἰτῶσθαι οὐκ ἐδωῖάντο
 Ἀλλήλων ἀπέχην, ἐδ' αἰθανάτεις θερεπύειν
 Ἡθέλον, ἐδ' ἔρδην μακάρεσσιν ἱεροῖς ὅππῃ βωμοῖς,
 Ἡ θεμὶς ἀνθρώποισι κατ' ἡθεα. τὲς μὲν ἔπειτα
 Ζῶς Κρονίδης ἔκρυψε, χολέμενον ἕνεκα πρῶτος
 Οὐκ ἐδίδαν μακάρεσσιν θεοῖς οἳ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν.

135

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γῆν καὶ γαῖαν κάλυψε,
 Τοὶ μὲν ὀπιχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
 Δόπτεροι, ἀλλ' ἐμπης πρὶν καὶ πῶσιν ὀπηδεῖ.
 Ζῶς ἢ πατὴρ τρίτον ἄλλο γῆν μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον ποίησ', οὐκ ὀργυρῶν ἐδὲν ὁμοῖον,
 Ἐκ μελιῶν, δεινὸν τε καὶ ὀμβρῶμον· οἷσιν Ἀρη
 Ἐργ' ἐμελε σονόεντα καὶ ὕβριες· ἐδὲ π σῖτον
 Ἡθιον, ἀλλ' αἰδάμαντο ἔχον κρεττόφρονα θυμὸν
 Ἀπλάσιοι· μεγάλη ἢ βίη καὶ χεῖρες ἀπλοῖ
 Ἐξ ὧμων ἐπέφυγον ὅππῃ σβαροῖς μελέεσσιν,
 Τοῖς δ' ἰὼ χάλκεα μὲν τόλχεα, χάλκεοι δὲ τε οἶχοι,
 Χαλκῶ δ' ἐργάζοντο. μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρον.
 Καὶ τοὶ μὲν χεῖρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύτες

140

145

150

131. Ἀπείλων] Αὐξάνων. *Guicetus.*

136. Ἰερῶν ἐπὶ βωμοῖς] An scribendum ἱερ' οἷς ἐπὶ βωμοῖς, hoc est, ἱερῶν. Homerus tamen ἄλλ' αἰδ' ἄλλ' ἱερῶν θεῶν, hoc est, fecit, sacrificavit. ἔρδην facere. Virg. *Cum faciam vitulā.* *Idem.*

137. Κατ' ἡθεα] An? per colonias, oppidatim, pagatim, supple sacra facere place. non ex more, ut vulgò exponitur. *Idem.*

138. Κρονίδης ἔκρυψε] Subintellige τῇ γῇ. Infra: αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γῆν καὶ γαῖαν κάλυψε. *Idem.*

141. Τοὶ μὲν ὀπιχθόνιοι] Tzetzes legit ὀπιχθόνιοι. *Idem.*

145. Ἐκ μελιῶν] Scribendum οἷα π μελῆς δεινὸν τε, pro ἱερῶν τε δεινὸν τε. Hesych. ἐμμελῆς, ἀνάρμενος, ἀπικῆ, ἀρρυθμῶ. ἐμμελῆς δὲ οἷα καὶ μέλας, sonus quasi dissonus, abionus. Aliò spectant quæ cecinit Virgilius *Æn.* VIII.

*Hec nemora indigena Fauni Nymphaque tenebant,
 Gensque virum truncis & duro robore nata.* *Idem.*

148. Α-

Nutriebatur crescens valdè rudis domi sua:

Cum verò adolevisset, & ad pubertatem venisset,

Paucillum vivebant ad tempus, dolores habentes

Ob stultitias. injuriam enim pravam non poterant

A se mutuò abstinere, neque Deos colere

Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,

Ut justum est hominibus ex more. Hos quidem deinde

Jupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores

Non dabant beatis Diis, qui Olympum habitant.

At postquam & hoc genus terra occultavit,

Hi quidem terrestres beati mortales vocantur

Secundi: sed tamen honor etiam hos sequitur.

(num

Jupiter verò pater tertium aliud genus variè loquentium homi-

Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,

E fraxinis, vehemens & robustum: quibus Martis

Opera cura erant luctuosa, ac injuriæ: neque ullum cibum

Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,

Inaccessi: magna autem vis & manus invicta,

Ex humeris, nascebantur in validis membris.

His erant anea arma, aneaque domus:

Ære verò operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.

Et hi quidem manibus suis interfecti,

148. Αἰσχροὶ] Idem ac αἰσχροί, vel αἰσχροί, qui inimicâ manu non possunt tangi, vel quibus manus injici non potest, sine periculo. Aliquoties in Herculis Scuto idem observavimus. Clericus.

151. Μάλας δ' ἴσως αἰδέσθω] Si constarent sibi figmenta Poëtica, hanc progeniem occidisse oporteret, ante tempora Promethei, qui ferri cudendi artem invenisse à Poëtis, magno consensu dicitur. Verum non tantopere exulta erat ars mentiendi, iis temporibus, ut mendacii partes consentire necesse esset. Clericus.

152. Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας] Non intellexerunt Græci interpretes & cum iis Latini ἀγλαῖς, quas Poëta ponit inter λίξας diversarum ætatum. Quas sine λίξῃ interiisse dicit, eas ait vel δαμῶναι, vel θανάτῃ κατέπλεσθαι. Quas autem significare vult λίξας constitui ex se, nec interiisse funditus; ait ὑπὸ γῆς κατέπλεσθαι: quod primæ & secundæ ætati contigit. Tertia ætas contrâ, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας ὑπὸ σφίγγας δαμῶντας ἔχουσιν ἐς αἰῶνιαι δόμοι κρυεργῷ Αἰδῷ Νάυμοι. Tales ἀγλαῖς

Βῆσαν ἐς Διῶεντα δόμον κρυερῷ Αἴδαο,
 Νώνυμοι θάνατον ἧ καὶ ἐκπαύλας περ ἐόντας
 Εἴλε μέλας, λαμπρὸν δὲ ἔλιπον Φάος ἡελίοιο.

155

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γῆρ' ἦ καὶ γαῖα κάλυψεν,
 Αὔθις ἐτ' ἄλλο τέταρτον ὅππ' ἔχοντι περυσσοτέρῃ
 Ζῶς Κρονίδης ποίησε δικαιοτέρον καὶ ἄρειον,
 Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γῆρ', οἳ καλέονται
 Ἡμίθεοι περτέρῃ γῆρ' κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Καὶ τὸς μὲν πόλεμος τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,
 Τὸς μὲν ἐφ' ἐπὶ ἀπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ,

160

Διασολαί Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ. Ὀππότρε' πῖδι ἱεζα
 μετ' ἀμφοτέρωσιν ἔθηκε Τὸν δὲ ἀποφθίμενον δυνάει δόμον Αἴδου εἶπον.
 Ubi manifesta fit Διασολή, non placet tamen frigida illa Grammati-
 corum. Eustath. πῖ δὲ ἀποφθίμενον δύνει ἐς αἶδον, ὡς διασολῶν ἔρηται
 ἢ διχα φθόρε μιν δουρῶν δυνάει εἰς αἶδον, ὅππ' ὁ Πειρίθης, καὶ ὁ Θρασυδής,
 καὶ ὁ Οἰδαστός, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον
 δύνει εἰς αἶδον dixit, ὡς Διασολῶν: ita Hesiodus homines ætatis ter-
 tia, βῆσαι εἰς αἶδον, sed διαμειδέντας ὑπὸ σφετέρῃσι χερσὶ: secundò γυνύ-
 ρως. Observatio illa etiam magis necessaria est in Heroum ætate,
 quam duplicem tacet: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, &
 qui Trojanum. Priores interiisse dicit sine λήξει, sicut tertiam: po-
 steriores partim interiisse, partim λῆξιν habuisse, idque ἐν μεταφύσει
 ἔστι. Divisio quam malè per eperunt interpretes, ibi est:

Εὐθ' ἦτοι τὸς μὲν θανάτῳ τέλ' ἀμφιγέλυψε,

Τοῖς δὲ διχ' ἀνθρώπων.

Illud enim τὸς μὲν & τὸς δὲ eos distinguit qui funditus interierunt,
 ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Qualis apud Home-
 rum Menelaus est, cui prædicit Proteus:

Σοὶ δὲ ἔδιδόμην ἱπποδρόμους, ὦ Μενέλαε,

Ἀλλὰ ἐν ἰπποδρόμῳ θανέειν, καὶ πότμῳ ἰπποδρόμῳ,

Ἀλλὰ σ' ἐς Ἡλύσιον πεδῖον, καὶ πύργῳ γαίης

Ἀθάνατοι πέμψουσιν

Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas
 beatorum Thebis constituisse. Thebanos Hesiodus sine λήξει, suo sce-
 lere, interiisse dicit, nec λῆξιν constituisse. Trojanos partim interiis-
 se, partim λῆξιν constituisse cognominem, id est, Heroicam; qui-
 bus opponuntur οἱ γυνύρως θνήσκοντες. Ex iis maximè excipiebantur
 illi qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne lo-
 cum quidem in sua γυνύρῳ concessit Homerus, quòd funditus interiis-
 se existimaretur. Quod & Synesius notavit: Εἰμὶ δὲ ἐν τοῖς θνήσκουσιν,
 ὅμνη

*Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis
Ignobiles: mors autem, tametsi terribiles erant,
Invastit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.*

*Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursum aliud quartum in terra multorum alumna
Jupiter Saturnius fecit justius & melius,
Virorum heroium divinum genus, qui vocantur
Semidei, priore atate, per immensam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna gravis, (ram,
Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmaeam ter-*

ὁμοιωμαὶ τοῖς θεοῖς ὃν φιλοσοφία περισσεύει, τὸ Ὀμηρικὸν ἔθροισεν ἐκείνο, καὶ ἄρα αἰσθητὴς εἶναι, ὅτι καὶ ὑδαῖς θάνατον, ὁλοθρον εἶναι καὶ αὐτῆς τὴν ψυχῆν· λέγει γάρ ἐστιν ὅπως τὸ ἐπὶ τῶν Λῆας δὲ ἐξαπολώλει ἐπὶ πέντε αἰμαυρὸν ὕδωρ, ὅτι ἐν θαλάττῃ θάνατον ἀπερριπτόμενον ἀπώλειαν εἶναι πτόμενον. εὐδὲν γὰρ ἄλλω ἐξαπολωλέναι φησὶν, ἀλλ' ἔκαστος ἀποθνήσκων, αἰδὼς δὲ ἐξεδόκη. ταῦτ' ἄρα καὶ ἐν δυοῖν νεκυῖαι ὁ μικρὸς Λῆας ὑδαμὺς & δράκοντος εἰσενήκεν, ὡς τὴν ψυχὴν ἐκ οὐκ οὐκ ἐν αἵματι. Heinsius.

158. Δικαιοσύνη] Si ætas illa melior fuit antecedente, sceleratissimam profectò fuisse priorem oportuit: quæ enim scelera de hac non narrantur? Quàm conscelerata fuit Oedipi familia? Quàm mali homines, Troicis temporibus? Verùm *Homerus* usque adeò laudarat eos, qui ad Trojam bellum gesserant, tàmque caros Diis descripserat, quamquam merps latrones, si rem introspeciamus; ut *Hesiodus* deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic temerariæ priorum ætatum laudes ad posteros transmittuntur, & quos vituperaremus, si de iis sine præjudicio judicaremus, ad cælum tollimus, quia sunt olim à Majoribus nostris, præ imperitia, laudati. *Cleonicus*.

162. Τὸν μὲν ἐφ' ἐπικυλῶ] Intelligit non tantum τὸν ἐπὶ ἐπὶ Θήβαις dictos, sed etiam eos qui Εὔπηροι dicebantur, id est, τὸν ἐπὶ τῇ ἐπὶ Θήβαις filios. Utrique Thebas adorti sunt. *Diodorus Siculus* libro III. Οἱ δὲ τῶν παίδων Εὔπηροι ὀνομαζόμενοι, τὸ τὸν πατέρα θύναται ἐπὶ τὸν πόλιν, ἔγνωσαν στρατεύειν καὶ ἐπὶ τὰς Θήβας. *Aeschylus* quoque non tantum Εὔπηροι ἐπὶ Θήβαις tragicædiam, sed etiam Εὔπηροις scripsit. Ex ea interpretes *Pindari* versus ὡς ἐκράσαντο adferunt: καὶ καὶ Αἰχμῶλ' ἐν Εὔπηροις.

Λαίβα Διὸς μὲν πρῶτον ὠρεῖς γάμον

Ἡρᾶς π. τίς τι δόσπερον κράσιν νέμω.

Τελίω Διὸς σωτῆρ' ἐκταίαν λίβα.

qui corruptissimè ibi scribuntur. Et *Androgonus* ab *Athenæo* narratur ἐν μαρτυρίᾳ τὸν Εὔπηρον. Heinsius.

Σῆλεσε μάργα μύθους μήλων ἔνεκ' Οἰδιπόδ' αὖ
 Τὸς ἧ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
 Ἐς Τροίλῳ ἀγαγὼν, Ἐλένης ἔνεκ' ἠὺκρόμοιο·
 Ἐνθ' ἦτοι τὸς μὲν θανάτῳ πέλα' ἀμφεκάλυψε.
 Τοῖς ἧ δὲχ' ἀνδράπων βίον καὶ ἦδ' ὁπάσας
 Ζῶς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς πέρας γαίης
 Τηλεῖ ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνῳ ἐμβασίλδω.
 Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἐν μακάρων νήεσσι παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνῳ

165

170

163. Μήλων ἔνεκ' Οἰδιπόδ' αὖ] Κτηματικ. hoc est, rerum, regni. Gnetius.

163. Μήλων ἔνεκ' Οἰδιπόδ' αὖ] Tametsi rectè Interpretes Græci observarunt μῆλα hic dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non censuimus opes, pro ovibus, in translatione verbis usque adeò adstricta; cùm nihil vetet oves nos in ea interpretari, ut μῆλα in Græcis Hesiodi verbis. Hebræi מִקְנֶה mikneh promiscuè vocant divitias & pecudes; quia, ut omnibus notum, divitiarum antiquissimis temporibus in pecudibus præsertim erant sitæ. Clericus.

165. ἦθ' αὖ] Lucretius quietes vocat. Scaliger.

171. Ἐν μακάρων νήεσσι] Etiam si Homerus insulas non memoravit, attamen plerique eum auctorem hujus fabulæ fuisse volunt; inter quos Strabo, qui Lib. I. à Poëta Elysium campum dictas beatorum insulas fuisse contendit. Profert p. 2. celebrem locum ex Odyss. Δ. ubi describuntur campi Elysi. Quibus subjungit: καὶ αἱ τὴν μακάρων δὴ νῆσι πρὸς τὴν μαυριδίαν εἰς τὴν ἰχθυήσαντα θύσαν: beatorum verò insulae sunt à regione ultima Mauritania ad occasum. Attamen Elysios campos quaerit etiam in continente Hispania, addit enim: καὶ δὲ μακάρων περὶ τὴν ἰβηρίαν τὸ πύθην πέρας: eodémque Hispania occidentis fines pertinent. Verùm hoc posterius copiosius proficitur Lib. III. p. 1031 & seq. ubi docet Poëtam, cùm fieret multas expeditiones in extremam usque Hispaniam susceptas fuisse, & de fertilitate earum orarum à Phœnicibus aliquid rescivisset, ibi piorum sedes sitas & Elysium campum finxisse. Adsentitur ei Eustathius, ad memoratum Homeri locum, cujus imitatore Hesiodum hic esse leberide cæcior viderit. Idem etiam senserat Plutarchus, quem vide non procul ab initio vitæ Sertorii. Hac ex schedis paternis. Ceterum quod habet Strabo de Phœnicibus qui fertilitatem Bætici ex Homero descriperant, viam ostendit Sam. Bocharto inveniendæ rationis, cur campi illi Elysi dicti sint. In lingua, nimirum, Phœnicia, ܕܝܠܝܝܬܝ balizim dicuntur gaudentes. Eum adi Chanaanis Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim Homerum finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua nemo

Perdidit pugnantes propter oves Oedipi;
 Alios verò in navibus trans ingentem maris amplitudinem,
 Ad Trojam ducens, Helena gratiâ pulchricoma:
 Ubi mors quoque oppressit illos.
 Iis autem seorsum ab hominibus vitam & sedem tribuens,
 Jupiter Saturnius pater constituit eos ad terræ fines.
 Procul ab immortalibus Saturnus horum Rex est.
 Et ii quidem habitant securum animum habentes
 In beatorum insulis, juxta Oceanum profundum,

nemo antè, apud Græcos, quidquam dixisset; sed cùm dudum recepta hæc esset opinio, nec constaret quo rerum naturæ loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in ultima Hispania, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. *Clericus.*

171. Παρ' Ωκεανὸν βαθυδύνῳ] Veteres Critici, totum hoc, παρ' Ωκεανὸν, interpretati primò omnium videntur in τῷ αἰέρι: postea vocem Ωκεανὸς ita sumserunt, quasi quæ per se τῷ αἰέρι designaret. Hesych. Ωκεανὸς αἰρ, θάλασσα. Item, Ωκεανὸς πόντος, τῷ αἰέρι αἶς δὲ αἰ ψυχὰς τῷ πλατύνειν λανθαρῶσι. Postremò alia. Atque hinc Heroas suos, qui παρ' Ωκεανὸν constituuntur, *Aëris in latu campis* constituit Maro. At Græci interpretes magno se ἀποπήσαν traduxerunt, cùm, παρ' Ωκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸ Ωκεανὸν, quod & reliqui secuti sunt. Melius multò & prudentiùs Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

*Verùm ultra Oceanum sacro contermina fonti,
 Lethæos latices & sacra oblivæ potat.*

Quod Græcè esset πέρα τῷ Ωκεανῷ. Ceterùm cur ibi Heroas constituat Hesiodus, ratio hæc est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant τῷ αἰέρι διαίτης, quæ justissima & facillima, καὶ μὴ διαμεινέσθαι, è terra petebatur priùs: postea cùm Oceanum πέρα νηυσὶν tentarent, actum de justitia fuit. Atque hæc causa vera est, cur Hesiodus vitam illam, quam Homerus βίον ῥήϊον vocat, ultra Oceanum esse voluerit, quòd nihil plus commercii cum Oceano & ejus præfide Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Hesiodi interpretes, eleganter, ubi αἰεὶ μακρίαν & eorum νόστον agit, negat illis πόντον ἔδωκε αἰεὶ διαίτην εἶναι. Quem locum in hanc sententiam & Theon adducit. Verba ejus sunt ad illum Arati, ubi Astræa describitur, & de sæculis agitur: Αὔτως δ' ἔξωον. χαλεπὴ δ' ἀπὸ κοινοῦ θάλασσα. ἐκείνη τὰ ἐπιχόρεια ἤρκετ περὶ καὶ ἤρκεισε. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόντος ἔδωκε κατὰ αἰεὶ διαίτην. Ubi legendum κατὰ αἰεὶ διαίτην ex ipso Pindaro. Opponit κατὰ αἰεὶ διαίτην Oceani, τῇ ῥήϊν βιοτῇ. Quamvis nobis ipse Arati locus quoque usui esse potest, ubi hunc βίον ῥήϊον describens Oceanum

num

Ὀλβιοὶ ἥρωες· τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
Τεῖς ἔπειτα θάλλοντα φέρει ζείδωρ ἄρουρα.

Μηκέτ' ἔπειτα ὠφειλὸν ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
Ἄνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρὸς θεοὺς θανεῖν ἢ ἔπειτα γυῖα.
Νῦν γὰρ δὴ γῆ ἐστὶ σιδήρεον· ἔδ' ἐπὶ ἡμᾶρ
Παίσσονται καμάτια καὶ οἰζύη, ἔδ' ἐπὶ νύκτωρ
Φθειρόμενοι χαλεπαῖς ἣ θεοὶ δώσονται μερίμνας.
Ἀλλ' ἐμπης καὶ τοῖσι μεμίζεταί ἐοδὸν κακῶσιν.
Ζῶς δ' ὀλέσθ' καὶ ἴδω γῆν μερόπων ἀνθρώπων,

175

180

num ab illis sejungit : Ἄλλως δ' ἴδω. χαλεπή δ' ἀπείκετο θάλασσα, καὶ βίον ἔπειτα θανεῖν ἢ γυῖα. Sicut ante ἐπιθυμίαν & τὸ ἐπιθυμητὸν, Oceanus ignotus erat, aut semotus: ita Heroum καὶ τὰ μακάρων animæ ultra Oceanum constituuntur, quod extra ἐπιθυμίαν sint, qua qui carent βῆσιν ζῶειν dicuntur. Veteres enim, teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦς eleganter interpretatus est, justitiæ locum esse existimabant ἀποδοθείσης γαρρίας, πικρίας δὲ ἀποαποδοθείσης. Hesiodus in hoc libro (nam in eo laboramus ut auctorem, præcipuèque mentem hujus libri interpretemur) injustitiæ pœnam constituit τὸ Ὠκεανὸν, tamquam necessarium, à quo etiam justos separat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut ne Oceano quidem opus habeant. Θέλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές, ἔδ' ἐπὶ τῶν Νείαςονται, καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρ ἄρουρα. Ipse Poëta cur Heroas suos παρ' Ὠκεανὸν constituat, causam satis ostendit, cum addit, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν Τεῖς ἔπειτα θάλλοντα φέρει ζείδωρ ἄρουρα. Terræ enim fructum, quem ῥήϊον βίον vocant, Oceano opponit; sicut Horatius paratas epulas, ut alibi ostendimus, mari & mercatura. Poterat præterea epithetum βαρυδίνης grammaticos in officio continere, & eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent, quæ nihil præter ostentationem nobis eorum detegunt, ut cum de Horizonte & aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt, simplicissimè locutus erat, cum οὐρανὸν μακάρων νόστον dixerat. Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροισι λιγυπνεύουσας αἴητας Ὠκεανὸς ἀνίστην. Duo enim significarat Poëta: primò secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum statuunt, pro diversis ejus partibus, sicut Herodotus fluvios τὰ αὐρῶν, id est, vaporum, qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus ἀνιφίληται à quodam dicitur. Secundò, ostendit situm eorum οὐρανὸν εἶναι, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπὶ πλοῦν, ut magistri loquuntur, & frustra: vel, quod sæpè facit, ὡς τοῦτο φιλῶν αἵετοι μέλισσαι, sed ut dixi. Notarunt jam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere πᾶσι θάλασσαν καὶ τὸ Ὠκεανὸν Ἡσίοδῳ βλάσφημον εἶναι. Ceteri Poëtæ cum Hesiodum

Felices heroës: his dulcem fructum

Ter quotannis florentem profert fecunda tellus.

O utinam ego quinto non interesset

Hominum generi, sed aut mortuus esse prius, aut postea natus!

Nunc enim genus est ferreum: neque umquam aut die

Quiescent à labore & miseria, aut nocte

Corrupti: graves verò Dii dabunt curas.

Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.

(num,

Jupiter autem perdet etiam hoc genus variè loquentium homi-

nodum & Homerum non benè percepissent, ipsum Ω'κειανόν sedem beatorum statuerunt. Plato in Phædone τ' Ω'κειανόν τῷ Α'χίεργῳ simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam ii, quos Patriarcha Photius notat scripsisse, τῶν εἰς αἶδον κρείσσειν παρὰ τ' Ω'κειανόν γε- γνηῶς τῷ Ο'δυσσεύ, ὃ κατὰ τὸν Σικελίαν. ubi παρὰ Hesiodico modo sumitur. Heinsius.

174. Μυκάτ' ἔπειτ' ἄφειλον ἐγώ] Hunc locum eleganter expressit Valerius Cato:

Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor atas?

Infelix ego, non illo qui tempore natus,

Quâ facilis natura fuit: sors ô mea lenta

Nascendi, miserumque genus, & sera libido

Tanta mea, &c.

Opponit minorem ætatem, id est, τὸ πέμπτον γένος, ἑσπεῖς καὶ ἡρώεσσι. Deos *atatem auream* vocat: quia ætas illa τοὺς δαίμονας κατὰ λῆξιν constituit. *Facilem naturam* dixit, τ' ῥῆϊσιν βίον. Legendum autem versu secundo, *Sors ô mea lenta Nascendi*. Ita planè mentem Hesiodi dat. Heinsius.

175. Ἡ ἔπειτα γένος] Hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futuræ. Guilielmus.

176. Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον] Ætas igitur hæc proximè successerat Troicæ. Quando autem hic *atatem* dicimus, intelligimus γένος, hoc est, *prolem* quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natorum, sed per majorem annorum numerum florentium. Ceterum quid deterius habuerint Hesioidea tempora Troicis, me nescire fateor. Præsentia, nimirum, dumtaxat mala sentimus, præteritorum obliti. Clarissimus.

176. Νῦν δὲ δὴ] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ summi ὁμηροὶ à Grammaticis dicuntur: tale est illud Homeri:

νῦν μὲν γὰρ καὶ ἔλθεις πόλιν εὐρυγύαν.

Εὐτ' ἂν γενόμενοι πολιορκήσῃσι πλείθυσιν.

Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοῖός, ἔδ' ἐπὶ παῖδες,

Οὐδὲ ξῆνός, ξεινοδόκῳ, καὶ ἑταῖρος, ἑταίρῳ,

Οὐδὲ κασίγνητός, φίλος, ἕσεται, ὡς τὸ παῖρ περ.

Αἴψα ἣ μετ' ἄσπονδον ἀπμήσσει τοκῆας.

185

Μέμψονται δ' ἄρα τὰς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσιν

Σχέτλιοι, ἔδ' ἐθεῶν ὅπιν εἰδότες· ἔδ' ἐμὴ οἱ γὰρ

Γηράντεσσι τοκῆσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,

Χειροδόκα. ἑτέρος δ' ἐτέρη πόλιν ἐξαλαπάξῃ.

Οὐδέ τις δούρεα χάρις ἕσεται, ἔτε δικάει,

190

Οὐτ' ἀγαθόν. μάλλον ἣ κακῶν ῥεκτῆρας καὶ ὕβριν

Ἀνέρας πμήσσει. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς

Οὐκ ἔσται. βλάβη δ' ὁ κακὸς τ' ἀρεῖονα φῶτα,

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοῖός.] Ex his ferrei sæculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contra inter præcipuas felicitatis notas recenset Hesiodus, in sequentibus, similitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, dissimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii suspensionem moverent. Res manifesta fit ex hisce Catulli versibus, in Juliae & Mallii Epithalamio:

*Torquatus volo parvulus,
Matris è gremio sua,
Porrigenz teneras manus,
Dulce rideat ad patrem
Semibiente labello.*

*Sit suo SIMILIS patri
Mallio & facile insciis
Noscitur ab omnibus,
Et PUDICITIAM sua
Matris indicet ore.*

Sic & Theocritus in Encomio Ptolemæi:

*Ἀτρεγὺς δ' ἡ γυναικὸς ἐπ' ἀλλοτρίῳ νότῳ αἶψιν,
Ῥηΐδια δὲ γυναι, τίκεια δ' οὐ ποτ' ἰοικόντα πατρί:*

*Mulieris autem conjugali amore carentis in alieno viro semper est animus.
Sed facilis cognitu est soboles, nec liberi umquam sunt similes patri. Ex paternis schedis. Clericus.*

182. Οὐδ' ἐπὶ παῖδες.] Hic distinguendum videtur, & πλείους στυγὰς ponenda post παῖδες. *Guierus.*

186. Βάζοντ'] Βάζοντι pro βάζοντι, ut ἄσπονδον ἔστιν Homero. Sed iste versus ἰωνοποιός. *Idem.*

187. Οὐδ'

Quum vix nati canescant.

Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,

Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,

Neque frater amicus erit, ut antehac:

Celeriter verò senescentes contumelia afficient parentes.

Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis.

Impii, neque Deorum vindictam veriti, neque hi sanè

Senibus parentibus educationis præmia reddent

Violenti. alter autem alterius civitatem diripiet.

Neque ulla pii gratia erit, neque iusti,

Neque boni. magis verò maleficum & injurium

Virum colent. Iustitia autem in manibus & pudor

Non erit. Ladétque malus meliorem virum,

187. Οὐδὲ θεῶν ἔπει εἰδότες] *Neque Deorum ultionem veriti. non, oculum. hoc est, poenam quæ à tergo sequitur. Tibull. Nesciat ultor post caput esse Deum. Σχίστω. à χίω, χιτὶς, ἀχίστω. item à χέτω, χέτω, χετὰς, χέτω, coërcendus, malus, miser. Idem.*

189. Χειροδίκαι] Observarunt jam olim veteres commentatores in Homero & Hesiodo πάθος quoddam in compositis quibusdam ἀντιπείθεον: quod directè cum simplicibus pugnat. Sic μέγας θυμὸς, τὸ πολὺ ἔχει. cùm μεγαθύμος sit ὁ μεγαλόφρων in virtutibus, καὶ μεγαλόφρων. Sic ὁ δίκαιος ἐν χερσὶν ἔχει est ὁ δίκαιος, χειροδίκαιος ὁ ἀδίκος. Utrumque notavit vetus quidam magister olim ad Poëtam: Μέγας ἄρ' ἔστι θυμὸς, τὸ πολὺ ἔχει. μεγαθύμος δὲ, ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόφρων. ἔστι καὶ παρ' Ἡσιόδου ἀφ' ἑρμῆος ὁ χειροδίκαιος, καὶ ὁ ἐν χερσὶν ἔχων τὸ δίκαιον. χειροδίκαιος ἄρ' ἔστι σιωπῆτος ὁ βίαιος, καὶ ὅτι ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλ' ἐν χερσὶ πάντες ἰαυτοῦ, πείθεσθαι ἔχον τὸ δίκαιον. δίκαιος δ' ἔχων ἐν χερσὶν, ὁ δίκαιος καὶ αἰεὶ πρὸς χερσὶν αἰὼν φέρων τὸ δίκαιον. Utrumque tamen pro altero poni potest, ut jam videbimus. Heinsius.

190. Οὐδὲ τις αἰδέσθαι] Subintellige ἀνδρὸς. Guetius.

191. Ὑβρις pro ὑβριστῶ, quamvis possit excusari. Scaliger.

191. Ὑβρις] Ὑβρις ὁ ἀδίκος, ὑβριστής. Guetius.

192. Δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς Οὐκ ἔστι] Distingui hoc modo etiam aliâ ratione & contrariâ potest. μάταιος δὲ παλαιὸς πεπρωμένος καὶ ὕβρις Ἀνίσταται. δίκη δ' ἐν χερσὶ, καὶ αἰδὼς Οὐκ ἔστι. Illud autem δίκη δ' ἐν χερσὶ, tum eadem ratione dicitur, quâ χειροδίκαιος infra dicuntur αἱ ἀδίκαι. Sic nunc δίκη δ' ἐν χερσὶ ἔστι, est, ἀδίκαι ἔστι. Nam idem illud πάθος significationis contrariæ in simplicibus esse potest, quod in composito. Euripides Bacchis χερσὶ δίκαιον dixit τὸ βίαιον, καὶ τὸ βίαιον. Καὶ τὸ δὲ ἂν πεπρωμένον πῶς παλαιὸν πεπρωμένον Μυκηναῖοι ἔχουσιν ἐν χερσὶ δίκη. Heinsius.

Μύθοισι σκολιοῖς ἐλέπων, ὅπῃ δ' ὄρεον ὀμεῖται
 Ζῆλ' δ' ἀνθρώποισιν οἷζυροῖσιν ἅπασιν
 Δυσκέλαδ' ἀκαχάρ' ὀμαρτύσθ' συγερῶπης.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλύμπῳ ἅπ' ἡθονὸς ὠρυοδείης,
 Λαοκτοῖσιν φασέεσσι καλυψαμένην χροά καλὸν,
 Ἀθανάτων μὲ Φῦλ' ἵττω, περιλιπόντ' ἀνθρώπους,
 Αἰδῶς καὶ Νέμεσις. τὰ δ' αὖ λείφεται ἄλγεα λυγρὰ
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι. κακὰ δ' ὅκ' ἔσεται ἀλήη.

195

200

Νῦν δ' αἶνον βασιλεύσ' ἐρέω φρονέεσι καὶ αὐτοῖς.
 Ὡς δ' ἱρήξ' ἐπρόειπεν αἰηδόνα ποικιλόδειρον,
 Ὡς μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρον ὀνύχεσσι μαμαρπῶς.
 Ἡ δ' ἐλεὼν, γναμπλοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι,
 Μύρετο. τὴν δ' ὅγ' Ὀπικρατῆος πρὸς μῦθον ἔειπε·

205

Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχῃ νύ σε πολλὸν δροίαν.
 Τῇ δ' εἰς, ἥ σ' ἂν ἐγὼ περ ἄγω, καὶ αἰοιδὸν εἴπω.
 Δεῖπνον δ' αἶκ' ἐθέλω ποιήσμαι, ἢ ἐμεθήσω.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀνιφερῖζεν·
 Νίκης τε σέρεται, πρὸς τ' αἰχρῶσιν ἄλγεα πάσχει.

210

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ', ταυυσιπτεροῦ ὄρενις.
 Ὡς Πέρση, σὺ δ' αἶκε δίκης, μὴ δ' ὕβριν ὀφειλέε.
 Ὑβρις γάρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶ. ἐδὲ μὲν ἐοθλὸς
 Ῥηιδίως φερέμεν διώαται, βαρύντ' δέ θ' ὑπ' αὐτῆς,

215

194. Εἰπὼν] Appellans, incessens, increpans, ἐνέπων. ἐπὶ δ' ὄρεον ὀμεῖται, hoc est, ἐπομεῖται ὄρεον. τρωῆσις. Gnuetius.

196. Δυσκέλαδης] Κακὰς φήμας ἐγγύρων, malos rumores. alias rancus. malè expof. Idem.

199. Ἰπὼν] Abibant, ut inferiùs, λέψεται. Idem.

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniam γ. 223. Hæc est altera illa Nemesis, quæ homines, non secus ac pudor, ad virtutem incitabat. Proprie est νέμεσις, justa vituperatio, quo sensu sæpè, apud Homerum, occurrit, ut animadvertit Eustathius; cujus vituperationis metu, à delinquendo abstinemus. Ideò cum Pudore conjungitur hîc ab Hesiodo. Quare idem Grammaticus observavit ὅτι ἡ Νέμεσις πρὸς τὴν Αἰδῶν αἰσ πρὸς τὴν λέγεται, Αἰδῶς τε γὰρ ἡ Αἰδὴ τὴν Νέμεσιν συνορῶν ἐπιπροφῇ, Νέμεσις δὲ ἡ μέμψις ἐκ τοῦ ὅτι αἰδύμεθα συνορῶν: Nemefin esse correlatam ad Pudorem; Pudor enim est attentio orta propter Nemefin, (scu Castigationem) Nemefis verò vituperatio ab aliquo quem reveremur profecta.

Verbis iniustis alloquens, pejerabit verò.

Livor autem homines miseros omnes

Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur in viso vultu.

Tum demum ad cælum à terra spatiosa,

Candidis vestibus tecta corpus pulcrum,

Ad Deos ibant, relictis hominibus,

Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graves

Mortalibus hominibus. mali verò non erit remedium.

Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant.

Sic accipiter affatus est lusciniam canoram,

Alitè in nubibus ferens unguibus correptam.

Illà verò miserè, curvis confixa unguibus,

Lugebat: eam autem ille imperiosè compellavit.

Infelix, quid strepis? habet te multò fortior.

Hac vadis, quò te duco, licet sis cantatrix.

Utrum verò libet, vel epulabor te, vel dimittam. (dere:

Imprudens autem, quicumque voluerit cum potentioribus contem-

Quippe victoria privatur, & præter convicia dolores patitur.

Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.

O Persa, tu verò cole justitiam, neque injuriam fove.

Injuria enim perniciofa est tenui homini. nam nec divus

Facile ferre eam potest, gravaturque ab illa,

perfecta. Loca Eustathii indicabit Index Romanus. Hanc Nemesis, pro more suo, *ἡσίοδος* Hesiodus. Altera Nemesis fuit Dea Justitiæ præses, quæ peccata plectere putabatur & quam descripsit *Ammianus Marcellinus* Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut & ad Aët. XXVIII. 4. Clericus.

203. Παικλίδιον] Collo variegatam. vulgò canoram. *Guis-*

205. Πιπτεμένη ἀμφ' ἀνέμοι] Ἀμφιπεπαιμένη ἀνέμοι. *Idem.*

207. Δαίμονις ἢ λίλακος] Ἀ δαίμων, δαίμονος ἢ τύχη, δαίμονος, infortunatus, infelix. Interdum fortunatus, beatus, ut Il. β. π λιλᾶ-
κος;] quid strides? vers. seq. τῆσ' ἡς] Hac ibis. *Idem.*

214. Ὑπερ γὰρ π χυκὴ] Τὸ γὰρ τῇ ὑπερ. vid. Tzetz. *Guis-*

216. Ἐπίρηφ.] Φι adnexum est hic recto casui, cum proprium sit obliquorum, Scaliger.

Ἐγκύρσαι αἵτησιν· ὁδὸς δ' ἐτέρῃφι παρελθῶν
 Κρείσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴχθι,
 Ἐς τέλος ἐξελεῖται· παθὼν δ' ἀπὸ τῆς νῆπιος ἔγνω.
 Αὐτίκα γὰρ τέχῃ ὄρεται αἶμα σκολιῇσι δίκῃσιν.
 Τῆς γὰρ Δίκης ῥόθον ἐλαφύνει ἢ κ' ἀνδρες ἀγνοοῖ
 Δωροφάγοι, σκολιαῖς γὰρ δίκαις κρύνουσι θέμιστας.
 Ἡ δ' ἐπύθει κλαίοντα πόλιν τε καὶ ἡθεα λαῶν,
 Ἡέρεε ἰσομενέην, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
 Οἳ τὴν μιν ἐξελάσσωσι, καὶ σὺν ἰφείαν ἐνειμαν.
 Οἳ γὰρ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδῆμοισι διδῶσιν
 Ἰθείας, καὶ μὴ τι παρεκβαίνουσι δικάειν,
 Τοῖσι πέηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθίσουσιν ἐν αὐτῇ.
 Εἰρηνὴ δ' ἀνὰ γλῶττι κεροττόφθον, ἔδ' ἐπὶ αὐτοῖς
 Ἀρκαλέον πόλεμον περμαίρεται Ἀρύοντα Ζεὺς,

220

225

216. Ἐτέρῃφι παρελθῶν] *Kat' ἑτέραν μερίδα. ardo, alibi δὲ παρελθῶν αἰς τὰ δίκαια κρείσων. Vel sic; ἐτέρῃφι δὲ ἡ ὁδὸς ἢ π, ἐτέρῃφι ex alia parte. Idem.*

217. Ὑπὲρ ὕβριος ἴχθι] Ὑπέρχθι. *Idem.*

219. Ὀρεται] An ἡ ἐπιμερία, ut Heinsius? an ἡ ἐπιτοκίας προνομία, ut Proclus? *Idem.*

219. Ὀρεται] Hic Ὀρεται est Numen, quod præesse sinit Hesiodus religioni jurisjurandi, & de quo Theogoniae v. 231. Sed quare injusta judicia comitari, & quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, ut perjuros judices plectat, quemadmodum ex superioribus & sequentibus liquet. Eodem sensu, Justitia dicitur ἐπίαλ, sequi populos & urbes de quibus poenas sumit, v. 242. Vide & Hieroclem in 2. v. Pythagoricorum Carminum. Similis fictio adhibetur in insigni Oraculo Pythiae, quod exstat apud Herodotum Lib. VI. c. 86. dignumque est quod hic adscribatur:

Γλαῦκ' Ἐπικυδίδη, τὸ μὲν αὐτῇ κεῖσθαι ἔπει
 ὄρεται νικῶσθαι, καὶ χερμάτι ληίσσασθαι.
 Οἷον· ἐπὶ θανάτῳ γὰρ καὶ εὐορκίᾳ μὲν ἄνδρα,
 Ἀλλ' ὄρεται καὶ εἰς ἀνάνυμνον, ἔδ' ἐπὶ χερσὶ
 Οὐδὲ πῶδ' ἐς. κεραυνὸς δὲ μετέχεται, εἰσὶν καὶ πῆμα
 Συνομαρτίας ὁλίσθη θνητῶν, καὶ οἶκον ἅπαντα.

Glaucus fili Epicydidis, in praesentia quidem satius sic jurejurando vincere, & pecunias praeberi. Jura, quandoquidem mos etiam in jurejurando religiosum virum manet. Sed jurisjurandi filius est, qui nomine caret, neque

*Quoties in damna incidit. Via verò altera perveniendi
 Melior ad justa: Justitia enim injuriam vincit
 Ad finem progressa: stultus verò malo suo discit.
 Continuo enim cursu sequitur Jurisjurandi Deus injusta judicia.
 Justitiæ verò fremitus tracta quocumque viri duxerint
 Donis corrupti, pravis postquam sententiis deciderunt res.
 Hac verò sequitur deslens urbemque & sedes populorum,
 Aëre induta, malum hominibus adferens,
 Quique ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.
 At qui jura tam peregrinis quàm civibus reddunt
 Recta, neque à justo quidquam exorbitant,
 Iis floret urbs, populique florent in illa;
 Pax verò per terram abna, neque umquam illis
 Molestum bellum immittit latè cernens Jupiter,*

neque ei adsunt manus, neque pedes; celer tamen consequitur, donec universam correptam sobolem perdiderit, & totam domum. Clericus.

220. Τῆς δὲ Δίκης ῥόθος] Supple γένεταί. ῥόθος, hoc est, ἦχος, ὄρου-
 66, turba. *Guietus.*

222. Ἡθια] Scribendum videtur: πόλις καὶ τὰ, καὶ ἥθια λαῶν, infra:
 γ. 281. Εἴ γάρ τις καὶ ἐθέλη καὶ δίκην ἀγορεύειν. *Idem.*

227. Τοῖσι τέθλε πόλις] Cum hisce temporibus immortalitas ani-
 mi crederetur, mirum est, in recensione poenarum & præmiorum,
 alterius vitæ nullam mentionem fieri. Quod & apud *Homerum*, non
 uno loco, videre est. Perpaucos enim in inferis poenas dare fingit,
 propter insignia scelera; Elysios verò campos implet non bonis, sed
 celebribus viris, quales Heroës Troicorum temporum latrociniiis
 quàm virtutibus clariores. *Clericus.*

228. Εἰρήνη δ' αἶν' ἔλκω κερατφόρῳ.] Subintellige ἐστὶ. *Guietus.*

229. Τικμαίρεται] Meditatur, molitur. Vett. glossæ in notis Hein-
 sii: τιμαίρομαι παρ' Ομήρῳ τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσίοδῳ δὲ τὸ βεβλήναι. Sic
 vers. 237. τοῖς δὲ δίκλῳ Κροῖδης τιμαίρεται. hoc est, βεβλήναι meditatur
 ut sup. molitur. vulgò: parat. *Idem.*

229. Ἀργαλέον πόλεμον τιμαίρεται] Hesiodus voce τιμαίρεται uti-
 tur de Diis, sicut Aristophanes voce ἐπιβεβλήναι. *Pluto:*

Ἀπὲρ 2[9] τί γε πῦρ ἐπιβεβλήναι ποιῶν ἡμῶς;

Loquitur ibi de Jove Carrio, sicut hîc Hesiodus: quamobrem frustra
 non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τι-
 μαίρομαι παρ' Ομήρῳ τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσίοδῳ δὲ τὸ βεβλήναι: quod Co-
 micus ἐπιβεβλήναι dixit. Ceterum, quod notabunt utriusque Poëtæ

Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκασι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
 Οὐδ' ἄτη θάλης ἢ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
 Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἔρρεσι ἢ δρυὶς
 Ἀΐη μὲν τε φέρει βαλάνες, μέσση ἢ μελίσσας·
 Εἰροπύχοι δ' ὅιες μακροῖς κατὰ βεβρύχασιν·

230

Τίκτεσιν ἢ γυναιῖκες ἰοικότα τέκνα γονῶσιν.

235

Θάλασσαν δ' ἀγαθοῖσι Δαμπερές· ἔδ' ὅττι νηῶν

Νείσσονται· καρπὸν ἢ φέρει ζείδωρον ἄρρεα.

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ, καὶ χέτλια ἔργα,

Τοῖσδε δίκλιν Κρονίδης περμαίρεται ὀρύσσει Ζεύς.

Πόλλ' αἰ καὶ ξύμπασα πόλεις κακῶ ἀνδρὸς ἀπήνερα

240

Ὅς τις αἰλιτρεῖν, καὶ αἰτιάσθαι μηχανάσεται.

Τοῖσιν δ' ἔρχομένοισιν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,

Λιμὸν ὁμῶς καὶ λοιμὸν· ἀποφθινύθκει ἢ λαοί.

Οὐδὲ γυναιῖκες τίκτεσιν· μινύθκει ἢ οἶκοι,

Ζηνὸς φρεσμοσιύησιν Ὀλυμπίῃ. ἄλλοτε δ' αὖτε

245

Ἡ τῶν γε στρατὸν ὀρύσσιν ἀπώλεσεν, ἢ τὸ γε τῶν χθονί,

Ἡ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποπίννυται αὐτῶν.

Ὡ βασιλεῖς, ὑμεῖς ἢ κατὰ φρεσίζετε καὶ αὐτοὶ

Τίω δὲ δίκλιν· ἐγὼς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔοντες

Ἀΐαντες λώσασθαι, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι

250

Ἀλλήλους τρέψαι, θεῶν ὅπιν σὺν ἀλέγοντες.

Τεῖς γὰρ μύεροι εἰσὶν ὅττι χθονὶ περλυβοτέρῃ

Ἀΐαντες Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ περμαίρεσθαι ἐστὶ τὸ πλεῖν: antiqua enim lingua τέμνει ita in usu erat. Philosophus Rhetor. 1. τὸ γὰρ τέμνει καὶ πρὸς τοῦτον ἐπὶ κατὰ τὴν ὁρχαίαν γλῶτταν. Heinsius.

231. Θάλης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] Ἀν μεμηλότις? Sic placet Heinsio, & mihi. Θάλης μεμηλότις, οἱ πλεῖστοι μεμηλότις, πολέμοι μεμηλότις, hoc est, πόλεμοι, πολεμικοί. Guicetus.

240. Πόλλ' αἰ καὶ ξύμπασα πόλεις] Si dicerent Poëtæ urbem dare poenas, eo quod viri unius scelera aut prava mores probet, vel certe ferat, cum nec probare, nec ferre deberet; nihil esset cur eos de Numinis iustitia malè sensisse quereremur. Qui enim probat, aut facile patitur scelus, haud melior est eo, à quo perpetratur. Sed cum immeritos dare poenas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo injustitiam

Nec unquam justos infestat homines fames,

Neque noxa: convivia autem celebrant.

*Fert quippe iis terra multum victum: in montibus verò quercus
Summa quidem fert glandes, media verò apes:*

Lanigeræ autem oves velleribus onustæ sunt:

Pariunt verò mulieres similes parentibus liberos:

Floréntque bonis perpetuò: neque navibus

Iter faciunt; fructum verò profert sæcundus ager.

*Quibus autem injuria perniciofa cura est, pravæque opera,
Iis pœnam Saturnius parat latè cernens Jupiter.*

Sapèque universa civitas malum ob virum punitur,

Qui peccat, & iniqua machinatur.

Illis autem cœlitus magnum importare solet malum Saturnius,

Famem simul & pestem; intereunt verò populi;

Neque mulieres pariunt; intereunt familia,

Jovis Olympii consilio. interdum verò rursus

Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut marum,

Aut naves in ponto Saturnius punit illorum.

O reges, vos autem considerate etiam ipsi

Pœnam hanc. propè enim inter homines versantes

Dii vident, quotquot pravis judiciis

Se mutuò atterunt, Deorum vindictam non curantes.

Ter enim decies mille sunt, in terra multorum altrice,

Dii Jovis custodes mortalium hominum;

injustitiam apertè adscribunt. Quamobrem à Philosophis meritò damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum revocare. Clericus.

244. Οὐδὲ γυναῖκες τέκουσιν] Vide exemplum Gen. XX, 17. Adi & Callimachum Hymno in Dianam v. 127. & notata ab Illustriss. Viro Exech. Spanhemio. Clericus.

249. Τὴν δὲ δίκην] Hanc litem meam, non ut interpp. Hanc justitiam. Sic suprà v. 39. οἱ τελευτῶντες δίκην δίδουσι δικέμεναι. Sic Tzetzes. Et inferiùs 269: Τὴν δὲ δίκην πάσης. meam litem. Guistus.

252. Τεῖς δὲ μύεαι] Vide not. ad Theogon. vss. 187. & 215. Invehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad Gentes; sed ita ut liqueat Hesiodi integrum locum ei præ oculis non fuisse. Clericus.

Οἳ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χεῖρ' ἔργα,
 Ἡἶρα ἐσθάρμοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
 255
 Ἡ' δέ τε παρθένοι ἐσὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαῖα,
 Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ο'λυμπον ἔχουσιν.
 Καὶ ῥ' ὅπότε' ἄν τις μιν βλάπῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
 Αὐτίκα παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κροنيῶνι,
 260
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκον νόον· ὅφρ' ἀποτίσῃ
 Δῆμον ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἳ λυγροὶ νοστίντες
 Ἄλῃ παρκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
 Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰθιῦσθε μύθους,
 Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἑπιπείχου λάθεσθε.
 Οἳ αὐτῷ κακὰ τέχῃ ἀνὴρ ἀπὸ κακὰ τέχων·
 265
 Ἡ' ὅ κακὴ βυλὴ τῷ βυλόμενῳ κακίστη.
 Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,

254. Οἳ ῥα φυλάσσουσιν] Sup. γ. 124. *Gruetius*.

258. ὀνοτάζων]. Ab ὀνέω ὀνοτῆς & ὀνοτῆς, apud Apoll. Rhod. ὀνοτῆς, ὀνοτάζω, vitupero, contemno. *Gruetius*.

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων] Clamat, loquitur, vulgò conqueritur. *Gruetius*.

260. ὅφρ' ἀποτίσῃ Δῆμον ἀτασθαλίας βασιλῆων] Vide ad γ. 240. Si ipsa Justitiæ Dea præses efficit ut quidquid delirant Reges plectantur *Achivi*, quamvis improbent ac vitent vitia ac delicta Regum, ubi erit Justitia? *Clericus*.

264. ἑπιπείχου λάθεσθε] Ἐπὶ πείχου λάθεσθε. Τμήσις pro ἐπιλάθεσθε πείχου. *Gruetius*.

265. Οἳ αὐτῷ κακὰ τέχῃ ἀνὴρ] Hos duos versus coherere rectè observavit *Hvinsius*; sed in eo peccat quòd βυλὴ pro ἐπιβυλῇ, *infidus*, accipi debere contendit, quamvis nullà id auctoritate firmare possit. Rem optimè intellexit *A. Gellius* Lib. IV. c. 5. quamquam ei inequitat vir doctus. In Senario: *malum consilium consultori pessimum est*, vocem *consultor* esse eum qui consilium dat, nemo non videt, ut in hisce *Marii* verbis, apud *Sallustium* in Bello Jugurthino: *ego met in agmine, in praelio, consultor idem & socius periculi adero*. Ex *Patris* schedis. *Clericus*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βυλὴ] Hos septem versus, nimirum, hunc, & sex illum sequentes, teste *Proclo*, *Plutarchus* rejiciebat, cui faciliè assentior. *Gruetius*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βυλὴ] Particula δὲ ponitur pro καὶ, ut *Iliad.* A.

Εἰ δὲ σὺ καὶ πρὸς ἰασὶ δια δὲ σε γένετο μύθος.

Qui iudicia observant, & prava opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Iustitia, Jove prognata,
 Augusta & veneranda Diis qui cælum habent.
 Et certè, cùm quis illam ladet impiè contumeliâ afficiens,
 Statim apud Jovem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut luat
 Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Alò inflectunt jus, injustè sententiam pronunciantes.
 Hac caventes, ô reges, corrigite ea quæ dicitis,
 Donivori, injustorūque judiciorum prorsus obliviscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Matumque consilium consultori pessimum.
 Omnia videns Jovis oculus, omniâque intelligens,

Si præstantior es, tēque peperit Dea mater; ubi posterius N est pro κ.
 Ex Patris schedis. Clericus.

266. Η' δ' κκεν βελή] Malè hunc versum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim supinè interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. xi. & Verrii Flacci lib. i. agit: nisi quòd illud ambiguum sit, & utroque modo accipi possit. Ceterum minimè exprimitur istâ interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ἡ κκεν βελή, est, ἡ ἐπὶ βελή. ὁ βελύσας, est, ὁ ἐπὶ βελύσας, hoc est, quod in proximè præcedenti versu fuit ὁ κκεν πύχων. Germanum sensum eundemque planè hi duo versus habent. Posterior à priore divulsus fuit malèque usurpatus. Nam nec τὸ consultor, nec τὸ consulens, quod alii, vocem βελύων exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidia insidiatori pessimæ;* vel, *Malum consilium ei qui concepit pessimum.* Heinsius.

267. Πάντε ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός.] In Hieroglyphicis Ægyptiorum, oculus τὸ δίκαιο significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸ δίκαιον τὴν πύλιν. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς numquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputavimus. Theon Διὸς ὀφθαλμός τὸ δίκαιο interpretatus est. Η' σέδς, inquit, Πάντε ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός. τὸ δίκαιο κκεν καλόν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. Heinsius.

Καί νυ τὰδ', αἶψ' ἐθέλῃς, Ὀπιδέρεται· κδ' ἐ λήθη

Οἴλω δὴ καὶ τῷδε δίκῃ πόλις ἐντὸς ἑέρχεται.

Νῦν δ' ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος

270

Εἴλω, μὴτ' ἐμὸς υἱός. ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον

Ἐμμελῆς, εἰ μείζω γε δίκῃ ἀδικώτερος ἔξω.

Ἀλλὰ τὸ γ' ὅπως ἔολπα πλεῖν Δία περπικέραυτον.

ὦ Πέρση, σὺ δ' ταῦτα μὲν φρεσὶ βάλλεο σῆσιν,

Καί νυ δίκης ἐπάκβε, βίης δ' Ὀπιδέρεο πάμπαν.

275

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων.

Γ' ἔχουσιν μὲν καὶ θεοὶ καὶ αἰωνοῖς πετεηνόεσσι,

Ἐσθ' αἰδέσθαι, ἐπεὶ καὶ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.

Ἀνθρώποισι δ' ἐδωκε δίκῃ, ἥ πολλὸν αἰεὶ σὴ

Γίνεται. εἰ γάρ τις καὶ ἐθέλῃ τὰ δίκαια ἀγορεύειν

280

270. Νῦν δ' ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς &c.] Virum optimum non fuisse Hesiodum, si modò dicti hujus sui memor fuerit, intelliget quisquis secum animo reputabit virtutem, in hisce terris, nunquam fuisse vitio beatiorē, si omnia expendantur; imò verò semper fuisse gravissimas querelas de infelicitate bonorum. Non satis ergo cautè faciebat, qui virtutem suam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine exspectaret, & quam perpauci consequuntur. *Cleonicus.*

273. Ἀλλὰ πῶς οὕτως] Ut, scilicet, injustus litem vincat. *Guicciardus.*

274. Γ' ἔχουσιν μὲν καὶ θεοὶ] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est verius istos:

Naturâ hominibus omnia sunt paria,

Qui pote plus urget, piscis ut sapè minatus

Magnus comest, ut aves enicat accipiter. Scaliger.

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων] Josephus Lib. I. E. contra Apionem, p. 1070. negat olim fuisse notum nomen legis, apud Græcos, eò quòd, apud Homerum, non existeret vox νόμος, sed suppar ei Hesiodus ostendit hominem falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo quopiam, à quo hoc acceperat argumentum. Verba ejus sunt ποιεῖ αὐτὸ τὸννομα πολλά· ἐγνώσαντο παρὰ τοῖς Ἑλλήσι· καὶ μέγας Ὀμήρου ἐδάμει τὸ ποιήσας αὐτὸν χροτάμει· ne novum quidem (legis) olim notum erat apud Græcos. Testis Homerus, qui nusquam in suis poematibus eò usus est. Verùm casu contigit eam vocem non adhiberi ab Homero, qui sinè integram Linguam Græcam suis versibus non est complexus: quemadmodum in Cicerone desunt voces, quæ in ejusdem ætatis optimis Scriptoribus sæpè leguntur. *Leges porrò Jovis dicte*

*Et hac (siquidem vult) inspicit: neque illi latet
 Qualenam hoc quoque iudicium civitas intus exerceat.
 Ego porrò nec ipse nunc inter homines justus
 Sim, nec meus filius: quando malum est justum
 Esse, siquidem plus juris injustior habebit.
 Sed hac nondum arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.
 O Persa, ceterum tu hac in animo tuo repone,
 Et justitiæ quidem obtempera, violentiæ verò obliviscere prorsus.
 Nānque hanc hominibus legem posuit Saturnius.
 Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,
 Se mutuò ut devorent, quandoquidem justitia carent.
 Hominibus autem dedit justitiam, quæ multò optima
 Est. Si quis enim velit vera in publico dicere*

Ææ videntur antiquissimæ consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud Sophoclem Antigone v. 455. quæ, spreto Creontis edicto, Polynicen fratrem sepeliverat, querentem Creontem cur id facere ausa esset, alloquitur v. 455. & seqq.

Οὐ γάρ π' μοι Ζεὺς ἴω ὁ κρύβας τίδ' εἶ,
 Οὐδ' ὁ ξυνοίης ἔ' κείνῳ θεῶν Δίκη,
 Οἱ τῆςδ' αἰθ'ράπαισι ὤρουν νόμους.
 Οὐδ' εἰσὶν ποσσὶν αἰετῶν π' οὐ
 Κρύβουσ', ὥς' ἀγροτῆς κισθαλὴ θεῶν
 Νόμους δύνανται θητὸν ὄν' ὑπερδραμεῖν.
 Οὐ γάρ π' καὶ γε κίχθεις, ἀλλ' αἰεὶ πάντα
 Ζῇ πάντα, κοῦδ' εἰς δίδναι ἐξ ὅτ' αὖ φάιν.
 Τύττωι ἐγὼ σὺν ἱμελῶν, αἰδρὸς ὑδνὸς
 Θεότῳ δίκας, εἰ θεῶν τιλὸ δαίμων
 Δώσων.

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hac edixerat, neque Justitia, quæ habitat cum Diis inferis; qui hasce leges hominibus præscripserunt. Neque posse tantum putabam tuæ edicta, ut non scripta & certa Deorum jura posset mortalis violare. Non enim nunc demum & heri, sed semper vigent, nec quisquam novit unde edita sint. Horum ego causâ, hominis cujusquam animum timens, non debui apud Deos pœnas dare. Clericus.

278. Εἴ π' αὖ δίκη ἔστω ἐκ' αὐτοῖς] Superiùs ἔτι τῆς νόμου. Guicetus.

280. Εἰ γάρ π' κ' ἐθέλῃ τὴν δίκην ἀγροτῆν Γωάσκων] Ordo ei γάρ π' κ' γωάσκων τὴν δίκην ἐθέλῃ ἀγροτῆν. Anastrophe. Idem.

281. Ὅλ-

Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ δ' ἄρ' ὅστις Ζεὺς
 Ὃς δέ κε μαρτυρήσιν ἱκὼν ἐπιόρχων ὁμόσας
 Ὑψέσται, ἐν ᾗ δίκῃ βλάψας, νήκεσον αἰάσθῃ,
 Τῷ δέ τ' αἰμαυροτέρῃ γῆρ' ἐν μετόπισθε λέλαιπται.
 Ἄνδρ' οὖν δ' ὄρχε' ἡμεῖς μετόπισθεν αἰμείναν.
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἐόθλα νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση.
 Τὴν μὲν τοι κανόνην ἢ ἱλαδὸν ἐστὶν ἐλέσθαι
 Ῥ' ἡϊδίως. ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
 Τῆς δ' ὄρετ' ἰδρῶτα θεοὶ παρπαροῖσιν ἔθηκαν.
 Ἄθ' αἶνατοι. μακρὸς ἢ ἢ ὄρεθ' οἴμ' ἐπ' αὐτῇ,
 Καὶ τευχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἴκηαι,
 Ῥ' ἡϊδίη δ' ἡπειρὰ πέλει, χαλεπή περ ἐῖσα.
 Οὐτ' οὐ μὲν πανάρεσ' ὅς αὐτὸς πάντ' ἐνοήσει,

285

290

281. Ὃλβον διδοῖ ἄρ' ὅστις Ζεὺς] Ut negari nequit quin interdum ὄλβιοι fuerint, qui justiore ceteris vitam agebant: sic nemo vereatur affirmare non minùs frequenter homines malos feliciores bonis fuisse. Mala & bona, scilicet, hujus vitæ nec irascentis nec faventis Numinis indicia sunt, cum promiscuè in quosvis effundantur; quod multis locis Veterum probare liceret, nisi res experientiâ quotidianâ fat liqueret. Itaque Poëtæ nostri pollicitationes & minæ non sunt magni faciendæ. Ad alteram dumtaxat respiciendum vitam, ut monuerunt Philosophi & Poëtæ recentiores. *Clericus.*

282. Μαρτυρήσιν ἱκὼν] Ἀν μαρτυρήσιν ἱκὼν, ut εἶκον θυμῷ, hoc est, cedens testimoniis. Cedere autem testimoniis erit favere testimoniis, seu in favorem alicujus testimonium dicere. ἱκὼν ab εἶκω mutato spiritu, ut ab ἄρα, ἡγέομαι, ἡγῶμαι. Pro ἐπιόρχων autem legendum videtur ἐπὶ ὄρχῳ. *Guietus.*

283. Ἐν δὲ δίκῃ βλάψας] Scribo: Ἐν δὲ δίκῃ βλάψας. τὸ ἐμβλάπτειν Homero est impedio. *Idem.*

284. Τῷ δέ τ' αἰμαυροτέρῃ &c.] Vide verba Oraculi allata ad γ. 219. Sed falsum hoc quoque esse exempla innumera ostendebant olim, ut hodie. Quot fuerunt optimi viri, quorum posterii infelices in hisce terris fuerunt, nec multò post planè extincti? Quot contra scelera- ti homines & teterrimi etiam tyranni posteritatem in multa sæcula florentem reliquerunt? Igitur non sunt incitamenta virtutis petenda ex pollicitationibus aut minis, quas eventus ipse passim arguit. Nec puto exiguum fuisse peccandi irritamentum, iis qui alias rationes virtutis colendæ in promptu non habuerunt, quòd viderent falsa esse quæ de ejus præmiis, delictorumque pœnis in hac vita jactabantur. *Clericus.*

291. E4

Quæ novit, ei opes largitur latè videns Jupiter :

Qui verò testimoniis volens pejerans

Mentietur, justitiam impediens, sine spe remedii ladicur,

Atque ejus obscurior posteritas postea relinquitur :

Viri autem justi posteritas apud posteros illustrior.

Ceterum tibi ego benè cupiens dicam, stultissime Persa.

Mallem quidem cumulatim etiam capere

Fors est : brevis quippe via est, & in proximo habitas.

Atque virtutem verò sudorem Dii posuerunt

Immortales. longa verò atque ardua via est ad illam,

Primumque aspera : ubi verò ad summum veneris,

Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit

Ille quidem optimus est, qui per se in omnibus sapit,

291. Εἰς ἀκρον ἱκνται] ἱκναι legendum censet Heinſius. Sed malè. Nam τὸ πρὸς supplendum. *Guietus.*

291. ἱκναι] Cùm Veteres hunc locum laudantes habeant ἱκναι, nec dissentiant Codices, mallem hoc retinere ; non enim video cur via dici nequeat εἰς ἀκρον ὁδὸν ἱκνέσθαι, pervenire ad summum montem. Imò subaudiendum ὁδὸς ostendit sequens scemininum πρῶτον. *Clericus.*

291. ——— ἐπὶ τοῦ δ' εἰς ἀκρον ἱκνται] Cum hunc librum aliquot juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, ἱκναι, quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem : de eodem postea me monuit illustrissimus Scalliger, & doctissimus Meursius. *Heinſius.*

292. Πρῶτον δ' ἡ ποταμὸς πῖλ] Ne semper Grammatica sectari videar, lubet hic unum atque alterum locum *Senece*, quibus hæc sententia egregiè illustratur, adscribere. Sic ergo ille Ep. XLI. *Rationale animal est homo ; consummatur itaque ejus bonum, si id adimplevit, cui nascitur. Quid est autem, quod ab illo ratio hac exigit ? Rem facillimam, secundum naturam suam v. vere. Sed hanc difficilem facit communis insania.* Epistolâ verò CIV. *Non quia, inquit, difficilia sunt non audemus ; sed quia non audemus, difficilia sunt.* *Clericus.*

293. Ὅς αὐτὸς πάντα νοήσ] Quomodo νοεῖν apud Hesiodum sumatur, ostendimus suprâ, ad locum illum, πλὴν μὲν καὶ ὑπανέσσει νοήσας. Cujus significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, ὅς αὐτὸς πάντα νοήσ. Ceterum αὐτὸς sumitur elegantissimè sicut apud Theocritum in illo, Πολλὰ καὶ τὰ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀπῆλθεν. Apud Virgil.

Ipsa lacte domum referunt distenta capella

Ubera ———

Ipsa.

[Φροσάμεντο πᾶ κ' ἐπειτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείνω.]

Ἐθλὸς δ' αὖ καί κ' ἐν, ὃς δ' εἰπόντι πίθηται

295

Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη, μήτ' ἄλλος ἀκούσῃ

Ἐν θυμῷ βάλλεται, ὃδ' αὖτ' ἀχρήστ' ἀνέη.

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημέν' αἰὲν ἐφείμῃς

Ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γένος, ὃφρ' ἴσῃσι λιμὸς

300

Ἐχθαίρῃ, Φιλήῃ ἣ εὐσέφαν' ἀνιήσῃ

Διδόῃ, βίῳ τε πῶς πύμωλ' ἴσῃσι καλῶ.

Λιμὸς γάρ ποι πάμπαν ἀεργῶν σύμφορος ἀνδρεί.

Τῷ ἣ θεοὶ νεμέσῳσι, καὶ ἀνέρες, ὃς κεν ἀεργὸς

Ζῶν, κηφίνεσι καὶ ἄλλοις ἴκελ' ὄρεσιν,

Οἳ τε μελίσσων κάμαλον τεύχεσιν ἀεργῶν

305

Ἐθόντες· σὺ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρα καὶ σμῖν,

Ipse, id est, sponde sua. ὁ αὐτὸς νοῶν πάντα, est, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, ταῦτα κατ' αὐτὸν, σφὸς αὖ, qui opponitur, τῷ ἄλλῳ ἰστέμ πὺς κατὰ τῆς σφῆς σφῆς γαργόπ. Heinsius.

296. Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη] Δι' ἰαυτοῦ. *Gruetius.*

297. Ἐν θυμῷ βάλλεται] In animum inducit. post. pro δ' αὖτ' ἀχρήστ' ἀνέη, malim' ὅδ' αὖτ' ἀχρήστ' ἀνέη. *Idem.*

299. Δῖον γένος] Valdè hujus Epitheti prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut vel ex Homero liquet, qui δῖον συδῶντι, *divinum subulcum* vocat Odyss. φ. γ. 234. Sed & eo abutitur hic Hesiodus, qui non tam magnificè loquitur de patre suo, infra vs. 633. & 634. *Clericus.*

300. ——— ὃφρ' ἴσῃσι λιμὸς Ἐχθαίρῃ, Φιλήῃ δ'] Parodiam hujus loci elegantem Cratinus fecerat:

Ἐθῶν καὶ σφῆ γαργόπ δίδω χάριν, ὃφρ' ἴσῃσι λιμὸς

Ἐχθαίρῃ, Κονῶς δ' πολυσέφαν' ἀνιήσῃ.

Erat autem Connas ille tibicen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cum victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum, nihil præter κῆπον quo Olympici victores coronabantur, reservaverat. Aristophanes Ἰππ. Ὡστερ Κονῶς τίφανον μὲν ἔχω αὖν, δῖψῃ δ' ἀπολαύς. *Heinsius.*

302. Σύμφορος ἀνδρεί] Συμπόλ' ἀνδρεί. *Gruetius.*

304. Κοτύρ' ἴκελ' ὄρεσιν] Hoc est, πῶς ἐρὼν βεβλαμμέν' ἔσῃ. *Hesych.* Κοτύρ' βλάβη. ἀ κατὰ τὸν ἴσον, mutilus, κότυρ' it. κατὰ ἡ. sine κότυρ' pro κόλυρ' πρὸς τὸ κατὰ τὸν ἴσον εἶναι, κατὰ, κατὰ, κατὰ, κατὰ, &c. *Hesych.* *Gruetius.*

305. ——— τεύχεσιν ἀεργῶν] Pro eo Stobæus, τίποτεν ἴδωσι. *Heinsius.*

306. Μί-

[Cogitans quacumque dein & ad finem usque sint meliora.]

Sed & ille bonus est, qui benè monenti paruerit.

Qui verò nec per se sapit, neque alii parere

In animum inducit, ille contrà homo inutilis est.

Verùm tu nostri semper praecepti memòr,

Operare, ô Persa, divinum genus, ut te Fames

Oderit, amet autem pulchrè coronata Ceres

Veneranda, victuque tuum impleat horreum.

Fames enim semper ignavo comes est viro.

Huic verò & Dii indignantur, & homines, quicumque otiosus
Vivit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate.

Qui apum laborem absument otiosi,

Vorantes: tibi verò opera decentia obire gratum fit,

306. [Μίτρεα καὶ μὲν] Ταὶ εἰς τὴν μίτρεαν ὄντι, ἢ γὰρ τὰ μέγιστον ἔχοντι, hoc est, τὰ τῷ δρετῆς, τὰ παρὰ δαίμονα, τὰ ἀρίστα, ἔχοντα. Pindarus epitaph. Hesiodi: Ἡσιόδῳ ἀνθρώποις μέγιστον ἔχον σοφίας, hominum præstantissimus, summam habens sapientiam. Μίτρεα sunt bona, convenientia. *Gnietus.*

306. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἴσω μίτρεα καὶ μὲν] Μίτρεα ἔργα quæ dicat Hesiodus non perceperunt Interpretes. Ac primum Moschopulus, qui μίτρεα reddit σύμμετρα τῇ σῇ δυνάμει: neque Tzetzes, qui σημα καὶ μὴ ἀπεριττῇ. Multò minùs Latini, qui mediocria reddiderunt. Philosophi sæpè μίτρεον dicunt, id quod in unaquaque re bona maximum est. Sic & apud Platonem μετρίως λέγειν, ubique est, optimè & verissimè dicere: quod quia observatum non est, & ex eo locus hic dependet, unum & alterum adducemus. Plato Phædone: τὴν φῶσιν ὡς ὅτι πᾶσι δὴ δόξαι, πάντι δὴ δόξαι εἶναι, ὅτι δὲ τὸ ἰδίον καὶ πῶς. ἐπειδὴν γὰρ εἰς τὴν σίτιν ταῖς μὲν σαρξὶ σάρκα προσχρῶνται, τοῖς δὲ ὅσους ὅσων, καὶ ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῶν οἰκεία ἐκείνοις προσχρῶνται, τότε δὴ τὸ ὁλόγον ὅσον ὄντι, ὑπερὸν πολὺν γινώσκον, καὶ οὕτως γινώσκον τὸ μικρόν ἀνθρώπων, μέγαν. οὕτως τότε ὡς ὅτι. εἰ δὲ καὶ οἱ μετρίως; Εἰ μὲν γὰρ ἴσῃ ὁ Κέ-
ρας. id est: Illud certè antea existimabam apud omnes in confesso esse, edendo bibendoque illud fieri. Postquàm enim cibus caro carni accesserit, ossibus similiter ossa, atque ita eadem ratione reliquis quæ cum singulis maximè conveniunt, maximèque iis propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum evadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optimè? Omnino, inquit Cebes.

Ubi cum ex præcedentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifestè quid sit μετρίως. Ita μίτρεον paulò antè Dialogo eodem: πῶς αὐτῶν πῶς εἶναι εἰς τὴν δόξαν αὐτῶν ἢ ψυχῇ, ὡς ὅτι, καὶ πῶς λέγον αὐτῶν

Ως κέ τι ωραίῃς βίοτῃς πλήθυσσι καλῶσι.

Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε.

Καί τ' ἐργαζόμενῳ, πολὺ φίλτερον ἀθανάτοισιν

Ἔσσεαι ἢ δὲ βροτοῖς. μάλα γὰρ συχέουσιν ἀεργάς.

310

Ἔργον δ' ἐδὲν ὄνειδῳ, ἀεργίῃ δέ τ' ὄνειδῳ.

αὐτὰ πάντα περὶ αὐτῶν μίτερά μοι φαίνεται λίαν, αἷς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιον ἐστίν, τὸ δὲ σῶμα ἀδανείστον καὶ ὀλιγοχρόνιον : id est, *Eodem modo ad corpus se habeat anima. Ac si quis eadem de illis diceret, optime mihi dicere videretur : animam, nimirum, temporis longissimi esse, corpus verò imbecillius minoriſque temporis.* Heliόδος postquam exemplum τῆς κηφλώων adduxit, αὖτις ἔργα μίτερα adhortatur fratrem, id est, *labores indefatigatos : causam addit : Ως κέ τι ωραίῃς βίοτῃς πλήθυσσι καλῶσι.* Porro τὸ πλεῖστον non nisi ex maximis quibuscumque contingit. τὸ μίτερον autem est τὸ πέρας, *extremus rei terminus.* Theocritus in Epigrammatis victorem quemdam celebrat Demotelem, quem ait μίτερον γηρύνειν ἐν πάσι, quod est, *excelluisse in omnibus*, contra ac existimant Interpretes :

Δαμωτίλῃς ὁ χορηγός, ὁ τ' ἐξέποδ', ὦ Διόνυσε,

Καί σε τ' ἡδίστην θεῶν μακάρων ἀναθεῖς,

Μίτερον μὲν ἐν πάσι. χορῶν δ' ἐκτίσας νίκην

Αἰδωρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ πρῶτον ὄρων.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio, quod Pindaro adscribitur, μίτερον σοφίῃς habere dicitur, id est, *multum sapientia, vel, in sapientia excellere.* Id enim quod optimum est, extra mediocritatem esse non potest, quia aliàs ad vitium deflecteret, & τὸ πρῶτον καὶ τὸ καλὸν transscenderet; ut multis docet in moralibus Philosophus. Μίτερον igitur est τὸ ἕξοχα in omni re præclara. μίτερον erat in omnibus Demoteles, id est, *excellens* : μίτερα ἔργα laudat Hesiodus, id est, *τὰ αἷς μέγιστα σπουδῇ, τὰ πολλὰ.* Quod Interpretes Græci minimè observarunt, multò minùs alii. *Heinsius.*

311. Ἔργον δ' ἐδὲν ὄνειδῳ] Nihil planius hujus versùs sententiâ, cùm præsertim toto hoc opere *Hesiodus* fratrem ad laborem hortetur, & ab inertia deterreat. Attamen Veteres ἔργον construxerunt cum ἐδὲν, quod ansam præbuit Socratis accusatoribus accusandi hominem, quasi juvenibus nullam rem, quamvis flagitiosam, prohiberet. Quod videre est ex Lib. I. *Xenophontis* de Memorab. Socratis, ubi sic rem narrat : „Dixit, inquit, ejus accusator illum illustrissimorum quorumque Poëtarum pessimis sententiis electis, iisque in „testimonium adductis, discipulos ad vitium & tyrannidem impelle- „re ; intèrque eas Hesiodeam illam sæpè usurpare, *Opus nullum est „probrum, inertia verò probrum est.* Quibus Poëtam dicebat suadere „à nulla actione, siue injusta, siue turpi, abstinendum esse, sed om- „nia

Ut tibi æstate collecto victu impleantur horrea.

Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.

Et laborans, multò etiam carior jam immortalibus

Eris ac hominibus. valdè enim oderunt otiosos.

Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.

„nia lucri gratiâ facienda. Socrates verò. postquàm fassus esset accu-
„sator, bonum ac utile esse homini operari, noxium verò & malum
„otio torpere, atque adeò opus bonum esse, otium pravam; eos
„qui boni aliquid facerent operari, & bonos esse operarios dicebat;
„eos autem qui talis luderent, vel aliud quidpiam pravi & damnosi
„facerent, otiosos vocabat. Quo sensu rectè habeat dictum illud
Hesiodi. Hactenus Attica Siren, quibus haud obscurè indicat *Hesio-*
dum & *Socratem* intellexisse quodvis bonum & laudabile opus. Idem
Procli testimonio confirmatur, qui ait à *Platone* rectè hunc versum
explicatum, & nostrum *Hesiodum* cujusvis secundùm naturam opus
ἔργον appellare; *Homeri* exemplo, qui optimum quodque opus ἔργον
simpliciter vocat. Similia habet *Eustathius* ad γ. 226. *Odyss.* P.

Α' αὖ ἐπεὶ δὲ τὸ ἔργον καὶ ἡμῶν, οὐκ ἐπὶ δόξῃ
ἔργον ἐπὶ χροῖα.

Ex schedis paternis hactenus; unde colligere interdum à nobis, arte
& ratione in interpretando utentibus, ea cerni quæ multò peritio-
rum olim oculos fugerunt. *Clericus*.

311. Ἐργον δὲ εὐδὴν ὀνειδὲς] Delicatos certè oportet fuisse Veteres,
qui in hoc versu αἰδιώθηται scripsisse *Hesiodum* voluerint: ita ut hæc
verba Socrati pronunciata fraudi fuerint. *Eustathius*: Σημείωται ὅτι δὲ
Ἐργον δὲ εὐδὴν ὀνειδὲς, ὃ δὲ φησὶν Ἡσίοδος· αὐτὸν μὲν γὰρ αἰσιφῶς γράφειν,
ἐβλάψεν τὸ σφῶν Σαυκρότιον, ὃς εἰσὼς λέγειν συχναὶ τὸ, ἔργον δὲ οὐδὴν ὀνει-
δὲς, ἡγὰρ εὐδὴν τί ἐστιν ὀνειδὲς τὸ εὖ ἔργον ἀγαθοῖς ἡμῶν, συνεφασίαν πε-
ραίνει, οἷα δὲ μαρτυρεῖται, ὡς ἔργον εὐδὴν ἡγὰρ εὐδὴν ἔργασίαν, καὶ π
φάσιν, καὶ π χρηστὴν, ὀνειδὲς ἐστὶ τὸ ἔργον ἀγαθόν· καὶ τὸν ἐβλάψεν αἰδι-
φῶν ἀπὸ τῆς περὶ τῆς. Sed *Plutarcho* accuratissimo Scriptore, & *He-*
fiodi olim Interprete, quid faciemus, qui hoc propemodùm modo
hunc versum *Hesiodi* usurpavit: εὖ δὲ τοῖς τότε χρόνοις, καὶ Ἡσίοδος,
ἔργον εὐδὴν καὶ ὀνειδὲς, εὐδὴν τὴν ἀγαθὴν ἔργον. Cum tamen τὸ εὐδὴν,
non ad τὸ ἔργον, sed ad τὸ ὀνειδὲς reterendum sit. Sed nihil est usita-
tius quàm elegantiz causâ ad usum alium *Homeri* & *Hesiodi* versus
transferre. Quòd si propterea procedat hæc calumnia, singulis ver-
sibus peccavit *Homerus*, nisi ignoremus delicias τῆς παραδόξου. *Hein-*
sius.

313. Πλὴν καὶ δόξῃ] *Horat.* Et genus & formam regina pecunia
donat. *Scaliger*.

Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχῃ σε ζηλώσῃ ἀεργὸς
 Πλάτυνται. πλέτω δὲ ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπιθεῖ.
 Δαίμονι δὲ οἷον ἔησθαι. τὸ ἐργάζεσθαι ἀμεινον, 315
 Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτριῶν κλεάνων ἀεσίφρονα θυμον
 Εἰς ἔργον πείσας, μελεῖας βίη, ὥς σε κελεύω.
 Αἰδώς δὲ σὺν ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.
 Αἰδώς ἢ τ' ἄνδρος μέγα σίνεται ἢ δ' ὀνίνησι.
 Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῳ, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβον.
 Χρήματα δὲ ἔχ' αἰρπακτά· θεόσδοτα πολλὸν αἰμύνω. 320
 Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἔληται,
 Ἡ' ὅγ' ἀπὸ γλώσσης ληίσσεται, (οἷά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδι νόον ἐξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδὼ δέ τ' ἀναιδείῃ καποπαίξῃ)
 Ρ' εἴα τέ μιν μαυρᾷσι θεοί, μινύθῃσι δ' οἴκῳ 325

313. Πλέτω δὲ ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπιθεῖ] Hoc loco ὀπιθεῖ non est sequitur, sed comitatur; adeo ut velit Hesiodus, opes potius indicium esse, quàm causam virtutis. Sunt tamen qui improbent hujus ver-
 fū sententiam, eò quòd ut plurimùm divitiæ potius vitia, quàm vir-
 tutes, concilient, pro illo Isocratis dicto: πλεῖτον κακίας, μᾶλλον δὲ
 καλοκαγαθίας, ὑπερέτης εἰν: divitia vitiorum potius, quàm probitatis,
 ministra. Verùm cum Hesiodus ab iniqua divitiarum acquisitione ha-
 ctenus fratrem deterruerit & ad laborandum hortatus fuerit, mani-
 festum est eum hīc intelligere opes justè & labore partas, quæ num-
 quam destituuntur virtute comite. Alioqui dicendus erit Hesiodus
 loqui, ex opinione vulgi, quod divitias quàm maximè admiratur,
 probatque sæpè divitum flagitia. Ex paternis schedis. Clericus.

314. Δαίμονι δὲ οἷον ἔησθαι] Hoc est, ὅμοιον. Scribo ἰωσθαι. He-
 sych. ἰοι, ἰῆ, ἡοιῶ, ὑπάρχει. Guietus.

314. Δαίμονι δὲ οἷον ἔησθαι] Hoc est, οἷον Δαίμονι ἰσθαι, τοῖον ἢ,
 qualis est Deus, talis sis. Loquutio est contracta, quales permultæ
 in Lingua Græca. Clericus.

315. Ἀεσίφρονα θυμόν] Ἀεσίφρονα, βλαψίφρονα, pro ἀεσίφρονα,
 iniquum, ἀδίκον. Τὸ ἀεσίφρον pro ἀεσίφρων. Hesych. Ἀεσίφρονι, βλα-
 ψίφρονι, φρενοβλαπῆ. αἰάσται γὰρ βλάψαι. Sed utrumque ἰσχυρὸς ἔστι
 α ab αἰσται, αἰσίφρων, ἀεσίφρων pro ἀεσίφρον. Guietus.

317. & 318. Hi duo versus, teste Plutarcho apud Proclum, ex
 Homero huc intrusi, cui libenter adsentimur. v. 317. Ἄνδρα κομίζει]
 curat, regit. an legendum κομίζει? Guietus.

317. Αἰδώς δὲ σὺν ἀγαθῇ &c.] Hunc & sequentem versum leviter
 immu-

Quod si laboraveris, mox te amulabitur & otiosus
 Ditescentem: divitias verò virtus & gloria comitatur.
 Deo autem similis fueris. Laborare (inquam) melius,
 Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
 Ad opus convertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
 Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:
 Pudor qui hominibus valdè & obest & prodest.
 Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (ducit) ad divitias.
 Opes autem non rapienda: divinitus datae multò meliores.
 Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
 Aut lingua prædatus fuerit, (qualia multa
 Fiunt, quàm primum lucri amor mentem deceperit
 Hominum: pudorem verò impudentia vicerit)
 Facile & illum pessumdant Dii, extinguuntur verò familia

immutatos ex Homero sumfit Hesiodus; quod, ut habet Proclus, ob-
 servarat Plutarchus, qui etiam eos ab alio insertos Hesiodico poemati
 credidit. Prior autem desumptus est ex Odyss. P. ubi hic versus legi-
 tur:

Aιδῆς οὐκ αἰσάνη κατ' ἐνδομῶν αἰσὶν ἀπειρήτη.

Pudor non bonus est egenti viro mendico. Alter verò ex Iliad. Ω. ubi
 Poëta de Achille Hectoris cadaveri illudente.

————— εἰδὲ οἱ αἰδῶς
 Γίνεταί ἢ τ' ἄνδρας μῆλα σίνεταί, ἢ δ' ὀνύχοι.

Neque ei pudor est, qui homines valdè ledit & juvat. Sed non est
 utriusque versùs sensus idem, apud utrumque Poëtam. Sensus Hesio-
 di est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si
 modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo
 victum quærat. Ex paternis schedis. Clericus.

319. Αἰδῆς τοι αἰσὶν αἰολβίῃ, γάρ τοι δὲ αἰσὶν ὀλβῶν] Scribendum vi-
 detur αἰσὶν αἰολβίῃ, γάρ τοι δὲ αἰσὶν ὀλβῶν. subintellige ποιῶν. Guie-
 tus.

319. Αἰδῆς τοι αἰσὶν αἰολβίῃ] Hoc est, si te puduerit laboris, ma-
 lîsque otari quàm laborem viliorẽ suscipere, quamvis alius hone-
 stior non occurrat, semper pauper eris: sin verò audacter labori cer-
 vicem subicias, ad divitias poteris pervenire. Ex paternis schedis.
 Clericus.

324. Κατοπιέζῃ] Hesych. κατοπιέζω, ἐδίωκον. quæ expositio huic lo-
 cò omninò convenit. Rectè Interpres. Guetus.

Αἰνέει τῷ, παῦρον δέ τ' ὅππῃ χρόνον ὀλέσθ' ὀπιθεῖ.

Ἴσον δ' ὅς θ' ἐκέτλιν ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἐξεῖ.

Ὅς τε κασιγνήτιο ἐὺ ἀνά δαίμονια βαίνοι

Κρυπταδῆς δίνης ἀλόχευ, παρκακίερα ῥέζων·

Ὅς τέ τού ἀφραδῆς ἀλιταίνεται ἀρφαναί τέκνα·

330

Ὅς τε γονῆα γέροντα, πατρὶ ὅππῃ γέρεθ' ἐδῶ,

Νεικίῃ χαλεποῖσι κατὰ πόμῃ ἐπέεσσιν.

Τῷ δὲ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς ᾗ πελώτῳ

Ἔργων αἰντ' ἀδίκων χαλεπῶ ἐπέθηκεν ἀμοιβῶν.

Ἀλλὰ σὺ τ' μὴ πάμπαν ἔσθ' αἰεσίφρονα θυμὸν,

331

Καδδωάμιν δ' ἔρδειν ἔρ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν.

Ἀγῶς ἢ καθαρώς, ὅππῃ δ' ἀγλαὰ μελέα καίειν·

Ἄλλοτε δὲ σπονδῆς θυέαςί τε ἱλάσκειο,

Ἡ' μὴ ὅτ' ἀνάζῃ, ἢ ὅταν φάσθ' ἱερὸν ἔλθῃ.

Ὡς κέ τοι ἱλαὸν κροδίῳ ἢ θυμὸν ἔχωσιν·

340

326. Ἀνά δαίμονια βαίνοι] Ἀναβαίνοι. *Guierius*.

327. Ἴσον δ' ὅς θ' ἐκέτλιν] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cum eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab *Hesiodo*, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam diu vixit, ut liquet ex vita Themistoclis, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo Admeto, Molossorum Regi, supplicarit, pag. 124. inviolabilisque suā illa incisiō factus fuerit. *Clericus*.

329. Κρυπταδῆς δίνης] Moschop. & Proclus τὸ ἔνθα, hic subintelligunt. Tzetzes τὸ ἀλγὶ supplet. Τὸ ἔνθα placet. Sic in Ἀπιδ. v. 406. κροχιδίῳ Αἰγὸς ὀρεαστιόμυ αὐγαστῆρος ἱλάσκειο. supple ἔνθα. Sic & versu sequente κρυπταδῆς δίνης subintellige ἔνθα. deinde logo: παρκακίερα, ἀπειρή ἢ ἀνάρμοστα. Moschop. *Guierius*.

330. Ὅς τέ τού] Hoc est, πῶς, forsan scribendum: ὅς τε ἢ. *Guierius*.

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίει]] Jupiter, nimirum, ἱεστήσας, ut loquitur *Homerus* *Odys.* N. ubi Ulysssem, qui se deceptum à Phæacibus putabat, sic loquentem inducit v. 213.

Ζεὺς σφαίῃς ποικίλῃσι κτετῆσας, ὅς τε ἢ ἄλλος

Ἀνθρώπους ἐφορεῖ ἢ ἴππῳ, ὅς τις ἀμείρεται.

Jupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui & alios homines inspicit, & plectit quisquis peccaverit. *Clericus*.

336. Καδδωάμιν ἔρδειν] Socrates frequenter hunc versum in ore habebat, ut prodidit *Xenophon* Lib. I. memorabilem Socratis. „Cum extenuibus, inquit, facultatibus parva offerret offerumenta,

„nihil

*Viri talis: exiguum ad tempus divitiæ adsunt. (afficiet:
 Par committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem malo
 Quique fratris sui cubilia adscenderit,
 Furtivi causâ concubitus uxoris, scelerata patrans:
 Quique malâ cujuspîam fraude deceperit orphanos liberos:
 Quique parentem senem, misera in senectute,
 Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
 Huic certè Jupiter irascitur. ad extremum verò,
 Pro operibus iniquis, gravem exhibet talionem.
 Verùm tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum.
 Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis
 Castè & purè, nitidâque femora adole.
 Interdum certè libaminibus atque hostiis placa,
 Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit:
 Ut benevolum erga te cor atque animum habeant;*

„ nihilo inferiorem iis se se esse arbitrabatur, qui ex amplis & ma-
 „ gnis facultatibus multa & magna offerrent sacrificia; nam hone-
 „ stum Diis esse negabat, si magnis potius hostiis & amplis sacrifi-
 „ ciis, quàm parvis, delectarentur; fore enim ut ea quæ à pravis of-
 „ feruntur plerumque illis gratiora essent, quàm quæ pii & boni
 „ offerunt; neque vivendum hominibus dicebat, si Diis gratiora fo-
 „ rent ea quæ à malis, quàm ea quæ à bonis offeruntur. Imò exi-
 „ stimabat eos, honoribus sibi à piis delatis, maximè gaudere. Ha-
 „ ætenus Xenophon, cujus verba optimè declarant, quid sit *κατὰ δυνά-
 μιν ἱερῶν*, nempe, pro ratione facultatum sacra facere. Ex schedis pa-
 ternis. Clericus.

337. *Ἀγνῶς καὶ καθαρώς*] Græci Hesiodi Interpretes referunt vocem
ἀγνῶς ad animum, & *καθαρώς* ad corpus. Verùm utraque vox ad
 utrumque pertinet, & primùm quidem ad animum, deinde etiam
 ad corpus. M. Tullius Lib. II. de Legibus, ubi interpretatur legem,
 cujus initium est: *Ad Divos adeunto castè, Pietatem adhibento &c.*
castè, inquit, *Lex jubet adire ad Deos, animo, videlicet, in quo sunt*
omnia, non tollit castimoniam corporis; sed hoc oportet intelligi, cùm
multùm animus corpori præstet, observeturque, ut casta corpora adhi-
beantur, multò esse in animis id servandum magis; nam illud vel ad-
sperione aqua, vel dierum numero tollitur; animi labes nec diuturnita-
te vanescere, nec annibus ullis elui potest. Notissimum est sacra vesti-
 bus, manibus, vasisque puris fieri solita; & recentì Venere pollutos
 ab iis amotos. Ex schedis paternis. Clericus.

337. *Ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μελέην καίεν*] *Ἐπιγλείεν. Τρωήης.* Guietus.

Οφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τ' πρὸν ἄλλῳ.
 Τὸν φιλείοντ' ὑπὶ δαίτῃ καλεῖν, τ' δὲ ἐχθρὸν ἐᾶσαι.
 Τὸν ᾧ μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλο γήνηται,
 Γείτονες ἀζώσθαι ἐκίον, ζώσωντο δὲ πηοί. 345
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειδος.
 Ἐμμορέ τοι πμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτον' ἐοδλῷ.
 Οὐδ' ἂν βῆς ἀπέλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὐ μὲν μετρεῖσθαι πρὸς γείτον' ὅς δὲ ἀποδῆναι,
 Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώιον, αἶ κε θυώσῃ. 350
 Ὡς ἂν χερίζων, καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον ἄρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' ἀτήσιν.
 Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ περιστόνῃ περισσεῖναι.

342. Τὸν φιλείοντ' ὑπὶ δαίτῃ καλεῖν] Quis verò umquam, prætermis-
 sis amicis, inimicos ad convivium vocavit? Profectò nemo. Itaque
 à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hîc nescio quid ha-
 bet senile, & frigidum. *Clericus*.

344. Ε'γχώριον] Legit hîc *Stephanus*, in voce Κώμη, ἐγκώμιον,
 quemadmodum legit etiam *Proclus*. Ε'γκώμιον idem est ac ἐγχώριον,
 quia κώμη & χώρα idem sunt; nempe, vicus. Ideoque adjectiva
 hæc sonant *incolam vici*, aut *pertinentem ad vicum*. Perinde est utram-
 vis lectionem sequamur. *Clericus*.

344. Ἀλλο γήνηται] Τὸ ἄλλο hîc fortuitum exponit *Heinsius*, cujus vide
 notas. vers. sequ. γείτονες ἀζώσθαι, vicini inermes. ζώσωντο δὲ πηοί. tar-
 dius veniunt ad suos. *Guierus*.

344. Ἀλλο γήνηται] Rem non tantum *inexpectatam*, sed *malam*
 quæ alia dicitur κατ' ἐμφημίαν, significari dudum ostendit *David Cle-*
ricus, patruus meus. *Quæstionum sacrarum XVI.* quam adito. *Cle-*
ricus.

344. Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλο γήνηται] Elegantissimum est
 illud ἄλλο, quo hoc loco eâ ratione usus est, quâ frequenter Scripto-
 res Attici τὸ ἄλλο. Sic apud *Lucianum* Venus in Iudicio Dearum,
 cùm instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Paride* tam stu-
 diosè inquireret, respondet, ἄλλως ἡρόμην. Est igitur, χεῖμ' ἄλλο,
 ἢ βλάβη, ἢ τύχη ἐπιπλοῦσα, ἢ βλάβη, ἢ περιπίπτειν πρὸς τύχην λαμβάνειν. de-
 trimentum sive infortunium inexpectatum & fortuitum. χεῖμα ἄλλο
 vocat. *Virgilius*, id quod Græci ἄλλως dicunt, tantum reddit. Sic
 in illo *Sileni*,

Serta procul tantum capiti delapsa jacebant.

Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.

Amicum ad convivium vocato, inimicum verò relinque.

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.

Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat,

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.

Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.

Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum.

Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit. (rectè etiam redde,

Rectè quidem metiaris à vicino (mutuum accipiens) verum

Eadem mensurâ, & amplius, si quidem possis;

Ut indigens etiam in posterum promptum invenias.

Ne mala lucra captes: mala lucra equalia damnis.

Amantem te amâ, & invisentem invise.

οἱ εἰσφανοὶ ἄλλως ἔκοντο. Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπων βίον eleganter ἄλλον esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine ulla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis Poëtæ:

——— τὴ δὲ ἄλλουδὲ ἄλλα φέρει.]

Προὶν αἰς ἀνέμοιο· καὶ ἀνέρι πολλάκις ἰδὲ λαῶν

Ἀμφεχύθη μίτρα πῆμα· λυγρῶ δὲ ἐπὶ καίτῳ σεν ὄλεθρον

Οὐ πῖ ἐκόν. ἄλλο δὲ πέλθῃ βίῳ ἀνθρώποισι. Heinsius.

347. Ἐμμερέ τοι πρεῖς] Pretium, rem pretiosam. Interp. *bonum*.
v. 351. ἄρκιον est sufficiens non promptum, ut vulgò. Gwiotus.

349. Εὖ μὲρ μετρίῳ] Hoc est, si sementem à vicino, si vinum mutuum accipias, cave quidem ne minùs accipias, quàm te accepisse apochâ fateris; sed fac ut parem mensuram reddas aut etiam eumulationem. Stultum est pati tibi fucum fieri, aut à te exigi posse plus quàm debeas; sed justum est paria reddere, liberale etiam plura, quando licet. Clericus.

351. Ἀρκιον] Præfens. Scaliger.

353. Τὸν φιλόστον φιλεῖ] Hic & duo sequentes versus planè sunt illiberales. Attamen propterea eos non abjudicavi Poëtæ, ut fecit *Plutarchus*, quod nos docent Græci Scholiastæ; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuisse indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* præcipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici & ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non avaris; præterquàm quòd vel hoc sensu frigidissima sunt hæc præcepta, Quis enim ejus amicitiam colat, qui sibi non sit amicus?

Quis

Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῶ, ἢ μὴ δόμῳ ἄς κεν μὴ δῶ.

Δώτῃ μὲν πς ἔδωκεν, αἰδώτῃ δὲ ἔπς ἔδωκεν.

355

Δῶς ὠγαθή, ἄρπαξ ἣ πακὴ, θανάτιο δότευθε.

Ὅς μὲν γάρ κεν αἰνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δοίη,

Χαίρει τῷ δώρῳ, καὶ τέρεται ὃν κτ' θυμόν.

Ὅς δέ κεν αὐτὸς ἔληται, ἀνααδείηφι πιθήσας,

Καὶ τε σμικρὸν ἰόν, τότε ἐπάχνωσεν φίλον κῆρ.

360

Εἰ γάρ κεν ἢ σμικρὸν ἔπι σμικρῷ κατὰ θεῖο,

Καὶ θανάτῳ τῷ ἔρδοις, πρέχα κεν μέγα ἢ τὸ γνόισι.

Ὅς δὲ ἐπ' ἐόντι φέρει, ὃδ' αἰλύζεται αἰθοπα λιμόν.

Οὐδὲ γὰρ εἰν οἴκῳ κατὰ κείμῃον ἀνέρας κήδε.

Οἴκοι βέλπερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θύρηφι.

365

Ἐθλὸν μὲν, παρεόντ' ἐλέεθ'· πῆμα ἣ θυμῷ,

Χρητίζειν ἀπεόντ'· ἃ σε φραζεῖσθ' ἀνωγα.

Ἀρχομύς ἣ πίθ' καὶ λήγοντ' κορέσσεθ'.

Μεταδόθι φείδεσθ'· θελή δὲ ἐνὶ πυθμύνι φειδέαι.

Quis enim muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus, nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit? *Clericus.*

353. Προσῖόντι προσεῖναι] Τὸν προσηγερῶντι προσηγρεῖ. vide Tzetzem de his versibus. accedere προσηγρεῖν. ἢ προσηγερῶντι προσηγρεῖ, πὶ ἀσπίδι δουρὶ. *Grietus.*

356. Ἀρπαξ pro ἀρπαγή, ut v. 191. ὕβρις pro ὕβρις. *Scaliger.*

357. Αἰνὴρ ἐθέλων] Ἐδωκεν αἰνὴρ. & ὅγε καὶ μέγα δοίη. Anastrophe pro καὶ ὅγε μέγα δοίη. *Grietus.*

358. Χαίρει τῷ δώρῳ] Hoc est, donatione factâ. *Idem.*

360. Καὶ τε σμικρὸν] Forfan, Καὶ τι. ἐπάχνωσεν φίλον κῆρ] ἢ τρε placet. ἐπάχνωσεν, hoc est, ἐλύπησεν, σμικρῶν. contristat, contraxit; subintellige, ei cui ablatum. παχύνω gelu confringo, congelo propriè. Sic Metaphoricè pro tristi mcerore afficio. Homer. Iliad. P. Τῷ δὲ ἐὼ φρεσὶν ἄλκιμον ἦτορ παχύνεται. Cordis systolen seu contractionem sequitur tristitia. Ceterum in fine versûs legendum videtur φίλον ἦτορ, pro φίλον κῆρ, quod suppositum est à librariis. Locus ex Homericò suprâ citato expressus foret. Scribendum πὶ γ' ἐπάχνωσεν φίλον ἦτορ. *Grietus.*

360. Καὶ τε σμικρὸν ἰόν καὶ πὶ ἐξῆς] Vera hæc sunt, quis neget? sed non opus fuit Musarum afflatu, ut excogitarentur aut scriberentur, quæ vel à vetula cogitari, nec frigidius exprimi potuerunt. *Clericus.*

364. Αἰθοπα λιμόν] Atram, deformem, turpem. & malefuada fames

Et da ei qui dederit, neque da qui non dederit.
Datori quidem est qui dat, non danti verò nemo dare solet.
Donatio bona, rapina verò mala atque lethifera.
Quicumque etenim vir libens dat, etsi multum dederit,
Gaudet donando, & delectatur suo in animo.
Qui verò libens rapuerit, impudentiâ fretus,
Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
Siquidem enim parvum parvo addideris,
Et frequenter istud feceris, mox magnum & hoc evaserit.
Qui verò partis adjicit, is vitabit atram famem.
Neque verò quod domi repositum est hominem sollicitum habet.
Domi melius esse: quoniam damno obnoxium quod foris est.
Bonum quidem, de presenti capere: noxa verò, animo
Egere absente: id quod te cogitare jubeo.
Quum relinitur dolium, & ferè est epotum, saturare.
Medio parce: sera verò in fundo parcimonia.

fames & turpis Statio. Initio hujus versûs, Οὐδ' ἐν' ἰόνῃ φέρῃ. ὅς δ' ἐν-
 φέρῃ τὰ δῖα, hoc est, τῇ νόσῃ. *Guietus.*

366. Οἷον βέλπεον] Subintellige τὸ βίον. victualia. *Guietus.*

367. Παρίον] De præsentibus, hoc est, de domi reconditis in
 penu. *Guietus.*

368. Ἀρχαῖος δὲ πῖος] Constat quidem vinum ἐν πύρρῳ minùs
 generosum esse, cùm vappescere, aut acescere soleat; sed nescio an
 quod primum, relicto dolio, bibitur sit deterius, ac proinde an co-
 piosius bibendum, eadem de causa ac quod ultimum superest. *Cle-
 ricus.*

369. Διὰ δ' ἐν' πύρρῳ φέρῃ] Alii διὰ. versu sequente Μισθὸς
 δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημῷ &c. Μισθὸς ἢ πυχθεὶς ὑπ' ἀνδρὸς φίλῳ ἄρ. 2.
 v. 371. ἐπὶ μαίετρε δαΐ. Τμήσις pro ἐπιδαΐ. *Guietus.*

369. Διὰ δ' ἐν' πύρρῳ φέρῃ] Scribo διὰ. Sicut Poëtis διελὼν,
 μὲν πλεονασμῷ ἰωνικῷ, est διελὼν. Sic διελὼν μὲν συνηγῆς, idem est quod
 serum: quamobrem omnes quotquot hæc tangunt Scriptores serum
 vertunt. Sic in Catalectis Virgilii:

Et belluato sera patrimonio
In fratre parsimonia.

Namque huc respicit ὁ γεγραμμένος, quod non fugit quoque mā-
 gnum Scaligerum. Sera parsimonia, διὰ φέρῃ, sicut διὰ ὀψία. &
 similia. *Heinsius.*

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημύθ' ἄρχιθ' ἔσται.
 Καί πε κασιγνήτῳ γελᾶσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθ.
 Πίσεις δ' ἄρ' ὁμῶς καὶ ἀπιστία ὤλεσσαν ἀνδρας.
 Μηδὲ γυνή σε νόον πυροσόλθ' ἐξαπτάτω,
 Αἰμύλα κωτίλυσσε, πέλῳ διφῶσσε καλιίῳ.
 Ὅς ᾗ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε Φιλήτησι.
 Μυνοχρηῆς ᾗ παῖς σῶζοι πατρῷον οἶκον
 Φερβέμῳ ὥς γ' ὧλ' ἔτ' αἰέζεται ἐν μεγάροισι.

370

375

370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ] Hoc velle videtur Hesiodus, amico indigenti, si ejus opera utamur, constituendam esse mercedem ejus operæ convenientem, non ejus amicitia abutendum. Digna sunt notatu quæ de hoc versu habet Plutarchus, initio fermè vitæ Thesei, ubi sic de Pittheo, Thesei avo: Δόξαν μέγιστην πύκτων, αἷς ἀνὴρ λόγους αὐτοῖς τότε καὶ σοφάπειθ', ἔχεν. ὧ δὲ τ' σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις ἰδέα καὶ δυνάμεις, οἷα χρησιμὸν ἦσιν ὁδοκίμῳ μέγιστην ἀπὸ πάντων ἐν τοῖς ἔργοις γυναιολογίας, καὶ ἰσάως γε τέτων ἐκείνων λόγους Πιτθίως εἶναι. Μισθὸς καὶ τὰ ἔξω. Τῷτο μὲν γὰρ καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἰρηκεν: habuit præ omnibus illius ævi famam eruditi et sapientis viri. Erat autem sapientia illius ea species et vis, quæ usus Hesiodus famam sibi peperit, præsertim in sententiis quæ sunt in Operibus. Unam harum illam ferunt Pitthei fuisse, Merces &c. Atque hoc etiam Aristoteles Philosophus tradidit, Clericus.

371. Ἐπὶ μάρτυρα θέσθ] Si agatur, nempe, negotium alicujus momenti; alioqui vita non esset vitalis, si omnes insidiatorum loco essent habendi. Vivebat Hesiodus, apud Græculos, de quorum multis dici fortasse potuit, quod de Populo Romano scripserat Lucilius, cujus verba exstant, apud Lactantium Inst. Divina. Lib. V. c. 9.

Uni se atque eidem studio omnes dedere et arti,
 Verba dare ut cantò possint, pugnare dolant;
 Blanditiâ certare, bonum simulare virum se,
 Insidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes. Clericus.

372. Πίσεις δ' ἄρ' ὁμῶς] Scribo, postulante versu: Πίσεις δ' ἄρ' ὁμῶς. Interpres πίσεις legit in singulari, vertit, credulitas. Phædrus imitatus est hunc locum fabula X. lib. 3. Periculosum est credere et non credere. Guetus.

373. Πυροσόλθ'] Stolæ muliebres tunc temporis fortasse, in postica parte, erant in nodum collectæ. Jam à multis annis, in magna Europæ parte, sunt omnes mulieres πυροσάλοι. Clericus.

375. Φιλήτησι] Est verbum purum putam Æolicum, quod in magna Græcia dicebant πιλητής. Scaliger.

375. Φιλήτησι] An φηλήτησι. Α φηλήτης τὸ φηλῖον, ἀπατῶν φηλήτης impostor,

*Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
 Etiam cum fratre ludens, testem adhibeto.
 Credulitas pariter ac diffidentia perdunt homines:
 Ne verò mulier te animo nates exornans decipiat,
 Blandè garriens, tuum inquirens finum.
 Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
 Unicus verò filius servarit paternam domum
 Pascendo: ita enim opulentia crescet in aedibus.*

impostor, ἀπατηὼν. placet τὸ φιλήτης. habet Hesychius & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura & τὸ φιλήτης videtur præferre. ἰπῆρ.
Guietus.

375. Φιλήτης] *Helladius* Bezzantinus in Chrestomathia, quæ est apud *Photium*, in Bibliotheca: Κατ' εὐφημισμὸν οἱ Ἀῖτιοι τὸ κλέπῃλον φιλητῶ λέγουσι αἰνοῦν μισητῶν ἢ καὶ φιλητῆς ὁ κλέπτης, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: Attici boni ominis causâ, furem φιλητῶ dicunt, quasi exosum (nempe κατ' ἀντίφροσιν) vel φιλητῆς fur, quia amat accipere aliena. Crediderim potius dictum sic propriè furem non quemvis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hic *Hesiodus*. Vide tamen *Vossium* in Etymolog. ad vocem *Pilo*. *Clericus*.

376. Πατρῶιον οἶκον] Sic distinguendum videtur. Τελεῖα τροφή post τὸ οἶκον. Φερέμεν ὡς γὰρ π. Pasce; ita enim opulentia crescat in ædibus. Notum illud *Catonis* ex *Plutarcho*, pascere, benè pascere, malè pascere. *Guietus*.

377. Φερέμεν ὡς γὰρ πλεῖστοι] Hic versus quàm ineptè cum sequenti cohæreat, fieri non potest, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ ἀκόλυστον desideratur. Ego dubitare non possum, *Hesiodum* hoc modo scripsisse, ut versus transponantur:

Μνηστῆρες δὲ παῖς σῶζοι πατρῶιον οἶκον,
 Γηραιὸς δὲ γένους ἔτερον παῖδ' ἐγκρατεῖσιν
 Φερέμεν ὡς γὰρ πλεῖστος αἶψα) ἐν μεγάροισιν.

Ita rei causa sequitur, quæ interpellata erat, absurdè interjecto illo versu: ῥῶτα δὲ κεν: nam τὸ δὲ apud *Hesiodum* αἰπολογικὸν esse, qui eum triverunt, ignorare non possunt. Porro ἐγκρατεῖσιν ἔτερον παῖδα φερέμεν, rectè dictum est. Pueri φέρεσθαι dicuntur, dum in tenera illa ætate sunt, quâ crescunt nutriunturque, ut & βόσκεισθαι. Tale est illud *Sophoclis* *Ajace*:

Τίως δὲ, κυφοῖς πτύμασιν βόσκει, νῆαν
 Ψυχῶ ἀπύλῳ, μητρὶ τῇδ' ἐκαρμενίῳ.

Idem est βόσκεισθαι, φέρεσθαι, ἀπύλῳ. Mens hæc erit:
 Unicus verò filius domum paternam servet,

Γηραιὸς ᾧ θάνοις ἔπερον παῖδ' ἑκαταλείπων.
 Ρ' εἴα δέ κεν πλεόνεας πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.
 Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη μείζων δ' ὀπιθήκη
 Σοὶ δ' εἰ πᾶντε θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶ σῇσι,
 ὧδ' ἔρδειν. ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

380

Πληϊάδων Ἀτλαγχεύων Ὀπιτελομένων,
 Ἀρχεὸν ἀμειβόμενον δ' ὅτιοι, δυασομένων.
 Αἱ δὲ τοὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας πεσσεύονται

385

*Senex verò priusquam moriaris alium relinques
 Crescentem: ita enim divitiæ in adibus crescunt.
 Jupiter enim pluribus facile plures adjungit opes.*

dubitare non possum. *Heinsius.*

378. Ε'περ] MS ἀπὸ πατρὸς παῖδου, hoc est, tenerum puerum. Nam quid sibi vult ἐπερ παῖδου? Ex lenis felicitate est puerum heredem relinquere, nam provectiores patribus molesti esse solent. ex ἀπὸ πατρὸς ἀπ' ἐργου, ex quo ἐπερ. Hic versus Proclo ἀδιαισθητός & rejiciendus, Heintio transponendus. vide notata. vers. sequ. πλεόνεας, subintellige, sibi invicem succedentibus. v. sequ. 380. ὀπιθήκη. subintelliges curæ. *Guilielmus.*

383. Ε'πιτελομένων] Nullus Poëta, præter hunc, inseruit α in genitivo adjectivi nominis. *Scaliger.*

383. Ε'πιτελομένων] Τῇ ἡμέρᾳ ἐπιτολῇ v. sequ. δυασομένων τῇ ἡμέρᾳ δύσσει. *Guilielmus.*

383. Πληϊάδων] Hoc est, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadum, qui sæculo *Hesiodi*, ex calculo *Dionysii Petavii* Variar. Dissert. Lib. II. c. 9. factus est in gradu Tauri I. Nam hoc circiter est tempus initii messis, in Græcia. Præterea *Hesiodus* Agricolis scribens de ortu loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innotescit. Multa habet, hanc in rem, *Claud. Salmasius* Cap. XXXVII. Exercitat. Plinianarum, sed ea valde intricata & perplexa, quæ castigavit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quorum intererit nosse errata *Salmasii*, quæ ad *Hesiodum* nostrum non pertinent. *Clericus.*

385. Ἀρχεὸν δὲ δυασομένων] „Matutinum ortum φαινόμενον, seu „ἡλιακόν, significari, ac δύσιν ἡμέρας seu occasum cosmicum ne pueri „quidem nesciunt. *Hesiodi* sæculo ortus ille contingebat in Tauro. „Stellæ sunt Vergiliæ plures, una est ex iis lucidior ceteris, magni- „tudinis tertiæ. Ea tempore *Hesiodi* occidebat heliacè in Gradu Arie- „tis, 4, 8'. oriebatur in Tauri gradu 11, 4'. At prima stella, ver- „sus occidentem, occasum Heliacum faciebat in gradu Arietis 0, 51'.

„Inter-

*Senex autem moriaris, alium filium relinquens.
Facile verò & pluribus prabuerit Jupiter ingentes opes.
Major autem plurium cura, major quoque accessio.
Tua si opes mens appetit in animo suo,
Sic facito. operamque opera subinde addito.
Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe metere; arare verò, occidentibus.
Ha quidem noctesque & dies quadraginta*

„ Intervallum inter occasum primæ Pleiadum & ortum lucidæ gradus
„ 40. Meritò itaque diebus abscondi quadraginta Vergilias canit *Hesiodus*. Sol in Arietem vero motu subibat, *Hesiodi* tempore, Martii
„ 31. Quippe anno Per. Julianæ 3714. verus locus solis in Arietis
„ initio fuit Athenis Martii 31. horâ post mediam noctem 1, 24'.
„ Itaque Taurum ingrediebatur Aprilis 30. Maii proinde 11. die, lu-
„ cida Pleiadum oriebatur, ultima verò Pleiadum ad orientem Maii
„ 16, quo tempore Messis incipiebat in Græcia. Occasus earundem
„ matutinus in Libra 19. gradu fiebat, sed verus nec adspectabilis.
„ Ideò circa initium Scorpii *ἡμετέρας φαινομένης* accidit incunte No-
„ vembri. Nam æquinoctium autumnale, per idem tempus, incidit
„ in Octobris initium. Tum igitur arationis ac sationis tempus ap-
„ petit; quod *Virgilius* hisce versibus expressit:

„ *Ante tibi Eos Atlantes abscondantur*
„ *Gnosiaque ardentis decedat stella Corona,*
„ *Debita quam sulcis committas semina.*

Hæc aliæque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Dissert. Lib. II. c. 9.
Igitur in verbis *Hesiodi* mentio fit unius ortûs Heliaci Pleiadum, &
duplicis earum occasûs. Ortûs tempus referendum ad 11. Maii.
Prior occasus, qui arationis tempus indicabat, fuit Cosmicus occa-
sus, cum oriente Sole unâ cum Scorpione, in quo est, Pleiades in
Tauro sitæ horizontem ex adverso subeunt. Quod circa initium No-
vembris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior verò occasus obscuriùs
indicatur *γ. 368.* éstque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis, & post
quem in radiis solaribus per quadraginta dies latebant Pleiades. Ita
tamen loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet utrumque illum oc-
casum; nemo enim non dixerit, lectis ejus versibus, occasum cujus
meminit *γ. 384.* eum esse post quem Pleiades latent per quadragin-
ta dies ante messem. Sed sunt ejus verba benigniùs explicanda, cum
non ignoraret quantum tempus sit inter arationem & messem. *Cle-
ricus.*

385. *Τὸ ἀργύρεον*] Vide not. ad *γ.* antecedentem. *Clericus.*

386. *Κα-*

Κεκρύφεται· αὖτις ᾗ περιπλομένη ἐν αὐτῇ
 φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρτασομήσιοι σιδήρεα.
 Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἳ τε θαλάσσης
 ἔργα ναιετάωσ', οἳ τ' ὄγχεα βησθήεντα
 Πόντε κυμαίνοντο· δ' ὅππῃσι πίονα χῶρον
 Ναίωσιν. γυμνὸν ἀφείρειν, γυμνὸν ᾗ βοωτῶν,
 Γυμνὸν δ' ἁμείναι, εἴ χ' ὦρα πάντ' ἐθέλησθαι
 Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερι· ὥς τοι ἕκαστα
 ὦρε ἀέξεται, μή πως τὰ μεταξὺ χατίζων
 Πτώσεως ἀποτρέψῃς οἴκῃς, ἢ μηδὲν ἀνύσῃς.
 Ὡς ἢ νυῦ ἐπ' ἐμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ὀπιδῶσαι,
 Οὐδ' ὀπμετρέησω. ἐργάζεσθαι, νήπιε Πέρση,
 Ἔργα, τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήσαντο·
 Μὴ ποτε σὺ παίδεαςι γυναικί τε θυμὸν ἀχέων,

390

395

386. Κεκρύφεται] Astrologi δύνειν ἡλιακῶν occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgò vocant combustam stellam. Illa autem δύσει deberet dici κρύψις. Est enim occultatio potius, quàm occasus. Quando verò stella explicatur ex radiis solis, quod propriè dicitur ἐξαυρασμός, hoc vocant ἀνατολῶν ἡλιακῶν. Intervallum autem ab occultatione ad ἐξαυρασμὸν Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed Hesiodus dicit non quindecim sed viginti dierum esse τὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὸν ἐξαυρασμὸν. Scaliger.

386. Περιπλομένη ἐν αὐτῇ] Περιπλομένη à πίλω, verto, verso, unde πάλω, πάλω, πολίω, & πίλωμαι, περιπίλωμαι, περιπιλόμην, περιπλομήν. Guilielmus.

386. Περιπλομένη ἐν αὐτῇ] Itaque intra quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliæ, collocandum Hesiodici anni principium; quod fortasse referendum ad initium Tauri; quò spectare videntur verba Virgilii Georg. I, 217.

*Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
 Taurus.*

Hoc unum ex verbis Hesiodi colligi potest. Vide tamen quæ habet Jos. Scaliger Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. Clericus.

387. φαίνονται] Annus Thebanus tempore Hesiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur καρμειών, vere adulto. Scaliger.

387. χαρτασομήσιοι σιδήρεα] Ut acies ferri, hoc est, falcis inciditur, acuitur. Guilielmus.

389. A.

*Latent: rursum verò vertente anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Hæc utique arvorum est lex, (cùm iis) qui mare
Prope habitant, (tum iis) qui valles flexuosas,
Mari fluctuante procul, pinguem regionem
Colunt. Nudus ferito, nudisque arato,
Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles
Opera ferre Cereris: ut tibi singula
Matura crescant, ne quando interim egens
Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
Sicut & nunc ad me venisti: ego verò tibi non ampliùs donabo;
Neque ampliùs mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens*

389. Α[και] Α[και βησάντε πίονα χῶρον, appositio. *Guietus.*

391. Γυμνὸν σπείρειν] Antequàm sit nimis acce frigus; sub finem
Octobris, quo tempore in Græcia clemens est cælum. *Clericus.*

391. Βωπιῶν] Βωλαπιῶν, hoc est, ἀροισίαν, ἀρῶν, arare. *Guietus.*

392. Ἐργα κημίζεσθαι] Συκρημίζεσθαι. hoc est, curare opera Cere-
ris. *Idem.*

392. Εἴχ' ἄρου πᾶντ' ἐθέλησθαι] Ἄρου non est semper τὸ κατ' ἄρου;
sed & τὸ ἐπιλείς in fructibus: dicebantur autem ἐπιλείς fructus & π-
λεισφόροι, cùm non minùs fecundi essent, quàm destinaret cultor.
Ita ἄρου ἐνιαυτὸν dixit Theocritus τ' ὅλον, & ne uno quidem die ple-
no minorem. Et πλεισφορία pro frugibus illis celebrabatur, quas
Hesiodus καρπὲς ἀρούς vocat, sicut οἶκον πλεισφόρον ille dicebatur,
in quo erant, maritus, uxor, liberi. Et tantùm πλεισφόρον, ὅλον τ'
ἐνιαυτὸν, dicunt Poætæ: unde illud, πλεισφόρον εἰς ἐνιαυτὸν, quod Theo-
critus ἵτος' ἄρου dixit. Hesiodus eleganter εἴχ' ἄρου πᾶντ' ἐθέλησθαι
Ἐργα κημίζεσθαι Δημήτρεος. id est, εἰ πλεισφόρος καὶ ἐπιλείς τὰς καρπὲς
κημίζεσθαι ἐθέλης. *Heinsius.*

396. Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμὸν ἦλθες] Hinc liquet non magnas divitias re-
tulisse Persen, ex hereditate malè divisa, de qua Hesiodus tamen dolenter
admodum queritur vsf. 35. & sequ. *Clericus.*

396. Ἐπιδώσω] Ἐφ' οἷς ἔδωκα δώσω, ut vers. sequ. ἐπιματῆσθαι ἐφ'
οἷς ἐματῆσθαι, ματῆσθαι. *Guietus.*

398. Διαπικμήσαντο] Εἰγνώρισαν, περικμήσαντο ἔδωκαν, Moschopulus;
hoc est, signis indicarunt, docuerunt, significarunt, ἀφ' περικμήσαν
ἔδειξαν, ἰγνώρισαν. *Guietus.*

Ζητῶνς βίοτον καὶ γείτονας, οἱ δὲ ἀμελῶσιν. 400
 Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τούξαι· ἑὺ δὲ ἐπὶ λυπῆς,
 Χρῆμα μὲν εἰς πρήξεις, σὺ δὲ ἐτάσια πόλιν ἀγορεύσεις.
 Ἀχρεῖα δὲ ἔσαι ἐπέων νομός. ἀλλὰ σ' ἀνωγα
 Φραζεῖσθαι χρειῶν τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλεαρλίω.
 Οἶκον μὲν πρῶτα, γυναῖκά τε, βῆν τ' ἄροτῆρα, 405
 Κτητὴν δὲ ζαμετλὴν, ἥ τις καὶ βυσὶν ἔπειτα.
 Χρήματα δὲ εἰν οἴκῳ πάντ' ἀρμῆμα ποιήσας.
 Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δὲ δύνῃται, σὺ δ' ἵππη.
 Ἡ δ' ὥρη παρκαίεται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
 Μὴ δ' ἀναβάλλασθαι εἰς τ' αὖριον, εἰς τ' ἐννεφιν. 410
 Οὐ γὰρ ἐτασιοεργὸς ἀνὴρ πύμωλῃσι καλὴν,
 Οὐδ' ἀναβαλλόμενος μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
 Αἰεὶ δὲ ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.

403. Ἀχρεῖα δὲ ἔσαι ἐπέων νομός] Hoc est, νέμους, tributio, partitio, distributio in utramque partem, utrimque. Homer. Πολὺς δὲ ἐπέων νομός ἔνθα καὶ ἔνθα. distributio. Moschopolus πᾶντος vertit. Guilelmus.

405. Γυναῖκα] Non intelligit uxorem, sed ancillam. Aristoteles in Oeconomicis falsus est memoriā, cum hoc versu absolutam sententiam contineri & γυναῖκα putat esse ζαμετλὴν. Scaliger.

406. Κτητὴν] Emtam non famulam. ordo, γυναῖκα καὶ κτητὴν εἰς ζαμετλὴν. Ibid. ἥ τις καὶ βυσὶν ἔπειτα. boves subintellige foeminas, hoc est, vaccas sequatur, curet. Guilelmus.

406. Κτητὴν εἰς ζαμετλὴν] Notarunt jam olim viri docti Philosophum in Oeconomicis etiam τὴν καὶ κτητὴν pro conjuge sumere. In jure certè Attico, etiam conjux inter τὰ κτήνη numerabatur, & maritus ὁ κύριος appellabatur. Unde cum lis intentaretur uxori, præco clamabat Ἡ ΔΕΙΝΑ ΚΑΙ Ὁ ΚΥΡΙΟΣ, id est, Ejusmodi mulier accusatur cum domino suo. Qua occasione Comicus Smicythen perstringens, parumque virilem ostendens, κύριον illi dat. χρυσὸν δαΐων Σμικυθίῳ καὶ κύριον. Ἰππῖσιν. Hominibus enim mollibus per contumeliam eleganti scommate κύριον assignabant, quasi eos inter τὰ κτήνη & κτήνη cum uxoribus numerarent: quales erant impuri illi senes Lampridii sub καὶ αὐτῷ Heliogabalo, qui, maritos se habere jactabant, scelestæ principis sui libidinis affectæ. Heinsius.

407. Χρήματα] Ὅργανα γεωργικά. Guilelmus.

410. Ἐννεφιν] Harpocration: Ἐννέω δὲ καὶ εἰς ἔννέω τὸ εἰς τρίτην λέγουσιν καὶ ἀπλῶς τὸ ἐννέω δαΐων τὸ ἀπὸ τῆς καὶ παρεληλυθὸς δηλοῖ. Mirum est ἐννέω præteritum tempus dici, ἔννέω verò futurum. Hesychius ἐννέω καὶ ἐννέω τὸ μὲν τὴν αὖριον. Alii, ut Proclus, referunt ad ἔννέω καὶ ἔννέω, quæ erat trigefi-

*Quæras victum per vicinos, hi verò negligent.
 Bis enim & ter forsitan consequeris: si verò amplius molestus fueris,
 Rem quidem non facies, tu verò inania multa dices.
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
 Cogitare debitæque solutionem, famisque evitacionem.
 Domum quidem primum, fœminamque bovemque aratorem,
 Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
 Instrumenta verò domi omnia apta para:
 Ne tu quidem petas ab alio, illæque recuset, tu verò careas;
 Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
 Ne verò differas inque crastinum, inque perendinum.
 Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procrastinator. Studium verò tibi opus auget.
 Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.*

trigesima mensis dies. Sed hoc quoque parum verisimile, nam *ἔτη* simpliciter non dicebatur. Præterea accentûs variatio rem dubiam facit. Crediderim potius *ἔτη* contractè dici pro *ἔτησιν*, unde additâ syllabâ poëticâ *ἔτη*, sit *ἔτησιν*, ita ut subaudiamus *ἡμέρας*, aut si libet *ἔτη* annos, significeturque dilatio in longum tempus. Sic Horatius de Poëmate, cujus editionem diu differendam suadet, Art. Poët. v. 388.

nonumque prematur in annum,
 Membranis intus positus. Clericus.

413. *Ἀμολιερὲς αἰνέ*] Egregiè cum describit Persius Sat. V.

*Cras hoc fiet. Idem cras fiet, quid? quasi magnum,
 Nempe, diem donas; sed cum lux altera venit,
 Jam cras hesternum consumsimus, ecce aliud cras
 Egerit hos annos, & semper paululum eris ultra.*

Si usquam alibi, in agricultura maximè nocet dilatio. Audi Columellam Lib. XI. c. 1. Prælabentis verò temporis fuga quàm sit irreparabilis, quis dubitet? Ejus igitur memor præcipuè semper caveat, ne improvidus ab opere vincatur. Res est agrestis insidiosissima cunctanti, quod ipsum expressius vetustissimus auctor Hesiodus hoc versu significavit, αἰὲ δ' ἀμολιερὲς ——— Quare vulgare illud de arborum p'sitione rusticis observatum, serere ne dubites, id villicus ad agrî totum cultum referri judicet, credatque prætermittas non duodecim horas, sed annum periisse, nisi suâ quaque die quod instat effecerit; nam cum propriis panè momentis fieri quidquam debeat, si unum opus, tardius quàm oporteat, peractum sit, cetera quoque quæ sequuntur cultura, post justa tempora, seriùs adhibentur, omnisque turbatus operis ordo spem totius anni frustratur. Clericus.

- Η̃μ̃⊙ δὴ λήγῃ μὲν⊙ ὀξέ⊙ ἡλίῳ
 Καίμαλ⊙ ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὁμβρήσῃ⊙ 415
 Ζῆνός ἐλαφρέν⊙, μὲν ἣ τρέπεται βρότε⊙ χροῶς
 Πολλὸν ἐλαφρέτερ⊙. (δὴ γὰρ τότε σείει⊙ αἴτῃς
 Βαίον ὑπὲρ κεφαλῆς κηλινρεφῶν ἀνθρώπων
 ἔρχεται ἡμάπ⊙, πλεῖον δὲ πε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
 Η̃μ̃⊙ ἀδνηκτοτάτῃ πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ 420
 Ὑλῇ, Φύλλα δὲ ἔσχαζε χέει, πτόρθοιό τε λήγῃ
 Τῆμ̃⊙ ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημὲν⊙ ὤριον ἔργον.
 Ὀλμον μὲν τελπόδῳ τάνυειν, ὑπερον ἣ τείπηχιω,
 Ἀξονά δ' ἐπ' ἀπόδῳ μάλα γάρ νύ τοι ὄρμημον ἔτω.
 Εἰ δέ κεν ὀκ' ἀπόδῳ δ' ὅτ' ἢ σφύραν κε τάμοιο, 425
 Τελσσίθαμον δὲ ἄψιν τάνυειν δεκαδώρῳ αἰμάξῃ,
 Ποικ' ὅππ' καμπύλα κᾶλα· φέρειν ἣ γύλω, ὅτ' αἶν ὄρης,
 Ἐς οἶκον, κατ' ὄρε⊙ διζήμεν⊙, ἢ κατ' ἄρκεον,
 Πείννιον. ὅς γὰρ βροτῶν δρῶν ὀχυρώτατός ἐστιν.
 Εὖτ' αἶν Ἀθλῳαίης δμῶος ἐν ἐλύμαλ'ι πύξας 430

414. Ὀξέ⊙ ἡλίῳ] Interpretes reddunt *πικρῶν*, *ὀξύκιντον*, placet acris, acuti, ut Interpres Latinus. *Guietus*.

415. Καύμαλ⊙ ἰδαλίμῃ] *A calore sudorifero æstivo*, ab ἰδ⊙. *Idem*.

416. Σείει⊙ αἴτῃς] *Solis astrum*. Σείει⊙ pro Sole. *Idem*.

418. Κηλινρεφῶν ἀνθρώπων] Nempe, eorum qui sunt cis æquatorem, quibus post æstivum solstitium arcus diurnus solis minor est. Non ignoravit *Hesiodus* solem tunc diutius lucere Æthiopibus illis, qui sunt trans æquatorem. Vide intrā γ. 527. *Clericus*.

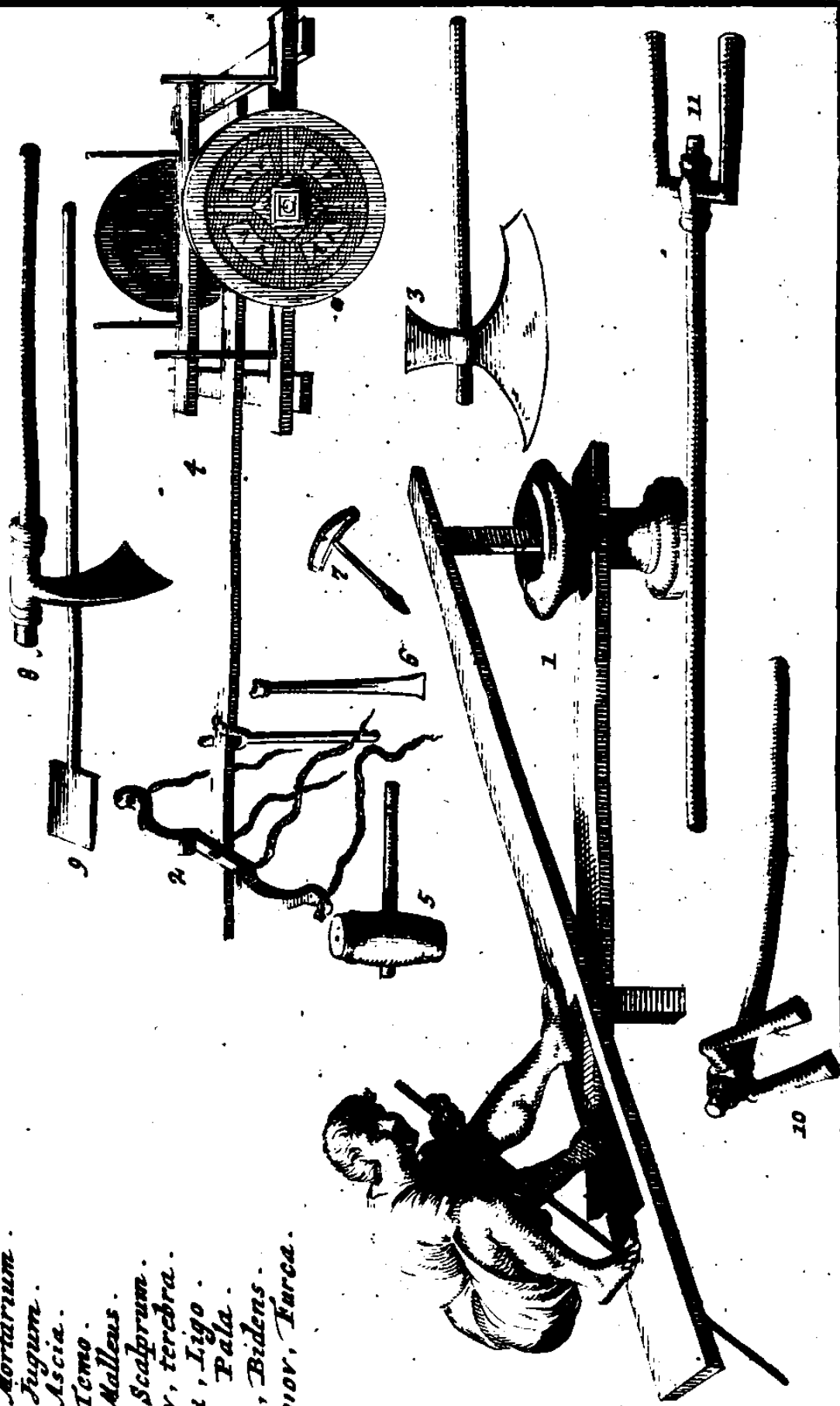
419. ἔρχεται ἡμάπ⊙] Volvitur, vadit interdiu. πλεῖον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, scribendum videtur ἀπαίρει. *Hesych.* ἀπαίρει, ὁδίου, ἀποδημεῖ, ἀναχωρεῖ. idem ἀπαίρεται ἀποδημῶνται. Magis autem noctu ambulat, hoc est, diutius ambulat Sol per noctem, longius durat nox quàm dies. *Guietus*.

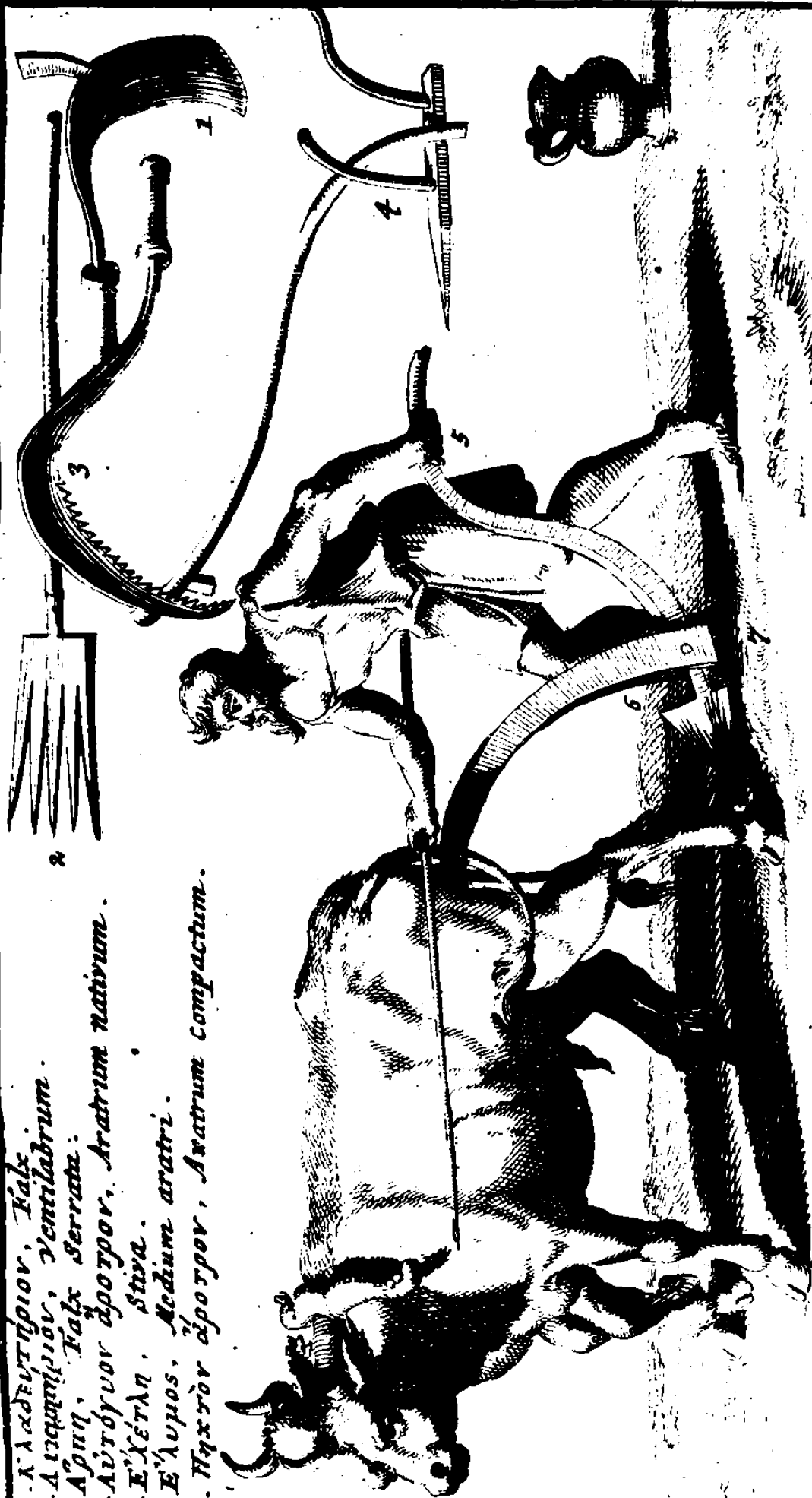
420. Η̃μ̃⊙ ἀδνηκτοτάτῃ] Scribe τῆμ̃⊙, tunc. *Idem*.

420. Ἀδνηκτοτάτῃ] Illa, nempe, anni tempestate cæsa minùs est obnoxia vermibus; qui in tenero cortice, aut alburno, deponunt ova, ex quibus postea exclusi vermes lignum rodunt. De hisce vermibus vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hierozoici P. II. Lib. IV. c. 27. Clericus*.

421. Πτόρθοιό τε λήγῃ] Hoc est, ἢ βλαστῶν, ἢ βλαστήσας πύσσεται, ἢ κλωνοφυεῖν, cessat ramos emittere, germinare, pullulare. *Guietus*.
Succus.

1. Ο λυγρός, Mortarium.
 2. Ζυγός, Jugum.
 3. Άξινη, Ascia.
 4. Ρυμὸς, Iemo.
 5. Σκούρα, Malleus.
 6. Σμίλα, Scalprum.
 7. Ίμινάριον, terebra.
 8. Μακροελλα, Ligo.
 9. Πρύον, Pala.
 10. Σμινύη, Bidentis.
 11. Αυσγάριον, Furca.

Tab.

Quum itaque jam definit vis fervidi Solis
 Calorem sudoriferum, per autumnum pluyente
 Jove præpotente, movetur humanum corpus
 Multò levius. (nam tunc Sol
 Paullisper supra caput mortalium hominum
 Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
 Quando minimè cariei est obnoxia cæsa ferro
 Materia, folia autem humi fundit, finémque facit germinandi:
 Tunc sanè ligna secare tempestivum esse opus memento.
 Mortarium quidem tripedale seca, pistillum verò tricubitale,
 Axemque septempedalem: valdè enim certè conveniens sic.
 Si verò octopedalem & malleum inde secueris, (stro,
 Triumpalorum curvaturam rotæ secato decem palmarum plau-
 Multa præterea curva ligna: ferto autem burim, cùm inveneris,
 Domum, sive in monte quærens, sive in agro,
 Ilignam. hæc enim bobus ad arandum firmissima est:
 Si Palladis famulus dentali infigens

Succus, nempe, quo aluntur arbores, tunc minore copia est, & crassior fit cœli frigore; quibus de causis, lignum est durius & compactius. Vide hac de re *Vitruvium* Lib. II. Cap. 9. de materia cædenda, & ad eum *Guil. Philandri* adnotationes. *Clericus*.

423. Ο'λμῶν] Pilam. *Guietus*.

426. Τριαντάρμῶν] Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, τριαντάρμῶν verò dodrans. *Scaliger*.

426. Τριαντάρμῶν] In longitudinem. Versu præcedente pro σφύργων καὶ πέμγιο, leg. σφύργων καὶ πέμγιο. *Guietus*.

Ibid. ἈΨιν πέμνειν] Aratro, plostellæ, à la charruë de deux pieds & demy de large. An scribendum & distinguendum; τριαντάρμῶν δὲ ἈΨιν πέμνειν διχαδῶν αἰμαῖξιν ποτὶ ἐπιγυμνύλα καὶλα. Ordo πέμνειν δὲ ποτὶ καὶλα ἐπιγυμνύλα ἈΨιν τῆ δ. α. appositivè. Placet τὸ ἐπιγυμνύλα, seu potius ἐπιγυμνύλα, accentu in antepenultima, una vox composita. *Idem*.

427. Φέρειν δὲ γύλῳ] Hoc est, ubicumque inveneris dentale, aufer illud tecum, rarò enim occurrit. *Idem*.

430. Ἀθλωαίης δμῶν] Δμῶν metaplasmsus, declinatio pro declinatione. *Scaliger*.

430. Ἀθλωαίης δμῶν] Ο' πέκτων. *Guietus*. Sic dicitur faber lignarius, quia fabrili etiam arti præesse credebatur Minerva, quo fit ut Epeus equum illum ligneum, cujus ope capta est Troja, dicatur,

Γόμφοισιν πελάσας προσηρήρεται ἰσοβοῇ.
 Δοιά τ' ἦ δέσθ' ἄροτρα, πνησάμενθ' καὶ οἶκον,
 Αὐτόγυον καὶ πικτόν· ἐπεὶ πολὺ λωΐον ἔτω.
 Εἴ χ' ἔτερον γ' ἄξαις, ἔτερόν γ' ἔπι βυσὶ βάλοις.
 Δάφνης δ' ἢ ἢ πλελής αἰκιάτατοι ἰσοβοῆς. 435
 Δρυὸς ἔλυμα, πρίνθ' γύλῳ. βόε δ' ἐνναετήρῳ
 Ἄρσενε κεκτῆσθ' (τ' γὰρ ὀθένθ' ὅτ' αἰλαπεδνόν)
 Ἡβης μέτρον ἔχοντε. τὼ ἐργάζεσθ' ἀρίστῳ.
 Οὐκ ἂν τὼ γ' ἐρίσαντες ἐν αὐλακὶ καμνὸν ἄροτρον
 Ἀΐειαν, τὸ τ' ἔργον ἐτώσιον αὐτῷ λίπειν. 440
 Τοῖς δ' ἅμα πεσασσικονόετ' αἰζήσας ἔπειτο,
 Ἄρτον δειπνήσας τετράτρυφον, ὀκτάβλωμον.
 Ὅς κ' ἐργα μελετῶν ἰθείαν αὐλακ' ἐλαύνει,
 Μηκέτι παπταίνων μεθ' ὀμήλικας, αἶψ' ἔπι ἔργῳ
 Θυμὸν ἔχων. τῷ δ' ἔπ' νεώτερόν τ' αἶψ' αἰμείνων 445
 Σπέρματ' ἀδάσσασθ', καὶ ἔπιπτοερίῳ αἰλέασθ'.

divinâ Palladis arte, ædificasse, Lib. II. Æneidos v. 15. Isidorus Orig. Lib. XIX. c. 20. Olea quoque hanc dicunt invensericem & fabrica multarumque artium repertricem. Ideoque illi vulgò opifices supplicam. Clericus.

431. Προσηρήρεται ἰσοβοῇ] Pro προσηρήρεται. προσηρήρηθ' scribendum videtur. *Cuicetus.*

436. Βόε δ' ἐνναετήρῳ] *Aristoteles Hist. Anim. Lib. VI. c. 21. de bove: αἰκμάζει δὲ μέλιντα πινυαίτης ὥν· διὸ καὶ Ὁμηροῖν φασι πινυαίτην πρὸς ἐρῶν. ποιήσεται ἄρσεν πινυαίτηρον — καὶ τ' βοὸς ἐνναετήριος δύνασθαι γὰρ ταῦτ' ἐν: viges quinquennis maxime; quocirca Homerum rectè dixisse aiunt marem bovem quinquennem — & bovis novennis, hac enim idem valere. Apud Homerum, scilicet, Iliados H. Agamemnon matet bovem πινυαίτηρον, ut & filii Autolyçi Odyss. T. At Odyss. K. Æolus excoriat utrem bovis ἐνναετήριος, quo ventos includit. Hæc quorsum idem dixerit Philosophus divinare nequeo; nisi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia usque ad nonum annum est in pleno ætatis vigore. Unde Hesiodus, in Operibus. Βόε δ' ἐνναετήρῳ &c. Hæc habet Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. II. c. 28. Fortasse voluit indicare Aristoteles bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa nonum. Clericus.*

442. Τετράτρυφον, ὀκτάβλωμον] Hic τετράφη ἄρτος quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadra*, quæ paribus interstitiis in pane

Clavis conjungens temoni adaptaverit.

Bina verò facito aratra, laborans domi,

Non compositum & compactile: quoniam multò optimum sic.

Si quidem aliterum fregeris, alterum bobus injicias.

E lauro autem vel ulmo firmissimæ stivæ sunt.

E quercu dentale, ex ilice burim. boves verò duos novennes

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)

Cùm juventutis mensuram habent. hi ad laborandum optimi.

Non utique hi dimicantes in sulco aratrum

Fregerint, opus verò imperfectum reliquerint.

Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur,

Panem cœnatus quadrifidum, octo frustorum,

Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,

Non amplius circumspiciens æquales, sed in opere

Animum habens. Hoc verò neque junior alius melior

Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandam.

ne erant distinctæ. Auctor Moreti:

_____ jâmq̃ subactum

Format opus, palmisque suum dilatat in orbem,

Et notat impressis, equo discrimine, quadris.

Hesychius: τεύφθ, κλάσμι ἀγρυ. Quam vocem crediderim Veteribus Glossis restituendam, in quibus, Quadræ, τόπος; imò τεύφθ. Βλωμός, verò, hoc in loco, minus frustum significat. Hesychius: βλωμός, ἰχθύωμος, ubi legendum viderunt docti ἰχθὺς ψωμός, buccæ tenuis. Quod tamen non est ita intelligendum apud Hesiodum, cùm, ut rectè Isaac. Casaubonus ad Athenæum Lib. III. c. 29. absurdum sit existimare rustici hominis famem octo buccellis posse expleri. Athenæus quidem: βλωμιλίας πὶ ἀγρυς ὀνομάζεσθαι λέγει (Philemon) τὰς ἰχθυίας ἐντομὰς, ἃς Ρωμαιοὶ κερδρῆτας λέγουσι: Blomilios vocari dicit panes incisuris divisos, quos Romani quadratos vocant, id est, in quadras incisos. Clericus.

442. Ὅ κτεῖ βλωμοῖ] Hoc est, ὁ κτεῖ ψωμοῖ. *Guietus.*

444. Παπταίνων μὴδ' ὁμῆλικος] Non attendens sulcos, sed circumspiciens an amicum aliquem sit conspecturus. Ex negligentia ejusmodi desumpta est sententia Christi Luc. IX, 62. Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἀγροῦ, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθεὶς ἔστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. *Hesychius: παπταίνειν, ἀεὶ ὀπίσω πᾶντι παπταίνοντι, ὁρῶντι. Sic quoque interpretatur Eustathius: τὸ ὀπίω καὶ κατὰ Διγπιπίνυν τὴν θείαν, τῆς ἀεὶ ὀπίσω. Clericus.*

Κερρότερόν γ' ἀνὴρ μετ' ὁμήλικας ἐπιοίηται.
 Φερίζεσθαι δ' ὅτ' ἂν Φωνίῳ γερῶν ἐπακχόης
 Τ' ὕθ' ἐν νεφέων ἐναιύσια κεκληγυῖης.
 Ἦ τ' ἄροτοῖό πε σῆμα φέρει, καὶ χείματ' ὥρην
 Δεικνύει ὁμβρηρῶν κροδίῳ δ' ἔδακ' ἀνδρὸς ἀβέπαι.
 Δὴ τότε χορταίνει ἑλικας βόας ἐνδον ἐόντας.
 Ρ' ἡτίδον γ' ἐπ' εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἄμαξαν.
 Ρ' ἡτίδον δ' ἀπανήνασθαι παρὰ δ' ἔρξα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πῆξασθαι ἄμαξαν,
 Νήπιότ' ἔδ' ἐπ' οἶδ', ἑκατὸν δέ τε δέρεσθαι αἰμάξης.
 Τῶν πρὸθεν μελέτῳ ἐχέμεν, οἰκίῃα θέσθαι.
 Εὐ τ' ἂν δὴ πρῶπ' ἀροτὸς θνητοῖσι φανείη,
 Δὴ τότε ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
 Αὔλῳ καὶ διερίῳ ἄροον, ἄροτοιο κατ' ὥρην,
 Πρῶτ' μάλα σπείδων ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρῃαι.
 Εἴαρι πολὺν θέρεσθαι ἢ νεωμῆναι ἔσ' ἀπατήσθαι.

450

455

460

447. Ε'π' οἴνται] Hoc est, æquales animo agitat, lasciviendi cupidine commoto. Nam πθίσσεται, unde, interposito ι, πθίσσεται, est non tantum timore, sed quovis alio affectu vehementiore commoveri. Hesychius: Πθίσσεται, πθίσσεται λέγεται τὸ παρορμηθῆναι πρὸς τὴν ἀφροδίαν. Exemplum sunt, apud optimos Scriptores, frequentia. Unum tantum adscribam ex Dione Prusæo, quod mihi commodum hisce diebus elegantissimum Scriptorem lectitanti occurrebat. Sic loquitur de Homero Orat. II. de regno: ταῦτα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παραινῶν, αἷς δὲ καὶ τραπέζης ἐπιμεινῶν τὰς ἀγαθὰς, ἐπὶ τροφῆς καὶ παντοίας καὶ πολυτελείας ὅσῃ ἐτύχαιεν ἀπειρῶν ἂν. ὥστε τὰς πρὸς ταῦτα νῦν ἐπ' οἴνται Πέρσαι καὶ Σύροι καὶ Ἴταλῶναι καὶ Ἴωνες, μηδὲ ἐς γὰρ ἐφικνέσθαι τὸ παρ' Ὀμήρῳ χρηγίας καὶ ἀβρότης: hac autem dicit docens ἔσ' ἀπονοῖν, bonos oportere ἔσ' mensa curam gerere, quandoquidem cibi varii ἔσ' pretiosi non erat inexpertus; ita ut qui nunc hisce valde afficiuntur, Persæ ἔσ' Syri ἔσ' Græci, Italique ἔσ' Iones longè absint à sumptibus ἔσ' deliciis quæ sunt apud Hæmerum. Clericus.

448. Εὐτ' ἂν γερῶν Φωνίῳ ἐπακχόης] Multa ad hujus loci illustrationem congegit Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. I. C. 11. quæ non exscribemus. Observandum dumtaxat hinc sermonem esse de migrante grue, non de adveniente. Clericus.

450. Ἦ τ' ἄροτοῖό πε σῆμα φέρει] Copiosissimè de variis arationibus egit Claud. Salmasius ad Solinum Pag. 509. & seqq. Ed. Ultraject. ubi, inter alia, hæc habet: Tertiam arationem, quæ sata inarantur, Hesiodus

Junior enim vir equalium desiderio flagrat.

Observa verò, cùm vocem gruis audieris

Altè in nubibus quotannis clangentis ;

Qua & arationis signum affert, & hyemis tempus

Indicat imbriferi: cor autem rodit viri bobus carentis.

Tunc sanè pasce camuros boves, domi manentes.

Facile enim dictu est, par boum da & plaustrum:

Facile autem recusare, (& dicere) boves occupati sunt.

Constituit autem homo, qui opinione suâ dives est, fabricare plau-
Stultus: & hoc nescit centum esse ligna plaustrum. (strum

Horum ante curam habere oportet ut sibi acquirat.

Cùm primùm igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,

Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,

Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,

Summo mane festinans, ut impleantur tibi arva.

Vere vertito, æstate verò iterata non te fallat.

Hesiodus ἀργον propriè vocat. De prima dixit ἔαε πολὺν; de secunda, θίρεθ' δὲ νωμῶν, quæ est ἰάσις vel iteratio; de tertia, ἀργον, quæ voce sationem ubique intelligit, quia simul serebant, arabάντιque tertio. S.c. de gruis adventu (imò verò abitu) ἢ τ' ὄροισι π σῆμα &c. & paullo post: αὐτῶν κ' διαπλῶ ὄροισιν, ὄροισι καθ' ὥρην, hoc est, ἐνοχλῶν καὶ ὑγρῶν ἀπείρων κατὰ πλῆθ' ἀπὸ τοῦ ὄρου. Ita alibi, apud eundem, ὄρου ἐστὶν ἰερεῖν: εἰ δὲ κεν ἡλιόιο τροπαίς ὄρου χθόνα δῖαν. Vetat terram feri circa brumam. Nimirum, ὄρου ἐστὶν quidem semper arare, sed quia cum ultima aratione conjuncta erat satio, priore & posterius significatur. Intelligitur autem hîc & alibi satio tritici, de qua sola, quasi potissima, agit Hesiodus, in hoc Opere. Clericus.

452. Ἐλίκας] Curvis cornibus, reflexi. Guietus.

454. Πάρεθ' δ' ἔργα] Hoc est, παρέσθ' ἰμῶν. Idem.

455. Φρίνας ἀφρεῖος] Riche par imagination. Idem.

Ibid. Πήξαοθ' ἄμαξαν] Fabricaturum. τὸ πήξαοθ' pro πήξαθ' positum. Guietus.

457. Οἰκίῃα θείδα] Περὶ ποιῆσθαι, hoc est, οἰκίῃα ἰαυτῶν ποιῆσθαι. τὸ θείδα ἀντὶ τοῦ ποιῆσθαι. Idem.

462. Ἐἔαε πολὺν] Ἐἔαε scribendum videtur, ut sit σμῶνις. Sic inferiùs. Idem.

462. Ἐἔαε πολὺν, θίρεθ' νωμῶν] Claud. Salmasius p. 510. Exercit. Solinianarum, ostendit Græcos quidem recentiores νῆσ' ac νῆσ' ζῶν dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primùm pro-

scin-

Νεῖον ᾗ ἀπείρην ἐπὶ κεφίζουσιν ἄρυσεν.

Νεὶος ἀλεξιάρη, παίδων δίκηλήτεια.

Εὐχεοῖτο δὲ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι δ' ἄγῃ,

465

Ἐκπελέα βερίθειν Δημήτερι ἱερὸν ἀκτῶν.

Ἀρχόμενοι τὰ πρῶτ' ἀρότῃ, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης

Χερεὶ λαβὼν ὄρπηκα βοῶν ὅππῃ νῶτον ἵκηται

Ἐνδρυνον ἐλκόντων μεσάβων. ὃ δὲ τυτθὸς ὅππῃθεν

Δμῶος, ἔχων μακέλιον, πόνον ὀρνίθεας πιθείη,

470

Σπέρματα κακκρύπλων. δὲ θερμοσύνη γὰρ αἰεὶ

Θνητοῖς ἀνθρώποις κακοθερμοσύνη δὲ κακίη.

Ὡς δέ κεν αἰδροσύνη σάχνυες νόοιεν ἔραζε,

Εἰ τέλει αὐτὸς ὅππῃθεν Ὀλύμπῳ ἐοτλὸν ὀπάροι.

Ἐκ δὲ αἰγέων ἐλάσειας δράχνια καὶ σέε' ἔολπα

475

scinditur; sed vetustissimos vocasse *νέας* secundam arationem, non primam, ex hoc *Hesiodi* loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda æstate; quod *νέον* vocat *Hesiodus*, Latini *iterare*. *Νεῖον* similiter vocant terram novalem, quæ iterata est. Et sanè hæc etiam significatio est verbi *νέον*, de novo enim fieri, & *novari* dicitur quod secundò fit. Græci Interpretes veteres interpretantur *ἐπιλαύνειν γῆν καὶ ἡρᾶν*, καὶ ὁμαλιῶσιν, ἀνακαταρτίζοντων αὐτῆς αὐτῶν καὶ νεῶν ποιούντων. Quæ omnia secundam arationem Latinorum & iterationem designant. Quod *offringere* propriè dicebant; nam proscissione, hoc est, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rumpuntur, æquanturque. Hæc aliâque similia sæpiùs repetit, pro more suo, vir summus. *Clericus.*

463. *Νεῖον δὲ ἀπείρην*] Idem pag. 514. observavit cum toties novetur terra, quoties aratur, *νέον* dici non tantum agrum primum proscissum, sed quamvis terram per omne id tempus, quo vertitur & aratur, donec conferatur, quod liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Sic & *Odysf. E. 127. νεῶν εἰς τελευτῆν*, in novali ter versato, quod tertium est, sive tribus arationibus motum. *Xenophon*: εἰ μάλῃ ἀγαθὴ ἡ γῆς ἰσότης, ὅλῃς τε διὰ καθεστὼς αὐτῶν εἶναι, καὶ ἐπὶ τὸν ὅτι μάλιστα πρὸς τὸ ἥλιον: si bona futura est novalis, debet esse pura ab omni sylva, & quàm maxime torreri à sole. Sed nec, quod *Hesiodus νεώδην* vocat terram, quæ æstate iteratur secundâ novatione, inde sequitur *νέον* propriè dici de iteratione. Nam & *πυλῆσαι γῆν* non de prima tantum, sed etiam de secunda ac tertia dicitur. Unde *ἑπὶ πολὺ* & *τελείῃ γῇ*. Alia hanc in rem, apud ipsum *Salmasium*, lege. *Clericus.*

463. *Κεφίζουσα ἄρυσεν*] Adhuc suspensam, elevatam. *Gruetius.*

464. *Εὐ-*

Novalem verò serito adhuc levem terram.

Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.

Supplica verò Jovi infero, Cererique casta,

Ut matura grandescant sacra Cereris dona.

Incipiens arare, cùm extremum stivæ

Manu capiens stimulum boum terga attigeris

Temonem trahentibus loris. juvenis autem pone

Servus, ligonem tenens, negotium arvis faceffat,

Semina abscondens. Rectus enim ordo optimus

Mortalibus hominibus est; confusio verò pessima.

Sic quidem ubertate spicæ nutabunt ad terram,

Si finem ipse postea Jupiter bonum præbuerit.

E vasis autem ejicies araneas: teque arbitror

464. Εὐκαλίπτει] In copia imprecationes non fiunt, sed in inopia, vide Proclum. *Idem.* Vult *Hesiodus* agrum probè cultum suppeditare victum familiæ, quæ alioqui infensa fit patrifamilias, diris eum devovet, nec nisi cibo potest placari. *Clericus.*

465. Δὴ χθονίῃ] Cereris, aut Proserpinæ conjugii. Numina connexa. *Guilielmus.*

466. Ἰσθὺν αἰκτῶ] Αἰκτῶς ἰσθὺν. vers. seq. leg. δρότε pro δρότε. *Idem.*

468. Εἰς τὴν ἰσθμὸν] Νῶτον ἐφίκηται. τμήσις. *Idem.*

469. Ἐνδρῶν] Τὸν ἰσθμὸν. à parte totum aratrum. τὸ ἔνδρῶν hic tropicè medium arboris, matrix, le cœur. vide *Hesych.* in ἔνδρῶν. vers. sequ. πόνοι] dolorem. *Idem.*

470. Ἐχὼν μακίλῳ] Non propriè intelligitur ligo, sed malleus ad occas frangendas. *Scaliger.* Imò verò ad invertendam in seminem terram; nam hæc est tertia aratio, non occario, quæ secunda est. Vide ex *Salmasio* notata ad v. 462. *Clericus.*

471. Εὐθυμῶν] Τὰ καλῶς διγίγνεται καὶ οἰκονομεῖν πρὸς ἑαυτῷ. *Guilielmus.*

475. Αἰσχροί] Telas aranearum. (Quæ non amoventur sterili anno, quia non opus est omnibus vasibus ad recondendum triticum paratis, propter messis tenuitatem. Sic *Catullus*, ut vacuum crumenam describat, ait *sacculum plenum esse aranearum.* *Clericus.*) Vers. sequ. ἐρεμῶν] an ἐρεμῶν, vel ἐρεμῶν, ut ἄλμυρον. hoc est, vescentem. ab ἐρεῖω, vescor, unde ἐρεῖω. ἄρτια ἐρεῖω. Nonn. *Hesych.* ἐρεμῶν ἐρεῖω. *Homer.* λωτὸν ἐρεμῶν. *Idem.*

476. Εἰς

Γηθήσειν, βιότοιο ἐρύμῃον ἐνδον ἐόνι. 480
 Εὐοχθέων δ' ἴξεαι πολίων ἔαρ. ἔδ' ἐπὶ πρὸς αἴλας
 Αὐγάσεαι· σέο δ' αἶψ' ἀνὴρ κεχρημύ· ἔσαι.
 Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς δρόμος χθονα δῖαν,
 Ἡμῶ· αἰμήσεις, ὀλίγον πρὶ χειρὸς ἑέργων,
 Ἀντία δεσμύων κεκρημύ·, ἔ μάλα χαίρων.
 Οἴσεις δ' ἐν Φορμῶ· παῦροι δέ σε θήσονται.
 Ἄλλοτε δ' αἰλλοῖ· Ζηνὸς νό· Αἰγιόχοιο·
 Ἀργαλέ· δ' ἀνδρεῶσι καὶ θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὄψ' ἄροσεις, πέδε κέν τοι φάρμακον εἴη. 485
 Ἡμῶ· κῆκκυξ κῆκκυζ δ' ἀρυὸς ἐν πετάλοισι,

476. Εἰρύμῃον] Malim legi ἐρύμῃον, quàm elidi γ, quod durum est. Hoc est, redundantem intus positis; ab ἐρύμῃαι, eructo, & metaphoricè *redundo*. Clericus.

477. Εὐοχθέων] Εὐοχθέων hīc legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hesych. Εὐοχθεῖν δ' ἔχειν, εὐθυμεῖν, πλήρη εἶναι, εὐτροφεῖν. ὅχι γ' ἢ τροφή. δαίτης εὐοχθοὶ οἰπαρα, læta convivia, παρὰ τὸ εὐ ἔχειν. Athen. εὐοχθεῖν quasi εὐεκτηῖν. Sed εὐεκτηῖν magis placet. *Grietus*.

Ibid. Πολίων] Floridum. Ἀπὸ τὸ λαλῆν καὶ ἐν αὐτῷ ἀνθέων. Moschop. Heinſius περὶ τῆς exactum. *Idem*.

477. Εὐοχθέων δ' ἴξεαι] Malè εὐοχθέων substituitur ab aliis. Eustathius: ὅθεν καὶ Ἡσίοδος εὐοχθεῖν λέγει, τὸ ἐπὶ καλλοῖς καπιᾶν. ἢ καὶ αἰλας ὀχθεῖσαι, τὸ εἰς ὄψ' ἐπ' αἶσαν τ' θυμὸν. Item, ὁποῖον π καὶ τὸ ὅχι μὴ ὀξυθύνως ἢ τροφῇ ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐοχθεῖν κατὰ πιναι παρ' Ἡσίοδου. *Heinſius*.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] An scribendum: εἰ δέ ἐ' ἐ' ἡλ. τροπαῖς pro καὶ ἐ' ἡλ. τροπαῖς, h. e. bruma. Interpp. κατὰ πιναι τροπαῖς exponunt. *Grietus*.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] Hoc est, circa solstitium hibernum. Ex his constat, verba sunt Cl. *Salmasii* p 517. Exercit. Plinianarum, legitimum sementis tempus, præcipuè triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuisse ab occasu Vergiliarum. Hoc *Hesiodus*, *Theophrastus*, *Xenophon*, & *Plinius* testantur. Et *Xenophon* quidem totum illud tempus ferendi εἰς πρῶτον, καὶ μύσειν καὶ ὄψιμον distinguit. Festinata satio à Vergiliarum occasu incipiebat, serotina circa brumam. *Hesiodus* ὀψιμὸς τῶν vocat, qui eo tempore ferit, ut contrà πρῶτος τῶν qui circa Vergiliarum occasum, v. 490. *Columella* Lib. II. c. 8. Intelligi debet tritici satio dierum sex & quadraginta ab occasu Vergiliarum, qui sit ante diem IX. Calend. Nove rbris ad Bruma tempora. Sic enim servant prudentes agricola, ut quindecim diebus priusquam conficiatur Bruma, totidémque post eam confectam, neque arent, neque vitem aut arborem putent. Fallitur tamen vir summus in eo quod hīc habet

Gavifurum, victu potitum intus reposito.

*Benè instructus cibus autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Respicias: tui verò alius vir indigus erit.*

Si verò brumâ araveris terram aliam,

Sedens metes, paucillum manu comprehendens, (dens.

*Ex adversa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valdè gau-
Feres autem in sporta: pauci verò te suspicient.*

Aliàs autem alia Jovis mens Ægiochi,

Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.

Sin autem serò araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.

Quando cuculus canit quercûs in frondibus,

Ἐὶ ἔψαγες, de quo vide ad v. 486. Clericus.

480. Ἡ μὲν ἀμύση] Hoc est, otiosè, nam non erit cur festines.
Alioqui segetem copiosam metentes satis temporis non habent, ut
inter metendum sedeant. Festinandum enim periti Rei Rusticæ su-
dent. Columella Lib. II. c. 21. Sed cùm matura fuerit seges, ante-
quàm tórreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum Ca-
nicula, CELERITER demetatur; nam dispendiosa est cunctatio. Cu-
jus rei rationes postea tradit. At in raris segetibus, messis brevi ab-
solvitur, etiam non festinantibus. Clericus.

480. Πιεῖ χιεῖς] Scribe Ἐὶ χιεῖς, les mettent bechevet, ob pau-
citatem. Guietus.

Ibid. Πιεῖ χιεῖς ἱέρων] Psalter Psalm. CXXIX, 7. non implevit
manum suam messor, neque sinum suum colligator. Clericus.

481. Ἀντὶ ἀσπεύων] Adverb. hoc est, ἀντὶ τῶν σάκχας ἀσπεύων,
les uns en haut, les autres en bas, idque propter spicarum inæquali-
tatem. Guietus.

482. Παῦρος δὲ σε θηήσονται] Psalter de tenui messe Ps. CXXIX, 7.
non dicent transeuntes, benedictio Jehova vobis. Clericus.

482. Θηήσονται] Θαυμάζουσιν. Guietus.

483. Ἄλλοι δ' ἄλλοι Ζηῶς] Aliàs aliter accidere solet ritè & se-
cùs arantibus. Idem.

484. Κατὰ θητοῖσι νοῦσαι] Difficilis comprehensu. τμησις. Idem.

486. Ἡ μὲν κόκκυξ κηκύζει] Initio veris. Plinius Lib. XVIII. c. 26.
de spatio quod est inter æquinoctium vernalium & exortum Vergilia-
rum: In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricola ra-
pienda sunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non suffecerit: dum
sciat inde natam exprobrationem fœdam, putantium vites per imitatio-
nem cantûs alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim ha-
betur, opprobriumque meritum, falcem ab illa volucre in vite depre-
hendi. Clericus.

Τὸ πρῶτον, τέρπῃ τε βροτῆς ἐπ' ἀπείροντα γαῖαν,
 Τῇμ' ὧς οἱ τρίτῳ ἡματι, μὴδ' ἀπολήγοι,
 Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὀπλήν, μὴτ' ἀπολείπαι.
 Οὕτω κ' ὄψαρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαρίζῃ.

490

Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο· μὴδέ σε λήθοι
 Μήτ' ἔαρ γινόμενον πηλὸν, μὴδ' ὦρα ὄμβρο·
 Παῖρ δ' ἴθι χάλκεον θῶρον, καὶ ἐπαλῆα λείχην,
 ὧρῃ χειμερῇ, ὅποτε κρύθ' ἀνέρας εἶργον

Γράνφ' ἐνθα κ' ἄοκν' ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλῃ.

495

Μὴ σε κακῇ χειμῶν' ἀμνηχανίῃ καταμάρψῃ
 Σιωπηνίῃ, λεπτῇ ἢ παχυῇ πόδα χερὶ πρίζοις.
 Πολλὰ δ' αἰετὸς ἀνὴρ κενεῶν ἔπι ἐλπίδα μίμνων,
 Χρητίζαν βίοτοιο κακὰ πρῶσελέξατο θυμῷ.

Ἐλπίς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημύον ἀνδρα κομίζῃ,

500

Ἡμῶν ἐν λέσχῃ, τῷ μὴ βίῃ ἀρεκίῃ εἴη.

Δείκνυε ἢ δμῶεσι, θέρδ' ἐπ' μέσση ἐόντ'.

Οὐκ αἰεὶ θέρ' ἐοσεῖται, ποιέσθ' ἐ καλίας.

487. Τέρπῃ τε βροτῆς] Verni temporis amœnitate, quam denunciat. Gmelius.

488. Τρίτῳ ἡματι.] Toto tertio die, præter duos priores. v. sequi ὀπλήν] vestigium. Idem.

490. Ἰσοφαρίζῃ] An scrib. ἰσοφαρίζοι. hoc est, ἴσῳ φέρει ψῆφον. hujus pluviae triduanæ beneficio, fera aratio tempestivæ æqualis fuerit. Idem. Ubi venit imber multorum dierum sementis uno die surgit. Columella Lib. II. c. 8. Clericus.

491. Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο] Hoc est, recordare. Est loquutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. Clericus.

493. Λείχην] Adde iis, quæ de hac voce notata sunt, locum Harpocrationis: Λεσχά, Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς Νικοκλέα. Λέσχας ἱεραὶ δημοσίου πινυὲς ἔπυν, ἐν οἷς πολλοὶ ἀγῶνες ἐκαστίζοντο πολλοί Ὀμηροί.

Οὐ δ' ἰθὺς εὐδὺν χαλχίον ἐς δόμα ἐλθὼν,

Ἡ' πρὸς εἰς λέσχην.

Κλειάνθης, ἐν τῷ πρὸς Θεῶν, ἀποταμιῶνται τῷ Ἀπόλλωνι τὰς λέσχας φησὶ. ἐξέδραι δ' ὁμοίας γίνεσθαι αὐταῖς, καὶ παρ' ἐνίοις τὸ Θεὸν Λεσχάσθαι ἐπαλάττωσθαι: Antiphon in Oratione contra Nicoclem. Leschas publica vocabantur loca, in quibus otiosum vulgus desidebat. Homerus: non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam Lescham. Cleanthes, li-
 bro

*Primum, delectatque mortales in immensa terra,
 Tunc Jupiter pluat triduo, neque desinat,
 Non utique supra bovis ungulam, neque infra:
 Ita & serus arator primo aratori æqualis fuerit.
 Animo autem benè omnia serva: neque tibi lateat
 Ver exoriens canum, neque tempestiva pluvia.
 Præteri autem officinam ærariam, & calidam tabernam,
 Tempore hyberno, cùm frigus homines vehemens
 Detinet: tunc sanè impiger vir valdè domum auget.
 Ne te mala hyemis difficultas opprimat
 Cum paupertate, macilentâ verò crassum pedem manu premas,
 Multa autem ignavus vir vanam ob spem exspectans,
 Egens victûs, mala versat in animo.
 Spesque non bona indigentem virum fovet,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
 Dic autem servis, æstate adhuc mediâ,
 Non semper æstas erit, exstruite casas,*

bro de Diis, ait Leschas Apollini consecratas; esse autem exedris similes, Deumque cognomine Leschenoriam à quibusdam vocari. Adi & Is. Casaubonum in Characterem ἀδολχίας, apud Theophrastum. Clericus.

493. Ε'π' αἰῶς λίχλω] Ε'παλῖα ab ἱπαλῖς, ἱπαλῖς ab αἰλός, pro quo αἰλός calidus. *Guietus.*

494. Ἐξῶν ἰχάνη] Scribendum videtur ἔξων ἰχάνη, abstinet, abstinere facit. *Idem.*

497. Παχὺν πίδα] Aristoteles in problematis: famelicis superiora crescunt, inferiora tument. *Scaliger.*

497. Διπλὴ δὲ παχὺν πίδα] Famelici indicium. *Guietus.*

498. Ἐπὶ ἑλπίδα μίμνον] Τρῆσις. *Idem.*

499. Προσελίξατο θυμῷ] Hoc est, ὡς θυμῷ ἐλίξατο, hoc est, ἐνόησεν. οὐδὲν τοῦ λόγου. in corde suo dixit, cogitavit, in animo suo versat. Huc facit Davidis versiculus: Dixit insipiens in corde suo non est Deus. *Idem.*

500. Ἐλπίς δ' οὐκ ἀγαθή] Ἐλπίς οὐκ ἀγαθή Hesiodo est νόημα κακόν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quæ cogitationibus vacat. *Heinsius.*

500. Κομίζῃ] Hoc est, alit, fovet. v. 502. Δείκναι] doce. *Guietus.*

Μῆνα δὲ Ληναίων, καὶ ἡμέατα, βέδορε πάντα;
 Τῆτον αἰλύαδ'· καὶ πηγάδας, αἷτ' ὅπ'ι γαῖαν
 Πνύσαντι· βορέαο, δυσηλεγέες τελέθουσιν·
 Ὅς τε Διὸς Θρηῆκης ἱπποτρόφος ἄρει πόντω
 Ἐμπνύσας ἄρνε· μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
 Πολλὰς δὲ δρυὸς ὑψικόμους, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὔρεσσι ἐν βήσσης πλυνῶ, χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ἐμπίπλων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήρισι· ὕλη·
 Θῆρες δὲ φείσσουσ', ἔρως δὲ ὑπὸ μέζ' ἔθεντο,
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰ σκιον, αἰλιά νυ καὶ τ'
 Ψυχρὸς ἐὼν Διὸς, δαυσέρονων περ ἐόντων.
 Καὶ τε Διὸς ῥινὴ βοὸς ἔρχεται, ἐδὲ μιν ἴσχει.
 Καὶ τε δὲ αἶα ἀῆσι τανύτειχα· πῶεα δὲ ἔπι
 Οὔνεκ' ἐπιεῖσθαι τείχεα αὐτῶν, ἃ Διὸς
 Ἦς ἀνέμω βορέα· τροχαλὸν δὲ γέροντα πῆσι.
 Καὶ Διὸς παρθενικῆς ἀπαλόχερος ἃ Διὸς
 Ἦς τε δόμων ἐνποδὲ φίλη παρὰ μητέρ' ἰμίνε,
 Οὔπω ἔργ' εἰδὺα πολυχρύσα Ἀφροδίτης·
 Εὖτε λοεσσαμένη τέρενα χροῶ, καὶ λίπ' ἐλαίῳ

505

510

515

520

504. Μῆνα Ληναίων] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Ποσειδῶνι, aut Γαμελιῶνι. Scaliger.

504. Μῆνα δὲ Ληναίων] Κατὰ τὸ μῆνα, subjntellige, sunt. Menses in quo sunt mali dies. Vel sic distinguendum: Μῆνα δὲ Ληναίων (καὶ ἡμέατα, βέδορε πάντα) τῆτον αἰλύαδ'. & placet. hoc est, mensem vero Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vita; pro, hunc, inquam, vita. Vel appositivè μῆνα δὲ Ληναίων καὶ ἡμέατα, βέδορ. hoc est, Mensem Januarium, malos dies, hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vita. Guetius.

504. Ληναίων] Apud Thebanos primus mensis dicebatur Βυκάπιον, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: Ὁ νόμος καλεῖσθαι τὸν ἐν τῷ πρώτῳ μῶνι παραδόναι τὴν Βοιωταρχίαν ἑτέροις, ὃν Βυκάπιον ἐνομοῦντο: cum lege sancitum esset ab iis dari Boeotarchiam primo mense, quem vocant Bucatium. Hunc autem eundem, quem Hesiodus Ληναίων vocat, esse putat Plutarchus. Hesychius: Ληναίων. Οὐδὲνα μὲν τῶν μῶνων Βοιωτοὶ ἔτι καλεῖσθαι, εἰσὶ δὲ Πλάταρχος Βυκάπιον, καὶ ὃ ψυχρὸς ἐστίν. Secundus mensis erat Ἐρμαῖον. Sequitur apud Hesychium: ἔτιοι δὲ τὸ Ἐρμαῖον, ὅς μὲν τῶν Βυκάπιον ἐστὶ καὶ ὃ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Ληναίων ἱερὴν ἐν αὐτῷ ἄγουσι. Hæc ex Jof. Scaligeri Lib. I. de Emend. Temporum.

Mensē verò Lenaeonē, malos dies, bobus nocentes omnes,
 Hunc vitate: & glacies, quae quidem super terram,
 Flante Boreā, molestae sunt,
 Qui per Thraciam equorum altricem latè mari
 Inspirans illud movet: constringitur autem terra & sylva:
 Multas verò quercus alticomae, abietesque densas,
 Montis in vallibus dejicit, terra multos pascenti
 Incumbens, & omnis reboat tunc ingens sylva.
 Ferae autem horrent, caudaeque sub pudenda ponunt,
 Eae etiam quarum villis cutis densa est. Sed & has
 Frigidus cum sit perflat, villosas licet pelles habentes.
 Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque illum arcet.
 Etiamque per capram flat longos pilos habentem: ovium autem gre-
 gis. Eò quòd valdè densi ipsarum villi sunt, non perflat (ges non item:
 Vis venti boreae: incurvum verò senem facit.
 Et per tenelli corporis virginem non perflat,
 Quae in aedibus suam apud matrem manet,
 Nondum opera sciens aurea Veneris:
 Benèque lota tenerum corpus, & pingui oleo

Temporum. Posteriori rationi *Hesychii* repugnat quod alii docent de tempore celebrationis *Lenaorum*, quam referunt ad finem autumnii. Vide *J. Meursium* in *Græcia feriatâ*, ad vocem *Aluvaini*. Itaque in priore acquieverim. *Clericus.*

506. *Δυσήληγες*] *Cruciatu difficiles, molestos. Quietus.*

508. ὁ δὲ] Subintellige τὸ πᾶν. *Idein.*

508. *Mépeux N jaia n̄ n̄ iñs*] Frigidam hanc esse descriptionem hyemis, adeoque rei descriptæ convenire nemo negabit. *Clericus.*

509. Παχέας] Crassas. Gaietius.

511. Νέλιϑ.] Ab ἄνω, ἀείνω, ἀείνω, ἀείμω, ἀείμωδς, ἀείμωιν, ἡείμωϑ. Item ab ὄριω, ὄριος, ἡέριϑ, hoc est, ἡείμωϑ, ἄνω ὄριωδς, ἡέριϑ, ὄριζω &c. An ab ὄριζω, ὄριζωϑ, ὄριζωδς, ὄριζωδς, ἡείμωϑ, ἡέριϑ. ἡερίϑωδς innumera habens folia. placet. ergo ἡέριϑ innumerus, multus, ingens. Idem.

512. Ἐπεὶ μὲν δὲ] Μάξις ἀ μὲν. unde μέγας fortè, apud Homē-
rum. Idem.

515. 1° 2^d] Sc. *prods* *bois*, *pellis bovis*, *subintellige*. *Idem*.

517. Οὐ Δ /γνω Iterata negatio abundat, οὐν δ Δ /γνω. Idem.

§22. Λίπ' ἐλάττω] Λεπταροτή, λίπα δυνάμει. *Idem.*

Χελαμύνη· νυχίη καταλέξεται ἔνδοθεν οἴκῃ
 Ἡμαῖ χαμναίῳ, ὅτ' ἀνέσθῃ ὃν πόδα τένδῃ,
 Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἡθεσι λουζαλέοισιν.

525

Οὐ γάρ οἱ ἥελιθ' δείκνυ νομόν ὀρμηθιῶναι·
 Ἀλλ' ὅπῃ κυκνέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στεῶφάται, βροδίον ἧ πανεπλιώεσσι φαίνει.

Καὶ τότε δὴ κερσοὶ καὶ νήκεροι ὑληηοῖται

Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνά δρύα βηοσῆεντα

530

Φεύγουσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῷτο μέμηλεν,

Οἱ σκέπα μαιόμυροι πυκινὲς κόθυμῶνας ἔχουσι,

Καὶ γλάφυ πετῆεν· τότε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴσοι,

Οὐ τ' ὅπῃ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδρας ὀρθάται·

Τῶ ἵκελοι φοιτῶσιν, αἰλιδόμυροι νίφα λακίῳ.

535

Καὶ τότε ἔσασαθ' ἔρυμα χροῖς, ὥς σε κελεύει,

Χλαῖναν μὲν μαλακίῳ, καὶ περμιόεντα χιτῶνα.

Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μνηρύσασθαι.

523. Καταλέξεται] Καταλέξομαι in praesenti, ut αὐξομαι, *Gruetius*.

524. Ἀνέσθῃ] Ἀνέσθῃ ὁ πύλινος, ut infra ἡ χεὶρ πίπτῃ, φέρει
 πῶ ὁ κεχλίας. *Idem*.

525. Ἐν ἡθεσι λουζαλέοισιν] Λύζω, λύζης, unde λυγρὸς λυγρὸς λου-
 ζαλέῳ καὶ ἐπὶ νῶτα ἔαγε λουζαλέῳ. alii à λουγρὸς declinant. *Idem*.

526. Δείκνυ] Pro εἰδείκνυ à δείκνυμι. *Idem*.

527. Ἐπὶ κυκνέων ἀνδρῶν] Qui intelligebat solis arcum diurnum,
 tempore brumæ minorem apud Græcos, majorem esse in Æthiopia,
 quam hic describit, debuisset intelligere esse Antipodas. Attamen,
 admisso priore, posterius, quamquam necessarium confectarium, in-
 telligere non potuerunt Veteres. *Clericus*.

530. Μυλιόωντες] Μυλιόω παρὰ τὴν μύλας ἡγεύει σιτηρῶν, ὀδόντας.
 Deinde pro δρύα scribingum videtur δρία. *Hesych.* δρία, ὕλη, ὕρῃ,
 δρία. *Gruetius*.

532. Οἱ σκέπα] *Tectum* non *tecta* τὸ σκέπη sing. numero à σκεπα-
 ρόν, σκέπαρ, σκέπω, ut à λιπαρόν, λίπαρ, λίπα. τὸ σκέπον non placet.
 à σκέπαρ τρεῖς ἢ fit σκέπας. *Hesych.* σκέπη ὑποδοχή. *Idem*.

533. Καὶ γλάφυ] Γλάφυρην, γλάφυ, hoc est, στήλαιον, ἀπὸ γλῆ-
Idem.

533. Τρίποδι βροτῶ ἴσοι] Hoc est, senī. Respicit *Hesiodus* ad ani-
 gma Sphingis, πῶ ἐστι τὸ αὐτὸ δίπεν, τρίπεν, καὶ τετράπεν; quid sit idem
 bipes, tripes ὃ quadrupes? Οἱ Οἰδίπυς ἀπεφάνητο ἀνθρώπων εἶναι τὸ αὐ-
 βλήν. ἡπίον μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχοντα τετράπεν εἶναι· αὐξάνοντα δὲ δίπεν·
 γηρῶν

Uncta, noctu cubat intra domum

Tempore hiberno, quando exossis (polypus) suum pedem arrodit,
Inque frigida domo, & in lat bulis tristibus.

Non enim illi Sol ostendit pabulum ut invadat:

Sed super nigrorum hominum populūque & urbem
Vertitur, tardius autem Græcis lucet.

Ex tunc sanè cornuta bestia & non cornuta sylvarum cultrices
Misere dentibus stridentes per quercetum clivosum

Fugiant; & passim omnibus id cura est,

Qua tecta inquirentes, densas latebras habent,

Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini similes,

Cujus & humeri fracti sunt, & caput terram spectat:

Huic similes incedunt vitantes nivem albam.

Et tunc induit munimentum corporis, ut te jubeo,

Lanam mollem, & talarem tunicam.

Stamine verò in paucis multum subteminis intexe.

μεγίστου δὲ τέλει, βαυμεία χερσὶν ἀπὸ τῶν ἀδινειῶν: Oedipus de-
claravit hominem esse quod propositum erat, infantem enim quadrupedem
esse, adultum verò bipedem, senem denique factum quadrupedem, scipio-
ne utentem, propter infirmitatem. Verba sunt Diodori, è Libro IV. Bi-
bliothecæ. Clericus.

534. Ἐπὶ ἡμῶν ἰσχυρὰ] Ἐπὶ ἰσχυρὰ τμήσις. *Guietus.*

534. Ἰσχυρὰ] Incurvata, quasi fracta essent. Debilia etiam fracta
dicuntur, ut gravis annis miles dicitur multo jam fractus membra la-
bore, Horatio, Lib. I. Sat. I. 5. *Clericus.*

535. Νῖψα λείψανον] Νῖψ νιψὶς, νῖψα. *Guietus.*

536. Καὶ τίς ἰσχυρὰ] An operæ pretium erat ejusmodi præcepta
versibus claudere, quæ cuivis aniculæ notissima sunt? Ego quidem
non puto. Sed mihi videntur senilem Poëtæ ætatem redolere. *Cle-
ricus.*

537. Μυδακλῶ] Δασύων, ὀύλῳ. *Guietus.*

538. Στήμις δ' εἰς πύρρον] Κεγκύς est fluccus, κρόκη, aut κροῖ sub-
temen. Idè vestes, quæ ad hyemem & frigus parantur, raro stami-
ne, denso subtemine texi jubet Hesiodus: Κεγκύς enim εἰς τῇ κρόκῃ,
non in stamine. Idè durius & retortiore filo stamen, molliore &
magis laxo subtemen. Nam in solo subtemine mollities illa lanugi-
nosa, quæ panno supereminet, & quam pectit ac polit spina fullo-
nis. Insignitè factus ad hoc probandum locus Platonis, qui vulgò
malè exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Est in Politico: ὅτι

Τὼν πλείονας, ἵνα τοὶ τείχες ἀτρεμέωσι.

Μὴδ' ὄρεσθαι Φείσασθιν, αἰετόμυται καὶ σῶμα.

Ἀμφὶ δὲ πρὸς πέδιλα βοὸς ἴφι καμύοιο

Ἀέριμα δὴ σάουζ, πίλοις ἔντοθε πυκνάσαις.

Πρωτογόνων δ' ερίφον, ὅπταν κρύθ' αἶμα ἐλθῃ,

Δέρματα συρράπτειν νεύρω βοός, ὅφρ' ἴπῳ ᾤμιω

Ἦστῃ ἀμφιβάλλῃ αἰεὶν. κεφαλῇ φησὶ δ' ὑπερθεῖν

Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἔαται μὴ καταδύῃ·

Ψυχρὴ γάρ τ' ἡὼς πέλεται βορέας πεσόντι ⑥.

Ἡ ὡς δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπ' ἐργασίας ἀπερόεντες

Αἴηρ πυρφόρος ἐντέταται μακάριον ὅτι ἐργαίς·

δι' ἣν αὖ τῇ γνώσει, ὁλοκῇ ἰσχυρότερος τὰ μεγαλύνετα ἔσται, ταῦτα ἀποκρί-
 αλω μὲν γινώσκω, τὴν δὲ ἐπισημασθέντων αὐτοῖς εἶναι τῆς τέχνης: περὶ τῆς
Quacumque spina fullonia tractui accommodatam habent molliciem, ea
esse subtemen cum neta sunt, artem verò iis praeferam artem nendi sub-
temen. Hæc aliâque huc spectantia habet Claud. Salmasius Exercit.
Plinian. p. 277. Clericus.

538. Πολλὸν κρέατος] Hoc est, κρέατον. Suid. in κρέατι, tramata quæ stamine mollior. Μαρτυρεῖ, hoc est, πυκτὴν, συστήσασθαι. Hesych. subintellige autem, ἐν τῷ ὑφαιένει τὴν χλαῖναν. Gvictus.

541. Ἰφίκαμβόου] Οὐκ αὐτομάτως λαθαρύτης, non spontè natura mortui, sed ferro necati. *Grietus.*

542. Πίλια] Coactilibus, & propterea udpones illi à Jurisconsultis ~~ἐμπίλια~~ dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti. Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. IV. Sylv. in Rifu Saturnalitio v. 24. *Cafis pilia futa de lacernis.* & sæpè apud Martialem. *Scaliger.*

542 Πίλοις δὲ ἰνδοῖσι πυκνίσαις] Etymologicum magnum: Πίλῳ, τὸ ἐξ ἐρίων εἰργασμένος, ὡς τὶ καμῶν ἐπιτήδιον· ὃν ἡμεῖς πλωτὴν φε-
μῶν: quod ex lanis elaboratur ad cubandum paratum, quem nos pilotum
vocamus. Tum affertur locus Homeri & γ. 545. Hesiodi, ac tandem
hic 542. versiculus illustratur: Σπουδαίη δὲ δροπία, πασιῖα, αἷς περὶ
τοῦ αὐτοῦ, πίδαλα, καὶ ἐξῆς. πίλοις ἰνδοῖσι πυκνίσαις. Γίνεται περὶ τὸ πῆξαι,
οἷον πηλὸς περὶ αὐτὸν, καὶ κατὰ κράσιν πῖλῳ. Quae verba multis interpre-
tatur Claud. Salmasius in Lampriidii Alexandrum Severum, pag. 521.
ed. Parisinæ, ubi ostendit πῖλος esse *adones*, hoc est, laneos calceos
ex lana coacta factos; qui intra calceum quidem habebantur, ut hic,
verum & ipsi vicem calceamenti præstabant, domi & intra cubicu-
lum. *Calceones* eos hodie vocamus. *Clericus.*

542. Πυκνότης] An? πυκνότης. Gnietus.

543. Περὶ τῶν] Sive, ut habent Græci Interpretes, præstantif-
simi

*Hanc circuminduito, ut tibi ne tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circum verò pedes calceos bovis vi occisi
 Aptos ligato, pedulibus intus condensans.
 Primogenitorum verò hœdorum, cum frigus tempestivum venerit,
 Pelles consuito nervo bovis, ut super humeros
 Contra pluviam injiciat munimentum. supra caput verò
 Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant:
 Frigida enim aurora est, Boreâ cadente:
 Matutinus verò super terram à cœlo stellifero
 Aër fecundus extenditur beatorum supra opera:*

simi sint foetus ii, quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; sive, singulari idiomate Linguae Boeotiae, *primogenita* dicerentur pecudes in suo genere eximiae, quemadmodum apud Hebræos בְּחֹרִים *bchorim*, ut Hebræi Lexicographi docebunt. *Clericus.*

544. Νύρρη βός] Secundum morem antiquum nervis consuendi pelles. Sic hodie Canadivi faciunt. *Guierus.*

545. Ὑπὲρ ἀμφοτέρω ἀλέλω] Hoc est, ὁ ὑπὲρ ἀμφοτέρω ἀλίσσεται, è Cod. vet. Palat. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Homer. πῖλον ἀσκήσουσι χετῶνα, hoc est, ἀσκητὸν ἀσκήσουσι. Gallicè *un feutre bien foulé*. Ἀσκητὸν autem dixit, ut differat à supradictis πῖλοις ἰνδοῖς πυκνοῖς, hoc est, pilis levius elaboratis. ἀσκητὸν verò est madefacias secundâ personâ, non *humefiant*. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Græcis, ut habet *Salmasius* ad *Capitolini* *Pertinacem*, πῖλον & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum ejus est πῖλιον, unde *pileum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque significabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* est πῖλον à *cudendo*. *Cudere* autem est ferire & tundere. Alia, apud eundem, vide. *Clericus.*

549. Ἀἴρ πύρροισι] Voce *aër* intelligenda tenuis illa nebula, quæ, unâ cum rore, è cœlo in terras decidit, non excluso tamen rore crassiore. Σαυρὲ *aër*, apud *Hesiodum*, nebulam significat, ut *γ. 255*. Vide & sequentes versus, ubi hic *aër* ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifestò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Hesychii*: Ἀἴρ, καὶ ὕμνος, ὁμίλη, hoc modo: Ἀἴρ, πῦρρος, ὁμίλη, *ventus, nebula*; ita ut *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Clericus.*

549. Μακάρων ἐπ' ἔργων] Hoc est, felicitium agricolarum, divitum; qui, scilicet, agriculturæ peritiâ & indefesso labore ditati sunt, *Guierus.*

Ὅς τε δρυσαμένῳ ποταμῶν ὑπὸ αἰεταόντων,
 Τ' ὧς ὑπὲρ γαίης δρῦντες ἀνέμοιο θυέλλῃ,
 Ἄλλοτε μὲν δ' ὕψι ποτὶ ἑσπέρων, ἄλλο τ' αἴησι,
 Πυκνὰ Θρηϊκίῃ βορέε νέφεα κλονέοντο.
 Τὸν φθόγῳ, ἔργον πέλεσας, οἶκόν τε νέεσθαι,
 Μήποτε σ' ἐρευνόθεν σκοπὸν νέφ' ἀμφικαλύψῃ.
 Χρῶτά σε μυδαλέον θείῃ, καθά δ' ἑμάτα δόσῃ.
 Ἀλλ' ὑπαλβιάσθαι, μείνῃ δ' χαλεπώταί' ἔσται.
 Χειμέρι, χαλεπὸς περβαίτης, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
 Τῇμ' ὧμιου βῆσ', ὅππῃ δ' ἀνέρι κ' ἄλλῳ δῖῃ
 Ἀρμαλιῆς· μακροὶ δ' ἑπὶ ῥόθοι εὐφρόνῃ εἰσὶ.
 [Ταῦτα φυλασσόμενοι, τεπεσσομένην εἰς ἐνιαυτὸν
 Ἰσθῶσαι νύκτας τε κ' ἡμέρας, εἰσέκεν αἴθρας.
 Γῇ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκη.]
 Εὖ τ' ἂν δ' ἐξήκοντα μὲν τροπαὶς ἡελίοιο
 Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέρας, δὴ ῥα τότ' αἴηρ
 Ἀρκτῶρος περλιπὼν ἱερὸν ῥόον ὤκεανοιο,
 Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀχροκνέφαι.

550. *Λαυρόντων*] Scribendum videtur *αἰεταόντων*. Quidam codd. *αἰν αἰνῶν*. quam lectionem sequitur Tze. zes. ex ea, quamvis sequiore, nostra confirmatur. *Guilielmus*.

551. *Ἀρδεις*] *Ἀρς*, scilicet, in spiritum resolutus. *Idem*.

557. *Χαλεπώταί' ἔσται*] *Ἀλυσίαι*, scilicet. *Idem*.

559. *Τῇμ' ὧμιου*] *Τὸ ἡμιον*, hoc est, dimidia pars cibi ordinarii bobus detur, *Ἀπὸ πλὴν αἰετίας*, homini verò plus dimidiā, ut putà dodrans ex asse, hoc est, tres quartæ partes cibi ordinarii. hyeme ventres sunt calidiores. *ἐπὶ πλείον εἰς*, pro *ἐκείνῃ*. *τμήσιν*. *Idem*.

560. *Ἐπὶ ῥόθῳ ἀφ' ἧς εἰσὶ*] Hoc est, *βοητοί*, adjutrices sunt longæ noctes bobus *ῥόθῳ*, hoc est, fluctus, *ἐπὶ ῥόθῳ* fluctu impellens, fluctu adjuvans. à navibus Metaphora, quæ fluctu impelluntur & adjuvantur in cursu. *Idem*.

561. *Τεπεσσομένην*] Hæc declarant manifestò annum definere statim à frigoribus. ergo ver erat initium anni in signo tauri. Virgil. I. Georg. v. 222: *Candidus auratis aperit cum cornibus annum*. Annus incipiebat à matutino ortu Pleiadis. *Scaliger*.

562. *Ἰσθῶσαι νύκτας τε κ' ἡμέρας*] Hoc est, cibos præbe ad mensuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquentur; hoc est, labori dierum alimenta debita, quieti noctium respondeant. *ῥῆθ' δὲ αἰὲς ἀλείπων εἰς τὰς νύκτας κ' τὰς ἡμέρας*.

Qui haustus è fluminibus perennibus,
 Altè supra terram levatus venti procellâ,
 Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum stat,
 Densas Thracio Boreâ nubes excitante.
 Hunc antevergens opere perfectò domum redi,
 Ne quando te cælitus tenebrosa nubes opprimat,
 Corpûsque madefaciat, vestèsque humectet.
 Sed evitato. mensis enim gravissimus hic
 Hibernus, gravis ovibus, gravisque hominibus.
 Tunc medium bobus, homini verò amplius adfit
 Alimonia: longæ enim noctes succurrunt illis.
 [Hac observans, totum in annum
 Æquato noctesque & dies, donec rursus
 Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
 Quum autem sexaginta, post conversionem Solis,
 Hibernos exegerit Jupiter dies, tunc sanè stella
 Arcturus relinquens sacrum fluctum Oceani,
 Primus totus apparens exorietur vespertinus.

εἰς, καὶ αὐτὸς ταύτης ἰσχύϊ τὴν ἕρπαι καὶ τὴν τροφὴν. obscurus & implicitus
 locus. *Guietus.*

566. Ἀρχὴ ἔρπαι καὶ τὴν ἕρπαι] Temporibus Hesiodi bruma erat circa 7. aut 8.
 Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum. Hoc au-
 tem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit
 Hesiodus. Sunt autem 2370. anni à prima Olympiade, incepitque
 hoc proximo solstitio præterito 1594. bis millesimus trecentessimus &
 septuagesimus annus. *Scaliger.* Incidebat bruma in 30. Decembris,
 tempore Hesiodi, ex calculo Petaviano, Var. Diff. Lib. VII. c. 5.
Clericus.

566. Ἀρχὴ ἔρπαι καὶ τὴν ἕρπαι] Plinius de sæculo Juliano Lib. XVIII,
 c. 26. A Favonio in Æquinoctium vernum Casari significat XIV. Ca-
 lendas Martii triduum variè, & VIII. Calendas hirundinis visu, & po-
 stero die Arcturi exortu vespertino. Columella Lib. IX. c. 2. IX. Ca-
 lendas Martias Arcturus primâ nocte oritur. At in Petaviano laterculo
 acronychus exortus Arcturi fit in piscium gradu 14. qui in Calenda-
 rio Martii V. convenit. Sed ortus vespertinus verus, quem tabula
 præbet, posterior est apparenti. Hæc & alia D. Petavius Lib. II. c. 8.
 Var. Dissert. *Clericus.*

567. Ἀρχὴ ἔρπαι καὶ τὴν ἕρπαι] In summo crepusculo, vespere, κατὰ τὴν ἀρχὴν
 τὴν ἕρπαι καὶ τὴν ἕρπαι. *Guietus.*

Τόνδε μετ' ὄρθρογὴ Πανδίωνις ὄρετ' χελιδών.
 Ἐς φάσθ' ἀνθρώποις, ἵαρεθ' νέον ἱαμύοιο.
 Τὼ φθάμενθ' οἶνας φεταμένεμεν· ὥς γ' ἄμεινον.
 Ἀλλ' ὅπότε ἂν φερίοικθ' ἀπὸ χθονὸς αἰὶ φυτὴ βαίῃ,
 Πληιάδας φάγαν, τότε δὴ σκάφθ' ὁκέτι οἰνέων.
 Ἀλλ' ἄρπας τε χαρτασέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
 Φάγην ἣ σπιεὺς θώκας, καὶ ἐπ' ἡῶ κῆτον,
 Ὡρῃ ἐν ἀμνητῇ, ὅτε τ' ἡέλιθ' ἡρόα κάρφῃ,
 Τημεύθ' ἀσπύδειν, καὶ οἶκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
 Ὄρθρε ἀνιστάμενθ', ἵνα τι βίθ' ἄρκιθ' εἴῃ.
 Ἡὼς γάρ τ' ἔργοιο τρίτῳ ἀπομείρεται αἶσαν,

570

575

567. Ἀκαρνέφαιθ'] Idem est quod dicitur ἀκαρνῆς, nam ἀκαρνῆς idem est ac ἀκρη νύξ, seu primordium noctis. Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tironum addatur, vespertinus verus est. cum occidente sole, stella oritur ex adverso, neque tamen, propter solis aut lucis vespertinae fulgorem, adspectabilis est. Ortus verò vespertinus apparens, quando sol longiusculè ab horizontali diametro progressus est, adeò ut post ejus occasum emergens ab oriente stella conspicua sit. Clericus.

568. Ὄρθρογῇ] Quia summo mane solent hirundines canere. Alii tamen legunt ὄρθρον, ut Hesychius & auctor Etymologici magni, cujus hæc sunt verba: Ὄρθρον. ἡ μεγάλην θηρῆσαι ἢ ὑπὸ τ' ὄρθρον ἡχῆσαι. Hesiodus. πρὶν ὄρθαι — διαίρεται, ἀπὸ τ' ὄρθαι ἀπαρμύεται, καὶ ἀσπύλη ὄρθαι. Sic Ὄρθρογῇ esset excitans luctum. Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quæ ex Poëtis collegit Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2. Lib. I. c. 10. Clericus.

570. Τὼ φθάμενθ' οἶνας φεταμένεμεν] Columella Lib. IX. c. 1. postquam VII. Cal. Martias conspici dixit hirundinem, paulò post, à Calendis Martiis, inquit, eximia est vitium putatio, usque in decimum Calendarum Aprilium, si tamen se gemma nondum moveant. Clericus.

571. Φερίοικθ'] Ὁ κηχλίας. Guetus.

571. Φερίοικθ'] Athenæus Lib. II. p. 63. Hesiodus τ' κηχλίας φερίοικθ' κηχλίας, καὶ Ἀναξίλας δὲ,

Ἀπισίπερος εἴ τ' κηχλίας ποτὶ πάντων,

Οἱ φερίοικθ' ὑπὸ ἀπισίας τὰς οἰκίας.

Hesiodus Cochleam vocat domiportam, Anaxilaus verò: Cochleis tu es multò diffidentior, quæ præ diffidentia circumferunt domos. Cicero de Divin. Lib. II. c. 64. Quid me igitur mones? ut si quis medicus egroto imperet ut sumat

Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam, patius quàm hominum more cochleam dicere. Quod cum ita sit, miror cur

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
In lucem hominibus, vere nuper cæpto.

Hanc prævertens vites incidito: sic enim meliùs.

At cùm domiporta (cochlea) è terra plantas adscenderit,
Pleiades fugiens, tunc non ampliùs fodiendæ vites:

Sed falcèsque acuito, servósque excitato.

Fugito verò umbrosas sedes, & matutinum somnum,

Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,

Tunc festina, & domum fruges congere,

Diluculò surgens, ut tibi sufficiens sit.

Aurora enim operis tertiam sortitur partem.

cur interpretes Latini *testudinem* hæcenus essent interpretati, præsertim cùm testudines in arbores non repant; quod jam observarat ante nos Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2. Lib. iv. c. 30. Clericus.

572. Πλειάδας φεύγων] Τὴν ἐπιβλήν & Πλειάδων, τὸ καὶ μετὰ τὸ γινώσκειν κατὰ τὴν & Πλειάδων ἐπιβλήν. Πῶς σκαρὶ ἐκείναι, subintellige ἐπὶ. Hoc versu fossio significatur ut præcedente v. 570. putatio vitium. Guilelmus.

572. Πλειάδας φεύγων] Pluvias, nempe, nimias; propter quas, humo relictæ cochleæ plantas conscendunt. Clericus.

573. Ἄρπας π χαρσοειδῆς] Superiùs v. 387. χαρσοειδῆς οὐδὲν. ubi οὐδὲν de falce ad metendum intelligendum est, ait autem eo loco Pleiades initio messis apparere. Scaliger.

573. Ἄρπας χαρσοειδῆς] Falce incidere. Suprà χαρσοειδῆς οὐδὲν. Guilelmus.

575. Ὡς ἐὶ ἀμῆτῃ, ὅπῃ τ' ἡλίου χροὶ κέρφῃ] Hic versus sic legendus & distinguendus: Ὡς ἐὶ ἀμῆτῃ. Ὅπῃ δ' ἡλίου χροὶ κέρφῃ. Idem.

576. Τῷ αὐτῷ αὐδῶν] Columella Lib. II. c. 21. Cùm matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum canicula, celeriter demetatur. Nam dispendiosa est cunctatio, primùm quod avibus pradam, ceterisque animalibus prabet, deinde quòd grana & ipsa spica culmis arentibus & aristis celeriter decidunt. Si verò procella ventorum aut turbines incesserint, major pars ad terram defluit. Propter quæ recrastinari non debet, sed equaliter flaventibus jam satis, antequàm ex toto grana indurescant, cùm rubicundum colorem traxerunt, messis facienda est, ut potiùs in area & in acervo, quàm in agro, grandescant frumenta. Clericus.

578. Ὡς δ'] Hoc est, horæ matutinæ, quæ ab aurora incipiunt. Clericus.

578. Ὡς δ' ἡλίου χροὶ κέρφῃ] Τῷ ἡλίου, Guilelmus.

579. Πέγ-

Ἡὼς τι περφέρε' μὲν ὁδῷ, περφέρε' ᾗ καὶ ἔργῳ.
Ἡὼς ὅτε φανείσῃ πολέας ἐπέβησε κελάρθῃ

580

Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ὅππ'ι ζυγὰ βασι' ἰθήσιν.

Ἡμῶς ᾗ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέται τέτλιξ
Δενδρέῳ ἐφεζόμενῳ λιγυρῶ καταχάετ' αἰοιδίῳ
Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεῳ καρματάδεῳ ὥρῃ,
Τῆμῳ πίοπαται τ' αἶγες, καὶ οἶνῳ ἄριστος,
Μαχλόταται ᾗ γυναικες, ἀφαιρότατοι δέ τε ἄνδρες
Εἰσιν, ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένεα Σείριος ἄρ' ἔσθ',
Αὐαλέας δέ τε χρεὼς ὑπὸ καύματος. αἰεὶ τὸτ' ἦδη

585

579. Περφέρει μὲν ὁδῷ] Hoc est, superat viam, hoc est, peragit. Virgil. nec saltem superare viam sit τὸ περφέρειν. Hic idem τῇ ὑπερφέρειν notari videtur. φανείσῃ, πείν οἶν. ἀτλήσῃ. Guetius.

579. Ἡὼς τι περφέρει] Non dubium est quin huc respexerit Aristarchus, cum in illo Theogoniae loco, Καλλιόπῃ, ἡ μὲν περφίρεται ἐπὶ αἰπυαῖαν, exponit, περφίρεται περσύνεται. Vetus Glossa ad Theogoniam. Ἀείμαρχῳ τὸ περφίρεται, ἀντὶ τῆς περσύνεται ἡκιστα ὥστε ἀδελφοί, πέπρον τῇ πμῇ, ἡ τῇ χρόνῳ περφίρεται. οἱ δὲ σόλυμοι. Eustatius: τὸ δὲ περφέρειν περσύνεται ἐστὶ τὸ περφορεῖν, ἀφ' ἧς παρὰ τοῦ ὑπερὸν περφορεῖς περῆκται λόγῳ. ὅτι δὲ περφέρειν καὶ τὸ νικᾶν λέγεται, αἶν καὶ ὁ περφίρεται. δῆλόν ἐστι. Ἡσίοδος δὲ ἐν τῇ, περφέρει μὲν ὁδῷ, περφέρει δὲ καὶ ἔργῳ, ἐπεὶ οἱ πτωχὸν ἀνὴρ τὸν περφέρει ὑποκρίσται, καὶ οὐκ αὐτὴν λαμβάνει ἀντὶ τῆς ὑπερφέρει, ἀλλ' ἀντὶ τῆς περφέρει, περσύνεται καὶ, περσύνεται. Heinzius.

582. Σκόλυμος] Artichaut sauvage, aliter thardonette. Κινέρος artichaut cultivé. Κάκλις corde. De Scolymis vide Dioscorid. lib. III. 16. de casto vide Athenæum. Scaliger.

582. Σκόλυμος] Graviter errant, ut putat Claud. Salmasius ad Solinum p. 161. hujus ætatis eruditi ferme omnes herbarii, qui σκόλυμον Græcorum persuadere nobis volunt fuisse, quem Latini propriè Carduum vocabant, nos Artichautum. Hanc saltem differentiam agnoscunt, quod σκόλυμος agrestis sit, Carduus sativus. Ego genere distingui censeo. Σκόλυμος vox Græca est, quæ nomen in Latio non habet; ideò Scolymus Latine suâ voce vocandus est, non Carduus, ut faciunt vulgò apud Theophrastum & Dioscoridem. Græci omnes, non solum Paulus & Aëtius, verum etiam Dioscorides ipse Κινέρον & Σκόλυμον separant. Atqui certum est Κινέρον Græcis dici, quem Latini vocant Carduum, Siculi Κάκλον. Scolymus Græciæ notissimus, unde illud Hesiodi & ex eo Aristotelis ἐπὶ σκολύμῳ. Hoc florente, mulieres libidinis avidissimæ. Scolymum in cibos Oriens & Græcia receperat.

*Aurora magis promovet quidem viam, magisque promovet labo-
Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam (rem:
Homines, pluribus verò iuga bobus imponit.*

*Quum verò scolymusque floret, & canora cicada
Arbori infidens dulcem fundit cantum
Frequenter sub ahis, æstatis laborioso tempore,
Tunc pinguesque caprae, & vinum optimam,
Salacissimæ verò mulieres, & viri imbecillissimi
Sunt, quoniam caput & genua sol siccant,
Siccum verò corpus ob æstium. Sed tunc jam*

ceperat. Plinius Lib. XXII, c. 22. Scolymum quoque in cibos recipit Oriens & alio nomine Limoniam appellavit. Frutex est nunquam cubitali altior, cristisque foliorum ac radice nigra, sed dulci. Eratostheni quoque laudata in pauperis coena. Edulis est potissimum radix, sed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. Elericus.

582. Ἡμῶς δὲ σχολύμεν] Ephemeris Hesiodi ætatem definit ἐπὶ σχολύμεν. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit Philosophus in Problematis, cum hoc modo hunc versum adducit: Δια τὴν ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες ἥτιον διώκον ἄφροδιταζον· οἱ δὲ γυναῖκες μάλλον, καὶ δύνανται ἢ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σχολύμεν, Μαχλόπειται δὲ γυναῖκες, ἀφαιρούμεναι δὲ τὴν αἰδέαν. Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus Camerarius, σχολύμεν legerunt: alii σχολύμεν σχολύμεν enim, dicunt, ἱκανῶς exponitur ab Hesychio. Sed minus viris doctis in re tam levi aquam haurisse, præsertim qui βρογχολογίαν Aristotelicam cognitam haberent. Hesiodus ætatem constituit ἐπὶ σχολύμεν καὶ τίτλιζος: ita loquuntur eleganter οἱ χαρίεντες, id est, tempore cardui & cicada, vel, dum cardui & cicada est. Hoc secutus Aristoteles, dixit Hesiodum silacitatem mulierum, virorum verò impotentiam constituere ἐπὶ σχολύμεν. Non vacabat Aristoteli aliud agenti citare versus illos, Ἡμῶς δὲ σχολύμεν τὴν αἰδέαν, & quæ sequuntur, Μαχλόπειται δὲ γυναῖκες. Propterea eleganti ratione dixit, καὶ δύνανται ἢ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σχολύμεν, sicut Poeta Hesiodus dicit de tempore quo viret cardui. Quod hinc desumpsit Alcæus, cum dixit: Αἰδέαν δὲ καὶ σχολύμεν· οὗ δὲ μιαιφύεται γυναῖκες. Diximus Hesiodum, in libris Ἔργων, etiam ἐφημερίδα complexum esse. Ostendit itaque hic, postquam ver absolvit, quid agendum sit ἐπὶ σχολύμεν καὶ τίτλιζος. Heinsius.

584. Ὑπὸ πτερυγίων] Ab ahis, ἀπὸ τῶν πτερυγίων vid. Moschop. Guis-
tius.

Εἴη πετραία τε σκιὴ καὶ βύβλιος οἶνος,
 Μᾶζα τ' αἰμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμβαίων, 590
 Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μύπω τετοκίης,
 Πρωτόγονον τ' εἰρίφων. Ἐπὶ δ' αἶδοπα πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκιῇ ἐζόμενον, κεκορημένον ἥτορ ἐδωδῆς,
 Ἀντίον ἀκροαέος ζεφύρου τρέψαντα πρῶτον,
 Κελύης τ' αἰεναίας καὶ Διπορρύτης, ἥτ' αἰθόλας. 595

589. Πετραία τε σκιὴ] Quā nulla major ac frigidior. Similis imago obversabatur animo Prophetæ Esaiæ, cū scribebat Cap. XXXII. 2. de re exoptatissima: Erit instar rivorum aqua in sicco loco, atque instar πύβρα ingentis petra, in sicculosa terra. Clericus.

589. Βύβλινος οἶνος] Byblinum vinum, cuius meminit Festus & Theocritus, est vinum cuius vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblo, ut Romæ Nitiobrix, de Bordeaux. Scaliger.

589. Βύβλινος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem Luca Holstemi ad vocem Βιβλίη, quam Stephanus Byzantius docet fuisse nomen regionis Thraciæ, à qua vinum *Biblinum* dictum. "Athe-
 „næus Lib. I. p. 31. Ἀχαιοὶ τὸ Βίβλινον (ἰππινῶν) ἔδειξαν, Βιβλίην
 „μενέμεν ἐκπίνοντες. Καλεῖται δὲ ὕψος διὰ τὸ πᾶν χαλεπὸν ὡς οὐκ ἐγγύς
 „ἔστι. φησὶ δὲ καὶ Φίλιππος,

„Ὅτι παρὲς Λέσβιον, Χίον. Πάπας.

„Θάσιον, Βιβλίον, Μενδαῖον, ὥστε σε μὴ

„Κρεῖππαλῶν.

„Ἐπίχαρμος δὲ διὰ τὸ πᾶν ὄρεον Βιβλίῳ φησὶ αὐτὸν ἀναμάχ. Ἀρμενί-
 „δας δὲ Θράκης φησὶ εἶναι χωρὶν τὴν Βιβλίαν, ἣν αὐτὸς Τισάρην καὶ Οἰσύμεν
 „ὠκεαγεδωῖαν. ἰππικῶς δὲ ἡ Θράκη ἰθαυμάζεται ὡς ἰδύοις, καὶ σὺν
 „λαὸς πᾶσι πλησίον αὐτῆς χωρεῖ.

„Νῆες δὲ ἐκ Λέμνου περίερχονται εἶναι ἄγασται.

„Ἰππίας δὲ ἐκ Πηγῶν τὴν εἰλὸν καλυμμένην ἀμπέλιν Βιβλίαν φησὶ καλεῖ-
 „σθαι. ἣν Πόλιον τὸ Ἀργεῖον, ὃς ἱεραὶδὸς Σαρακηνῶν, πρῶτον εἰς Σαρα-
 „κηνῶν κρημίνων ἐξ Ἰταλίας εἶναι αὐτὸν ἐκπερὶ Σικελιώταις γλυκύς καλεμέ-
 „νος Πόλιος, ὁ Βίβλιος οἶνος. Achaus Biblinum commendat: excepit
 „Biblini vini poculo. Sic autem vocatur à loci cuiusdam nomine. Di-
 „cit etiam Philinus:

„Præbiturum me tibi Lesbium, Chium. Papæ!

„Thasium, Biblinum, Mendæum, ita ut tu non

„Inebrieris.

„Epicharmus à quib. sdam Biblinis montibus vocatum ait. Armenidas
 „verò tradit Thracia partem vocatam esse Bibliam, quam Tisaram &
 „Oesymam dicunt. Thracia quidem, ob vini quod fert præstantiam, &
 „vicina omnia ei loca, admirationi fuit:

„Naves ex Lemno aderant vinum vehentes.

*Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
 Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
 Et vaccae quae frondibus pascitur caro nondum enixa,
 Tenerorumque haedorum. praeterea nigrum bibito vinum,
 In umbra sedens, animo saturatus cibo,
 Contra purum Zephyrum obverso vultu,
 Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis sit.*

„Hippias Rheginus quam vitem tortuosam vocabant, Biblinam dictam
 „fuisse ait, eamque Argivum Pollin, qui regnavit Syracusis, primum ex
 „Italia Syracusas invexisse. Quamobrem quod dulce vinum Sicilianum
 „cupant Biblinum fuerit. Quem locum ideò adscripsi, ut qui eum
 „legerint de scriptura certi corrigant porro vulgatos Hesiodi Codices
 „in Operibus, v. 589. in quibus Βύβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλινος.
 „Ad quem locum Moschopolus: Βίβλος ποταμός ἢ πάλις Θράκης.
 „Distinctius Proclus; sed foedo vitio infectus: οἶνον Βύβλινον (pro Βί-
 „βλινον) ἐν αἰετῷ (lege, ἐν Νάξῳ) παρ' αὐτοῖς μαρτυροῦναι φασὶ ποταμὸν
 „ἔχει καλῶν (lege, παρ' ποταμὸν) Tzetzes ineptit suo more. A
 „corrupta autem lectione Hesiodi deceptus est Eustathius, qui ad Iliad.
 „A. p. 871. Βύβλινον οἶνον, & Βυβλίαν χώραν scribit, tamquam Hesiod-
 „o auctore. Adde Theocritum qui Idyll. XIV, 15.

„αἰετῶν δὲ Βύβλινον αὐτοῖς

„Εὐώδη ποταμὸν ἵπταν.

„Aperiunt istis vinum Biblinum, odoratum quatuor annorum. Pro Βίβλι-
 „νον. Denique Suidam, apud quem, Βιβλὴν πάλις Σαυθίας, pro Βίβλί-
 „νον, ut hic, quemadmodum ex ipsa litterarum serie manifestum est.
 Haëtenus Holstenius, qui in loco Athenaei nescio quare praetermisse-
 rat verba Philini, quae quàm maximè faciunt ad rem, nosque docent
 cur Hesiodus suadeat ætate bibere vinum Biblinum. Ex iis enim liquet
 fuisse tenue vinum, & quod non facillè inebriaret; quale bibendum
 ætate, non generosius, cujus fumi facillè inebriant, & vis etiam ve-
 hementior incendit. Ceterùm universa Thracia, propter frequen-
 tiores montes, non est ferax vini, sed tantum partes meridiana.
 Clericus.

590. Μᾶζα δ' αἰμαλγαῖν] Scilicet, τῆς αἰμαλγαῖς καὶ τοῦ αἰμαλγοῦ. κατὰ τὴν αἰμαλγὴν ποταμὸν καὶ γάλακτι ἐξυμωμένη τῇ αἰμαλ-
 γαίᾳ. Guetius.

592. Πρωτογόνων] Hoc est, praestantissimorum. Vide not. ad v.
 543. Clericus.

593. Καρτερῶς ἤτοι ἐδωδῆς] Corde, non animo. Guetius.

594. Αἶψαν ἀνεγείας αἶψαν] Scribendum ἀνεγείας, hoc est, in su-
 perficie flantis, cui ὑπερῶς opponitur. Idem:

595. Αἶψαν] An scribendum αἰνάν, ut supra αἰνάνων. Idem.

597. Ἰεῖον

Τεῖς δ' ὕδατος περ χεῖν, τὰ δ' ἵπτεσθαι ἱάμεν οὐκ
 Δμωσὶ δ' ἐπατρύων Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν
 Δινέει, ὅτ' ἂν πρῶτα Φανῇ θένος Ωρείανος,
 Χώρῳ ἐν δ' αἰεὶ. καὶ ὑπερχάλας ἐν αἰῶνι.
 Μέτρῳ δ' ὅτ' ἡμεῖς οὐδ' ἐν αἵματι. αὐτὰρ ἐπὶ λῶν δῆ.
 Πάντα βίον κατὰ θῆαι ἐπ' ἀρμυρὸν ἐνδοθεν οἴκῳ,
 Θῆτα αἰοικὸν ποιεῖσθαι καὶ ἄπικνον ἐλθόν.
 Δίξεσθαι κέλομαι· χαλεπὴ δ' ἐπὶ πόρετις ἐλθόν.
 Καὶ κινῶ καρχαρόδοντα κροεῖν· μὴ φείδεο σίτη.
 Μὴ ποτὲ σ' ἡμερόνισθαι ἀνὴρ ὑπὸ χεῖμαθ' ἔλθαι.
 Χόρτον δ' ἐσκομίσαι καὶ συρφετὸν, ὅφρα ται εἴη,
 Βυσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπὶ πηλάνον. αὐτὰρ ἐπεὶ
 Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένατα, καὶ βόε λῦσαι.
 Εὐτ' ἂν δ' Ωρείων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανόν, Ἀρκτῶρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
 ὅτ' Πέροισι, τότε πάντας δασύδραπε οἴκαδε βότρους.
 Δείξαι δ' ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέρας καὶ δέκα νύκτας.
 Πέντε δ' ὑποκρίσθαι, ἕκτα δ' εἰς αἵματ' ἀφύσσαι

600

605

610

597. ἱερὸν ἀκτῶν] Ἀπικῶς pro ἱερὸν, ut supra. Idem.

598. Δινέει] Τῇ δινύσῃ ἢ βοῶν αἰῶν. Idem.

598. Εὐτ' ἂν δ' αὖτε Φανῇ θένος Ωρείανος] Orionem Theophrastus, in Libro de ventis, ait oriri ἐν δ' ἀρχῇ τ' ἐπείγει. αὐτὸν δ' ἐν δ' ἀρχῇ τ' ἐπείγει, ubi ἐπείγει pro aestate jam inclinante sumit, diebus aliquot à confectis solstitio. In laterculo Petaviano, lucida pedis Orionis Heliacum ortum facit Carcinonis XVIII. Julii XII. Sed Theophrasti xvo & Athenis maturius id fiebat. Verum post ortus heliaci diem ex tabulis confectum, apparentes iidem ortus matutini repetuntur. Itaque propagatus hic ortus est usque ad ἐπείγει initium. Polybius Lib. I. scribit Romanos in Africam ἐξ Sicilia trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommodά tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. incunte Augusto, Orion paullo post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic Hesiodus messis ac triturae tempus circumscribit Orionis exortu. Haec aliaque id genus habet Petavius, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. Clericus.

599. Χώρῳ οὐ δ' αἰεὶ] Varro de R. R. Lib. I. c. 51. Arcem esse oportet in agro, sublimiore loco, quā perflare possit ventus. Vido & Columellam Lib. II. c. 20. Clericus.

599. Εὐπερχάλας ἐν αἰῶνι] Leg. ὑπερχάλας. Guicetas.

600. Ka

Tres partes aqua infunde, quartam verò partem vini admisce.
 Famulis autem impera Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primum apparuerit Orion,
 Loco in ventis exposito, & benè planata in area.
 Mensurâ verò diligenter recondito in vasis. sed postquam
 Omnem victum deposueris benè conditum intra domum,
 Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
 Inquirere jubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
 Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
 Ne quando tibi interdum dormiens fur facultates auferat.
 Faenum autem importato, & paleas, ut tibi sit,
 Bobus ac mulis annuum pabulum. sed postea
 Servorum refocilla cara genua, & boves solve.
 Quum verò Orion & Sirius in medium venerit
 Cælum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
 O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
 Exponito verò Soli decem dies, totidemque noctes.
 Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde

600. Κομίσαι] Reponere, recondere. *Idem.*

601. Εἰς τὸν ἀνθρακὸν] Hoc est, ἀνθρακὸν, compositum, paratum, conditum. *Idem.*

602. Θῆτε] Significat hominem liberum, qui locat operas suas, mercenarius. *Scaliger.*

603. Κομίσαι] Curare, alere. φείδε σίτη, subintellige, canis. *Guietus.*

604. Κατακόμω (ζῶα) [Quæ habent inæquales & ferratos dentes, ut canes, vulpes, lupi, leones; ἀμοφώδοντα, quæ æquales habent, ut equi; καυλιώδοντα, quæ apertos habent, ut mures, talpæ, apri. *Scaliger.*

606. Καὶ σφουρητὴν] Du fougère. *Guietus.*

607. Εἰς τὴν ἀνθρακὸν] Scribendum videtur ἐπὶ τὴν ἀνθρακὸν, aut est σαρκοκόμω in ἐπὶ τὴν ἀνθρακὸν. *Idem.*

610. Ἀρctūργον δὲ ἐστὶν ὁ ἀνθρακὸς ὡς] Arcturi intelligitur Heliacus ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc est, Septembris XXI. quod Hesiodi ævo aliquot diebus prius fiebat. Is est verus ortus, nam apparens aliquot diebus seriùs fit. *Clericus.*

612. Ἀρctūργον δὲ ἐστὶν ὁ ἀνθρακὸς ὡς] Miror Hesiodum nihil de calcatione racemorum, expressioneque succi, vi torcularis, dixisse. Præterea

Δῶρα Διωνύσου πολυγηθέ. αὐτὸς ἐπὶ δὴ
 Πληιάδες θ' Ὑάδες τε πὸ τε θέν. Ὡρίων
 Διῶσιν, τὸτ' ἐπειτ' ὄροτ' μέμνημ' εἶναι
 Ὡρίων· πλειῶν δ' ἢ χθονὸς ἄρμ' εἶη.

615

ei exigua oportet esse vineta, qui racemos soli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejúsque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πληιάδες θ' Ὑάδες π.] De Pleiadum occasu egimus ad v. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hic meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id est, lucidissima Hyadum in oculo Tauri posita, mane occidit, in gradu IX. Scorpii Romæ; id est, Novembris II. quo die *Columella* Tauri caput occasum facere scribit. At in Ægypto, matutinus occasus fiebat in gradu Scorpii XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* fuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, vero posterior. Vide *Petavium* Var. Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

Ibid. Τὸ τε θέν. Ὡρίων.] Lucida stella pedis Orionis mane occidit, Scorpionos V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionos XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionos XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus est occidere. *Clericus.*

616. Ἀρότ' μεμνήμ' εἶναι.] Vide notata ad v. 384. *Clericus.*

617. Πλειῶν.] Annus, πλειῶν non dubito dictum esse, quia maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τῆς πλειάδος incipiebant, unde πλειῶν dictus. *Scaliger.*

617. Πλειῶν δ' ἢ κατὰ χθονὸς ἄρμ' εἶη.] Ὁρμ' videtur scribendum. hoc est, ὁρμήσας, κατὰ χθονὸς ὁρμήσας, hoc est, ὑπὸ γῆς κατὰ γῆν, astri more occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus, Sed τὸ κατὰ χθονὸς sic non placet, & versus addititius videtur. ὅπως ὁ εἰσαυτός ἐπὶ τῇ γῇ ἔργων πεπληρωμ' εἶη. vel ὁ πλειῶν ἤγαν ὁ εἰσαυτός τῇ ἐπὶ τῇ γῇ ἔργων τέλ' αὖ ἔχει, vel ὅπως ὁ εἰσαυτός ἐπὶ τῇ γῇ ἔργων καλῶς ἔχει καὶ ἀρμόδιως. Sic annus terrestris bene se habuerit, placet. *Gruetius.*

Ibidem.] *Arati* Scholiastes ad Tmema 24. τῷ Φαινομένῳ Ed. *Moravianæ* anni 1559. Ἀπὸ τούτων, inquit, κατ' ἐξοχλὴν καὶ πλειῶν εἰλήθη ὁ εἰσαυτός: ab hisce, per excellentiam, Pleion vocatus est annus. *Hesychius* tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλειῶν, ὁ εἰσαυτός, ἀπὸ τῆς πάντας τὰς κατὰ τὴν γῆν συμπληρώσεως. Hæc vox occurrit & in *Cassandra Lycophronis*:

619

*Dona letitiæ datoris Bacchi. Sed postquam utique
Pleiadæque Hyadæque ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestræ. ita annus in opere rustico benè dispositus sit.*

Εἰς πέντε καὶ πλεονάσας ἡμετέραν λέχους,

Quinque circiter annos lecti cupidus.

Clericus.

617. Ἀγρὸς αἷη] Hoc est, singulæ anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac dividantur; ut totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticæ Scriptores diligenter annum dividerunt, & notarunt quæ singulis ejus partibus fieri oporteat. Vide Varronis de R. R. Lib. I. c. 27. & sequentibus, & Columellam Lib. XI. c. 2. Clericus.

617. Πλειῶν δὲ κατὰ χρόνος] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moschopulus quantum à sensu horum verborum absit, perspicue fatetur, cum ἔργῳ per ἔτος reddit. Satis superque alibi probavimus, ne iterum hic repetendum sit, in libro nostro singulari, contra Tzetzen. Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio ejus passim ferè sparsa sit, manifestè tamen ibi incipere: Μῆνας δὲ Αἰωναῖον. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride definat. Hanc postquam cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno definit, totam simul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clausulâ, concludit: Πλειῶν δὲ κατὰ χρόνος ἀγρὸς αἷη, quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, *Annus verò per terram accommodus sit.* Ineptissime. Multum torsit omnes illud κατὰ χρόνος, quæ verba absolvunt agriculturæ præcepta, simulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod sequitur, Εἰ δὲ σε ναυπλῆς, ita cum hoc cohereat; quia enim τῇ Πανδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βοῶπιῖν dicebant, Hesychius: βοῶπιῖν, ἀργελαῖν ὅταν ὁ Ὠκεῖον δύνῃ) navigare autem definebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiz rationem orditur. At Proclus optime ad hunc locum notarat, πλειῶν ὁ αἰωνὸς, ἥ ἐπὶ γῆς ἔργῳ ἔτι αὖ πάλ᾽ ἔχει: potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, εἰς ταῦτα ποιήσης, ὁ αἰωνὸς ὅλῃ ἀρμόδι᾽ ἔργῳ, notasset, ὁ αἰωνὸς ὅλῃ πεπληρωμένος ἔργῳ. Tzetzes notare maluit, quæ hic omitti poterant. ἀρμόριον igitur est τὸ πεπληρωμένον: κατὰ χρόνος, est κατὰ τὸν χρόνον ἔργῳ: nam ita transit ad τὴν ἡμετέραν. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλειῶν δὲ κατὰ χρόνος ἀγρὸς αἷη. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita sumendum. Heinsius.

T.

618. Nav.

Εἰ δέ σε ναυηλίας δυαπεμφέλας ἵμερ' αἰρή,
 Εὗτ' ἂν Πληιάδες, θένος ὄβριμον Ωρίωνος
 Φόβῳ, πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύσαιν ἀῆται.
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
 Γλυῖ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελύει.
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπίερα ἐρύσῃ, πυκνάσῃ τε λίθοις
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχῳσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν αἰέντων,
 Χείμαρον ἐξερύσῃς, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
 Ὅπῃ δ' ἐπάρμῃα πάντα περ' ἐγκατέθεο οἴκῳ,
 Εὐχόμενος σολίσῃς νηὸς πλερὰ ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' ἄεργες ὑπὲρ καπνῶ κρεμάσκαθ.
 Αὐτὸς δ' ὠρεῖτον μίμνῃν πλόον, εἰσὺκεν ἔλθῃ,
 Καὶ τότε νῆα θάλῃ ἀλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δέ τε φόρπον
 Ἀρμῆνον ἐντυώσκαθ', ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
 Ὡς περ ἐμός τε πατήρ κ' εὖ σὺς, μέγα νήπιε Πέρση,
 Πλωτίζεσκεν νηυσὶ, βίβ κεχρημένος ἐοδλῶ.
 Ὅς ποτε κ' τῇδ' ἦλθ', πολὺν Διὶ σόντον ἀνύσας,
 Κύμῳ Αἰολίδα περιπλῶν, ἐν νηὶ μελαίνῃ.
 Οὐκ ἄφενος Φόβῳ, εἰδὲ πλεόν τε κ' ὄλβον,

620

625

630

635

618. Ναυηλίας δυαπεμφέλας] Hoc est, δυαπέλας, δυαπερχύς, τερχή-
 δυς, de πημφίζω, & πεμφόλυξ. Hesych. πημφελας, δύσπελας, τερχία,
 βαθία, δυαπέμφιλα, ut δυαπέμαρτος. *Gaietius.*

619. Σθίν' ὄβριμον Ωρίων'] Quia, nimirum, occasu matutino
 Orionem antecedunt, idcircoque eum fugere videntur. Ad hunc He-
 siodi locum respexisse videtur *Quintus Smyrnaeus*, Lib. V. v. 367.

Πληιάς δ' ἄτ' ἀπείμαρτος ἐς ὠκεανοῖο ρέεθρος

Διὸς, ὑποπλίσσασθαι πείκλυτον Ωρίωνα.

Ἡέρος συκλονέουσι μύμηνη δὲ χείμαρτι πόντος.

Cum Pleias indefessi Oceani fluentia subit, timens inclytum Orionem, æ-
 rem perturbans, pontus vero procellâ furit. *Clericus.*

625. Ὅφρ' ἴχῳσ'] Scilicet, οἱ λίθοι. *Gaietius.*

625. Ὅφρ' ἴχῳσ' ἀνέμων μένος] Mirum est naves in ficcam hu-
 mum subductas indiguisse lapidibus, ut ventorum vim ferre possent.
 Quamvis eas abiete compactas statuamus, vix hoc intelligere quea-
 mus; sed levissimas fuisse eas necesse est. *Clericus.*

627. Ἐπάρμῃα] Composita, condita, reposita. *Gaietius.*

628. Σολίσῃς νηὸς πλερὰ] Involvens, recondens. *Idem.*

628. Νῆα

628. Νῆα

Quòd si te navigationis periculosa desiderium ceperit.
 Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
 Fugientes, subierint obscurum pontum,
 Tunc certè variorum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne ampliùs naves habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
 Navem verò in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum vim humidæ flantium,
 Sentinâ exhaustâ, ut ne putrefaciat Jovis imber.
 Armamenta verò disposita omnia domi tuæ repone,
 Rectè contrahens navis alas pontigradæ.
 Clavum verò fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipse autem tempestivam expectato navigationem, dum veniat.
 Tuncque navem celerem in mare deducito, intus verò onus
 Aptum imponito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meusque pater, & tuus, stultissime Persa,
 Navigabat navibus, victûs indigus boni.
 Qui olim & huc venit, immensum pontum emensus,
 Cumâ Æolide relictâ, in navi nigra:
 Non reditus fugiens, nèque opulentiam ac facultates,

628. Νῆος κ' ἰσὺν ποσειδῶντος] Hoc est, vela & remos. Ex simili-lo-
 quutione perperam intellecta nata est fabula Dædali & Icari, qui *alis*
 fugisse Cretam dicuntur, hoc est, remis & velis. Idè, ut hic *He-*
siodus *alas* navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, *alis* Dædali *remi-*
gium adscribit, Æneid. VI. 19.

Dadalus, ut fama est, fugiens Minoia regna,
 Præpetibus pennis ausus se credere cælo,
 Insuetum per iter gelidas enavit ad Arctos &c.
 Redditus his primum terris, tibi, Phæbe sacravit
 Remigium alarum. Clericus.

629. Ὑπὲρ κρημῶν κρημνίσταος] Vide not. ad γ. 45. Clericus.

632. Ἀγμῶν ἐνὶ νηυσὶ] Ἀγμῶν. *Quietus*.

634. Βίη κρημνίσταος ἰσθμῶ] Hoc est, quærens victum bonum, le-
 gitimum, bonis artibus. *Idem*.

637. Οὐκ ἀφύκτος φύγων] Si, more *Aristarchi*, delendi essent ver-
 sus indigni Poëta, qui tantam famam adeptus est, quantam *Hesiodus*,
 hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut
 aiunt, nive sunt frigidiores. Clericus.

Ἀλλὰ κακίῳ πένιῳ, τὴν Ζεὺς ἀνδρεῶσι δίδωσι
 Νάσσατο δ' αἶψ' Ἐλικῶνος οἴζυρ' ἐνὶ κώμῃ,
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρψ' ὄρζαλέῃ, ἔδ' ἐπὶ ἐοθλῇ.

640

Τῷ δ' ὦ Πέρσῃ, ἔργων μεμνημένος εἶναι
 Ὀρεαίων πάντων, πρὶν ναυπλῆς ἢ μάλιστ'.

Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτίᾳ θέσθ.
 Μείζων μὲν φόρ' ἔσθ', μείζον δ' ὅππ' κέρδει κέρδ' ἔσθ'
 Ἔσεται, εἰ κ' ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχουσιν αἴητας.

645

Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας αἰεσίφρονα θυμόν,
 Βάληαι ἢ χρεᾶ τε προφυγεῖν, ἢ λιμὸν ἀτερπῆ,
 Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτε π' ναυπλῆς σεσοφισμῶν, ἔτε π' νηῶν.

650

Οὐ γάρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλων δῖρέα πόντον,
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδ' ἢ ποτ' Ἀχαιοί,
 Μείναντες χειμῶνα, πολὺν σὺν λαὸν ἄγειραν
 Ἐλάδ' ἐξ ἱερῆς Τροίῃς ἐς καλλιγυνάικας.

Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἰέθλα δαΐφρον' Ἀμφιδάμαντι
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δ' ὅτε προπεφροδμῶα ποικα
 Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγάλῃοι· ἐνθά με Φημί
 Ὑμῶν νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτῶεντα.

655

Τὸν μὲν ἐγὼ Μάσης Ἐλικωνιάδεωσ' ἀνέστηκα,

640. Ἀσκη] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem Ascra deducit ab ἡσκα *ascherah*, hoc est, lucus, ubi steriles sunt arbores; *Hesychius* hunc locum profert: Ἀσκη, ὄρυς, ἀσχερος. Attamen cave credas sterilem locum fuisse, cum in epitaphio *Hesiodi*, quod profert *Pausanias* in *Bœoticis*, p. 600. dicatur πολυλῆες, hoc est, *ferax segetum*. Situm ejus & conditores memorat idem *Pausanias* p. 583. *Clericus*.

640. Ἀρζαλέῃ] Scribendum videtur ὄρζαλέῃ. *Guietus*.

643. Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν] Imitatus est *Virgilius*, quamvis contrarium dicat, *Georgicon* II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum colito*. *Scaliger*.

646. Τρέψας] Scribendum videtur τρέψας. *Guietus*.

647. Χρεᾶ τε προφυγεῖν] Τὸ τε versum impedit & est inutile. *Idem*.

648, & 649. Hi duo versus, teste *Proclo*, insititii videntur *Plutarcho*, quem vide. Placet judicium *Plutarchi*. Ναυπλῆς σεσοφισμῶς subintellige πρὶν. *Idem*.

653. Ἐλάδος ἐξ ἱερῆς] Hoc est, *θυμωσίνης, μεγάλης*. *Idem*.

654. Ἐπ'

*Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
 Ascra, hyeme malo, æstate autem molesto, numquam bono.
 Tu verò, .ô Persa, operum memor esto
 (Ut) tempestivè omnia (fiant,) navigationis verò maximè.
 Navem parvam laudato, magnæ verò onera imposito.
 Majus quidem onus, majus verò lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatus.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem molestant,
 Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Et si neque navigandi peritus, neque navium.
 Neque enim umquam navi transmisi latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
 Exspectatâ tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Græcia è sacra ad Trojam pulcris fœminis præditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidémque trajeci. indicta (per præcones) verò multa
 Præmia posuerunt juvenes magnanimi: ubi me gloriôr
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadibus dicavi,*

654. Ε'π' αἶθλα] Ad munera, subintellige funebria. τὸ αἶθλον hic munus funebre. *Idem.*

Ibidem] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis *Homeri & Hesiodi*, quod cùm alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poëtæ, quam *Dan. Heinsio* debemus. *Clericus.*

655. Πρῆπιφροδύμῳ] Prædicta, edicta. *Guietus.*

656. Αἶθλ' ἔθισται] Les prix, præmia. παιδὶς] Οἱ τῷ Αμφιδάμαντος παιδὶς. *Guietus.*

657. Τρίποδ' αὐτόντα] Ejus meminit *Pausanias* in *Bœoticis*, pag. 588. Editionis *Hanovianæ*. *Clericus.*

658. Ε'λικωνιάδων ἀνέθηκα] Hæc è *Theogonia* sumpta & interpolata videntur. Ceterùm hi versus à 648. usque ad 663. videntur supposititii. *Guietus.*

658. Α'νέθηκα] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσίοδος Μύσαις Ε'λικωνίσι, τῖνδ' ἀνέθηκα
 Ἰμῶν νικῆταις, ἐν Χαλκίδι, θεῶν Ὀμηγῶν:

Εἴθ' ἄγε μὲ τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.

Τόσσόν τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυρόμφων.

660

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.

Μῦθον γάρ μ' ἐδίδαξαν αἰθέσφατον ὕμνον αἰεῖδεν.

Ἡμεῖς πεντήκοντα μὲν τροπαῖς ἡελίοιο,

Εἰς τέλ' ἐλθόντες θέρε' καματώδε' ὥρης,

Ὡρῶν πέλεται θνητοῖς πλό'· ἔπε κε νῆα

665

Καυάξαις, ἔτ' ἄνδρες ἀποφθίσκει θάλασσα,

Εἰ μὴ δὴ πρῶφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων

Ἡ Ζεὺς αἰθιναίων βασιλῆς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι.

Εἰν τοῖς γὰρ τέλ' ἐσὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.

Τῇ μ' οἷ' ἀκρινέες τ' αὔραι, καὶ πόντος ἀπήμαν,

670

Εὐκηλ'· τότε νῆα θολῶ ἀνέμοισι πιθήσας

Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δ' ὅς πᾶντα τίθεσθ.

Σπῶδεν δ' ὅτι τάχιστα πάλιν αἰθὼνδε νέεσθ.

Hesiodus Musis Heliconem colentibus hunc apposuit, cum cantu vicisset Chalcide divinum Homerum. Eam profert, inter alios, Dion Chrysostomus Orat. II. de Regno. Clericus.

659. Εἴθ' ἄγε μὲ τὸ πρῶτον καὶ τὸ ἐξῆς] Contrarium hoc est iis quæ habuimus in Theogonia γ. 20. & seqq. *Clericus.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. αἰθέσφατον, hoc est, ἄγαν θείσφατον. *Guietus.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Rectè *Guietus.* Sic *Homerus Iliad. A, 116.* cū induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἐθέλω δοῦναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον.

Sed sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum *Scholias*, ὁμῶς. *Epistatius* verò: φέρεται ἐν τοῖς Ἡρωδώρῃ καὶ Ἀπίωνος, ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτι δηλοῖ τὸ ὁμῶς. ἀξιοπᾶται: feruer in commentariis *Herodoti* & *Apionis* ΩΣ, cū significat tamen, circumflecti. *Clericus.*

663. Ἡμεῖς πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέραις, vel κατὰ per dies quinquaginta. μὲν τροπαῖς scilicet πᾶς θέρους. *Guietus.*

663. Ἡμεῖς πεντήκοντα καὶ τὸ ἐξῆς] Si nulli hīc defunt versus, frustra sanè *Hesiodus* jaçtat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio æstivo? Cū præsertim solstitium æstivum incideret in ΙΙ. Julii. Per quinquaginta etiam dies

*Ubi me primum dulcis compotem fecerunt cantûs.
Tantum naves expertus sum multos clavos habentes.
Sed tamen dicam Jovis consilium Ægiochi.
Musa enim me docuerunt divinum carmen canere.*

*Dies quinquaginta post conversionem Solis,
Ad finem progressâ æstate laboriosi temporis,
Tempestiva est mortalibus navigatio. nec certè navem
Fregeris, neque homines perdiderit mare,
Nisi datâ operâ Neptunus terræ quassator,
Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.
Penes hos enim potestas est simul bonorumque & malorum.
Tunc verò facilisq; aura, & mare innocuum,
Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
Deducito in pontum: onus verò benè omne colloca.
Propera autem quàm celerrimè iterum domum redire:*

dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiàm quod sentio, crediderim hîc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sententia:

Ἡμεῖς πινόμεναι πρὸς ἡλίῳ τροπῶν
Ἀσφαλὲως γλαυκῶ ἰεργαίῃ, αὐτῆς ἵπασται
Ἡμεῖς πινόμεναι, καὶ τὴν ἑξῆς.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tutò caruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine prioris versûs, deque altero, dicere nihil aſim; sed non absurdè mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus. Exempla similium omissionum vide in *Critica* nostræ Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinæ ignorantia infimulare. *Clericus*.

664. Εἰς τέλος ἐλθόντες] Ordo ἐλθόντος θίσιος εἰς τέλος αἶψα καὶ μετὰ τοῦτο. *Guicetus*.

666. Καυαίται] Hoc est, καπνίζουσαι ex καὶ pro καπνί, καυαίται & πλονασμοὶ ἢ καυαίται. γ. sequ. πρὸς φρεν] πρὸς θυμῳ. *Idem*.

669. Εἰς τοῖς γὰρ τέλος εἶναι] Τέλος facultas, δύναμις, potestas efficiendi bona & mala, κατὰ τὴν, ἀξίωμα. οἱ εἰς τέλος. *Idem*.

670. Εὐχεταῖς τ' αὐταῖς] Εὐδελῶς καὶ ἀδελῶς, *Proclus*; hoc est, παρῆς, ἀχρηῆς, cognitu, indicatu faciles. *Idem*.

Μηδὲ μύειν οἶνόν τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
Καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, νότιό τε δεινὰς αἰήτας.

675

Ὅς τ' ὤρειν θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρον
Πολλῷ ὀπωρινῷ χαλεπὸν δὲ τε πόντον ἐθηκεν.

Ἄλλο δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν.

Ἡμεῖς δὲ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ἤπιόσσι κερῶνι

Γ' ἦνος ἐπλήσεν, πόσον πέταλ' ἀνδρὲς φανείη.

680

Ἐν κρείδῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβρατός ἐστι θάλασσαν.

Εἰαρινὸς δ' ἔπος πέλεται πλόος. ὃ μιν ἔγωγε

Αἰνῆμι· ὃ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρσμένος ἐστίν,

Ἀρπακτός. χαλεπῶς κε φύγοις καὶ γόν. ἀλλὰ νῦν καὶ τὰ

Ἀνθρώποι ρέζουσιν αἰδρεῖσιν νόοιο

685

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.

Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν. ἀλλὰ σ' ἀνώγα

Φράζεσθαι τὰδε πάντα μὲν φρεσὶν ὅας ἀγορεύω.

Μήδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κείλῃσι πήθεσθαι.

Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δ' ἢ μείονα φορτίζεσθαι.

690

Δεινὸν γὰρ πόντῃ μὲν κύμασι πῆμασι κύρσαι.

Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἁμαξῶν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέρεται,

Ἀξονα καυαΐσαις, τὰ δ' ἢ φορτί' ἀμαυρωθεῖν.

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός.] An verna dicetur navigatio quævis, quæ fit ante solstitium æstivum, quod tempore Hesiodi erat, ut ostendit Dionys. Petavius Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. Hesiodus enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, emissione foliorum ficus, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major Matt. XXIV, 32. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μέλει τὸ παρὰβαλλόν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γίνῃται ἀπυλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκῃται ὅτι ἐγγύς ὁ θύρος: ex ficu intelligite parabolam, cum jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emisserit, scitote vicinam esse æstatem. Intelliguntur autem serotinae ficus, de quibus vide notata à nobis ad Marc. XI, 13. in additamentis Hammondianis. Inchoatâ verò æstate, hoc est, postquam Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur Hesiodus. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cum experienciâ didicissent nautæ quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mensibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hic habet

Neque verò expectato vinumque novum, & autumnalem im-
 Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus, (brem,
 Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
 Multo autumnali: asperum verò pontum facit.
 Sed alia verna est navigatio hominibus;
 Nempe, cùm primian, quantum incedens cornix
 Vestigium facit, tantum folia homini apparent
 Summa in ficu: tum sanè pervium est mare.
 Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen
 Probo: neque enim meo animo grata est, (tamen & hæc
 Quia occasio illius invadenda. agrè quidem effugeris malum sed
 Homines faciunt, stultitiâ mentis.
 Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
 Miserum verò est mori in fluctibus. Verùm te jubeo
 Considerare hæc omnia in animo, quacumque tibi consulo.
 Ne verò intra naves omnem substantiam cavas ponas;
 Sed plura relinquito; pauciora verò imponito.
 Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:
 Miserum etiam, si in plastrum prægrande onus imponens
 Axem fregeris, onera verò corrumpantur.

bet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense
 Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni men-
 ses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. Clericus.

681. Εἰ καὶ οὐκ ἀργυρίτη] Τὰς κατὰ βλαστὰς τὴν σικκῆν. Guetus.

684. Ἀρπυγίης] Occupandus citò, ne elabatur è manibus. Idem.

686. Χεῖματι τὸ ψυχρὸν πλεῖστον] Elegans descriptio ardentissimi di-
 vitiarum amoris, quo fit ut non pluris vitam suam faciant; quam
 præsentissimis periculis exponunt, ut divitias sibi comparent. Simi-
 lis loquutio est avari Poëtæ Pindari, quam ab Aristodemò nescio quo
 mutuam acceperat, Isthmiac. II, 17. χεῖματι, χεῖματι αἰνῆ, pecunia
 pecunia vir sunt, hoc est, ut alius dixit, quanti habeas sis. Clericus.

693. Ἀμυρανθεῖν] Ἀφανισθεῖν. Guetus.

693. Ἀμυρανθεῖν] Propriè est *obscurantur*, quod cùm non possit
 dici de quovis onere, vertimus *corrumpantur*; nam non placebat in-
 tereant, quod antea erat in versione Latina, & quod neque Græcæ
 voci satis accuratè respondet, neque aliis mercibus, aut oncribus
 convenit, nisi iis quæ frangi aut effundi possunt è plastro delapsæ.
 Clericus.

Μέτρε φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ὅππῃ πᾶσιν αἰεταῖς.
Ὡρεῖσθαι δ' ὅττι γυναικὰ πόνον ποτὶ οἶκον ἀγασθαι.

695

Μήτε τρηγόντων ἐπέων μάλα πολλὰ δοταλείπων,
Μήτ' ὀπιθεῖς μάλα πολλά· γάμῳ δέ τι ὤρεσθαι ἔτῳ.

Ἡ δ' ὅττι γυνὴ πέποις ἡβώῃ, πέμπτῳ δ' ἡμεῖσι.
Παρθενικῶν δ' ἡμεῖσι, ὡς κ' ἡθεὶς κεδνὰ διδάξῃς.

Τὴν δ' ἡμέλει γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγύθι καί.

700

Πάντ' ἡμέλει ὀμφίς ἰδὼν, μὴ γένοιτο χάσματ' ἡμῶν.

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς αἰνὴς λήζῃ ἀμεινον

Τῆς ἀγαθῆς. τὴ δ' αὖτε κακῆς ἢ ῥίγιον ἄλλο

Δαιμονολόχῃς· ἥτ' ἀνδρὲς ἢ ἰφθιμόν περ ἰόντ'.

Εὐδ' ἀπὲρ θαλάσσης, ἢ ὠμῶν γῆρας ἦκεν.

705

Εὐ δ' ὅππῃ ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένον εἶναι.

Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖσθαι ἑταῖρον.

Εἰ δέ κε πνύσῃς, μὴ μιν ὥρεσθαι κακὸν ἔργον.

694. Μέτρε φυλάσσεσθαι] Tempus, occasionem. Guilelmus.

694. Μέτρε φυλάσσεσθαι] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μέτρε φυλάσσεσθαι vocavit τὸ ὥρεσθαι πλὴν. Sic eleganter, Δαῖμον δ' ἐστὶν ἡμεῖς πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: quamobrem quæ Moschopulus, Proclus, Tzetzes ὡς συμπαγῆς hic dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρε φυλάσσεσθαι, suadet ut mercator usque ad ætatem maneat, quia usitatissimus alter ille πλὴν veris, nimirum, ἀρπυγῆς sit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. Heinsius.

696. Μήτε τρηγόντων] Tzetzes legendum contendit τρηγόντων. Placet. Guilelmus.

698. Τέτρε ἡβώῃ] Scribendum videtur τέτρε. subintellige ἔτη, hoc est, ἔτη ἡβώῃ, hoc est, πέντε δ' ἔτη: τέτρε, τέτρε ἐπὶ δ' ἔτη. πέντε, hoc est, πέντε ἢ δέκα. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide infra πέντε μῆσιν, ἑπὶ μῆσιν. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. Idem.

702. Λήζῃ ἀμεινον] Hoc est, λαμβάνει, κτῆται, à λαίω, λαίω, λαλαίω, λάζωμαι, λήζωμαι, λήζωμαι, λαίω, λήω. Idem.

702. Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς αἰνὴς] Clemens Alexandrinus Strom. Lib. VI. nos docet Simonidem sic hunc Hesiodi locum imitatum esse:

Γυναικὸς ἢ δὲ γῆρας αἰνὴς λήζεται

Εὐδ' αἰνὴς ἀμεινον, ἢ δὲ ῥίγιον κακῆς.

Uxore nullam rem vir possidet bonā meliorem, neque deteriore malā. Clericus.

Modum serva. Tempus verò in omnibus optimum.

Maturè autem uxorem ad tuam domum ducito.

Neque triginta annis valdè multum inferior,

Neque superans multum: nuptia verò tibi tempestiva hæ.

Mulier autem quatuordecimo anno pubescat, quintodecimo nubat,

Virginem verò ducito, ut mores castos doceas.

Eam verò potissimum ducito, quæ te prope habitat:

Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.

Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius

Bonâ: rursus verò malâ non gravius aliud

Comessatrice: quæ virum licèt robustum

Torret sine face, & crudæ senectæ tradit.

Benè verò reverentiam erga Deos immortales observato.

Neque fratri æqualem facito amicum:

Quòd si feceris, ne ipsum prior malo afficias.

704, 705. Hi duo versus suspecti. γ. 704. ἴδιόν ἐστιν ἐσθλὸν καὶ κακόν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀφανίζεσθαι. *Guietus.*

704. Δειπνολόγῳ] Turpe, nempe, fuit in Græcia mulieres convivii interesse. Cornelius Nepos, in Præfatione: Pleraque nostris moribus sunt decora, quæ, apud illos, (Græcos) turpia putantur. Quem enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? Aut cuius materfamilias n. n. primum locum tenet adium, atque in celebritate versatur? Quod multò fit aliter in Græcia; nam n. que in convivium adhibetur, nisi propinquorum; neque sedet, nisi in interiore parte adium, quæ gynæconitis appellatur; quò nemo accedit, nisi propinquâ cognitione conjunctus. Vide Interpretes ad eum locum, neque enim opus est in re nota diutiùs morari. *Clericus.*

705. Καὶ ἐν αἰμαὶ γήραϊ δῶκεν] Stob. καὶ ἐν αἰμαὶ γήραϊ ᾤκη. *Heinsius.*

706. Οὔτιν αἰσινάτω] Ultricem Deorum curam, quæ mortales à tergo sequitur. Ab ἐπὶ, quod notat post, ὅτις & ἔπει. Tibullus: Nescius ultricem post caput esse Deum. ab ὅτις, κατόπις, ἐπίω, ἀποδεν. *Guietus.*

708. Εἰ δὲ καὶ παύσῃ] Nemo enim potest magis nocere eo, qui, amicitia renunciatâ, fit inimicus; quia aut arcana novit, quorum revelatio nocere potest; aut certè ea scit, quæ nos quàm maxime lædere possunt. Itaque, quantum quidem est in nobis, amicitias oportet esse æternas, ut suadet *Hesiodus*. Eadem de causa, sic præcipiebat Solon: φίλους μὴ ταχὺ κτεῖν. εἰ δὲ ἀνὴρ κτεῖν, μὴ ἀποδοκιμάζει: *amicos ne citò comparato, quos verò acquisiveris, ne repudies. Apud Diogenem Laërtium, Lib. I. §. 60. Clericus.*

709. Γλώ-

Μηδὲ ψεύδεσθ γλώσσης χάριν· εἰ δέ κεν ἄρχῃ,
 ἢ π' ἐπὶ τ' εἰπὼν ὑποθύμιον, ἢ ἐξ ἑξῆς,
 Δὲς πόσῃ πίνυδ' μεμνημένος· εἰ δέ κεν αὖθις
 Ἡγῆτ' ἐς φιλότητα, δίκλῳ δ' ἐθέλῃσι παραχρῆν,
 Δέξασθαι. θελός ποί ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 Ποιεῖται· σὲ γ' μὴ π' νόον κατελείχεται εἶδ'·
 Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλῖεσθ,
 Μηδὲ κακῶν ἔταρον, μηδ' ἐοθλῶν νοικεσῆσθ.
 Μηδέ ποτ' ἑλομυλίῳ πενίῳ θυμοφθόρον ἀνδρῶν
 Τέτλαθ' ὀνειδίζεν, μακάρεων δόσιν αἰὲν ἰόντων.

710

715

709. Γλώσσης χάριν] Qui ultrò, non rogatus, prudens & sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. τ' ἡγήλας μολύβδον. ἄρχῃ autem id est ἄρχῃ. sic vet. Interp. Scaliger.

709. Μηδὲ ψεύδεσθ] Neque mentiaris illi. supple, ne verbo quidem decipias. *Guicetus.*

709. Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν] Quia ejusmodi mendacia anxios sæpe habent, ad breve tempus; nec satisfactam amicitiam redolent, quæ numquam patitur alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri nolimus. *Clericus.*

710. Ἀποθύμιον] Alienum ab animo, molestum, invisum, non ὀρεσκειν τῇ ψυχῇ *Guicetus.*

711. Δὲς πόσῃ πίνυδ' αἰ] Τημέρεσσι. Μεμνημένος] Injuriz memor sc. *Idem.*

711. Δὲς πόσῃ πίνυδ' αἰ] Pessimum præceptum; cùm sola Ratio suadeat peccantes aut de industria, aut imprudentiâ, amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certè ut nos pristinz amicitiz hoc tribuere intelligamur. Quantò melius Cicero, de Amicitia, Cap. 21? Primum danda opera est, ne qua amicorum diffidia fiant; sin tale quid evenierit, ut extincta potius amicitia, quàm oppressa esse videantur. Cavendum verò, ne etiam in graves inimicitias convertant se amicitia; ex quibus jurgia, maledicta, contumelia gignuntur; quæ tamen, si tolerabilia erunt, ferenda sunt; & hic honos veteri amicitia tribuendus est, ut is in culpa sit, qui faciat, non qui patiatur injuriam. Rectè etiam, Cicerone antiquior, Auctor Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, v. 7.

Μηδὲ ἔχθαιρε φίλον σὺν ἀμαρτυρίᾳ ὅσον μικρῆς.

Neque oderis amicum tuum, propter exiguum peccatum.

Clericus.

712. Ἡγῆτ' ἐς φιλότητα] Ἡγῆται præcedat, prior eat, προηγῆται. *Guicetus.*

712. Δίκλῳ παραχρῆν] Satisfacere verbis, aut jacturam, si quam creavit.

*Ne verò mentiaris dicis gratiâ. Sin autem cœperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris. Si verò rursus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum aliàs alium
Facit: tuum verò ne quid inimum coarguat vultus.
Né verò multorum hospes, néve nullius hospes dicaris,
Néve malorum socius, neque bonorum convitiator.
Neque umquam miseram pauperiem animum comedentem homini
Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.*

creavit, sarcire. *Clericus.*

713. Δειλός τις αἰνῆς] Hæc à superioribus non pendent, sed ad sequentia pertinent. *Gnietus.*

713. Δειλός τις αἰνῆς] Quia, propter frequentem mutationem scire non potest an ii, quos sibi amicos putat, sint re verâ amici. Qui enim eo nomine digni sunt, nonnisi diuturnitate temporis, dignosci possunt. *Clericus.*

714. Εἶδος] Nullum rei genus, nulla res, εἶδ' ἐν πρᾶγμα. τὸ εἶδος hic est πρᾶγμα. *Gnietus.*

714. Σὺ δὲ μὴ π ρόνι κατελαχέτω εἶδος] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantum cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio tegimus. Itaque εἶδος hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio: Hoc autem præceptum si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipiendum. *Clericus.*

715. Μηδὲ πολύζητοι, μηδ' ἄζητοι καλέσθαι] Μηδὲ πολύφιλον, μηδὲ ἄφιλον. *Gnietus.*

715. Πολύζητον] Qui multos habebant hospites, iis excipiendis exhauriebantur; at qui erant planè ἄζητοι, sine gravi molestia peregrè esse non poterant, cum apud neminem notum diversari possint. Præterea multa negotia esse poterant, quæ, nonnisi per hospites, commodè administrabantur. Scio postea ζῆτος amicòs dici v. 722. Sed hic proprio sensu sumi crediderim. *Clericus.*

716. Νεικῆσαι? Κατήγορον. *Gnietus.*

718. Μακρίαν δίδω] Quamvis dari soleant dici dumtaxat bona, attamen Hesiodus non semel etiam mala dari dicit, un antea v. 638. memorat κακὴν πνίλῳ, τὴν Ζεὺς ἀνδρῶσι δίδωσι, malam paupertatem quam Jupiter hominibus dat. *Clericus.*

719. Γλῶ-

Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποιςιν ἄριστος
 Φειδωλῆς, πλείη ᾗ χάρις καὶ μέτρον ἰσχύος.
 Εἰ ᾗ κακὸν εἴποις, τάχα καὶ αὐτὸς μείζον ἀκῆσαις.
 Μηδὲ πολυζεῖναι δαίτης δυατέμφελα εἶναι
 Ἐκ κρινῶ. πλείη ᾗ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μηδέ ποτ' ἐξ ἧς Διὶ λείβειν αἵθουπταοῖνον
 Χερσὶν ἀνίπτοιςιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοιςιν.
 Οὐ γὰρ ποίηε κλύεσιν, ἀποπύεσσι δέ τ' αἰετός.
 Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο τετραμμήνῃ ὄρεθ' ὁμιχεῖν.
 Αὐτὰρ ἐπὶ κέ δύνῃ, μεμνημένην, ἐς τ' ἀνιόντῃ,
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ παρβάδην ἐρήσης,

720

725

719. Γλώσσης τοι θησαυρὸς] Sententiam horum versuum illustrant Interpretes Jacobi ad Cap. III. 9, & seqq. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζεῖναι δαίτης δυατέμφελα] Δαίτης subintellige γαστρίδος. hoc est, ἐρεῖναι. δυατέμφελα, δυατρόςστος, δύσκολον. ἀν παρὰ τὸ πύμπιδαι. Hos versus sic distinguit Heinsius: Μηδὲ πολυζεῖναι δ. δ. εἶναι: ἐκ κρινῶ πλείη π. χ. δ. τ. ὀλιγίστη. Placet. Guicetus.

722. Δυατέμφελα] Mare quidem dicitur δυατέμφελον ab Hesiodo, in Theogonia, quod non sine periculo transmitti possit; hinc verò, ubi sermo est de convivio, δυατέμφελα dici videtur qui agrè adducitur, ut velit symbolam suam conferre ad convivium, seu ἔργον. Hoc nos docuerat Hesychius, sed verba ejus corrupta sunt. Δυατέμφελος, ἐπὶ μὲν τῇ θαλάσῃ, ἢ δυχεύμαρτος καὶ τευχῆα καὶ παρὰ χείρας: ἐπὶ δὲ τῇ κυλινδρῷ, δυατρόςστος. Respicit ad locum Homeri Iliad. Π. γ. 147. ubi hominem mortuum ex curru decidentem urinatori, ἐξ ὑψοῦ maris ostrea petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὰς ἂν κορίσσειν αἶνῃ ὁδὸν τήβια διφῶν
 Νηὸς ἀποθνήσκων, εἰ καὶ δυατέμφελος εἴη.

Multos satiareet vir hic ostrea quarens, ex navi desiliens, quamvis procellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet Eustathius, quæ in Lexicon suum transtulit Phavorinus: Δυατέμφελος δὲ πῶτος ὁ δυχεύμαρτος: δι' ἃ δυχεύμαρτος πῶτος πύμπιδαι. ὅθεν καὶ Ἡσίοδος δυατέμφελον τὴν ναυπλίαν φησί. Ζηλωδὸτος δὲ φησὶ πλεθυστικῶς γράφει: εἰ καὶ δυατέμφελοι εἴναι, οἱ πολλοί, δηλαδὴ, εὐκτεῖναι, οἷς τὰ τήβια παρὰ χεῖρας, ὅ ἐστι δυατρόςστος, οἷς καὶ Ἡσίοδος: μηδὲ πολυζεῖναι δαίτης δυατέμφελος εἶναι, ὅ ἐστι δύσκολος δυατρόςστος: difficultis, qui agrè adduci potest ut veniat, quamvis accersitus. De ἔργῳ autem multa habet Isaacus Casaubonus ad Characteres Theophrasti. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζεῖναι δαίτης] Ut hoc præceptum, quod est ἀεὶ συμβό-

*Lingua certe thesaurus inter homines optimus
 Parca, plurima verò gratia, si modum servet.
 Quòd si malum dixeris, forsàn & ipse majus audies.
 Ne in convivio, quod multi amici instruant, sis morosus.
 De symbolis: plurima enim gratia, sumptusque minimus.
 Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum
 Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt, respuunt verò etiam preces.
 Neque contra Solem versus stans meito,
 Sed etiam postquàm occidit memor ejus rei, usque ad orientem,
 Neque in via, neque extra viam inter eundum meas,*

συμβόλιον & χρυσοβαλάν, quæ collatis ab unoquoque sumtibus insti-
 tuebantur, constet sibi, sublata distinctione, ita lego: Μὰ δὲ πάλαι
 τε δαυτὸς ἀσπόμεφιλῶς ἦν. Ἐκ γούτῃ πλείη τι χόρει, δαπάνη τ' ἀλ-
 γίη. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius.*

725. Χερσὶν ἀνίχθαι] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ
 à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV, 2. Hinc in
 proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde est ac
 imparatum esse. *Clericus.*

726. Ἀποτίσεις δὲ τ' ἀργεῖς] Ἀποτίσεις. Τὸ ἀργεῖ, prox. propriè &
 primò imprecationes, sive *καταράς*, ἀφωγίαι χόρει, ἀργεῖ δὲ τὰς. *Gru-
 tius.*

727. Μὰ δὲ ἀντ' ἡλίου] Hic *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed
 tantùm stantem, ad solem conversis ac reiectis pudendis. Malè hunc
 locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. Plinianarum p. 431. quasi
Hesiodus velit de nocte tantùm lotium emitti; quod absurdum est,
 nec potest observari. Itaque eum castigavit, sed acriùs æquo, *Dio-
 nys. Petavius* in Miscellis Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc
 versum interpunctione & sententià à sequenti esse distractum. *Cle-
 ricus.*

Ibidem. Ο'ρθός] Stans, ut Gallicè *droit*. Vide *Iliad.* Σ, 246. & lo-
 cum *Herodoti* laudandum ad γ. 731. *Clericus.*

728. Ἀντὶς ἐπὶ καὶ δὴ μεμνημένῳ ἱς τ' ἀνόρου] Ab occasu ad or-
 tum rectum meiere licet. Malè interpretes. *πιστὴν πλείη* post τὸ ἀνόρου.
Gruetius.

728. Ἀντὶς ἐπὶ καὶ δὴ] Hoc versu & duobus sequentibus, ut re-
 cte *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte
 quisquam ambulando meiat, aut denudatus, quòd etiam nocti vene-
 ratio quædam adhibenda sit. Igitur post ἀνόρου non est ponenda π-
 λείη *πύμνη*, ut multi fecerunt. *Clericus.*

Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς· μακάρων τοι νύκτες ἔασιν.
 Ἐξόμνος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένος εἰδώς,
 Ἥ' ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσκει δερκέος αὐλῆς.
 Μηδ' αἰδοῖα γυνὴ πεπαλαγμένος ἐνδοθεν οἴκου
 Ἐσὶν ἱμπελαδὸν παραφαινέμεν, αἶψ' ἀλέαοι.
 Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοστήσῃς
 Σπερμαίνειν χρεὶν, αἶψ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
 Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καθιέρροον ὕδαρ
 Ποσσὶ περᾶν, πρὶν γ' ὄξυ ἰδὼν ἐς καλά ῥέεθρε,
 Χεῖρες νιψάμενος πολυηράτῳ ὕδατι λούκῳ.
 Ὅς ποταμὸν Διὰβῇ, κακότητι δ' ἡ χεῖρας ἀνιπτοῖ,
 Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.
 Μηδ' ἀπὸ πεντόροιο, θεῶν ἐνὶ δαπτὶ θαλεῖν,

730

735

740

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς] Subintellige, etiam sub nocte. *Guierus.*

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς] Cum Græci tunicas quidem breviores, nisi fortè hyeme, sed sine clausis femoralibus gestarent, non necesse habebant retegere pudenda ut mejerent; sed tantum inflexis genibus clunes in talos demittere, ut tunicæ inferior ora magis dilataretur, ne lotio madefieret. De his quæ dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casaubonum* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. Clericus.

Ibid. Μακάρων τοι νύκτες ἔασιν] Non tantum vult interdum non debuisse homines mejere stantes, ac reiectis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentius inter homines versantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus*. Clericus.

731. Ἐξόμνος] Subintellige ὑπερῷον. *Guierus.*

731. Ἐξόμνος] Hoc est, clunibus ad talos demissis. *Sam. Bochartus* Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56. postquam ostendit Judæos stantes solitos mingere, observat Græcos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud unum *Hesiodum*, cujus vs. 731. & 732. profert, tum subdit: Itaque, Hesiodi auctore, Græci benè instituti, vel sedentes mingebant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus seculis, prius illud à viris usurpari desuit, & mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum exstat exemplum viri, qui sedens minxerit. Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc Herodoteum, quo, brevitatis causâ, hic contenti erimus: Herodoto, inquit, nihil expressius, qui ut probet Ægyptios in plerisque aliter se gerere, quàm reliquos homines, inter cetera hac habet Lib. II. c. 35. Οὐδέποτε αἱ μὲν

γυναικες

Neque denudatus: Deorum quippe noctes sunt.

Sedens verò divinus vir & prudens,

Aut ad parietem accedens benè septæ caula.

Neque pudenda semine pollutus intra domum

Focum juxta revelato, sed caveto.

Neque à feralibus epulis reversus

Seminato progeniem, sed Deorum à convivio.

Nec umquam perennium fluviorum limpidam aquam

Pedibus transito, priusquam oraveris adspiciens pulcra flumina,

Manus lotus amœnâ aquâ limpidâ.

Qui fluvium transferit, malitiâ verò manus illotus,

Ei succensent Dii, & damna dant in posterum.

Ne verò à manu, Deorum in celebri convivio,

γυναικας ὄρσαι, οἱ δὲ ἄνδρες καθήμενοι, fœmina quidem stantes mingunt, viri verò sedentes. Clericus.

733. Πεπαλασμένῳ] An à πάλῳ pulvisculo παλάστῳ. *Quietus.*

734. Εἰς ἐμπλαστὸν παροφρανίδῳ] Quia, nimirum, ad focum erant Dii Penates, focusque, ut habet *Proclus*, erat domestica ara, in qua libationes quotidie fiebant, & se pollutos existimabant. Itaque prius abluere se se necesse habebant, si præcepto *Hesiodi* obsequi volebant. Sic apud *Herodotum*, Lib. I, 198. εὐαίκε δὲ ἀνὴρ καὶ γυνὴ τῇ ἰαυτῇ αἵματι βαδύλῳ, ——— ὅρῃς ἄλλοις λένται ἀμφότεροι, ἀλλ' οὐδ' ἑδνὸς ἄψοι] πρὶν αὖ λύσανται: quoties autem cum uxore miscetur vir *Babylonius*, ——— orto diluculo abluuntur ambo, nullum vas priusquam se abluerint tacturi. Quæ narratio ostendit, apud Græcos, *Herodoti* ætate, vulgò observatum non fuisse *Hesiodi* præceptum. Clericus.

736. Ἀπὸ δαιτίς] A Deorum conviviiis, quæ sacrificiis peractis fiunt, festis Deorum sollemnibus. *Quietus.*

737. Ἀνείων ποτίμων] An? αἰνείων. *Idem.*

739. Λόκῳ] Λαμπρῷ, Ἀγυαί. *Idem.*

740. Καύτην] Contumaciâ, contumaci malitiâ. Scribe, καύτην ἢ γα. Τὸ δὲ hic non placet. *Idem.*

740. Καύτην] Hoc est, datâ operâ, spretóque Deorum Numine. Clericus.

742. Ἀπὸ πνίξου] A manu quæ habet quinque digitos, ut πέντε ἄρτε, quinque ramos. Ἀπὸν verò ἀπὸ χλαίης, ut docent Græci Interpretes, est pars sicca, hoc est, extrema unguium, quæ separatur ab ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obscurius exprimitur ab *Hesiodo*, sicut obscurè exprimebantur symbola à *Pythagora*, ut res nul-

lius

Αὖτον ἄπ' χλωρῆς τέμνειν αἰθ' ἀνιπιδήρει.
 Μηδ' ἐπὶ οἰνοχόῳ πθέμεν κρητῆρ' ὅ' ὑπερθεῖν
 Πινόντων· ὅλον δ' ἐπ' αὐτῷ μῆϊος πέτυκται. 745
 Μηδ' ἐδόμον ποῶν, ἀνεπίξενον κατὰ λείπεν,
 Μή τι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κρωῶνῃ.
 Μηδ' ἄπ' χυτροπόδων ἀνεπύρεται ἀνελόντα

lius pretii viderentur nescio quid reconditus complecti, & imperi-
 tis essent admirationi. Solent enim quàm maximè mirari quæ non
 intelligunt. Hoc videtur velle *Hesiodus*, non esse expectandum, ad
 manus abluendas, & unguium, ut probè purgentur, retrimenta fe-
 canda, tempus ipsum convivii, sed manibus lotis accedendum. Alio-
 qui ne in familiari quidem convivio ungues quisquam secet, qui no-
 lit retrimenta in patinas exfilire; quod, ut opinor, non grātius fuif-
 set Græcis, quàm nobis nunc est. *Clericus*.

743. Αὖτον ἄπ' χλωρῆς] Ungues à carne. *Grietus*.

744. Οἰνοχόῳ] Τὸν πόσθον. *Idem*.

744. Οἰνοχόῳ] Gutturnum, gutturnicum etiam vocabant veteres. *Scaliger*.

744. Μηδ' ἐπὶ οἰνοχόῳ] Hæc est atilis superstitio, potius quàm
 præceptum ethicum, symbolorum more expressum. Hic enim Poëta
 religiosa tradit, non moralia. Itaque frustra est *Proclus*, qui vult my-
 sticè ab *Hesiodo* significari, non esse privata præferenda communibus;
 quia κρητῆρ commune erat, quo ex οἰνοχῇ hauriebant. Verùm com-
 munis etiam erat οἰνοχῇ, quandoquidem ex ea etiam vinum commu-
 ne hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non sunt
 verisimiliora; ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad in-
 crustanda superstitiosa deliria Majorum suorum Græci posteriores ad-
 invenerunt; ut sapientiores viderentur fuisse, quàm fuerant. Etiam-
 num hodie veterum superstitionum vestigia videre licet, multis in lo-
 cis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis esse putant panem inver-
 sum, ita ut planior pars sit superior, cultros decussatim in mensâ
 jacentes, salillum in mensam effusum, & similia; quibus mysticos
 sensus non minùs facile esset invenire, quàm Hesiodicis nugis. *Clericus*.

745. Πινόντων] Bibentibus subintellige convivis, compotoribus.
 bibendo, inter bibendum. Ὅλον δ' ἐπ' αὐτῷ μῆϊος] Est mali ominis.
 μῆϊος omen. *Grietus*.

746. Ἀνεπίξενον κατὰ λείπεν] Superstitiosum hic aliquid esse mihi
 persuadeo, potiusquàm id quod volunt Græci Interpretes; qui pu-
 tant irrisionem significari eorum, qui imperfectum ædificium sunt
 conspecturi. Existimasse videtur *Hesiodus* mali esse ominis, si cornu
 imperfecto ædificio insideret, quod faciliè & frequentius fieri potuit.
 si diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hic de lignea rustici
 casa,

Siccum à viridi refeca nigro ferro.

(craterem

Neque umquam urceum, ex quo vinum infunditur, pone super Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est situm.

Neque domum faciens imperfectam relinquito,

Ne fortè infidens crocitet stridula cornix.

Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

casa, ad quam absolvendam longo tempore opus non est. Ejus opinionis vestigia remanserant apud Romanos, tempore Plinii, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicata garrulitatis, à quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspicatissima fœtus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit à multis ferale habitum si domui infideret, quod conlurat hisce verbis: *Privatorum domibus insidentem plurimum scio non fuisse feralem.* Simile quiddam de cornice sensisse Hesiodum credibile mihi fit. Prodidit etiam *Ælianus* de Animalibus Lib. III. c. 9. unam cornicem mali esse omniis: οἱ τε ἰδρας ὀρεῖθαι καὶ πρήσεις παρρηφύλαττοντες εὖν δισύμβουλον τις μαντεῖαν ὀρεῖυσον εἶναι φασιν, εἰ ὑπακύντο κερῶν μίαν: qui observant ubi insidunt aves, & earum volatus non esse faustum auguria capientibus aiunt, si audiat una cornix. Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. *Virgilii*, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam sæpe fuisse, ut eò *Hesiodum* respexisse existimem. *Clericus.*

747. Λακέρυζα] Α λάκω, λακίω, λακίρω, λακέρω, λακέρυζω, λακέρυζα, hoc est, λακέρω strepera, garrula. *Gruetius.*

748. Μήδ' ἀπὸ χειροπόδων ἀνιπέρειπται] Vetus mos sub hoc verbo latere videtur, ollas novas lustrandi & ad usum felicem consecrandi, hoc est, benedicendi, ut loquimur. ἀνιπέρειπται χειροπόδων, hoc est, ἰφ' αὖν εἰ ἔρρεχθαι πρὶ ἰσθί. *Idem.*

748. Ανιπέρειπται] Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox hæc, & verbum ἀνιπέρω suadent agi potius de carne rapta ex olla, sive de *aulicozweis extis*, ut loquitur *Festus*, antequàm sacra essent facta. Adsentior itaque *Sam. Bocharto* sic hunc locum interpretanti Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes propè crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide 1. *Sam.* II, 13. ubi filii Helis ita se gessisse narrantur. Qualis apud *Asbe-neum* describitur mulier quædam, quæ sacra nondum immolata devorabat, ἰφραγνίζουσα ὀσάλας, à veru illa rapiens; & in *Suetonio* *Vitellius* c. 13. homo non profunda modò, sed intempestiva quoque ac sordida gula, ne in sacrificio quidem umquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus & farra panè rapta è foco manderet. Denique, ut Poëta auctor,

Est etiam è mediis victima rapta focus.

Εἶπεν, μηδ' ἐλόεσθ'· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ ποινῇ.

Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοισι καθίζεν (ὅτ' ἄμεινον)

Cujusmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium cessit :

Ἄλυσεν δ' ἰσθμὸς πολλὰ καὶ κατὰ πόλιν.

Nondum immolata sacra sapè devorat. Proinde in *Hesiodo*, inter alia præcepta, hoc quoque habetur, ne ab ollis nondum sacrificatis (cibum) rapiens comedito. Nam ut πίζεν & ἐπιπίζεν sacrificare est : ita ἀντεπί-
πισκεσθαι est ἀθῆναι, nondum sacrificatus vel immolatus, ut à *Tzetze* redditur. Addatur hîsce locus *Ciceronis* è Lib. II. de Fin. c. 7. *Reperiemus afortos primùm ita non religiosos, ut edant de patella.* Non necesse est nos hîc colligere quæ à *Veteribus* dicta sunt ἐπὶ τῷ βωμολέ-
ξαν & θυαυπάων, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant ; neque enim de iis verba facit *Hesiodus* ; sed de iis qui ipsi sacra facientes, nondum peractis sacris, hoc est, antequàm proficias porrexissent, & adolevissent, carnes victimæ suæ comedebant. *Clericus.*

750. Μήδ' ἐπ' αἰκινήτοισι καθίζεν] Per αἰκίνητος solum & lapides intelligere videtur, quæ frigida iunt & dura. Hoc præceptum *Pythagorico* illi cognatum videtur, ne sedeas super lapidem. Vel ἐπ' αἰκινήτοισι καθίζεν est ἀκινήτων ποιεῖν. *Theocr.* ἐπὶ λίθου καθίζῃ. *Guicetus.*

750. Εἴπ' αἰκινήτοισι] *Proclus* sepulcra interpretatur, quæ movere nefas erat ; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de faxis quibusvis, quibus imponi pueros nollet *Hesiodus* ; sed tantùm tabulis ligneis, aut aliis, quæ possunt amoveri. Videtur credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur in rupe, infirmum cum fieri. Quòd si diceretur de frequenti impositione pueri in sedili saxeo, & per totam infantiam, non careret ratione ; sed ea res exitior non fuit duodecimo die vel mense, quàm aliis infantiae temporibus. Mera hæc fuit superstitio, cujus ratio certi non magis reddi potest, quàm somniorum febricitantis. *Clericus.*

750. Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοισι καθίζεν] Notum est omnibus quàm multa de his *Veteres.* Ceterùm cur hoc præceptum, de non movendis sepulcris, ad πύδα δωδεκαετηίων spectet, numquam ostendere potuerunt. Nos hos versus, etiam sine *Grammaticorum* suffragio, hoc modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium miserè truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vultures quidam *Homerum* & *Hesiodum* :

*Comedito, neque lavator: quia & hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)*

Μηδὲ γυναικείῃ λυτρῶν χροῖα φαεινότητι
Παῖδά δὲ δωδεκαταίῃον, ὅτ' ἀνέξ' αἰώνου ποιῇ,
Μηδὲ δωδεκάμηνον. ἴσον κ' ἐπὶ τέττα τέτυκ'
Αἴτιος· λουζαλίη γὰρ ἐπὶ χρόνον ἴσ' ἐπὶ κ' τῷ
Ποιῇ.

Quantâ curâ πᾶς θεμελίωσεν λυτρῶν, quæ γυναικεία vocabant, & absolute λυτρῶν, in deliciarum descriptionibus, Lampridius *lavacra muliebria*, Capitolinus *excaldationes*, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris notum est; cùm ex aliis, tum ex Comico, qui ἐκ τῶν λυτρῶν totam disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri autem δωδεκαταῖοι & δωδεκάμηνοι, omnia communia cum matribus habebant, διαίτην, τροφὴν, οἶκον, id est, ipsum Gynæceum. Hesiodus ergo ne ejusmodi puerulos matrum λυτρώϊς adfuescere sinant, ex disciplina veteri, quia θηλύτοισι πᾶς σάματι ex aquæ tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil suprâ, hoc modo.

*Neque muliebri lavacro corpus purgare
Puerum sinas duodecennem, quia masculos enervat,
Neque duodecim mensium: nocet & illud aequali modo
Viro: dura enim suo tempore & hanc rem sequitur
Pæna.*

Apparet hinc ante omnia præceptum ἀπὸ τῶν ἀκινήτων huc non spectare: quod seorsim considerabimus. *Heinsius.*

Ib. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοις καθίζειν] Αἰκίνηται sunt οἱ νόμοι: de quibus usitatam fuisse elegantissimam parœmiam μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic Hesiodus utitur, satis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: Οὐκ ἔω τῶν νομοθέτων ἡ μέγιστη τῶν μέμψιν, ἰσότητι αὐτοῖς πᾶσι κατεσφράζουσι τὸ ὅσιον, ἢ ὡς ἐν ἄλλαις νομοθετημέταις πόλεσι πολλαῖς γίνεσθαι, εἰς τὴν ζήτην γῆς πὶ κλῆσιν κινεῖν, κ' χρεῶν διάλυσιν, ὁρῶν ὡς ὅτι αὐτὸν δύναιτο αὐτὸς τῶν γῆρας περὶ τὸ ἴσον ἔχειν. ὡς ἐπιχειροῦντι δὲ νομοθέτῃ κινεῖν τὸ τοῦτον πὶ πᾶσι ἀπαντὰ λόγων, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. Et Eusebius Præparat. Evang. lib. III. Ἡμεῖς δὲ πᾶσι μέγιστα ἀσθεῖν. πᾶς ὅπως ἐμφανῆς, κ' ἀνεπηρέστης δυνάμεις ἐν ὕδατι λόγῳ πειράμεν· ἀνπερὶ δὲ περὶ νομῶν, δῖον αὐτῶν ἔχοντι τὰ πάτερ, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, σιχεῖν δὲ κ' ἐφ' ἐπιδοταί τῇ τῶν πατέρων ἀσθεῖα, ἀλλὰ μὴ πολυπραγμονεῖν ἔργῳ καινοτομίας. Καθίζειν ἐπ' ἀκινήτοις, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quàm eleganter dictum sit, ostendimus ad Proclum. *Idem.*

Ibid. Οὐ γὰρ ἄμυνον] Vetus clausula qua potissimum utebantur in interdictis suis Principes, erat, ὃ γὰρ ἄμυνον. Sic apud Herodotum

Παῖδα δυωδεκάτηρον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνλώοις πιεῖ.
 Μηδὲ δυωδεκάμυλον· ἴσον ἢ τέτο τέπυκται.
 Μηδὲ γυναικείῳ λυτῶ χροῖα φαιδρυνέας
 Ἀνέροι. λυγαλέη γὰρ ὅππ'ι χρόνον ἔς' ὅππ'ι ἢ τῷ
 Ποινῇ. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθρομένοισι κυρήσας,
 Μωμῶειν αἰδήλα· θεὸς νύ τι ἢ τὰ νεμεσᾷ.
 Μηδέ ποτ' ἐν περὶ χοῇ ποταμῶν ἀλαδὲ περρεόντων,
 Μηδ' ὅππ'ι κρῖν ἄων ἔρεῖν· μάλα δ' ἐξαλέασθαι.
 Μηδ' ἐναποψύχειν. τὸ γὰρ ἔστι λαΐϊόν ἐστι
 ὧδ' ἔρδειν. θηνίῳ ἢ βροτῶν ὑπαλδύεο φήμι.
 Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, καὶ φη μὴ αἰεῖται

755

760

in cautione sepulcrali in Epitaphio Nitocridis : ἥ τις ἰμοῦ ὕστερον γαρ-
 μῶν βαβυλῶν βασιλείῳ, ἢ ἀσπίδι χρημάτων, ἀνείξας τὸ πέφον, λα-
 βῆτω ὁκνῶσα βύλα) χρημάτων, μὴ μὲν τοῖγα μὴ ἀσπίδας γὰρ ἔφ' ἄμεινον.
 Quia autem vulgò etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clausu-
 la, Horatius Philosophiam alibi, *meliora* dixit, id est, τὰ ἀμει-
 νω.

*Cum tu coemptos undique nobiles
 Libros Panati, Socraticam & domum,
 Mutare loriceis Iberis
 Pollicitus meliora temnas.*

Pollicitus meliora, est, ὁ τὸ φιλοσοφίας ἀνταποκρινόμενος. Hein-
 sius.

751. Παῖδα δυωδεκάτῳ] An 12. dierum? vide Plutarchi expo-
 sitionem apud Proclum, qui τοῦτο προγῶν intelligit. Hunc & sequentes
 quatuor versus aliter disposuit Heinsius, quem vide. Guie-
 tius.

753. Μηδὲ γυναικείῳ λυτῶ] Nihili fecerunt posteriores Græci
 hoc Hesiodi præceptum, quod iis exprobrat Clemens Alexandrinus, in
 Pædagogo, Lib. III. c. 5. ubi agit πῶς τοῦτο τὸ λυτῶ ἀνατριπίον, &
 hæc habet: ἔστι δὲ τοῖς βυλομένοισι τὸ ἄλλων οἴκῳ τὰς κατακλείδας γοναῖς
 ἐν τοῖς βαλανείοις διαστῆσαι· ἐνταῦθα γὰρ ἀποδύσασθαι τοῖς διαβῆναι, ὡς περὶ κα-
 πῆλοις συμμέταν, ὅτε αἰχύνονται. ἀλλ' ὁ μὲν Hesiodus· Μηδὲ γυναικείῳ λυ-
 τῶ χροῖα φαιδρυνέας, παρεμνῆ. κρινὰ δὲ ἀνέκτα, ἀνδράσιν ἰμοῦ ἢ γυναι-
 κῇ τὴν βαλάνειαν: Licet autem aliis volentibus eas, quæ domi sunt inclu-
 se, nudas videre in balneis; hic enim se exuere spectantibus, tamquam
 corporum cauponibus, non erubescunt. Sed Hesiodus quidem corpus fœ-
 mineo non exhilarare lavacra, suadet. Viris autem & fœminis commu-
 nia aperta sunt balnea. Nonnulli tamen Principes hoc, apud Roma-
 nos

*Puerum duodecennem: quia virum inertem facit:
 Neque duodecim mensum: aequale & hoc est.
 Neque muliebri in balneo corpus abluito
 Vir: gravis enim suo tempore erit & hujus rei
 Pœna. neque in sacrificia accensa incidens,
 Reprehende arcana: Deus quippe & hæc indignè fert.
 Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium,
 Neque super fontes meito; quin valdè evitato.
 Neque incacato. id enim nihilo est melius
 Sic facere. gravem verò mortalium evitato famam.
 Fama enim mala est, quæ celeriter quidem excitatur*

nos emendare conati sunt. Vide Hieron. Mercurialem de Arte Gymnast. Lib. I. c. 10. Clericus.

756. Μωμεύειν αἰδήλα] Hoc est, ut quidem videtur, irridere ritus, quorum rationem ignoraveris, quia tibi non placent. Quod præceptum superstitionissimas quasque caerimonias in tuto locat, quæ poterunt semper defendi ab iis quibus placebunt, hoc prætextu quod earum rationes ab iis, qui eas improbant, ignorentur. At quidquid Rationi & rectæ de Numine notioni adversatur, id meritò possumus μωμεύειν, quamvis institutionis ejus causas ignoremus. Res ipsa sæpè docet nullas satis graves esse potuisse. Clericus.

757. Μηδὲ ποτ' εἰς αἰσχρῇ] Hos versus delendos censet Plutarchus, teste Proclo. ἰσχύ. vide Plut. Guetus.

759. Μήσ' εὐαποψύχων] Α'φοδύειν, εὐαποψυλῶν, ἀ ψύω, πλύω spuo, ψύχω, ἀποψύχω &c. Idem.

760. Δουλώ δὲ βροτῶν ὑπαλαύσει φήμι] Non sunt, nimirum, ea facienda, quæ cum omitti sine crimine possint, si fierent famam pravam crearent; nam in rectè factis, & quæ virtus à nobis postulat, parum curandam famam docent Philosophi. Ubi agitur officium quodpiam, à vera virtute præscriptum, nihil magis præstandum est, quàm ne, pecorum ritu, sequamur antecedentium gregem, pergentes non quàm eundum est, sed quàm itur. Atqui nulla res nos majoribus malis implicat, quàm quod ad rumorem componimur; optima rati ea quæ magno adfensu recepta sunt, quorumque exempla nobis multa sunt; nec ad rationem, sed ad multitudinem vivimus. Inde ista tanta coacervatio aliorum supra alios ruentium. Verba sunt Seneca, ex Cap. I. de vita beata, ubi & alia in eandem sententiam. Clericus.

761. Κεῖται μὲν αἰσῶν] Subitò facilis, valdè facile est cum subire. Guetus.

Ῥ' αἶα μάλ', ὄργαλῃ ῥ' φέρειν, χαλεπὴ δ' ὀπιθέσθαι,
 Φήμη δ' ἔπεισ' πᾶμπαν δόπλυνται, ἧν πᾶσι πολλοὶ
 Λαοὶ φημίζουσι. θεὸς γὰρ πρὸς ἐσὶ καὶ αὐτῇ.

Ε' Ρ Γ Ω Ν Τ Ε Α Ο Σ.

764. Θεὸς γὰρ πρὸς ἐσὶ] Alii πρὸς forsan π. *Idem.*

764. Θεὸς γὰρ πρὸς ἐσὶ] Poëta postquam prosopopœa abusi sunt, ut commentitias personas ex affectibus facerent, aliisque id genus; postea sibi ipsi persuadent verum esse quod finxerunt. Sic *Hesiodus* noster, qui in *Theogonia* tot divinas personas liberrimè finxit, hic *Erasmum*, in seriis præceptis, quasi Deam habet, rationemque hanc profert, ut persuadeat ita instituendam vitam ne rumoribus sinistris occasio,

*Facillimè, molesta verò portatu, difficilisque depositu.
Fama verò nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi divulgant, quippe Dea quaedam est & ipsa.*

O P E R U M F I N I S.

occasionem præbeamus. Atqui si fama facinoris alicujus, aut flagitiosæ vitæ sit vera, res fugienda fuit, non propter famam, sed quia mala erat; si verò sit falsa, nec ullâ nostrâ culpâ excitata, spernenda est. *Rumor* autem neutrà ratione Deus dici potest, nisi poeticâ *παραλογίᾳ*, quæ etiam pravum *Rumorem* Deum esse fingit; cujus rei extat insigne exemplum, apud *Virgilium* *Æneidos* IV, 174. in descriptione Famæ. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἡμέραι.

Η Ματὰ δ' ἐκ δόθεν πεφυλαγμένοι, δ' ἔ μοῖραν, 765
 Πεφροδόμεν δρώεσι. Τετρηάδα μηνὸς αἰρίην
 Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἥδ' ἀρμαλίῳ δατέαδ' ἔ.
 Εὐτ' ἂν αἰληθείῳ λαοὶ κείνοντες ἄγασιν.

765. Ἡμοῖσι δ' ἐκ δόθεν] De superstitionis hisce deliri, hac certè in re, Poëtæ præceptis judicium *Plutarchi* vide ad γ. 824. *Clericus*.

766. Πεφροδόμεν] Τὸ πεφροδόμεν hic est agendo præcipere, σημαίνειν imperare. Τετρηάδα μηνὸς αἰρίην] Supple πεφροδόμεν. *Guetius*.

766. Πεφροδόμεν] Hoc est, prius doce, ne quid infaustis diebus aggrediantur. *Hesychius* : φροῖ, δυνάμει, σημαίνει, λέγει. Quamobrem & apud Romanos, nonnullorum in Tricliniis, affixæ erant Tabulæ, in quibus qui dies boni, quique incommodi essent notatum erat, ut est apud *Petronium* Cap. XXX. *Clericus*.

Ibid. Τετρηάδα μηνὸς αἰρίην] Hoc est, ultimum diem cujusque mensis; nam antiquissimi Græci, ut etiam Orientales, menses Lunares habebant, quos singulos triginta diebus claudabant, ut ostendit multis *Dionys. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminentissimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Norisius* in Dissert. de Mense & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus*.

767. Ἐποπτεύειν] Hoc est, diligenter expendenda servis attributa opera in mensem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Clericus*.

Ibid. Ἀρμαλίῳ] *Hesychius* interpretatur ἀρμαλίῳ τὴν προφῶν, παρ' ἀρμόζειν ἢ ἰσχυροποιεῖν τὰ μίλη. Hanc quoque, & alias originationes non meliores habet *Etymologicon Magnum*. At satius est interpretari ἀρμοδῆσιν ἡμέτερον προφῶν, convenientem unicuique cibum, quem *demensum* vocabant Latini, & quem singulis Calendis distributum servis docuerunt viri docti ex hoc *Planti* loco, in *Sticho* Aët. I.

S. 2.

H E S I O D I A S C R Æ I D I E S.

Dies verò ex Jove observans, benè secundùm decorum,
Doce servos. tricesimum mensis optimum
Ad opera inspicienda, demensumque dividendum:
Nempe, cùm in rebus agendis populus versatur.

S. 2. 7. 3. ubi herus servos sic alloquitur : vos meministis quot Calen-
dis petere demensum cibum. Ad quem locum vide Iantt. Pignoriùmque
& Pomam de Servis. Clericus.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Quamvis communis interpretatio bona sit,
tamen aliter inteliigo. Nam Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ indicari illis verbis tem-
pus diei, quod vocatur πλῆθος αἰῶνος, frequens forum quando jus
dicitur, hoc verò est ἀληθείῳ κέρειν. Scaliger.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Ordo εὐτ' αὖ λαοὶ ἄγῳσι πλὴν τετρακίδι, sup-
ple κείνοις ἀλήθειαν, hoc est, revera, ex rei veritate; hoc est,
quando ἡ σύνοδος γίνεται ἐν τῇ τετρακίδι ἀληθῶς. vide Proclum. Guie-
tus.

Ibid.] Pleniùs mentem suam expressit Jof. Scaliger de Emend.
Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus diei. Itaque verba ejus
hic apponemus : „ Tempus antemeridianum designantes dicebant
„ πλῆθος αἰῶνος vel πλῆθος αἰῶνος, convenientibus, scilicet, eo tem-
„ pore in comitium viris; ut Hesiodus dicit, εὐτ' αὖ ἀληθείῳ λαοὶ
„ κείνοις ἄγῳσι. Quod tamen longè aliter Græcæ Interpretes illius
„ Poëtæ exponunt. Aiunt enim Hesiodum intellexisse de tricesima
„ mensis Lunaris, & sensum loci Hesiodi esse perinde ac si dixis-
„ set : quando homines veram triacadæ lunarem agunt, & non secun-
„ dùm usum politicum, sed secundùm motum Lunæ. Quod tamen
„ nobis valdè coactum videtur, & mentem Hesiodi hanc fuisse dici-
„ mus : τετρακίδι esse valdè idoneam rebus gerendis eâ horâ, quâ
„ homines ad jus in forum conveniunt. Homerus Odyss. M.

„ — Ἡμῶς δ' ἐπὶ δόξῃσιν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνίστη
„ Κεῖναι γένετα πολλὰ διχοζομήων αἰζήων.

„ Quando

Αἶδε γὰρ ἡμέραι εἰς Διὸς ᾠδῇ μηπόειν
 Πρῶτον ἔνη, περὶς τε, καὶ ἐβδόμη, ἱερὸν ἡμᾶρ.
 Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσόορος γείνατο Λητώ.
 Οὐδεάτη τ' ἐνάτη τε, δύω γε μὴν ἡμέραι μελῶς
 Ἐξοχ' ἀεξομύοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
 Ἐνδεκάτη τε, δωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὴν ἑσθλαί.

„ Quando ad coenam vir à foro surrexit, postquam judicavit de multis
 „ litibus, juvenibus litigantibus. Quæ sanè interpretatio melior vul-
 „ gari. Sic etiam paulò post dicit, ἡμεῖς ἐκ παλαιοῦ, quod nos in-
 „ terpretamur, jam adulto die. Hæc vir summus, cui adsentimur.
 Nimirum, hic ἀλήθεια non est veritas, sed jus, aut justitia, ut passim
 apud Poëtæ; & κρίνειν ἀληθείαν idem est ac κρίνειν δικαίους, ut loqui-
 tur Hesiodus Theogon. v. 85. hoc est, jus dicere. Ἄγαν verò vox est
 juridica, quæ dicitur de occupatione Judicum jus dicentium, homi-
 nūmque propterea ad eos convenientium, de qua vide Interpretes
 ad Act. XIX, 38. Aliter sensum expresseris his verbis: ὅτι καὶ πῶς
 λαὸν ἀρνύται ἀγροῖσι καὶ κρίνονταί δικαί κατ' ἀλήθειαν: cum à populis co-
 lebrantur dies fasti, quibus jus dicitur, & lites secundum justitiam ju-
 dicantur. Clericus.

769. Αἶδε γὰρ ἡμέραι] Superiores quatuor versus spurii viden-
 tur. Hic autem incipit Hesiodus. Sic liber ἔργων & abruptè inci-
 pit ἐκ ἄρῃς μῦθον &c. Theogonia autem ἦτοι μὲν πρῶτον, &c.
 Gkicinus.

769. Διὸς περὶ μηπόειν] Erravit vir summus Angelus Politia-
 nus, cum tres dies Jovis ab Hesiodo statui observat, ex hoc loco.
 Vetustissimi Poëtæ, ominis causâ, utebantur ἐκ περὶ τοῦ Διὸς ele-
 ganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in
 principio continuò τ' ἔργων, Οὐ πὶ διὰ βροτῶν αἰδρεῖς ὁμοῦς, ἄφατοί πε φε-
 ποί πε, ῥῆτοί τ' ἀρήτοί πε, Διὸς μεγαλοῖο ἔκη. Ubi illud postremum omi-
 nis causâ ponitur, & ex abundantia: nam nihil est quò referatur. Pe-
 culiariter autem singulos dies Poëtæ, ἡμέρας ἐκ Διὸς dicunt simplici-
 ter. Sic in illo ὅδ' αὖ γὰρ ἰόκτες πε καὶ ἡμέρας ἐκ Διὸς εἰσι. Auctor Mega-
 ra Idyllii Dorici: σὺ δὲ ἦντε λείπεται ὕδωρ Νύκτες πε κλαίοντα καὶ ἐκ Διὸς
 ἡμεῖς ὅπασα. Ita Hesiodus cum rationem τ' ἡμερῶν incipit, in ge-
 nere jubet φυλάσσεσθαι ἡμέρας ἐκ Διὸς, id est, simpliciter, dies quos
 παῖστα constituit: ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius
 & Nonnus αἰδρεῖς ἐκ Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡμέρας ἐκ Διὸς. Om-
 nes enim res ominis causâ Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐκ πε-
 ρὶ τοῦ, in usu remanserit. Ut cum Theocritus dixit, Μουσίων ἀπὸ
 πόλεως, Διὸς μέγα βελούσιον: quod etiam veteres magistri videntur ex
 eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐκ Διὸς dicunt, He-
 siodus

Hi enim dies sunt Jove à prudente.

*Primum, novilunium, quartusque, & septimus, sacer dies:
Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.*

Octavusque & nonus ambo dies mensis

Egregie crescentis ad curandum opera mortalium.

Undecimus verò, duodecimusque, ambo quidem boni:

Hesiodus hîc παρὰ Διὸς, dixit. Αἱ δὲ, inquit, ἡμέραι εἰσὶ παρὰ Διὸς: id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus*: quicquid non interpretamur, ominis causa dicitur. Atque hæc causa est, cur Proclus, qui tam studiosè ex more familiæ suæ, dies persecutus est, nihil παρὰ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πῶτος πῆς ἀγασθῆς ita dici existimat. Atqui Hesiodus, post hanc formulam, non τῆς ἀγασθῆς solum, sed & τῆς κακῆς aggreditur divisionem. Tzetzes ad omnes dies retulit: quamquam more suo nugacissimè suprâ, ἐκ Διόθεν, ἐκ τοῦς καὶ φροσύμην exponat, hîc verò παρὰ τῆς αἰμαερμῆς. Sed veniam meretur qui à Grammaticis dissentit, cùm ipsi toties à se abeant. *Heinsius.*

770. Πρῶτον ἴην] H' τελευτῆς suprâ dicta. *Grietus.* Fallitur, ut sequente notâ *Scaligeri* liquet. *Clericus.*

770. Πρῶτον ἴην] Ἐἴην vocabatur temporibus Hesiodi prima mensis. Sed Solon omnium primus vocavit πρῶτον τελευτῆς ἴην καὶ ἴαση. *Scaliger.*

770. Καὶ ἑβδόμη] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut rectè ostendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. contra Veteres & Recentiores, qui frustra hîc vestigia Judaici Sabbathi quæsierant. *Clericus.*

Ibid. Γεγονῆς ἡμέρῃ] Non significatur dies profestus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide γ. 819. Idem est ἀπὸ πλεονασμοῦ ἡμέρῃ γ. 799. hoc est, dies valdè commodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Clericus.*

771. Τῇ δὲ Ἀπόλλωνα θρησίοργον γένετο] Nempe, mensis Thargelionis. *Diogenes* in vita Platonis §. 2. Γίνεται Πλάτων — Θερμηλίωνος ἑβδόμῃ καὶ τῷ Διήλοισι τῇ Ἀπόλλωνα θρησίοργον φασί: nascitur Plato Thargelionis septimo, quo Delii natum Apollinem dicunt. Ad quem locum, vide Intt. quibus succenturiandus vir illustris atque eruditus *Ezech. Spanhemius*, ad Callimachi hymnum in Delum γ. 251. Propterea uniuscujusque mensis dies septimus sacer erat Apollinî, non tantùm dies ille Thargelionis mensis, ut observavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus.*

773. Ἐξοχ' αἰεταρμόιο] Subintellige εἰς, hoc est, ἔξοχ' ἐν πάντοτε ἔξοχα βε. μ. α. Egregia sunt. *Grietus.*

775. Οὐκ

Η' μὲν οἷς πείκειν, ἡ δὲ εὐφρονα καρπὸν ἀμᾶρξ.
 Η' ᾗ δωδεκάτη τ' ἐνδεκάτης μέγ' αἰμύνων.
 Τῇ γάρ τοι νεῖ νήματ' αἰρσιπότη|Θ' ἀράχνης,
 Η' μά|Θ' ἐκ πλείς, ὅτε τ' ἴδεις σωρὸν ἀμᾶται.
 Τῇ δ' ἰσὺν σῆσαιτο γυνή, πρεβάλοτό τε ἔργον.

775. Οἷς πείκειν] *Sam. Bochartus Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45.*
 postquam egit de vulsione lanæ; „ Vellendi, inquit, morem quod
 „ attinet, is olim Romæ fuit in usu, & in vicinis locis, non in Ju-
 „ dæa, nec in Græcia. Saltem, apud *Hesiodum*, qui de re pecua-
 „ ria scripsit primus omnium, οἷας πείκειν, non est oves vellere, sed
 „ tondere, ut in *Theocriti Bucoliastis*,

„ ————— ὁππότ' αἰς πείκειν

„ Τὰν οἷν, τὰν πείκειν.

„ Cum ovem pullam tondebo. Verbum enim πείκειν Scholiastes notat
 „ hic idem esse quod κείρειν tondere, αἷς καὶ παρ' Ἡσιόδου, ut & apud
 „ *Hesiodum*. *Hesychio* etiam πείκειν est κείρειν, & πείκειν ψίλωσις, καρπὸς,
 „ ζύρησις. Et quamvis apud *Archippum*, *Cratinum* & *Philemonem*
 „ καρχηλίων & καρχηλίδης vellerum vulsorem propriè sonet, veteres
 „ tamen tonsorem explicant, (*Hesychius*: καρχηλίδης, οἱ κείροντες τὰ
 „ πορπάται. *Suidas*: καρχηλίδης, οἱ τ' ἀράχων καρπὸς) quia in vocum
 „ explicatione non tam etymon, quàm usus, respicitur. *Cleri-*
 „ *cus*.

775. Εὐφρονα καρπὸν] *Lætificum*. Sic εὐφρογῆ nox quiete reficiens,
 recreans corpora, lætificans homines. *Guietus*.

777. Τῇ γάρ τοι] Subintellige ἡμέρας ex superioribus. *Idem*.

777. Αἰρσιπότη|Θ'] A verbo αἶρω & ποτὴ volatus, adversus aliorum
 opinionem. *Scaliger*.

778. Η' μά|Θ' ἐκ πλείς] Ε'κ πλείς unâ voce, hoc est, die pleno,
 æstivo scilicet. Nam hiberni dies sunt dimidii tantum. Infra εἰκνύει
 δ' ἐν μεσάλῃ πλείς ἡ μά|Θ'. *Guietus*. Gallicè ad verbum exprimas en
 plein jour, hoc est, medio die, quemadmodum interpretatur hunc
 locum *Jos. Scaliger*, ut diximus ad γ. 768. Sic dicebant πλείς, la
 pleine nuit, quamvis aliter vocem interpretetur *Hesychius*. *Cleri-*
 „ *cus*.

Ibid. Ο'π' ἴδεις] Hoc nomen formicæ κατ' ἔξοχον datum. *Horat.*
Parvula nam exemplo magni est formica laboris. *Guietus*.

Ibidem.] Solet *Hesiodus* designare animalia nominibus adjectivis,
 quibus eorum natura vel solertia optimè describitur. Sic pro *Ce-*
chlea habet φερσίκεν, domiportam, pro hirundine ἐρσηγέλο, mane lugen-
 tem. Nullum Epitheton formicæ meliùs conveniat, quàm ἴδεις,
 quam in rem vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hieroz. Part. II. Lib.*
IV. c. 22. Quod autem hic dicitur duodecimo die mensis colligere
 acervum

*hic quidem tondendis ovibus, ille verò bestis segetibus metendis.
Duodecimus tamen undecimo multò melior.
Hoc enim net fila in aëre suspensus araneus
Die adulto, quam & prudens (formica) acervum colligit.
Hoc telam ordiatur mulier, & inchoet opus.*

acervum nemo nescit tam verum esse, quam araneum telam eo potissimum die texere, hoc est, planè ridiculum & falsum. Quare miror Poëtam nostrum tam confidenter mentitum, in re quæ à puerulis argui poterat. Superstitione, scilicet, animus præpeditus mendacio patet, clausus est veritati. Sed quod magis mireris, non Poëta, sed Phÿsici, hoc est, veritatis indagatores, somnia ejusmodi, pro rebus compertis, venditarunt; quod ex *Bocharti* collectaneis ejusdem Libri Cap. XXI. agnosces. Sunt enim prolixiora, quam huc transferri queant. *Clericus.*

779. Τῇ δ' ἐνὶ στήθεσσι γάμον] Γάμος Græci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἐνὶ τῷ ὀφθῶν ζύλων τ' νῶς κ' τὸ ὑφαντικόν. Latinis *jugum*, vel *tela jugalis* *Catonii*. Γάμος etiam dicebatur. *Hesychius*: ἐνὶ στήθεσσι ζύλων ὀφθῶν ἐπὶ τ' ἡγερέας, ὃ πρὸς δίδουσι δ' ἐνὶ στήθεσσι. Latinis dicta ea ligna *pedes tela*. *Glossæ*: *pedes tela*, *istipodes*. *Dionysius*, in *Bassanicis*, de *Dardania* urbe Indix, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἦ δ' Ἀφροδίτῃ νύκτι πάλιν ἐρπύχων,
Εὐχόμεναι πύλας γυναικῶν Ἀθηναίων ἱστῆναι
Αὐτῆμος περὶ γάμον, ἐφ' ἱστῆσθαι περὶ γάμον,
Αὐτῆμος δ' ἐπὶ γάμον π' ἐκ ἐνὶ στήθεσσι ἐρπύχων.

Uno die, stamen in tela jugali extenderunt, detexerunt & defecerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telæ pedes erigere & jugum iis imponere, quod *Ovidius* *telam jugo jungere* dixit, *Hesiodus* ἐνὶ στήθεσσι. Deinde stamina telæ, vel jugo telæ adnectere, quod *telam stamine intendere* dixit *Ovidius*, & *stamen telâ suspendere*. Græci στήμονα στήσιν, atque inde etymologia ἑ στήμον & *staminis*. Græcis enim στήμων δὲ στήσιν, quod in tela staret. Doricè σάμων, Latine *stamen*, ut *τέρμων*, *texmen*, & similia. Attici dicebant ἀφροδίτῃ, cum telam stamine intendebant. *Pollux*: στήσιν τ' στήμονα, ἢ π' στήμονα, κ' ἀφροδίτῃ. *Hesychius*: ἀφροδίτῃ τὸ πῶς διαζομένης τ' στήμονα περὶ γάμον. *Hesiodus* περὶ γάμον hoc idem dixit:

Γὰρ δὲ στήσιν ἀφροδίτῃ μέγα ἔργον.

Hæc *Cl. Salmasius* ad *Julii Capitolini Pertinacem* p. 127. quæ vera sunt, quamquam ex memoria malè *Hesiodi* versum profert. *Clericus.*

779. Περγάλατι π' ἔργον] Instituat opus. *Guicetus.*

780. Μῦθος

Μένους δ' ἰσημέριον τρισημικαίδεκάτην αἰλέαται· 780
 Σπέρμα δ' ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐκτρέψασθαι αἰείη.
 Ἔκτῃ δ' ἡ μέσθῃ μάλ' αἰσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
 Ἄνδρογόνον τ' αἰγρή· κέρη δ' ἔσσυμφορός ἐστιν,
 Οὔτε γνέσθαι πεῶν, ἔτ' ἄρ' αἶμα ἀντιβόλῃσιν.
 Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἔκτῃ κέρησι γνέσθαι 785
 Ἄρμεν, αἶψ' εἰρύς τὰμνειν καὶ πῶσα μήλων·
 Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμενῆϊον ἥπιον ἥμαρ.
 Ἐσθλή δ' ἀνδρογόνον, φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
 Ψάδεά θ', αἰμυλίας τε λόγους, κρυφίους τ' ὀαρισμούς.
 Μένους δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βῆν εἰλμυκον 790
 Ταμνέμεν, ἐρήας δ' δυωδεκάτῃ ταλαεργούς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέω ἥματι, ἴσσοι Φῶτα
 Γείνασθαι· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένον ἐστίν.
 Ἐσθλή δ' ἀνδρογόνον δεκάτῃ, κέρη δέ τε πετρέϊ.

780. Μένους δ' ἰσημέριον] Posterioribus temporibus, ἰσημέριον μὲν
 ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribu-
 batur μεσσηνίῳ μῶνι. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. C. VII. §. 5. Sed
Hesiodi πνο, ad vigesimum diem mensis erat ἰσημέριον. Vide γ. 798.
Clericus.

781. Ἐντρέψασθαι αἰείη] Scribe ἐκτρέψασθαι. ab ἐκτρέψεν. *Gule-
 tus.*

782. Ἔκτῃ δ' ἡ μέσθῃ] Hoc est, ἔκτῃ μεσσηνίῳ, ἔκτῃ ἐπὶ δὴμος. *Idem.*
 Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Hesiodum* vocare μέ-
 σθῳ decimam quintam, cum sic vocet omnes dies secundi δὴκωῖος.
 Μὲν πλὴν I, inquit, Ἡσιόδου μὲν Ε, πλὴν μεσσηνίῳ φησὶ: post decimam *He-
 siodus* quintam vocat mediam. *Clericus.*

785. Ἡ πρώτη ἔκτῃ] Verè & primò sexta. *Guletus.*

785. Ἡ πρώτη ἔκτῃ] Hoc est, sextus dies primæ decadis, seu με-
 νος ἰσημέριον. *Clericus.*

791. Οὐρῆας δ'] Subintellige ποιμενῆϊον. *Guletus.*

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέω] Hoc est, vigesima mensis æstivi.
 subintellige ἥματι ἐκτρέψαι. Πλέω ἥματι] Largo, æstivo, ut suprà
 ἥματι ἐκτρέψαι. *Idem.*

792] Πλέω ἥματι] Hoc est, cum nihil deest plenæ luci, orto so-
 le, eoque etiamnum supra horizontem versante. Vide ad γ. 778.
Clericus.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimiùm hic nos frustrantur Interpre-
 tes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas nostras, ad
 ipsos, hic tamen monere possum. Εἰκάς in mensē multiplex est: με-
 γάλῃ

*Mensis autem inchoati decimotertio caveto
 Sementem facere incipias: plantis verò inferendis optimus est.
 Sextus verò medius valdè incommodus est plantis:
 Viriparus bonus: puellæ verò non utilis est,
 Neque gigendæ primùm, nec nuptui collocandæ.
 Nec primus quidem sextus puellæ gignendæ
 Aptus est, sed hædis castrandis & gregibus ovium:
 Stabulòque circumsepiendo pastoralis benignus dies est.
 Bonus verò viriparus, amatque convivia loqui,
 Mendaciæque, & blandos sermones, & occulta colloquia.
 Mensis verò octavo caprum & bovem mugientem
 Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
 Vicefimo verò in magno, pleno die, prudentem virum
 Generato: valdè enim animo sapiens est.
 Bonus autem viriparus decimus, puellæ verò & quartus*

μέγλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur in Nebulis Comicus dicat σελύλω ἀγεῖν εἰσόδας. Ὁ γὰρ ἀγεῖται τὴν σελύλω εἰσόδας. Non benè intellexit locum illum Græcus Interpres. Queritur enim cur cùm τῇ τελευτῇ finis sit plerumque lunæ & mensis, cùm τῇ τελευτῇ sit satisfaciendum foeneratoribus, miser tamen Strepfiades τοῦ εἰσόδου agat. Atque hîc Interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀπεσπάρυσται. Εἰσόδας eleganter πληθυντικῶς dicuntur, cùm plures sint. Ἡ μεγάλη εἰσὸς ultima est mensis Veterum. Est autem dies illa, quæ vigesimarum ultima est: μεγάλη enim est ἡ ὑστάτη quæ τὴν ἐνὶ τῇ νύκτι præcedit. Observant enim Veteres, etiam Athenienses ante Solonem, ἀχέει τελευτῇ μόνον τὴν μῆνα ἡεθμηνία. Εἰσὸς μεγάλη, est Pridie Calendarum: nona & vigesima. At Interpres Aristophanis ἡ μεγάλη εἰσὸς, inquit, ἀπὸ εἰσόδου πρώτης, εἰς εἰσὸς ἐνάτης & φθίνοντος. Ita totum tempus à xxi. usque ad xxix. μεγάλη εἰσὸς esset. Sed hîc, ut diximus, terminus illius temporis intelligitur, quæ est vicefima & nona. Quàm nugentur Interpretes, qui πλέον ἢ μᾶλλον idem cum εἰσὸς μεγάλη esse putant, in notis ad ipsos ostendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad Hesiodi intellectum faciunt. Quicquid enim hîc prætermittimus, ad Interpretes olim notavimus. Heinsius.

794. Κύρη δὲ πετρεῖ] Scribe: κύρη δὲ π. πετρεῖ, an scribendum κύρη δὲ πετρεῖ μίση; placet. sic suprâ ἐκτὴ μίση. ἡ ποταμοκαυδινίτη, ut suprâ ἡ ἐκτὴ μίση. Guetius.

794. Τετρεῖς μίση] Hoc est, quartus dies τῇ μιστῇ μίση. Cle-
 ticks.

Μέσση. τῇ δ' ἐπε μῆλα, ἢ εἰλίποδας ἑλικας βῆς,
 Καὶ κνώα παρχαρόδοντα, ἢ ἔρῃας ταλαεργὺς
 Πρηϋνεῖν, ὅππῃ χεῖρα πθεῖς· πεφύλαξο δ' ἑνὶ θυμῷ
 Τετράδ' ἀλδ' αὖθις φθίνοντός θ' ἱσαμύνε τε,
 Ἄλγεα θυμοβορεῖν. μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ,
 Ἐν δ' ἐτετάρτῃ μινωὺς ἀγεσθαι εἰς οἶκον ἀκρίτην,
 Οἰωνὸς κρίνας, οἳ ἐπ' ἐργασι τάττω ἄριστοι.
 Πέμπτης δ' ἐξαλέασθαι· ἐπεὶ χαλεπαὶ τε ἢ αἰνάι.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἑρηνύας ἀμφιπολλέειν,
 Ὅρκον πνυμύνας· τ' ἔως τέκε πῆμ' ὀπιόρκους.
 Μέσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτερ' ἱερὸν αἰκτῶ
 Εὖ μάλ' ὀπιπιδόντα εὐτροχάλα ἐν αἰοῇ
 Βάλλειν· ὑλοπῆμον τε ταμῆν θαλαμήϊα δῶρε,
 Νυῖά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄρματα νηυσὶ πέλοντα.
 Τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πῆγνυσθαι δ' ἄραις.

800

805

798. Φθίνοντα ἱσαμύνε π] Ergo nulla mentio fiebat Ἐμισθόντα. Vide ad γ. 780. Clericus.

798. Τετράδ' ἀλδ' αὖθις φθίνοντός θ' ἱσαμύνε π] Τὴν δ. καὶ πλὴν κ. δ. Guetus.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν] Omnes, nempe, dies fausti erant hilariter transigendi, ne diei faustitas ominosa tristitia corrumpetur. Itaque, quoad licuit, oportuit, Hesiodo auctore, quarto, decimo quarto, & vigesimo quarto, conviviiis ac computationibus tristitiam & curas animo pelleret. Miror hunc sensum fugisse Plutarchum & Græcos alios Interpretes. Clericus.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν] Ἀν? θυμοβορεῖν, pro θυμοβόρῃ. θυμοβορῆς pro θυμοβόρῃ. αἰλούκα δὲ τις περσικὴ ἀλγεα θυμοβορεῖν. παρσβίσις. πηλίσμῳ ἡμαρ] Subintellige ἡ περσικὴ. πηλίσμῳ an religiosum? Hesych. πηλίσμῳ, μαρμαρῳ. Guetus.

801. Οἰωνὸς κρίνας] Vide Tzetzem. Guetus.

804. Ὅρκον πνυμύνας] Τὴν ἐπιτορκίαν. Guetus.

804. Ὅρκον πνυμύνας] Scripsimus in versione Horcum, ut hoc Numen ab Orco, hoc est, Plutone fecerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Plutonem esse Eridis filium, quod de Horco hic habet Hesiodus. Alibi Deum jurisjurandi præsidem diximus. Vide not. ad γ. 219. Clericus.

805. Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Decimo septimo. Vide γ. 794. Cum sic dividerent mensem in tres decadas, mirum est secundæ decadi, Hesiodi tempore, non fuisse nomen. Vide not. ad γ. 780. Clericus.

805. Μίσση

*Medius. hoc verò & oves, & pedes flectentes camuros boves,
Et canem asperis dentibus, multosque laboriosos
Cicurato, manum imponens. Teneto verò memoriā
Quarto die ut vites finientis & inchoantis mensis
Doloribus conficere animum. valdè hic sacer est.
Quarto autem mensis uxorem domum ducito,
Observatis avibus, quæ ad hanc rem sunt optima.
Quintos verò evitato: quia noxii sunt & graves.
In quinto enim aiunt Furias obambulare,
Horcum vindicantes: quem Eris in perniciem peperit perjurorum.
Medius verò septimus Cereris sacrum munus
Diligenter inspiciens benè æquata in area
Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.
Quarto verò incipito naves compingere tenues.*

805. Μίση δ' ἰδδμήτη] Τῇ ἑμεσῇ ἰδδμήτη. *Guietus.*

806. Εὖ μάλ' ὀπιλίσσεται] Diligenter observans τὴν 13. scilicet.
an arcem? Εὐπεροχάλε] Id est, λεία. *Idem.*

806. Ὀπιλίσσεται] Vide de hac voce adnotata ad γ. 29. *Clericus.*

807. Βάλλει] Θιάξ, σπινύει, ventilare. *Guietus.*

808. Τὰ τ' ἄεσμα νηυσὶ πύλον] Apta, commoda navibus faciendis.
Idem.

809. Πήγνυθ' ὄραιάς] Scribe, πήγνυθ' ὄραιάς. suprā ἄρχεθ' αἰμα-
τῆ. compingere tenues, non crassas. vulgò *hiantes*. Homer. λάψον-
τες γλώσσοι ὄραιῶν, hoc est, λεπταῖς tenuibus. *Idem.*

809. Ἀργαῖες] Meritò improbat *Guietus* verti hīc *hiantes*, nam
hiantes naves dicuntur quæ tempestate, aut illusione fractæ aquam
per rimas admittunt. *Tenues* vertimus, quòd tenues sint navium
parietes, cū ea sit frequens vocis ὄραιά significatio. Fortè etiam
leves potuissēmus vertere, ut fluctuantes insulæ dicuntur ῥῆτι ὄραια,
ut habet *Eustathius* ad *Iliad.* pag. 1151. Ed. Rom. Sic *Callimachus*
de *Insula Delo*, Hymno in *Delum* γ. 191.

Εἴτι διειδερμένη τις ἐν ὕδατι ῥῆτι ὄραια,
Πλαζομένη πιδάμασι.

*Est nota quadam in aqua Insula levis, errans per maria. Ad quem lo-
cum, consule virum doctissimum Exech. Spanhemium. Clericus.*

Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἔπιδείελα λώϊον ἡμᾶρ
 Πρωΐση δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Εἴθλη μὲν γάρ θ' ἦδε φυτοδέμῃ, ἡδὲ γνέσθαι,
 Ἀνέρι τ' ἡδὲ γυναικί· καὶ ἔποτε πάγκαλον ἡμᾶρ.
 Παῦροι δ' αὖτ' ἴουσι, τρῆσινάδα μὲνός αἰεῖσιν
 Ἀρξάσθαι τε πίθῃ, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θῆναι
 Βασὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεας.
 Νῆα πολυκλητῆδα θολὴν εἰς οἶνοπα πόντον.
 Εἰρύμῃαι. παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι.
 Τετράδι δ' οἷγε πίθον. πρὶ πάντων ἱερὸν ἡμᾶρ
 Μησθή· παῦροι γ' μετ' εἰκάδα μὲνός αἰεῖσιν,
 Ἡῶς γνομῆνης· ἔπιδείελα δ' ἐπὶ χερσίων.
 Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἑπυχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
 Αἱ δ' ἄλλαι μετὰδ' αἶποι, αἰκήλοισι, ἔπ' φέρουσι.
 Ἄλλ' αὖ δ' αἰλοῖσιν αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴουσι.

810

815

820

810. Εἰνὰς δ' ἡ μέσση] Postea meminit πρωΐσης ἐνάδος, & τρῆσινάδης, unde liquet tres ἐνάδας aut enneadas in mense fuisse. Clericus.

810. Εἰπιδείελα λώϊον ἡμᾶρ] Εἰπρήματικῶς. μὲν τὴν μεσημερίαν, ἐπὶ τῇ δούλῃ, ἐπὶ τῇ δούλῃ. Guilelmus.

812. Εἴθλη μὲν γάρ θ' ἦδε] An? ἢ δὲ. placet. Idem.

814. Τρῆσινάδα] Vicesimam septimam intelligo, Interpretes vicesimam nonam exponunt. Idem. Fallitur. Vide γ. 810.

815. Ἀρξάσθαι τε πίθῃ] Percer un tonneau. sup. lib. α ἔργ. ἀρχαῖον δὲ πίθον καὶ ληγνὸς χρῆσθαι. ἐπὶ ζυγὸν θῆναι. ordo ζυγὸν θῆναι ἐπὶ αὐχένα. Idem.

817. Εἰς οἶνοπα πόντον] Purpureum. Idem. Imò, nigrum.

818. Ἀληθῆα κικλήσκουσι] An? dicunt, enunciant. Interpres γινώσκουσι. si scribendum videtur. τῇ τρῆσινάδῃ, scilicet. Nam à superioribus pendet hic versus. Idem.

818. Ἀληθῆα] Hoc est, cui prorsus fidere queas, si vera sit hæc lectio. Plerique, nempe, diem illum non quidem πάγκαλον, sed nec πάγκαλον dicebant, verum dubium & incertum; quo, nempe, suscepta interdum benè, interdum malè succederent. Clericus.

820. Μίση] Subintellige πρῶτης. Μετ' εἰκάδα μὲνός αἰεῖσιν.] Τὴν πεντήκοντον μετ' εἰκάδα, hoc est, τὴν εἰκοστὴν πεντήκοντον. Aliter Interpretes. αἰεῖσιν εἶναι ποτὶ τὴν εἰκάδα. Guilelmus.

821. Ἡῶς γνομῆνης] Mane, ab aurora usque ad meridiem. Idem.

822. Μετάδ' αἶποι] Intercidens, inter alias cadens, περιμπίπτων. Sic Interpretes. An? μετὰδ' αἶποι, cassus, irritus, à sonitu qui notat inanitatem.

*Nonus autem medius pomeridianus melior dies.
 Primus verò nonus prorsus innoxius hominibus.
 Bonus siquidem est ad plantandum, & ad generandum,
 Tam viro quàm mulieri: nec umquam prorsus malus dies.
 Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum
 Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum
 Bobus & mulis & equis celeribus.
 Navem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum
 Deducito. Sed pauci veracem dicunt.
 Quarto verò aperi dolium. præ omnibus sacer dies est
 Medius: pauci verò post vicefinum mensis optimum,
 Aurorâ oriente. pomeridianus verò est deterior.
 Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.
 Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil ferentes.
 Sed alius alium laudat, pauci verò norunt.*

nitatem. μετρίδωποι, κενά, vacuæ, cassæ, irritæ, nihil fati signifi-
 cantes. Metaphora à vasis vacuis, nucibus cassis & similibus, quæ
 sonitu vacuitatem produnt. placet. ἀκήεσσι verò sunt ἀκχερί, κῆρξ ἢ
 ἰχθυή, nihil fati notantes. Ἀκήεσσι κῆρξ non obnoxius. Idem.

824. Ἀλλ' οἱ ἀπολλύουσιν] Videtur Plutarchus, in Commentario
 ad Hesiodi Opera & Dies, ex quo multa Græci Interpretes subinde
 Scholiis suis adspargunt, egisse de hac quæstione, utrum sint alii
 dies fausti, alii verò infauti. Certè in vita Camilli, memoratâ Al-
 liensi clade, ita porro pergit: πρὸς δὲ ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴ τι χεὶ πῖ-
 θισθαιέ πωας, εἴ τι μὴ. Ἡρώκλετος ἐπίπληξεν Ἡσιόδῳ τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιη-
 μένῳ, τὰς δὲ φαύλας, ὡς ἀγνοῦντι φύσιν ἡμετέρας ἀπίστεως μίαν εἶναι, ἐπὶ-
 ρωδὶ διακρίνεται: de diebus nefastis habendine sint quidam necne, & an
 rectè Hesiodum, qui aliis bonos, alios statuit malos, quasi ignoret cuius-
 vis diei eandem esse naturam, reprehenderit Heraclitus, alio loco dispu-
 tavimus. Postea recenset exempla dierum, quibus non semel clades
 accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exemplis
 ullum certum consecrarium duci posse, contraria profert, hisce ver-
 bis: Ῥωμαῖοι τ' αὐτῆς ἡμέρας ἀπέπερυν μὲν ὑπὸ Κίμβρων τὸ μὲν Κηπίων
 ἀπέβαλον στρατόπεδον, ὕστερον δὲ Λούκιον στρατηγόν. Ἀρμένιος καὶ Τι-
 γράνης εὐκλεσαν. Ἀπάλ' δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπήϊος Μάγν' ἐν τοῖς αὐ-
 τῶν ἡμετέροις ἀπέθανον. καὶ ὅλως ἐπὶ πολλὰς ἐπ' ἀμφοτέρω τὰς αὐταῖς χρο-
 νίας ἀποδείξαι ἀδείδως: Eodem die Romani prius, duce Capione, à
 Cimbris castris exuti sunt; postea verò ductu Luculli Armenios & Tigr-
 nem vicerunt. Attalus autem Rex & Pompeius Magnus natalitiis suis
 mortui sunt. Paucis ut dicam, multos possum ostendere qui in utramque

Ἄλλοτε μητρὸς πέλῃ ἡμέρῃ, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τάων δὶ δαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὅς τ' αὖτε πάντας
 Εἰδὼς ἐργάζηται, ἀναίπῃ ἀθανάτοισιν,
 Ὅρνιθας κείνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

Τ Ε Λ Ο Σ.

partem iisdem usi sunt temporum periodis. Hæc cum ita sint, credibile est Plutarchum probasse castigationem Heracliti, si modò sibi constitit; adeoque judicasse Poëtam non fuisse recensendum inter paucos qui scirent singulorum dierum fata, quibus se accenseri voluit, sed inter omnes omnino mortales, quibus nihil simile compertum est. Quis enim non videt anilia esse & vana omnia, quæ hîc habentur? Clericus.

827. Εργάζηται ἀναίπῃ ἀθανάτοισιν] Hoc est, nihil inconsultis & invitis Diis aggreditur. *Gruetius.*

Versu ult. Ὑπερβασίας ἀλεείνων] Non sunt intelligendæ omnes ὑπερβασίας, sed ex demum, quæ committuntur contra auspiciorum disciplinam, ut verba proximè antecedentia suadent. Ὑπερβασίαι enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à Ratione positos transilimus.

*Interdum noverca est dies, interdum mater,
De his beatissque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, & delicta evitans.*

F I N I S.

transilimus. Hesychius : Ὑπερβασίς, ὕβρις, ἀδικία, κέρδιον, μαρτυρία
(nempe, ψαδὴς, nisi sit hic mendum) ὑπερφηασία, παράβασις ὅρκων.
Ὑπερβασίς, ἀδικίας, ὑπερφηασίας. Phocylides :

Ἀ γὰρ μέτρου ὄντι δάχιο, μὴδ' ἄρ' ὑπερβῆς

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίᾳ δ' ἀλεγεινὰί.

*Ab agro vicino abstine, neque transilias (terminos) omnium optimus est
modus, transgressiones verò sunt noxia. Idem :*

Μέτρον μὲν φαμίην καὶ πίνειν, μυθολογῶν τι

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίᾳ δ' ἀλεγεινὴ.

*Cum modo edito, & bibito, & loquitor. Omnium optimus est modus,
transgressio verò vitanda. Qua in sententia, longè saluberrima, desi-
nimus, modum tandem hisce commentationibus nostris imponentes,
ut ad alia graviora redeamus. Clericus.*

Η Σ Ι Ο Δ Ο Τ

Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α Τ Ι Α.

Ex Eustathio.

Ο Ὑρανίη δὲ ἄρ' ἔπικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
 Ὄν δὴ ὅσοι βροτοὶ εἰσιν αἰοῖδοι καὶ κιθαρισταὶ
 Πάντες μὲν θρυλῶσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε
 Ἀρχόμενοι τῷ Λίνον καὶ λήγοντες καλέεσσι.

1. Λίνον] *Eustathius* hos versus habet ad *Iliad.* Σ. 570. pag. Edit. Rom. 1162. ubi illustrantur. Dignum est notatu, in Phœnicia Lingua, *לן* *lin* significare *ejulatum*, *gemitum*; quod nomen ei impositum est, ob luctum quo eum discipuli prosequuti sunt, ut ostendit in hisce versibus *Hesiodus*. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœniciz in Græcia vigeabant. *Diodorus Siculus* Bibliothecæ Lib. III. prodidit ex *Dionysio Mythologo*, *πρῶτον Δρέτῳ ἡρώδῃ* Λίνον ῥυθμῶν καὶ μίλως ἔπ' δὲ Κάδμω χρησίμου· ἐν Φοινίκῃς τὴν καλὴν γραμμάν, πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διάλεκτον, καὶ τὰς ὁδοποιίας ἐκείνῃ τῆσσι, καὶ τὰς χαρακτῆρας ἀντιπῶσαι, καὶ μὲν δὲ τὰ γράμματα Φοινίκια καλεῖσθαι, ἀφ' οὗ παρὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐν Φοινίκῃ μεταπληθύνει. ἀφ' οὗ δὲ τὰ Πηλασγῶν πρῶτον χρησιμεύον τοῖς μεταπειθεῖσι χαρακτῆρσι, Πηλασγικὰ ὁδοποιήσθαι. τὸ δὲ Λῖνον ἐπὶ ποιητικῇ καὶ μελωδίᾳ λαυμαδίῳ μαθητὴς ἦν πομπῆς, ἐπιφανιστάτης δὲ τῆς. Ἡ Ἑρμεία, Θάμνουρι, καὶ Ὀρφείᾳ. τούτων δὲ τὴν Ἑρμείαν καθ' ἑαυτὴν μανθάνοντα, ἀφ' οὗ τὴν ψυχῆς βροδότην μὴ δύνασθαι δεῖσθαι τὴν μάχῃ ἐπὶ τῷ Λίνῳ πληγαῖς ἐπικυβέντι διορμολύειν, καὶ τῇ καθ' ἑαυτὴν τὴν διδασκαλίαν πατάξασθαι διπλεῖναι: *Linum*, apud Græcos, primum inventorem *rythmorum* & *melodia* fuisse; praterea cūm *Cadmus* astulisset ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas translulisse in Græcam Linguam, & nomina singulis imposuisse & characteres formasse. Vulgò igitur litteras Phœnicias dici, quod ad Græcos à Phœnicibus translatae sint; cūm verò *Pelasgi* primi usi essent mutatis characteribus, *Pelasgicas* esse vocatas. *Linum* autem poeticā & cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustrissimos,

H E S I O D I

F R A G M E N T A.

Ex Eustathio.

U*Rania peperit Linum amabilem filium ,
Quem quotquot sunt homines cantores & fidicines ,
Omnes lugent in conviviiis & choris ,
Incipientesque Linum & desinentes vocant.*

simos , Herculem , Thamyrim & Orphenum ; ex hisce , Herculem , cum disceret canere cytharâ , ingeniique tarditate disciplinam non caperes , deinde à Lino plagis castigatum in iram erupisse , citharâque percussum magistrum occidisse . Postea ex eodem narrat , Λῖνον τοῖς Πελασγικοῖς γεγραμμένοι συνταξάμενον πῆς τῶ ἀρχαίου Διονύσου πράξεις καὶ πῆς ἄλλας μυθολογίας , ἀπολιπὼν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν . Linum litteris Pelasgicis cum conscripsisset primi Dionysii res gestas , & alias mythologias , reliquisse eas in commentariis . Hæc paullo pluribus exscripsimus , non tantum ut liqueret nos non temerè à Phœnicia Lingua deducere nomen Lini , sed etiam ut quæ de Lino feruntur hîc exstarent . Si hæc scivisset aut in animum revocasset Herodotus , minimè miratus fuisset Linum vocatam lugubrem cantilenam , apud Ægyptios aliòsque vicinos populos . Verba ejus sunt Lib. II. c. 79. quæ proferemus , quia & quæ diximus firmant & lucem Hesiodi loco fœnerantur : Τοῖσι δὲ πολλὰ ἐπαξία ἐστὶ νόμιμα , καὶ δὴ καὶ αἴσθησις ἵππῃ Λῖνῳ , ὅσῳτε καὶ ἐν τῇ Φοινίκῃ αἰοιδίμος ἐστὶ καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν τῇ ἑλλάδι . κατὰ μῦθον ἴθινα οὐνομα ἔχῃ . συμφέρεται δὲ αὐτοῖς εἶναι τὸ οἱ ἑλλῆνες Λῖνον ἀνομάζοντες αἰοῦντες ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθυμῶμεν μὲν τῷ ἀπὸ Αἰγύπτου ἰόντων , ἐν δὲ δὴ καὶ τῷ Λῖνῳ ὅσῳτε ἔλαβε τὸ οὐνομα : Quibus (Ægyptiis) cum alia sint egregia instituta , tum verò etiam est Linus , cantio in Phœnicæ & Cypro & aliis locis decantata ; qua varium quidem , pro singularum gentium differentia , nomen habet ; sed quam convenit eandem esse quam Græci , Linum vocantes , canunt ; ita ut cum alia multa , quæ sunt in Ægypto , tum etiam illud admirer unde Lini desumferit nomen . Nimirum , sic vocabatur

Ex Eodem.

Ἄκρον ἐπ' αἰθερίων καρπὸν θέν, ἔδ' ἐκατέκλατ',
 Ἀλλ' ὅτ' ἐπὶ πτερμίνων αἰθέρων δρομαέσσε πίθεσι.

5

Ex Eodem.

— — — ἔνεκα Νύμφῳ

Εὐεργέτῳ ἴλεον μίχθη ἐρατῇ φιλότῃ.

Ex Eodem.

Ἐν δὲ Τερίῃ Βοιωτίῃ ἔτρεφε κέριον.

Ex Eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι καὶ κρύον αἰνὸν ἔχον.
 Ἀλλ' οὐδ' ὅτ' ἡρώα πάντα κατέχευεν. ἐν δέ νυ χαῖται
 Ἐρρέον ἐκ κεφαλέων. ψάτω δ' καλαὶ κάρηνα.

10

Ex Eodem.

Ὅς τε Διλαίηθεν περὶ καλὶρρον ὕδωρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔπικτεν εὐζωνος Πολυκάστῳ
 Νέστωρ ὁπλοτάτῃ κέρι Νηληϊάδαο
 Περσέπλιν μιχθεῖσσι καὶ χρυσῷ Ἀφροδίτῳ.

15

Ex eodem ad Iliad. B.

Νέστωρ οἷον ἄλυξεν ἐν αἰθερόεντι Γερήνῳ.

batur lugubris hymnus in Ægyptia Lingua, quemadmodum in Phœnicia; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine similis hymnus vocabatur, apud Græcos, in honorem antiquissimi Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem autem fuisse hymnum, apud Ægyptios, ostendit in sequentibus *Herodotus*, quamvis in eo falli videatur, quod putet *Linum*, apud eos, nomen viri fuisse, qui aliter *Maneros* diceretur, cum sit nomen humani in laudem *Manerotis*. Hymni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam *Eusebius* loco laudato. *Clericus*.

5. Ἄκρον] Est imitatio *Homeri* Iliad. Y, 227. ubi de equabus suis *Æneas*:

Ἄκρον ἐπ' αἰθερίων καρπὸν θέν, ἔδ' ἐκατέκλατ.

Similes aut majores hyperbolas, de celeritate *Camillæ*, habet *Virgilius* *Æneid.* VII. sub finem, quas vix defendi posse putavit *Henr. Stephanus*, in *Dissert. de Criticis Veteribus*. *Clericus*.

9. Τερίῃ] Regio est prope Aulidem, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc *Hesiodi* versum respicit. Eum habet *Eusebius* ad Iliad. B, 496. pag. 264. *Clericus*.

11. Ἀλ-

Ex Eodem.

*Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rupit,
Sed in acutis aristis cursitavit pedibus.*

Ex Eodem.

—— propterea Nympham

Cum invenisset faventem, mistus est amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Bæotia nutrit puellam.

Ex Eodem.

*Etenim eorum capitibus effudit frigus græve,
Vitiligo enim cutem omnem tenuit, capilli verò
Defluebant ex capitibus, & decalvabantur pulcra capita.*

Ex Eodem.

Quique ex Lilæa profundit pulchrè fluentem aquam.

Ex Eodem.

*Telemacho verò peperit benè cinctâ Polycasta,
Nestoris minima natu filia Nelida,
Persepolin, mista per auream Venerem.*

Ex Eodem.

Nestor solus vitavit in florida Gereno.

11. Α'λφ@.] Quod morbi genus sit docebit Celsus Lib. V. c. 28.
§. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta hæc Hesiodi collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant, sed etiam loca; hoc est, libros, capita, paginas, versus &c. ut videremus quâ occasione prolata & an rectè exscripta sint. Nunc otiosum esse oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem posse in cassum suscipere, quod nobis non vacat. Clericus.

13. Ος π Λιλαίθου] Eustathius hunc locum profert pag. 275. ubi sermonem habet de Cephisso fluvio, ad Iliad. B, 523. Clericus.

17. Νέστωρ] Hoc fragmentum in Heinisianis Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferiùs, inter fragmenta ex Stephano collecta. Hic verò adscripserat, ad oram codicis, ex Eustathio desumptum, doctissimus Grævius, quasi omissum. Itaque hic reliquimus, cum non multum interesset ubi legeretur, modò ne repeteretur, aut omitteretur. Exstat autem apud Stephanum in voce Gerenia, qui ex primo Catalogo hæc profert, & apud Eustathium pag. 231. Ed. Romanæ. De hac historia vide Apollodorum Lib. I. Cap. IX. §. 9. Clericus.

Ibidem.

Κτεῖνε ᾗ Νηληϊῶντα παλασίφρονας ἡέας ἰοθάλῃς
 Ἐνδεκα, δωδέκατ' ᾗ Γερήνι' ἵπποτα Νέσωρ
 ἔειν' ἑὼν ἐτύχῃσε παρ' ἵπποδαμοῖσι Γερήνοισι.

20

Ex Strabone.

Καὶ κέρην Ἀργείοιο, τ' Ἐρμῶν ἀϊκάκητ'
 Γείνατο, καὶ Θρονίη κέρη Βήλοιο ἀνακτ'.

Ex Eodem.

Τίεῖς ἐξερχόοντο Λυκάον' ἀντιθέοιο,
 ὅν ποτε πίπτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δελέγων ἠγήσατο λαῶν,
 Τὴς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτ' ἀμύδα εἰδὼς
 Δεκτὴς ἐκ γαίης Ἀλίας πόρε Δακαλίωνι.

25

21. Καὶ κέρη Ἀργείοιο] Antea legebatur Ἀργέως & πλὴν, quæ, ut rectè *Isiac. Casaubonus* ad pag. 29. Lib. I. *Strabonis*, monstrosa est lectio, quippe quæ duos patres eidem filiz, duos maritos eidem uxori affingit. *Clericus*.

Ibid. Ἐρμῶν] Nomen hoc à Poëtis æquè tribuitur Mercurio ac Ἐρμῆς, ut animadvertit *Casaubonus*, qui protulit, hunc versum *Moschi*:

Ὡς χάλωι Ἐρμῶν, κιστάρωι ὡς αἰδὺς Ἀπόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum *Strabonis*, qui frustra emendare conatus erat locum *Hesiodi*. *Idem*.

Ibid. Ἀγκάκητ'] Hoc est, Epithetum Mercurii. *Homerus* *Iliad.* II, 185.

————— παρελίστατο λάτρη
 Ἐρμείας ἀγκάκητ'.

Concubuit clam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio, cùm *innoxium* vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum &c. & cujus nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, & Dialogos Deorum *Luciani*. Ceterum notare debuerant collectores fragmentorum *Hesiodi* locum hunc proferri, ex ejus *Catalogo*. *Idem*.

23. Τίεῖς] Hoc fragmentum habet *Strabo* Lib. V. p. 153. ubi agit de Pelasgis, de quibus etiam non inutilia dicenda haberemus, si hic ea res ageretur. *Clericus*.

25. Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δελέγων] Hic locus exstat, apud eundem *Geographum* Lib. VII. p. 222. & pro Ἀλίας, ut edidit *Heinsius*, habet
 αἰλίας,

Ibidem.

*Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
Undecim, duodecimus verò Gerenius eques Nestor,
Peregrinus evasit, apud Gerenios equitandi peritos.*

Ex Strabone.

*Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius
Gemit & Thronia filia Beli Regis.*

Ex Eodem.

*Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
Quem olim genuerat Pelasgus.*

Ex Eodem.

*Certè enim Locrus Lelegon præerat, populis,
Quos olim Saturnius Jupiter immortalia consilia agitans
Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.*

αἰῶνες, quod suspectum mendii meritò habet *Is. Casaubonus*. At *Claud. Salmasius* aliter hunc locum legebat atque interpretabatur ad *Solinum* pag. 103. Ed. Ultrajectionæ: „De Locris, inquit, quòd Leleges olim dicti sint fidem facere possunt hi versus *Hesiodi*, qui exstant apud *Strabonem*, qui interpretatur: τῇ δ' ἐτυμολογίᾳ τὸ συλ-λεκτὺς γηγέναι πᾶσις ἐν πελάγῳ ἀνιττιοδαί μοι δοκεῖ: ipsa etymologia obscurè mihi indicare videtur fuisse quosdam olim collectitios. Sic λεκτὺς accepit, apud *Hesiodum*, ἀντὶ τῶν συλλεκτῶν καὶ μυζαδῶν, pro collectitiis & missis. Tales enim Leleges fuere, qui & erronei varia Græciæ tenuere loca. Sed hîc non est Poëtæ sensus. Λέλεγας, quasi λοζαίδας & λεκτὺς dictos censet, qui ex electis & eximiis lapidibus, quos *Deucalion* jaciebat, nati sunt. Ita igitur legendum, in ultimo versu:

„Λεκτὺς ἐκ γαίης λαὺς πᾶσι Δευκαλίωνι.

„Et Λέλεγας λαὺς interpretatur λεκτὺς λαὺς, lectos populos. *Hesychius*:

„Λεκτοί, ἀεστῆς. Idem: Λοζαίδες, οἱ ἐπίλεκτοι. Legi etiam posset

„Λεκτὺς ἐκ γαίης λαίαν πᾶσι Δευκαλίωνι.

„Quod & verius existimo. Λαὺς autem idem *Hesiodus* ἀπὸ τῶν λαίων lapidibus, quos reformando generi humano post tergum jaciebat *Deucalion*, scribit appellatos. Ex præcipuis & egregiis formatos vult τὺς Λέλεγας, atque inde dictos. Hæc vir summus, eruditè & feliciter, ut innumera alia. Possimus ex Phœnicia Lingua ostendere originem nominis *Lelegum*, ita ut dicti sint à τῷ leahh, quod viride sonat, reduplicatis radicalibus, quia Leleges erronei seu Nomades erant, qui viridinis pascua sectabantur. *Clericus*.

Ex Eodem.

Ὡς δ' Ὀλυνίην πέτρην ποταμοῖο παρ' ὀχθαῖς
Εὐρεῖα Πείροιο.

Ex Eodem.

Ἐξ ὧν ἔρειαι νύμφαι θεαὶ ἐξεγόντο,
καὶ γὰρ ὑπὸ δανῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν,
Κέρητές τε θεοί, φιλοπαίγμονες, ὀρχησῆρες.

30

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχῃ καὶ θυμὸν, ὅσως ἐλκεῖος ὀλύνθης
οὐτ' ἔχῃ, μικρὸς περ ἰὼν, εἴπῃς ἂν δριθμόν.

Responsio ex Eodem.

Μυρίοι εἰσὶν δριθμόν, ἅπερ μέτρα γε μέδιμν.
Εἰς δὲ πέντε δίδυμ' ἔπελθέμεν οὐκ ἰδιώας.
Ὡς φάτο, καὶ σφιν δριθμὸς ἐπήτυμ' εἶδετο μέτρα,
καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνῳ θανάτοιο κάλυψε.

35

Ex Eodem.

Ὡς παρὰ Πανοπίδα Γληκῶνατ' ἐρυμνῷ,
καὶ περ δ' Ὀρχομενῷ εὐλιγυμῶς εἴσι, δράκων ὥς.

40

Ex Eodem.

Γλαυτοφάγων εἰς αἶαν ἀπήναις οἰκί' ἐχόντων.

Ex Eodem.

Αἰθίοπας Δίβυας τ' ἠδὲ Σκύθας ἰππημολγῆς.

28. Ὡς δ' Ὀλυνίην] Est apud Strabonem Lib. VIII. p. 236. Clericus.

30. Ἐξ ὧν] Fragmentum hoc legitur, apud Strabonem Lib. X. p. 325. ubi multis agit de Curetibus. Clericus.

Ibid. Οὐρμαὶ νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam vff. 187. & 215. Idem.

31. Γέν' ὑπὸ δανῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν] Nota sunt ex fabulis libidinosa facta Satyrorum Nymphis insidiantium, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mores hic respicit Hesiodus. Propterea, re melius expensâ, dictos putem Satyros à radice Phœnicia ܦܢܫܬܐ, quæ, apud Arabes, significat molestum esse, malefaciendo lassare. Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. Clericus.

32. Κερήτες τε θεοί, φιλοπαίγμονες, ὀρχησῆρες] Ultimam Epithetum Curetum propemodum mihi persuadet dictos à Radice Phœnicia ܦܢܫܬܐ, unde ܦܢܫܬܐ clireher, quod est lassare. Nihil insignius in Curetibus.

Ex Eodem.

*Habitavit Oleniam rupem, fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.*

Ex Eodem.

*Ex quibus montana Nymphæ ortæ sunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum
Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.*

Ex Eodem.

*Admiratio animum meum tenet, quæ tot caprificus grossos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.*

Responsio ex Eodem.

*Decies mille sunt numero, medimnus sine mensura,
Unus verò superest, quem numerare nequisti.
Sic dixit, & iis verus numerus mensuræ cognitus est.
Tum verò Calchantem somnus mortis texit.*

Ex Eodem.

*Qui ad Panopidem . . . & Gleconem munitam
Et qui per Orchomenum circumvolutus it, ut serpens.*

Ex Eodem.

Galaetophagorum in terram, habentium domos in plaustris.

Ex Eodem.

Æthiopas, Libyæque & Scythas, qui equas mulgent.

retibus, quàm Saltatio, ut docet *Strabo*, loco memorato. Vide etiam quæ de iis congeffit vir illustris & de litteris amœnioribus benè meritis *Ezech. Spanhemius* in *Callimachum* ad Hymn. in Jovem v. 52. *Clericus*.

33. Θαῦμα] *Strabo* Lib. XIV. p. 442. ubi Calchas rem quæsiuisse dicitur à Mopso filio Mantûs, quæ Tiresiæ filia fuerat. *Clericus*.

35. Μύειοι] Responsio est Mopsi. *Clericus*.

39. Οἱ περὶ Πανονίδας] Hoc fragmentum est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 292. ubi de Cephisso fluvio loquitur, quem hisce verbis describit. *Clericus*.

41. Γαλατοφάγων] *Strabo* Lib. VII. p. 209. ait *Hesiodum*. οὗ τῇ καλυμμένη γῆς ἀφαιδρῆ scripsisse Phineum ab Harpyis abductum fuisse in terram lacte viventium &c. hoc est, Getarum, quorum regionem & gentem describit eo loco *Geographus*. *Clericus*.

42. Αἰθίοπας] Legitur apud *Strabonem* Lib. VII. p. 208. qui aliquot versus *Hesiodi* ex *Eratoſthenes* exscripserat, sed quorum superest tantum

Ex Eodem.

Δωδώνῳ φηγόντε Πελασγῶν ἔδρανον ἦεν.

Apud Eundem, ἐκ τῆς Ἡοίας.

Ἡ οἷη διδύμους ἱερὰς ναίεσσι καλὰνδρας,

Δωπῶ ἐν πεδίῳ πολυβότρου· ἀντ' Ἀμύροιο,

Νίψατο Βοιβιάδ'· λίμνης πόδα παρθένης· ἀδμής.

Ex Pausania.

Υἱὲς τῶν Μόλυρον Ἀείσαντες φίλον υἱόν

Κτεῖνας ἐν μεγάροις δυνῆς ἐνεχ' ἥς ἀλόχοιο,

Οἶκον ὑποπρυοιπῶν φάγ' Ἀργεῖ· ἱπποβότοιο.

Ἰξεν δ' Ὀρχομενὸν Μινυήιον· καὶ μιν ὄγ' Ἡρώς

Δίξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρεν, ὥς Ὀππικῆς.

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὤππεν κέρει κλειτῇ Ἰολαίᾳ

Λειποφίλῳ. ἦν δ' εἶδ' Ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίῃ.

tantum primus, isque corruptissimus. Pro *Λιβυαίς* π ἢ δὲ legitur π *Λυγυαί* δὲ. *Heinsius* edidit *Ληγυαίς*, sed qui melius cum *Aethiopibus* conjungi possunt, quàm *Libyæ*? *Clericus*.

43. *Δωδώνῳ*] Est apud eundem *Geographum* Lib. VII. p. 216. ubi sermo est de *Pelagis*. *Clericus*.

44. *Ἡ οἷη διδύμους*] Est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 304. & Lib. XIV. p. 445. & apud *Stephanum* in voce *Ἀμύρου*. *Casaubonus* legit *Διδύμους*, quod nomen est proprium montis, & pro ἀντ', ἀγχι, hoc est, ἀγχι prope; sed, ut rectè *Berkelius*, in *Stephanum*, ἀντ' potest esse pro ἀπὸ τῆς ἐξ ὁμοιοῦς. Præterea *Strabo* habet *Βοιβιάδης*. Non dicit *Geographus* hos versus lectos in *Eceis*, sed ex primis oculis conjectisse videtur hoc *D. Heinsius*. Huc autem transferemus quod habet *Isaac Casaubonus* ad Lib. I. *Strabonis*, p. 29. de hoc opere *Hesiodi* & alio affinis argumenti, qui *Catalogus* vocabatur. Cum ergo laudasset *Geographus* *Catalogum*: „Videri, inquit, poterat illud opus *Hesiodi* intelligi, quod *Ἡοίᾳ*, vel *Ἡοίας μεγάλης* *Græci* *Scriptores* solent nuncupare. Sed ex *Scholasticæ Apollonii* discimus diversa hæc esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. *Φαίμα* *Ἡοιάδης* ἐν πικρῇ *μεγάλῃ* *Ἡοίᾳ* ἐπὶ *Φεῖῳ* τῷ ὀδῶν ἱμῶνται· οὐ δὲ τῇ γ'. κατελόγηται &c. Certum est tamen *Eceas* quoque *Hesiodi* aliud fuisse nihil, quàm mulierum præstantissimarum *Catalogum*. Nam hoc rectè à doctissimo viro *Joan. Aurato* est animadversum. Nos etiam postea observavimus, non *Hesiodum* tantum sed & *Sofocratem* Opus eodem ferè indice edidisse. *Athenæus* Lib. XIII. *Επίτις* ἡμῶν ἱμῶνται ἐξ ἡμῶν κατελόγηται γυναικῶν παιρῶν, ἢ κατὰ τὰς Σοφοκλέους & Φανυρῶν εἴτα

Ex Eodem.

Dodonámque, & ad fagum Pelasgorum sedem iuit.

Apud Eundem ex Eoeis.

*Aur qualis gemina sacra incolens iuga,
Dotio in campo, è regione racemosi Amyri,
Abluit, aquâ Boebeide, pedem virgo intacta.*

Ex Pausania.

*Hyettus verò Molyrum, Arisbantis carum filium,
Cum occidisset domi, propter concubitus ejus conjugis,
Domo relictâ, fugit Argo equos pascente,
Venit verò Orchomenum Minyarum, eumque Heros
Excepit & opum partem largitus est, ut æquum erat.*

Ex Eodem.

*Phylas compressit filiam clari Iolai
Lipophilen; erat autem formâ Deabus similis.*

„ εἰς οὗτος ἢ τὸ γυναικῶν κατέλογον Νικανίτη & Σαρπη. Ubi legen-
„ dum censemus οὗτος & de quodam Soficratis Opere accipiendum.
„ cui, ad Hesiodi imitationem, titulum fecerat οὗτος. quod & ipse
„ sua exempla omnia, per vocem οἷον, inciperet, ut Hesiodus per
„ ἢ οἷον. Nam illud quidem dubitari non potest, fuisse illud Soficratis
„ opus certorum hominum Catalogum. Omnia autem exempla ita
„ incepisse conjectura est, meo judicio, admodum probabilis. Quam
„ etiam confirmat, quod Timon quoque in Sillis, idem fecerat &c.
Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quæ cum expenderem diligen-
tius, non duxi hîc omittendum, si Scutum Herculis sit fragmentum
Oeærum, in prima voce ἢ οἷον nihil esse mutandum. Sed vix intelli-
go qui post longissimam digressionem, quâ clypeus Herculis, ejus-
que certamen cum Cygno describuntur, posset Poëta sequens exem-
plum ordiri iterum vocibus, ἢ οἷον. Clericus.

47. Υἱὸν] Hoc fragmentum est apud Pausaniam, in Bœoticis
p. 598. qui, cum dabitur an Eoæ sit Poëma Hesiodi, sic hos versus
prolaturus præfatur: Υἱὸν δὲ ἐπεὶ οὐκ ἐστὶν ἄλλο καὶ ὁ πρὸς τῶν οὐρανῶν, αἱ
μεγάλας Ἡοίας καλεῖσιν Ἑλλάδας: Hyetti mentionem fecit qui versus com-
posuit, quos Græci vocant magnas Eoas. De Hyetto vide plura apud
Pausaniam. Clericus.

52. Φύλας] Sunt hi versus apud eundem Scriptorem, in Bœoti-
cis, p. 605. Ubi sub nomine Hesiodi non laudat hoc opus. Inter-
pres Pausaniæ Latinus Romulus Amasæus vocem Ἡοίας p. 599. verte-
rat perabsurdè Orientalia monumenta, hîc, non melius, magnas ma-
ntinas. Clericus.

Ἡ δὲ οἱ ἦν ἐν μεγάροισιν ἔπαιεν,
 Θηρώτ' ἀνδρῶν ἐκέλευ φαέεσσι σιλήνης.
 Θηρώ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγασίνῃσι πεσῦσαι
 Γένεσσι Χείραντος κρηττόν μιν ἵπποδάμοιο.

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊῶν ἀνώνων ἦες ἦσαν,
 Νέστωρ τε Χρόμιός τε, Περικλύμενός τ' ἀγέροχος
 Ὀδυσσεύς, ὃς πῶρ' ἔδωκε Ποσειδάων ἐνασίχθων
 Παντοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φαίνεσθαι
 Αἰετὸς· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσθαι (Ἰαῦμα ἰδέσθαι)
 Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσῶν ἀγλαὰ φύλα.
 Ἄλλοτε δεινὸς ὄφεις ἢ αἰετὶς· ἦχε δ' ἔδωκε
 Παντοῖ, ὅς κ' ὀνομαστὴν, τὴν μιν ἢ ἔπειτα δόλωσε
 Βελῆ Ἀθηναίης.

Ex Eodem.

Θεοτάμηνος γὰρ Κλεοδαίμων κυδαλίμοιο.

Ex Eodem.

Εὖθ' οἷγ' ἔχεται ἄλκιον * Αἰνίον ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' ἦος Φαεισιμδρότε ἠελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πτήσιν διπτεῖ πτερυγίοιο.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,

ἐν τῇ ἡρωικῇ γυναιλογίᾳ.

Ἐπιδωκε δ' ἐγγύοντο θεμισσάδοι βασιλῆες,
 Δωρὸς τε ἔσθρος τε ἢ Δίοις ἵπποιο χάρις.
 Διοκλῆς δ' ἦν ἡρώων θεμισσάδοι βασιλῆες
 Κρητῶν ἢ Αἰθάρης ἢ Σίσυφός τε αἰολομήτης,
 Σαλμωνίδης ἄδικος, ἢ ὑπέρθυμος οὐκ ἐκεί.

58. Δαίμων.] Legitur hoc fragmentum in Scholiaste Apollonii, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. Clericus.

67. Θεοτάμηνος.] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεοδαίμων in Ed. Stephani. Clericus.

68. Εὖθ'.] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. Clericus.

70. Αὐτὸς.] Ad v. 757. lib. I. Argonauticorum. Clericus.

71. Ἐπιδωκε.] Tres posteriores versus invenio in Scholiaste Pindari.

*Illā verò ei filium domi peperit.
Theronēque pulcrā similem radiis Lunæ.
Thero verò cū incidisset in ulnas Apollinis,
Peperit fortem Chironem equorum domitorem.*

Ex Scholiaste Apollonii.

*Duodecim enim Nelei præstantis filii eramus,
Nestor, Chromisusque & Perichymenus ferox,
Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quassator
Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
Aquila, aliquando verò erat, (mirabile visu!)
Formica, aliquando apium splendida examina,
Aliquando terribilis serpens, & ferus. Habebatque dona
Omnis generis, quæ dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt
Minervæ consilio.*

Ex Eodem.

Theſſamenus sobolem Cleodemi illustris.

Ex Eodem.

Rectēque illi vovebant Æneio supremo.

Ex Eodem.

Æetes verò filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipse autem in exundationibus fluvii à Jove delapſus.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis;
in Heroum genealogia.

*Graci fuerunt jus dicentes Reges
Dorisque, Xuthusque & Æolus gaudens equis,
Æolidaque fuerunt jus dicentes Reges,
Cretheus & Athamas & Sisyphus versutus,
Salmoneus injustus atque animi præter modum elati.*

ri ad Od. IV. Pythiacorum. Duos priores quærentis, apud Lycophro-
nis Scholiasten, oculos fugerunt. Interea non dubito quin legendum
sit, ut edidi, γ. 2. ΔῶπⓈ non ΧῦπⓈ, ut erat in Heinſianis Editioni-
bus. Crediderim etiam legendum ΕἰπⓈ, hoc est, ἦν. Notum
enim est hos fuisse Hellenis filios. Vide Apollodori Biblioth. Lib. I.
Cap. VII. §. 2. Clericus.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν αἶρ' ἀγέλαο ἦλθε κέραιε ἱερῆς δ' ἀπὸ δακτύλου
Πυθῶ ἐς ἠγαθέην, καὶ ἔφρασεν ἐργ' αἰδέηλαι
Φοῖβω ἀκερσιστόμῃ, ὅτε Ἰαχὺς γῆμε Κόρωνιν
Εἰλαπίδης Φλεγύαο Διογνήτοιο θυγατέρα.

Ex Eodem.

Τλωδὶ Ἀμαρυγκάδης Ἰπώσερα ὅζοι Ἀρη.
Φυκτέο ἀγλαὸς υἱὸς Ἐπειῶν ὄρχαμοι ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἡ δὲ δέ οἱ καὶ θυμὸν δρῖσι φαίνεται βελλή,
Αὐτὸν μὲν χέει. κρύψαι δὲ αἰδόκητον * μάχαιραν τε
Καλλῶ, ἣν οἱ ἔτλξε Πεικλυτὸς ἀμφιγυῖς.
Ὡς τῶν μαυδίων οἶοι καὶ Πηλίων αἰπὴν
Αἰψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκάοισι δαμείη.

Ex Eodem.

Αἴσων, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσωνα πειρώα λαῶν,
Ὅν Χείρων θρέψεν ἐν Πηλῶ ὑλήεντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὐ νύ τοι ἔκαστα μεταλλάξαι * αἰετρετήσι.

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὀμηροὶ αἰοῖδοι
Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοιδῶν
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσόχορον, ὃν τέκε Λητώ.

Ex Eodem. ἐκ τῆς Ἡοίαν.

Ἡ οἷα Φθίῃ Χαρίτων ἀπὸ κάλλος ἔχουσα
Πλωεῖ παρ' ὕδαρ καλὴ ναίεσκε Κυρηνῇ.

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἡ οἷα Τρῇ πυκινόφρων Μυκιονίκη,
Ἡ τέκεν Εὐφρημον Γαιήοχῳ ἐννοσιγαίῳ,
Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσα Ἀφροδίτης.

Ex Eodem.

Ἡ δὲ ὑπὸ Κλυταμνήνῃ τέκεν Αἰαντὸν ἱπποχάρμην.

76. Τῇ μὲν] Est in Scholiis ad III. Pythiacorum. Clericus.

89. Εὐ νύ] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur ἐκ Χαίρων ὑποθηκῶν. quas Ἡσίοδος ἀναπλάσσει. Clericus.

93. Ἡ οἷα Φθίῃ] Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. Clericus.

95. Ἡ

Ex eodem Scholiaste Pindari.

*Venit igitur illi nuncius corvus sacro à convivio,
Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
Phæbo intonso, Ichyn duxisse Coronidem,
Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.*

Ex Eodem.

*Hanc verò Amaryncides Hippostratus, bellicosus.
Phyfteus inclytus filius, Epeorum dux virorum.*

Ex Eodem.

*Hoc animo ejus optimum visum est consilium
Ipsum quidem retinere, occultare verò inexpectatum & gladium
Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
Ut hunc quarens solus, per altum Pelium,
Rursus à Centauris montanis domaretur.*

Ex Eodem.

*Æson, qui genuit filium Jasonem pastorem populorum,
Quem Chiron nutrit, in Pelio sylvofo.*

Ex eodem, in Monitis.

*Rectè hac singula quarit * immortalibus.*

Ex Eodem.

*In Delo primus ego & Homerus Poëta
Canebamus, novis hymnis fuentes cantionem, (Latona.
Phæbum Apollinem, qui habet aureum ensen, & quem peperit*

Ex Eodem, in Ecœis.

*Aut qualis Phthia, habens formam à Gratiis,
Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.*

Ex eodem, in iisdem.

*Aut qualis Hyria prudens Mecionice,
Quæ peperit Euphemum terræ domino & quassatori,
Mista concubitu aurea Veneris.*

Ex Eodem.

Hæc gravida facta peperit Æacum gaudentem equis,

95. Η' αἰν' Υ' εἰν] Ad IV. Pythiacorum. Clericus.

98. Η' δ' ἀνέκνους αἰν' Legitur apud Scholiasten Lycophronis
p. 38. Edit. Stephanicæ, ubi plura de hac fabula. Clericus.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἤβης πληθεῖτε ἵκτε μοῖτον,
 Μῆν' εἰὼν ἤγαλλε, πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ὅσοι ἐσσι μύρμηκες ἐπηρεῖτε ἔνδοθε νῆες,
 Τὰς ἀνδρες ποίησε, βαθυζώνες τε γυναικάς,
 Οἳ δὴ τοι, πρῶτον ζῶξαν νέας ἀμφιελίσσας,
 Πρῶτοι δ' ἰσία θέντο νεῶς καανοπαώροιο.

100

Ex Scholiaste Sophocles.

Ἔσσι περ Ἐκαστὴν παλῦλ' ἢ δ' ἀλείμην,
 Ἀφνειή μύλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν.
 Ἐν δ' ἀνδρες ναῖσαι πλούρ' ῥήγας, πλῦθ' ὅ,
 Πολλοὶ; ἀπειρέσιοι, Φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἐνθά γε Δωδώνη περ ἐπ' ἰθακῇ πεπόλισται.
 Τίω δ' ἢ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρησιμὸν εἶναι
 Τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐνὶ πυθμῷ Φηγῶν.
 Ἐνθεν Ἰππυθόνιοις μαντεύματα πάντα φέρον.
 Ὅς δὴ καὶ μολῶν θεῶν ἀμύροτον ἐξερεῖν
 Δῶρε' φέρον ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθεῖσιν.

105.

110

Ex Eodem.

Ἡ' πέκεθ' Ἐρμιόνῳ δαδαλυτῷ Μενελάῳ,
 Ὀπλοτάτην δ' ἔπκεν Νικέσσαν ὅζου Ἀρη'.

115

Ex Eodem.

Ἰκτε δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνιόχῳ.

Ex Aeschylus Scholiaste.

Ἡ' δ' ὑποκυσαμένη κακίζων Στρατονίῃ
 Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο Φίλπτον υἱόν.
 Τῷ δ' ἡεὶς τ' ἐχέοντο Δήσαν τε Κλύπες τε,
 Τοξόες τ' ἀντήθε', ἡ δ' Ἰφίτη ὅζου Ἀρη'.

120

Τὰς δ' ἐμὲδ' ὀπλοτάτην πέκετο ξανθὴν Ἰόλειαν
 Ἀνπόχην κρείουσι, παλαιὸν γὰρ Ἀλβολίδα.

Ex Athenaeo. ἐν τῷ δαυτέρῳ Μελαμπεδία.

—— τῷδε Μάρης θρὸς ἀγέλα' ἦλθε δι' οἴκῃ.

Πλήσας δ' ἀργύρου σὺν ἔφον φέρε, δῶκε δ' ἀνακτι.

125

105. Ἐπ π, Ἐκαστῇ] Vide Scholiasten Sophoclis ad Trachinias p. 372. Ed. Stephanica. Clericus.

*Sed postquam iuventutis amabilis attigit mensuram,
Solutus cum esset, dolebat; pater verò hominum & Deorum.
Quotquot erant formicae, intra amabilem Insulam,
Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes.
Qui primum instruxerunt naves utrimque remis actas,
Et primi vela posuerunt navis nigram proram habentis.*

Ex Scholiaste Sophoclis.

*Est quadam Ellopie dives segetum & pascuorum,
Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.
Inhabitantesque eam viri habentes multos agnos, & boves,
Multi, innumeri, genera mortalium hominum.
Illic quadam Dodona, in extremo tractu, condita est.
Hanc amat Jupiter, & suum oraculum esse.
Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
Hinc terrestribus vaticinia qualibet feruntur.
Qui illuc profectus, Deum immortalem interrogavit
Dona ferens, venerit cum bonis ovibus.*

Ex Eodem.

*Qua peperit Hermionen bastâ inclito Menelae,
Minimum natu peperit Nicostratum Martium.*

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Hemioclen.

Ex Æschyli Scholiaste.

*Gravida verò facta pulchrè cincta Stratonice
Eurym domi peperit carissimum filium.
Cujus filii fuerunt Deion & Clytus,
Sagittarius similis Diis & Iphitus bellicosus,
Post hosce verò minimam natu peperit Ioleam
Antiope regina, priscum genus Aulolida.*

Ex Athenæo, è secundo Melampodiz.

*—— Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum implevisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.*

124. Τῷ δὲ Μάρκῳ] Priora duo fragmenta ex Asbergo leguntur
Lib. XI. p. 498. Clericus.

Ex Eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βιῶ αἶνυτο χερσίν,
 Ἰφικλῶ δ' ὅππ' ἔπ' ἐπεμαίετο τῷ δ' ἐπὶ ποδὲν
 Σκύπφον ἔχων ἐτέρη, ἐτέρη δ' σκῆπτρον αἰείρας
 Ἔσηκεν Φύλακος, ἣ ἐνὶ δμῶεσσιν ἔειπε·

Apud eundem. ἐκ τῆς Ἡοίων.

Οἷα Διόνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάριμα ἣ ἔχθρῳ.
 Ὅσιν ἄδ' ἰω πίνῃ, οἷν δ' οἱ ἔπλετο μάργῳ.
 Σὺν δ' ἡ πόδι χεῖρας τε δέξ, γλῶσσαν τε νόον τε
 Δεσμοῖς ἀφ' ἑσθ' οἷσι· Φιλῆ δ' ἐμαλθακὸς ὕπνῳ.

130

Ex Eodem.

Τὰς δ' βροτὶ καλέεσσι Πελεΐαδας.

Ex Eodem.

Εὐρυχῆς δ' ἐπ' κῆρ Ἀθηναίων ἱερέων.

135

Ex Eodem.

——— καὶ ἔσινεσκετο καρπὸν.

Ex Eodem.

Ἡ δὲ γὰρ ἐς ἐν δαιτὶ ἣ εἰλαπίνῃ πηθαλῇ
 Τέρπεσσι μύθοισιν, ἐπὶ δ' αὖτ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'.

Apud Stephanum. ἐν Αἰγίνῃς δ' αὖτ' ἑσθ'.

——— νήσω ἐν Ἀβαντίδι δὲ,
 Τὼ πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἱόντες,
 Τὼ πρὶν ἐπ' αἶνον Εὐβοίαν βοὸς ἀνόμασι Ζεύς.

140

Ex Suida.

Ἀλλ' ἐν μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπῳ Διὰ κίδησι,
 Νῦν δ' Ἀμυθονίδαις, πλεῖστον δ' ἐπερ' Ἀτρείδῃσιν.

Ex Suida & Polybio.

Διακίδας πολέμῳ κεχαρηότας ἡὔπε δαιτί.

Ex Plutarcho.

——— αἶτ' ἄλσος καλὰ νέμον,

145

Καὶ πηχὺς ποταμῶν, ἣ πείσας ποίνεντα.

130. Οἷα Διόνυσος] Est apud eundem Lib. X. p. 418. ubi multa in eandem sententiam. Clericus.

137. Ἡ δ'] Profertur ex Melampodia Hesiodi, Athenai Lib. II. p. 40. Clericus.

139. Νήσω ἐν Ἀβαντίδι] Stephanus habet in voce Abantis, ubi Ab. Berkelius

Ex Eodem.

*Et tunc vates vinculum arcûs sustulit manibus,
Iphiclus verò ad humeros instabat ei, à tergo,
Scyphum tenens alterâ manu, alterâ verò sceptrum tollens
Stabat Phylacrus & inter famulos dixit.*

Apud Eundem, in Ecœis.

*Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium & inimicitiam
Quisquis copiosè bibit, vinum verò est ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguâque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis somnus.*

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleiadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

—— *nec lædebat fructum.*

Ex Eodem.

*Dulce enim est, in convivio & in epulo florente,
Recreari sermonibus, postquam convivio saturati sunt.*

Apud Stephanum, è II. Æginæ.

—— *in divina Insula Abantide,*

*Quam prius Abantidem vocabant Dii æterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Eubœam vocavit Jupiter.*

Ex Suïda.

*Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam verò Amythaonidis, & divitias largitus est Atavidis.*

Ex Suïda & Polybio.

Æacidæ bello gaudentes, ut convivio.

Ex Plutarcho.

—— *quæ nemora amœna habent
Et fontes fluviorum, & pascua herbida.*

Berkelius ostendit legendum non εἰς Αἰγύπτου sed εἰς Αἰγυπίας διῶντες. De nominibus Eubœæ, ex Phœnicia Lingua, ea tradidit Sam. Bochartus, Chanaanis Lib. I. c. 13. quæ ostendere queant quanti usûs sit ea Lingua, ad Græciæ origines illustrandas. Clericus.

Ex Eodem.

Ἐννέα τι ζῶντες ῥυαῖς λακέρυζα καρῶν
 Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἔλαιον δὲ τε πετραόρων.
 Τρεῖς δὲ ἐλάφες ὁ κέρει μερόσκει· αὐτὰρ ὁ Φαῖβος
 Ἐννέα τὸς κέρει· δέκα δὲ ἡμεῖς τὸς Φοῖβος
 Νύμφαι ἐν πλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγυόχοιο.

150

Ex Eodem.

Δαῖς γάρ μιν ἔπειρεν ἔρως Πανοπαίδος Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δὲ ἄδεις ἐστὶν Ὀπριχθονίων ἀνθρώπων,
 Ὅς τις ἀν εἰδείη Ζηνὸς νοὸν Αἰγυόχοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεύς καὶ κείρενός ἐστι
 Ἀθανάτων· σὺ δὲ ἄγε ἐρήρεσαι κέρει ἄλλος.

155

Ex Eodem.

Μεγαίων, αἵ τ' ἄνδρες πολυφροσύνῃσι
 Θέσκελον, αὐδήεντα.

Ex Eodem.

Ἡ δὲ γὰρ καὶ τὸ πυνθέσθαι δαῖς θνητοῖσιν ἔδειμαν
 Ἀθανάτωι δειλῶν τε καὶ ἰσχυρῶν τέκμαρ ἐναργές.

160

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ εἰθέ μοι * ἦσαν μὲν αἰῶνα βίαια
 Ὀφειλές θῆναι, καὶ αἴσια μὴδεα ἰδμεν
 Θνητοῖς ἀνθρώποις. νῦν δὲ σὺν ἐμὲ τὸν τῶν ἔπος,
 Ὅς με μακρόν γε ἔθηκες ἔχειν αἰῶνα βίαια
 Ἐπὶ μὲ ἔτη ζῶειν * ῥυαῖς μερόπων ἀνθρώπων.

165

Ex Eodem.

Τρεῖς μάκαρ Αἰακίδῃ, καὶ περσάνῃσι Ὀλβίῃ Πηλεΐ,
 Ὅς τις δὲ ἐν μεγάροισι ἱερὸν λέχοντα καταβαίνει.

147. Ἐννέα τι] Apud Plutarchum de Oraculorum defectu p. 415. T. 2. exstant duo priora fragmenta Hesiodi, ubi & eorum interpretationem legere licebit. Compara etiam, si vacat aut lubet, translationem horum versuum, quae exstat Eidyllio X. Ausonii, ad quem & Eliam Vinetum consule. Clericus.

152. Δαῖς γάρ. In Vita Thesei p. 8. ubi, auctore Heraclio Megaren-
 si,

Ex Eodem.

Novem vivit atates garrula cornix (cornices,
Hominum qui juventute florent, cervus verò aquat quatuor
Tres verò cervos aquans corvus senex fit. Deinde Phoenix
Novem corvos aquat, nos verò decem Phœnices
Nympha cincinnata filii Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim eum atterebat amor Panopeidis Æglæ.

Ex Clemente Alexandrino,

Vates nemo est terrestrium hominum,
Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certavit.

Ex Eodem.

Musarum quæ virum reddunt celebrem,
Divinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quæ mortalibus constituerunt
Immortales, malorum & bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Jupiter, utinam mihi minus spatium vitæ
Dedisses & bona consilia scirem
Mortalibus hominibus. Nunc verò me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitæ,
Septem me vivere atates variè loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

si, dicitur Pisistratus hunc versum ex Hesiodi operibus sustulisse. Clericus.

153. Μάρτυς] Exstat Stromate V. p. 610. & sequens fragmentum
 Ibid. p. 603. Clericus.

161. Ζῶν ἄνθρωπος] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. Clericus.

Ex Eodem.

Οἷον μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρετ' ἀνὴρ,
Τὰς δέκα δ' ἐμπύπλησι γυνὴ τέρπεται νόημα.

Ex Eustratio.

Ἄργε' ἀνδρὸν ἰὸν Δαναὸς πίνεσεν ἐνυδρον.

170

Ex Athenagora.

—— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Χώπετ', αἶψ' Οὐλύμπῃ βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ
ἔκτανε Λητοῖδ' ἰω, Φίλον σὺν θυμὸν ὀρίων.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἡδὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἱμερόεσσα ἢ Εὐδώρη πανύπεπλη,
Ἄς ὕδαας καλέεσιν ὅττι χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων.

175

Ex Etymologico.

Ὅττι κε χερσὶ λάβεσκεν, αἰείδελα πάντα τίθεσκεν.

Ex Eodem.

Βύβλος τ' Ἀγχιάλον ἢ Σιδῶν' ἀνθεμόεσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζησι νόμος δ' ἀρχαῖος αἶψα.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— ὀλίγον δ' εἶσι' κισυβίω.

180

Idem ad Id. XI.

Νήπιος ὅς τ' ἐτοιμα λιπὼν ἀνέτοιμα διώκη.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— χεὶρ πατρὶ κτίλον ἐμμεναι.

Ex Theone.

Καὶ τε διερχόμενος ἡπειγμένος ἐστ' ἀράων ὥς.

171. Πατὴρ] In Legatione pro Christianis, paullò ante finem. Clericus.

174 Φαισύλη] Ad Tm. 15. Φαισσίαν. Morelianæ Edit. ubi de Hydribus. Clericus.

177. Ὅττι] In voce αἰείδων, seu col. 21. ubi postquam dixit Etymologici Auctor αἰείδων significare αἰόεσθαι, quamvis apud Nicandrum contrario significatu legatur, pro semper conspicuo, docet hunc

Ex Eodem.

*Quali forte delectatur vir decem sortium,
Tales decem implet mulier delectans sapientiâ.*

Ex Eustratio.

Argos, quod erat sine aqua, aquosum reddidit Danaus.

Ex Athenagora.

—— pater hominûmque & Deorum
*Iratus est, & ab Olympo jaculatus ardenti fulmine
Occidit Letoidem, suam iram excitans.*

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

*Phœsyla & Coronis & benè cincta Clea
Phæoque amabilis & Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.*

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuisset, inconspicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchialum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima est.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— parum sciet Cissybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata sectatur.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— oportet patri arietem esse.

Ex Theone.

Et transiens festinans est instar draconis.

hunc versum profudisse Hesiodum de Autolyco furum nobilissimo, qui furabatur equos, faciebátque ut alii viderentur, quia mutabat eorum colorem. Sed potius inconspicuos reddidisse dicitur, quos occultabat furto sublatos. *Clericus.*

178. Βούλον] In voce Βούλον, seu col. 216 *Clericus.*

183. Καί τε διερχόμενον] Ad Tm. 6. φανομέραν. *Clericus.*

Ὅπ' ὃ πονηρὸς ἐπὶ τῷ ἐπαύοντι τάττει καὶ δυστυχὲς ἱκανὸς
 Ἡσίودος παρασηύει ἐν ταῖς μεγάλαις ἡτοαῖς, ἐν αἷς πρὸς Ἄλ-
 μήνῳ ποιῶν (l. ποιῶ) πρὸς τὴν Ἡρακλέα λέγουσαν·

Ὡς τέκνον ἢ μοῖλα δὴ σε πονηρότατον καὶ ἀεισὺν
 Ζῶς ἐτέκνωσε πατήρ·

Καὶ πάλιν·

Τέκνον ἑμὸν αἰ μοῖραί σε πονηρότατον καὶ ἀεισὺν.

185

Τ Ε Λ Ο Σ.

185. Ὡς τέκνον] Duo priores versus ex *Eustathio*, *Aristotelis Interprete*. (non ex *Eustathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) & quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quarant harum rerum

Alpafius in III. Ethic. Aristotelis.

Πενυπὸς poni pro laborioso & infelice ostendere potest Hesiodus, in magnis Eceis, in quibus Alcmenam inducit dicentem Herculi:

O fili, sanè te laboriosissimum & optimum

Jupiter genuit pater. Et iterum:

Parcæ te, ô fili, & laboriosissimum & optimum.

F I N I S.

rerum studiosi, quibus & otium & editionum commodiorum copia suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare poenas negligentiae eorum, qui primi hæc fragmenta collegervnt. *Gloricus.*

CATALOGUS LIBRORUM

HESIODI,

Quorum plerique omnes interierunt.

Εργα καὶ ἡμέραι.

Ἀσπίς.

Θεογονία.

Ἐπικήδειος εἰς Βάτραχον ἢ ἐρώμενον αὐτοῦ.

Ἀστρονομία μεγάλη, ἡ ἀστρική βίβλος.

Ἡοῖαι μεγάλαι, ἡ γυναικῶν κατάλογος.

Κατάλογος

Διγίμνος.

Περὶ τῶν Ἰθαίων Δακτύλων.

Ἐπιθαλάμους Πηλέως καὶ Θέτιδος.

Ἰπποθήκαι Χείρωνος.

Γενεαλογία ἡρώεσσιν, ἡ Ἡρωογονία.

Γῆς περὶ ὁδοῦ.

{ Ἐπὶ μαντικῇ.

{ Ἐξήγησις ἐπὶ τέρεσιν }

ex opinione quorundam Pausanias.

Θεοὶ λόγοι } distinguuntur à Θεογονίᾳ Hesiodi ejusdem Θεοὶ λόγοι
à Maximo Tyrio.

Quidam librum Hesiodi DE HERBIS ex Plinio addunt.

TOMI PRIMI FINIS.